

ISBN 978-961-92520-4-8

Taras Kermauner

RSD

Slovenski narod se lomi

Zgodba o narodu 2

Beg -- prilika dr. Franceta Prešerna

*pravega središča, kjer je Veliki pok začel čas in Vesolje zagotovo ni
vse beži, vsaka stvar od vsake druge stvari
ves ta beg vseh stvari, je ujet v žareči obroč začetka Vesolja
ker središča ni, tudi nebo, ki ga vidimo, ni edino niti pravo ni
tudi mi bežimo od sebe in drugih
tudi mi imamo svoje cilje na drobnem delcu naše neskončnosti
tudi mi potujemo od rojstva in se na koncu razpršimo v smrt
le kje naj bi bil Bog, če pa ni nikjer središča Vsega in je Vse obdano z ognjem
kar je bilo na začetku, bo tudi na koncu
kar je sedaj, je naše življenje in naše razširjanje
kar je Vesolje, je beg neskončne množice galaksij in drugih veličastij
kar je bilo, kar je in kar bo, bo kozmična praznina in mraz
ali Bog ni Vesolje, ker ga zaokroža in objema strašanski ogenj začetka časa
zato noben učenjak ne - bo nikoli spoznal Božanskega načrta
zato noben človek ne bo brez ljubezni začutil Božjega
zato je Veliki pesnik vedel, da Boga v begu ni
ne - bo pomeni Nič bo
nebo pomeni, da tudi Niča ne bo
nebo pomeni tudi neko lokalno obzorje
ne - bo pomeni, da Boga ne bo mogoče nikoli do kraja doumeti
kaj pa, če se človeštvo ne bo pustilo izničiti v Niču
kaj pa, če človeštvo, ki ima še toliko neskončno veliko časa, da ukroti Vesolje
kaj pa, če bo človeštvo ustvarilo Vesolje po svoji meri
kaj pa, če bo Vesolje potem le majhna žareča točka v nekem drugem Stvarstvu*

Maksim Sedej

REKONSTRUKCIJA IN/ALI REINTERPRETACIJA
SLOVENSKE DRAMATIKE

SLOVENSKI NAROD SE LOMI

Zgodba o narodu 2

Taras Kermauner

Samozaložba GolKerKavčLot
AVBER-HORJUL-LJUBLJANA-KRTINA
2010

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6.09-2"18"(0.034.4)

KERMAUNER, Taras

Zgodba o narodu. 2, Slovenski narod se lomi [Elektronski vir] /
Taras Kermauner ; vsebine dram Alenka Goljevšček. - Avber [etc.] :
samozal. GolKerKavčLot, 2010. - (Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija
slovenske dramatike)

Način dostopa (URL): <http://www.kermauner.org/>

ISBN 978-961-92520-4-8

250499328

Taras Kermauner

RSD

Slovenski narod se lomi

Zgodba o narodu 2

RSD 110-005-2005

Izdal: Samozaložba GolKerKavčLot

Vsebine dram: Alenka Goljevšček

Računalniška postavitev: Ajda Kermauner Kavčič in Marko Miklič

Spletna publikacija: <http://www.kermauner.org/>

Dostopno tudi v Digitalni knjižnici Slovenije: <http://www.dlib.si/>
Ljubljana, 2010

Spletno publikacijo je sofinancirala Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Copyright © by Alenka Goljevšček-Kermauner

SAMOZAVRTOST ETIČNEGA HUMANIZMA ALI HUMANISTIČNA TRAGEDIJA

(ob Cerkvenikovi **V kaverni**)

1

Najprej, kot običajno, problem kompozicije. Pričujoča knjiga **Krščanska komedija** (**KršKoda**) je tretja po vrsti v Pnizu **Majcnova dramatika** (**MD 3**); prvi dve sta izšli že v letih 92-93, napisani pa bili pred koncem 80-let. Večino teksta v **KršKodi** zavzema razprava **KršKoda** in dvoje **Opomb** k nji. **Opombe II** sem napisal letos marca, ko sem se bil odločil knjigo zaključiti. Nameraval sem ji dodati le še ES analizo Majcnovega **Čudeža**. Kot običajno, pa me je študij SD prepričal, naj bi vključil v nadaljevanje Pniza **MD** - vsaj - še 2 PD, ob **Čudežu**: Cerkvenikovo **V kaverni** in Briškega **Križ**, morda celo Božičevega **Toneta Tomšiča**. Zakaj tako, bom pojasnil sproti, v samih ES analizah. Zavedam se, da bodo že te 3 ES analize prebile obseg **MD 3**; zato je treba brati **MD 3** in **MD 4** skupaj, kot eno knjigo. V **MD 4** pride na vrsto ES analiza Majcnove drame **Brez sveče** in njegovih enodejank. Upam, da bo s tem Pniz **MD** zares končan.

Ker sta dve SD naslovljeni z istim naslovom, **V kaverni**, ju bom razložil: 1. Bevkovo bom poimenoval **BeKava**, bila je pač napisana prva oz. vsaj objavljena je bila najprej, 1922. 2. Cerkvenikova naj bo **CrkKava**, izšla 1924, v Ameriškem družinskem koledarju. O **BeKavi** sem že ES pisal; res pa moja razprava ni dostopna, ostaja v rokopisu-tipkopisu. Je pa omenjena - kot še precej drugih, ki so v enakem stanju - v knjigi **Red blodnje in vizija**, v posebnem oddelku, naslovljenem **Šestkratnica**, glej strani 204-205, njena vsebina pa na strani 225, povzela jo je Alenka Goljevšček. Ko sem obravnaval **BeKavo**, **CrkKave** še nisem poznal. Sem pa pred tem ES obravnaval Bevkovega **Kajna** in **Trst**, tudi Cerk(venik)ove drame **Roka pravice** in **Kdo je kriv**; sodim, da dramatiko obeh torej že kar poznam. Ker bom v pričujoči razpravi govoril predvsem o **CrkKavi**, jo bom skrajšal na **Kavo**; ko pa bom mislil na **BeKavo**, bom na to posebej opozoril in - le - v tem primeru uporabil naslov **BeKava**.

(Crk)Kava ne velja za pomembno SD; na Estravni - slogovno itn. - je slabša od ostalih Crkovih. **Kdo je kriv** bistveno bolj razvije problematiko smisla-absurda, Si, vojne, Niha itn. Vendar pa je glede na merila, ki jih upoštevam v **RSD**, **Kava** primerna za ES analizo; je celo Tip za SD-20 oz. SI2-20 kot pozicija (PSt) SI2i. Dotika se tudi Krša in KCe, do njiju je RadKrit; tu je zveza z Majcnovim **Ženinom na Mlaki**.

Legiša v svoji - sicer natančni, izčrpni - **Zgodovini slovenskega slovstva VI** (izdala SI matica) **Kave** niti ne omenja; Crka sploh nizko ceni. Enako ravna Zadavec v **ZgSIslovstva**, Maribor, 72. Oba izrečeta le nekaj sodb o Crku kot Umtku. Dgč ravna Koblar, ki v **SD II**, 73, nameni **Kavi** nekaj prostora, a ga večinoma odmeri povzetku vsebine; sodbo strne v en stavek: »Kolektivna zgodba z ostro ironijo razčlenjuje življenje poklicnih častnikov ter mu postavlja nasproti zvestega vojaka in zakonskega moža.« Oznaka Kolzgodbe drži le deloma; mnogo bolj drži za **BeKavo**, čeprav gre tudi tam za Trago dveh bratov, za temo Bma, ki je po Stri globoko personalizirana. V **(Crk)Kavi** pa so figure bistveno bolj individualizirane, ne le glavna, Krippner. Je pa res, da gre tudi za Koldramo; za oboje. Kob(lar) še dodaja: »Uprizoritev drame ni bila nikoli dovoljena.« Sklepam, da zaradi izjav o Kršu in KCi, morda tudi zaradi prikaza Čtkov kot a priori zločincev; ne le AvsČtkov, ampak vseh, kot takšnih.

Marjan Breclj v **PBL** podaja Crkovo biografijo, omenja tudi **Kavo**, sodi, da je to »prva slovenska kolektivistična drama«. Torej ni prva **BeKava**? In - že dolgo pred njo - Kristanova **Ljub(islav)a**? Zadevne sodbe so vprašljive.

Naj navedem nekaj vsebinskih sodb o CrkD oz. celotni CrkUmeti. Kob: »Obsežna dramatika A. C. kaže pisateljevo naturalistično osnovo, ki deloma ostaja pri stari dramaturgiji, deloma prehaja v ekspresionistično sproščenost. V snovi se opira na vojne grozote in njihove npravne posledice, v ideji uveljavlja avtonomno človečnost« (ki je - po mojem - res podčrtana, a obenem zastavljena kot problem) »in teženje k popolni osvoboditvi od družbene laži, predvsem pa skuša dognati bistvo moške in ženske narave, njuno usodno zблиževanje in odtujevanje.« Dejal bi, da je to motiv triologije **Greh (V vrtincu ...)**, tudi v **Kriv**, v **Kavi** pa je to obrobno.

Legiša nameni CrkUmeti nekoliko več prostora, a je ostro Krit: »V zgodnjem pisanju je pritegovala predvsem čudna« (?) »mešanica naturalizma in ekspresionizma, domača razpoloženja tistih let po prevratu. Tu je odmevala grozota fronte, oholost oficirjev, maščevanje nižjih nad njimi«, v **Kavi** ga ni, nasprotno, »delavske demonstracije proti vojski«, v **Kavi** obrobno nastopajo, »kaos mladostnega vrenja«, za kaos res gre, SIŽ-30 je v bistvu Ktz. »Vendar je bilo pripovedovanje bolj ali manj preprosto, sentimentalno poročanje«, močen pridih SeHa, »izpovedovanje o grehu mesa in krvi«, v **Kavi** manj kot kasneje, »ljubezni in strasti, svetosti in Bogu, izživiljanje« (?) »v predstavah sprevrženega odbijajočega početja« - kaj bi dejal Legiša, če bi bral **Ameriški psiho** - »zraven srečanj z okostnjaki in piramidami lobanj«. Jaz Crku tega ne bi zameril, očitno je v času svoje vojaščine na fronti videl ne le eno piramido lobanj. »Iz takih elementov, znanih iz preprostega socialnega ekspresionizma«, seveda ne trdim, da je Crk genij in inovator, HKD poglobljen, »se je hotel vzdigniti v višjo simboliko, tako miselno urejajoče delo pa je preseglo njegove moči.« Preseglo je horizont PSte SIŽ-20 (in SD-20), Crkovega osebnega niti ne; daje ga Ktz, kot navsezadnje tudi Jarca, Gruma, Štanteta. Ne pa Krefta; a tega ne zato, ker je Mrk poudarjeno enosmeren, **Lo-05**.

Legiša je tudi v sodbi o CrkD preoster; nadaljuje: »Podobno velja za dramo, ki se ji je kasneje posvetil. Loteval se je moralnih razmerij v zakonu«, trilogija, »in kritike koruptne birokracije«, **Roka**, »v kapitalistični družbi, pa zmogel namesto ljudi idejne sheme«, to velja bolj za **Kavo** kot za trilogijo, »in zato posiljeno«, zakaj posiljeno?, »o sebičnosti, grehu, hinavščini in laži«, vse to

velja za **Kavo**, »visečo med naturalizmom in prenapetim, včasih že grozljivim ekspresionizmom.« Mar ni zadevni ekstatično SeH Ekpm sam na sebi - po PSti - prenapet? Glej **Zastore**, **Klic iz grobnice**, **Mlado Brede**. Majc(en) je prenapetost obvladal, a šele s **Prekopom**, napisanim v istem času kot **Kava**; **Dediči** so nemalo prenapeti. Majc vzame prenapetost - in sprevrženost - v **Ženinu** za temo, ki jo obdela s Kritprijemom, medtem ko je za **Bogarja Meha**, obe drami napisani 44, težko reči, da ni prenapet; je pa s stališča dramatika sprevržena AVS-masa v **Mehu**, tudi kleriki, enako v **Brez sveče**. SD-44 seveda ni več pod vplivom Ekpm-a, tudi Majc ne. Zanimivo - Tip, pomembno -, da Majc vzrokov sprevrženosti in prenapetosti ne pripisuje vojni in odmevu-odgovoru na I. Svetovno, ampak KCi in fanatičnim, histeričnim Kanom, kakor so se obnovili ali pa celo šele Prirazvili MV-II.

Je Crk v **Kavi** res pristaš sprevrženosti? Ne bi rekel; nasprotno, sprevrženi so FČtki, PIK, major Herman itn. Po svoje je poročnik Krippner res prenapet, v to ga sili Pričustvovanje EtHuma, DušNota; a Crk se v tej točki ne isti z njim oz. zavzema do Krip(pnerj)a tudi distanco. Prikaže ga kot Traglik. Krip znori, ker se ne znajde. Po svoje se tudi Crk ne znajde (ne Grum ne Štante ne Jarc), a zategadelj še ne znori. Ne znajti se v preHKD okoliščinah Ža (DbZge) še ne pomeni biti tepec in minoren mislec. Bistveno za Hamleta je ravno to, da se ne zmore znajti. Slabost - omejenost - Herov NOBD (že LTuga) je v tem, da se (LTuga v drugem delu drame) vse preveč znajdejo, da jim je vse preveč jasno: LR in Ncl. Sijajnost **Zorana** pa v tem, da poda Kritpodobo obeh **Tugov**, razcepljenost človeka, ki je tako globoko Ponot več Razdrž sveta-ljudi (grofične, ki jo ljubi, in svojih Km-tlačanov), da jih ne more uskladiti. Odgovor Priža na NOBD je podoben, Čl se v **Dia** ne znajde več; kot se ne Adm(inistratork)a v **Čečkih**, naredi Sm, ker jo zajame Rad Ktz. Majc dobi v **Ženinu** sicer trdno točko, a glavnina drame je v podajanju zmede, paradoksov, Raz vidikov določenih dejanj-opredeljevanj. **Ženin** je težko ulovljiva, izmuzljiva drama ravno zato, ker Majc noče biti fiksni; noče pa biti, ker odklanja preveč enostavne rešitve obeh MV-II EDčev, podanih v NOBD (Krima, **Rojstvo**) in v SPED (Junaka, **Vst**). Za ceno nekakšne abstraktnosti pušča Majc prostor neopredeljen; mar zares preSven, kot bi verjetno sodil Legiša?

Kava in **Ž(en)in** uprizarjata MePe blaznosti, SSL, ogroženosti Čla, kaos, a vsaka na svoj način; **Zastori** spet Dgč. **Kava** z EtH(um)om, ki pa v Dbi ni uspešen, vodi celo v S, vidna je Crkova distanca do njega, čeprav ne najde boljše rešitve (Kreft jo, če je boljša - SZ-30 je prepričana, da je boljša). **Žin** pa s posmehom, za katerega je težko reči, ali je blag, navidez je, ali pa Radjedek, saj postavi pod vprašanje skoraj vse, česar se dotakne. Crk ohrani lepe - Poz - ideje, a kot ideje; ne vidi, kako bi se jih dalo realizirati v DbZg stvarnosti, razen če mu ne pripišemo Mrk-LR drže, ki pa je ne razvija v nobeni kasnejši drami; žal njegovih povojnih dram ne poznam, Breclj dve omenja: **Jernač 50**, **Gordana 52**. Crk končuje svoje drame v SZ-brezizhodnosti, ki pa je res takšna, da jo lahko bravec razreši z odločitvijo za LR; za KtD, **K(reat)ure**, **Celjski grofje**, **Polom** (Čufar), glej lik delavca Jurmana. Crk morda celo namigne na takšno rešitev, a sam je ne da; to pa je treba upoštevati.

Še v zvezi s Crkbiografijo. Breclj piše: »Poklican k vojakom je bil v 27. domobranskem polku (kasneje 2. polk gorskih strelcev). Po opravljeni oficirski šoli v Leobnu«, torej je poznal Čtke iz Notizkustva, »in Gorici je služil vojake v

različnih krajih (Trento, Zloczow, Kromeriž). Najprej je bil v zaledju tirolske fronte, potem pa na soški fronti«, eno od teh dveh front podaja v **Kavi**, »kjer je bil 1915 ranjen pri Doberdobu«, Doberdob skoraj vidim s terase v Avberu, »leta 1916 in 1917 je bil na nemško-ruski fronti«, to podaja v **Kriv**, »in ponovno na italijanski fronti pred Asiagom. Na ruski fronti je bil drugič ranjen.« Ta podatek priča vsaj o tem, da je fronto izkusil na lastnem telesu in duši, dvakratni ranjenec; da jo je izkustveno poznal. Da pa je bila takšna, kot jo opisuje v **Kavi** - tudi v **Kriv** -, mi je potrdil ujec Miroš Tomc, ki je čutil še več kot pol Stola kasneje v spominih na fronto eno samo grozo; zaradi Crkovim analognih doživetij je postal po končani vojni ud - sodrug - SoD. - MV-II je preživel Crk v Beogradu, a sodeloval v odporniškem gibanju na strani NOB.

2

Kava ima 3 dejanja; oglejmo si vsako dejanje posebej. »Godi se dne 26. in 27. junija 1917 na avstrijsko-italijanski fronti.« Podatek govori o Realzu drame. Prvo in tretje dejanje uporabljata isto sceno, ki je tudi iz Realz sloga; podobna je sceni iz **BeKave**, skorajda ista. Kar govori o tem, da sta obe sceni delani po realnem modelu. Oba dramatika, 1890 rojeni Bevk in 1894 rojeni Crk, sta živela v kavernah, podobnih peklenkim jamam.

Scena pove že sama izjemno veliko: »Dolga kaverna«; kaverna pomeni jamaluknja. »Na levi strani izhod iz gore.« Kaverne so zavrtane v hribe, po ZahJulijcih jih je ohranjenih vse polno. »Lahna večerna zarja zahajajočega sonca.« Simba? Lahko. Crk namiguje, da je I. SvetV kot takšna dokaz zahajajoče Dbe; ne le Avs-germanske Dže, ampak celotnega sistema, ki je prav za prav nadaljevanje FDbe, le da si je pridobil nova - moderna - Vojubijavska sredstva, mine itn. in je zato še grozljivejši.

»V levem kotu pred izhodom telefonska naprava.« Telefon je Mod(erna) pridobitev; je včasih edina komunikacija zaprtih v Kavi z okoljem, s komando. V **Kavi** igra telefon pomembno vlogo. »Stene so mestoma podprte s hlodi. Po tleh pesek, mokrota, kamenje, cunje, stare škatlje, železne konzerve, veliki zaboji municije.« Nekaj hrane, več streliva; hrana služi vojakom, da se fizično obdržijo za namen, ki je vanje teleološko postavljen od zunaj: da se vojskujejo (za Avso, za FDbö). Imajo dolžnost, ki jo nadrejeni - PIK, Čtki - razumejo ali vsaj razlagajo kot St domovinsko nalogo, kot žrtvovanje za NSS, vojaki sami pa kot nesmiselno pošiljanje v klanje-S, kot sužnost, vsaj podrejenost, odvzem Sve. Kot zlo. Odtod Temspor med Čtki in vojaki-moštvom; vsaj tistimi Čtki, ki izvajajo ukaze nadrejenih in se z njimi strinjajo. Vsi Čtki niso takšni, čutijo stisko svojih mož in se z ukazi vsaj ne strinjajo. To pa jih žene v nerazrešljive konflikte.

Kava je podobna Smšu, je pekel, ki je posebej mučen zato, ker morajo biti vojaki z dušo pri stvari, se navdušeno boriti za NSS; ali se vsaj navzven delati, K-da so Notpristaši vojne in svoje-naše vojske. Sistem jih s tem ne le podreja in izkorišča, jemlje jim dušo. Sve jim ne jemlje le od zunaj, s pritiskom-terorjem, ampak od znotraj, ker terja, da se vojaki z njim ldn. To je najhuje. To je sprevrženo. Res? Takšna Notldn traja že od začetka FKCe, kot kažejo **BS**.

Katbog terja od vernikov - Kanov -, da njegove norme (zapovedi, prepovedi) Ponot; da le-te postanejo bistvo-vsebina njihovih DušNot. Njihove DušNote tako šele nastanejo, se oblikujejo: kot Ponot ZunVrt. Ta sprevrženost je obenem pogoj, da se rodi Člduša. Katduša je Strna sprevrženost, kot ugotavlja kasneje ALH, v času Nasta Krša pa verjetno že antična misel; antična DžIdeola takšne Ponoti ne zahteva, Džo branijo najemniški vojaki, razlike - celo nasprotja - med Zun in Not vidikom še ni. Krš razvije Notvidik. Čla goni vest, ta pa je PriNotinstanca. Ta(kšna) vest je vzrok za Kripov propad-norost. Je s tem - zaradi tega - Crk nasprotnik Pervesti? Ne vsake, ne Pervesti, ki terja od Čla ravnanje po načelih, ki jih on sam Svno izbere; Krip recimo po načelih socializma. Problem je v tem, da Db - v primeru **Kave** Dž - Svizbire ne dovoli; kdor se po nji ravna, je za AvsDž-FDbo Sž, lzd.

Lažja je izbira nadporočnika Kerševana (Kršva) v ARemčevi **Kirke**, 1922, glej mojo ES analizo v knjigi **Iskavci smisla**; prav tako kot **Kava** ostaja ta analiza v rokopisu-tipkopisu, so pa o njej objavljeni osnovni podatki, analogno kot za **BeKavo**, v **Četverki-04** ali **Šestkratnici**, strani 206-207 in 226-227, tu je objavljena vsebina drame. **Kirke** sledi obema **Kavama**, pol desetletja kasneje, v glavnem že po koncu vojne ali vsaj na koncu in, kar je najpomembneje, v zaledju, kamor se je prišel Kršv kot ranjenec zdraviti. Okolje je že toliko Svno, da se lahko Kršv sam odloča, ali bo ostal - kot hlapec, zapeljani - pri Čari Kirki oz. verižnici Berti, ali jo bo zapustil; te možnosti - da bi zapustili Kavo - Čtki in vojaki v **Kavah** nimajo. S tega vidika so ti vojaki v nujnem položaju, brez Sv volje. Točneje: Čl ima, tako mislim, Svoljo zmerom, v vsakem položaju, kot učijo stoa in Seneka-Epiktet, tudi v ječi, le da je izbor manjši oz. Radzožen: ali pristanek na Zunprisilo ali S kot Sm. Mogoč bi bil tudi upor; Slvojaki v Judenburgu izberejo tega, glej Prežihov **Doberdob**. Tudi pred Kripom je bila ta možnost; zanj se ni odločil, ker je v njem prevagal čut za FD dolžnost, prisega cesarju. Crk opiše to zgodbo tako, da je njegova simpatija ali stališče zunaj dvoma: Zvesta takšni FP DbDži je neumna, nepotrebna, napačna, vodi v samoUnič zvestega.

Razlika med toposoma-časoma **Kirke** in **Kav** je razlika med mirnim in Vojčasom, točneje: med LD in FD, kjer tlačan nima Sv volje, Čtk-Pl pa je dolžan biti zvest ukazom cesarja. Tudi v LD terja Dž od svojih podanikov Zvesto, vendar bistveno manj nasilno, z manj legitimne Pice. FD temelji na Katbogu, ki je Abs Resa in Pica in vladar, LD je po Stri dogovorna, LibDž voljena od ES ljudi, torej legalna, njena legitimnost pa je drugostopenjska, vsekakor ne temelji na Sti, razen ko preide Dž kot ND v sfero Ncla; ta je kot Gent nadaljevanje PSi in FDbe, Nar zamenja-nadomesti Katboga. AvsDž je bila tu pomanjkljiva, saj je bila sestavljena iz mnogih Narov, cesar pa je bil kot FP vladar le še pogojno veljaven. Srbi so se po 1918 trudili, da bi vrnili PS legitimnost Kralja, a so imeli še manjše uspehe; nekateri Slci so jim pomagali, a vse bolj so bili v manjšini in nevplivni, recimo Špic(ar), glej njegovo dramo **Osvobodenci**, tudi to sem obravnaval v **Šestkratnici** oz. knjigi **Patrioti in pokvarjenci**, strani 202-203 in 219,220, ostali v rokopisu. Novo legitimiteto uspešneje obnovi NOBD, že MV-II in PoV, glej Torkarjevega **Gospoda Ponikvarja**.

Omenjena razlika med letoma 1917 in 1922 se skaže tudi v tem, da se Kršv osvobodi Kirke in Zapla, odide v novož, medtem ko Krip propade-znori; enako propadeta tudi brata Jože in Tone Grivnar v **BeKavi**. Ker Slci tako

doživljajo-ocenjujejo pravkar minulo Svetvojno, ni čudno, da jih ni malo, ki - vsaj okrog 1918, pred prepovedjo Komstranke oz. Ptje - vidijo rešitev v SovZi, v LRevi. LR je nadaljevanje in osmislitev upora med vojno. Je SvAvtakcija ljudi, ki postanejo kot uporniki SAKO. V Kreftovi **Lo-05** postajajo, v NOBD - Zupanovem - **Rojstvu** postanejo. Nekaj jih sicer pade kot žrtev za NSS (za Kom), večina pa jih ostane pri Žu in začnejo zidati Nsvet. V **Rojstvu** ostaneta Miha in Marjana itn. NOBD na osnovi SD-30 poda rešitev iz situacije **Kav**, ki je Traga; SPD pa kasneje razkrije, da je tudi ta rešitev fiktivna, SSL, glej Priževe **Dia** itn. To je rešitev na DbZg liniji; EtHum in KršHum, v **Kirke** se spajata, pa prenašata rešitev v PerDušNoto. Res pa je, da vidimo le Kršva kot odločenega za sebe kot SAPO, Berto je zapustil, ne vemo pa, kako bo teklo njegovo Ž naprej. ARemec ne daje dobrih obetov. V **Magdi**, 1924, je ponesrečeno, da ne govorimo o **Užitkarjih**, 1923. Tudi v JarčeviD ne uspe. Kaj šele v GrumD, v **Zastorih**, kjer glavni lik Larsen prav tako znori kot Krip; **Goga** pa podaja le Psžive ljudi, Db-svet po Si, pokopališče. Je Leskovec kaj bolj uspešen, v **Haris**? V **Dveh bregovih** ni; tudi v **Plevnarju** ne. Zjasni se šele v KomKodah, glej Čufarjevo **Ameriško tatvino**. A Koda je žanr, ki konstruira uspešne konce. Je uspeh Not Duš vidika kot Pervesti trden šele v MD MV-II, v **Brez sveče**, nekako v **Žinu**?

Še o sceni: »Puške so naslonjene ob strani. Vojaki ležijo bolj v ozadju; nekateri spijo, drugi se razgovarjajo, nekateri stojijo in se naslanjajo na zid kaverne.« To je Kolvidik **Kave**: moštvo je dramski subjekt. »Vsi so oblečeni v suknje in opasani ter opremljeni z ročnimi granatami. Čelade ležijo poleg pušk.« So v vmesnem stanju med takojšnjo pripravljenostjo za Vojakcijo in počitkom. V nenehnem prežečem, neumirjenem položaju. Kot naj bi bili v nemajhni meri člani PoV Juge. LR, ki se je nadaljevala, je terjala od nas, da smo nenehoma budni, pripravljeni na akcijo zoper ostanke BržRazra. In to navdušeni, s pesmijo na ustih. Vsaj desetletje smo bili v PsVojstanju, glej SD graditve, **Mladost pod soncem**. Torkarjeva-Zupanova-Javorškova Gene se je temu uprla; in MGG, sredi 50-let. Tudi zato lahko doživljam **Kavi** odznotraj. Ne le s stališča MV-II, tudi s stališča obdobja 45-55. S **Kavama** se NotIdn.

Čtki so Raz. Nadporočnik Fügner »se ves trese«, krili z rokami, grabi ga panika. Mora sodelovati v dogajanju, ki ga njegova psiha ne prenese. Eni ljudje so bolj, drugi manj občutljivi za Vojpoložaje. Za vojskovanje v strelskih jarkih in Kavah Alp pa je Tip, da jemlje pogum skoraj vsakomur; stisnjenost v luknje, ki jih dojemajo kot pasti, iz katerih ni izhoda, dela vse panične. Loteva se jih brezup, le da ga Raz kažejo. Nekateri so strahopetci, a se delajo Here, major Herman; drugi se rešujejo s Cinom itn. Kakor kdo more.

Prvo dejanje uvaja razpoloženje, podaja - več kot le pripravlja - konflikt. Vsa drama je zaostrena v MeP; to ni čezmernost-neurejenost dramatika, kot očita legiša; po mojem gre za Realz stanje v Kavi med dejansko trajno ofenzivo. Dogajanje drame se začne z majorjevim ukazom, naj vodi Fügner svojo polstotnijo znova v akcijo. Major je bolešno ambiciozen, Ž borcev ga ne zanima, rad bi se le ponašal z uspehi. Pri tem slabo - napačno - ocenjuje položaj na fronti oz. ne briga ga. Tudi če bodo vojaki popadali mrtvi, se bo lahko skliceval na svojo odločnost in terjal zase Vojodlikovanje. Dejansko je zločinec. Despot v Vojrazmerah. Kot germanofil dedič grofa Gerona iz **LTuga**.

Füg(ner) se ukazu upre: »Jaz naj pojdem sedaj v tem ognju« - ogenj Sžovltov je nenehen - »ven? Ne, ne ... (se sesede popolnoma uničen.)« Krip mu

skuša pomagati, je solidaren s Čtki in navadnimi vojaki; drži EtHa (in SeHa, kakor kdaj, obe Rci Huma se dopolnjujeta). Vmeša pa se nadporočnik Egger, poleg Majorja najbolj Neg lik drame. **Kava** je pisana v ČB Tehi, znotraj ČB PSte. Majorju leze v rit, ker je tudi on germanofil, torej NclNemec, kot tak spoj BržMeša s FD priganjačem-valptom, recimo pisarjem Veprom v Skofičevem **Gospodu s Preseka**. Majorju telefonira: »Rešpekt, gospod major, sluga pokoren, se klanjam.« To je uvod in etiketa. Znotraj nje pa se razkriva Prabistvo barabe: ovaja kolego Kripa, sovraži ga, ker je Krip SoD sodrug. A tudi zato, ker je sam strahopetec, noče povesti polstotnije v boj, odgovornost prelaga na Kripa: »Mene?« ste izbrali? Nemogoče, ljudi »sem prevzel komaj pred tednom dni.« Bilo bi torej neprofesionalno, če bi jih zdaj vodil. Ponuja rešitev: »Sicer pa bi mogel iti Krippner.« Bolje je, da se ga znebimo; izpad iz Kave je odlična priložnost za to. »Pa tudi sicer ni dobro, da je ta človek tukaj. Vedno govori in tako čudno, vedno čepi z vojaki.« Demokrat, fraternizira se s plebsom. »Iz nas vseh norce brije«, ker je intelektualno nadmočen. Ne pravim, da tak lik ni v duhu Realza; Tip je le, da je Nemec. Slci sicer v **Kavi** ne nastopajo; a Krip je SoDNemec, kar ga približuje tistim Slcem, ki so SoDSlci ali Jugousmerjeni Slci, kot Ivan Tomec v **Kurah** ali visokošolec Tone Selan v Špicevih **Patrijotih (Patrih)**. Ista ČB PSt je Tip tudi v Crkovi **Roki**, le da tam niti toliko Pozfigure, kot je Krip, ni. PraPozliki se razbohote šele v NOBD, Krim in Nina, **Rojstvo**.

Ko Krip ugotovi, da mora on voditi polstotnija v boj, Eggerja upravičeno razkrinka: »Ti si se domenil z majorjem tako.« Krip se je pravkar vrnil s takšnega izpada, v katerem je izgubil večino moštva; zdaj so na vrsti drugi, predvsem Egger, a v FD vlada krivica, tj. NemNcl orientacija-skupina. Krip je že od začetka retor; dramatiku je veliko do tega, da Majorja in NclNemce - PlČtke - eksplicite razkrinkuje v njihovi vsestranski pokvarjenosti. Tu se Realz **Kave** neha, drama prehaja v IdeolMorobtožbo, Tip za eno smer Ekpma. Krip Eggru: »Sedem dni zapored sem hodil zvečer na prvo linijo, dve tretjini stotnije sta že uničeni, od teh je 27 mrtvih; ali naj pade še tistih 43 mož, kar jih je še ostalo?« To je očitna krivica. Bistvo pa je: »Mera je polna pri vseh tistih, ki so sedem dni trpeli neizrekljive muke.« Trp in po svoje Her. Krip je Her, čeprav to ne želi biti. Her posebnega tipa, takorekoč zoper svojo voljo, čeprav uboga ukaze cesarja. V sebi je razlomljen na upornika in zvestega izvrševalca ukazov. Je v SZi, kot vsa SIz-20. Zvesti izvrševalec je Pozlik FDbе, upornik napoveduje Ptjo-LR; je na liniji Pravdača iz **Grofov**, Gubca iz **Punt(arij)e**, Zorana iz **Zorana**, Maksa iz **Kralja**. Le da Krip ne zmore Trpa kot pasivnega premagati z odločnim Herom.

Eggru: »In koncem vsega (vzplamti), zakaj bi ravno jaz šel?« Ima prav. »Sem bil mar jaz tisti, ki je vpil na početku vojne: Živela vojna?« Kot je vpil Egger. »Ali se spominjaš mojega govora v prostorih socialističnega visokošolskega kluba?« Oblast v Jugi-Slji sredi 20-let je najbrž istila Kripovo držo z držo zopervojnih RadSoD sodrugov, Jauresa, Lenina, tudi Tume in Cana.

»Povej mi, prosim te, ti, ki si nemški nacionalec, zakaj se ne ponudiš majorju prostovoljno?« Ker je strahopetec; ker je - to je Crkova teza - za NemNclste Pvtinteres močnejši od idej. »Jaz nisem nikdar proslavljal vojne«, zdaj pa sem v njej pogumnejši od tebe; Krip je kot Čl, ki se zaveda svoje Etnadmočnosti, kar precej samovšečen. Celó »so me zaprli po tistem govoru v klubu.« Tomec, **Kure**, je dedič Kripa. »In ti, kolega, si bil med tistimi, ki so

pljuvali name, veleizdajalca!« Res, Crk bi lahko bil manj ČB pristran. Leta 1924 še ne ve, kako pogumni bodo NemNclsti kot Nczvojaki od leta 39 naprej; Ideja Nemštva bo zanje močnejša kot strah pred So. Esesovec Harz v **Rojstvu** je pogumen. Tudi sam Hitler je bil pogumen, bil je odlikovan - med I-SvetV - z najvišjim Vojudlikovanjem; podobno Goering. Pogum je dvoumna drža. Škof Rožman je bil strahopetec, Vuk Rupnik pogumen.

Pogovor med antagonistoma teče v podobnem duhu naprej. HinEgger se sklicuje na »oficirsko čast«, Krip ve, da je to le maska: »Da, oficirska čast, to je tista magična sila, ki pretvarja navadno pobalinstvo, smrkolinstvo, ubojstva, lopovstva, posiljevanja, požige, laži, hinavstvo, z eno besedo, vse najbolj negativne instinkte bestije v čast! O lepa vam čast, govoriti o hrabrosti, ki je ni!« Krip je preretoričen, kar kaže, da s skrajnimi besedami izpolnjuje neko praznino v sebi oz. da se usmerja na pot, po kateri se po drugi strani ne upa naprej: v upor. Upor nadomesti z retoriko. NOBD je bistveno manj retorična. Je pa res, da so imeli leusmerjeni v I. SvetV težave s Herzom, vsaj v Avsvojski; Herz je bil povezan s pobijanjem Sžev (Francozov, Itov, Srbov itn.), kar je bilo za le-usmerjene narobe; odpoved vojni pa ni bila Herz! Sama situacija je bila Strno SZ. Ne kot MV-III!

Krip se v oceni Herza ne znajde; sam je Her, bori se kot lev, obenem pa goji temu nasprotno miselnost-Vrto: »Ni ga trezno mislečega človeka, a da bi bil tudi hraber obenem. Če je hraber, je njegova hrabrost superlativ strahopetnosti!« Crk uvaja temo, ki je kasneje tako okupirala Koc(bek)a, glej **Strah in pogum**. Tak Krip res ni mogel najti rešitve; moral bi se odločiti za eno ali drugo držo v sebi. Ker se ni, ga je zmlelo v norost.

Kot RadSoD razmišlja Krip takole: »Hrabrost je pač mogoča, a tedaj to ni osebna hrabrost«, NOBD je dokazala, da je tudi osebna, »tedaj je to moč ideje«. Seveda tudi - najbrž predvsem - ta; Daki bi bil hraber z vsako Idejo, Kardelj le s Komidejo. »Človeka zato ne povečavam, pač pa občudujem moč ideje.« Tu prehaja Krip iz EtHumsta v Rad ideologa, v smeri NOBD, lReve. Enako pa ceni Krip Idejo Znika, ki še tedaj, ko umira, ker se je v eksperimentiranju z Zno okužil, opazuje potek bolezni. »To je hrabrost: analizirati svoje lastno telo, zavestno, preudarno, neoporekljivo stopajoč v smrt, žrtvujoč vse ideji - ljubezen do znanosti.« Da se reči, da so lRevarji MV-II kombinirali oba vidika: Zn in Idejo. Zn so imeli za Idejo, Idejo za Zn. Tomšič, Kidrič itn. so z NOB-LR tudi - Rad - eksperimentirali, opazovali, kakšne so posledice njenega uresničevanja v Dbi, tudi na telesnih živih, Prtov in Dmbcev; sproti iznajdevali zdravila ali že znana zdravila, Mrk Ideolo, adaptirali na nove razmere. DSD vidi v lRevi le zlo(činstvo); moti se, silno poenostavlja, razmišlja ČB, diletantsko. LR je bila tudi Zn in Herz, le da posebnega tipa; kot Zn je bila kasneje ovržena. Morda pa tudi ne, vsaj ne tako dokončno, kot se zdi AnK ideologom. Kidrič je bil Her in - posledično - zločinec. Mar ni bil tak tudi Krip, ko-ker je ubijal Ite? In Vuk Rupnik, ki je ubijal Prte? In Km puntarji, ki so ubijali PIK gospoda, **Punta**, enako kot PIK gospoda, ki je ubijala tlačane? Tudi KC je ubijavka. Čl je po bistvu dedič Prora in Pravca. NDM.

Kripa muči omenjena dilema: »In jaz se moram pokoravati zakonom, ki niso zakoni«, namreč niso Prazakoni, Etzakoni. »Jaz moram ubijati in polagati glavo pod sekiro?« To dela Čl od začetka Čloštva, ki je IdČloštvo; tako terja ustroj samega Ža; NDM. Kolega praporščak Plachy polemizira s Kripom, a njegovo stališče je nejasno oz. tudi on se izgublja v sofizmih in paradoksih; filozofira,

ampak neuspešno: »Je, kar je. Kar bi moralo biti, ni.« Je, kar je, pomeni tu pristanek na danost. Morala bi biti Vrta - RPP -, a je ni. »Torej bi tudi nič ne moralo biti.« To pa že sega prek pameti Plachega; tudi Crk se je tu zafilozofiral, Legiša ima v tem delu sodbe prav.

A kdo zna razrešiti to uganko? Legiša? Komsti so jo kot AlekV: s presekanjem gordijskega vozla. Kam vodi takšno presekavanje, pokaže v SPD Zupan z **AlekomPR**. Priž preusmeri pozornost v DušNoto, v Pervest. Ta pa ne reši problemov DbZge. Ne izide se. Vzemimo razmišljanja Plachega kot dokaz Člove ujetosti v paradoks Ža in Ete: »Kar je bilo, je.« V nekem pomenu to drži. »In ne bo.« Morda pa bo. »Kar bo, je.« Ni nujno. »Je, je, je: to je edino moje stališče.« A kako j e ? Heid(egger) je vzpostavil bit, ki je - naj bi bila - bistveno Raz od metafizične. »To je moje edino stališče, moja edina vera, moj edini nazor in moje vse.« Da pristajam na vse, kot je. Pa vendar je Plachy s Kripom solidaren, ne mara Eggra; ni nevtralen cinik. Ne ravna v skladu s svojim Fifoportunizmom. Ta mu je predvsem retorika. Krip: »Po tvojem nazoru je torej vojna morala biti.« Po Leninu je morala biti, kot imperialistična. Tudi po mojem mnenju, ker IdDb Strno »nujno« neti vojne; ker je Ž=Ub(ijanje). Ni pa nujno, da se je zgodila I. SvetV na način, kot se je. Principov itn. atentat na prestolonaslednika Franca Ferdinanda ni bil nujen, tudi Ferdinandova S ne. Je bil pa izbruh I. SvetV verjeten; Viljem II. je hotel prerazporediti oblast na planetu. Enako Hitler. Plachy se v teh dilemah ogiba resni analizi, tudi on retorizira. Retorika je šibka stran SD-20 in SIZ-20. »Niti morala, niti nemorala - ona« - vojna - »je.« To je pleonazem, nič več. Plachy naprej: »Zakon je sila, ti pa si Krippner; to znači, da se moraš pokoravati, ker se pokoravaš.« Ne, to je še hujši - in slab - sofizem. Krip se ne mora pokoravati. Tomec se ni, dezertira, kot Kostanjškov sin, **Kure**. Pa Tone Selan itn. Čl ima Svoljo. Plachy si pomaga z nekakšnim domačim fatalizmom, ki ga oblači v Fifokrasje.

Krip pa bi bil rad enostavno jasen in odločen; žal je tak le v besedi. »To ni pošteno, torej tudi ni dobro.« Res, a kaj storiti? »Laži ne poznam! Moj način boja je istoveten poštenju, odkritosrčnosti.« Če Krip svoje zmede ne bi plačal z norostjo, bi (mi) postal zoprni, tako se izprsuje, kot da je Tork(arj)ev vzor. »Kristus je zmagal z resnico!« Na osnovi te izjave bravec pričakuje, da bo Crk razvil nekak KršHum; a ga ne, izjava obvisi v zraku, neizdelana.

Slediti JKru bi pomenilo nikomur ne storiti nič žalega; Krip je kot Čtk pobil že veliko ljudi. Na Plachega ugovarjanje se umakne: »So stvari, o katerih je težko vedeti, če nikomur ne škodujejo.« Drži; vsaka vojna pa zanesljivo komu škoduje. Ker Krip to čuti, se vleče iz težav z moralizmom: »Vsaka debata v temo oziru je odveč, ker sem jaz mož in ti si tudi mož!« Morda pa je treba to izjavo brati kot odločanje za akcijo, kot so jo Komsti: ker ni mogoče tako agirati, da nikomur ne škodiš, je pač treba vzeti Ub nase; le da so ga LRevarji naredili za prelahkotno, kot da je Ub zlih pravično kaznovanje zločincev. S tem so upravičevali Holo-PVD, danes se temu reče genocid.

Krip se ne upre, izpolni nalogo, ki mu jo je ukazal Major: »Pojdi in pripravi ljudi, takoj odkorakamo!« Izpad bodo naredili v zanje najslabših razmerah. »Polagoma narašča v neposredni bližini grmenje, do strašnega orkana.« Sim aluzija na apokalipso, vsaj na katastrofo. »Plameni, bliski se križajo. Kamenje in pesek leti v kaverno.« Pravijo, da je opis v duhu Realza. »Slišati je hitro streljanje strojnic; zrakoplovi frfotajo.« Prvi vojak: »Ves hrib je pod ognjem.« »V tem trenutku silna eksplozija gručo vojakov dobesedno vrže z vso silo nazaj.«

Crk opisuje dogajanje, ki je MeP; res more biti v kakršnem koli pomenu smiselno? Pekel.

»Moštvo molči; sem in tja zamrmra ta ali oni.« Krip pa jih tira v ponoven boj; ni zato še posebej kriv? Ne more se upreti svoji Zvesti-prisegi cesarju; tu je njegova Ahilova peta. »Nekaterim se leskečejo solze v očeh, večina izmed njih je brez življenja.« So kot »stroji«. Krip to vidi, sočustvuje z njimi, a: »Da vam odkrito povem: to ni po moji volji; da, da, celo proti moji volji je.« Če je to res, in deloma je, zakaj se ne upre?

Vojaki so ranjeni, padajo. Neki Mož noče »naprej«, zli narednik Hruby mu grozi s So: »Bomo videli (dvigne gorjačo)« Fpraksa feldveblow, »a boš šel? (Ga udari po hrbtu s palico.)« Krip ne bi bil EtHum, če se ne bi postavil za Moža: »Zverina, vi feldvebel ...« Zdaj on vrne Hrubyju; pada v FP: »Ga ošvrkne z bičem po hrbtu.« Razlika je le med Čtk bičem in banalno palico. Krip ukaže Hrubyju, naj gre z njim v napad; ker je tudi Hruby strahopetec, hlapec NemNcla, se skuša ogniti povelju, a Krip zaostri: »(Potegne pištolo in nameri v glavo Hrubyju.)« Bi ubijal? EtHum in Ub v imenu RPP? Da, NOBD je dokaz za to; le da si Krip ne upa storiti, kar napoveduje, Krim to stori, Harza ubije, enako Mihol gestapovca Ferleža, **Raz(trgan)ci**, Špelca gestapovca Baumanna, **BSSvet** itn. Tu je meja EtHuma. Če se ga Čl drži, postane neučinkovit, ostane zgolj Morretor; če se ga ne drži in deluje, s tem ubija, neha biti EtHumst, vse bolj postaja zločinec, Komst Krim ipd.

Je Člu mogoča izbira? Ojdip noče ubijati (staršev), a ubije očeta. Isti problem od **Kralja Ojdipa** do **Afere**, v kateri Krstn (Kristijan) noče več izvrševati ukazov svojega Prtnadrejenega, Komsa. Zato pride pred Vojsodišče; ve, da bo prišel, pristane na to. KršHum? Logika SAnte? Drža MGGe, ki se je izrazila prek teh dveh dram, posebno prek **SAnte**. Krip se ne odloči zanjo. V tem je njegova zmeda, je Ktz SD-20 in SIZ-20.

3

Drugo dejanje je manj zanimivo; je bolj Konv v slikanju HedŽa, ki si ga Čtki privoščijo kot PvtUže sredi najhujših grozot na fronti. V 1. dejanju smo bili priča tem grozotam, Trpu in Si, v 2. dejanju narobni plati dogajanja: begu v zabavo, Sek, olajševanje in celo odstranjevanje Trpa, Mordilem. Dve podobi pekla: 1. pekel je po krivdi drugih-nadrejenih (oblasti), 2. pekel po lastni krivdi, Morpekel. Crkteza je: beg pred peklom fronte pripelje v pekel greha. Vojaki in pošteni Čtki (Krip) so nesrečni, zli Čtki so grešni. EtHum je na robu KršHum, celo KatHum. Grešnost - GhK - je Temkategorija celotne CrkD, začeti s **Kavo**. V trilogiji - **V vrtincu** itn. - se le še razvije, tematizira, radikalizira v komaj še obvladljive ali celo v že Strno neobvladljive sfere. Neobvladljive, ker so tako Rad paradoksne. Tu sledi Crku niti ne desetletje starejši Majc z **Žinom**, le da v **Žinu** - MV-II - paradoks in absurd nekako obvlada. Obvlada ga tudi zato, ker si za prostor-čas dogajanja ne izbere več MePa fronte, ampak mirni čas, ko imajo ljudje čas svoje razmere in lastna SSL predelati, RR, preOsm. leta 17 na fronti tega časa ni; Krip mora z ostanki stotnije na plano tale hip. Njegova zmožnost za debato-Dia mora postati retorika, če se v hipu

ne RR v dejanje. Tega ljudem v **Žinu** ni treba. Imajo čas, da preučujejo svoje besede, misli, odločitve; da jih popravljajo, se jim odpovedujejo, iznajdevajo nove, pa še zmerom ni vse izgubljeno. Dejanja v t(akšn)em mirnem času niso usodna. Tak čas po svoje korumpira, kot DaSlja v PMLD leta 2005 (05). En čas korumpira, drugi čas je diletantsko prehiter. Kaj je manj slabo?

Ne pravim, da se Sekrazvrat na fronti ali tik za njo ni godil; tudi RealD ga dokumentirajo. Le da je v **Kavi** premoralistično, predirektno, preČB podan; to najbrž Crku očita Legiša. Če obstaja pekel, sklepa dramatik, mora obstajati tudi hudič; predvsem Major kot predstavnik Pl-Čtkov. Vojaki so brez krivde krivi, vrženi v pekel. Katbog in Cesar ravnata krivično, ker sta jih strpala v t(akšn)o novodobno obliko pekla, kjer umirajo obupani in (z)norijo. Krivi so le drugostopenjsko, medtem ko je GhK Pl-Čtkov prvostopenjska, direktna, polna, jasna. - Major je tudi na ES ravni Pl(emič).

Scena 2. dejanja: »Godi se ob 4. zjutraj. Okrog mize sedijo major Herman, nadporočnik Less, poročnik Schwarz, dr. Vicich; v naročju majorju sedi Florinda z razčesanimi lasmi, brez nogavic v dolgi rdeči halji.« Očitno kupljena - za to priložnost nabavljena - prostitutka. »Na mizi je videti razlito vino.« Pač po razvratu, zgodaj zjutraj, ko ponavadi nastopi Mormaček. »Po sobi je nametano polno ogorkov od svalčic.« Analogno Smš kot v rovu-Kavi, le zaradi Dgč vzroka. »Vsa družba je več ali manj pijana«; tudi vojaki so, a od ruma, ki ga dobijo, da bi dobili z njim pogum za juriš, medtem ko pijejo Čtki izbrana vina, so bogataši ali vsaj sodijo v zgornje sloje. »Družba je veselo razpoložena«, to je njihovo zadnje veselje to jutro; »ko se dvigne zastor, kričijo v disonancah trije, štirje v družbi ...« Tudi v Kavi je razpoloženje disonančno, a spet iz povsem Dgč vzroka. Značaja obeh dogodkov - grup ljudi - se izključujeta. Svet je pekel, a Raz tipov.

KonvRed slik ne gre komentirati, preznane in nepomembne so; recimo Flor(ind)a: »(Ovije majorju roke okrog vratu.) O ti moj zlati, moj sladki tepček! Kako te imam rada!« Običajne fraze, primerne za takšno Že v takšnih razmerah. »Ali hočeš, da se slečem in zopet zaplešem kakor včeraj?« To ni Jacintin ples iz **CanPoha**, niti Kamilin iz **Prekopa**; v njem ni nič, razen Zapla na ravni ciparjenja. Analogen je Florin nagovor zdravnika: »Me hočeš preiskati (se smeje) tukaj spričo vseh?« Njihove besede so skladne z njihovim izgledom. Major je plešast, Florinda je bleda, upadlih lic, a lepa, črnih las. Poročnik Schwarz ima rdeče lase in rdeče kotlete brez brkov«, vsi odbijajoči, le doktor izpada; je »star možakar hudomušnega izraza«.

Flora naj bi plesala »zaradi čiste umetnosti«; s tem poudarkom-razlago je Jacinta spodbita. Kot da pravi Crk: na fronti 1917 Jacinte niso več mogoče. MeP je prehud, da bi se mogla Traga (Mela) RR v farso; farsa potrebuje več Sve. Po svoje je tudi **Žin** farsa. Kjer ni Sve, je zgolj mučen pekel. Can je kazal grd in AMor svet, glej prebivalce Doline Šentflorjanske. A kljub temu je bil ta svet prava NeČi Koda, če ga primerjamo s svetom - obeh - **Kav**. Crk podaljša Ktz in njegovo peklenskost - nerazrešljivost, ujetost - iz **Kave** kot Vojčasa v **Greh**, ki nastaja **V vrtincu**, a v mirnem času. Crk upa, da je tu vendar mogoče **Očiščenje**, naslov tretje drame trilogije. Bravec v to dvomi. Morda ima tudi tu Legiša prav: da Crk izsiljuje rešitev kot očiščenje greha, kot izhod iz vrtinca. LZgarji, ki so obenem kritiki, so tedaj, ko zapisuje tako kratke in dokončne sodbe, zaradi pomanjkanja utemeljevanja teh sodb neprepričljivi. S podrobno

ES analizo skušam legiši, ki je bil v Gimni moj simpatični Prof Slščine, pomagati.

Vendar pa Crk na drugi strani ne pretirava; Flore so res dobivale Sekbolezni; Doktor: »Čakaj, čakaj, prideš z gonorejo k meni, pa boš videla!« Flora okužuje. Njen Sek je kužna komunikacija, ne dviguje v Duhsfere kot Jacinta v **Pohu**, ni navdihovalka RLH projektov kot Kamila v **Prekopu**, niti Abst Simb za hrepenenje po Bogu, kot Vida v **CanVidi**. Pa vendar tudi ni le banalna kurba s surovo dušo. Tu vdre v **Kavo** SeH, Crk naredi Floro za Čla v Hum pomenu: da je nesrečna, zaradi krivic in zlih okoliščin v zlo vlogo - v cipo - prisiljena ali zapeljana Že, ki je vendarle, v svoji skriti DušNoti, zmožna ljubiti. Ljubi Pramoža, Kripa; ima čut za EtPraduševnost-značaj. Je edina med Seklumparji, ki ima dušo; Zdravnik za razliko od povsem pozverinjenih Čtkov vsaj - skeptično Cin - razume, ima samoposmehljivo distanco opazovalca, ki pa se tudi skaže za bližnjega EtHumu, Kripu hoče pomagati.

Med razvratnim Hedom vstopi v napol zaledni in varovani prostor ordonanc in poroča o uspehu-izidu Kripovega izpada nad lte. »Je pripeljal samo še sedemnajst mož nazaj.« Eni so se zabavali, drugi - moštvo, preprosti vojaki z za S izbranimi Čtki, Kripom - pa so umirali. Kar pa AMor Čtkov ne moti - baraba Egger: »Gospod major, njegovo stotnijo lahko izpolnimo z mojimi ljudmi.« Ne z njim, ampak z moštvom, ki mu on poveljuje; poveljevanje je Rad manipulacija. V PMLD se manipulira predvsem s stvarmi in znaki, JKos oz. SrKos, v vojni z živimi Pski; PMLD je napredek v Humpomenu, ker nadomešča ljudi z znaki-blagom. Jih res? Ni za vsakim znakom tudi živ Psk, le da Kplmanipulacija ne zadeva njegovega bioŽa, ampak njegovo duševnost? Te duševnosti nima za cilj odstraniti? So v PMLD udih sploh še DušNote? Je usihanje Krša v PMLD ljudeh izguba DušNot? Ni - ne bi bila - mogoča DušNota, ki ne bi temeljila na PervGhKi **BSov**, a bila Prapsiha s Pervestjo? Da bi se to zgodilo, se trudim z **RSD** in DgĖto. Crk ugotavlja, da je že FD zapravila PraDušNoto, Major in Egger je nimata, razen SM krutosti, strahopetnosti, ničesnosti. Ohranja jo Krip, a zato znori. Crk ne vidi rešitve, kajti najbrž - ne le - slutiti, da bo KomPtja sicer zmagala v ZgDbi, bo pa pri tem vzela Člu DušNoto, jo RR v svojo depandanso po vzoru KCe; vest Čla bo postala mesto Ptje v duši Pska, kot kažejo SPD tega tipa, tudi Mikelnov **Dež v pomladni noči**, ta na apologetski način, Priž pa na Kritnačin, glej like Marcela v **Aferi**, Menderja v **Dia**.

Do soljudi so NegČtki brezčutni, zanima jih le lastna korist - Utinteres - in imidž. DaPMLD je realizacija Negvidikov **Kave**; kar je veljalo v EtHumu 20-let za zlo, velja danes v RMgi za Poz, za vrednostni cilj. Čtke zanima pismo, v katerem prinese ordonanc sporočila-uredbe o odlikovanjih; se DaSlci, tudi nek moj znanec s SAZU, ki jim je toliko do odlikovanj, zavedajo, čigavi dediči so? Za brezprimerno junaštvo vojakov dobijo nagrado Čtki, med temi tisti, ki so za Vojakcije najmanj zaslužni; v FD sistemu je krivica sistemska. »Za izredno hrabrost in požrtvovalnost v noči 22. maja« - Doktor cinično in razkrinkovalno dodaja: »ko je Florinda prvič plesala naga« -, »ko je polk z brezprimerno hrabrostjo in požrtvovalnostjo vzdržal vse postojanke na eksponiranem mestu, je podeljen majorju pl. Hermannu« (tu piše Hermann z dvema nn, v Seznamu oseb z enim) »vojaški zaslužni križec z meči. Podpolkovnik pl. Waldmann je dobil Kronenorden ...« Major podivja, ker ga ni dobil on: »Svinjarija!« Raz poročniki »dobijo meče kot signum laudis«, le Krip, ki je najbolj zaslužen za

pogum in izvrševanje ukazov, nič; Major ga cinično označi za »strahopetca«. Lahko reče, kar mu pade na pamet, kot so lahko rekli šefi Ptje PoV; MOču recimo, da je bil v Nemtaborišču gestapovski agent. V tem pogledu je Ptja še stopnjevala laž in manipulativnost KČe. Bila je rešitev iz slepe ulice Slje-20, obenem pa je Sljo zapeljala še globlje v zlo. Oboje. Vsaka palica ima dva konca. Le da Crk PIČtkom tega ne pripisuje-dovoljuje; zanj so palica le z enim - zgolj Neg - koncem-predznakom. Kar seveda objektivno ni mogoče. Čl ni reč, ni le znak. Je Sven, po ustroju SAPO. Crk je Člu krivičen. V tem njegov EtHum prehaja v Ideolpristranost, v dehumanizacijo.

V pismu-naredbi še piše: »Moštvu pa izrekam tem potom svoje priznanje«, zgolj papirnato priznanje, prazno retoriko, »ter ga spominjam na vršenje dolžnosti, izvirajoče iz ljubezni do cesarja, monarhije in domovine« (je zmotila cenzorje leta 1924 ta domovina, ki se jo je dalo aplicirati tudi na Jugo?), »kajti že stari rimski pesnik je dejal: nič ni slajše kot umreti za domovino!« Dramatik postavi pod vprašaj tudi ta izrek kot Vrto, ta izrek pa je, če ga je kdo apliciral na Pravsebino, Srbi na srbsko vojsko, veljal tudi leta 1924. Obstajal je sum, da zavrača Crk sleherni patriotizem, domovinsko ljezen kot takšno; kar drži. Tudi Ptja je bila v 20-letih močno ANac, celo AnNac(ionalna); Naco je vezala na Ncl, tega pa imela priložnost izkusiti na fronti 1917, tako na ruski in francoski kot na nemški in Itstrani. Redko kdo si je upal reči, da tudi na srbski. Ker so Komsti razmišljali v to smer, jih je dal kralj že 20 - Obznana itn. - prepovedati.

Major prejetje odlikovanj pri priči pospremi s plazom fraz: »Zaslužili smo to odlikovanje. Ni ga med nami, ki se ne bi zavedal važnosti in resnosti tega tako rekoč svetega trenutka v našem življenju!« Major obuja isti tip govora, ki ga je že Can podvrgel Radposmehu, glej **Blagor** in **Hlapce**, le da je na fronti priokus t(akšn)e ogabne retorike še bolj grenek. Crk spodbi je samo Vrto Sti. Dajem mu prav.

Tako nagrajeni se Čtki odločijo za proslavljanje znamenitega trenutka, za »slavnostni zajutrek«; kjer se le da, za Už, za strežbo telesu kot požrešnemu, poželjivemu. Vse bi se lepo odvijalo, če se ne bi v Flori prebudil Etodpor; a Major jo že pri najmanjšem znaku nepokorščine opozori na njeno dolžnost-službo: »Vzame bič v roke, jo ošvrkne po hrbtu«. Oba, major in Krip, uporabljata bič, da dosežeta izvršitev povelja. Oba svoj namen dosežeta, vojaki gredo v ogenj, Flora »pade majorju k nogam in krčevito joče«, Morzломljena, zave se svojega položaja odvisne dekile, kar je Tip za ljud. Podivjani Major jo brca, uživa v tem; res vsestransko nizkotna figura, pošast. V vojni se Negpoteze ljudi le še razbohotijo. Kot Major bi najbrž ravnali Kantor, **Kralj**, GrGr, **Blagor**, Glavač, Kristanova **Zvest(ob)a**. V tem pogledu-pomenu je I. SvetV res »normalna« radikalizacija - nadaljevanje - Kpl sistema, ki se veže s FDbo, tudi s FKČ, Kantor z Župnikom, oba pa z banom pl. Lajbnom, Kristanov **Vranković**. V I. SvetV je prišlo do boja-tekme med več grupami istih. Mrk in Lenin sta sklepala, da se bodo te grupe med sabo likvidirale, potrebna je le zavest o tem in organiziranje ljuda-Prola kot tretje možnosti. Idealen načrt, a račun brez krčmarja. Kot pokaže drama **Križ in sovjetska zvezda**, ES analiziral sem jo v knjigi **VolŽim**, je Stl teror le še stopnjeval. Namesto paradiža pekel: GULAG, Goli otok, **Noč do jutra**.

Major razvije Ideolobrambo dane BržFDbe: »Gospodje, živimo v čudni dobi. Monarhija se ziblje sredi burnih valov«, ogrožajo jo Sži. »Norci se zaletavajo

vanjo«, Srbi, Iti, »drugi pa hočejo skočiti iz nje, preko ograde v morje, da poginejo«, Čehi, Hrški odbor v emigraciji. Glede na to, da je Avsa Ve, traja tisoč let, je njihovo početje res blaznost in Sm. Mi, ki ostajamo zvesti cesarju, vidimo jasno: »Mi, častniški zbor, ki smo tako rekoč tista centripetalna sila, ki kakor sonce zemljo in druge planete privlačujemo vse dele tega ogromnega mozaika te monarhije«, nič več, napisana in podpisana je bila že Majniška deklaracija, »k našemu mlademu, duhovitemu, miroljubnemu« (?) »in ljudomilemu vladarju Karlu I. in njegovi zvesti požrtvovalni soprogi Ziti.« Je napisal Crk **Kavo** že med vojno, jo je prepovedala uprizarjati Avsoblast?

Ta razglas je po eni strani Ideolplat-forma Avsvojskovanja, na drugi pa Cinposmeh: »Moramo tudi žrtvovati kri, in če je treba preliti vse do zadnje kapljice krvi, žrtvovati se za našega cesarja« itn. Dejansko: žrtvovati moštvo, druge, ne sebe! Prelivati kri drugih. Ptja je bila MV-II Dgč ustrojena: večina PV Komstov je v LRevi padla, najbolj so se izpostavljali, res so se žrtvovali, ne le Tone Tomšič. Tudi zato, ne le zaradi terorja, je lahko trajala-vladala pol Stola; pridobila si je Morlegitimiteto. Avsa si je ni.

Ker pa se bitka nadaljuje, mora ob predajanju Užom Major ukrepati tudi Voj(aško). Začneta se prepletati dve zgodbi: Florina ljezen do Kripa, seveda neuspešna, Krip jo odbije, »oženjen sem, imam otroka in poleg tega poznate tudi moje nazore o prostituciji«, in spor med Kripom in Majorjem. Flora ljubi Kripa, ker ga ima »med vsemi temi svinjami za edinega človeka«, EtHum. Paradokсно - spet SZ - Floro Krip odklanja in obenem zagovarja: »Ona je človek in mora živeti kakor človek!« Izjava je Tip za Ideolo EtHuma: mora hoteti, Čl ima - mora imeti - Etvoljo, v Flori je, čeprav se ne kaže, pač zaradi razmer. Čl je dober, deviza SeHa, le okoliščine ga delajo zlega. Res? Sta Egger in major Hermann po naravi dobra? Crk se ne more odločiti. V trilogiji vse še bolj zaplete, še huje v **Kriv**, ki je kot Fija najbolj poglobljena CrkD. Kot BržPl majorji niso dobri ljudje; tudi če jih prestavimo v Pozokoliščine, se skažejo za zle, se razkrijejo kot Izdi, recimo Brža v NOB, Furlan in Snoj, ministri kraljeve vlade. DČ je SSL-konstrukt SeHa, ki ublažuje EtatHum Stla.

Krip majorju poroča o Vojakciji, ki jo je vodil; pove mu, da se z njo ni strinjal in ne strinja, a da je ukaze zvesto izvrševal, tako rekoč zoper svojo voljo. Pogovor z majorjem izrabi, da tega Mornapade, bere mu Morlevite; ne gleda na učinkovitost Praakcije, ampak na moralnost svojih izjav. Ni v tem zmeden, napačen, naiven, infantilni, samovšečen, morda res celo sprevržen, kot namiguje legiša? »Za odgovornost je potreben predvsem čut za odgovornost, gospod major, in tega vi nimate«, napad je direkten, kot da želi svoj propad. Napad razširja dejansko na cesarja in Džoblast: »Kakor ga nima nikdo, ki je to prekleto vojno pričel«, in res, Avsa je napovedala vojno Srbiji, ne obratno. »Nikdo, ki je dovolil ali vsaj pomagal, da je do nje prišlo.«

Major se brani, kot se njemu podobni v podobnih položajih branijo; sklicuje se na »odgovornost državnika do zgodovine, do naroda bodočnosti!« Enako so svoje sodelovanje v vojni utemeljevali Nemci in Francozi, Avsi in Iti, Angleži in Rusi. A kaj, ko je Zg nepredvidljiva, posebno v Ćmpsegmentih; je bilo res nujno, da so Prusi premagali Avse pri Kraljevem gradu, 1866? Združena Ćvra Napoleona pri Waterlooju 1815? Da je v Grčiji zmagal KplMešsystem, v Slji KomPtja? Vsaka stava na Zgo je tveganje. Vrte prepričujejo ljudi, a ne zagotavljajo uspeha.

Krip in Crk prehajata v IdeolKrito, podajata svoje prepričanje-platformo: »Kaka zgodovina? Če bo zgodovina poštena«, DgZn misli, da ni, »bo označila imena tistih državnikov z morilci«, nemške je, ker so izgubili vojno, francoske ne, ker so jo dobili, merilo je uspeh-zmaga, kot tudi še danes, 2005. »Današnji narod, prav posebno še naši otroci«, mednje sodim jaz, »bo preklinjal tisočkrat tisto odgovornost svojih bivših državnikov.« Slci so jo v 20-letih, v 30-ih komaj še, MGG je gledala na Avso in na I. SvetV kot na Litzgodbo iz Preti, tako me - nas - je okupirala II. SvetV. Analogno gledajo moji otroci in vnuki na II-SvetV, na spor Prtov in Dmbcev. Ljudje silno hitro pozabljajo, ob tem so načelno - Strno - krivični. Sklicevati se na Zgo, kaj šele na Prih, je naivno SSL.

Crk ni tako gotov Prihi kot Kreft: »Kaj jaz vem, kake potrebe bo imel bodoči narod!« Mrk je vedel, LR je bila praksa za uresničitev predpostavljenih in nujnih potreb. Ve pa Crk nekaj, kar je upravičeno vedel tudi Mrk, a že nemalo SNclstov pred njim, beri Ilesičev članek o nujni spremembi SINar značaja; kot da bi ga napisal za Temtočke programa OF 1941, a je v Resi izšel že pred mnogimi leti. Koristno bi ga bilo vsaj fragmentarno navesti, videlo bi se, da ni mislil tako le Levs(tik) oz. kasneje Komsti (Kidrič) in Koc.

Crk zastopa Slov kot SAKO, s tem najprej kot upor; ni zmogel Krip upora, ker je bil - čeprav ANac - Nemec? A ga sam artikulira: »Vem, da si bo narod sam in na drug način priboril, če bo hotel kaj imeti.« To je Canova linija, glej **Blagor** in **Hlapce**: »narod si bo pisal sodbo sam, ne frak mu je ne bo in ne talar!« A obenem ko izreče to aktivizirajočo Pramisel, jo Krip že spodbije; spet SZ. »A vem, da si ne bo mogel mnogo priboriti, ker je oropan s to vojno vsega tistega, kar nujno potrebuje za svoje življenje in razvoj.« Najbrž je imel v tem Crk prav, Slci v Jugo nismo prišli kot SAKO; SAKO smo postali šele v NOB-LRevi MV-II: da se o tem prepričamo, je treba le primerjati SD iz 1918 in NOBD.

Krip opisuje majorju položaj v Kavi, stanje moštva; je to potrebno? Misli, da bo majorja omečil, prepričal, naredil za sočutnega in umnega? »Osem noči nepopisne, peklenske grozote«, major preživlja te noči v popivanju s kolegi in med Florinimi stegni. »Ljudje letijo kakor brezglava žival po obronku gore«, Prti ne tako, »granata za granato ... pa prileti v njega in ga nese v zrak na sto in sto koščkov, kamenja, železja, blata, kosti, možgan, celo nogo, celo roko, čreva pa se razsujajo.« Pretiran opis? Ne bi rekel. »Tam pa zopet druga vrsta v divjem teku, pijana, napojena z rumom, z noži v ustih« itn. Točna slika dogajanja. Vse to se da vzdržati, če vse to usmerja, obvladuje Ideja; Avsideja je leta 17 že padla; Prtideja se je od 41 do 45 le še krepila. PIK nista bila sposobna ljudi motivirati za nadaljevanje vojne, vse Dgč kot Ptja in OF. Bi šlo brez Ptje, le z Nclplatformo in organizacijo? Dvomim. Prehuda stvarnost bi ljudi demoralizirala, kot je Mihajlovičeve četnike; enako bi tigrovce. Potreben je bil nor zanos Komstov, ki so bili sveto prepričani, da ustvarjajo AbsNsvet. Ncl tega ne zmore, le na robu, ko se RR v Fz-Ncz; to pa se v Slji (še) ni dovolj. Tudi Kfz še ni bil dovolj Vermočen oz. ta VerAbsvidik še ni zajel dovoljšnega števila Slev.

Na eni strani opisane grozote, na drugi prazna Cinretorika Čtkov-majorja. Krip jih ima za »navadne halucinacije pijancev«. Resa je povsem Dgč: »Poročajte, da ga ni človeka pri celem bataljonu, ki bi ne bil preklel cesarja«, Krip si veliko upa, »monarhije in domovine.« A kaj si ljudje žele? Vrniti se

domov, zapustiti vojsko. Vendar to ne zadošča. Potrebno bi bilo več: Krip je dejansko že Komst: »O ko bi mogli doumeti, ko bi mogli najti med seboj zvezo.« To pa je že stališče Lenina, Karla Liebknechta, ustanavljanje Ptje. Med Slci je bila 17 ta zavest še premajhna, SoD je podprla Avsvojno, kot podaja tudi Kreft v liku Matije Medveda, **Kure**. Vstopi zli Hrubý, ki majorju »pokorno javlja«, kaj se je zgodilo, česa je kriv Krip: »On bo vse moštvo zrevolucioniral. Ljudje ne spoštujejo več častnikov.« Anarhija. »Danes so vdrti v kaverno, kjer je v zalogi hrana in jedo konzerve, sir, marmelado ... celo skladišče za častnike so raznesli.« Lačni so, terjajo in ne jedo kaviarja. Čl je postal zgolj Biobitje lakote-preživetja. A kdo je za to odgovoren-kriv? Ljud ne, pač pa Avsoblast. Bila je, dobro leto za tem, kaznovana, izgubila je vojno. Enako dve desetletji kasneje Jugooblast. Celo - pol Stola kasneje - Ptjoblast. Vsako oblast vzame hudič. Ker je zla ali ker jo premagajo močnejši, morda celo bolj zli?

Ker je Krip majorju celo pljunil v obraz, si ga je dokončno naredil za Sža; major obljubi: »Bo treba pravočasno ukreniti vse potrebno, da tega človeka končnoveljavno enkrat za vselej onemogočimo«, se to da brez umora?, »in da to moštvo eksemplarično kaznujemo! Vsak deseti pojde brez pardona« pred puške, pred zid. Tako je SlBrža hotela onemogočiti Tomca v **Kurah**. Najučinkoviteje je vsak upor zoper sebe likvidirala PoV - že MV - Ptja, glej **Joba, Dia, Toplo gredo**, tudi v SPED, **Napad, Mladost, Vst(ajenje)**.

4

V tretjem dejanju se konflikt razplete, a Trag(ično), kot je bilo pričakovati. Krip se ni znal-hotel potuhniti, udariti (majorja), ko je bil v prednosti; ni mu bilo do učinkovitosti ravnanja, do zmage v boju z zlimi silami. Pred zmago je hotel RPP. Govoril je, da ve za RPP, to Poztrojko Vrt da pozna. A če je bilo tako, zakaj je ni skušal uresničiti v stvarnosti, zakaj je še naprej predvsem ali le govoril? Ni bil gotov vase? Je še raziskoval? Biti na poti RazReše mi je všeč; a če pomeni ta dolga pot odlašanje s prakso, pomeni Notneodločenost, morda celo dvom vase.

Tretje dejanje se začne kot Koldrama; nastopa moštvo, govorijo štirje možje. Dramatik podaja razpoloženje v rojih in Kavah. Prvi (mož): »Saj mi je čisto vseeno, če poginem tukaj ali doma, danes ali danes dvajset let; vse en hudič je.« Demoralizacija, brezup kot izguba smisla Ža. KC je blagoslavljal Avsorožje (topove), kot ga je analogno ltom in francozom, vsem med sabo skreganim; s posvečanjem orožja je hotela ljudem dvigniti Moro, kar pomeni, jih utrditi v čutu za - Kat in Avs - smisel. Dosegla je ravno nasprotno, glej Krekovo dramo **Ob vojski**, 1917, ki sem jo ES analiziral v knjigi, povezani s **Patri** in **Iskavci smisla**: v **Vojakih in trpinih**, glej **Šestkratnico** v **Redu blodnje**, strani 204-205, in **VsD** na strani 224. Krek prizna, da je bila vojna pomota, da je pripeljala do demoralizacije na frontah, do brezupa doma, do razkroja Dbe oz. da bi do tega prišlo, če ne bi Slci ohranili vero v MMB. V **Kavi** te vere ni. Gre za Krekov projekt, za SSL-konstrukt? Nekateri so tudi v Kavah molili, glej **BeKavo**, večina pa je izgubljala Katvero. Ta izguba je postala najbolj plodna tla za Nast Koma. KC je s podporo vojni dosegla ravno nasprotno od

zaželjenega. Le paradoks? Ali pa kazen za GhKo, kot bi se morala KC doživljati, če bi bila sposobna za ARF-AK. A če za kaj, ni sposobna za ti dve drži, ki uvajata SAPO in RLH oz. - na vrhuncu - prehod v Dg.

Drugemu bi bilo všeč, če bi »človek samo crknil«, hipoma, dokončno, »ali tedaj v tem blatu mrcvariti se«, počasi se mučiti je nevzdržno. Tudi Prvi oznanja obup. Tretji računa, da bo »prestal«, je vitalist. Četrty ne verjame v to: »Kdo bo prestal, saj tega klanja ne bo konec.« Na teh frontah - v Julijcih in Tirolah - se je sranje-vojna končala, se je pa prenesla drugam, v vojno med Turki in Grki, glej roman **Middelsex**, v 30-letih na Poljsko, v 40-letih na vso Evropo, spet v Sljo, če že ne toliko kot v vojno med Ili-Nemci in Jugarji, pa med 41-45 v DžV. V 50-letih v Korejo, v 70-letih v Vietnam itn. Strno brez kraja. Slci smo komaj ušli novemu klanju, morda še strahotnejšemu od tistega, ki ga dramatizirata Bevk in Crk: poskusu srbskega obračuna s Hrti in Musli. Nekoč veliki Morvzor Srbi so padli na Mordno, med 1990 in 2001. Kot da so mirna obdobja le začasni počitki med klanji, da bi si Čl lahko opomogel od vsega hudega, nabral novih moči za SSL-napade. Čl je pač AgrEkzld, tj. Ub(ijavec)-zločinec. To je bistvo IdČla. DrČl pa je - moj - projekt. Je tudi ta projekt SSL, kot sta bila Kom in Kat? Zato stavim na Strno spremembo Čla iz bitja Ža v bitje, ki temelji na nečem, kar je onkraj para ŽS; kajti dokler je Čl IdČl, velja mnenje Četrtega: »Kadar bo konec sveta, tedaj bo konec klanja!« Kakršni smo zdaj, »ne pride nikdo živ domov.« Krš je verovalo v apokalipso, v to, da se bo rodil NoČl (novi Čl). Tudi jaz verujem, čeprav to ne bo Pavlov Čl. Je Crk veroval v NoČla? **Kava** ostaja tudi v tem pogledu odprta (Stra). V **Kriv** te vere ni, je analizirano, zakaj ne. **Žrtev** kot zadnja znana CrkD ostaja v okviru **Kriv**.

Pogovor prehaja na Kripa; moštvo marsikaj ve ali vsaj sluti. Prvi »(pokaže z roko okoli vratu, da ga bodo obesili).« Oblast ravna s svojimi kot PoV Ptja, **Job**, **Noč do jutra**, že **Dia**; kot z osumljenci v dahavskih procesih, kot s kominformovci in sploh nezanesljivimi - Lbt in Hum - elementi. Pobija lastne ljudi; po modelu francReve, glej MrakoveD, **Robespiera**, **Marata**. »Prišli sta dve stotnji cesarskih strelcev od polkovnega poveljstva«, elita, kot SS čete, ki so likvidirale Nemzarotnike poleti 44, von Stauffenberga itn. Moštvo ceni Kripa (»veš, človek pa je to, da ga ni takšnega«), a obenem ocenjuje, »da se mu malo meša«; moštvo ne presoja narobe. Res je oboje. Res je: »da je Krip »eden tistih, ki se ne bojijo.« Še MV se ne odreka svojemu Ideolnaziranju: »Vsak dan dobi do 30 izvodov 'Socialističnega dnevnika', pa jih deli med moštvom«, s tem propagira nevero v zmago NSSi, ljudi načrtno demoralizira v opredelitvi zoper vojno. Je agigator. (Kot je bil MOč, ki je bil obenem slab praktik. Tudi zato je kot Komst propadel. Skoraj se je tudi njemu zmešalo. V njem je bilo vsaj pol Kripa.)

Na oder prideta Krip in Flora; ni mu nerodno kazati se z njo. Flora ga skoraj obožuje, Krip ji daje Mormoč: »Edini si med vsemi, ki ne pljuneš name.« EtHum. Doktor se zaveda, kaj pripravlja Kripu major: S. Skuša Kripa rešiti, s tem da bi ga spravil v bolnišnico. A Krip tega noče. Iz kakšnih pobud? Bi se zdel sebi strahopeten, ker da zapušča potapljajoči se brod, a bi moral kot njegov kapitan vztrajati zadnji na krovu, prej poskrbeti za moštvo? Tuda Flora ga prepričuje: »Daj si vendar dopovedati, da nimaš nič od tega, da se boš žrtvoval tej neumnosti«, ostal med moštvom, »in ji dal življenje«. Krip »(premišljeno in ponosno.) O koliko imam od tega! Jaz toliko čutim v sebi, tako sem srečen, nekje v globini možgan.« Zakaj je srečen? Ni Krip bolj Pek

kot trezen mislec, a zmešan Pek, kar ni tako neobičajno? »In če bi tudi umrl, jaz vem, da je nekje v meni nekaj, kar bo pozneje čutilo in videlo plodove moje smrti, kar bo neizmerno srečno.« To je že Mist(ik)a, zelo Abst po vsebini, čeprav najbrž močna po čustvovanju. Krip meni, da bo nekaj v njem še po smrti ponosno nanj, če bo vztrajal v Kavi. Meni ta čut ni domač; ker vem, da se bo Kripu zmešalo in ne bo učinkovit, ne predpostavljam občutka kasnejše sreče zaradi pravilno izbrane poti. V Kripu začne prevladovati nezavedno, čustveno, subjektivno, res Mag-pesniško. Vojak in Pek, ne, to ne gre skupaj, razen če ni Pek v službi Vojprakse, kot sta bila Bor in Kajuh. A Krip ravno to-tak ni. Je bližji Balantiču, Radsubjektivizaciji doživljanja sveta.

Bliža se odločilni trenutek preživetja, Krip pa s Floro filozofira. Flora ima kar prav: »Ti nisi pri čisti pameti ... pojdi z menoj«, edino to je stvarna rešitev. Če boš živ, boš lahko agiral. Kripu pa ni do akcije, kot ni bilo Balantiču v času tik pred So, predajal se je Mistmeditaciji, v Krajčevi hiši v Grahovem, preden so ga zažgali oz. je zgorel. »Saj ti začanjaš govoriti o duši?« Tip po balantičevsko. Krip: »Mogoče! Če je mogoče, da materija izgine ...« Tu sam Crk zapušča Mrk in materializem, prehaja v idealizem; tudi zato ni mogel v Ptjo, kot - dialektični - materialist Kreft. Crk je podvržen Misti 20-let, kot Grum, Jarc, Leskovec. »Če je to res, da materija kratkomalo izgine, tedaj obstaja možnost, da obstoji duša«, po sebi, za sebe. To prepričanje ali vsaj domnevo dokazuje-dramatizira Crk v trilogiji. Duša brez telesa, neodvisna od gmotnosti. Mrksti bi dejali: spiritualizem. Tudi MOč bi - in je - takšnega Crka odklonil kot eklektika, zmešanca. Zame pa Crkov problem ni tako enostaven. Zakaj bi bil MOčev - Kreftov - materializem po sebi bolj upravičen od Jarčevega (ali Antona Vodnika) spiritualizma? Mrk je 90 končno propadel, spiritualizem se obnavlja kot trava po dežju. Kdo ima trajnejši vpliv, pritlehno razmišljajoči materialist Ziherl ali v visoke sfere duha dvigajoči se Koc? MV-II se je zdelo, da je Koc naiven bedak; po 90 je Koc eden glavnih vzorov SKulnikov, o Ziherlu komaj kdo še kaj ve, pa je imel v rokah združeno moč despota.

Flora je načelo Vitz, danes tako veljavno: »Je cilj človeka, da postane s svojim telesom vred kot individuum kolikor mogoče dolgotrajen, da živi recimo tisoč, deset tisoč let!« Hum se je degradiral v BioVitz, glej like Torka, Borisa Pahorja, Modra, PavZlca, Zajca, en sam pohlep po Žu. »V vsakem človeku leži instinkt, da bi živel večno.« Flora pozna ljudi, ve, da so živalski instinkt. Krip ji ne oporeka, le da navadno Ž RR v razumsko in čustveno, v vredno; sam boj za obstanek (telesa) mu ne zadošča. Krip je še EtHumst, Bor je že MV-II nehal to biti; PoV je sicer regrediral v SeH, a biologizmu se ni odpovedal, kot tudi Zupan ne, glej **Bele rakete** in **Zapiske o sistemu**. In ne Miheličeva in ne Tork.

Flora ima Kripa res rada, na kolenih ga prosi, naj gre z Doktorjem v lazaret, res je bolan, vsaj psihično, leta 17 je bila to ena najbolj čestih bolezni. A Krip odklanja odhod, katerega ima za beg-umik, ta pa je zanj kot za še zmerom FP Čla neSpoDo. Ni analogno večkrat ravnal MOč in so mu prav Komsti to očitali kot paničarstvo, oportunizem? Da se je v Renicciju septembra 43 vrnil v taborišče s pogajanj z Nemci, ker je tovarišem tako obljubil? Ker je 29 popustil prošnjam matere? Ker ni znal popustiti LbnSvi, kar zame ni bilo nemogoče, zavestno sem izbiral celo sramoto, da bi se rešil, padal v lumpoložaje, da bi prebil težke čase in se Prikr(il)? Ideali-Vrte FP so v 20-Stolu neumnost, ne le donkihoterije; MOč se je imel za don Kihota, glej njegove sonete iz PoV zapora. Jaz sem se imel zmerom za Gargantuo. On za Herakla,

ki se sam v sebi zlomi, jaz za Odiseja. Izhajal sem iz njegove Negizkušnje, jo RR v Poz. Jaz sem v temelju srečen, on je bil nesrečen.

Zdi se, da Kripa ne usmerja le Pozčut, da ne sledi le FP Vrtam, kakor jih razume on, ampak da res psihično zboleva; grabi ga preganjavica, kar pomeni strah. Dramatik s tem svoj glavni Poz lik znižuje, destituira. Po nesreči, ker ne obvlada snovi drame, tako sugerira Legiša, ali hote, ker ne verjame v možnost Poz junakov, kakršne konstruira SD-30, Tomca, Pravdača, Gubca, samih iz enega kosa delanih integralnih Pld? Crk ve, da mora tudi najbolj PozVrto navrtati; da je Čl kot tak problematičen. Dajem mu prav.

Ko kliče Doktor saniteto, da bi Kripa odpeljal iz Kave še pred prihodom Majorja, reagira Krip panično, zbegano, napačno; MOč je stalno reagiral tako: »Zdaj vem, da bi me radi spravili v zapor, kaj ne, ah, da bi me postavili pred sodišče ... ne (se iztrga iz rok doktorja).« Sam si koplje grob. Trdim, da je tak obrat dramskega dogajanja dramatikova zavestna odločitev. Legiša ima premalo posluha za Ktz, boji se ga, gleda z vidika 30-let, ko se je duševno oblikoval. Ni postal Komst, ostal je Kršsocialist, pa vendar enotna figura, ne shicotip.

Tudi Plachy obvesti Kripa, da »sta dospeli dve stotniji cesarskih strelcev«, bili »sta poklicani, ker se je pobunila rezervna stotnija«, to je, Kripovo stotnijo je oblast obdolžila, da se je uprla. Upornika pa se v vojni - na fronti - fizično likvidira. Še slepec bi videl, za kaj gre. A Krip je - postaja - načrten slepec. Uvaja s tem Crk svoje pojmovanje Trage, SSL kot Trageslepilo? Ko Krip to izve, »zgrabi puško in odhiti.« Zakaj? Kam? Tovariši ga ne razumejo; Plachy: »Sedaj pa tudi jaz več ne dvomim; ta človek je res znorel.«

Ker Krip, preden odvihra, kliče Hrubuja, Plachy meni, »da ga je hotel ubiti.« Ga je res? »Škoda ga ne bi bilo, tega psa«, doda Plachy. Krip se kmalu vrne, začne govoriti vse bolj zmedeno, recimo o vrtanju planeta, da bi »spojili s podzemeljskim rovom ekvator s severnim polom in južnim polom na drugi strani. Temperatura Evrope bi bila tedaj izenačena.« Mar Crk sugerira, da Čl, naj je še tako umen in pošten, nima Dgč možnosti, kot da se mu zmeša; ali pa postane Cinzločinec?

Kaj pa, če Kripova pripoved le ni tako blazna? Krip nadaljuje: »Vse bi bilo mogoče. Vse, celo zemljo spraviti v drug tir, jo približati solncu! Za to bi pa potrebovali ogromno sile, zato bi morali človeka pustiti, da dela na tem.« Res le Znfantastika? Ne gre DaZn v to smer? Crk nasprotuje KC inkviziciji, njenemu zavračanju Znrzvoja, ki se danes nadaljuje s prepovedmi Svraziskovanja in eksperimentiranja z geni, Člzaplodki itn. Ni bila Ptja Notpovezana s takšno - ne le utopično - Zn? Ne samo Ptja, glej Iljinovo knjigo **Priroda in ljudje**, sledenje Mičurinu, glej že Wellsa, **Velikani prihajajo**, že Julesa Verna. Hoteli so više, k soncu, kot že Ikar, jaz hočem NejDam. Ostati pri IdČlu pomeni ostati v Kavi-strelskem rovu, v ječi. Crk to uvideva, le da obenem dvomi v Člmoč, da bi prišel NejDam; zato nalaga Kripu, da prej znori, preden postane Revlar-Znik.

Priznam, tudi sam sem dvomil v Člmoč; sredi 60-let sem se odločal za RMg-lud kot za edini izhod iz danosti, ki je mogoč, za izhod z igro in jezikom, torej z IVJ. V 80-letih sem svojo nevero v Člmožnosti še stopnjeval, ko sem se odločil za KC, za odklanjanje zidave babilonskih stolpov, za IntDušNoto, čeprav tako, da bi skoz Pervest prišel do BDra. Od srede 90-let sem se spet obrnil od te nevere k AbsSv eksperimentiranju kot RazRese. Krip je predhodnik te vere: »Včasih, ko sem premišljeval o tej prokleti vojni, sem se nehote spomnil

na babilonski stolp.« Babilonski stolp je ZnaSi za Čl moč oz. za vero v Člmoč, a je gledan s stališča **Biblije**, ki dela Čla za božjega hlapca, za nemočnega v primerjavi z bogom. »Ko je človek stal skoraj v isti višini z bogom samim, ga je bog udaril in vrgel v blato«, tudi konec Ptje dokazuje to biblijsko trditev. »Vsaka vojna se mi zdi, kakor da bi bogovi iz zavisti ponavljali epoho po babilonskem stolpu.« To drži, če je IdČla ustvaril - in to po lastni podobi - bog, ki je najvišja Idmoč, moč Ide. Če pa je Čl nastal s Konto, je v njem možnost, da poišče Dt. V tem okviru pa ne gre za babilonske stolpe, za dvig v višino prestola, ampak za skok vstran, v neld območje. Ne v silo despota, ampak v LdDr. Morda pa je tičala v zidavi stolpov-Stš tudi slutnja o Dti, le da se še ni znala primerno - dosledno, jasno - izraziti. V **Evih** je takšna slutnja vidna, a je zatrta z idejo Ve, Ža po Si. VoMa. Od stolpa je primernejši rov, torej Kava. Le vedeti moraš, kam jo koplješ. Tega Krip ni zmogel vedeti; a da je to presegalo njegove moči, ni zanj nič slabega. Je imel od Crka ustrežnejšo zavest legiša ali Zadr? Naj jih ne daje nadutost, te LZgarje, ki tako radi sodijo zviška. Torej ne, kot pravi Krip: »Pa bo človek vendarle zrasel, pa bo vendarle povzdignil in dovršil babilonski stolp!«, ampak kot svetujem jaz: NeJDam. Naprej tako, da greš drugim: v Dt.

Če beremo v **Kavi** poenostavljanje, ne pomeni, da Crk bolj poenostavlja od svojih sodobnikov. Plachy: »Vojna je na koncu vendar le ljudska volja, kajti ko bi je ljudstvo ne hotelo, bi je ne moglo biti.« To ni le Plachega cenena modrost, to se zdi celo umnim umno; seveda ni. Kdo pa vpraša ljud, kaj hoče? Referendumi so prej izraz SSL kot trezne volje. Ptja je dosegla, da je SNL Makhotel vojno kot NOB-LR-upor, analogno je dosegla MV-II KC, ko je Slce mobilizirala v Dmbce, a to je poseben primer - MeP - DžV. V navadnih vojnah pokliče cesar-kralj podložnike na vojno, ne da bi jih vprašal za mnenje; kdor se upira, ga sistem pobije, nakar prestrašenci prepričajo sami sebe, da hočejo vojno; in jo hočejo, kot so vojno s Srbi, »Srbe na vrbe«, dokler jim ni zrasla čez glavo. Sv volja ljuda je več kot vprašljiv pojem.

Krip zagovarja seveda nasprotno stališče, v skladu z EtHumom in TaMrkom: »Vojna ni hotenje ljudstva«, šele vojna Sovjetov z Nemci je - naj bi bila - hotenje ljuda, 1941. »Je le volja nekoliko blaznikov, ki si je znala najti pot med široko voljo, kakor si zna najti pot v vodo kapljica strupa, da okuži vso vodo.« Kdaj je to res, kdaj ne. Hitler je obveljal za takšnega blazneža, ker je vojno izgubil, AlekV ne, ker je skoraj vse vojne dobil. Res izvira razlika med zmago in porazom iz razlike med pametjo in blaznostjo? Ne bi rekel.

Zdaj preide Krip v vrh svojega nazora; morda je ta izjava kriva za prepoved uprizarjanja **Kave**: »A tej volji je treba postaviti protivoljo, voljo človeka-boga, ki se bori z bogom samim, če je potrebno.« Tu govori Krip kot Lenin ali Tito-KaKi. To je stališče RadMrka; bog v tej zvezi je Katbog ali Ortbog, ki sta vladala v prvi Jugi. Krip hujska zoper njiju, kot je Levs v **Tugu**, tudi Jurč. DbZg, kakor jo pojmuje KomMrk, je takšna protivolja bogu oz. sam zoperbog kot tak. Če ne bi Slci MV-II prevzeli te miselnosti - da so kot NOB-Slci novi bogovi -, bi se ne mogli bojevati zoper okupatorje, kot so se; MV-De se ni mogla, ker je ostala pri isti veri v Katboga kot okupatorska kraljeva Ita. Tega DSD noče priznati, meni pa je vsak dan jasneje, da je tako. Več ko preberem SD, več imam argumentov za to tezo.

Krip uporablja pojem Čla v duhu EtHuma oz. sploh Huma, za katerega je Čl najvišja Vrta: »Za mene je jasno, da bo ostala pravljica o babilonskem stolpu

vedno le pravljica toliko časa, dokler se ne bo človek počlovečil.« Počlovečenje - glej tudi Reharjevo **Učlovečenje**, mojo ES analizo v knjigah **Vrtar** in **SNarpor** - je v tem okviru (VISu) samoumevna Vrta. Zame ne, nasprotno. Odvisno od tega, kaj je Čl. Če je IdČl, je počlovečenje ravno vojskovanje, kajti IdČl je po ustroju AgrEkzld. Do Vrte Čla oz. do Huma sem postal - moral postati - skeptičen, ko sem PoV doživljal istenje Čla s Ptjlikom Stlnasilnika. Merilo za PraČla je bil Tito - KaKi -, ne Koc, ne Mrak, ne Vodušek, ne Is(kavec) smisla; le kdor je trdno posedoval smisel, mu vladal, z njim manipuliral, kot prej Klškofje, od Jegliča do Rožmana, Fifi od Mahniča in Jerana do Ušeničnika. Zato sem - je MGG - posta(ja)l do Huma Krit, že kot do SeHa v začetku 50-let. Ali pa sem iskal-artikuliral PraHum, mislil pa z njim na povsem Dgč vsebino. To je bil »Hum« **SAnte** in **Afere**.

Bolj bi dal prav Plachemu, če ne bi ob svoji skepsi do IdČla veroval v DrČla, namreč jaz. Plachy: »Nikdar, prijatelj, veruj. Nikdar« se Čl ne bo počlovečil v Poz pomenu besede. »Človek je danes ista žival, kakor je bil danes tisoč let ali pa danes pettisoč let, če hočeš!« O tem ne dvomim, ker je IdČl=Ž, Ž pa obsega oba, IdČla in žival, oba sta AgrEkzld, le da je Čl še hujši imperialist-polaščevalec od živali. Čl je razvil obe smeri: potenciral agresivnost in pripravil možnost za skok vstran k Dti. Žival je Monenotna, Čl je razcepljen, kot RazcDč. Glej MSk **ČHM** itn.

»Bile so med ljudmi izjeme, ki so se počlovečile«, recimo Preš(eren) ipd., »pa so utonile v morju živali, kajti končno kapljica ne more spremeniti okusa morja.« Zihel in KaKi so Preša RR v predhodnika StlPtje, prebarvali so ga. Enako KatDSD dela s Pregljem, STH s Kocom. Vsak je predmet manipulacije. Temu se nihče ne more ogniti. Upa naj le, da ga bo kdo primerneje razumel, recimo kot je Preša Mrak v **Spovedi lučnim bratom** in ne kot Kreft **V ječi življenja**, glej prvo dejanje, v katerem Preš napade Scheuchenstuela, kot napada Krip Majorja, skoraj na dobesečno isti način. Pri Crku je to (pre)patetično in retorično, pri Kreftu je senilno in zoprno komično. Posebej še, če je ob Prešu - in v Gilni! - kovač (Gogala po imenu), ki prenaša Kalandra iz **Hlapcev** v čas okrog marčne Reve v skorajda predrevolucionarni Kranj. Žalostno, a resnično: celo od vseh zaničevani in smešeni Špic je ohranil več treznosti v presoji Reve 1848, glej **Radovljiško revolucijo**, kot Kreft.

Drama prehaja v Fijo-Rlgo; Krip: »Kaj pa Kristus, Budha?« Kripa navdihujejo najvišji vzori. Plachy: »Za boga, ne imenuj mi vedno tega nesrečnega Kristusa«, izjava pomeni, da se Krip rad sklicuje nanj, »ki se je počlovečil in utonil v morju, kakor vsi drugi.« Je tu vzrok za prepoved uprizarjanja **Kave**: spodbijanje vere v Absmoč fKra? Plachy svojo misel še stopnjuje: »Kaj je v dvatisoč letih dosegel?! O idijot!« To pa je že žaljivka, zbujanje Vermržnje ali vsaj sejanje dvoma v Katboga; leta 24 je to zadoščalo za prepoved. »Ali se ni širil s krvjo«, ta fKr? Res se je; a da bi Jeglič in Ušeničnik to priznala? »S krvjo je izveličal svet«, ne le s svojo, tudi s krvjo pobitih Sžev KČe, »in tedaj, ko je vse izveličano«, o lral, »pa s krvjo izpopolnjuje najbolj krščanske narode!« Ni s to obsodbo fKra Crk presegel celo **Tuga**?

Krip da prav Plachemu, prizna, da je to »temna stran, tragika Kristusa«; a želi vztrajati v veri vanj oz. nekako ga opravičuje, vendar ne posebno uspešno. Krip je za vrnitev k EvJKru, kot tudi mnogi Kani v 20-letih; a ti ne izrekajo tako Krit besed do fKra. Previdnejši so, mislijo-delajo kot Poliki, Krip pa je retor, tudi zato neuspešen.

Ko se besede o Katbogu tako zaostrijo, se zaostri tudi položaj na fronti: »Silen pok; v kaverno prileti večja količina kamenja, železnih drobcev in peska, dim.« Vojaki si pripovedujejo, kaj se je danes zgodilo: na neko kaverno »je padlo preko desetisoč topovskih izstrelkov.« Druga kaverna, v katero so zbežali tisti, ki niso bili še pobiti, »se je ob treh« - ura JKrove Si na križu! - zrušila in pokopala pod seboj sto ljudi.« Apokalipsa ... »V oni drugi kaverni so jih morali šest zvezati, ker so popolnoma znoreli.« Analogni podatki so verodostojni, dokumentirani. »Grubiša, tisti kmet iz Istre, je v norosti zaklal tistega majhnega rdečega korporala.« To je dejanski facit vojne, ki se je začela v imenu RPP. Se ni končala enako tudi srbska vojna zoper Hrte in Musle okrog 2000?

Tudi Kripa vse bolj zanaša v norost. Flora: »Potolaži se, umiri se, ohrani hladno kri.« Krip: »O sramotno bi bilo vpričo tega ohraniti hladno kri. Ali imam še kaj krvi? (Silno strastno.) Če jo imam, tedaj mora zavreti z vročino pekla samega.« Že, a ob Radhladnosti trezne presoje, ledenega uma. Komsti so MV-II združili oboje in uspeli. Krip pa se predaja SSL blodnjam in navalu strasti; tak ne more uspeti. Strast ga tako zanaša, da se skrega z Eggerjem, stepe kot v Gilni: »(Mu da eno po glavi, da se Egger onesvesti.)« Postaja sam nasilnež. Je kdaj KaKi koga udaril? Pretepanje - celo mučenje - je prepustil podrejenim, Dermastii in Moretu, Tončku Turnherju in Dušanu Bravničarju. Krip se ne obvlada več; KaKi se je do kraja. Krip prebujenemu Eggru: »(Grozeče.) A hočeš, da te ubijem?« Ko to opazi - toliko je še pri sebi, da to opazi -, zgrožen vpraša: »(Sam zase.) Kaj se mi je res zmešalo?« Drama se RR - razvije - v avtoproblematizacijo, kar je Tip za SD-20 in za SLZ-20. To je največja odlika in novost SD-20, na osnovi **Školjke** oz. **Vrankovića** oz. predvsem CanD, **Hlapcev** itn. Žal te Crkove Pozpoteze legiša in SLZgarji niso videli-upoštevali. Zato ne, ker so CrkD brali Konv površno.

Pride Major, obnaša se pikolovsko, kot sadist. »Kaj delajo te škatlje praznih konzerv na tleh?« Ne zna razločiti med bistvenim, dobra Vojstrategija-taktika, in nebistvenim; je karikatura disciplinske Dbe, vezane na FD. V tem pomenu je Major tudi nor, le da je njegov tip norosti od oblasti - veljavnega okolja - ne le toleriran, ampak sankcioniran. Razburja se, ker so po tleh Čl iztrebki: »Smrdi, gospod praporščak.« Ne zaveda se, da je smrad Čldreka povsem zanemarljiv v primerjavi s smradom AvsDže, ki začenja zaudarjati do neba. Major in ČtkPl - tudi Kl - tičijo globoko v SZSL.

Krip pada iz otopenosti v noro strast; sesuva se. Ne sledi Crk v podajanju Kripa Shakespearju, njegovemu slikanju strasti kot norosti, glej **Othella**? Seveda na nizkem nivoju, a PSt je sorodna, namen tudi. **Kralj** Lear dela bolj samovoljna dejanja kot Krip, ki se zakadi v Hrubega, ko ga opazi. »(Skoči k puškam, vzame puško, nameri in sproži; puška je prazna.)« To je slučaj. Krip je hotel feldvebla ustreliti. Zakaj feldvebla, ne pa Majorja? Tudi Krip ne zmora razločiti med bistvenim in nebistvenim. Lenin je vedel, zakaj je Komstom prepovedal delati atentate; atentatorji pobijajo posledice, ne vzrokov. Tudi tu je bistvena razlika med TIGRom, ki ga DSD - večina Slcev, nova moda - tako hvali, in Prti-Ptjo-OF: Tigrovci so bili teroristi, rušili so zgradbe, načrtovali atentate, enega Ita ubili, Ptja pa je počela vse to zraven, drugostopenjsko. Tomšičevi članki, navajal jih bom ob ES analizi Božičeve **Tomšičeve smrti**, so jasno pokazali, kaj je za Ptjo glavno: predelati SLZ v duhu StlMrka, postaviti novo oblast ab ovo. Predstavnik stare likvidirati, če je taktično potrebno, sem

sodi tudi PVD. TIGR ni imel nobene nove in alternativne Ideole kraljevski Jugi; tigrovci so bili v Resi četniki, le da eni bolj Le, Rejec itn., drugi bolj De, Iskra itn. Kot četniki - zastopniki Srbkralja - so bili MV-II povsem obrobni, Strno zapisani neuspehu. V četniških odredih se je poveljevalo v srbsčini; tako sta poveljevala tudi Vuk Rupnik in Meničanin. Prti so preprečili, da bi delegati iz Titovega Glavnega štaba, Arsa Jovanović, Lola Ribar ipd., Srbkomande vnesli v Slvojsko (vsaj do maja 45).

Ker so lti prodrli, je treba poslati na fronto stotnijo; Krip se javi sam, da jo bo vodil. »Jaz grem!« Ko se vojaki upro - vedo, da gredo v zanesljivo S (»Ponavljajo skoraj vsi drug za drugim: Ne gremo več ven, smo siti svinjarije, se pustimo ujeti, ta major je kriv ...«) -, jih disciplinira-podredi Krip, ne Major. Trag SSL-zmota. Krip: »Mir, živali, če ne vas vse postrelim kot pse.« Ne ve več, kaj dela? Ne bi rekel; moja razlaga njegovih nenavadnih besed-dejanj je Dgč. Major pošilja moštvo zavestno v S, ker je ocenil - ne le on, tudi njegovi nadrejeni -, da gre za moštvo, ki se bo prej ko prej uprlo, kot se je-bo v Judenburgu. Plachy majorja opozarja: »Če gremo na vrh, ne pride niti eden živ naprej.« Ravno za to gre, da ne bi prišel živ naprej! Krip pa hoče Majorjevo povelje izvršiti: »Naj stopi stotnija skupaj!« Moštvo se upira, jočejo, prosijo za Usm, Major grozi, »mrhe lene, ustrelim te«, ga oplazi z bičem, Krip pa ostaja odločen-pogumen; dokazuje svojo hrabrost, ki je kot FP Radzmota. Ko se vidi, da je izpad popolnoma brezupen (»vsi so padli, vsi, Janu je odneslo nogo, ojoj moje oko«), Major pritiska naprej, »ranjenca oplete po obrazu«.

Drama se konča s Kripovim nastopom-govorom-početjem. Povzame izjavo Norca, tj. znorelega vojaka: »Kako sladko meso. (Med grmenjem«, ki narašča, »je slišati« - njegovo - »strahovito krohotanje.) Ha ... Ha ... Ha.« Ko Flora steče za njim, da bi ga rešila, potegnila nazaj, jo »vrže na tla in vgrizne za vrat, da se pocedi kri.« Ravna kot vampir, kot Drakula. Ubije jo; »Florinda maha z rokami naokrog in naenkrat obleži.« Postane morivec, tj. IdČl po bistvu. Major izrablji priložnost, da ukaz in eden izmed mož, ki skočijo na Kripa, »ga pobije s puškinim kopitom.« Verjetno ga ubije. »Konec.«

Moja razlaga Kripove norosti je, da Krip ni zmogel premagati svoje FP vzgoje; da je ostal v okviru-risu Vrte poguma in Zveste dani besedi-zapisegi (cesarju oz. Zakonu, ki ga Cesar v Avsi še zastopa, v Jugi ga kralj komaj še). Novost Lenina in RadMrka je bila v tem, da sta ljudi odvezala kakršne koli Morobveznosti do DbDže; da bi to zmogla, sta DbDžo kot takšno razglasila za zločinsko. Zakon BržFDže je za Lenina - posledično tudi za KaKija (MOč je imel tu težave, v njem je ostajala NKNM vzgoja in pedigree) - zakon RazrDbe, tj. zločinstva, ne APP sistema. Zato mora Mrk Absodvreči-zavreči obstoječo RazrDbo. Kot jo NOBD, **Rojstvo**. Kdor bere **Kavo** tako, jo dimenzionira v smeri KtD, **Punte** oz. že **Lo-05**. Crk pokaže, da vsakdo ubija, Major in Krip. Je rešitev res v Posnu JKrove drže, kot sugerira Mrak v **Rdeči maši**, glej lika Fedje in ekspatra Ambrozija? In **SAnte**?

Junija 2005

SLOVENSKO KATOLIŠKO HLAPEVSTVO IN TRAGIČNA IRONIJA

(ob Lipuščkovi **Vse za vero, dom, cesarja**)

1

Natančno osem desetletij po Nastu Cerkvenikove (Crkove) drame **V kaverni** (**CrkKavi**), leta 2004, je nastala drama Uroša Lipuščka, nekdanjega Žursta na RTV, tudi doktorja Zni (Crk je bil železniški uradnik); drama ima soroden Zunmotiv kot **CrkKava**; avtor jo je naslovil **Vse za vero, dom, cesarja**, kar je znano geslo iz časa stare - FD - Avse. Za natečaj Dramatičnega društva okrog 1870 je nekoč že napisal nekdo - Iskrač Frankolski – dramo, **Andrej Turjaški ali Vse za vero, carja in domovino**; drama, ki je obravnavala bitko pri Sisku 1593 in je imela SNar tendenco oz. je vojno s Turki-Musli izpred 400 let tolmačila v duhu zedinjene Slje in SlavAvse in bila tudi Traga, je imela v nečem isto, v nečem pa ravno nasprotno tendenco kot Lipuščkova, vsaj deloma enako naslovljena. (Da bi ju razločeval s skrajšanima naslovoma, pišem Iskračevo **Vsevera** in Li-puščkovo **Vsedom**.) Obe sta za Sljo, a **Vsevera** za Sljo znotraj Avse - pod Avso -, pod slojema PIK, s tem pod KCo, medtem ko izhaja Liščkova že iz propada Avsideje in AvsDže, godi se med 1914 in 1918, sam dramatik pa presoja celo že iz izkustva propada dveh Jug, prve kraljeve in druge Ptjske, čeprav teh propadov v sami drami še ne upošteva, niso njena tema. Tema je Avsa, I. SvetV, PIK, Kat ali/in KC, tudi SvetPola, ki je delovala dvoumno, po eni strani Slce osvobodila od Nempangermanskega nasilja (raznarodovanja), dala Slcem bistveno večjo Avto(nomijo), nazadnje v Dravski banovini, obenem pa je dopustila, da je ostala zunaj Juge tretjina Slcev, največ v lti, ki je glavni predmet analize **Vsedoma**. Dvojnost - dvoumnost, razcepljenost, paradoksnost, tudi Tragnost - je bistvena PSt **Vsedoma**. Žal drama Est ni dovršena, vidi se, da jo je pisal Žurst, preveč Zun je, bolj podoba-analiza kot Umetproizvod. A sta obe glavni figuri drame, dr. Ludvik Sivko in Km Franc Beršek, nenavadno posrečen Pot, žal ne primerno razvit; dramatik ni izkoristil možnosti, ki si jo je pripravil z inteligentno izbiro obeh likov kot problematičnih - Trag - junakov (Herov). Z mojega vidika sta lika tako zanimiva, da sta mi, čeprav Estpomanjkljiva, važnejša od Estdognanejših, a nepomembnih figur.

Iskrač prihaja iz Konstabora, šolal se je pri Bleiweisu in celo Jeranu, v Novicah in v Zgodnji danici, medtem ko je Liščkova usmeritev poudarjeno AnKI-AnKat, glede na Iskrača Le-va, nikakor pa ne Le glede na **CrkKavo**. Krip(pner) kot glavni lik **CrkKave** je ud - celo propagandist, agigator - AvsSoDe, njegova tendenca je izrazito zoperVoj(na), medtem ko stoji Lišček na stališču umirjenega, a Priiskrenega SNcla; negov problem je, kako I. SvetV izkoristiti za

to, da bi Slja postala iz fragmentirane in le zavestno enotne Dbe nedeljiva celota, s ciljem lastne NDže. O nji sicer dramatik direktno ne govori, a jo predpostavlja kot razvito SAKO. Neka Nargrupa je dovršena v okviru EvrDbZge šele tedaj, če dospe do lastne ND. Slja je dospela do te točke najprej 1945, nato 1991; oba datuma je treba povezati; NDM. Ker se dogaja drama predvsem glede na lte, čeprav tudi glede na Nemoblast v Avsi, na lte v Vojoziru, na Nemce v oblastno-državnem, ES se vrši celo na ltaVs fronti, na soški ali primorski, gre predvsem za odnos do ltov kot bodočih zmagovalcev v vojni in tistih, ki bodo po porazu NemaVse prevzeli - vsaj v tretjini Slozemlja - vlogo, ki so jo prej imeli Nemci; oblast nad Slci bodo še zaostri z ltfzom, a tega drama ne uprizarja več, konča se jeseni 18. Bodo pa druge SD opisovale razmere Slcev pod ltfzom, Bevkov **Kajn**, 24, Javorškova **Odločitev**, 53, itn.

Primerjava med dramama **Vsedom** in **Vsevera** še sledi, potrebna je, nisem je še opravil; kot tudi ne primerjave med tema dramama (vsaj **Vsedomom**), tudi **CrkKavo**, na eni in GolievoD **Dobrudža 1916** na drugi strani; tudi s Kvedrove **Vnukom kraljeviča Marka**, dramo, napisano v srbohrvaščini; morda tudi z njeno **Olujo**, ki se prav tako ukvarja z leti 1914-1918; to pa sem že obdelal na ES način, glej knjigo **Sentimentalni heroizem**. V **Šestkratnici**, glej knjigo **Patrioti in pokvarjenci**, sem ES analiziral tudi Špic(arj)eve **Patrijote**, tudi ti imajo za predmet DbPolrazmere - in Ideolboje v njih - med leti 1914 in 1918; v isti knjigi sem ES preučil tudi Šorlijevo dramo **Na Pologu** s podobno temo, glej - v **Šestkratnici** - informacije o knjigi. Dram, obravnavajočih isti in sorodni predmet, je očitno v SD kar nekaj; nekatere sem včlenil v Pniz **19-19** in **MD**. Majc je napisal dve drami na motive I. SvetV: **Kasijo** in **Dediče nebeškega kraljestva**. Ne uprizarjata fronte, vendar pa je tudi bivanje v zaledju težko, mučno, grozno, Vojpoudarjeno, posebno v **Dedičih**, tudi v **Apokalipsi**, ki podaja jetnike v zaporu med I. SvetV. Vse omenjene - in še nekatere neomenjene - SD se dopolnjujejo. SD je bolj micelijska in HKD, kot je bila dozdašnja TradSLZ pripravljena priznati.

Po snovi je **Vsedom** bistveno širši kot **CrkKava**, tudi kot **Be(vkova)Kav(ern)a**; zadnji dve sta si glede tega zelo podobni, ostajata v prostoru kavern ali rovov, na sami frontni črti v gorovju nekje med Krasom in Montažem. **BeKava** sega do - opisa, nastopa - narednika in korporala, **CrkKava** sega bistveno više, do Čtkov, do poročnikov in majorja; a obe drami sta glede tega omejeni na dva sloja, na preproste vojake (plebs) in višje Čtke. Medtem ko Lišček silno razširi izbor nastopajočih: ne le do Žurstov, urednika časnika Slovenec Štefeta, do NemaVscenzorja časopisja oz. MO, ampak do Čtkov ltvojske, do majorja Finzija, in samega Avscesarja Karla; više se sploh ne da. Upoštevanje Polčasnika in njegovih člankov, verjetno vsaj deloma navajanih po stvarnih zapisih, omogočajo med nastopajočimi debate Poltipa, ukvarjajoče se z interNacproblemi urejevanja povojne (po zmagi, po 1918) Evre. Crka zanimajo FifRlg vprašanja, o smislu bivanja, o človečnosti, o (ne)umnem bistvu DbZge, tudi o PerDušNoti, medtem ko prenaša Lišček zanimanje na SvetPolo, na bolj Empvprašanja (raz)delitve sveta, Nasta novih Džav, Vojstrategije ob ofenzivah, ki jih planirajo generali, Cadorna itn. Crk načrtno ostaja na pritlehnem nivoju, pri tem, kakšno se zdi vojskovanje z gledišča neposrednega izkustva sodelujočih v sami bazi, navadnih vojakov, ki morajo moštvo voditi v boj, se torej tudi telesno izpostavljati nevarnosti Si; na

robu celo Major (Hermann), ki se skuša sicer kot strahopetec ogniti direktnemu stiku s Šzem oz. s krogami in granatami.

Generalu Cadorni, cesarju Karlu in paru Štefe-Cenzor ni treba na analogen način tvegati lastnih Ž(ivljenj). Dopusčena jim je fizična distanca, ki posledično omogoča tudi intelektualno. Vsaj možnost daje za Inteldistanco. Koliko jo ljudje izkoristijo-udejanjijo, je seveda drugo vprašanje. Cenzor je nima, po poklicu deli vse v ČB, skrbi za propagando patriotizma, za čtranje vsega, kar bi bilo s stališča patriotizma sumljivo. Štefe dopušča distanco do Avse šele v zadnjem obdobju, za božič 17, ko je že napisana Majniška deklaracija, ko se že ve ali vsaj močno sumi - več kot dopušča -, da Avsa (Nemčija) ne bo zmagala; ko se je že treba pripravljati na nov scenarij, ga celo izdelovati. V drami se navaja, zgodovinsko točno, kako se sam blagorodni knezoškof Bonaventura Jeglič seli od avstrijakanta, ki blagoslavlja Avsorožje, na pozicijo, ko bo sprejel tudi Srbe, katerih OrtC je še leta 14 Rad obsojal. A Jegličeva in Štefetova (Šuštersičeva) distanca ni Inteltipa kot KritFija, kot ARF (kaj šele AK) v duhu moje DgFije. Je distanca v službi Pole, s tem oblasti, skrbi za ohranitev oblasti, instrumentalizirana že vnaprej, Strno torej - z mojega vidika - Psdistanca.

Tudi dr. Sivko najprej nima Pradistance, gleda se kot aktivista in pragmatika, ki naj bi čim uspešneje služil čimprejšnjemu zlomu-porazu Avse. Šele ko se zave dvoumnosti svojega ravnanja in položaja, ko ta položaj postane objektivno in realno - v DbŽgi - dvoumen, je prisiljen v Pradistanco, začne delati ARF. (Beršek bolj AK, ki ga pripelje v AD, v OIS, ker pač kot preprost fant, ki je bil prej enostranski Katverniki, ne zmore Intelpredelati svoje ponesrečene usode; iz obupa naredi Sm.) Sivko se zaveda paradoksnosti svoje usode, tega, da so se mu najboljši nameni, tudi velik pogum, značajska odločnost, RR vsaj v odprto Stro, če ne na rob vprašljivosti. Vendar ga obup ne potegne za sabo, svojega Ž-ravnanja ne doživlja-oceni kot napačno, ne pade v Ktz - kot Krip iz **CrkKave**; preživi, ostaja pri Intel in Mormoči, pripravljen na soočenje z novo stvarnostjo v Jugi.

Čeprav ga nekateri taksirajo kot Izda, češ da je pomagal Itom osvojiti-vzeti velikanski kos Slzemlje oz. Narteleša - ti, ki mu to očitajo, so najmanj vredni -, vzdrži te očitke, se ne zagreni, medtem ko naredi ob Berku Sm tudi Štefe; to vemo iz Dbstvarnosti, ne iz same drame, a podatek moramo upoštevati, toliko bolj, ker se dramatik ni odločil stvarnega Štefeta kot urednika Slovenca vsaj malo zakriti, mu RR priimek, kot ga je dr. Ludviku Pivku v dr. Ludevika Sivka in Km Rebersku v Berška. Štefetu se zmede, kot se je Kripu, le da je bil Krip ves čas na strani Pozsocialistov-kritikov Avse, je tvegati kazni, medtem ko je bil Štefe ves čas Avsposrednik, hlapec KČe in vsake oblasti; zmešalo se mu je, ker ni zmožel NotpreOsm zamenjati oblasti, posebno ne nesrečne usode svojega šefa dr. Šuštersiča, za katerega se je odločil že 1917 in z njim propadel. Tudi tega podatka ne daje drama, je iz DbŽg stvarnosti. Kako pa je tekla po 17 Šuštersičeva pot, se poučimo najbolje iz instruktivne biografije tega dotedanjega prvaka ljudstranke oz. Katstranke, glej Pleterskega knjigo o **Šuštersiču**. Pivko knjige - biografije - o sebi še nima; ali pa je ne poznam, nisem strokovnjak s tega področja, Pivko-Sivko in **Vsedom** sta zame - v **RSD** - le dve točki med tisočimi.

Za **Vsedom** bi se dalo reči, da je PolD, čeprav je - kot Umet-Lita - tudi podoba EkP Čla, predvsem Sivka in Berška. A v primerjavi s **CrkKavo** je bistveno bolj Polustrojena. Če stilno opredelimo **CrkKavo** kot spoj Realza in

Ekpma, tako - upravičeno - sodi o nji TradSLZ, ne le legiša, pripada **Vsedomu** vse Dgč oznaka, čeprav sta obe drami v nekaterih točkah podobno Žurstilizirani. **Vsedom** je slogovno predvsem nekaj ŽurRealz, deloma dokumentaristična drama, pisal jih je recimo Hochmut, deloma Polanaliza, ki je pretežno Žurustroja. Ekpma v njej ni. Ne prištevam jo v RMg, v katero sodi večina DaSD, tudi Briškega **Križ**, drama, ki bi jo rad obdelal v nadaljevanju **CrkKave**. Zdi se, da je po svetu mnogo več Žurdokumentarističnih dram kot na Slskem. Zakaj je tako? Odgovora na to vprašanje zaenkrat nimam. Mar te usmeritve ne forsirajo oz. jo blokirajo Durge-Dinje? Ji manjka absurdistični ludmoment, ki je v modi - trend - v DaSVetD?

Deloma družī **CrkKavo** in **Vsedom** Realz, ki pa v **Kavi** prehaja v Ekpma, ker je **Kava** ekstatična, medtem ko deluje **Vsedom** poudarjeno umirjeno, zadržano, brez strasti, kakršne prevevajo Kripa oz. celotno dramo, kar ni nerazumljivo, saj presoja iz neposrednega frontnega izkustva, soočanja s So, Crk je sam vse napisano doživljal, medtem ko Lišček piše svojo dramo iz dolge časovne distance, obravnava dogodke, ki so ne le nastali precej pred njegovim rojstvom, zanj nimajo niti čustveno nujne, kaj šele ekstatično problemske narave. Po rodu je Lišček verjetno Prc, vsaj priimek kaže na to, a Prci doživljajo Dbo vse Dgč, če so živeli na Prskem med 1918 in 1943-45, ali po 45. Po 45 je zunaj Slje le še manjši del Prske, a tudi v njem ni fz nasilja, Ita po 45 je kljub sporadičnemu - Strnemu? - ItNcl vendarle pluralistično demokratična LD.

Je pa nekaj, kar povezuje obe drami na poseben in zame pomemben način: njun poudarek na paradoksnosti ČIŽ. Ta dvoumnost-paradoksnost, ki pripelje Kripa v norost, ker je ne more razrešiti, ker ostaja RazcPld ali RazcDč - na meji med obema smodeloma -, se analogno vrne v **Vsedomu**, čeprav sta Beršek in Sivko zasnovana kot enotni, povsem »normalni« figurī. Kripa razcepi v njegovi DušNoti strahota neposredne fronte, Sivka in Berška pa sama fronta, čeprav sta tudi v nji, ne opredeljuje na isti način kot Kripa. Krip se zlomi v nerazrešeni dilemi med sabo kot EtHum socialistom, kot zastopnikom UHe ali KršHuma na eni in zvestega podložnika legitimne FDŽ-FDbe na drugi strani. Tak bi bil v **Vsedomu** Beršek, če bi ga navdihovala UH; a ga ne. Je primer Katvernika, ki je do AvsDže hlapec, ponosen na svojo Zvesto, recimo kot vojak-purž Juri v Lendovškovi ČD **Mož-beseda**, glej mojo ES analizo v Pnizu ČD, v knjigi **Svoji-naši**. (V Kripu KatZveste ni, ni Katvernik-hlapec. Notodvisen od AvsDže in vojske je le zato, ker je EtČl, paradokсно: ker je EtHumst!) Sivko pa ni takorekoč nič opredeljen po FZvesti do Avse, njene vojske, do KCe; že pred 14 je SNclst in Libec, Svno v Kritdistanci do FDbe; zanj je legitimiteta le v SNaru, ne v AvsDži. Lahko bi pripadal Preporodovcem, soroden je Tomcu iz **Kur**.

Sivkov problem je drugje. Sam se odloča povsem Monenotno, v skladu s svojim prepričanjem. Tudi Beršek se, a za propadlo stvar, čeprav leta 14 še ne ve, da bo - Avsa - propadla. V tej točki sta si oba Čla, soseda iz iste vasi, a po izobrazbi daleč narazen, ne le nenavadno podobna, ampak sta ista: naj se je Sivko pravilno odločal za zmagovito stran, se je obenem - prav v tem, ko se je odločal za zmagovito stran - odločal za napačno stran. Trd paradoks, na meji nesmisla. Nastal je zato, ker je del zmagovitega tabora tudi Ita. Ita se sicer bojuje zoper (Sivku) osovraženo Avso, se pa tudi že pripravlja na zasedbo Slskega ozemlja, dodeljenega ji že leta 15 z londonskim tajnim sporazumom. Ker je bil tajen, se zanj 15 še ni vedelo. Se je pa zanj zvedelo že pred letom 17, ko je Sivko zavestno dezertiral iz Avs vojske, v kateri je

nadporočnik, k Itom. Ne bi smel dezertirati k njim, ampak vsaj k Rusom v ujetništvo, še raje pa k Srbom? K Srbom ni mogel, ker so se Srbi kot vojska umaknili iz Srbije, odšli čez albanske gore na Krf, v Solun; fronte tam ni več bilo. A Sivko se tudi ni nahajal na fronti med Srbijo in Avso, kot se je recimo Majcen, kar opisuje v **Kasiji** in **Dedičih**, je Čtk okupacijske vojske v Beogradu. Sivko je po nalogu nadrejenih na soški fronti, lahko prebегne le k Itom. Morda je menil, da bo lahko prešel k Srbom, da ga bodo tja pustili Iti. Je bil naiven, ker ni upošteval, da mu Iti ne bodo dovolili niti organizacije Slprostovoljcev, vedoč, da se bodo - bi - ti vojskovali za SvSljo (za zedinjeno Sljo), ne za Ito? Je svoj beg premalo premislil? Že kot Čtk v Avsvojski je sodeloval z Itvojsko, ji pošiljal tlorise krajev, podatke o Avsofenzivah itn., igral vlogo Vojvohuna; torej se je že pred 17 odločil - in to s polno akcijo - za sodelovanje z Itvojsko. Vsekakor je tu vir njegove Trage, ki je pa zanesljivo ni pričakoval, kot je ni Beršek, le da je ta stavil vse na Avso, Sivko vse na Ito. Nazadnje sta se znašla na istem.

To je Tragaparadoks: zmagovalci, katerim se je Sivko pridružil, Iti, so se skazali za še hujše Sže Slcev, kot so bili fAvsci. Ko se Sivko vrne domov, tu ni sprejet kot Her, kakor so sprejeti dobrovoljci s solunske fronte, tim. Solunaši, tudi tisti, ki so prišli iz ruskega ujetništva, torej z ruske fronte, Golia itn. Sprejet je celo - ne od vseh, pa vendar - kot Izd. Drama pokaže, kako Sivka gostje v štajerski Gilni, kjer se tik po vojni srečata z Berškom, obkladajo z vzdevkom: Izd; kako ga pribijajo na sramotni steber. Ne pa Berška, čeprav je ta do konca služil Avsvojsko; kot velika večina Slcev, ne le Kmfantov s Štajerskega. Ti gledajo na Berška kot na enega svojih, z njimi je delil isto usodo oz. še mnogo hujšo, ni bil le ranjen, postal je invalid, bil celo na S obsojen, tik pred ustrelitvijo, zadnji hip nepričakovano pomiloščen.

Naj je **Vsedom** še tako ŽurD, mestoma površna, je njeno bistvo v Tragi. Njena Traga ne tematizira strasti, kot **Othello** ali **JTugo**, ne zločinstva, kot **Rihard III.** ali Meškova **Pri Hrastovih**, ali SZSL, kot **Timon Atenski** ali Prižev **Che**; v Sivku ni prehude strasti, sploh ni čezmeren, čeprav je odločen in pogumen; v njem ni niti sledu zla, njegovo SSL pa ni stvar njegove Perzmote, kakršna je bila - s stališča avtorja - tudi Matjaževa v **SimčMladosti**, kjer se je Matjaž odločil za Prte. Ne gre za SSL, ampak za slepilo in za zaslepljenost, ki je objektivna, posledica Zgdogajanja, na katero Čl nima vpliva. Iti so bili tedaj glede na Slce dvoumni: Sži Avse kot ječe Narov, tudi Slskega, in novi okupatorji Slcev. Zato so se eni Slci - velika večina - strastno, goreče, zavestno borili zoper Ite na soški fronti, ker so se borili za ohranitev Slje in Slozemlja, AvsDž jih je dobila na te limanice, jih navdušila za vojskovanje, ki so ga imeli za svoje Priravnanje; drugi - redki - Slci pa so prestopili na stran Itvojske, da bi aktivno podirali Avso. Ti so bili brez dvoma zavestnejši, torej s stališča SNcla in Jugoideje Priborci za NSS, za Slov, po večini so bili že pred vojno AnAvstrijci, kot preporodovci. Paradoks: ker so bili zavestnejši - boljši - Slci, so skočili v past in postali slabši Slci. Tak je nauk Zge. Tak nauk pride do izraza v Liščkovi drami; ni mogoče, da ga dramatik ne bi hotel posredovati. To pa ni običajen ŽurRealz; to je spoznanje sveta - Idčloštva, IdZgDbe -, da je paradoksen in nerazrešljiv. Vsaj tako - v to smer dimenzionirano - berem **Vsedom** jaz.

Lišček je le deloma dokumentaren. Konec drame se da brati, kot da bo Sivko sicer vztrajal v dokazovanju svoje NeČi, a da ga bodo bivši avstrijakanti,

ker bodo imeli slabo vest, skušali onemogočiti, da se bodo nanj še posebej spravili. Ker boljše ne poznam Pivkove biografije, ne vem, koliko je bil izpostavljen takšnim sumom in obdolžitvam; do neke mere zagotovo. V **SBL**, avtor Baš, beremo, da je bil Pivko po vojni član NclLibcev kot jugoslovenarjev, pristaš vlade generala Živkovića, ki je s trdo roko uveljavljala kraljevo šestojanuarsko diktaturo, Ptja jo je - koliko točno? - imenovala monarhofz; ker je kralj leta 29 ukinil stranke in s tem LDb, ker je skušal vse Nare in ljud poenotiti pod svojim žezlom, dati vsem(u) Magldeolo mitskega Srbstva, ni bil daleč od Fza, pač od Rce Fza, kakršne so se realizirale na Balkanu, tudi v Romuniji, na Madžarskem, v Grčiji itn. Se pravi, da se je tudi leta 18 čista odločitev za Srbe - ne za lte - desetletje kasneje razkrila kot slepilo, tu že kot SSL, saj se je vedelo, kaj je šestojanuarska diktatura. Ta Traga ni bila dokončna, kot je v PraTragi, iz nje se je dalo v času izstopiti. Vrsta Slcev, ki so bili okrog 30 enostransko strastni pristaši kralja in njegove (Fz)diktature, Josip Rus, Lubej, Polič, Marušič (ta je postal celo ban) itn., je leta 41 stopila v Of, s tem v poudarjeno Slov, čeprav je ostajalo v okviru Juge; a ne kraljev(sk)e, ne četniške, ne na strani polkovnika-generalu Mihajlovića, kaj šele Rupnika. Postali so najvišji člani Titovih vlad, ministri itn. Tu so postali znova kriv(c)i, pač kot sodelavci zločinov, ki so jih zagrešili Prti-Komsti, OZNA itn. A to je že spet nova zgodba. Zgodbe se kar nadaljujejo, a vse so istega ustroja: paradoksi, ki so včasih - neredko - tudi Trag. Gustinčiča, ki je bil 29 ravno na nasprotni strani kot Polič, bil je Komst, je zaprla najprej prva Juga, nato druga, Titova, vrgla ga je, starca, celo na Goli otok. Komst je trpel kot lzd domovine, orjunaš Zihel je bil član politbiroja SlPtje.

Pivko se je kot član »jugoslovanskega dobrovoljskega bataljona vrnil v Jugoslavijo in ostal na črnogorsko-albanski meji do demobilizacije 1919.« A svoje ltavanture ni mogel zbrisati. Kasneje je bil dvakrat »izvoljen za poslanca Libstrank, Narposlanec med 1925-29 in 1931. Torej rehabilitiran, če je bil kdaj sploh obdolžen lзда; osumničen pa gotovo. Lišček je iz njegovega življenjepisa vzel nekatere podatke, jih obrnil po svoje, zaostil v problem slepila, Čl Tragusode.

Da ni doživel Sivko iste usode kot Beršek, je vzrok tudi v tem, da je Sivka-Pivka podpirala žena, medtem ko je Berška dekle izdalo, ni počakalo njegove vrnitve iz vojske. Sivkova žena je bila Čehinja, imela je podporo svojih staršev, ki so bili zavedni NclMeši, medtem ko je bil Beršek le anonimen ud SAVSi, nikaka SAPO. Beršek je odkril, da se je zmotil sam, osebno (Per), da ga je pustila na cedilu tudi KC, ki je elegantno prešla od avstrijakantstva k jugoslovenarstvu, Jeglič, tudi Štefe, vsaj ta v drami; ker je zgodovinski-stvarni Štefe naredil 19 Sm, ga nadomešča Šušteršič, ki je iz ultraavstrijakanta postal čez nekaj let ultrapristaš kralja (Aleksandra) in srbstva. V dramskem Štefetu lahko konotiramo tudi stvarnega Šušteršiča. Štefe niti ni bil dovolj zvijona, strlo ga je, kot Kripa, Beršek pa je bil še bolj nebogljen. Podaja v njem Lišček usodo preprostega SlKmfanta, ki Abszaupa Dži (Avsi), ker ga tako uči KC, katere kar najbolj zvest ud je, nato pa se ne znajde, ko KC obrne plašč po vetru oz. po svojih Utinteresih? Isto velja za mnoge Kmpreproste Prte, ki se niso mogli prilagoditi postopni normalizaciji JugoDbe; normalizacija pomeni odmik od utopičnih sanj, ki jih je gojil MV-II preprosti Sl plebs (ne bo davkov, denarja, oblasti, nasilja, Hina itn.); hudo razočaranje je Tip tudi za mnoge

PrtČtke-Vodlje, ki so bili pretogi ali nezmožni aggiornamenti, za Dakija, Luko Vidmarja itn., glej Kmedlovo enodejanko **Intervju**.

Paralela je torej: Krip-Beršek, pogojno pa tudi Krip-Sivko. Drame o kominformovcih, **Noč do jutra** itn., podajajo isto. Njihovi junaki ne morejo - vsaj pravočasno ne - razumeti, kako da so Prti MV-II umirali za Stalina, z vzklikom: Za Stalina, da je bil Stalin nadbogi, celo nad Titom, vse do 48, kdor je dvomil v Stalina, je bil s strani Ptje (oblasti) kaznovan, po 48 pa se je položaj čez noč postavil na glavo: kdor se je opredeljeval za Stalina, je romal na Goli otok. A je bil objektivno vzeto Stalin iz leta 47 isti kot Stalin iz leta 49; razlika je bila le v Emprazmerju Stalina do Juge-Tita. A Emp po Mrkldeoli ne bi smela vplivati; Mrk je trdil ravno to, da odločajo trdi, neukinljivi objektivni zakoni DbZge, ne pa Pski; glej Plehanova KlasMrk delo **Vloga osebnosti v zgodovini**, ta spis Plehanova je ostal v fundusu Ptje, eden njenih Temkamnov. Teorija je prišla navzkriž s prakso, a tega Ptjideologi niso hoteli povedati, kaj šele obrazložiti; tudi niso znali, zato so vse analogne probleme zavili v molk. Ptja ni prenesla ARF. Tudi zato se je vse bolj dogmatizirala, ob tem, da je na drugi strani - nujna kompenzacija - postajala vse bolj pragmatistično-prakticistična, trgovala - kot JugoDž - celo z Južno Afriko, ko je bil v OZN sprejet bojkot trgovanja s to Džo; trgovala je z njo celo z orožjem. Do kraja pokvarjeno s stališča Mrka kot Ideace. A stvarno. Vse za Ž, kar pomeni: Vse za preživetje, za Utinteres!

Če pa beremo **Vsedom** z razvitega vidika, med njim kot Realz tekstom in **Križem** (Briškega **Križem**, torej **BrišKrižem**) ni tako velike razlike, kot bi se zdelo na prvi pogled. **BrišKriž** je delo Ire, absurda, Luda, Mage in Krite - destitucije - vsakršne Mage v imenu Lumposmeha. V **Vsedomu** na vrhnji ravni ni ne Ire ne Luda ne Lumpotez, le paradoks, ki kaže v smer nesmisla. Če pa pogledamo globlje, je ta paradoks dokaz Traglre, ki je bistvo DbZge, ta Ira pa olajšuje spoznanje-doživetje absurda, ki bi Čla vrglo v OIS, kot je Berška in Kripa, če Čl ne bi našel kaj olajšujočega. Morda je bistvo - vsaj ena od bistvenih potez - RMge kot takšne skrb za olajševanje Trage-absurda. RMg oz. PMLD se v Zahčvri razvije PoV kot odgovor na dejstvo Auschwitza itn. Brez lahkokrilosti vsezajebancije in pišmevuharstva - torej Rede Čla na pajaca - Čl najbrž dejstva Nemkoncentracijskih taborišč ne bi prenesel. MOč ga ni prenesel morda prav zato, ker mu je povsem manjkala ludlra, ni je bil zmožen, bil je patetičen vernik Mrka in KomPtje, pa se mu je vera tudi zlomila kot Intdejstvo njegove DušNote; Ptja ga je namreč PoV zaprla. Doživel je absurd, ki ga ni zmogel preOsm. Jaz sem se oblikoval na osnovi MOčevih doživetij. Posta(ja)l sem Irludist - že kmalu PoV -, ker-ko sem opazoval njegovo nemoč, kako se kot muha zaman otepa v pajčji mreži. Pajčjo mrežo si je stkal MOč sam, vtem ko je zgradil nevprašljivo - torej fanatično - vero v Kom, že leta 18. Jaz sem to mrežo raztrgal, še preden sem jo stkal kot zares močno. Za vzor sem si vzel Sartra in njegovo teorijo o Čl AbsSvi, pri kateri ostajam - vsaj po svoje - še danes, ne da bi zašel (vsaj za trajno ne) v lbn. MOč me je mrzil prav zategadelj: bil mi je zavisten, ker sem postal Sven, obenem me je Zanič, ker sem bil v njegovih očeh lahkokril Hedludist, neodgovoren, Strno površen.

Iz **Vsedoma** ni mogoče zaključiti, da se velja ukvarjati s Polo in Dbo, ker ti dve obetata rešitev Temvprašanja po smislu. To so od Dbe pričakovali še MOč, Krefť, Sivko-Pivko, KaKi, Josip Rus in Koc(bek); Krip pa že kaže, da zadeva ne le da ni preprosta, ampak da je ZgDb morda sploh napačen teren

reševanja. V tem spoznanju je bistvo in veličina SD 20 - SIZ-20. Ravno ker je bila SIZ-20 takšna - da je problematizirala Temustroj ZgDbe -, jo je morala Ptja v 30-letih tako divje napadati, odpravljati, glej ne le Brnčičev esej oz. Krito Ekpm. Ptji se je posrečilo večji del Slcev prepričati, da se SIZ-20 (Ekpm, ARF) moti; zmogla je dati vzor nove DbZg akcije, ki je obetala Idearešitev, glej NOBD, ne le **Rojstvo**, že KtD od **Grofov** do **Punte**, že Čufarjevo in MoškričevD. SPD je beležila poraz ravno te Ideace, razkrinkala jo je kot SSL, celo kot Demonaco, od **Dia** do **Dedalusa** in **Ane**. SPD se tudi zato vrača k SD-20; ne le iz formalnih razlogov, kot so trdili površni esejisti in LZgarji, ko so odkrili **Poh** in **Gogo**. V **RSD** se trudim razkriti ravno te globlje vzroke, na ravni PSt; tudi zato namenjam toliko pozornosti sicer čestnedovršenim dramam, kot sta **CrkKava** in **Vsedom**.

2

Medtem ko se dogaja **CrkKava** strnjeno-zgoščeno v nekaj - odločilnih - urah, je **Vsedom** raztegnjen na obdobje med 1914 in 18; tudi ta časovna širina drami omogoča pogled z več plati, nastop Raz likov, predvsem pa opazovanje-beleženje Zge, ki se prav v tem času - v takšnih časih, kot so vojne - posebej močno spreminja: razpadajo Dže, nastajajo nove, vršijo se osvajanja novih ozemelj, podirajo se mogočni Dbsistemi, AvsFD. Ni nujno, da je v tako razširjeni drami svet globlji oz. bolj HKD, z več fasetami, nivoji, barvami.

Vsedom se deli v 2 dejanji, kot celota pa je posvečena »90. obletnici prve svetovne vojne na Slovenskem«. Označena je kot »zgodovinsko-politična drama«, kar tudi je, čeprav se s to oznako preveč in enostransko reducira. Z omembo paradoksnega ustroja sveta, Dbe, Zge, ljudi sem tudi rekel, da drama ne kaže le Zg-Pole, ampak v enaki meri Pske, kakor ne le prevajajo, ampak tudi ustvarjajo DbZgo. V **CrkKavi** - enako ne v **BeKavi** - je ne ustvarjajo, tu so le predmet nasilja DbZge, v kateri se ne znajdejo, ta Zg jih porazi, njihove strasti, projekti, ideje ostajajo nerazrešno zapleteni v medsebojne spore; so prej dokaz Čl nemoči pred Dbsistemi in Zgo. Dgč v **Vsedomu**, v katerem nastopajo akterji DbZge, celo sam Avscesar, vojaki - Čtki - imajo možnost, da usodno posegajo v potek Zge, pripravljajo Vojofenzive, se oskrbujejo z zaupnimi Vojinformacijami. Čeprav se navsezadnje skaže, da je Čl Tragparadokšno bitje, je vendarle v nemajhni meri akter, ki vpliva navzven. V obeh **Kavah** vpliva predvsem ali izključno navznoter, znotraj lastne Mingrupe, zaprte v Kave in rove. Tu se svet oži, čeprav implozivno, v **Vsedomu** se širi, tudi ekspanzivno. Implozivnost je znamenje samozatrnosti in SZi, Tip za SIZ-20 (in SD-20), **Vsedom** pa izhaja iz TemSI aktivizacije v svetu, iz NOBD, in iz izkustva-zmage Slcev v skoraj-vojni s Srbi, vsekakor z Jugo 91, s preustrojevanjem Slcev za tekme v velikem svetu, posebej v Evri (v EU), ne le - podrejeno - v Jugi, kot je bilo v sistemu Ptje oz. še bolj zoženo in nesuvereno v sistemu kraljeve Juge. Te poteze se dramatik niti ne zaveda, zanj - za dramo - je samoumevna. Primerjava med Raz PD, nastalimi v Raz časih, pa prinese takšne samoumevnosti na dan kot spremenjene poteze Čla in Zge.

Že uvodni prizor v dramo - v 1. dejanju - je Strno Raz od fiksiranosti na Kavo-rov v **Kavah**. Beremo: »Trdnjava Kluže, letalo trosi letake.« Nastop letala ni le Zun dramaturška domislica; pričuje širok odprt prostor, nebo, brzino (letalnega stroja), tudi Zgo teh krajev; se ni godilo v Klužah nekaj z Napoleonovo vojsko ali/in že prej? Kluže so Simbtrdnjava, pomembna za Zgo SNara, medtem ko je Kava v **Kavah** le ena od mnogih utrdb-jam v obsoškem gorovju. »V ozadju se sliši streljanje, avstrijska vojaška koračnica, začela se je vojna.« Namig avtorja drame je jasen: drama naj obravnava vojno čim bolj v HKD celoti, od samega začetka do samega konca; pokaže naj razliko v nazorih in akcijah ljudi, ki jih vojna angažira. V **Kavah** sicer prav tako opazujemo spremembo, a ta je za vse zgolj na slabo, v črno brezizhodnost in zločin, medtem ko vsaj en vidik spremembe - konec drame - v **Vsedomu** obeta: Slici niso več le skoraj zaslužjena Nargrupa v ogromni AvsDži. Začenjajo biti lasten Polsubjekt, so na začetku vpliva na PolZgo.

Prvi prizor **Vsedoma** se godi v uredništvu Slovenca, znanega KatPol časnika, ki se je na začetku vojne stoodstotno postavil na stran in v službo imperial(istič)ne Avse kot AgrEkzKlde; to je storil po nalogu in v duhu TaAvsKCe oz. vseh treh vladajočih Razr-slojev v Avsi: PIKa in Brže. PI deluje najbolj skoz Čtke; gros višjih Čtkov je Plrodu, kot sam major Hermann v **CrkKavi**. SKC niti v 20-letih, ko je bila najbliže ARF-praksi - zaradi skoraj zloma FKCe -, ni naredila ustrezne Rad AK svojega ravnanja v času začetka I. SvetV. Novim razmeram - OrtSrbiji, ki jo je 14 tako sovražila - se je prilagodila, a da bi potegnila primerne sklepe iz svojega napačnega, Vojhujskaškega početja, za to ni bila sposobna niti tedaj, ko so Katdramatiki oblikovali novo DušNoto KatSlcev, v **Kirke**, v **Kraljični Haris**, v **Ognjenem zmaju**; kaj šele kasneje - v 30-letih -, ko se je KC spet obrnila navzven, v Polboj za oblast, v AnK, ki je prehajal celo v Vojboblke, pač kot Kfz, glej Jeločnikovo **KrŠp**, 38.

V uredništvu se pogovarjajo trije: »urednik Štefe«, nekoč soustanovitelj LitZadruga, v kateri je sodelovala tudi SI Moderna, Can(kar) itn., »debelušast gospod«, debelušnost je Konvpoteza nekdanjih Gosov, ki so - naj bi bili - Strno bolj podobni Vaš(kim)Garjem, kajti TaDb je še zmerom Db - ne le relativne, kot danes - revščine. Kvedrova (Kveda) izda le nekaj let prej, 1908, dramo **A(merika)nci**, v kateri uprizarja beg SIKmmas v Ameriko, ljudje bežijo zaradi agrarne krize, ki spravlja celotna področja na rob revščine-gladu. Primerjava odkriva Kritpoanto: AvsDži - oblasti - je več do tega, da zaščiti svoja ozemeljska osvajanja, BiH, kot pa da bi reševala gmotni položaj ljudi; zato se odloča za vojno zoper tuje Drže, ne za vojno zoper revščino-lakoto v lastni Dži.

Štefe je »star nekaj čez 50 let«, Štefe iz SI stvarnosti nekaj manj kot 50 let; tudi v tem je opozorjeno, da gre za isti lik; oba Štefeta sta seveda urednika Slovenca. In tudi to je stvarni Štefe: »podrepnik deželnega glavarja dr. Šušteršiča, navzgor poslušen, navzdol ukazovalen«. To ni le karakтерна poteza Tapovprečnega Slca, predvsem uradnika, glej **Kure**, in večjega Km, glej Lenardovo **Deklo božjo**; tak je še posebej SI vernik, KC kot FKc ga uči ponižnosti, skromnosti, dejansko hlapčevstva; tisti pa, ki zlezejo po Dblestvici nekoliko višje, smejo Posn Čtke-PIK (tudi Bržo, Kantorje-Glavače) in terorizirati navzdol. V **CrkKavi** je tak lik poročnik Egger, še bolj feldvebel Hruby. V Kristanovi **Zvest(obi)** je tak še bolj od lastnika tovarne Glavača njegov direktor Vrabec. Valpti, izvajavci, pol sluge pol Psdespoti. Brez števila jih je bilo v PoV

KomPtji. Glej že lik Marcela iz MV-II, **Afera**. Vsaj po tej plati se zdi DaSlja manj neugodna. Ker se je izvršila Rad demokratizacija-plebeizacija (tudi ohlokratizacija), skoraj vsi smo postali SSS, smo si vsi nemalo enaki. Resda da so se nekateri - najbolj pogoltni, spretni, iznajdljivi - hitro povzpeli do velikih bogastev, a nimajo ne pedigreja Pla-Trade, ne oblasti-moči, kot sta jo imela v fAvsi PIK, ob njiju pa vse bolj Brža, ob pl. Leibnu, **Vrankovič**, in Župniku tudi Kantor, **Kralj**. Ti novi BržMeši (Jankoviči, Mokroviči, Kosmine, Lah, Tuši ...) niso tajkuni, niti po obnašanju ne, kot recimo Hrški.

Nastopa tudi fVscenzor, »suh človek ostrega pogleda in odrezavih besed«; tretji je »nadebudni mladi novinar Andrejka, star nekaj čez 20 let, odkritih pogledov«; ta je žal povsem nerazvita, za dogajanje drame neuporabljena figura. Ne doseže niti nemalo KonvPoz lika kakega Kremenška iz Govekarjeve **Grče**, ki se godi 4 leta prej. Komaj je naznačen. Cenzor pa je Konvlik, Id s svojo - zoprno - vlogo Džuradnika, ki skrbi za Agitprop Dže oz. likvidira izjave, ki bi bile Dži - še posebej vojski - v škodo.

Vsedom je do TaSKC zelo Krit; to pokaže predvsem 1. prizor. Čeprav je pisan nemalo stereotipno, ni odveč, da bi se - posebej mlajši - Slbravci seznanili s stvarnostjo ravnanja SKCe v letu 14. Nisem šel preverjat, koliko natančno navedki - tudi v ostalih prizorih - ustrezajo izjavam politikov v stvarnosti, duh teh izjav pa je zanesljivo vzet iz - posnet po - zunajUmet stvarnosti.

Štefe govori kot velika večina TaSKl(era): »Torej, hudodelska Srbija je končno izzvala vojsko.« Ne mislim, da kaka Dž ni hudodelska. Srbijo smo gledali Slci med 18 in 41 kot NeČi Džo, ki je imela v svoji vojni zoper fVso skoraj povsem prav; atentatorji, ki so bili teroristi in ubijavci prestolonaslednika fVse, Princip itn., so uživali med Slci tega časa (po 18) neznanski ugled, bili so PriPraHeri, napoved Prtov-Herov. Kot uživajo Morugled v očeh islamistov njihovi samomorivci-bombe v Dalraku in Izraelu; analogna jim je likvidatorka-vosovka Špelca v **BSSvetu**.

Časnik Slovenec namerava natisniti izjavo oz. proglas, ki jo je kot »oglas ljudstvu« sestavil »naš vdani deželni glavar dr. Šušteršič«, ki je obenem tudi nedotakljivi šef Ljudstranke oz. Katstranke. Štefe proglas še posebej utemeljuje: »Jako je važno v teh časih«, tedaj se je tako pisalo, moja babica Naja je zmerom namesto besede zelo uporabljala izraz »jako« - »da ljudstvo vidi«, gre za Ideolusmerjanje SNla v smeri fVspatriotizma, kakršen je dan kot teza v Iskračevem **Turjaškem** oz. **Vseveri**, »da smo mi slovenski rodoljubni častniki«, uporablja se izraz »rodoljuben«, ne pa Nar-oden ali Nac-ionalen, rodoljubje je nekje med navdušenjem za Nar in navdušenjem za domovino, »zavezani kroni« in oltarju, kot obe insigniji povezuje Debevec v **Židu**, »in postavam naše presvetele domovine«. Poudarek je na domovini, ki pa je razumljena kot fVSDž, ne kot - kaj šele zedinjena - Slja; niti kot Kranjska ne, Kranjska je le dežela-vojvodina, FP tvorba. Preporodovci ipd. - predvsem Libci - so jasneje poudarjali SNar, a v zvezi z JugNarom, ne še z Nari v množini. JugoNar je pomenil razširjeno Srbijo, glej Špiceve **Patr(ijot)e** in **Os(vobojen)ce**, tudi opozorila na moje fS analize teh dram v **Šestkratnici**, v knjigi **PaP**.

Razglas deželnega glavarja slove takole: »Naš dobri« - KatČt poudarek - »vladar in cesar miru« (ko napadeš drugega, si mirotvorec, Hitler je bil mojster postavljanja stvari na glavo, prepričal je celo Chamberlaina in Deladiera, da sta v Münchnu četrta Stola kasneje razložila nemško zasedbo Češke s frazo

»peace for our time«), »je bil prisiljen potegniti meč«, prisiljen, »da izvojuje časten«, brez sklicevanja na čast ne gre, glej tudi **CrkKavo**, »trajen mir svojim ljubljanim narodom.« Trajnega miru - Strno vzeto - ni. Cesar in glavar mislita na mir, ki ga dosežejo zmagovalci, ga vsilijo poražencem, prav zato je tako krhek, kot je bil versajski, potrjen s pogodbo z lto v Rapallu. V Idčloštvu je čas miru čas priprave na vojno: para bellum. To je mir močnejšega, ki se dela celo človekoljuba. Prebivalci Vzhodnega bloka so po 45 večkrat želeli novo SvetV, le da bi se rešili sovjetske nadoblasti. Tudi sam kot mladenič sem razmišljal v tej smeri.

»Vojska zahteva velikanske žrtve od države in ljudstva.« V 4 letih vojne so bili pobiti milijoni ljudi, AvsDž pa je bila demontirana; žrtve se niso splačale. A kako naj Čl to ve že vnaprej? Vsak, ki se vojskuje, računa na svojo zmago. Včasih odločajo o zmagi malenkosti, naključja, glej odlično Stendalovo analizo waterloojske bitke v romanu **Parmska kartuzija**. Avscesar z AvsPIK-Bržo so se 14 vda(ja)li SZSLu.

»Drage volje polagamo zvesti Kranjci«, to je bistvo Bükove Zveste: FP, »vse žrtve na oltar domovine.« Leta 14 se vojaki, ki so odhajali na fronto, niso niti oddaleč zavedali, kaj jih čaka. Bili so lahkotno navdušeni, prepričani, da se bodo vrnili v mescu dveh kot zmagovalci nad pastirskimi, tudi po številu prebivalcev majhnimi Srbi. Je cesar predvideval, da se bodo Avsi (Nemčiji) postavile po robu tako ogromne Dže, kot so bile Rusija, Francija, Anglija? Napad na malega je sprožil vojno z velikimi, veliko - Svet - vojno. To morda ni paradoks, je pa Tip za micelijsko in tudi Tragvsepovezanost sveta. **Biblija** je že kdaj podala metaforo, ko je prikazala, kaj se je zgodilo z ujetim-priklenjenim Samsonom: izruval-podrl je en steber v templju, podrli so se vsi, kot domine. Znan je izrek: kdor seje veter, žanje vihar. Tudi MV-II je veljalo geslo: žrtve morajo biti! A eno je bilo, če so bile žrtve zavestne kot požrtvovalnost, kot žrtveniška S za NSS, tvegaj jo je Tomšič na strani Prtov, marsikak Prt v jurišu, drugo pa, če je kdo propagiral žrtve, flancal o »palmah mučenikov«, ko pa je prišel čas, da svojo EtVerodločenost potrdi - škof ne sme zapustiti kraja svoje residence -, se je usral v hlače in pobegnil v tujino, v strahu, da ga ne bi ujela Prtvojska in kaznovala. Stepinac postaja Snik, ker je vzdržal na položaju, Rožmanu nobena hagiografija ne pomaga, glej Ceglarjevo novo knjigo o **Škofu Volku**, da bi se dokazal kot žrtev-Her. Zanj so plačali tisoči mladih fantov, PVD, s svojimi mladimi Ži. Škof se je še leta vozil po svetu in blagoslavljal koline in zelje. Umrli je v postelji, seveda strašansko nesrečen. Njegova Traga je bila njegova slaba vest pred pobitimi Dmbci, tudi semeniščniki.

Proglas se konča s pozivom, naj da prebivalstvo Avse čim več za Vojposojilo, analogno kot poziva Šnuderl v NOBD Slce, naj prispevajo za Vojposojilo Prtvojski. Marsikdo se je pustil prepričati. (Moja prababica s hčerama je dala v Grazu, kjer so imele Že koncesijo za trafiko na peronu, velike zneske za Vojposojilo, ki je seveda kasneje propadlo. Bile so močno Slzavedne, celo Jugozavedne, obenem pa Avspatriotke. Baj je bilo njihovega posojila za vrednost več hiš, tako je pripovedoval Cinstric Boris, ki si je edini upal v Dni govoriti o tem, užival je, če je lahko koga spodbijal. Ostali so o nesrečnem dejanju treh bogatih Že-nsk molčali; prizadelo je njihove žepe in čast. Kaj od obojega je bilo zanje huje?) Proglas se končuje: »Rojaki! V kolikor vam razmere dopuščajo, prispevajte v krščanski ljubezni za blagi domovinski

namen.« Avsa je nerazločljivo povezala KC in domovino-Džo; vojno - tj. Ub - je utemeljevala na Kršljezni. Je mogoča hujša perversnost, pokvarjenost, neskladnost z JKrovim naukom in prakso LdDr? In vendar je šlo za skladnost stvarne KC z Džavami, v katerih je obstajala, že z rimskim cesarstvom. Ni Rožman blagoslavljaj orožja Dmbcev, orožja, ki jih je nazadnje pripeljalo v kraške jame? Vse se da blagosloviti: od JavStrša do topa, celo do atomske bombe.

Ni čudno, če je Cenzorja takšen proglas navdušil; SIKatstranka in Avspolicijska Dž delata z roko v roki; to ni le Kreftova teza v **Kurah**, ki prav tako slikajo dogajanje z začetka I. SvetV, prav tako leto 14. Cenzor: »V teh usode polnih dneh« - cenzor se ne zaveda, koga bo usoda najbolj udarila - »po grozovitem umoru«, umor Franca Ferdinanda in njegove Dne pa je res grozovit, kot je strašen vsak umor, tudi Cezarjev in pomor vrnjenih Dmbcev (PVD), umor Nagodeta in Diehla, Tomšiča, tudi Hacin. Vse te umore so zasnovali fanatiki, ki so bili prepričani, da branijo Pico, da upravičeno kaznujejo hudiče. Za ene je bil hudič Hacin, za druge Boris Kraigher. Že tako je smrtna kazen res vprašljiva: Čl se mora zavedati, da nima Pice izrekat in izvajati take kazni. Umor je najvišja potrditev Ža; Ž=S. Umor prestolonaslednika se je nato razmnožil v umore milijonov na vseh straneh: od Jauresa do obitelji carskih Romanovov ...

Kaj se zgodi po umoru »v Sarajevu?« »Izkazali ste v vašem političnem listu za slovenski narod čisto patriotičnost«, Nar reducira na domovino. »Odzvali ste se klicu našega darežljivega cesarja, da v imenu božjem« (!) »z orožjem v roki pomagata kaznovati hudodelstvo umorstva našega prestolonaslednika ...« Danes pozabljamo - tudi še preživeli Prti se tega nočejo zavedati, bedaki -, da sta bili VOS in OZNA-UDBA izvajalki organizacije kaznovanja v imenu RPP, ne pa hudodelski združbi, oz. takšni nista bili po namenu, ampak sta postali po praksi. Ptja je potegnila v VOS-OZNO najboljše kadre, najbolj zavestne borce za osvoboditev domovine, za uresničitev Nsveta. Božje ime je Ptja nadomestila z imenom DbZge:, KC je zvesto poslušala **Biblijo**, Ptja Marxa, Lenina in **VKPb**. Umori te vrste so bili celo Sakdejanja. S tega vidika med prepričanjem cesarja, cenzorja, Jegliča in Štefeta (Rožmana) na eni in Kakija-Ribičiča na drugi strani ni razlike.

Za umor prestolonaslednika so krivi Srbi kot Kld, zato morajo biti kot Kol kaznovani: »kakor se je v peklenški hudobiji«, brez hudiča in Demonace ne gre, »zasnovalo in podpiralo vsrbskem kraljestvu«. Preds Srbvlade Pašić sicer ni naročil tega umora, gibanje Mlada Bosna je bilo bliže Apisu in Črni roki, a nič ne bi imel zoper, če bi Princip in njegovi kakor koli škodili Avsi; če bi se celotna avantura končala s Srbzmago. In se je. A le leta 18. Ne pa več leta 41 in 45 in 95 in 2000. Nihče ne ve vnaprej, kaj bodo njegove provokacije izzvale. Svet je Strno negotov. Paradoksen, mestoma - v MePih - Abs(urden), v glavnem pa nezanesljiv. Ni se zanesti ne na boga ne na hudiča. Vlada Konta; kako naj se Čl zanaša na naključje, kako naj zida na slučajnosti? Zg ima nekaj logike in Emppredvidljivosti, a ne dovolj, da bi smeli govoriti o njenih železnih zakonih in o Previdevnosti Katboga. Katbog je izdal Avsce 14 ravno tako kot SDmbce 45. Je pripeljal Katbog oktobra lani Janšo - DSD - na oblast? SIKl se je za to volivno zmago svojemu bogu - iz srca - zahvaljeval, a nagovarjal je le malika, ne Tr bitje. Klobasa bi bolje pomagala Kanom kot Katbog. Najbolj jim

je pomagala bistra volivna propaganda, v kateri je DSD razkrinkovala oblast kot koruptno. Sli se ravna po zavisti.

Štefe - SKC, SKatstranka - ne najde niti sence napačnosti v razglasih cesarja in glavarja; z obema se do kraja strinja. Kot Tip kranjska surovina (dramatik ga dela za Štajerca, je pa Kranjec) prevede patetični in izbrani jezik Gosov v poulični lumjezik Priljuda: »Težka pest slovenskega vojaka« - ta pest je pobijala brata, glej **BeKavo** - »bo razdrobila črepinjo tistega Srba, v katerem živi požrešna megalomanija, ki ni zadovoljna s tem, kar mu je Bog dal.« Nikakor ne mislim Srbov braniti in olepševati; bili so požrešni megalomani leta 12 pa 14 pa 91; a Strno enaki Avscem, ki so leta 1878 iztrgali - v vojni - Turkom iz rok BiH, jo 1908 priključili k Avscesarstvu; Avsa je nastala tako, da je osvajala, ne le s porokami med vladarji kneževin. V I. SvetV sta se spopadli dve Sžni AgrEkzldi: EDč. Običajna reč. Prav tako je običajno, da vsaka od teh pogoltnic sebe idealizira, Sža demonizira. Vsaka pa se ob tem sklicuje tudi na Absmoč ali boga ali Zge. Ideole so zato tu, da utemeljujejo NSS, tj. naš Utinteres.

Ideole in Rlge; Ptja je bila nova C(erkev). Leta 14 je na Slskem še ni bilo, le v Rusiji oz. v Švici, kjer je vedril Lenin. Ves Ideolprostor je zavzemala KC. Zato je normalno, kar naroča Štefe Andreju: »Pohiti na zbor naših vojakov, ki bodejo po sveti maši« (!) »odmarširali branit domovino v Srbijo, če bo potreba, pa tudi na Laško.« To se je zgodilo že čez leto dni, kaj se je godilo na soški fronti, o tem izčrpno in grozovito poročata obe **Kavi**; dogajal se je razkroj armade in Člduševnosti. Da bo prišlo do česa takega, si tudi presvitli knezoškof Bonaventura ni predstavljal, niti v sanjah; če bi si, bi najbrž pravočasno vendarle Dgč reagiral. Štefe: »Pohiti, da bomo imeli nagovor našega presvetlega knezoškofa ljubljanskega hrabrim vojakom na prvi strani že v jutrišnji izdaji Slovenca.« Da je Žur v službi Dže oz. oblasti, Štefe kar se da nazorno potrjuje. Res da ni le v službi oblasti; po 90 se je razvilo Krit - tudi tim. raziskovalno - novinarstvo. To je mogoče v LD. Bolj ko se LD vrača k MonDbam, manj je Krit do oblasti. V vojni je Žur kar se da neKrit. Kdaj bodo SI MO začela bolj hvaliti Janševo oblast? Zdaj se še ne zavedajo, kam pes taco moli oz. kaj se Žurstom - pa ne le njim - lahko zgodi v Totsistemu. Niso ga doživeli; jaz sem ga.

Drugi prizor uprizarja mašo. Od zdaj naprej bom - bistveno - manj komentiral, o teh rečeh sem govoril že v drugih razpravah; več bi navajal, da se vidi dramatikov slog in svet. Kar h KC in Polstrankarstvu Kattipa je bil potreben tudi zato, da bi s to podobo dopolnil, kar v **CrkKavi** manjka, a je predpostavljeno.

Nadškof (Jeglič je bil le škof, šele upokojen je dobil naslov titularnega nadškofa kot časten, a ni pripadal Ljškofiji): »Molimo, moji dragi vojaki, za mir in zmagoslavje naše krone.« Mir zmagovalca, ki zmaga z orožjem, tj. z vojno. Tip Hin KCe. »Slovenski krščanski ljudje ste se zbrali«, kot da so se Sv zbrali, v Resi so bili nabrani, na naboru, »pred odhodom na bojno polje pred Bogom vsevednim, neskončno svetim, mogočnim in pravičnim.« Kl ne izpusti priložnosti, da ne bi reklamiral svoje znamke, slavil svojega Gosa. Samoumevna St. Škof jih nedvoumno opozarja na njihovo dolžnost: »Zaprisegli ste neomahljivo zvestobo svojemu presvetlemu cesarju, prelepi avstrijski domovini, zvestobo do zadnjega dihljaja, do smrti.« Jeglič jih poziva v S, jim daje za - žrtveniško - S že vnaprej odvezo. Da ne gre za fraze, kot se berejo-slišijo te besede danes,

se vidi iz tega, da niti tako RadSoD sodrug, kot je Krip, ne more premagati svoje Zveste cesarju, ki jo ima za stvar časti in vesti; danes, ko je Čl v PMLD Rad Sven, lbn, se ni mogoče - posebej še ne mladi Gene - vživeti v psiho Slca iz leta 14, še zlasti KatKm(eta). Kolikor pa ne bi zadoščala Zvesta tisočletni AvsTradi, ki je na Avsdržavljane delovala kot AbsVrta, doda KC moč Katboga; blok je tako močan, da razen izjem, kakršen je Sivko, Avsvojaki res vztrajajo v boju zoper Sže Avse do zadnjega diha. »Zato v tem nenavadno resnem trenutku nekoliko spodbudnih besedi v luči krščanskih resnic.« Ptja je imela MV-II prav, ko je skušala likvidirati te »KršRese« kot Hinsleparijo.

»Več let je presvetli cesar v svoji krščanski ljubezni«, o ti Hin!, »vojsko« - vojno - »zaustavljal, zavedajoč se svoje odgovornosti pred božjim sodnikom za blagor in življenje naših narodov.« To je FP; res je bil stari franc Jožef manj napadalen od zaveznika Viljema, a ne toliko umen, da bi se Nempohlepnežu postavil po robu; in lastnim Nemimperialistom. A KC ga je opravičila, ljudu zagotovila, da dela cesar po božjem navdihu in z božjim privoljenjem. Težko si je zamišljati hujšo manipulacijo. »Toda ravno ta ljubezen je Njega«, pisan je z veliko začetnico, je skoraj bog, »kar naravnost prisilila«, vojna iz ljezni!, Hin brez primere, »da sovražnikom svojim, našim in božjim« (!), napove pravično vojsko.« Pravično!

In kaj je Pica? »Možje, kliče vas cesar, da z orožjem v roki maščujete hudodelstvo umora« itn. Pica=Mašč in narobe. »Da maščujete skrajno krivična, že večletna prizadevanja uničiti in razkosati našo krasno Avstrijo« itn. Avsa je Dž po božji volji, zato je uporaba orožja za njeno obrambo nujna in pravična. »Možje, kliče vas cesar, da z orožjem v roki«, na tej izjavi je največji poudarek, »branite katoliško« (!) »Avstrijo, katoliško našo cesarsko rodovino«, desetletje kasneje pa pravoslavno našo Jugo, »zoper zaklete sovražnike samega Jezusa Kristusa, pričujočega v zakramentu ljubezni.« Bolj ogabnega in napačnega nagovora ne more biti. Ub iz - Krš - ljezni! Natančno to platformo nadaljuje SKC-MV-II, tudi SPED, glej **Napad** itn. MV-II sem poslušal o Kristusu Kralju kot vojskovodji, glej tudi Debeljakovo **Črno mašo** - Jeglič: »Z vami je Bog, gospodar vojskinih trum!« Neposredno po tem Vojhujškaštvu pa: »Pojdite v miru!« Nedosežno - Strno - Hino.

V okviru Zgdogajanja Dbe se pred odhodom na fronto srečata sovaščana Sivko in Beršek. Sivko izpove Beršku svoje dvome: »Ta vojska še zdaleč ne bo tako pravična, kot je dejal nadškof.« Nekateri - redki - so to vedeli, Libci in SoDi. Sivko govori kot SNclst: »Nemški gospodje bodo še naprej uživali na svojih gradovih in palačah v Avstriji, na Ogrskem in na Laškem, nas pa prezirali in rihtali«, tj. usmerjali in nam sodili. S Slstališča ima prav; to stališče je postalo platforma za odločitev za prvo Jugo 1. decembra 18; a se je pripravljalo od Majniške deklaracije 17. »Mi Slovenci bomo brez priznanih narodnih pravic še naprej krvaveli.« Res je. »Ta vojska bode usodna za nas, če zmaga pruski Viljem, bomo imeli še manj besede kot dozdej.« Res je; zato se v dilemi Sivko odloči za ltvojsko, zmago Prusov ocenjuje kot najslabšo. V tem pomenu ima prav; ltFz 41 je bil manj Totlikvidatorski do Slcev kot Hitlerjev Ncz. Režim v Ljpokrajini je omogočal nastanek OF in Prtov; če bi Nemci zasedli vso Sljo, bi bila NOB 41-45 komaj mogoča.

Beršek verjame KC-škofu: »Hudo grešite tako zoper postavu kot tudi Bogal!« Na tej osnovi so se OF-Ptji uprli SKani tudi 41-42. Berš(ek) zagovarja cesarja v celoti. Ker pa ima Sivka rad in ga spoštuje: »Molil bom za vašo dušo in vaše

odrešenje.« Siv(ko) ustrezno odgovarja: »Če bi bilo odvisno samo od molitve, potem bi na svetu vladali dobroti, mir in harmonija. Pa ni tako.« MV-II so SKani veliko premolili za zmago Dmbstrani, pa nič. Zato so se vse bolj oboroževali in Prte napadali z orožjem v roki. Siv: »V vojnah bi zmagovali z molitvijo, ne pa z meči.« Molitev je le IdeolMag dopolnilo - Agitprop prijem - Vojpraksi.

Berš bi bil rad s svojo izvoljenko Marico, ljubi jo, a se ji mora - celo zavestno - odpovedovati, ker: »Cesar kliče in Bog pričakuje, da odmarširam branit domovino.« To pričakovanje Avsoblasi (PIK-Brže) postane Intzadeva Berš-Km(etove) DušNote, vstopi v preprosteža in ga naredi za klavno živino, kot kažeta **Kavi**. Berš si seveda tega, kar bo prišlo, niti od daleč ne predstavlja, prepričan je, da »bo vojska zelo kratka in da bomo za božič že doma.« Kot so mislili SPrti v zimi 41-42. A te je štiri leta držala pokonci emancipacijska vera v zmago Slova in Koma, Avsvojaki pa so v rovih in Kavah vero izgubili; KC ni bila dovolj prepričljiva, dovolj motivirajoča. Na tem izkustvu je SKC MV-II svoje stališče zaostri kot SV zoper Kom. Prav ta AnK vera je zamenjala vero v zlost Itov in Srbov. Pokazala se je kot uspešnejša; Dmbci so ostali fanatični, Dmbvojska se maja 45 ni sesula, bila je le pobita; kdor od nje pa je ostal živ, je ohranjal AnK prepričanje tudi v SPE. Ita in Srbija sta vendar tolerirali KatRlgo - KC -, KomPtja je ni. V I. SvetV je šlo za boj med Nclzmi, v LR-MV-II za boj med KC in silami, ki so jo hotele likvidirati. Po 1918 se je KC v Jugi lahko ohranila, le nekoliko prilagoditi se je morala, recimo Ortkralju; po 45 je - bi - morala pristajati na Totlikvidacijo. Ptja ji že MV-II ni pustila drugega kot le eno odločitev: RadSV. Komsti so jo sami izzvali, hoteli. Temeljili so na apokalipsi. MV-I je šlo za katastrofo PIK Avse, ne za apokalipso, v kateri zmagajo nove sile - Nsvet - kot v času Poslednje sodbe. Tu se kaže bistvena razlika med obema situacijama, tudi med **Kavama** in **Vsedomom**.

Siv napoveduje stvarno; vojna bo, »kakršne še ni videl svet. Vojske z milijonskimi armadami« itn. Kam se tedaj rešiti, kako ravnati, da bo prav? Siv se je odločil za dezertiranje k Itom, Berš za beg v Intspomine, za pasivnost, kot TradSl hlapec: »Zvonjenje domače cerkve sv. Krištofa bova dolgo poslušala samo kot odmev v ušesih.« Fantje pa si dajejo pogum, »marširajo in pojejo« pesmi, ki naj bi bile angažirane, a so v tem pomenu šibke; kako vse Dgč zvenijo Prtkoračnice, **Hej brigade** itn. Pesem, ki jo navaja Lišček, vodi prej v žalost, kakršno je uprizoril M(irko)Mah(nič) v **Soldaškem mizereru**, glej mojo ES analizo te drame v knjigah **Vstajenje ali rekvijem (VstRek)** in **Razval ali poveličanje (RaPov)**. V prvi kitici si fantje utvarjajo zmago, »Odhajamo na bojno pot,/ na zmagovalno pot!«, v drugi pa je tekst že dvoumen: »V potokih vino zakipi,/ rudeča gorka kri«, tudi naša, moja.

Sivku je jasno: »Kako zaslepljeni so ti moji kranjski Janezi.« SZSL je bistvo IdČla. Mislijo, da gredo na poroko, ko pojejo: »O to bo lep poročni dan:/ nevesta-puška, ženin Meč,/ goreč in hrepeneč« po Ubu! Kakšno ravnanje je pravično? »Boriti se bom moral s figo v žepu za krono, ki je simbol starih časov. Mi štajerski naprednjaki in sokoli smo za republiko«, po letu 18 ne več, »za svobodo«, žal Mešev in Brže, manj Prola, »za enakost«, bolj kot v FAvsi, a ne dovolj, »za narodno idejo«, ta bo v prvi Jugi bolj realizirana kot v Avsi, a tudi ne dovolj; šele 41-45 z zaključkom leta 91.

3. prizor preskoči nekaj let, godi se pred božičem 17. Spet v uredništvu časnika Slovenec. Spremembe razporeditve Katstranke so že vidne; še ne Rad, a zaznavne. Štefe se spominja, da že četrti božič zaporedoma molimo za - seveda zmagovit - konec vojne, konca pa še ni. Štefe ne gre tako daleč kot Krek v drami **Ob vojski**, ta je že povsem skeptičen do vojne, vse bolj mu je - vsem - vidna vsesplošna S. »Smrt še vedno neusmiljeno vihti svojo koso, da smo vse bolj lačni«, telo opozarja na svoje potrebe, »in da miru kljub zmagam naše slavne vojske še ni na obzorju.« Je poudarek na slavni vojski že - vsaj rahla - Ira? Je, kajti spet navzoči Cenzor Štefeta opozarja na zganjanje »malodušja«; tega »ne bom dovolil!« Spominjam se Dolanca - Tita in Popita -, kako so neutrudno ponavljali: tega ne bomo dovolili. Hvalabogu, da so si 90 premislili in dovolili Polspremembo! Cenzor obuja vero v Avszmago, Štefe pa se iz nekdanjega zagretega avstrijakanta RR v poslušnega hlapca-uradnika; na vse cenzorjeve pripombe in ukaze reagira enako: »Kakor ukažete!« Tako so reagirali spomladi 41 tudi Rožman in Praprotnik, Kramer in Jelenc.

Cesar - zdaj je novi, Karel - spet in še naprej izdaja proglose, a so vse manj učinkoviti; Slci, ne le Čehi, se polagoma odmikajo od Avse, le Nemci vztrajajo, kot točno poroča-kaže **GrkKava**. Cesar se trudi, da bi še vzpodbujal pogum vojakov: »Vaše junaštvo in hrabrost naj še naprej govorita. Še vedno ni dovolj žrtev, prinašati moramo nove.« SZSL Cin. »Naše sovražnike bo zadela vsa krivda. Bog mi je priča.« Jih ni, Katbog se je skril oz. krivdo za vojno je pripisal Avsi, stopil je na stran Itov. Verolomni bog; ni čudno, da je mnogo prej zelo Katvernih Slcev v teku te vojne izgubilo vero v boga in v KC. Ker so vojaki še naprej pristajali na Katboga, cesar piše: »Naprej z Bogom!«, so z bogom tudi prišli tja, kamor jih je zapeljal: v SZ in S.

Slovenec objavlja dopise, ki Prikr, kar se dejansko dogaja na fronti. Kaj se dogaja, o tem poročata **Kavi**; časnik pa piše: »Mi smo živ zid na laški fronti. Lah nima sile, ki bi predrla naše vrste. Veliko železa je Lah že zmetal v naše trdne skale, a skala se ne zlomi.« Sicer to drži, a za kakšno ceno? **Kavi** govorita: ta skala je pekel. Slovenec pa bi objavil tudi Dgč zveneče izjave, recimo: »Osvobode naj se Slovenci, Romuni, Čehi in Slovaki od tuje nadvlade.« Takšne stavke cenzor seveda prepove; zanj so »prevratniški«. Danes vemo, da kljub vsemu niso bili dovolj Rad. Kaj pomeni: naj se osvobode? Ptja-OF sta razumeli (MV-De ne), da se mora Nar osvoboditi sam, ne pa, da čaka na osvoboditev od drugih, od Srbov, Rusov, zaveznikov. Krivični versajski mir je posledica tega, da so Slce osvobajali drugi, Wilson.

Ker cenzor vse bolj sumniči Štefeta in SKate, se mora ta braniti: odgovornost prenaša na predpostavljene, kot v FD, le da tokrat nadomesti NemAvs PIK s KI-Poliki Slci, z Jegličem. Ko se je ta - ob Majniški deklaraciji ipd. - začel trgati od Avse, so mu sledili tudi njegovi hlapci; kot so sledili 41 knezoškofu Rožmanu. Brez Vodlja-Gosa-Varuha ne gre. So se DaSlci zato odločili za Janšo in ga še zmerom preferirajo, ker jim daje občutek varnosti, ker igra vlogo Očeta-Varuha? Libci so delovali zgolj kot tehnokrati, trgovci, Rop ne daje vtisa karizmatične Osi, prav takšno VelOs pa si želijo DaSlci. Kot so si jo pred nekaj desetletji Francozi z de Gaullom, pred desetletjem Srbi z Miloševićem in Hrti s Tudjmanom. Bolj ko je Nar mlad, nedozorel, bolj se

zateka pod plašč tistega, ki se mu zdi močan. DaSlci so sicer lbnmasa, depersonalizirana Kld, sledijo popKuli, a to dejstvo ima tudi dopolnilno potezo: popmasa ne more brez popzvezde, ta pa se na Polobmočju kaže kot Polzvezda. Janša je za del Slcev taka zvezda. Zanj se reče, kot pravi Štefe za škofa: »On že ve, kaj je prav in kaj ni.« Kot sta vedela KaKi (Tito).

Klci so spoznali, da so leta 14 stavili na napačnega konja; zdaj hitijo s presedlavanjem. Cenzor ima prav: »Vi sicer gromko nasprotujete pisanju liberalcev in njihovega glasnika Jutra, vendar jim postajate vse bolj podobni. Ali je tudi blagoslovljeni nadškof, ki je bil na začetku vojne najbolj vdan služabnik krone, stopil na drugo stran?« Lišček jasno sporoča: ne zaupajte KCi, izdala-prevarala vas bo, kadar ji bo t(ak)o kazalo.

Cenzor omenja novi položaj: »Kam pa sodijo prebežniki na laško, tisti izdajalni jugoslovanski dobrovoljci ali pa člani tistega srbijanskega londonskega odbora«, dr. Bogomil Vošnjak itn.? S to izjavo se pripravlja Sivkov prebeg k ltom. Vendar počakajmo še nekaj trenutkov, prej je treba sodoživeti še Sivkovo srečanje s cesarjem Karlom. To srečanje pride v 4. prizoru.

»Obisk cesarja na fronti. Pregleduje četo in se pogovarja z vojaki. Pride do Berška.« Ta je že odlikovan, dobil je »bronasto medaljo«, tisto, ki bi jo moral dobiti v **CrkKavi** Krip; dobil jo je »za napad na neko italijansko postojanko.« Nato »pride cesar do nadporočnika Sivka«, ta je napredoval iz podporočnika. Sivka mu adjutant predstavi kot osumljenca, a cesar ga celo nagradi. Zdi se, da je bil Karel DČ, ravno tak pa nesposoben za vladarja. Sivko je ne le v eni točki kot Krip; pogumen je, tudi on je dobil odlikovanje. Sam pojasnjuje, zakaj: »Vselej sem vestno opravljal svojo dolžnost.« Šele ko je dezertiral, se je odpovedal FP-dolžnosti. Cesar seveda ne predvidi njegovega bega k Sžu. Adjutant komentira: »Nezaslišano. Namesto ječe ali najmanj kazenskega bataljona mu je cesar prisodil povišanje in lagodno štabno službo.« Na tak način Avsa res ni mogla zmagati. A tudi ne na način terorista sadista majorja Hermanna, **CrkKava**, na Nemnačin. Ni šlo. DbZg je terjala Naropredelitve; zato so Slci staro domovinsko (Jenkovo) koračnico vse bolj razume(va)li kot SNarpobudno in ne le kranjsko. Vojaki pojejo: »Naprej zastave slave«, a vse bolj mislijo Slave, slovanstvo, »na boj, junaška kri!« Ta boj bo postal MV-II boj zoper lte-Nemce. »Z orožjem in desnico/ nesimo vragu grom,/ zapisat v kri pravico,/ ki terja jo naš dom!« To ni več dom Iskračevega **Turjaškega** ali **Vsevere**, dom(ovina) = Avsa. Ta pesem je bila po 18 sprejeta v Jugohimno; v tem novem okvirju je pokazala svoje novo sporočilo.

Ko se spet srečata - po dolgih letih - Sivko in Berš, je Berš še zmerom istega prepričanja, v Sivku pa dozoreva odločitev za aktivno delovanje: »čas je za akcijo«. (MV-II se škof Rožman in TaDe nista nikoli odločila za akcijo zoper lteNemce, le zoper Sže KCe.) Sivko: »Podpreti moramo države antante. To je edino upanje za prihodnost človeštva.« Res, a z vsemi posledicami odločitve za lto. S prestopom v Traglrparadoks, na nerazrešljivo mejo med Herom in Izdom, v stanje Strne dvoumnosti, ki pa je z mojega vidika Tip stanje ldČla. Kar koli stori, narobe stori. Vsaj na eni - odločilni? - ravni.

Siv zaupa Beršu, pripoveduje mu o svojih načrtih; takole jih utemeljuje: »S skupino sodrugov sem se odločil, da pobegnem na drugo stran k Italijanom. Naš cilj je razbitje avstro-ogrske monarhije za vsako ceno.« Vsako ceno? Najbrž ne; ne za ceno izgube Slova. »Če propade Dunaj, bo naslednji na vrsti Berlin.

Potem bomo rešeni.« Tako se je tudi zgodilo, le da ima Vrta Rešitve mnogo plasti in obrazov. Je - more biti - Čl sploh kdaj (od)rešen? Kot IdČl ne; IdB je ujetost v ječo kot takšna. Rešenost bi mogla biti le Dt, preskok v Dt. Verujem vanjo.

2. dejanje kaže Sivka že pri Itih, v pogovoru s Čtkom obveščevalcem, z majorjem Finzijem. Iti so Sivku hvaležni, ker jim daje izredno dragocene obveščevalne podatke, ki pa jih zaradi nesposobnosti generalov ne znajo primerno uporabiti. Bistveno pa je, da imajo Sivka za sredstvo; Sivkov cilj se vse bolj razhaja s ciljem Itov. Natančno to je bilo Notprotislovje, ki so ga doživljali mnogi Slci kot Narzavedni, ki pa niso hoteli biti Komsti, vedeli so, kaj je Stl. Primeri Iza Canka(rja), Furlana, Snoja, Alojza Kuharja itn.: z Nemci in Dmb - Rupnikom in Rožmanom - niso mogli, hoteli so z AngAmi, a ti so sodelovali s Prti; torej morajo tudi oni. PoV je mnoge od teh Ptja razglasila za Izde, vohune, zle, jih obsojala na dolge zaporne kazni, celo na S, Nagodeta je tudi ubila. Sivko je prišel prav dobro skoz, če ga primerjamo s Furlanom ali Vodetovo. Vezal se je na Srbe, Pivko na velesrbstvo, s čimer je - z Davidika, ki je pri Slcih splošno sprejet - skočil dejanskim interesom Slcev v hrbet. VeleSrbi so skušali Slce raznaroditi. Je - bi bilo - res bolje, če bi postali Slci Srbi, kot pa Iti ali Nemci? Srbi so Slavi, a se je - če ne prej, pa 91 - razkrilo, da so hajduki, zaostalo Barljud. Karkoli si storil, je bilo narobe. Nekaj časa prav, Prti so se opredelili za Slov, a obenem za Ptjo, ki je bila Stl. Za vse, kar stori, mora Čl plačati. Sivko je bil res obenem tudi morivec Slcev; s tem, ko je izda(ja)l Itom položaj Avsvojske, je omogočil Ittopničarjem itn., da so uspešneje pobijali Avsvojake, med katerimi je bilo veliko Slcev. Koc je navsezadnje sokriv za PVD; je zoper to dejanje pravočasno protestiral? Ni.

Sivko razvija - do podrobnosti izdelan - načrt, kako bi povzročil zmedo, »v tej zmedi pa bi italijanske enote lahko brez težav zasedle ta del fronte«, pri čemer bi padlo veliko Slcev, ne bi se vsem posrečilo znajti se v ujetništvu. Kdor si zamišlja velike - res ambiciozne - načrte kot praktična dejanja, vstopa v sivo cono dvoumnosti, Konte in vsepovezanosti micelija, ki je na eni strani Pozprojekt, na drugi vse prevečkrat Negizvedba. To sledi iz spoznanja Liščkove drame **Vsedom**.

Berš je na tem, da bo postal Tip Traglik. Ko Sivko beži čez mejo, se znajde Berš med tistimi, ki ga morajo na ukaz predpostavljenega Čtka ustreliti, tj. streljati nanj. Berš pa - očitno - meri drugam; zato pride pred Vojsodišče. Znašel se je v dilemi med PerZvesto sovaščanu in skoraj Prilu na eni in Zvesto cesarju na drugi strani. Instinktivno Et(ično) se je odločil za Prila. Dilemo je posebno rad uprizarjal Tork, glej **Delirij**, **Pisano žogo**, ravnanje Gordane in Renka.

Nesrečnež je pred Vojsodiščem, drama uprizarja zaslišanje Berška, obtožen je veleizdaje, obsojen na smrt, le Konta ga je rešila pred streli. In prav on je postal velelzd, on, ki je bil - in je po svoje še - tako zvest vojak Avse! Tip Tragla. Nek podatek ob zaslišanju kaže, kako so nekatere reči zmerom iste, se ponavljajo do dolgočasnosti oz. gnusa. Berškov сосед je hotel od Berška »njivo in to napol zastonj«. Ker mu je Berš ni prodal, ga je začel сосед ovajati; Berš: »Neprestano, za vsako malenkost, me je meldal pri župniku in žandarju.« Zaradi taiste logike so povsem zunaj Ideolprepričanja соседje prehajali eni k Prtom, eni k Vašstražam in Dmbcem: da bi dobili соседovo njivo in zemljo. V - dahavskih itn. - procesih so se našli mnogi, ki so lagali

zoper obtožence na ukaz Ptje oz. zaradi svojega Utinteresa ali strahu. Ira: Berš je tako PriKan, da temu sosedu ni nič zameril; ni kot DSD, ki kar naprej pestuje stare zamere: »Nekoč me je - ta sosed - obtožil, da redno zamujam k sveti maši, čeprav se je zgodilo samo enkrat, ko je zbolela naša edina telica.« O NeČi prijazni Čl, naivnež, nesposoben za realno Ž, ki je umazan boj na vse strani. Berš nadaljuje: »Kristus je reku: »Kdor tebe s kamnom, ti njega s kruhom.« Zato se s sosedom nisem hotel kregati.« Nazadnje je sam sebe s kamnom, Sm. Predober je bil za TS. Berš o sebi: »Sem pošten patriot, dober katolik«, to je vprašanje, »in da skrbim za družino, ker so krušni oče umrli pred dvema letoma. Domov pošiljam vsak mesec skoraj celo vojaško lonungo.« DČ, solidaren, zvest, prisrčen. »Brez moje soldaške plače mati in sestra ne bosta mogli živeti.« Baš briga to AvsČtke; važno jim je, da imajo dovolj šampanjca in kurb, glej dogajanje - tudi lik Florinde - v **CrkKavi**.

V pismu domačim prizna, kaj je storil: »Vojaški tribunal pa tud hauptman lorenz me je obtožu, da nisem hotu ustrelit soseda Sivka iz bošnjaškega bataljona, ko je prebegnu k Lahom. Res se mi je roka tresla. Kako bi mogel šusnt soseda, ki je bil tako dobr z nami.« To je morda najbolj pretresljiv trenutek v drami. Berš se tolaži - PoV mu je tudi ta tolažba odpovedala: »Je že bog tako hotu.« Postaja mu jasno, kot Kreku **Ob vojski**: »Vojska je ena strašna reč. Bog nam pomagaj.« Jim ni. »Sem mislu, da bova, ko se vrnem s fronte, z Marico kupla še eno novo telico in da bova tudi kej povila. Zdej bi bil že čas, pa neč. Usoda je hotela drugač. Bliža se lepa in krasna pomlad, pa na svetu neč dobrega ni.« Piše, ko je prepričan, da bo justificiran. Piše, kot da bi spregovorila SNarpesem, **Vigred se povrne** ali **Lipa zelenela je**. Če bi bila vsa drama stkana iz takšnih prizorov, bi dokazovala, da je ob RMg Ludu, ob Rudolfovih zajebancijah mogoča tudi resna Lita, ki niti ni SeH.

Deus ex machina pa je deloval le še leto in pol, od februarja 17 do novembra 18. Berš je pomiloščen, ker - Oficir, ki prinese ukaz o pomilostitvi: »Danes se je začela ofenziva italijanske vojske.« Jo je sopripravił Siv? Če jo je, je posredno rešil Beršu Ž; tako posredno, da je zveza že komična. »Naše prve linije niso vzdržale. Smo v zelo težkem položaju, naša fronta se podira. Potrebujemo vsakega vojaka ...« ltn. »Naš obsojenec je imel res veliko srečo.« Sreča se je čez leto in pol RR v nesrečo, Ž v S (Sm). Ž=S.

V naslednjem pogovoru med majorjem Finzijem in Sivkom, 3. prizor, Sivko še verjame v primerno razrešitev Temproblema. Ko mu razlaga major interNac-Dž strategijo, ta je pragmatizem, mu Siv oponira: »Entente, posebej Wilsona, ne vodijo strateški interesi«, tj. izročitev tretjine Slje ltom, »ampak tudi idealizem.« Kaj se je zgodilo v stvarnosti, vemo. Če ni prodal Sicev ltom Wilson, jih je pa Clemenceau pa Angleži. Siv: »Italija bi morala postati največji zaveznik avtonomije Jugoslovanov.« Naivnost do neba! Morda je analogno verjel Pivko Srbom, ko se je opredelil za generala Živkovića; naivnost do neba. In Josip Rus Komstom oz. še bolj Koc. Je Koc le igral naivnost, ker se je moral odločati? Ker je vedel, če ne bo kazal naivnega obraza, ga bo Ptja enako obravnavala, kot je nepredvidnega, lahkomišelnega Javorška-Brejca, glej njegove **Spomine na Slovence II**. Kaj šele Črtomirja Marna! Imam analogna Perizkustva. Ko sem se poleti 58 odločil, da pokažem svoje barve - že spomladi 57, a ne še dovolj -, sem hitro zletel iz vloge Uasistenta v obdolženca zaradi Sžpropagande zoper JugoDž.

Sivko se polagoma zaveda, kaj se dogaja z njim. Finzi: »Sicer pa sem od vlade v Rimu dobil navodila, naj vas« - dobrovoljske oddelke - »po vojni razpustimo oziroma razorožimo.« Siv: »To je torej zahvala za to, da tvegamo svoja življenja.« Natančno tako. »Nezaželeni tujci smo tako tu kot tudi doma, kjer nas imajo za podložnike italijanskega imperializma.« To je glavna teza - spoznanje, prikaz - drame. Sivkovemu slugu Djuru so sosedje v Bosni, kjer je doma, »zažgali hišo, žandarji pa odvlekli ženo bogve kam«. Seveda so isti ljudje PoV trdili, da njih ni bilo zraven; da so bili kot Tone Jerolšek in Starman na čelu odpora zoper Avsce (Komste), delovali da so kot hajduki po hribih; o ja ja! Sivkovo »ženo je imela avstrijska policija več mesecev zaprto na Dunaju, skupaj z dojenčkom, ki ga je komaj rodila.« Facit-ARF-dvom: »Na koncu bomo, če dobro premislim, mi dobrovoljci ostali brez domovine in brez prijateljev.« Zakaj pa se Siv ne ravna po navodilu pragmatistov: Znajdi se! Laži, kradi in ubijaj, če ti je to v prid! Kako odpraviti-premagati dvom? Bosanec-Srb le na en način, v duhu generala Mladića in psihiatra Karadjića: »Moj kamerad Djuro pravi, da sta mu na svetu ostala samo še puška in nož.« Sredstvi za stopnjevanje Uba. Tragla.

Končno konec vojne. Oblikuje se Narsvet, odstavi deželnega glavarja, Nemuradnike prav tako, jih tudi internira, »iz vrst sokolov in orlov so ustanovljene Narodne straže, italijanska vrhovna komanda pa napoveduje zasedbo slovenskih ozemelj.« Štefe: »Usoda monarhije je, kot kaže, zapečaten. Kaj bo z nami?« Posebej še z bivšimi avstrijakanti. Eni se bodo znašli, Antoniji Jerolški, drugi se umaknili, Franci Šaliji. Nastala je povsem nova situacija, Prih je res nepredvidljiva. V 5. prizoru, godi se v Gilni Pod lipo - spet v SI praprostoru, nastopajočem v velikanski množini SD - Berš obupuje: »Zakaj sem se potlej boril štiri leta? Cesarja, ki sem mu tak zvesto služil in umiral zanj, ni več, med vojno mi je umrla mama, postal sem kripl«, ima hromo Leroko, »pa Marica me je zapustila. Kaj mi še ostane?« S(m).

Siv pa se ne pusti zмести, potlačiti; je to Liščkovo Etsporočilo? Vitz? Sivka zelo prizadeva, ko mu očitajo, tudi v Lji, da je »izdal Slovence«, njegovega boja mu kot Pozdejstva »noče nihče priznati.« Še huje, najdejo se Antonine Jeroušce, ki izprašujejo ljudem, kakršen je Sivko, vest; Člpokvarjenost nima meja. Gost v Gilni Sivku: »Ali nimate nič slabe vesti? (V ozadju se slišijo glasovi.) Izdajalec, izdajalec.« Ljudje so zmerom pripravljeni koga linčati, kamnati. Isti ljudje iste ljudi, le da isti linčarji menjajo stališča po vetru. Argumenti so Etnarave, še to povrh - Gost: »Prelomil si prisego cesarju. Če si jo enkrat, jo boš tudi drugič.« Gost hoče reči: jaz sem bil leta 14 zvest Avscesarju, zdaj, konec leta 18, pa sem Srbkralju. Zmerom sem zvest, name se lahko zaneseš. Zvest hlapec.

V Gilno prideta tudi Štefe in Andrej. Tudi Štefe se pridruži omenjenemu Gostu; na Sivkovo Krito avstrijakantov odgovori s polno samozavestjo: »Ne dovolim, da o naših ljudskih voditeljih tako grdo govorite! Naš prevzvišeni dušni pastir knezoškof dr. Jeglič in prečastita dr. Korošec in pokojni dr. Krek so bili v prvih vrstah našega narodnega prebujanja.« Itn. Prvoborci; ni dala Jegliča leta 14 Avsoblast aretirati zaradi prosrbskih proglasov? Žursta Slivnika enako, čeprav nekateri trdijo, da je bil prav tedaj sprejet v PtjCK. Obrekovanja! Masa ne pozdravlja Sivka, ki je tvegaj glavo, ampak spretnega Polika dr. Korošca. »Ne samo na ljubljanskem kolodvoru, ampak na vsej progi od Jesenic do

Ljubljane ga je več tisoč glav navdušeno pozdravljalo kot največjega ljubljenca naroda.« Zmerom isto.

Odtod Sivkova skepsa: Slci bi »v vsakem primeru izgubili.« Rešitev torej ni v samoSlovu, ampak v naslonitvi na Srbe, še več, pretopitvi v Srbe, Špiceva teza v **Oscih**. Na to pristaja tudi Štefe: »Doslej smo šprahali po nemško, če smo hoteli kaj veljati, sada ćemo govoriti i srpsko. Jaz sem se že začel učiti cirilico!« Dr. Jože Zagožen je po doktoratu iz Kardeljevih spisov napravil še en doktorat iz Janševih spisov. Znajdi se, kdor znaš in zmoreš!

Štefe se je znašel: »Samo poslušajte, kaj prinaša današnji Slovenec. Nek Srbin nam piše ovako: Mi srbi vas uveravamo našom viteškom rečju«, Srbi so se imeli za viteze, »našim nikad neskaljenim srbskim poštenjem«, to pa to, »da će vam na našim grudima biti toplo«, beseda res vse prenese, »da ćemo podeliti vse«, vse vaše, ne vse naše. »Mi na grudima našim osečamo udare srdaca vaših.« Piše to kak buzi? »Zaplakali smo mi i vi.« Ne le hrabrost, ampak tudi nežno čustvo, kralj Aleksander (regent) je bil znan, - enako kralj Peter - da plače ob vrečah denarja: »Ali to nisu bile suze bola, već suze radosnice; suza braće davno nevidene.« Odtod se je braća RR v Bratstvo-Jedinstvo tovariša-druga Tita. »Ostvarit će se proročanski glas« itn.

Ostvaril se je leta 91: v novi ureditvi SrbJuge. Slja je tedaj postala zgolj provinca v enotni MonTotMiloševićevski Dži, podobno kot recimo HršIstra, HršZagorje, varaždinska oblast, cazinski žep. So to še danes želje vladike Amfilohija in akademika Bečkovića, ki bosta pojutrinjem govorila na četniškem zborovanju pri Kamniku?

Zg je odprta. Vse se lahko še zgodi. Da bo Slja ne le kitajska kolonija; da bo tudi kolonija, spadajoča v Džo, imenovano Bocvanija. Kdo bo njen gauleiter? Stevo Žigonović ali Abu Musa Ibn Lado hadži Omar ben Šrauff?

Junija 2005

SLOVENSKO NARODNJAŠKO JUNAŠTVO IN KOMEDIJSKA LAHKOKRILOST

(ob Golievi **Dobrudži 1916**)

1

Navkljub načrtom se mi, kot zmerom, tudi tokrat kompozicija pričujoče knjige spreminja že kar na začetku. Tako rekoč nujno se mi zdi nadaljevati ES analizo Lipuščkove drame **Vse za vero, dom, cesarja (Vsedomu)**, 2004, z dramo Pavla Golie **Dobrudža 1916 (Dodža)**, uprizorjene 1938. Obe se navezujeta na dve SD iz 20-let, na Bevkovo **V kaverni**, 22, in na Cerkvnikovo **V kaverni**, 24; skrajšano **BeKava** in **CrkKava**. Že te 4 SD dajejo kar precej HKD pogled na dogajanje I. SvetV, ki je njihov osnovni - skoraj izključni - motiv. Tudi po izbiri-obravnavi toposov dogajanja so nemalo Raz. Dve se dogajata v kavernah-jamah-rovih na fronti, obe **Kavi**, lotevata se skoraj zgolj vojakov Čtkov na prvi bojni liniji. **Vsedom** motiviko bistveno razširi: na uredništvo dnevnika Slovenec, s tem vsaj na Žur, če ne tudi na Polike, ki stojijo v ozadju MO. Tudi glavni lik **Vsedoma**, podporočnik-nadporočnik Sivko, prehaja od vojaka-Čtka v Polika, igra interNacvlogo, ko prebegne na Itstran. Nastopajoči liki se razmnožijo vse gor do cesarja, Karla, in dol do AVSe-Gilne, njenih gostov.

Dobrudža 1916 - Dodža - poišče še dopolnilno dogajanje, topose, svet. Prav tako kot v **Vsedomu** gre za prebeg k Sžu, k njegovi vojski, torej za dezertiranje, na osnovi zavestne odločitve SNartipa, le da prebegne Sivko k Itom, nadporočnik-kapitan (kako da ne kapetan, tj. stotnik-hauptman v Avsvojski) Zakotnik (Zak) s svojo, tj. s kompanijo 17. pešpolka Kranjskih Janezov ali vsaj z njenim trdim-zvestim jedrom, pa k Rusom, s Karpatom, z galicijske fronte. Tudi Temugotovitvi dram sta - bistveno - Raz: Li(pu)šček ugotavlja, da hočejo Iti prebegle Slce zgolj uporabiti, z njimi manipulirati v svojo korist oz. v njihovo škodo, saj so že odločeni - jim je že interNac priznано -, da bodo okupirali vsaj tretjino ozemlja tim. Zedinjene Slje, medtem ko naletijo Slci, prebegli na vzhodni fronti, pri Rusih na tako rekoč nedeljivo topel, navdušen, Poz sprejem; morda vlada le na začetku do njih nekaj - upravičenega - dvoma ali vsaj zadržanosti, ta pa se nadaljuje le zaradi Pvt ljubosumnosti ruskega poročnika Petrova, a tudi ta na koncu spozna svojo zmoto in se NeČi Slcem opraviči, jim tudi nič bistveno ne škoduje. Sporočili sta si skoraj nasprotni: Iti postajajo iz pogojnih zaveznikov Slcev njihovi Sži, glej SD **Kajna**, 24, **Tistega lepega dne (Pesem in pevci)**, 62, **Snoparji na Krasu, Odločitev**, 53, (Božičeva) **Tomšičeva smrt**, 72 itn., medtem ko se Rusi in Srbi potrdijo kot največji Prili Slcev; a tudi ne za trajno. Slci se (kot Jugarji) spremo z Rusi-Sovjeti 48, glej Kreftovo **Jugoslovansko vprašanje**, s Srbi (z Jugarji) pa 91, glej Rudolfovo Kodo **Na možganih rado spodrsne**. Iz delne SD lahko

dajemo le delne - delno veljavne - zaključke; šele SD kot celota sporoča točneje, bolj HKD Reso: zavezništvo - Prilo - z nikomer ne traja Ve, posebno še ne zavezništva med Džmi. Džavniki-Poliki morajo zato bolj upoštevati DžUtinterese kot Ideanačela. Lišček se tega jasno zaveda, o tem govori nedvoumno, a Lišček je že Čl, ki presoja iz mnogoterega Zgizkustva, iz obdobja 14-18, 41-45, 48, 91. Golia napiše **Dodžo** pred 41, zato je do neke mere razumljivo, da ostaja le pri enostranskem, čeprav tedaj še skoraj splošno sprejetem prepričanju, da smo Slci z Rusi in Srbi kot z (Jugo)Slavi Strno povezani, ne le Ideol(oško), ampak takorekoč po Nvi, vsi smo narojeni v isto Slavkri. V letih 48 in 81 to naivno vero - predpostavko - izgubimo, upam, da za vselej.

Naivnost Golievega razmerja do (Jugo)Slavov - Golia dogodke 14-18 (MV-I) RR enostransko, le v korist omenjenega zavezništva-Prila - ima za posledico tudi kar neverjetno naivnost Golievega sloga, jezika, načina doživljanja-čustvovanja (Jugo)Slavov in sveta, ocen o pomenu rasnoNar Člustraja. Menda ni bolj - do smešnosti, do karikaturalnosti pritirane - SD, kot je **Dodža**; ne le da je razvlečena in dolgovezna, skrajno Konv stereotipna v podajanju značajev ljudi; v hvali Rusov - BrNara - je do smešnosti pristranska, nabita s tako prazno-frazersko retoriko, čeprav jo ima dramatik sam za Priresno, da presega vse dopustne mere. Ne poznam nobene NOBD podobno trapasto zatrapane v ideal; niti Mevljevi nebogljeni MV in PoV dramski poskusi, bolj prizori kot drame, niso tako neinteligentni. Golia je bil - znan - alkoholik, na svoje načelno pijančevstvo je bil celo ponosen, ena od figur **Dodže**, poročnik Justin, je on sam, vsaj kot ena plat (druga je Her Zak), a normalnega Čla alkoholizem, ki ga je moral Golia kot direktor Drame SGN nekako zadrževati, pri 50-letih ne bi smel narediti tako senilnega in obenem otročjega, kot je v **Dodži**.

Ni pa ta poteza Sentnaivnosti in retorične infantilne pristranosti le dramatikova Pvtznačilnost; takšna me ne bi zanimala, morda le Golievega biografa, kar jaz nisem in nimam namena biti. V tej smešno-PsPri naivnosti vidim širšo, celo globljo, vsekakor pomembnejšo lastnost in/ali PSto. SlZ - SLZ - je od tedaj, ko je priznala Cana in CanD, to pa je bilo že kmalu po začetku 20-Stola, po PrS, zavzela do čustvenega vseSlava (slovanstva) in rusofilstva Kritodnos, Iro. ZnaSi za ceneno Redo Slava na Dabčvekanje, na Polblebetanje je lik Nardame Mermoljevke v **Blagru**. Slci se ponovno navdušijo za Ruse (naj govorim predvsem o Rusih, so tudi v **Dodži** glavni, Srbi jih le dopolnjujejo) v I. SvetV, a zadeva - odnos - je že problematična, kajti dokler so Rusi Sžvojska do Avse, v Avsi proruskih spisov ni mogoče objavljati, po letu 18 pa Rusija ni več carska, njena armada ni več NclDž, ampak - že oktobra 17 - kot sovjetska Vojnevtralna, v Kritdistanci tudi do zaveznikov AngAmov, Francozov, Poljakov, Srbov. Rusko Pl(K) in še posebej Čtki (BeGa) bežijo iz Rusije, ko v tej zmagaže KomPtja in Rdeča armada, selijo se v Pariz in Beograd, celo v Ljo, kjer postanejo marsikaj, od UProfov do izvoščkov. Prilo z Rusi postaja vse bolj Prilo s Sovjeti; na tej bazi se pod konec 30-let ustanovi Društvo prijateljev SovZe, med katerega ustanovitelji - v okviru revije Sodobnost - je bil tudi MOč; Društvo je bilo neposredna predhodnica Protiimperialistične, kmalu zatem Osvobodilne fronte (OF). Golia se je tej liniji pridružil kot vseSlav; Sovjeti so MV-II ustanovili celo Vseslovanski kongres, pri katerem je imel eno glavnih vlog general Maslarić, drugi soprog Gustinčičeve žene Anice Lokar, sestre Slpisateljca

Danila in oče Žursta Jurija. Prilo z Rusi je pomenilo Prilo s KomPtjo, s Kominterno. Te usmeritve je bilo - do danes - konec leta 48.

Zveza z Jugarji se je nadaljevala dlje časa, čeprav se je tudi Titovo Br-jedinstvo vse bolj krhalo, se v 80-letih - po Titovi Si - dokončno skrhalo. Nekateri SDramatiki so bolj poudarjali Prilo Slcev s Srbi, to so bili JNclsti, bolj oportunisti, Lah, Kmetova, Špic(ar), nekateri bolj z Rusi. Golia je pazil, da Srbe sicer - brezmejno - hvali, a nastopajo obrobno; da izlije potoke svojih navdušenih solz (solz navdušenja) predvsem na Ruse, kakršni so bili 16. leta. Z Rusi-Sovjeti je bila Juga 38 še v slabih odnosih; šele Cvetković-Mačkova vlada od 39 naprej je vzpostavila s SovZo diplomatske stike, v Sljo so začeli prihajati Sovfilmi, **Pastir Kostja**, ki so se kot ZnaSi za PozČloštvo preselili celo v Slito v Župančičevo NOB pesem **Tja bomo našli pot**: »v pastirja Kostje radostno krožišče«. **Dodža** zato ne deluje podrepniško, Polprilizujoče se, ampak starčevsko spominsko. Hvalnica, slavospev, napitnica, spojena z žalostinko, ki je seveda operetna Mela, ne Traga. V Melo nese Golio tudi njegov Svetnazor in PSt večine njegove dramatike: EtHum, ki se RR v SeH. V tem pogledu je **Dodža** NeČi produkt, kar pa Anlna ne sme zadržati, da ne bi povedal o drami tudi grenke sodbe predvsem Est, a tudi analitičnega Fif tipa: da gre za komaj prebavljiv Estzmazek in čustveno bedarijo. Dramatik-amater Lišček se je skazal za mnogo umnejšega in z večjim okusom od prekaljenega uglednega Peka Golie.

A naj je moja sodba o **Dodži** še tako slaba, **Dodža** vendarle pomeni nek člen v verigi prehajanja SNarznačaja iz hlapčevskega, glej zagovor FPKat podrejenosti PIKom v Iskračevi drami **Vsevera**, k Slovu kot SAKOi, k emancipaciji Nara-Nace, s tem obenem tudi k prehodu značaja hlapca v značaj samozavestnega Čla oz. celo Hera, ki ne brani kot tlačan svojega FGosa, glej Krito tega v MMahovem **Soldaškem mizerereju**, ampak sebe; vendar ne sebe kot Pvtegoista, temveč kot predstavnika najbolj PozNara oz. Dbgrupe: Slova, Slcev. Za ta(k) Herz se odločata že Jurč in Levs v **Tugih**, Kristan v **Ljub(islav)i**, po letu 18 pa Šorli, **Na Pologu**, Lah, **Na narodni praznik** itn. Ta Herz - njegov Nast - je povezan s polabskimi Slavi, **Tuga**, s Srbi, **Narpraznik**, lahko pa je poudarek tudi zgolj na Slcih kot Karncih (Karantancih), v **Ljubi**, že 1906. Kreft poda v **Punti** SIHrš Prilo-zavezništvo, v Kmuporu 1573. Tako rekoč istega leta napiše Golia **Dodžo**, ki je obenem dopolnilo in odmik od **Punte**. **Punta** ima ob Ncl poanti in poudarku na JugoSlavzvezi tudi - predvsem - RazrDb tezo, v duhu Ptje, upor delovnega Ljuda, medtem ko Razrvidik za Golio v **Dodži** ne obstaja, le JNcl vidik. Avsi se uprejo oboji, Čtki in vojaki, tudi Sl Čtki niso Pl, ampak sinovi Km ali preprostih staršev. A to je vidik SNara kot enotnega Ljuda, ki ga je dozdej DbZg prikrajševala, poniževala, delala za hlapčevskega.

S stališča Golie se upira ves SNar - vse SNL -, ne le najnižji razred (Prol) zoper MešBržo, kot terja Can v **Blagru**; NOBD (**BSSvet**, **Ogenj in pepel**, **ZaSvo** ...) oba vidika kombinira. V **Dodži** predvsem ni RBa, zato ne LReve. Golia je za RR Slcev iz podložnikov v Here, a na liniji SNcla in SlavNcla in J(u)gONcla. **Dodža** pa je prav s tega vidika Tip primer dokaza, kako se je moral (Jugo)SlavNcl RR v Sentretozizmu, kako je postal Her v tem Ideolokviru le spominska zgodba povsem oslabljenega starčka. Četniki so bili MV-II - četniki bi bili legitimni dediči Golieve linije, Zaka, Justina itn. - blede senca Sldobrovoljcev iz 16; bili so ali skrivači ali so sodelovali z okupatorji Nemci,

bilo jih je komaj kaj, Ptja jih niti ni mogla veliko likvidirati, nekaj nad 200, ker jih pač ni bilo. Tisti, ki danes forsirajo TIGR kot edino Pradržo in organizacijo, se ne zavedajo, da bi mogel biti TIGR le četništvo; da temelji bolj na Golievem SeHu in spominski retoriki kot na terorizmu, kakršnega mu očitajo nekateri sektaški neolePoliki, Lukšič. **Dodža** je kronski dokaz, kako se je JNcl - tudi TIGR, ORJUNA - v drugi polovici 30-let izpel.

O **Dodži** piše Kob(lar) v **SD II** (strani 213-214): »Ob dvajsetletnici nastanka prve Jugoslavije 1938 je Golia napisal svojevrstno delo **Dobrudža**, igro 'o veselih in žalostnih dneh naših dobrovoljcev v Rusiji v 3 delih (10 slikah)'.« (Kot večkrat se Kob tudi tu moti: v Resi v 9. slikah.) ... »ter jo posvetil »vsem Srbom, Hrvatom in Slovencem, ki so leta 1916 padli v Dobrudži v težkih in krvavih bojih za svobodo.« Dramska oblika je pisatelju samo sredstvo, da neposredno obnavlja svoje spomine na Rusijo ter prikazuje posamezne odločilne trenutke v boju zoper avstroogrsko diktaturo, pobude in ovire v življenju dobrovoljcev.« (Tudi Kob je bil AvsČtk.) »Večina preokretov je zvezana z navdušenimi govori o domovini in slovanstvu, žrtvi, odpovedi in junaškem pogumu. Tako je Golia v vseh svojih dramah v prvi vrsti ideolog, glasnik človekoljubja in svobode, sovražnik vojaške vseoblastnosti in fašizma ter napovedovalec nove družbe v idealnem čustvenem komunizmu.«

Točna sodba, čeprav - glede na nekatere druge, recimo sodbe o Kristanu, Govekarju itn. - zelo (preveč) blaga, preprizanesljiva. V kateri drami naj bi Golia nasprotoval fzu, sicer ne vem; v **Dodži** mu ne, leta 16 fza tudi še ni. Tudi izraz »idealni čustveni komunizem« zavaja; Kob misli na prijateljevanje med ljudmi, na čustva povezanosti in ljezni med njimi. Izraz Kom je dobil po letu 41 - za KatDeco že prej - poseben pomen, vezan na Ptjo in Mrk. **Dodža** ne uči Mrka, o kaki KomPtji v drami ni sledu. Legiša piše v Matičini **ZSL VI**, stran 262: »Brez pohvale je 1938 šla čez oder Dobrudža 1916.« - Očitno je presodil Kob **Dodžo** za tako brezpomembno, da je svojo GledKrito iz Slovenca izločil iz knjige **Dvajset let slovenske drame II**.

Golia v SLZu ni obveljal kot - dober - dramatik, **Dodža** pa je najbrž njegova najmanj upoštevana - Estnajslabša - drama.

2

Prva težava, ki jo ima Anln, je, koliko te solate citirati. Kajti šele obsežni citati naredijo na bravca ustrezen vtis močno razpotegnjene in izpraznjene retorike, ki naj bi bila sicer nabita z velečustvi (vseSlava itn.), a deluje - ne le name, ki sem načelno naklonjen neuspešnim - blebetajoče. Zato mi naj bravec oprostí, če bom navajal več, kot prenese; prav ta občutek zoprni je, prenasičenosti, odvečnosti, mučnosti želim doseči; ta občutek je Temobčutek nepristranskega bravca pri branju drame; da bi pa bila še kdaj uprizorjena, dvomim. Uprizorili so jo, ker je bil njen avtor ravnatelj SNG Drame in ker je Gledvodstvo računalo, da bo morda zaradi Srbusmeritve drame dobilo kaj več subvencije iz Beograda. Očitno se je dramaturg Vidmar temu mnenju pridružil; **Dodža** glede na njegova siceršnja EstUmet merila ne bi smela priti na oder osrednjega Sl Gleda. A tudi Vidmar je znal zatisniti oči, ko je šlo za kak -

zlasti njegov - interes. Mrak je bil upravičeno jezen na Golia in Vidmarja, ker sta uprizorila **Dodžo**, ne pa recimo njegovega **Groharja**, solidno Realz dramo, nastalo v istem času. Ali **Džordža in Miloša**, s katerim bi se prav tako lahko prikupila Beogradu in še živečim Karadžordževićem, recimo knezu namestniku Pavlu.

V obeh **Kavah** je problem-tema nesmiselno Trp vojakov v rovih strahotne gorske fronte; nič takšnega v **Dodži**. **BeKava** uprizarja spopad med Čtkoma majorjem Hermannom in poročnikom Krip(pnerj)em, med NemNclstom in SoD propagandistom. Tudi ta konflikt v **Dodži** manjka. **Vsedom** prenese konflikt od Pernivoja na DbŽg - interNacDž - nivo, čeprav Pernivo ohrani; glavni lik Sivko deluje na obeh ravneh, kot PerTraga in kot dejavnik v ItSl odnosih, celo v Avslt odnosih, v razmerju med dvema vojskama.

V **Dodži** nastopajo AvsNemČtki kot avstrijakanti le na samem začetku, General in Komandant, nato izginijo z odra; so pa ves čas prisotni kot ozadje, več, kot Sž, ki nenehoma grozi, nazadnje tudi uspešno napade ruske položaje, pri tem pomori nemalo ruskih in Jugodobrovoljskih vojakov, močno rani samega Zaka, ki zato, da ne bi padel v Nemujetništvo, naredi raje junaški Sm; gre za PriHerSm v duhu Katona Utičana. (Golia je Libec, ne kaže nagnjenja do Kata oz. do KČe. V **Bratomoru na Metavi** si močno privošči Župnika in Kana Aleša kot veleHina, v **Kralju brezpravnih** pa je njegov JKr Humst, ne pa Kan.) Za KC je Sm smrtni greh, Golia kot Libec pa obnavlja kreposti antičnega republikanskega Rima. Vendar ne v duhu Kreftovega **Tiberija Grakha** tj. upora ljuda-Prola-plebsa zoper Dž in bogataše. Golie ruski bogataši (Pl) ne motijo; za merilo ima (pan)Slav čustvovanje, ne premoženjski cenzus. Golia se odloča celo za Carja, za Romanove, ker da so Slavnaklonjeni, odklanja pa Rasputina, ker je zoper JSrboprostovoljce. Niti z eno besedo Golia ne nakaže možne simpatije do Oktobrske LReve, ki se bo zgodila čez leto dni, 17. Kot simpatični liki nastopajo v **Dodži** le PlČtki in posestniki, prav samoumevno Poz.

Naklonjenost Golie Of platformi MV-II izhaja iz njegovega rusofilstva in iz njegovega trdnega prepričanja, da se mora SIČl RR iz podložnika v Hera, čeprav se mu prikaz te RR ne posreči, je bolj Golieva želja kot stvarnost. JNcl enostavno ni bil več realna spodbuda-platforma za Heraco (heroizacijo) Slcev, kolikor je sploh kdaj bil; kolikor niso veljali že na začetku 20-let za Here le Srbi, Slci pa so še naprej delovali kot hlapci, glej Špiceve **Osce** itn. Morda je bil zadnji val odločanja za HerSrbe val Libcev, ki so okrog 30 podprli šestojanuarsko kraljevo diktaturo in vlado generala Pere Živkovića; mislim na ljudi, kot so bili Pivko, Josip Rus, Polič itn. Karadžordževići pod Pavlom niso več pritezali v tem pomenu, Katstranka - Korošec - je sodelovala z njim(i) taktično, diplomatsko, Pol. Tudi sami Srbi 41 niso bili kot kraljeva vojska zmožni nadaljevati svoje Herdrže iz MV-I, ki pa morda sploh ni bila tako Her, kot so trdili oz. kot se jim je posrečilo prepričati zaveznike, svet in Slce. Slci so v mazohistični AK to podobo Srbov sprejeli, a je polagoma plahnela. Ko so se mnogi 41-42 navduševali za Mihajlovića, so v njem gledali vojvodo Mišića, Kara Džordja iz leta 1804, ne pa nekoga, ki je vse bolj čuval svoje in Srbsile, pazil, da se ne zapleta z Nemci-okupatorji v prehude Vojspore.

Takšni Srbi so se skazali za vse preveč previdne, samopridne; navdihovala jih je sicer Rad retorika, kaj vse bodo zasedli, pobrali Hrtom, glej zemljepisno mapo ideologa Molkovića, a ta retorika je bila prazna, kar je bilo vidno tudi

zaveznikom, Churchill, saj so imeli ti svoje zastopnike v Dražinem štabu na Ravni gori in v vasi Baa. Šlo je za isto Her - osvajavsko - retoriko, kot je bila Tip za Slce kot pristaše JZge, za Miho Kreka, Novačana, v Slji majorja Novaka. AngAmi so jasno videli, kdo jim v Jugi Vojkoristi, kdo zares prakticira Herz. To je bila Titova vojska, ki pa je, kot PriHer, takoj ko je zmagala, prešla v stanje hibrisa, postala ne le samovoljna in samopašna, ampak diktatorsko Totnora. PVD je posledica tudi tega procesa zameglitve pameti zaradi prevelikega čustva moči.

Samopašna objestnost pa se je PoV še stopnjevala, kot je prikazal že Evripid, glej njegove drame o **Herakleju**. V zadnji številki tednika Mladina je objavljen Nežmahov intervju z Natlačenovim sinom Tonetom, mojim nekdanjim sošolcem iz KlasGimne, sedela sva drug za drugim v levrtsti klopi, blizu vrat razreda; bila sva v dobrih odnosih, spominjam se ga, tudi tega, da ga po očetovi Si ni bilo več v šolo. Tone pravi: »Leta 1946 je tedanji policijski minister Polič« - nekdanji navdušenec nad generalom Živkovićem! - »izdal odlok, po katerem so izkopali precej grobov žrtev VOSa. Nam so porušili grobnico in odpeljali posmrtno ostanke očeta, njegove prve žene in dveh starejših bratov. Bilo je veliko govoric, kje so končali: da so jih predelali v lepilo, da so jih po vojni nemški ujetniki na Viču pokopali« - točen izraz: ne pokopali - »v traso ceste«; to je verjetneje. Evidence ni, Kučan na prošnjo Tonetovega brata, naj ga informira, kaj je s temi ostanki, ni odgovoril; ni nujno, da ve. Za takšne reči so po sistemu med sabo ločenih vertikal vedeli le redki. Če je bil PVD veliki obračun s hudičem, njegova dokončna likvidacija - vsaj v projektu - Mašč kot Pica, je bilo ravnanje Ptje, kot v primerih Natlačena, Ehrliha ipd., že čez vsako mero.

Je pa res, da je prav ta čezmernost - hibris - bistvo Herza. Ko Her zmaga, nima več nobene ovire pred sabo, nič ga več ne zadržuje, da ne bi likvidiral vseh, tudi najmanjših - celo nepomembnih - ostankov starega sistema, tj. hudiča. KC pozablja, da je dala prav ona zgled Ptji, čeprav tudi ona v tem ni bila prva, izvirna. Od 5-ega Stola naprej je ne le prepovedala vse neKat Rlge, porušila je tako rekoč vse spomine na antično PogRlgo, posekala sveta drevesa, porušila templje itn.; to je isto, kot ko so Sovjeti podirali Ortcerkve; SIPTja jih je bistveno manj. Hudiča ne sme biti niti za ščepec, kajti iz najmanjšega drobca preostalega hudiča bi mogel zrasti nov. In tudi je, glej leto 90. (Pač hudič z vidika Poliča in Kakija, TaPtje.) ZnaSi za staro so bili dosledni TotPtji še posebej trn v očesu; grobnice se je dalo skoraj neopazno podreti, trupla ekshumirati in vreči na Smš; s cerkvami je bilo težje, prevelike so, zbujajo preveč pozornosti.

Prednost retorjev in retorike - o Iral! - je morda v tem, da retor(ika) ne misli resno, predvsem pa resno-dosledno ne ravna, zadovoljuje se z besedami, s proslavami, s pompom, ki je sicer videz, a glasen. **Dodža** je en sam pomp veleropotanja z besedami, napihovanja Pozčustev, ki pa so se v minulih 20-letih od 18 že skoraj povsem izrabila. To se vidi že iz ravnanja Jvojske aprila 41; za hitri poraz Juge nikakor niso odgovorni le Hrti kot ustaši; enako je ravnala iz samih Srbov sestavljena vojska, armade na jugu Srbije, ki se Nemcem sploh niso upirale. Njihov general Rupnik je bil celo simpatizer NemNcza, tak AnK je bil. Srbi so se ReHer le na Hrvaškem, tudi v BiH, ker je Hrška zasedla tudi BiH. Tu so branili svoja Ž. Odtod velika razlika med Mihajlovičevimi četniki, ki ostajajo v Srbiji, in četniki Koste Pečanca in

podobnih formacij. Ti so postali veleklavci, a ne Nemcev, pač pa Hrto v in Komstov!

Ta reHeraca je bila še posebna parodija, povsem v nasprotju z Golievo tezo o enotnosti Srbov, Hrto v in Slcev, ki da se vsi skupaj borijo-vojskujejo zoper Nemce in Avsce. Da bo prišlo do takšnega zaokreta, se je napovedovalo že v drugi polovici 30-let, torej v času Nasta **Dodže**. Heraca se je vse bolj selila k Ptji, ki se je - 41. leta povsem - stkala s SNclom, katerega en del je bil tudi - Rel - JNcl, opredelitev za novo Jugo, seveda ne za karadžordževićevsko-korošče vsko, ampak za Džo enakopravnih Narov. Ta enakopravnost pa je zagotavljala in v nemajhni meri tudi udejanjala KomJuga, Ptja. Golia je moral to začutiti, se zato prej ko prej opredeliti za OF in s tem za Ptjo, ne za četnike. Enako kot Golia je ravnalo tudi mnogo bivših tigrovcev, glej spomine Joca Turka. Tako je ravnal tudi ultraJNclst dr. Kante, Goliev Pril, ki je bil podšef Ljpolicije. Ptji-OF je bil neznansko koristen, saj ji je dajal dragocene obveščevalne podatke iz prve roke.

Zak in ostali Slci-dobrovoljci se razdelijo - vsak znotraj sebe - na dve polovici. Na eni strani je njihov Herz prazna - čustvena, Sent - retorika, v tem so nebogljeni, mučni in smešni; na drugi strani pa je v njih še zmerom ostanek nekdanjega Herza, težnje po biti Her, pričakovanja, da bi postali enkrat prav sami Slci Heri; sami, tj. ne le kot pomočniki Srbov, kot sekundarni. Srbi imajo Slce vse do 91 za sekundarne, za svoje zveste pomočnike. Ko spoznajo, da so v zmoti, začnejo Slce - hudo - sovražiti. Morda se šele zdaj - polagoma - privajajo na to, da so jim Slci enakopravni, da ni nujno, da so s Slci v razmerju Sžev, kot so s Hrti. Slci Ptjsmeri pa so se že 41 ozavestili, da je potrebna emancipacija Slova glede na kateri koli drugi Nar. Dobro je, če s(m)o povezani s Srbi, Hrti, Makedonci, Rusi kot Sovjeti, celo z AngAmi, vendar so to - morajo biti to - naši zavezniki, ne pa naši novi Gosi. Srbi so do neke mere poskušali postati Gosi tudi v novi Jugi, a pod krinko JSlavstva; zato je prihajalo do sporov, afera Ranković ipd., a do 80-let zadeva ni eskalirala čez mejo. Nato pa je izbruhnil Srbagresivizem, pojav Miloševića.

Pozabljamo, da se je v četniških formacijah na Slskem uporabljal uradni poveljevalni Srbjezik; gojila sta ga tudi Srb Meničanin in srbsko vzgojeni Rupnikov sin Vuk. Da so bila povelja in obče valni jezik v dobrovoljskih enotah v Dobrudži 16 srbska, je razumljivo, saj so se Slci le priključili srbski vojski, celo zoper interNac pravo, v imenu (Nar)legitimitete in ne (Dž)legalnosti. Dejansko bi morali ostati Slci v Rusiji vojni ujetniki; pa je car podpisal, kot beremo v **Dodži**, dekret, da smejo postati vojaki Srbvojske. Bili so prostovoljci, po srbsko dobrovoljci. Naprej je bila Srbvojska, kot izraz SrbDže, NDže, ta je trajala od srede 19-Stola, od Miloša in/ali Mihajla Obrenovića, nato Slci, ki so se kot vojni ujetniki vključevali v Srbvojsko. Tako nekako je veljalo tudi za četnike v Ljpokrajini; bili so del Jvojske, ki je nastala že davno prej, se izkazala že v balkanskih vojnah 12, že v vojni z Bolgari v 19-Stolu. Vse drugače je bilo v okviru Ptje-OF MV-II. Nastajala je povsem nova Jvojska - kot Prt odredi -, ne kot dedič (kontinuiteta) Srbkraljev(sk)e vojske, ampak kot emancipirana tvorba, ki jo je inicirala po vsej Jugi Ptja, v vsakem Naru Juge pa lastno odporniško gibanje kot SAKO, v Slji se je imenovalo OF, formiralo se je že poleti 41; če ne povsem jasno aprila 41 v Vidmarjevi vili, pa takoj po napadu Nemčije na SovZo junija 41. Ni bilo podrejeno Mihajlovićevi vojski kot uradno priznani kraljevi vojski, tej je bilo enakopravno, kmalu pa že nadmočno,

če ne v sami - ožji - Srbiji, pa drugod po Jugi. Šele takšna SAKO Slvojska - Prti - je mogla vzpostaviti lasten PriHerz, četniki pa so ga izgubili.

To je ena linija Zaka in njegovih. Razcepa, ki se je dogodil leta 41, Zak in Golia sicer nista mogla predvideti, leta 16 še manj kot leta 38, a je v mnogih od teh bivših dobrovoljcev ostal kot Pot. Mnogi so šli v Prte, polkovnik Avšič, mnogi v četnike oz. več v Dmbce, major llovvar itn. Za nikogar od nastopajočih v **Dodži** ni mogoče stooostotno zagotoviti, kako se bo opredelil 41 oz. MV-II. Morda bi odšel celo Zak v vojsko generala Rupnika kot inšpektorja Dmba (ali podpolkovnika-general a Krena). Morda. Morda pa bi ravnal kot Jaka Avšič. Golia je vsekakor sledil Avšiču; ne sicer v Prte, bil je prestar, slabega zdravja, bohem kot poročnik Justin, nezmožen prenašati nadčloveške napore partizanstva. Je pa bil z dušo za Prte, plačeval članarino OF, takoj PoV pisal tudi slavlilne pesmi in žalostinke za NOB; znamenita je predvsem oda **Doktorju Vladimirju Kantetu**, ki je Prtom, tudi in še bolj moji grupi PriSo delovala smešno in neznosno retorično, nePri, a je bila izraz Golieve DušNote, v kateri se patos ni več razločeval od Pričustev. Danes sem odi **Kantetu** precej bolj naklonjen, toleranten sem do nje. To je lepa, čeprav obupno zastarela pesem.

3

Katera in kašna SD je bila v drugi polovici 30-let ne le aktualna, ampak skladna z razvojem ali osvobajanjem ZgDbe in s tem Čla, ki se je čutil s to ZgDbo eno, se vidi po tem, katera se je ukvarjala z dogodki in Ideolami, ki so prodrle v začetku 40-let, MV-II. O tem času in ljudeh - SD - sem že pisal, glej mojo knjigo **Leto 40**, ES analizo LeSD, Zupanovega **Trajbasa**, in DeSD, Kociprovega **Zasada**. V **Trajbasu** je podana napoved LReve, napada SProla na SBržo, ki se Notrazkraj a, analogna je v **Zasadu** napoved boja zoper LibKplBržo, ki se prav tako Notrazkraj a, le da jo napada predstavnik idealizirane AVSi oz. SNara kot Fzprojekta. **Zasadu** se pridružujejo ali ga uvajajo Petančičev **Veliki prihod** in Jeločnikova **Kršp (Krvava Španija)**, kjer je SV med PIKom in Komom že ekspl icitna; analogno se godi na drugi DbPol strani, kjer Potrč propagira RB na Km, Idealik Komsta postavlja zoper kulake in Kl. Vsi tolčejo po KplBrži, le da z dveh Raz vidikov, z vidika MrkProla in z vidika Kfz povezave med PIKlom in MonTotNarljudom.

Kot vezna SD nastopajo Kreftove **Kure**; glavni Her Ivan Tomec dezertira iz Avsvojske, preide k Srbom, je pristaš proJNcla, Omladine in Preporoda, a Le-pristaš, tak, da se zdi že bolj Komst kot Libec. Tomec je Notpredelava - RR - Zak(otni)a v Deževnika, **Trajbas**, in/ali Ivana Krefta. Zak obuja Petra Pologarja iz **Na Pologu** in Toneta Selana iz **Patrov**, torej svet - ZgDbo - izpred 20 let, Kreft in Deževnik sta že izdelani figuri NOBD, PolitKomsa in/ali komandanta v Prtih. Ta dva povzemata Naridejo Tomca, glej Špelco iz **BSSsveta**, ki poveže široko razumljeni SNL, tako rekoč vse sloje razen BržPIKa, s Prolom, z RB-LRevo. Narideja brez te povezave se skaže za prazno retoriko. To je bistvo PSte Golieve **Dodže**, tudi - Perzgodbe - Zaka. Prav neverjetno je, da se odloči Golia za povezavo SNclsta - točneje JNclsta - Zaka, ki je Čtk, z rusko aristokracijo; Zakova ljubica Jelisiveta Andrejevna, med ljubimcema vlada

IdeaErS, je ruska Pl(emkinja). Golia vzpostavlja blok ruskega Pla (tudi Čtkov, glej Idealik polkovnika Dobronravova, Pl vršiči v IdeaPoz carju Romanovu, ki je Anteza Avs cesarju Karlu iz **Vsedoma**) s S(J)Čtki kot Čtki Srbvojske, ki so predstavniki J(ugo)Nara. Ni le Simb, če uresniči ta blok ravno general Rupnik, poroči se z rusko plemkinjo, sam se priznava za Srba, nazadnje pa postane ljžupan in Preds Ljpokrajine v službi okupatorjev; tistih Nemcev, ki jih je Zak po dezertiranju iz Avsvojske napadal z orožjem v roki in so ga smrtno ranili, kot so ranili PrtKomsta delavca Krma v **Rojstvu**, NOBD; tistih ltov, ki so izdali dr. Sivka v **Vsedomu** in zasedli tretjino Slozemlja, kot kaže že **Na Pologu**, enako **Kajn** in **Snoparji**. Golieva Dbldeolvizija je vodila k Rupniku, kakršen je postal MV-II, le en del te vizije - PriSNcl - je vodil h generalpolkovniku Avšiču in J(ugo)ministru dr. Marušiču.

V začetku 1. slike 1. dejanja **Dodže** razloži praporščak Jernejčič, ki nato prvi med dobrovoljci pade za Slav, za NSS, skoraj vse bistveno; drama je sestavljena iz operetnih Dia in SeHldeol monologov. Dogajanje se začne podobno kot v **Vsedomu**, v Ljvojašnici - 4. kompanije 17. pešpolka kranjskih Janezov -, konča pa zelo Raz od **Vsedoma**, kaj šele od obeh **Kav. Kavi** se zaključita sredi ofenzive, s S(mrtm)i vojakov in PozČtkov, v peklu, **Vsedom** tik po končani vojni v novi Dži - kraljevini SHS -, ki ne obeta nič dobrega, saj so se bivši avstrijakanti, Štefe itn., hitro znašli in prevzemajo znova oblast v Slji, kot so jo imeli pred koncem I. SvetV, glej tudi **Patre**. Edini Her drame, Sivko, postaja v očeh bloka KIBrža in KatNL sumljiv, skoraj že Izd SNara. Slutimo, kaj se bo dogajalo v 20-letih: razkroj SDbe in ne udejanjenje pričakovanega paradiža; razkroj podaja Jarc v **Klicu iz grobnice**, v **Ognjenem zmaju**, Kreft v **Nemoči**, Crk v **Roki pravice**, Leskovec v **Plevnarju**. Vse Dgč v **Dodži**; čeprav je Zak mrtev, Mela, njegova NSS - Slav - zmaguje; če ne bo v Rusiji, pač zaradi lReve oktobra 17, bo v Srbiji in Jugi. **Dodža** napoveduje Lahovo dramo **Na narodni praznik**, Špiceve **Osce**, Absldealik SrbJkralja, enako kot v srboHrščini napisana patriotska drama bivše Silke Kvedrove **Arditi na otoku Krku** ali **Vnuk kraljeviča Marka**. Ti dve drami sta tako Rad, da Slci iz DbZge - iz Juge - takorekoč izginejo, ostanejo le SrboHrti. Tako daleč Golia seveda ne gre. Golia skuša vse Poz sintetizirati, to pa lahko naredi le v konstrukt Ideace, ki je Lita in ne Zgstvarnost; ki je oper(et)a in ne ZgPol realiteta.

Jer(nejčič) nagovarja svoj »štab« kot predstavnike moštva, kot Narzavedno elito, kot nekakšno kasnejšo Ptjo, do kraja zanesljive zaupnike, ki bodo vodili moštvo - SNL - v dezertiranje s ciljem, da postane(jo) del uradne Srbvojske. Četovodji, naredniku, trem kaprolom (korporalom), ki so golo nasprotje feldveblu in kaplarjem v **Kavah**: »Torej fantje«, poudarek: vsi smo kot vojaki in kot Slavi enaki, »sedaj prihajajo odločilni dnevi.« NOBD pozna - glej tako naslovljen film - **Trenutke odločitve**. Da bi kdo postal vojak Avsvojske, se mu ni treba odločati, vpoklican je, kot hlapec mora služiti; tako ne razvije sebe, iz Kmljud fanta ne postane SAPO. Smer SAPOe - Golia je pristaš RLH VISA - gre skoz Etodločitev, ki je obenem odločitev za naš Nar, s tem za JugoSlav. Šele tako odloč(e)ni Čl je Pra(vi). Dezerterji postajajo PraSAPOe ravno z odločitvijo za prebeg iz Avsarmade; FP - FD - svet je tako postavljen na glavo, zrušen. A ne nadomesti ga KomProlMrk svet, kot v NOBD, ampak svet-Db SlavNcla. V NOBD je ta moment vključen in podrejen oz. preOsm v kontekstu-projektu

Nsveta Ptje, Golii zadošča svet Juge Srbkralja. Tu se razkrije Golieva šibka točka.

Jer opozarja sodelavce, naj bodo previdni, Avsarmada je prešpikana s špiclji; do »časa odločitve« - hipa prebega - ne sme naše organizacije razkriti nihče. Jer in ostali SČtki imajo bližnjo Prih že natančno planirano: »Čez en teden nas uvrste v Galiciji med brigade in divizije, s katerimi hočejo podjarmiti in zadušiti svobodne narode«, Srbe in Slce, »a čez dva tedna, ako Bog da«, v NOBD Katbog ne nastopa, »se že sami lahko uvrstimo med one brigade in divizije, ki se bore za našo stvar«, za NSS, »za svobodo in lepšo bodočnost velikih, malih in najmlajših narodov, torej tudi za našo svobodo, tudi za našo lepšo prihodnost.« Jerov nagovor ni Intsodelavski, ampak kot bi ga govoril Polik s tribune, s piedestala, vsekakor Jav(no), množici. Že na samem začetju drame opazimo, kako se Golia ponavlja, kako v nenaravno dolgih stavčnih periodah pribija eno in isto, kot je to Tip za preprostejše demagoge ali poklicne retorje. Dramatik pozablja na psihologijo dramskih figur, pod prsti mu nastaja deklamacija, ki vre na nemalo neoseben način iz praporščaka. Golia si predstavlja, da sam govori masi Slcev, jo spominja na RPP, kakršno so filoSlav Čtki zagovarjali MV-I. Izrablja dramo (**Dodžo**) za govor, kakršnega je morda držal v Dobrudži sam v vlogi stotnika-kapetana. (Golia piše kapitana. Njegove pesmi pričujejo, da se je sam res imel za kapitana, a tim. dolge plovbe, v pomenu neutrudnega pivca in krokarja. V **Dodži** ta del sebe oblikuje kot poročnika Justina.)

»Gospod nadporočnik« (Zak) »pravi, da je sedaj zadnji čas, in prav ima. To pravim tudi jaz.« Pravkar je že povedal isto. »Če pojde tako dalje, nas bodo že na svojih zmeraj bolj razsežnih frontah vse pobili.« Kot skuša pobiti major Hermann Krip(pnerj)a in njegovo stotnijo v **CrkKavi**. »Kdo bo branil naše meje?« Res, kako braniti te meje, ki niso interNac priznane, Slja ni Dž-ND? Izraz naše meje je domač nam Slcem, ki smo dediči ideje iz 1848, Zedinjene Slje, nikomur drugemu. Pač, Golia je prepričan, da tudi Srbom, kralju. A prav kralj pristane na amputacijo tretjine Slje, ki jo dobi Ita. Da bo storil to »naš« kralj, v Rapallu, tega Golia 16 še ne ve in Golia 38 noče vedeti. Kar mu ni povšeči na naši strani, o tem molči, to spregleda.

»Kdo bo branil naše pravice, ko bo to krvavo potrebno?« Kralj Aleksander ne; šele OF-Ptja-Prti MV-II, s pohodom divizij in korpusov na Koroško, na Prsko, celo v Benečijo, k Beneškim Slcem, tja jih je vodil prav bivši kraljevi polkovnik Avšič, medtem ko se je šel Vipavec Natlačen spomladi 41 v Rim poklonit okupatorjem; s tem je priznal ne le njihovo oblast v Ljpokrajini, enako za nazaj oblast na Prskem, med Doberdobom in Postojno. Krvava obramba naših Pic se zgodi šele v NOB(D); TIGR je le šibka napoved te usmeritve, ORJUNA še šibkejša.

Ves čas bom razločeval med Pozmomenti **Dodže** in Neg, na razliko ES konkretno opozarjal. Poz: »Vsak narod mora svoje pravice sam pridobiti in sam ohraniti.« Sl Četniki MV-II tega niso počeli, ostajali so pri PV Jugi, umaknili so se v Vojnevtralnost, da bi ohranjali živo silo, svoja Ž. Le Ptja-OF (Kidrič in Kocbek, Peter in Pavel) sta razumeli, da je potrebno vzpostaviti Slce in Sljo kot SAKO; poleg RB-LReve je to vseNar upor zoper tujce (Nemlte).

Tudi MV-II sta se Ptja-OF sklicevali na vzor Srbov in Rusov, a Dgč kot Golia-Jer. Jer: »Poglejte Srbe! Od dvanajstega leta«, misli na 1912, na začetek balkanskih vojn z Osmanskim imperijem, »so neprestano pod orožjem«, dokler

ne zmagamo do kraja, mora trajati naša SV; model je isti kot za LR, le da se MrklR razširi v SvetRevo. (Po 91 je postal prav ta projekt permanentne vojne in trajnega orožja najbolj vprašljiv, celo Neg. Zg se čez vse rada postavlja na glavo, paradoks.) »Borijo se kot levi.« Tako so Slci ocenjevali - zato oboževali - (Kraljeve) Srbe leta 18 in še nekaj let za tem. Ne tako MV-II. Kraljevi Srbi - Mihajlovičeva vojska - so se umaknili v gozd, niso se več vojskovali, kaj šele kot levi. To funkcijo so prevzeli PrtSrbi, posebno v BiH in na Hrškem; da ne govorimo o Srbih med 91 in 95 oz. še kasneje na Kosovem; ti Srbi so klali neoborožene civiliste, Kane in Musle. Morda pomeni biti - ravnati kot - lev prav to: levi in zveri se lotijo najšibkejših, ranjenih živali, bolnih, nedoraslih. Srbi iz 91 so Resa Srbov iz MV-I, najbrž tudi pohoda čez Albanijo leta 15.

Srbi »padajo kot travne bilke pod koso, a ne odnehajo in ne bodo odnehali.« Res ne, a leta 91 bodo obveljali - ne le za Slce - za zločince, ne za osvoboditelje, glej **Osce**. Zdaj sledi bistveno Pozspoznanje Jera in Golie, prav to spoznanje veže **Dodžo** na **Rojstvo**, na NOB(D): »Naj čakamo, da prinese s slavo ovenčana srbska armada s svojimi mogočnimi zavezniki svobodo na pladnju - našim ženam, našim strahopetcem in odpadnikom?« Takšnega daru - Sve na pladnju - so si želeli MV-II DeKani, učili so čuvanje naših sil, mirovanje, pritajevanje, odlaganje odločitve do hipa, ko bodo zavezniki zmagali; če ne bodo in bo zmagal Hitler, bodo pa z njim. Dve Rci istega. Rupnik in Peterlin (tudi Miha Krek). Dve smeri: ostati hlapec ali postati SAPO-SAKO. Ali FD ali emancipativnost v duhu RLH LD, ki se kot revolucionarna iz VojNKNMeša RR v KomMrkgropo. Iz **Tugov**, v katerih je SI PS krinka za LibNclMeše, v **Rojstvo**.

Jer svoj govor-projekt zaključí: »Čehi imajo svojo legijo v Rusiji«, Sllegija kot Vojorgan DeSlcev MV-II se ne priključi AngAmom, ne gre v Prte, čaka, realno kvečjemu sodeluje z Nemci - »naši se zbirajo tam«. Kot MV-II prekomorske brigade, ki pa se nato napotijo v Prte, ne k Dmbcem. »Tja nas pelje pot!« Tako je zapisal tudi Otonž po Preš(ern)u, v pesmi **Tja bomo našli pot**. Marsikaj Golio in Župa druží; vera, »da je človeštvo vse ena družina,/ da vse narode en sam up preveva;/ da blagoslovljena mi domovina,/ v svobodi dela, sanja in prepeva.« ltn. PSt UHe. »Ljudstvo ... ve: Moskva sred kopnega prostranstva/ široko razprostira čvrste roke,/ zavedna sebe in svojega poslanstva/ na krilu zbira vseh plemen otroke.« To je tudi teza **Dodže**, le da je tu Moska še središče carske Rusije. A je že »mati novega rodu!«

V tej Moskvi Stalin, ki je uspešno nadomestil premaganega carja, v Beogradu Tito, ki je prav tako odstavil brezpomočnega kralja (Petra II). Kult VelOsi, Vodje; Jer: »Za njim pojdemo, kamor koli nas popelje!« Kamor koli, dajemo mu blanco menico, popolnoma zaupamo vanj. Pa je že konec SAPOe. Ta Vodja je ta hip Zak, v osnovi pa KaKi-Tito-Stalin, kot so se oblikovali MV-II. MV-I Slci takšnega Vodje še nimamo. Tudi J. E. Krek ni tak; glej načelni pasivizem - martirizem, pobobožnjakarstvo - njegove MV-I drame **Ob vojski**. Idealik v nji je trpeča Mati, ne vojskujoči se in zmagoviti sin. Jer: Za njim »ne samo mi, vsa kompanija kot en sam mož, magari v pekel!« Tot predanost karizmatičnemu Vodji. Stalin postaja Hitler. KaKi uspe(ta) biti, kar bi rad bil Rupnik, a ne zmore.

To je ena plat **Dodže**: Vojnivo, ki pa je dan, ponavljam, skoraj izključno retorično (razen na koncu drame) in ne v neposredni Vojakciji, v rovu-Kavi. Drugi nivo, enako pomemben, seveda za dramo, s stališča Golie: ErS retorika,

SeH Intbistvo. Jeru piše zaročenka (Vida); ljubi ga. Gre za napoved velike ljezni med Zakom in Jelisaveto (Jeto). Oba Moška umreta, a ErS ostaja v veljavi kot zmagovita: kot Veideja. Jer Vidi odpiše: »poljub, tvoj zvesti« ... A obenem se zaveda - z Golio vred -, da je Zvesta potrebna vsaj enako domovini. Nadaljuje z nagovorom podoficirjem: »Zavedajmo se, da smo vzeli v roke veliko stvar in vsak svojo glavo.« Da bi pokazal svoje prepričanje, »z zanosom« odrecitira Preš(ern)a, del **Uvoda k PKrstu**, tisti del, ki je nadvse popularen tudi na Prt mitingih MV-II: »Največ sveta otrokom sliši slave./ Tja bomo našli pot ...«, v AbsSvo.

4

Podčtki odidejo, na oder pridejo Čtki, jedro-elita bodočih dobrovoljcev. Te pa nagovori poročnik Just(in); za Jera je Tip spoj Narvere in ErS, enako za Zaka, za Justina pa Nar=vera in ljezen do alkohola, ErS je zanj lahkokrila neobvezna Utzabava; Zak-Jeta je glavni par v opereti, Just-Nina Lvovna stranski, dopolnilni. **Dodža** se ves čas - Strno - iz Ideolagitke RR v veseloigro s petjem, celo v burko, na liniji Govekarjevih Nariger, **Legionarjev**, ne Gov(ekarj)eve Ire, **Šari(varij)ja**. Tu pada Golia pod - najbolj vprašljivega ali spodbijanega - Gova. S tem ne (samo)spodbija le lastne Umetlite, ampak svojo Idejo: SV Juge se razkrije kot opereta ali dolgočasna ErS ganljivka.

Ni naključje, da da Golia takoj za Jerom govoriti Justu; s poudarjanjem Justovega pijanstva ne postavlja dramatik v prvi plan le zagovora svojega Pvtalkoholizma, na katerega je bil ponosen, ampak - morda ne da bi hotel - celo NarHer zgodbo RR v polpijansko bohemske dogodivščino, na rob sveta barona Münchhausna oz. njegove SI paralele lažnivega Kljukca. Golia je bil sam najbrž prepričan - se je prepričeval -, da Posn(ema) Shakespeara, v tem ko vleče dve vzporedni štoriji: Trago Zaka in Kodo Justa; da olajšuje preveliko težo, ki je nastala zaradi že samega motiva vojne; zagotovo se ne zaveda, da je že sam njegov pristop k temi vojne operetno (pre)lahkoten. Nekaj že tako lahkega dela z Justom še lažje, kar vršiči v TrivKodi, ne v ravnotežju med pezzantnim Learom in Norcem, ki odseva-komentira svet v duhu paradoksalike.

Justa dramatik opiše, na strani 3 rokopisa-tipkopisa (drama še ni bila objavljena): »(zapit, še ne 30 let star«), približno toliko, kot je bil leta 16 star Golia, rojen je bil 1887. »Z nekako umetniško pričesko in lepimi, možatimi, prirodno rastočimi brki.« Kot Goliev kolega-dobrovoljec in Pek Radivoj Peterlin-Petruška? Just se predstavi s Konvsamooepisom bohema, je pravnuk strica Dolefa iz Jurč(ič)evega **Desetega brata**, Dolef ga je zaplodil kot mladenič sosedovi Micki. »Vseeno se vsa storija vleče kakor moj jus.« Golia sam ni bil faliran študent, bil je poklicni vojak-Čtk. »Da ni stopila ta prekleta vojna vmes, bi bil sedaj že v osemnajstem semestru.« Just je le Rad(ikaliziran) en del Golie. »Odpre torbico za generalne karte«, ki mu ne služi za Vojgradivo, ampak: »izvleče iz nje ploščato steklenico, odbije zamašek in natoči vanj žganje ... Na vaše zdravje«, zdravica, »in za našo skupno stvar«, za NSS; načela, a plasirana prav tako kot zdravica. Resa napitničarstva je v SD že 4 desetletja prej razkrinkana, glej Murnikov **Napoleonov samovar**, v katerem

popivajo in nazdravljajo člani vrlih SINardruštev našemu Naru itn. do onemoglosti, tj. do popolne pijanosti, do Ktza. Murnik podaja konec in parodijo ČD, ubogi Golia ČD obnavlja, a kot Vojoblika. Kot da je **Dodža** najbližja Vilharjevi **Jamski Ivanki**, napisani menda že pred 1848. Po eni strani torej nedopusten, zoprni regres. Lahkotno veseljaštvo Justa in cele drame razvrednoti to, kar ima Golia po drugi strani za najvišjo in najbolj PriVrto; Just se namreč ne posmehuje, ko svojo Pvnapičnico nadaljuje v popolnoma enakem slogu, kot bi jo izrekel in jo - jih, ker jih je v Rusiji brez konca in kraja - izreka Zak. Naj navajam spet in extenso, sicer ustroj Golieve (prazne) retorike ne bo dovolj nazorno viden:

»V tem času vsesplošnega trpljenja«, ki ga v drami skoraj ni opaziti, le na koncu kot Mela Zakove smrtne ranjenosti, »in ponižanja naših najsvetlejših vrednot«, znotraj okvira CanD bi zvenela ta izjava kot posmeh in fraza, »raztrgati verigo, ki veže naša žilava telesa in naše osramočene duše, povzdigniti svoj glas med narodi, ki se bore za svoje pravice«, leitmotiv drame, »in za pravice vseh narodov«, kot da recitira po shemi, po modlu, »proti ogabnemu nadvladanju mogočnih nad slabotnimi in brezsilnimi«, to je Golii bliže, to je SeH, »trpeti«, zveza s **Kraljem brezpravnih**, »žrtvovati se za svoj narod!« Ni naključje, da je najbolj PriNOBD napisal ravno Zupan, Čl, ki je PV veljal za cinika, posmehljivca, lbn ideologa, nesramneža, razkrinkovalca fraz. Ravno tak Čl je mogel podati PriHera na najmanj SentTrivcenen način; Miheličeva v **BSSvetu** in Bor v **Raz(trgan)cih** sta mnogo manj prepričljiva, ne spravita skupaj trdega, čeprav solidarnostnega lika, kot je Krim, **Rojstvo**. Tako Špelca kot Vida (Mihol) sta manj RevHera, bolj retorika, posebno Špelca.

Golia se ne norčuje, trudi se učinkovati psihološko, ko da takoj za tem Justu povezati žrtev in krokarijo: »Ah, moja skrokana duša postaja vedra in čista ob tej čisti misli!« So se gledavci 38 v Drami temu Justovemu nastopu smejali ali bili indignirani? Golia misli resno, saj si prizadeva pokazati, kako PriPraNarideja pijanca, ki zapravlja svoje Ž, RR - povzdigne - v Hera; Miheličeva povzame ta model v liku dr. Donata, zdravnika, ki se iz cinika in lbn skeptika z odločilnim Etdejanjem RR v Prižrtev, **Operacija**; podobno ukrepa tudi Tork(ar) v **Prz (Veliki preizkušnji)**, v kateri postane Frenk (Zupan) iz pustolovca, tj. lahкотnega ironika junak. Gre za Notpreobrazbo, ki jo doživljajo v MePih poštenjaki, ki jim navadno mirnodobsko Ž ne ustreza, v njem ne najdejo dovolj motivacije za samopredelavo v DbPoz bitja. Analogno se RR v Narzavedno Slko Cecilija v Cajnk(ar)jevi **ZaSvo**, Simonka in Tilih v Pahorjevi drami **Čas je dozorel**, Bojan Vrčon in Eva Ocepek v Štandekerjevi **V vrtincu** itn. Glej moje ES analize teh dram v knjigah **Od bratovstva k bratomoru 1, V vrtincu samoprevar (Vrtar)**.

Just: »Ničesar še nisem storil v svojem življenju.« ARF-AK, a v okviru operete. »Po univerzah sem se klatil, popival po beznicah in brodil po nekih meglenih sanjah o bogve čem ali bogve kom - o kraljeviču, ki bo prišel iznenada in odrešil mene in narod-Trnjulčico in ne vem, kaj še vse.« Pri Lahu in Špicu je ta kraljevič kralj-regent Aleksander I. Karadjordjević, **Osci** itn. Zato pomeni Lahov in Špicev - tudi Komanove v **Krstu Jugovičev**, Vidičeva **Ave patria** - JNcl nadaljevanje Sl hlapčevstva, le da zdaj Slci služijo novemu šefu, kralju namesto cesarju. Golia pa se odloča za Slov kot SAKO, za Čla kot SAPO. Ne da bi to mogel predvideti, piše Golia že vnaprej zgodbo od sebe sicer desetletji mlajšega bohema in Peka Ivana Roba, ki se iz pijanca in skoraj klošarja v Prtih

RR v Hera, glej njegovo izjavo, tik preden ga lti ustrelijo; na las je podobna Justovim frazam, a je dokazano Pri, saj je izrečena pred puškami.

Just: »Taki kraljeviči so v pravljicah. Toda prišel si ti in rekel« (misli Golia na kakega ES konkretnega Slca dobrovoljca?): »Avstrija nas ne ljubi, Avstrija nas ugonablja, pustimo jo, obrnimo ji hrbet in stopimo v vrste tistih, ki nas ljubijo in hočejo z nami graditi lepo, človeka in naroda dostojno življenje«, to pa so predvsem Srbi, a tudi Hrti kot prostovoljci. Je bil to-tak Endliher, Novak, Marko Kranjec? »Besed je bilo dovolj, si dejal, glasnih in zaupno šepetanih, potrebna so dejanja.« To-takšno je bilo 58 stališče Puč(nik)a, tudi 63-64, pa spet konec 80-let. »Prebijmo se v Rusijo, tam se zbirajo naši legionarji pod junaškimi srbskimi prapori, tam je naše mesto. Če se žrtvujemo, žrtvujemo se za svobodo svojega naroda in ne za koristi svojih tlačiteljev.« Tu daje Golia direktno Krito ravnanja Kripa v **CrkKavi**; tudi ravnanja Kanov Majcna in Kob(larj)a, Čtkov, ki so ostali do konca v Avsvojski. V nji je ostal tudi moj ded dr. RobertK kot stotnik v Judenburgu. Je imel kakšno zvezo z uporom v tem mestu, z **Doberdobom**?

»Ne malodušno čakati, kaj bo«, to stališče zastopa Kociper v svojih spominih, **Kar sem živel**, tudi Simčič v svojem **SimKrstu**, »temveč tvegati« itn., ponavlja in ponavlja iste besede, ki se odločajo za dejanja. Je to paradoks? Bi bil, če res ne bi prešel od besed k dejanjem, če ne bi dezertiral. A je enako res, da ga ne vidimo v Vojspopadu, ampak le v besedovanju, nazdravljanju in Zaplu ruskih deklet. Golia bi rad gledavce-bravce prepričal o nečem, kar je bilo v realni DbZgi res, on in mnogi so prešli zavestno v srbske dobrovoljce, v Umeti-drami pa se mu to ne posreči. Just: »Oddolžili se bomo narodu, ki mu zdaj tako brez moči stojimo ob strani«, tj. nedejavni, »in mu dokazali, da nismo samo pri narodnih veselicah in volilnih agitacijah njegovi zvesti sinovi.« T(akšn)i Čtki so res imeli slabo vest, enako DeKani MV-II, ki pa so svojo slabo vest zaradi nedejavnosti za SNar kompenzirali z bolj vprašljivo odločitvijo: za vojno zoper Ptjo-Of-Prte, glej SPED, **Napad**. Kot Just govori vsa NOBD: »Smo pripravljeni tudi na najtežje osebne žrtve, ko se bije borba za njegov« - Narov - »obstoj in za njegovo bodočnost.«

Zak se Justu zahvali in utrdi prepričanje vseh: »Odslej nič več besed, samo dejanja!« Golia je moral biti srečen, ko je bral NOBD in opazoval, kaj počnejo Prti; enako Žup, ki pa gre v svojem SNcl Rad aktivizmu dlje, EtHum skoz Vojdejavnost RR v Ideolo PSi: »takrat voljši zbor/ pojde ovce klat:/ plani čez Savo,/ plavaj čez Dravo,/ zob za zob in glavo za glavo!« De facto ravna tako tudi Golia, ko strelja Avse na fronti v Dobrudži, le da to dejanskost omiljuje s patetično retoriko EtHuma. Žup ve, da ni potrebna, da celo moti. V tem je Župova veličina. Ne skriva se za Etretoriko, vnaprej odobrava PVD-Holo. Ob hvalnici SŽ(rtvam), beri pesem **Aleš Stanovnik govori**, »slava manom/ neznanih borcev starodavnih dob,/ upornikom, glasnikom, partizanom«, tudi Golia utemeljuje PVD: »Izpljuni vse, oskrunjena dežela,/ kar nosi izdajalski žig sred čela!« Izpljuni pomeni izloči, izkorenini, iztrebi, likvidiraj!

Nasproti tem skorajšnjim junakom so Avs-Čtki, predvsem višji, general in podpolkovnik, ki reklamirajo Avso, češ da je »pravo čudo med državami«, zato jo »vsi narodi ljubijo in se žrtvujejo zanjo. Zato, ker je tako skrbna mati svojih narodov.« Slci so presodili, da ni dovolj skrbna mati, posebno ne, odkar v nji prevzemajo krmilo ultraNcl Nemci. Res je bila 1910 bistveno manj nenaklonjena Slcem kot po 18 Fzlta, pa vendar Slcem ni omogočila, da postanejo SAKO.

Točneje: da postane kak Nar SAKO, je manj odvisno od drugih, nekaj tudi, največ od Nara samega, od njegove odločne volje, ta pa se Strno oblikuje predvsem kot upor dozdašnjim Gosom. Tudi Ptji 90. Osamosvojitev in Nast LDbe 90-91 sta Not Strno povezana dogodka. Šele Slja je za Slce Pradomovina, ne Avsa. Ta je bila, a v FDbi, še za Iskrača in **Vsevero**, ne pa več za **Tuga**. Ko reče General: »Če bi kateri izmed vas padel, gospodje, naj pade v zavesti, da je najlepša smrt smrt za domovino.« Zanj je domovina Avsa, za Zaka in njegove Slja kot del Juge. RMg pa odkloni vsak patriotizem, glej Rudolfovo Cinparodijo na Sl osamosvojitveno vojno: **Na možganih rado spodrsne**, 95.

Ni pa Golii dovolj SV zoper Sže; Priodločitev mora utemeljevati tudi s TradIdeolo Ljezni do Maaatere, kar je davek PSi in - še bolj - FDbi; Ncl je regres k obema. Prva slika se konča s poslovilnim srečanjem med Zakom in njegovo materjo. Zak patetizira tudi lastni materi: »Ampak verovati moramo, mamica, verovati močno, trdno, neomajno, da je vsa ta neusmiljena doba le križev pot, ki ga moramo prehoditi, da dospemo v novo, lepo, prelepo življenje.« Ideaca-SSL, Tip za krepitev opredelitve za SV. Herz se naj ne bi RR v zločinstvo, kot se je pri Heraklu in Prtih, **Afera**, zato ga je potrebno dopolniti s FP čustvovanjem: »(vzame materino glavo v roko in jo narahlo ziba, najbrž podobno, kakor je v otroških letih ona njega tolažila.« V Nclu ni več otrok odvisen od svoje matere, ampak se mati podreja sinu kot načelu akcije. Isto se zgodi tudi v NOBD, ki heroizira mater, glej **Klop**(čičevo)**Mater**; ta postane Hera, Prtom - osvoboditvi SNara - izroča še drugega sina, ko-ker je prvi padel. Tu NOBD sledi SrbNarpesmi in mitu, **Majki Jugovičev**, glej Poličevo opero oz. njen libreto; Slskladatelj Mirko Polič s tem Srblegendo RR v Slsko, jo kot Slc - kot zastopnik Slova - Ponot. Kmecl podaja v postNOBD, glej **Umiranje-Marjetico**, temo materinstva z nepatetične, celo AK plati. Prtke postanejo odred divjih maščevalk-Ėrinij, niso in ne morejo biti (več) matere. Trag rebarbarizacija FPmater v Amaconke; zadevo je uvedel že Kleist v **Pentesileji** kot utemeljitvi NemNcla na grškem mitu.

Ne izpusti pa Golia nobene priložnosti, da ne bi redundantno brez kraja ponavljal isto retoriko; naj jo še tokrat navajam in extenso, da bo bravec verjel mojim ugotovitvam. Zak - sanjari kot nekaj let kasneje Špelca, **BBSvet**: »Kar čez noč bo (od)padla tegoba, ki nas zdaj tlači.« Prišlo je do šestojanuarske diktature, do Totterorja Ptje, do Golega otoka. »Vse se bo spremenilo.« Res zgolj na boljše? »Tudi polki se bodo vračali po beli cesti proti Ljubljani s prapori svobode na čelu.« Neke Sve že, a tudi nemajhnega nasilja. Ob tem pa sta Golia in Zak jasnovidna, fotosi v Ljo hitečih Prtenot, tudi na konjih, so znani, potrjujejo Golievo vizijo. »Solnce bo sijalo z vedrega neba«, res smo maj 45 tako doživljali, čeprav ne vsi, Dmbci so se kmalu znašli v Teharjah, v taborišču, nato v kraških jamah, »na prebujene travnike, posute z zvončki, trobenticami, podleski«, je naštel Pek res vse pomladne rožice? Ni pozabil na vijolice? »Pred nami bo igrala godba vesele koračnice«, igrala jih je, a opozarjam: bistveno več maja 45 kot oktobra 18. »S kadečih se njiv nas bodo radostno pozdravljali kmetje.« Brez Km ne gre. »Mnogi se bodo še vrnili s krvavih poljan«, kot Prti in kot zaporniki v Nemtaboriščih, tudi MOč. »Z marljivimi rokami bodo obdelovali zemljo, ki je postala krhka in neplodna v letih razdejanja.« Rodovitnost čez vse; Ž. »Izza cvetočih češenj bodo zaupljivo zrlí na nas temni krovi kmečkih hiš, s hribčkov se nam bodo smehljale bele

cerkvice«, ta Ideaslika ni sodila v Prtokvir, »ki so videle že toliko slovenskega gorja v burnih dogajanjih preteklih stoletij«, glej turške vdore v Jurčičevem in Kuretovem **Juriju Kozjaku**. »In že vkorakamo v Ljubljano.« To pa je že vizija SPČ udov, ki sanjarijo, kako bodo vkorakali v Ljo, očiščeno Komstov: »Mogočno se bo oglasil šenklaški veliki zvon«, le da ukaza o bitju zvonov ne bo dal knezoškof Rožman, ta bo počakal še nekaj dni ali tednov, da bo njegova vrnitev v Ljo res varna. »Za njim vsi zvonovi ljubljanskih cerkva in vsi zvonovi po vsej Sloveniji.« Ne spomnim se, da bi doneli 9. maja; ali pač? Kako dolgo? »In po vsej Hrvatski in srbskih deželah, ki se bomo z njimi združili v veliko svobodno domovino svobodnih narodov.« Tako so mislili o Jugi - Dž SHS - Libci, ne pa Klici, še manj Komsti. »S streh bodo vihrale zastave, okna in pročelja hiš bodo slavnostno okrašena in na ulicah se bo trlo navdušenega naroda, ki nam bo radostno vzklikal.« Maja 45 je res bilo tako.

»Jaz bom jahal na čelu svojega oddelka, navidezno veselo odzdravljaj, a s tesnobo v srcu pozorno iskal med množico tvoje obličje.« Domovina, ti si - ne le kakor, ampak povsem - matil! »Zdajci te zapazim, skočim s konja - to sicer ni prav po vojaško, toda tokrat bo brez vsega šlo«, res misli Golia, da dela ta njegov stavek vizijo-zgodbo psihološko prepričljivo?, »planem k tebi in te objamem, mamica.« SeH. »In potem boš korakala pred mojim oddelkom z mano in navdušeno množico.« Golia prehaja v nehoteno smešnost. »To bo tako lepo, mamica, tako lepo.«

Ubogi Golia! Ne Goliat, tudi ne goljuf, ampak šema.

5

Odzdaj naprej bom korakal - komentiral - bistveno hitreje; bravec se je mogel seznaniti z osnovnim tonom te Golieve ropotajoče ganljivke, zdaj naj osnovno barvo le še nadgrajujem ali dopolnjujem.

2. slika. Dezerterji v »šotoru ruskega poveljnika polka«, čudovitega Čla Dobronravova. Dobronravov (Dob) je blažen, saj dejanje prebežnikov dokazuje, da je vseSlav ideja še živa. »Kar verjeti nisem mogel, da je to res.« V Rusiji je precej nasprotnikov panSlava, najhujši je Rasputin, a jedro Rusov je takšno, kot so si ga predstavljali IdeaSlci, Levs in Klemenčič: čudež(no). »Boriti se hočete, za svojo domovino! Čudovito! Torej slovanstvo ni prazna fraza!« To je ena od tez **Dodže**. »Slovanstvo je, slovanstvo živi. Čudovito! Prekrasno! Živio. Pijmo ga, na zdarovje! (Objame Zakotnika, ga stine k sebi.)« IdeaPrilo. »Živelil! Moje staro soldaško srce je začelo kar mladeniško razgrajati po prsih. Verujete tudi v Rusijo?« Zak: »Verujem.« V **Aferi** Priž spodbije ta Credo kot ozkosrčen fanatizem, glej Marcelov Verujem. »Verujem v njeno veličje, verujem v njenega duha in ljubim jo kakor mi vsi ostali. (ostali: Tako je!)« Zakaj bi bilo treba označiti navdušenje nad Rusi (s tem nad Stalinom), ki so ga izražali Prti, za pristransko, če pa sme Libec Golia tako brez rezerve malikovati Ruse? Rusijo ljubijo »vsi slovanski narodi, ki živijo izven njenih meja.« In če je Rusija SovZa, ljubimo tudi SovZo.

Dob je vse bolj navdušen, sploh so vsi kar naprej do kraja navdušeni; zato je normalno, da bodo svoje navdušenje zalivali z vodko. Po obilni retoriki, ki

je ne bom navajal, bravec si jo more predstavljati že sam, uvede Dob v igro svojo pomočnico, »sestro ruskega Rdečega križa« Jeto; mora jo uvesti, da bi se spletkla med njo in Zakom Rom(antična) zgodba. »Tudi dobrovoljka, hrabra mladenka, georgijski križ si je pridobila.« Za Zaka pa Dob že ve, kaj je; Jeta ga predstavi: »Slovan«, torej »junak, duša-človek.« Torkov SeH, **Delirij**, je le - trpkajša - Rca Mele Golievega SeHa. **Pozabljeni ljudi** je treba brati skupaj z **Dodžo**. Spet nov vidik micelija.

Jeto ljubi ruski poročnik Petrov, ki je podoben Bernotu iz **Kralja**, MM, Intstrahopetec, ki se da prestaviti s fronte v bližino carja, ima vplivne zveze. Jeta še ne ve, da ga ne mara, da se ji studi; skoz dramo to odkrije, ko primerja IdeaHera Zaka s šlevo Petrovom. Ta postaja vse bolj ljubosumen, z Zakom se spreta, seveda ravna Petrov mizerno, Zak Morzvišeno. Jeta in Zak se zaljubita, zanjo postane Zak edini cilj Ža, vse kot v najbolj oguljeni RomMeli. Jeta že začne pogovor z Zakom z občudovanjem Herza prebeglih Slcev: »Občudujem vas in vaše tovariše. Sedaj, ko ste prestali takorekoč že vse težave vojne in ste popolnoma na varnem, hočete za svobodo svojega naroda ponovno v ogenj. Srečna sem, da sem vas spoznala.« Ta njen občutek sreče se skoz dramo le še stopnjuje.

A ne brez alkohola, Golia ne pozabi nanj, se pravi, ne pozabi na Just(in)a in njegovo žejo; Just , ko mu - Slcem - ponudi Dob »steklenico konjaka«: »Alkohol neti plemenite pobude v človeku, da vzplapolajo do mogočnih kresov, in vzbuja čustvo radosti, ki je edini izvor plemenitih dejanj.« Se torej Herdejanja dobrovoljcev porajajo predvsem iz pijanosti? Bi smel kak Steater danes uprizoriti **Dodžo**, ker je še zmerom v veljavi Kebrov Analkoholni zakon, prepoved reklamiranja alkohola? Golia opeva alkohol tudi v svojih pesmih, glej cikel **Alkohol**: »Dobrotnik alkohol je, vsem pomaga,/ rakijo pij, komur so vina draga!« Je to reklamni spot za kakšno šnopsarno? »Skrbi odganja, zvezde stavi niže,/ še tepec je za hip bogovom bliže.« To pa. »Obljublja radosti, obljublja zmage,« pa smo v **Dodži**, »vsakdanjosti otira potne srage.« Vsakdanjost RR v opereto. »Doma je trezno vse in luč brili/ Naj molijo! Le kar! Zapijmo mi!« Goliev AnKl; je menil enako kot moj ded dr. RobertK, ki je zamenjal službo pravnika s službo pijanca?

Če imajo ti Heri tako radi alkohol kot (seveda osvobodilno) vojno, ni čudno, da jim daje konjak navdih in da začne polkovnik Dob tik za fronto recitirati Preša v ruščini, pesem **Strune, milo se glasite**: »Struny, nježno ljejte zvuki«, ali pa iz pesmi **Mornar**: »Praščaj in budj zdorova!« Golia navaja vso pesem. Pa **Slovo od mladosti**: »O dneji mojih sčastlivoje načalo ...« Če so Rusi takšni, da poznajo celo Preša, bo car mimogrede odklonil spletke Sžev panSlava, Rasputina in Petrova, in celo kršil interNac pravo, samo da bi ustregel plemenitim namenom Slcev-prostovoljcev; Zak kontrira Petrovu: »Ruski car mora postati zaščitnik in podpornik našega gibanja. In bo postal.« Res postane. Kot oče - batjuška - Stalin.

Tretja slika se godi pri samem carju; Golia je bil najbrž permanentno pijan, ko je pisal **Dodžo**, tako visoko je dvignil pomen Sldobrovoljcev, s tem samega sebe. Najbrž je Posn - prvo - rusko opero, Glinkovega **Ivana Suzanina** oz. s Pranaslovom: **Vse za carja**! Car razlaga sinu carjeviču: »Naša sveta, samodržavna Rusija je največja in najmogočnejša država na svetu.« (Is)ta misel je dala Prtom še posebej veliko poguma; biti zaveznik najmočnejše Džave pomeni zagvisno zmagati. Dmbci so se ušteli, ker so, kot Rupnik, verjeli, da je

najmogočnejša Dž sveta Hitlerjeva Nemčija. Car je mislil vse najboljše, ko je učil sina: »Vztrajati moramo do zmagovitega konca.« Je v tej izjavi sled Golieve Krite Koma in Lenina, ki sta razglasila Rusijo za nevtralno, jo potegnili iz vojne? A če se je Leninova SovZa odpovedala vseSlav zmagi, se ni Stalin; panSlav je obudil. Vztrajal je v SV do konca in zmagal, s tem je Posn Carja; Car: »Zmagati moramo, ker nam naš ponos in čut naše odgovornosti to narekujeta.« Obuditev FP Vrt. Car čuti, da je »naše visoko in pravično poslanstvo dano od Boga«, Stalin nadomesti boga z DbZgo, pa smo na istem.

Nastopi Rasputin, ki Carja odvrča od podpore Srb in Sldobrovoljcem: »Odkloni vse! Dovolj si jim žrtvoval, še preveč, zdaj naj si sami pomagajo«, šuft! »Že tvoj stari oče je po nepotrebnem prelival dragoceno kri ruskega mužika za Bolgare, takozvane slovanske brate. Osvobodil jih je izpod turškega jarma. Ne deli orožja med ujetnike, dezenterje, klativiteze in pustolovce.« Carjevič pa je umen in pošten: »Očka Grigorij, zapomni si, Srbije in Bolgarije ne smemo zapustiti.« Da so šli ti prekleti Komsti pobit - in to vso! - Carjevo Dno ...

Car podpiše, kar mu predloži Načelnik Vrhovnega štaba na predlog atašeja Srbije; Načelnik: »Čast mi je predložiti v podpis odredbo ruske vrhovne komande o vstopu avstrijskih vojnih ujetnikov, ki so po narodnosti Srbi, Hrvatje in Slovenci, v vrste srbske dobrovoljske legije.« Ataše utemeljuje predlog-prošnjo tudi kot »izraz mišljenja ... narodnih mas«, prav tako je četrt Stola kasneje govoril Kidrič! Car spusti retoričen govor o tem, kako »visoko cenim, spoštujem in ljubim njegovo veličanstvo, vašega plemenitega kralja Petra Prvega in njegovo kraljevsko visočanstvo, vašega regenta in vrhovnega armadnega poveljnika princa Aleksandra, ter se s čustvi ginjenosti in občudovanja klanjam srbski vojski, ki je s svojim brezprimernim junaštvom in nadčloveško vztrajnostjo zadivila« (!) »ves svet. Heroizem ... bo blestel v zgodovini človeštva kot edinstven primer čiste in popolne ljubezni do domovine.« MGG je mislila, da Ptja pretirava z Ideaco, a **Dodža** dokazuje, da je bil Golia še bolj SZSL. Če so Srbi kar naprej poslušali, kakšni IdeaHeri so, so morali nazadnje tudi sami verovati, da jim ni para.

Car nadaljuje v istem tonu. Pustimo ga, naj se izživlja naprej, mi pa se preselimo v 4. sliko. V »sobo vojnega atašeja v Odesi.« **Dodža** je vsaj geografsko kar se da širokopotezna; a tudi v besedičenju, beseda ni konj, kajne?

Slci-dobrovoljci ugotavljajo: »Imenitno napreduje naša stvar.« A ne le NSS na DbZg ravni, še bolj Zakova Pvt ErS stvar. Jeta se vse bolj zaljublja v Zaka, on vanjo, nastaja idila. Obe dogajANJI tečeta vzporedno, obe sta uspešni; le Zakova S moti. A hvalabogu pride šele na koncu drame. Prej pa je vse idealno. Slci itn. kot vojni ujetniki »prihajajo trumoma vsak dan z vseh koncev in krajev širne Rusije«, kot so septembra 43 mase vstopale v Prte. Golia se potruDI, da našteje vse kraje, od koder prihajajo: »Iz Samarkanda, Sibirije, Urala, iz mest ob Volgi od Nižjega Novgoroda do Astrahana, z Dona, s Krima, iz Besarabije, Ukrajine in severnih gubernij.« Golio navdušenje tako zanese, da pozabi na sleherno ekonomijo izraza. »Toliko junaških src je z nami ...« Itn. Srbataše Slcem: »Najgloblje me gane dejstvo, da ste prišli k nam v času največje sile in največje nesreče, ki nas je zadela po Kosovem. (z dvignjenim glasom) Gospodje, naj se zgodi kar koli«, karkoli!, »bodite prepričani: Srbija tega ne bo nikdar pozabila.« Nikdar ne reci nikdar! Srbi so konec 80-let

pričakovali, da jih bomo v SV s (kosovskimi) Albanci, nato s Hrti in Bošnjaki enako podprli, kot sta jih Zak in njegovi leta 16, MV-I. Ker so se Slci na liniji samega Golie, ki mu je cilj Slov kot SAKO, odločili za lastno Slsko ND, so jih Srbi napadli, pod krinko Jugoarmade. Na prvo uslugo - iz MV-I - so hitro pozabili, terjali so naslednjo; ker je niso dobili, so bili razočarani in so Slce prekleli. Tako gre to na TSu.

Peta slika. Pogovor med Jeto in Petrovom, razideta se. Tega pa ne bom navajal, je preTriv. Raje poslušajte **Deželo smehljaja**. Seveda Jeta kaže, kako je idealna: »Obožujem ljudi, ki so se odpovedali osebnosti sreči, varnosti, koristi in žrtvujejo svoje telo in svojo dušo - ideji.« Je pa tudi res: naj zvenijo t(akšn)e izjave še tako prazno retorično kot fraze, MV-II so postale v nemajhni meri Resa; glej ne le ravnanje Krima in Nine v **Rojstvu**, Špelce v **BSSvetu**, Matere v **KlopMateri**.

Just zapeljuje Nino Lvovno tako, da ji brez mere laže; Nina Jeta o tem, kar ji je pripovedoval Just o sebi: Ima »tovarno za pivo, konjak in likerje in ogromne vinograde. Vina pridelata toliko, pravi, da bi z njim lahko napolnil Jadransko morje, ako bi voda odtekla.« Ne napolnil, ampak popil. »Njegov stric je milijarder v Ameriki. Po vojni bo kmalu umrl in mu zapustil farmo, ki je tako velika kakor Francija in Nemčija skupaj, poleg tega ogromno ladjedelnico, kjer noč in dan izdelujejo prekoceanske parnike, in tovarno za avtomobile. Meni je podaril luksuzno jahto in krasno vilo v Kaliforniji.« Čez hip si Just že sposoja od kolegov »pet rubljev«, reven je kot cerkvena miš. In to naj bi bil humor?

Šesta slika. Just laže v »budoarju Jelisevete Andrejevne«, Slci imajo prost vstop v prostore ruskega Pla. Pripoveduje - baha se -, da je bil v balkanski vojni. Obenem pa zvemo, »da so naši« - Slski? - »oficirji že na poti v Rusijo, da so formirali že deset bataljonov, vsak čas bomo imeli kompletno divizijo.« Kako naj bravec verjame tem podatkom, če eden od »naših« - Just - tako laže?

Ne, ne bom citiral, kako se Zak postavlja pred Petrovom; Golia misli, da govori iz Zaka PriHer, na bravca pa učinkuje Zakova samohvala odbijajoče; Zak Petrovu: »Junak za bregom.« To ste vi, jaz pa sem »borec za svobodo svojega naroda. Vi ljubite samo samega sebe, jaz pa vas stolčem v solnčni prah!« Petrov strelja nanj, a ga zgreši. Bože, bože! Jeta Zak tako očara, da sledi »poljub. Nato gledata tesno objeta kakor zamaknjena predse.« Ni hudič.

Sedma slika. »Prostrano polje pri Odesi. Vojaška godba. Zaigra rusko himno. Vzkliki: Živel car! Živela ruska armada! Živela Srbija!« Ker spravi Golia vse to na oder in se rompompom odvija pred očmi gledavcev oz. vstopa v ušesa poslušavcev, postaja **Dodža** agitka, a mnogo manj prepričljiva od NOBD skečev podobnega tipa. Carjevič »nosi srbsko medaljo za hrabrost.« Car inspicira vojsko dobrovoljcev, bravec naj se spomni sorodne inspekcije cesarja Karla v **Vsedomu**, in jim postrojenim vojakom čestita, prepeva pa takele tirade, ki so seveda v takšnih trenutkih običajne: »Prepričan sem, da se bo divizija na bojnem polju izkazala za vredno mojega zaupanja, junaških tradicij svojih praporov in visokega cilja« itn. »Pomozi Bog, junaki!« Da je tako pozdravljal tudi ruski car? Junacije pa kajpak odgovore - po srbsko: »Bog ti pomozil!«

Osma slika. Vrh operete. V tej sliki se je Golia najbrž najbolje počutil, tudi zaradi režije šefa režiserja Osipa Šesta, prav tako rusomana: »Kavkaška vinska klet. Balalajščiki.« Igra s petjem in godbo. Nič fronte, kot v **Kavah**, ampak -

Dob: »Saj nocoj je kakor na kakem slovanskem kongresu.« Se je Golia zavedal abotnosti in neprimernosti takšnih ugotovitev, takšnih primerjav? »Skoraj vsi slovanski narodi so poslali svoje zastopnike«, Poljaki gotovo ne. »Nobena sila ne zadrži več slovanstva na zmagoslavnem pohodu« na vinsko klet. »Z rastočim navdušenjem«, navdušenje raste s popitimi kozarci alkohola. »Glas trobent, ki kličejo vse Slovane v strnjenih vrstah v boj za svobodo, v boj za staro slovansko pravdo.« **Dodža** je bila uprizorjena istega leta, ko je Kreft objavil **Punto**, a je cenzura preprečila njeno uprizoritev. **Punta** zagovarja boj »za staro pravdo, tudi SIHrš Prilo, a na bazi upora Kmtlačanov, medtem ko nazdravlja ruski polkovnik: »Obširen dolžen byťj udjel Slavjan! Živeli slovanski bratje! Živela slovanska vzajemnost!« Mermoljevka. »Smrt sovražnikom slovanstval (Trkajo in zapojejo pesem: **Hej, Slovani!**« Pijejo bratovščino in se poljubljajo.)

Zak je poštenjak, Jav(no) se spomni svoje Maaatere. Tu se Golia približa Krekovi **Ob vojski**. »V daljni slovenski zemlji bije njeno ponosno in žalostno srce ... Otira solze z zaskrbljenih lic«, govor je Gregorčičev, »njene ustnice se premikajo v pobožni molitvi«, nekaj pa je treba dati tudi Kanom, kajne? »Vidim svojo preganjano, v trpljenju lepo in ponosno slovensko domovino. Med visokimi vrhovi in sinjimi vodami morja razprostira svoje lepe, veličastne« ... bodi dovolj o »njeni tisočletni veri v svoje poslanstvo in svojo bodočnost, o goreči upornosti naših očetov in krotki vdanosti in zvestobi naših mater ... hranili njen jezik in njenega duha iz stoletje v stoletje ... ljubezen do materinega jezika ... materina beseda ... žrtve ... kakor srce Bogorodice ... samo ljubezen, samo žrtve, samo odpoved ... heroine ... čast in slava naših mater« itn., v duhu Kuntnerja in obsedene materofilije, kar célo stran v tipkopisu. Golia se je najbrž solzil, ko je bral, kar je naklepal iz obupa nad svojo senilnostjo. »Sveta dolžnost nas kliče« ... ne, bodi dovolj!

Deveta slika, zadnja postaja tega operetnega križevega pota. »Poljana v Dobrudži.« Fronta. Dva meseca po prejšnji sliki. Žalostinka, padli so Just(in), Rode, podpolkovnik Petrović. Zak in Jeta sta skupaj; sporočilo drame - Jeta: »ljubezen vse prenese, in jo premaga, tudi smrt.« Drama se torej ne konča s So, ampak z Ljeznijo, ki je Ž. S=Ž, ni pa res obratno: da je Ž=S. Zmaga Ž! Za Ž! Pvt Ž je le del Ža Nare-Kola, Klde. »Velika stvar« je več kot PvtŽ. Zak: »Za svojo stvar živimo in zanjo umiramo in vemo, da bomo z njo večno živeli!« Teza drame. »Vzdignili smo se nad vse zakone« Nve, »naša volja nam je najvišji zakon«; a to ni Nietzschejeva volja, ampak volja ljudi, ki so Nar, seveda SNar, tudi SrbNar, ne pa NemNar; ta naj bo Vepreklet. »Mi smo junaki, tam veleizdajalci.« Te čaka PVD. Jeta: »S tako čvrstimi pojmi menda res ni težko umreti. Taka smrt je morda res zaveden prehod iz enega življenja v drugo življenje.« Teza drame. Torej ne jočimo, če »slovenski pevci« zapoje »Gozdič je že zelen«.

Je bil Golia tako pijan, da je pozabil, da je že napisal deveto sliko? Novi trije prizori so spet imenovani kot deveta slika. Torej ima **Dodža** vendarle 10 slik? V podnaslovu piše: devet. Pa saj je vseeno.

Novi prizori se dogajajo v »strelskem jarku v Dobrudži«; prvič zares na fronti. Nemci pritiskajo, Zak ukazuje vojakom, da streljajo junaško nazaj, ni umika. »Vsa divizija se spet krasno« (!) »drži«. A Zaka ranijo v nogo, da ne more hoditi. Priteče Jeta, seveda čaka v bližini - takoj za odrom -, da lahko nastopi v epilogu, kot sam angel, kot nova Maaati. »Obkoljeni smo. Jaz ne morem nikamor več. Toda živega me ne dobe v roke.« Jeto skuša rešiti, pokaže ji

»zvezni rov, po njem boš prišla nazaj«, v zaledje. A Jeta noče bežati, tudi ona je Hera. Tik preden se Zak ustrelji, Prt Majcen, Zaku izpove: »Premaknilo se je v mojem telesu - otroka bom imela, tvojega otroka, Andrijuša!« Kot Nina Krimovega otroka v **Rojstvu**; je Zupan gledal **Dodžo**, si izposodil motiv »rojstva v nevihti«, tj. rojstva v MePu? A Zup je Golio še stopnjeval; Jeta šele čuti prve premike otroka v svojem trebuhu, Nina v **Rojstvu** rodi na odprti sceni.

Zak je srečen, le kako ne bi bil! Preden umre, ne pozabi spustiti zadnjega spiča, retorične oporoke: »Nesi otroka k moji materi v Slovenijo in sporoči ji moj zadnji pozdrav.« Obživele bodo vse tri: stara mati, mati in otrok-hčerka. »Slutim, da bo hčerka. Vzgôji otroka v ljubezni do domovine in svobode!« Če je rojen 1916, bo leta 42 ravno prav star, da bo postal Prt, recimo kot Krekov sin Eržen, major. »Povej mu, da je njegov oče umrl za svobodo.« Zadeva sploh ni smešna, a je žal dana kot opereta, no ja, recimo v tem koncu kot opera, kot **Trubadur**. Zak »se ustrelji v sence in se zgrudi na tla. Jelisaveta pade čez njegovo truplo in krčevito joka.« Res, to je Priopera.

Konec je tak, kot da bi Golia vedel, kaj bodo naredili Nemci padlemu Majcnu; Javoršek odlično opisuje ta prizor, glej **Spomine na Slovence II**. »Nemški komandant se pojavi na okopu, z ostrim, odrezavim glasom: Gospodje oficirji, vojaki, stojimo pred razbitim oddelkom najhrabrejše divizije, kar smo jih srečali v svetovni vojni.« Heraca-Ideaca JSlavov. »So se uprli naši zaveznici, avstroogrski monarhiji, se kot dobrovoljci borili za svobodo svojih narodov. Kot borci jim ne moremo odreči svojega globokega spoštovanja in občudovanja. Izkažite poslednjo čast mrtvemu sovražniku! (Trobentači zatrobijo, oficirji salutirajo« itn. Tako MV-II niso ravnali ne Prti z Dmbci, ne Dmbci s Prti. Viteštvo, vsaj ob smrti, je nadomestila rebarbarizacija.

Junija 2005

SLOVENSTVO SE SKUŠA VTOPITI V JUGOSLOVANSTVU

(ob Vidičevi **Ave, patria!**)

1

Začenjam novo knjigo. V kateri Pniz naj jo uvrstim? V **19=19**, ki primerja-analizira Naste treh prelomnih obdobjih SDbZge: 1918, 1945, 1991 (točneje: 1914-18, 1941-45, 1990-91)? V tem Pnizu sem napisal že dve knjigi, glej **Šesterčka v Četverki-04**: 1. **Patrioti in pokvarjenci (PaP)**, 2. **Vojaki in trpini (VoTr)**. Prav za prav gre za monografsko obdelavo teme J(ugo)Ncl; lahko bi začel s tem - novim - Pnizom. Kot bomo videli iz nadaljnje HKD ES analize dram, se oba Pniza vežeta tudi na druge Pnize; ES analiza Bevkove **V kaverni**, 23 (**BeKava**), je natisnjena v **VoTr (Vojaki in trpini)**, ES analiza Cerkvénikove **V kaverni**, 24 (**CrkKava**), v **Vrtarju (V vrtincu samoprevar)**. Veže se tudi na Abramovega **Valuka** in Roš-Savinov **Gospodsvetski sen**, natisnjeni v **SNarpor (Slovenski narod se poraja)**, na Finžgarjevo **Na Gospodsvetskem polju**, natisnjeno v **ŠSNP (Širjenje svetega narodnega prostora)**, na Jegličovo **Slavijo**, 1870, ki je zaradi svojega zgodnjega Nasta po svoje - na ravni Ncla - izjemna drama. Itn. V teku razprave bom opozoril še na vrsto zvez in primerjav. Šele kar delam jaz, je - prvič v SLZu - komparativistika kot Zg smisla (Zlsla).

Kdo je Igor Vidic? Čeprav poznam glavne SLZgarje, mi na vprašanje niso znali odgovoriti. Je to morda celo Gangl (ali pa vsaj kak gangloid), ki se je od pesimistično (OIS) desperatske **Sfinge**, napisane že pred I. SvetV, izdane v dokončni obliki (19), obrnil k JNcl? Ker tudi v **Ave, patria (Api)** nastopajo otroci, Gagl pa ne le da je vse bolj postajal pisec mladinske lite, med obema vojnama je napisal tudi svojo edino (edino njemu pripisano) mladinsko SD **Mucij Enoroki**, bi bilo moje sklepanje verjetno. Tudi slog **Ape** je ganglovski, nemalo Žurtipa (časnikarski) oz. brez Umetslogovnega vonja, gladek, Konvstereotipen. **Apa** je izšla 1925 pri Učiteljski tiskarni v Lji, tj. v založbi, ki je bila LibNcl tipa. Morda jo je ustvaril kak brumen JugoUčo, da bi dal duška svojemu Jugonavdušenju, in je **Apa** edini zadeven proizvod. Drama je, kot velika večina SD, EstUmet slaba.

Apo sem dobil v roke pred desetletjem, jo tedaj tudi prvič prebral. Ker imam takšno navado, sem svoje branje zapisoval kot opombe na rob fotokopije. V teh opombah in pripombah ni nobene ugotovitve, s katero se danes ne bi strinjal. Sem pa v času med prvim in drugim branjem, danes, ES analiziral toliko SD, da se je moje védenje o SD ne le izjemno razširilo-povečalo, ampak sem postavil tudi toliko širše veljavnih ugotovitev ali trditev, da vidim danes v **Apo** mnogo globlje kot leta 95. To mi znova dokazuje, da se tudi Estslabih dram - **Apa** je povrh vsega še zelo SpS Abst - ne da le enkrat za vselej izčrpati, kot misli SLZ (z vrhom v Koslnku), ampak je njihova

narava odvisna od Anlna. Vsako branje je RR, je vstavljanje neke PD v mrežo celotne SD in SZge, naj je na eni ravni SDbZg ali na drugi ravni Zlsla. Svet sam se pogloblja, ko se pogloblja svet v meni. Za Koslnke je tak pristop nepotreben, celo zavajajoč, saj njihov namen ni v odkrivanju HKD Rese (v IsRese), ampak v sodbi in Redi, ki služita ali DbJavi (skoz Žur) ali Dbinstitutiji, ki je spoj SNara (Ncla) in estetizma kot zadnjega poskusa Meša, da bi ohranil TemVrte.

Morda bi bilo informativno, če bom navedel, katere PD (iz SD) nameravam še ES analizirati v pričujoči knjigi, ki trenutno še nima naslova. Kot bravec ve, v teku ES analiz načrt zmerom RR (spreminjam), a prav razlika med začetno zamislijo kompozicije in stvarno izvedbo govori o tem, kako mi snov (ne le predmet, ampak sama PSt SD) narekuje odmike, obrate, »zastranjevanja«, iz katerih nastaja nova kompozicija. Kot Anln imam svoj projekt, svet, ki ga interpretiram, pa mi ta projekt preusmerja po svoje. Kar nastaja, je rezultat obeh silnic, sveta in mene. Tudi zato so mi tako tuje TradSLZ knjige-doktorske teze, sploh Redurejene: ker se Anlni že vnaprej odpovedujejo pozornosti-odprtosti do sveta, s tem do Dti; ker na paranoičen ldtred način posiljujejo razvijajočo se - nastajajočo - resničnost. Moje delo je polno Raz Ideolkonstruktov, ki jih Kritkomentiram, včasih tudi zastopam, a kot takšno je ena sama negacija Ideolkonstrukta. En Ideolkonstrukt spodbijam z drugim, vtem ko ju primerjam in puščam med sabo v Dia-polemiki. Ker sem v zadnjem desetletju odkril (RR) vse polno Ideolkonstruktov same SDbZge (tudi v SD), je jasno, da bo komparativistika v pričujoči razpravi toliko bolj HKD, zato - s stališča TradSLZa - nepregledna. Zame je pregledna, le da meni ne gre za Redo na Temzakone - Rese - SD-SZge, TradSLZgarjem pa je takšno Is zakonov glavna preokupacija.

Apa je odgovor na Meškovo **Mater**, 1908 (**MešMati**); zato je logično, da se bom po ES analizi **Ape** lotil ES analize **MešMatere**. V tej je teza ljezen do Domovine in Matere (Doma, IntDne itn.), ki pa je Kl ali Kattipa, v **Api** se ta PSt prenese v Libobmočje, čeprav se takoj zastavi vprašanje, kaj je v **Api** še Lib (Lbt)? (Da ne gre za Lbn, je jasno.) Ali sploh še kaj? Ali ne gre le za prenos iste PSte iz KCe v novo institucijo, o kateri v sami drami vse do končne žive slike, tako priljubljene v ČD, ni ES konkretno govora: v Sokolstvo? Danes si je težko predstavljati, kaj vse si je - PsLib - JNcl obetal od Sokolstva. ORJUNA je bila le delna VojRad organizacija, ki je imela veliko obdobje med 1919 in 1925, do tedaj, ko so orjunaši v Trbovljah mučili in ubili Prolca Fakina; do konca 20-let se je skušala ohraniti, a zaradi odpora ljudstranke (bila je Rad AnKat) ni zmagala, v 30-letih je izginila; najprej jo je povzela šestojanuarska kraljeva diktatura, nato jo je nadomestilo Sokolstvo, ki je bilo glavno ves čas med obema vojnoma. Sokolstvo je MV-II prešlo v OF (Lubej, JRus, Polič), manjši del v BeGa oz. v Dmb. Sokolstvo naj bi bilo med 1919 in 1941, kar je postala po 41 Ptja in kar je ves čas KC. Načrt-želja brez temelja. KC temelji na dvatisočletni Zgi, na Fiji, Tiji, papeški Dži, mnogih KatDžavah itn., na **Bibliji**, na ogromni Kuli in Polpraksi. Ptja bistveno manj, a Strno tudi: na Fiji (Marxu ...), ki je po svoje tudi - laicizirana - Alga-Tija; na LRevah, ki so vojne in iz njih izhajajo Dže, od SovZe do Kitajske; NOBD je nasledek mnogih tokov v SIZi. Medtem ko je Sokolstvo (Sok) predvsem telovadno društvo, ki je učilo zdrav duh v zdravem telesu, bilo že od srede 19-Stola SlovSlav usmerjeno, a je po 1919 izgubilo to poudarjeno Slovnaravo, se RR v

J(ugo)Slav, se v njem povzelo, izgubilo. Že v začetku 20-Stola je bilo bolj komična Rca ČD smeri, olajšanega SNKNMeša (glej Milčinskega **Brata Sokola**, tudi mojo ES analizo v Knjigi **Premagovanje blata**), koliko Notmoči (Kule, smisla itn.) pa je imelo med obema vojnoma, bo pokazala ES analiza JNcl SD od **Ape** do drame Komanove **Krst Jugovičev**. Po 1945 je Sok izginilo tako rekoč brez sledu, tudi v telovadnem društvu Partizan; Sok je kot Pvtspomin gojil le še ata JRus, a povsem brez konsekvenc v SDbZgi, kaj šele v ZIsli.

Razumljivo je, da bom ES analiziral - v pričujoči knjigi - tudi pravkar omenjeni **Krst**, njegov motiv je Sok, pa Lahove 4 drame **Na narodni praznik**, pa množico Špic(arj)evih dram. Vrh te usmeritve je verjetno Kvedina (Kvedrove) drama **Vnuk kraljeviča Marka**, ki pa je napisana v srbohrščini, a po svoje - kot rob - tudi sodi v SD, jo dopolnjuje. Radizvedba SokJNcla je vodila v srbizacijo Sicev, tudi v izgubo uradnega, Litjezika, Slščine; kranjščina, štajersčina ali etnoSlščina bi ostala le še dialekt za nižje sloje in vsakdanje opravke. Vidic se ne zaveda (mar se?), kaj je Notlogika-zakon njegove PSte.

Podnaslov **Ape** je: »Lirična epopeja v treh slikah s predigro in končno alegorijo«, tj. živo - gimnastično, sokolsko - sliko, kakršne je uvedel že Penn v uprizoritvi **PrešKrst**.

Če vzamemo opredelitev **Ape** kot epopeje na resen in odgovoren način, se nam pokaže vsa Temrazlika med dejansko epopejo SZge in Sicev NOBD, glej **Rojstvo v nevihti** itn., in prazno retoriko JNcla. Ta retorika udarja iz vseh JNcl dram, iz Roševega **Gospodovskega sna**, Špicevih **Osvobodencev (Oscev)**, ES analiziram jih v knjigi **Patrioti in pokvarjenci (PaP)**, iz Lahovega **Dneva** itn., a tako jasno kot v **Api** to ni nikjer. V **Api** je postala epopeja zgolj patetično recitiranje Sakizjav. Zgodi se skoraj nič oz. na odru nastopajoči le javskajo, opevajo lepote domače zemlje, idealizirajo, ena sama zborna recitacija, ki pa ni primerna niti za šolske namene, ker je za te preobsežna: takim-tem so služile Špiceve krajše dramce. Sam sem še imel priložnost v ljudski šoli prisostvovati proslavam te vrste za Vidov dan; ljudšolo - štiri Razre - sem končal tik pred vojno, spomladi 1940. Že spomladi 1941 so se začele krute zgodbe z zares krvavo vsebino.

Kar se je začelo s **PrešKrstom** in nato v 60-letih s Tragkncem v Lipeževi **Smerti carja Lazarja**, s triumfalnim pa v fRemčevem **Samu**, se je končalo kot parodija - ki to seveda ni hotela biti - v JNcl **Ape** in **Dneva**, prav za prav še Golieve **Dobrudže 1916**, napisane za dvajsetletnico Ujedinjenja 1. decembra 1918 in tedaj tudi uprizorjene, 1938; glej mojo ES analizo **Dodže** v tej knjigi. Poskusi, da bi se JNcl duh oživel danes, so le pragmatični, v službi spodbijanja pomena Ptje v organiziranju NOB; glej Janšev govor na Mali gori v čast-spomin trem Tigrovcem, ki so maja 41 tam padli. TIGR je danes nalepka in/ali poster in/ali izvesek, ker si DaSlci želijo nePtj HerZge, a gre le za ŽurKom samoreklamo, ki je povsem brez vsebine in pomena. Posebno na Prskem, tudi na Krasu, se pojavlja nemalo - predvsem starejših ljudi, ki pravijo, da so bile njihove Dne na tistem tigrovske ali za TIGR, a to je skoraj isto kot navijanje za nogometna moštva. Tigrovec Joco Turk v svojih **Spominih** lepo opiše, kaj je bil TIGR: financirala ga je J(ugo)vojska oz. njena Obveščevalna služba. Ne gre za to, ali je bil teroristična organizacija ali ne; bil je Rad Jugousmerjen. Se Janša tega zaveda, ko ga hvali? Baš ga briga, TIGRovo Jusmerjenost preprosto zamolči; tudi to, da so imeli MV-četniki v Slji

komandiranje v srbsčini (srbohrvaščini); glej Pripodatek o tem v drami o t(akšn)em četništvu, v Jože J. Lovrenčiča **Izd(ajalc)u**; ES analiziral sem ga v knjigi **Sveta vojna**. Četništvo MV-II in tigrovstvo je bilo JNcl Ideola!

Obe gibanji sta izhajali iz **Ape**. Tudi četništvo je danes mrtvo, Slja se je - tudi pod Janševim Vojvodstvom - 1991 vojskovala zoper to četništvo, za Slemancipacijo Radtipa, zoper tisto, kar Vidic - Lah itn. - najbolj zanika(jo). Daobujanje četništva je kar neverjeten primer AMor praktikizma, ki ne upošteva nobene Rese kot preverjenega dejstva. Zna se zgoditi, da bo ravno ta - Cin - pragmatizem usoden za novo vlado De(sni)ce. Da je Goebbels prepričal toliko ljudi, je moral zidati na fanatizmu (Nem)Ncla. Tega fanatizma pa v DaSlji ni. Kot rečeno, je DaSNcl tipa maskiranja, PvtSamovoljnih izjav, ki alibizirajo, ali pa niti to ne! Niso kaj več ob Dabtržnih čevkanj. Kaj je Resa DaSlZ, analiziram v SD RMg - Lud itn. - tipa. To analizo bom vršičil v ES analizi Rudolfove drame o Sl osamosvojitveni vojni 91, naslovljeni **Na možganih rado spodrsne**, 95. Ta drama ne končuje le JNcla, ampak tudi vsak SNcl, tudi NOB(D). Kaže konec ne le epopeje, ampak smislenega obstoja Nara kot NclGent kategorije.

Apo uvajata-krasita dva mota. Prvi: »Človek ni rojen sebi - temveč domovini. (Cicero).« Drugi: »Jugoslovenskemu Sokolstvu« - Sok z veliko začetnico - »v znak ljubezni in spoštovanja!« Banalna institucija ne more biti predmet-cilj ljezni; ljezen se veže lahko šele na nekaj, kar je personalizirano, na KC, na Ptjo, na Nar, celo na ND(žo), ki izhaja iz GentNara in ni le Dž-Naca. Le za nekaj poosebljenega se je mogoče žrtvovati; Mucij se - v Ganglovem **Muciju** - za tako razumljeni-(ob)čuteni stari Rim. KC hoče 1914, da bi se Slci še žrtvovali za Avso, glej citate iz govora Ljškofa Jegliča, ki jih navaja Uroš Lipušček v drami **Vse za vero, dom, cesarja**, ES jo analiziram v tej knjigi. Leta 1916 se ta Alginvensticija v Avso in njeno Katvojsko razsuje, dokaz je v tedaj napisani Krekovi drami **Ob vojski**, ES analiziral sem jo v knjigi **Vojaki in trpini (VoTr)**. Da se Klci odpovedo svojemu avstrijakantstvu, ko uvidijo, da je zmagala Srbija, beremo v Špicevih **Patr(iot)ih**, ES sem jih analiziral v **PaP**. Morda tudi del Kanov-Klcev prenese svojo potrebo po oboževanju Kola na Jugo (svoj FP pedigree na oboževanja Kralja); a bistveno manj kot PsLibci. Takšne JKatPsverske drame ne poznam. Najbrž je ovira v tem, da terja KC oboževanje le zase, za fKra, za MMB. Ne pravim, da se pred 1918 to ni raztegnilo tudi na fAvso, na cesarja; koliko se je, bo pokazala ES analiza Iskračeve drame **Andrej Turjaški** ali **Vse za vero, carja in domovino**, 1970. Jkralj po 1918 je bil pravoslavac, torej še manj primeren, da bi obdržal status Franca Jožefa, apostolskega cesarja. Pola ljudstranke po 1945 (Mihe Kreka itn.) je bila sicer za obnovo predvojne Juge, a svojo platformo je vzdrževala s težavo. Po 1991 je postala nemogoča.

- Naj pred zaključkom 1. poglavja pričujoče razprave še enkrat pokomentiram svojo kratitščino. Čeprav vse bolj opuščam misel, da se da komu kaj sporočiti - vsakdo razume sporočeno tako po svoje, da je diskomunikacija tako rekoč nujna -, se čutim kljub temu dolžan še enkrat utemeljiti, zakaj uporabljam kratice in neologizme (spačene in groteskne). Morda tudi zato, ker se jim ne začenjam odrekati; narobe, tudi v tej razpravi bom plasiral nekaj novih.

Povod za ta moj tekst je intervju, ki ga je dal ČirZlc v soboto 9. julija - predvčerajšnjim - sobotni prilogi Lj dnevnika, naslovljeni Zelena pika (butast naslov); Slnc se zmerom bolj trapasto spakuje, od sloga Litesejistov do izgovorjave - sicer grozljivo z neznanjem oboroženih - RTV napovedovalcev.

Tokrat me Zlčevo Mornapihovanje, kak Her je bil pod Ptjo, ne zanima, čeprav je neokusno; da je bil član najvišjih organov Ptje, zamolči, da je bil v tem svojstvu solikvidator revije Sodobnost 65 itn., kot dejstvo izgine, prepoudari pa svoje ravnanje pri ukinjanju revije Beseda. Zlc je iste gore list kot brat JPodobnik, oba sta bolestna pokončnika. Naslov intervjuja je zanj Tip: »Če sem ravnal pokončno, sem ponosen«; SHKI se davi v blatu laži, njena potreba po MorHerz (heroizmu) je vse bolj mučna in nepomembna. Tokrat me zanima nekaj drugega.

ČirZlc v intervjuju - v Pokončenju - omenja tudi mene. »S Tarasom Kermaunerjem sva imela zasebno pisemsko polemiko.« Imela sva jo, pred par leti; Zlc si je neznansko želel, da pišem - seveda priznavalno - o njem in njegovi Pzji tudi jaz, v ta namen mi je posvetil celo sonet, vse za to, da bi me namamil in si me naredil za reklamerja, pač tržna logika AvPska. V 20 strani dolgem pismu sem ga RadKrit analiziral; od tedaj sem imel pred njim mir, vse do njegovega nastopa v Zeleni pi(č)ki. Me bodo spakljive dame iz parlamenta obsodile zaradi nemarnega govorjenja v Javi? (Komaj, saj prihajajo zadnji teksti **RSD**, tudi pričujoča razprava, v DbJav le marginalno, na njen temni in nebrani rob.) A zakaj se me loteva ob svoji 80-letnici? In z mano obračunava? Ker skuša prek mene utemeljiti svoj odnos do Javi-publike-bravcev.

»Zatrjeval je, da me ne jemlje prav resno«, ne bo držalo, Zlc je izredno uspešen tržnik, v tem pomenu - kot DabDb Os - ga jemljem povsem resno, »ker me imajo ljudje radi«. Tega pa res ne cenim: če imajo ljudje kot Infmasa - publikum - koga radi. Imeti koga, ki je JavOs, rad, kaže, da je ta JavOs demagog, da bi rad bil ljubljeni Vodja ali vsaj Oče Nara, Veliki uspešnež, ki pa se v FP duhu pripogiba kot Pastir k čredi ovac in jo ščiti, ljubkuje, zastopa. ČirZlc je bil v malem semenišču vzgojen v duhu FKČe, ta značaj je ohranil do danes. Radi imajo Tita - ljudje kot pionirčki, ki potrebujejo varnosti in paternalizma - radi MMB, radi Janšo. (Če koga ljubijo, morajo koga drugega sovražiti, Ideaca in Demonaca se sodopolnjujeta, narašča potreba po Sšu do Ribičiča.) Zlc ne more živeti, če nima občutka, da ga kdo - masa bravstva - ljubi in spoštuje. Zlc je Tito v Sliti.

»In ker meni godi, da je tako«: da ga imajo bravci radi. Res je, godi mu, vse bi napravil, da bi ga oboževali. »Izhajal« - TaK - »je iz prepričanja, da je publikum tisti, ki ga moraš 'po gobcu', kot je naprimer kritično govoril tudi Ivan Cankar, ki pa je cilj na politično javnost.« Zlc nima pojma, kdo sem, kaj sem, kaj trdim. Reducira me na Cana, ne pozna številnih mojih obračunov - KritESanaliz - s Canom, s CanD in njenimi PStami; ne bom jih ponavljal. Zlc kot Tippredstavnik SHKI ostaja znotraj okvira tega Slsloja, ki je imel za časa Cana velik vpliv na DbJav, po svoje še v MGGi, a ga je s tem, da se je skoraj kompletno RR v PolIdeolo, MGG izgubila; v času okrog 90-91. V tržni PMLD ga nima skoraj nič več. Zato je SHKI - kulturniki, Izbi - zadnje desetletje tako nesrečna: rada bi izkoriščala trg, a bila tudi nosivec Narsmisla, TemVrt Čikule. V PMLD je KlasKula le še alibi, Nar maska, smisel le Pspomen; ostaja le še trg, ki pa je v majhni naciji premajhen, da bi lahko vzdrževal številne Kulnike, ki so se v zadnjem času, ko ni več nasilja Ptje, namnožili kot zajci v Avstraliji, vse te Met(uzalemk)e Kuš(č)ar(i)ce, jemljem le en primer. Tudi zato so danes zagnali tak vik in krik, ker jim CinDeoblast jemlje ugodnosti zavarovanja, pokojnin itn. Meni jih je tudi vzela - seveda Ptja -, ko sem nasprotoval,

kasneje, ko je hotela čim več zaslombe pri Kulnikih, mi jih je podelila, od tedaj jih uživam. A le čakam, kdaj bom dobil podobno odpoved, kot so jo Kuščarke in metodični Pevci. PMLD mora obračunati z vsemi nami, tudi z mano, ker me ima za nasprotnika svoje orientacije in za uda SHKI; na svoj način tudi še sem. Kar pišem v pričujoči razpravi in v celotni **RSD** o SHKI itn., je ARF-AK, to pa lahko dela le, kdor je sam obenem Kritobravnavani.

Zlc se zaveda teh nevarnosti, bister je in prilagodljiv, zato se trudi ostati zunaj Massloja, Ćdini, temu pa naj bi oblast, pa naj bo le ali De, priznala poseben status, nekaj stebrov mora imeti vsaka Db, Rebula ne zadošča. Vsaj Sttrojica naj sije nad Narom, ki to ni več, ampak kup gnoja. V funkciji ostati Nedotakljivi je tudi zadnji Zlčev intervju.

Zlc ve, da ima na oblast manj vpliva, je bil le ves čas lePolik; zato se tem bolj trudi za naklonjenost DbJavi. Tej ob vsaki priložnosti izjavlja: Rad vas 'mam! Kot mali papež; in: vem, da me imate radi, to znam ceniti, sem dobrodušen in dober Oče, potrebujete me, jaz pa uvidevam vašo dragocenost. Ne ravnam kot TaK, ki vas bije po gobcu. Nihče vas ne sme biti, izjavlja v svojem Kulzrelem slogu modrega starca, ki pa je obenem Mladec kot tak; izjavlja blago za razliko od podivjanega Vodža Miloševića. Med vami, dragi bravci, in mano obstaja leibnizovska praestabilizirana Hara. Ujeli smo se že vnaprej, smo dve strani istega procesa-zgodbe. Jaz in vi: plemenita Stra.

Za Zlca je Publikum neukinljiv, vrednost po sebi, ker zastopa Dbo, ta pa je vrhovna Vrta. A bravec Pzje ni le konsument DžPole ali volivec; v nasprotju z reificiranim Polbravcem, ki se bori za oblast, je bravec Pzje - PraKule - Čl z DušNoto, prostor Huma, kjer nastajajo in se razcvetajo »mokrodišeče rožce poezije«, tj. skorajda edina vrednost človeškosti. (Pola je vredna, če je v službi te Pzje-Kule, če je Zlc Polik v službi Zlca Peka.) Vse se meri glede na Bravca-Bravstvo. So tri možnosti-Ŕce. 1. bravcu se prilizovati; se mu je četrti Pek v družini 4-Pekov, Menart? 2. Bravca tepsti; to počnem jaz, TaK. Oboje je Neg. In 3. Bravca imeti rad, pustiti se imeti od bravca rad. Pisati po svoji čudi, po nareku svoje Člnarave, ki je plemenita dragotina (Pzja a la Zagoričnik ni Pra, niti Šalamun ne dosega izpovednih globin Huma; ob Zlcu le Pav, tako da tvorita skupaj par PavZlc, čeprav Zlc na to nerad pristaja, hoče biti Ćdini, Pava ima za vsiljivca. A via facti ga mora trpeti ob sebi, Pav je pretečen, preveč nabit z Vitzom, ne pusti se odpoditi.)

Zlc opisuje, kaj je zanj pisanje Pzje: »Pisanje poezije je intimna stvar«, intima ima tu pomen PriPraDušNote, »dokler razmišljam, oblikujem pesem, ko pa knjigo dam v tisk, ni več samo moja.« Postane obča last, last SNara, vseh ljudi kot njenih bravev. Sam postanem obča last; to je bistvo Narspomenikov, VelOsi, ki so izraz samega Nla, od Preša do Zlca, srca v sredini. »Nikoli nisem s publiko koketiral. Pred dnevi mi je telefonirala neka anonimna bralka«, da se mi to ne bi zgodilo, nimam telefona, »in mi voščila vse najboljše v zahvalo, ker da ji moje pesmi 'pomagajo živeti'. Zakaj bi se sramoval, če nekdo v stiski ali veselju najde v njih potrditev svoje poti?« Zlc - PraPek - je tudi Zdravilec, Mag, leči Dušrane; je Prerok, ki trasira Naru-Dbi Prih; v njem je toliko vsakršnih moči, da ljudem z lastnim veseljem do Ža spodbuja njihovo. Ni kaj, Zlc se ima za Rlglik. Kot FKŕ kliče: Pustite male k meni! In mali so vsi ljudje, ker so vsi potrebni tolažbe in spodbude.

Spotoma me nasadi, na svoj blagi Hinnačin: »Gotovo ne bi smel tiskati niti ene same knjige, če bi publiko preziral.« TaK sem jih tiskal nad sto, torej sem

neverodostojen, v praksi počnem, kar v teoriji - predvsem drugim - prepovedujem. Da sem - in hočem biti - neverodostojen, je res in zame ni problem; NDM. V konkretnem primeru pa so stvari take: dokler je vladala Ptja (in Zlc z njo), sem bil JavOs, sem hote, načrtno - celo strastno - nastopal v DbPolJavi, saj je bilo treba Tot Ptje sesuti. Zato sem bil na robu tudi Žurst, seveda PolKrit tipa. Po 90-91 je ta nuja - delovati PolJav(no) - vse bolj odpadala. V PMLD je DabDbJav vse bolj le še trg ali prostor za Pvt nastopaštvo; to je Zlcu pomembno. Nekdanje TradVrte NKNMeša so se izpraznile; NDM, tezo bom razvijal tudi v razpravi o **Api**. DušNota v PMLD izginja oz. ostaja le še NA Pstipa, morda le še kot SeH, ki pa je tudi bolj PsSeH, kot Torkov strastni patos, v katerega je verjel.

Prava **RSD** se začenja šele po 90; NDM. V prvih letih - v prvi polovici 90-let - še nisem uporabljal kratic, knjige sem še izdajal, a v majhnih nakladah, v majhnem tisku, niti na Tiskovke nisem hodil, bravci me niso zanimali, a svoje drže do bravstva še nisem dovolj radikaliziral. Ko pa sem vse bolj uvideval, da med nama s publiko ni vnaprej določene Hare, da sva si vse bolj tuja - vse bolj sem zapuščal SpS IdM in iskal v smer NejDam -, mi je postajala publika vse manj važna. Ko sem se prepričal, da skoraj ničesar tega, kar razlagam, ne razume, da tega ne razumejo (skoraj nič) niti tisti, ki se imajo za moje Prile in interprete, Klabs, Klinc, PePKo itn., sem ugotovil, da mi bolj škodijo kot koristijo; da mojih idej ne posredujejo drugim, ampak da jih pačijo, jih RR v Konvstereotipe, ki so VIS-okvir SIlncce od Zlca do Poža, od Kuščarice do malega lainšč(ič)a. Krita ne razume DgFije, publika je ne mara razumeti; in ne more. Kaj naj storim v takem primeru?

Da bi butal publiko po gobcu? Le zakaj? Marsikdaj ji izražam svoje Zanič, kot pač vsaki masi, a bolj čustveno se ne angažiram. Že tretje leto je, kar pišem **RSD** le še za predal, ta del ostaja v tipkopisu, in za računalniško izvedbo, pač za vsak primer, če se bo našel kdaj kdo, ki ga bo DgTija pritegnila. Nisem asocialen v pomenu, da bi bil solipsist-Avst. Na občinstvo se ne oziram, ker se bojim, da bi morda vendar name vplivalo, me resocializiralo v lastnem duhu, mi jemalo mojo inovativno ustvarjalnost, mi otežkočalo Is Dti, ki je mogoče le v čim večji distanci do Konvstereotipov IdMa. Moj umik od občinstva je sredstvo za mojo Svo, ki jo potrebujem pri Isu tistega, kar še ni artikulirano in kar se v okviru IdIVJa ne da artikulirati. Zlcu godi NotIdn z bravko, mene Unič(uje). Le v tem pomenu, da »bežim« pred Konvpubliko, jo odganjam, jo tepem-strašim: naj se mi ne - ali čim manj - približa. Kajti bliža se mi. Njena Stra je takšna, da me mora poskušati reintegrirati. Nenehoma se pojavi kdo, ki ne mara, da se izoliram: od Rupla pred 3-desetletji do njegove nedolžne karikature Mešička.

Pišem za čas po katastrofi dozdajšnjega Čloštva kot IdBa, za čas, ko se bo Ž ukinilo v samem sebi: v Si. AD Ponot(ranjam), a verujem, da se bo z videnjem Dti (po)Is pot-model zunaj para ŽS. To ni zdravilstvo Davračev; to ni Polakcija ne Kulprizadevanje ne proizvodnja poštenih Vrt itn. To ni noben Hum ne Katvidik. Soočen sem z Dto, ki je ni, na neposreden način, ki je bližji blaznosti kot normalnosti. Bolj ko bom v svojem Isu sam, več šans imam, da najdem sled sence Dti. Publika imam za predmet preučevanja; če ne bi dodobra poznal IdBa, ne bi mogel vedeti, kaj odklanjam, kakšnih »napak« ne smem ponavljati. Tako SD kot jaz sva sestavljena v glavnem iz IdM-IdBa; le najin neznan del je odprt Dti. Vendar, zidam na tem neznatnem delu, ki je

»perspektiven«. Moje ES analize SD so v glavnem Krita Idpojavnost, tudi kot komparativistika.

Morda bom še izdal kako knjigo, kak članek, tudi intervju. Bom ga Ad usum Delphini: ker bom presodil, da koristi mojemu Isu Rese, RazRese. Da bom koga - morebitneža - opozoril na smer-naravo svojega Isa, da bom izmeril utrip okolja, v katerem živim itn. Nisem puščavnik, kakršne so postavljali Zlcu v semenišču za zgled: Čl, ki živi le za boga, sam v egiptovski puščavi. Nikakor ne! Analiziram ES okoliščine sveta - Dbe, v kateri živim, Janšo in Rop(otaj)a, Zlca in Flosarja. Zame bog ni PnM-bit, Ožld, kot je bil za Zlca; tudi tu me Zlc ne more - nič - razumeti, mi v ničemer slediti, zato je vsak moj Dia z njim in njemu podobnimi, ki pa so v večini, zaman. Ne ravnam se po pravilih, na katera so pristali Zlc in gospa, ki mu telefonira v imenu SNara. Žal sem mnogo prešibak, da bi bil zmožen ravnati le po svojih pravilih, le zame obveznih; tudi mnogo premalo pameten, da bi jih iznašel. Sem na začetku poti. Vse moje delo - **RSD** - je tak začetek začetka poti, le mogoča napoved nečesa, kar bi znalo peljati NejDam. A že če se mi vsaj do neke mere posreči ostati nekako zunaj Zlčevih - Petanovih itn. - norm (tako samoumevnih), bom opravil velik del posla, za katerega sem zmožen.

Razprava o **Api** ne zmanjšuje števila kratic, ne bliža se Konvmišljenju, narobe, moje "čudaštvo", ki je eksperimentalizem, še stopnjuje, zavestno. Jasno mi je, da bo to razpravo prebral komaj kdo; morda nihče. Popolnoma vseeno mi je oz. raje imam, da je tisti, ki je ne morejo razumeti, ne berejo. Zavezan sem Isu Rese, ne - nobeni - Dbi. Če pa se mi bo posrečilo najti kaj novih zvez v SD miceliju, opredeliti kaj novih PStur, bom srečen. Zgolj temu je namenjeno moje delo in **RSD**. Prestavljanje teh mojih tekstov iz tipkopisa na računalnik pa je bolj stvar tistih, ki bi radi, da se moje analize-razprave ohranijo v manj krhki obliki, kot je tipkopis. Zakaj ne, če jim je do tega?!

2

Da sodi pričujoča razprava, dajmo ji - začasni - naslov: **Religizacija gentilizma (RelGenta)**, v Pniz **19=19**, se vidi že iz njene kompozicije v 3 slike; Predigra in Alegorija s tega vidika nista bistveni. Vsaka od treh slik podaja eno časovno obdobje in stanje. Prva leto 1914, druga 1916, tretja 1918, konec tega leta, 1. december. 1. december je stvarni datum Ujedinjenja, dan v zimi. A ker je **Apa** ena sama alegorija, se dogaja 3. slika poleti; poletje je pač v globljem alegoričnem pomenu čas zrelosti, zmage, plodnosti; čas, h kateremu težijo vsi ostali trije časi. Jesen in zima sta časa žalosti, usihanja, Trpa. Čeprav se je I. SvetV začela poleti, velja to le za banalni čas. Vidic pripiše ta čas Zimi. Vmes med obema, med zlo Zimo in dobrim Poletjem, je Jesen. Astronomija, Zn, Nv, vse to so postranske kategorije. KC se je potrudila oba niza ldn: FKr zmaga spomladi, je Pomladni kralj, tedaj se rodi znova, na Veliko noč. Rlga Genta se na to usoglaševanje Nve in Duhbistva ne ozira. Najbrž predvsem iz polemičnih razlogov. Zoper Katsistem je treba vzpostaviti - na Emp ravni - GentNcl sistem; PSt obeh ostaja ista, a v svojih Formvidikih. Le kot dve ES Ideoli se drži izključujeta, se med sabo borita. Kot

se 20 let kasneje borita KC in Mrk Ptja. Obe novi platformi, GentNcl – Sok - in KC, sta tekmici. Sta MimDč in s tem EDč. Površnemu očesu se zdi, da je - 2005 - spet zmagala KC; a se moti. KC se je ohranila, a vprašanje je, s koliko moči. Zmagala je nova PSt: PMLD. Obe prejšnji megaStri, KMg in HMG, sta izgubili; zmagala je RMg.

V DaSlji velja, da so se 1991 združile vse sile SNla in zmagale, tokrat nad novim Sžom, ki pa je - za vidik **Ape** nepredstavljivo - Juga oz. Srbija; ravno tista Magsila, ki je Slce 18-19 rešila, ki je tedaj najmočnejša, edina Poz, a se tudi MV-II še nekako ohrani, reši, čeprav ne kot SrboJuga, ne kot Sok, ampak kot PtjJuga, v nemajhni meri kot Dž z enakopravnimi Nari. Govorim o Narih, čeprav je, nota bene, v **Api** govor le o domu oz. - redkeje - domovini, ta je v naslovu kot **Patria**; izraz Nar ni omenjen niti enkrat (!), tudi ljud ne, tudi Slci ali Srbi (Hrti) ne. Nadomeščajo jih MagRlg izrazi kot "naša zemlja", rod, kri. Seveda se razume, da gre za Slce (in Srbe), tudi z izbiro imen. Zanimivo, a važno, mnogopovedno. Idealik je Jože (ki nima nobenega stika z Josipom Brozom, čeprav je ta leta 25 star že 30 let, znan kot Komst. Kdo bi bil ES konkretno sredi 20-let Jože, ne vem, najbrž nihče kot PO. Kot Čl lucidnega predvidevanja lahko zapišem, da je to ata Joža Rus, ki je bil 19 in 25 in 30 na podobnih pozicijah kot Vidic, okrog 40-41 pa je Sok prenesel v PrtPtjo, torej zmagovalec kot tak. PolVodlji Libstranke niso bili Jožefi, ne Albert Kramer ne Gregor Žerjav ne Ivan Tavčar ne Ivan Hribar.

Jože, Tip Slsko ime, podpira Marka, najstarejšega brata, ki je ob Materi Gos Dne-kmetije-doma. Marko je najstarejši. Ime Marko je Srbčnogorsko, glej ob istem času napisano Kvedino drama **Vnuk kraljeviča Marka**. Marko je bilo sredi 20-let Simbime. Moj stari stric ing. Ferdinand Kranjc kot Vodja ORJUNE ni mogel ostati Ferdinand, ime likvidiranega Avsprestolonaslednika v Sarajevu 14; prevzel je novo ime: Marko. Marko (30 let) in Jože (25 let), Srb in Slc na terenu DbZg stvarnosti, sta Poz del Dne.

Neg del Dne pa tvorita Janez (25 let) kot Kranjski Janez (17. pešpolk kranjskih Janezov, patriotska Vojformacija AvsSlcev) in Zvonko (24 let), Hrvat; Zvonimir je Tip - Simb - Hrško ime, po srednjeveškem Hrškralju Zvonimirju. Oba sta separatista. Tretji, ki se jima pridruži, je Maks, edini dijak med njimi, 24 let, lzb, a EstHed tipa, kakršen je bil recimo IzoCan, vsaj v romanu **S poti**, kot ga je podal-razumel tudi Klopčič v filmu. Vsi Praljudje so Km, dijak-lzb je že zablada, vsaj nevarnost, da izrojeni - dom zapustivši - razumnik izgubi stik z zemljo, tj. s Stzemljo, s Sto, ki je v Naši zemlji (v NSSi). Maks se sicer vrne domov, enako kot Janez in Zvonko, Marko in Jože jih sprejmeta, jim odpustita, ker sta blaga, velikodušna in usmiljena. Vrte **Ape** so skoraj vse FP. **Apa** je spoj FP in PS. - Ostali otroci so mlajši, Cveta (5 let) itn., ali pa verujejo kot Marko-Jože, Vera (20 let). Dn je sestavljena iz otrok in Matere; očeta ni. Zakaj ne? Moške zastopa le Stari hlapec, ki je Ideazvest Materi oz. Marku, Dni. Ne razvije se v **Hlapca Jerneja**, ki se mora, čeprav neuspešno, boriti za svojo **pravico**, kot se skoraj 2 desetletji prej Canov junak. Ker se veže Mati - prejšnja Gene - na Marka-Jožeta, ostane Hlapec zadovoljen, srečen. Srečen je, da je lahko še naprej hlapec, a v varnem FP razmerju do Gosov. Gos ga štiti, mu daje streho nad glavo, hrano in obleko, več hlapec ne potrebuje. Slci (začenši z Jožetom) v novi-pravi Domovini ne bodo hlapci, ampak - (Srbom) - mlajši bratje, sodelavci novega tipa Dne. Ne Gosi, pa tudi ne služabniki. Tisto vmes, kar pritiče mlajšim bratom v IdeaBru. Vsi za enega, za Gosa, za Marka,

eden - Marko - za vse. Vodja in NL, ki je kot organ glave. Ne le Mucij Scaevola, ampak tudi Menenij Agripa, glej znano rimsko legendo o enotnosti Glave in organov, Vodje in Orgtelesa. Model vodi v Fz.

Apa je RadReda Dbe na Dno (na IntOžDno), le-te pa na KmDn. Razen KmDne in dijaka, ki jo zapusti, a se vrne vanjo (bo še dijak? Bo dijak novega tipa: zastopal Kmsloj kot edini Pozsloj v splošni Dbi, ki pa je prav za prav sploh ni oz. le nakazana je zunaj Km? Je Km sloj-svet, rezerviran le za Slce, Dž - ND - pa je prostor za druge, o katerih pa drama ne govori, vsaj eksplicira jih ne, le nakaže), nastopajo le še trije Dgč tipa: dva »vojnika« (Srbime! Ne vojaka ali soldata, kar bi bilo provincialno dialektalno Avs) in »Četnik«. Slci sicer MV-l postanejo vojaki, a kot žrtve, nekakšni izdani, napačni, le s Trpom in žrtvovanjem pred sramoto in izničenjem rešivši se vojaki. Pravojak je Četnik, tj. Srbvojak-vojniki. Ta je aktiven, ta vzpostavi Jugo, čeprav bravca opozarjam, da konotiram. **Apa** je tako Abst, da se, če se le more, izraža le v Rad patetični retoriki, ki naj bi podajala Religaco GentNcla. Manj ko je stvarnih podatkov iz DbZge in običajne psihologije ali sociologije, bolj se zdi dramatiku primerno. Zanj je Prajezik jezik do skrajnosti (pre)napetih besed najbolj velikanskega kova-ambicije, ki pa zaradi tega nujno izgubijo veličino vsebine. Na to bom sproti ob analiziranju opozarjal; tega noben bravec ne bo mogel spregledati.

Temvprašanje - ne le za psihoanalitike - je: zakaj v drami ni očeta? Zakaj ni niti pojasnjeno - niti odprto kot problem -, zakaj ga ni. Odgovor je po mojem mogoč le s konotiranjem, s prevajanjem Simbjezika v DbZg stvarnost. En oče - prejšnji, iz FDb - je odpadel, umrl: Katcesar, še tako navzoč od **Turjaškega** do Debevčevih **Junaških Blejk**, ki se dogajajo sicer v koncu Napoleonove vladavine na Kranjskem, napisane pa so tik pred I. SvetV, 1912. 1916 cesar FrancJožef umre, njegov dedič Karel je le še njegova blede slika, glej Lipuščkovo dramo **Vse za vero ...**. Do 18 so Slci po Vidičevem prepričanju dejansko brez očeta; podobno misli tudi Krek v svoji zadnji drami, 16 napisani, **Ob vojski**, v njej nastopajo skoraj same Že-Matere; Slci smo skoraj izgubljeni, zapuščeni smo, ker Očeta ni. LibJNclsti vedo, kaj to pomeni: Slci čakajo na to, da se udejanji PraZg, le-ta se dogaja na MagMit ravni; čakajo na to, da jih sprejme pod svoje okrilje - v svojo Džo - Prakralj, ki je Srbkralj, Karadjordjević, najprej Peter I, nato Aleksander I. To jasno sledi iz ostalih dram MaPSte JNcla, iz Kvedinih, glej **Ardite na otoku Krku**, kjer se Hršime otoškega mesteca Punat RR v Aleksandrovo; iz Lahovih dram **Na kraljev dan, Ujedinjenje**, glej tudi **Osce** itn. Brez Kralja ne gre, kralj pa je percipiran ne le kot Osvoboditelj, (Od)rešitelj, Ustanovitelj, Ujeditelj, ampak tudi kot Oče-Varuh-Gos; seveda kot Gos Magtipa, skoraj kot (pol)bog - kakor kasneje Tito. PzM, ki se tako močno kaže v **Api**, je rezervirano za Aleksandra I., ta bo le nekaj let kasneje uvedel tim. šestojanuarsko diktaturo in s tem sistem brez strank (ukinil LD, vsaj na Polterenu), ki ga bodo Mrkideologi, tudi MOč, ne brez razloga imenovali monarhofz. Da gre v tem Rad GentNclu za Fz, bo v razpravi o **Api** ves čas argumentirano; da pa gre tudi za začasno odsotnega, a zato tem bolj pogrešanega, potrebnega, nujnega Kralja (monarha) kot Vodje, bo, upam, enako razumljivo.

Če smem preskočiti v Prihčas, je ista Člpotreba po Varnosti pod krepko Mosilo približala ljudem - Slcem - tudi Tita, še danes ga imajo radi, kot bi rad Zlc, da bi imeli njega. Iz istega vzroka ljubijo Janšo; nezreli - ljudje kot otroci,

to je zmerom Strno en njihov nivo, FP-raven - potrebujejo Ukaz, Avtoriteto, celo avtoritarnost. Če te ni, se razpasejo, Svo RR v Lbn, v samovoljo. To se vidi posebno dobro pri DaSliskih Žurstih. Dokler so tepeni, so še kar; če teror ni prehud - recimo v 80-letih -, so optimalni. Če je prehud, so sami hlapci; v 50-letih; tedaj so bili vsi sami Titki Vidmarji. Če terorja ni - ni ga bilo v vladavini Libcev med 92 in 2004 -, se jim zvrta v glavi, vse hočejo sesuti, RR se v kaote-anarhiste, ki vse podvržejo slepi Iri, vse olajšujejo, iz sveta delajo Smš; postanejo ogabni, duh SI novic. Zdaj ko jim Janša malo grozi z nadzorom, razgrajajo, kot da gre za ukinitve vseh svoboščin, ČIP ipd. Pa bi jim šiba koristila, so Tipljudje: nezmožni, da bi postali SAPO. Žurst je po svoje najbolj Tip - Čl razkrinkujoč - poklic. Če se Čl gleda kot Žurst, skoz Žurste, ugotovi, da je zgolj beda. Žursti so ljudje brez avtoritarnega Očeta; so Lumulica.

Te narave ljudje v **Api** nimajo; prihajajo iz enega fiksnega paternalističnega sistema in čakajo, da se jim zgodi naslednji: in se jim je, kraljev, nato Titov. Ta vmesni čas je zanje - za dramatika in Slce - težak kot tak: čas Matere, ki je sicer čudežno bitje, a kot bitje trpnosti, Trpa, žalosti, nemoči, čeprav obenem skrajne vere, sama ne zmore sveta spremeniti, ga iz obdobja Bolesi RR v obdobje Radosti. Potrebuje Moškega, Vojnika-Četnika, Iskračevega **Turjaškega**, fRemčevega **Sama**, Božičevega **Toneta Tomšiča** (v kateri ima Tomšič isto vlogo kot že stoletje prej car Lazar v Lipeževi in Klemenčičevi drami, glej **Smert in Zeta carja Lazarja**). Tomšič je Tragjunak, a le na Pvtčkp ravni, medtem ko so Tito in KaKi uspešneži, ki prevzamejo vlogo kralja Aleksandra, vlogo, ki ji Aleksandrov sin Petrček ni bil dorasel, analogno jo je ucvrl v veliki svet uživat kot Vidičev Maks. Le da ga novi Oče - Tito - 45-46 ni sprejel nazaj; v zanj preširnem svetu se je vdal Petrček drogi in alkoholu, postal vajenec v playbojevstvu. S tem se je tip Očetnjave - šele Pradomovine -, ki jo je zasnoval Vidic v **Api**, kaj hitro (leta 41) končal. Polkovnik-djeneral Mihajlovič je bil slab zastopnik nebogljenega kralja. Njegovo četništvo MV-II ni zmoglo pripraviti Časa radosti, zmage GentNcl SNDže; to sploh ni bil njegov cilj. Slci so bili 18-19 še zadovoljni (celo zelo zadovoljni), da so se lahko rešili v SrbJugo, bila jim je - bistveno - manj nevarna kot zmagovita pangermanska Avsa, kakor jo je slikal že Jeglič 1870, glej **Slavijo**. Kmalu po 18-19 se je sicer skazalo, da Db, v kateri so se Slci znašli, niti oddaleč ni čas Radosti. JNclLibcem se ni posrečilo Slce prepričati, da je kraljeva Juga njihova Pradomovina. Klci ji sicer niso RadVoj nasprotovali, so pa terjali za Slce več avtonomije. A o tem niso - v SD - kaj veliko pisali, proti oceni Vidičevega JNcla niso postavljali svojih dram. Nasprotno, v 20-letih so delali, kot še nikoli prej, kar precej ARF, glej fRemčevo **Kirke**, **BeKavo**, Majcnove **Dediče** itn.

Kot IdeolDuhsila so bili JNclLibci med obema vojnama šibki, čeprav ne toliko, kot je o tem presodila elitna SlZ kot Zn, kot SlZ. Ne Ivan Grafenauer, ne Kob(lar), ne Izo Can ipd. niso hoteli JNclu Lib tipa priznavati ničesar; v njihovi analizi SD te MaPSte ni. Drame, ki jih obravnavam kot JNcl MaPSto, tudi v pričujoči knjigi, lahove, Komanove, Vidičevo, Špicove itn., Kob v svoji **SD II** sploh ne upošteva. Zamol jih, ni jih. Pa so res Umettoliko slabše od Medvedovih, recimo od Kode **Na ogledih** ali patetične SeH Trage - Mele - **Na odru življenja** ali **Posestrim**? Po mojem ne; po mojem gre za isti - res Estklavrn - nivo. A Kob je več kot le vljudno pozoren ne le do Medveda, do mnogih, ki sodijo v Kattabor, dramatike Libce istega kalibra pa kar se da hitro zbriše. Rad pristranost. Če upoštevamo, da je razumljivo, če MrkSlZ JNcl dram

vsaj enako kot KatSLZ ni želelo priznavati, JNcl pa je bil idejno šibak do neverjetnosti, duh - PSt - **Ape** je s svojim ogibanjem stvarnostni analizi dokaz za to, je pojasnjeno, zakaj so drame, ki sem jih izbral za predmet svoje analize, skoraj neznane. Tem važneje je, da se jih lotim in to na ES skrben način, z vsem argumentiranjem - citiranjem -, s katerim sem oborožen sicer. Upam, da bodo rezultati mojih analiz presenetljivi.

Naj se lotim najprej Predigre in Alegorije; Predigra je nepomembna, je le razvlečen uvod, precej neroden tudi v dramaturškem pomenu. Vendar pa Tip kot ostala drama. Dokazuje, kako JNclGent ni bil sposoben skoraj v ničemer bistvenem preseči Katobzorja-VISa. Predigra se dogaja na »božični večer«. Ptja bi takšen čas odklonila ali pa tako RR, da bi iz povedanega sledilo ravno nasprotno sporočilo. NOBD je sicer mnogokrat izbrala Kmokolje kot topos dogajanja, a to je morala storiti, kajti Prtgibanje se je odvijalo predvsem na Kmdeželi, čeprav tudi v mestu. Vendar je NOBD pazila, da ni zagovarjala ostajanja pri Kmsvetu, nasprotno, Kmsvet je kazala kot sicer - v Prt času - Poz, Km=SNL -, a Strna DbZg tendenca Kmsveta je, da se ukine v Prolu, v urbanizaciji, v Ideoli, ki ni ruralistična. To je teza Borovih **Raz(trgan)cev**, Kmmlinar Rutar in žena zapustita mlin-posestvo, pa **KloMatere**; samozaprta Slova v Km se razpira s preходом KmSlcev v Prtvojsko, glej tudi Potrčeve drame, MV-II **Izda**, PoV **Lacka in Krefle** itn.

Nič podobnega v **Api**; SlKm se ukinja kvečjemu v kraljevi Jugi kot Dži, vendar se dejansko ne ukinja, ampak včlenjuje. Juga potrebuje Km, ker potrebuje hrano, na Simbravni pa, ker je mogoča ND le na Zemlji, ne na Kapu. Libci bi dejansko morali zastopati Kap, kot ga trgovka Berta v **Kirke**, Senator v Miheličeve **Ognju**; tako analizira NOBD in prav ima. Kakšni Libci so to, ki zastopajo Km in so zoper Kap? V tem je poanta: da se nemajhen del Slibcev RR v Fz; kot Ncl-Gentideologi razumejo Kap le kot zemljiški, večinoma pa še to ne; njihov namen je (raz)ločiti Kap in Zemljo. Kap je Utinteresen, Zemlja je St. St se vrača k FD-PSi, je dejansko resakralizacija. Tavčar napiše v **Cvetju v jeseni** apologijo Km kot kralju, mesto mu je tuje. Je za Libadvokate, a kot Vodlje Km populacije; regresivna Ideoltvorba. Med obema vojnama zganja Novačan nekaj Libruralizem, glej že Šorlija v drami izpred I. SvetV, v **Pelinčkovem gospodu in njegovi hiši**. Tu je pragreh Sliba: da ni zmogel zastopati idej, ki so Tip za RLH; da se je prilagodil Kmsvetu, katerega je zastopala KC. Slib ni verjel, da more Polzmagati grupa, ki ne temelji na Km. Zanj je bila bistvena zmaga v Poltekmi, ne pa to, da izpolni ZgDb nalogo, ki jo ima RLH: deruralizacijo, deteritorializacijo, vnos Kapa, od FinKapa do UmKapa. Prav tu - v območju UmKapa - je bil Lib najbolj deficiten. Zato je zlahka prešel v Fz, v Jfz, tudi v Sfz, v MV-II v ljotičevstvo, glej Rupnikovega propagandista Ljenka Urbančiča in kapetana Ilovarja.

Kaj počnejo otroci v Predigri? Ančka in Milan (15 in 13 let) »napravljata jaslice«; kot da bi brali KMg dramo. Spreta se o tem, kam naj postavita pastirčke, te zastopnike ne le Kmstveta, ampak KatRlge. Ob tem se iznebita Tip izjav, ki so povsem v nasprotju z RLH vidikom, z Nastom SAPOe - Ančka: Pastirček »je zazrl zvezdo«, a ne Rdečo-ptjsko, ampak Zveličarjevo, »in šel za njo«. Jasno je, da če je šel za Zvezdo pravkar rojenega JKra, ni mogel priti v RLH Dbo, ni mogel nadaljevati PSte, ki jo je - takšna redkost med Libci - uvedel ali zaostрил Govekar v **Grči**; vrnil se je k Medvedu. Brat in sestra se

gibljeta v VISu pastirja in ovc-črede; je s tem napovedan J(ugo)kralj le nezavedno?

Poanta Predigre je, da se otroci med sabo prepirajo; konotirani pomen je jasen: Slici se prepirajo, ker nimajo Praočeta (Prakralja), ker jih sebi prepuščena Mati (Domovina) ne obvlada. Dobra je, a ni dovolj močna-avtoritativna. Ko pa bo nastopil - jih zaščitil, naredil za eno Dn-rod - Prakralj, bo prepir zginil s sveta, nastopila bo Sprava; natančno to sta oznanjala zakonca STH okrog 90, tudi v tem je bil njun Gentfz. Sprave seveda ni bilo, ni nastopila, to sem ves čas vedel, na to opozarjal; a nihče me ni slišal. SH se je ponujala kot bolestna Maaati, natančno po vzoru Vidičeve, ki globoko trpi, ko opazuje prepir med otroki: »Se že zopet prepirate? Danes, na sveti večer? Deca, ali ne veste, kako me žalostite«, SH se je imela in se še ima za Magmitsko bitje, »ne veste, da je to zame, kakor bi mi kdo zasadil v prsa nabrušen meč?« SH je pri tem uporabila tudi S svojega rodnega očeta, obenem pa se je notldn s PVD. Nastopala je kot Mati sedmerih žalosti, njeno srce je bilo prebodeno s sedmimi meči. Vse to bo tako, dokler ne bo nastopila Sprava. Kdo jo bo prinesel? Tokrat ona sama, ki je obenem možača, kralj(ica)? Njen soprog TH kot Fifcesar? Janša, ki ga je konec 80-let oboževala kot kralja, vrženega v ječo? Pučnik kot Polinejkes? Menjavala je vzore, dokler se ni v sredi 90-let dezorientirala in bremzala zdaj leco zdaj Deco, analogno Manici Komanovi, ta je nazadnje le pristala v Of, ki je bila izpostava Ptje.

SH je bila odločnejša od Vidičeve Matere; ta predvsem javska in se pritožuje: »Deca moja! Ali nimate nič usmiljenja s svojo materjo? (Sede trudna na klop pri peči.)« Kdaj bo prišel hip sreče, ki bo dal občutek spočitosti, zagona, odrešenja? Mati zbere svoje otroke okrog sebe, tako nas je želela zbrati SH, in jim pripoveduje: »(S čustvom) Sedaj vas držim vse, prav vse!« Oboje je važno: vse, kar pomeni: nihče ne sme stopati-misliti-ravnati po svoje, se izolirati; pač Tot. In »držim«; to je nehoten dramatikov izraz. Vse drži skupaj le avtoritarna sila, nazadnje TotVodja, ki je šestojanuarski kralj kot monarhofašist. Šele ko drži otroke za roke, za duše (»Cvetje moje - deca mlada«), je srečna: »Sedaj mi je tako ljubo in radostno pri srcu.« Glavno, da je ljubo njej, ona je najvišja Vrta: Domovina, Magsila. Otroci ji pripadajo.

»Iz daljave zvonovi.« NTM se je treba vprašati, ali **Apa** sploh sodi v HMg? Ali ni ne le bližja KMgi, ampak je le na zunaj prebarvana KMg. Pred nami je edinstveno nazoren primer, ki potrjuje mojo trditev, da PolDbZgarstvo in DgSZ, kakor jo koncipiram jaz, nista ne le Razni, ampak da PolDbZgarstvo, če ga SLZ upošteva - v glavnem ga -, zavaja, vzpostavlja napačne, celo lažne konstrukte-razlage. Naj svojo tezo znova pojasnim oz. jo tudi izvajam na gradivu Zge.

KMg traja na Slskem (tudi ta izraz - Slsko ali Slov - je za čas pred 18-Stolom, vsekakor pa pred 19-Stolom, vprašljiv, le pogojen, o tem več NDM) od **BSov** do **ŠkofPasa** kot edina MePSt. Od linovih dram **MicMat** se pojavi - uveljavi - tudi HMg; nato se obe MePSt kombinirata. 18-Stol je prelomno, prelom se zgodi med 1721, ko je uprizorjen **ŠkofPas**, in 1789, ko je uprizorjena **Županova Micka** in napisan **Mat(iček)**. V 60-letih 19-Stola, ko šele zares Priodprto prične zavestna SLZ in se razmahne SD, zastopa KMg Bilčeva **Tarb(ul)a**, nastopajočo HMgo pa FRemčev **Samo** na Kolravni SZge, na osnovi Pennovega **Zatona Metula**, 68, in Ogrinčeva **LjDa**, 69, na POravni. Omenjene drame so ob svojem času znane, **Tarba** je objavljena, enako **Zaton** in **Samo**, **LjDa** je - često, uspešno - igrana.

BS uvajajo razlago Čla kot bitja GhKe, odkrivajo-oblikujejo ČiDušNoto kot grešno, a obenem Čla kot Svbitje, ki z molitvijo in PraKatravnanjem lahko doseže odvezo od GhKe. Vrh KMge je pasijon kot obrazec, ki ponazarja Zgo BČa, torej boga; pasijon kot zgodba o bogovem Trpu je podan kot nadNvna Resa-model, veljaven za svet kot tak, tudi za vse ljudi, čeprav za ene bolj, ti Rad Posn(emajo) JKra-fKra, za druge manj, teh Trp ne zajame tako scela. Pasijona, s tem tudi žanra-modela **ŠkofPasa** si ne izmisli - v praksi ustvari - Čl, kot ustvarja Ž v okviru VISa HMg. HMg podaja zgodbe, ki kažejo Čla kot bitje želj, strasti, čustev, pohlepa, varanja, skrbi za gmotne dobrine, napredovanja na Razrlestvici, medsebojne tekme v napredovanju in pridobivanju (ob)lasti, v Už. Izhodišče HMge je Čl, predvsem kot Psk, ki stremi navzgor in k samozadovoljivosti svoje živalske Nve. To nam sporočata **MicMat**. Micko mika blišč, ErSUž, prilizovanje, imidž, Tulpa Zapl (zapeljevanje), Anžeta in župana Jako širjenje-utrjevanje Kmposesti oz. grunta, Mata motivira Dbdvg od vrtnarja do grajskega oskrbnika, ErS z Nežko, tekma z baronom Naletelom za to, kdo od njiju se bo pokazal kot uspešnejši Mo-ški. Očitno je, da je Zgtendenca na strani Mata, ki je kot Rkdl začetni Meš. Ni še NKNM, Matu manjka še Kula, tudi v nramnosti še ni povsem trden, še preveč Posn Plstil Uža, a smer je Pra: od Hedsta k monogamnemu MorČlu, k dr. Mirku Snoju iz **LjDa**, Snoj - enako kot njegova izvoljenka Marica - pa je tudi Čl Kule; oba z Matom sta Nvna (naravna) in umna.

Tarba obnovi **ŠkofPas**. Podaja sicer na Ćpravni Dgč zgodbo, iz časov Perzije in Rima, preganjanja Kanov itn., a poanta-sporočilo drame je isto: ker je zvesta Katbogu (v PerĖti NeČi, odklanja Pog, kot ga je JKr, ne motivira je nobena Pvtželja-strast-Utinteres), je kaznovana. Dbsvet, dokler v njem ne zmaga KC, je zel in mora boguvšečne pobijati, kot sta združena Rim in Judovstvo (Pilat in Herod) pobila JKra. Nič podobnega v **MicMatu** in **LjDa-Samu**. Tudi v teh dramah so ljudje - glavni liki - ogroženi, celo na S ogroženi, a nazadnje zmagajo. Niso postavljeni pred dilemo ali KršKat ali Pog, ali NeČi ali strast, torej ne pred ali-ali. Lin(hart) pravi-utemeljuje, da se da - in je edino Pra - oboje združiti: ErS strast-Už z Ėto, oboje bo dobila Micka pri Anžetu, Nežka pri Matu, Marica pri Snoju, noben od teh ne bo likvidiran, če se bo tako - prav - odločil in če ne bo popustil Zlu, Micka Tulpu, Nežka baronu, Marica Vrednjaku. Trp se sicer obeta - v HMgi -, a ni nujno, da se ga preprečiti, zaustaviti, na začetni stopnji, kot ogroženost, strah, pa naj gre za strah pred tekmeci na Pvtljivoju, ki se najprej kažejo kot močni, Tulp, baron, Vrednjak, ali na KolZgnivoju, Sice ogrožajo Obri-franki-Bavarci, Japide Rimljani, **Zaton**.

V 60-letih se pokažeta v SD dve skrajno jasni-čisti situaciji in Stri: KMg in HMg, **Tarba** in **Samo-LjDa**. Kasneje se obe MePSti mešata, kombinirata. Upoštevati moramo, da KMg ni le ekskluzivna, s tem ĖDč. Je obenem več, kot je zgolj zase, zgolj v samorazlagi Kata. Je faza v razvoju Čla od lđB živali k DrČlu. Šele v KMgi nastane Čl DušNota, nastane pa šele z vnosom zavesti-čuta za GhKo v Čla. Kolikor HMg obnavlja PogPS Stro, GhKe ni, s tem ni ČiDušNote. V **Samu**, ki je lep primer takšne obnove Poga-PMge (Lib teži v to obnovo), nastopajoči nimajo DušNot, ali le slabo razvite. Namesto PO-DušNot imajo čut za KolVrte, za Slov-Slav, ki se kot panonska etnija tedaj prebujala v zoprtanju tujcem-Sžem. Seveda se prebujala v 60-letih 19-Stola, ne v začetku 7-Stola, ko se dogaja **Samova** zgodba; **Samo** je reinjektiranje pomenov 12 Stol nazaj, 7-

Stol je le sredstvo za podajanje 19-Stola, še posebej 60-let, seveda tudi 70-ih, glej **Tuga**, oz. vse SZge do 1991.

Instruktivna je primerjava med DušNotami Tarbe in Mirka Snoja in Marice Srebrin, tj. MirMare. Po eni strani sta MirMara veliko bliže modelu PO, celo s tendenco postati SAPO. Mirko ponosno vztraja pri svoji ErS drži-praksi, konfliktira z Maričinimi starši, posebno z očetom Srebrinom, je selfmademan z lastno Ideolo, Narzavestjo, Kulo, Eto; prav Idealik emancipirane (SA)PO. Kar dela, dela iz Notprepričanja; torej sledi napotkom-ukazom svoje DušNote. In vendar je njegova - tudi Maričina - DušNota kot urezana-fazonirana iz istega kroja, če jo primerjamo z DušNotami ostalih (Ps)SAPO v ČD-60, z dr. Slavomilom iz CKosa **Strast in krepost**, 61, z dr. Milivojem iz Vošnjakove **Ženske zmage**, z dr. Slavcem iz Voš(njak)ove ČD **Svoji k svojim**, z dr. Dragičem iz Kers(nikove)-Jurč(ič)eve ČD **Berite Novice**, torej tudi z dramami 70-ih in 80-let; celo še s postČD v prvem desetletju 20-Stola, z dr. Kremnom iz Milčinskega **Brata Sokola** (in s pripadajočimi jim dekleti, Manico, Zoro, Miciko, Marico itn.). ČD liki so kot stereotipi, a stereotipizirana DušNota je vprašljiva DušNota. Za PraDušNoto je - naj bi bila - Tip izvirnost, neponovljivost, nezvedljivost na Konvznan model; liki z razvito DušNoto so liki iz CanD, Mlakar, Ščuka, Maks, Jerman; pa Larsen iz **Zastorov**. Precej manj so SAPO s svojstvenimi DušNotami liki iz NOBD, te spet kroji Kolduh, Id Vrte-okvir, Špelco kot Hero, **BSSvet**.

Nasprotno pa - o paradoks! - je DušNota Bličeve Tarbe sicer po eni strani povsem stereotipizirana, povzeta po enakih Snicah-SŽ iz KMge, po St Uršuli, St Luciji itn. To jo dela za neSAPO. A je obenem njena DušNota tako silovita, skrajna, močna, Etversko prepričana in prepričljiva, tvegajoča tudi Ž za KC-boga, da so DušNote prav omlednih, povprečnih, medlih likov NKNM ČD, kot so Snaj in Dragič, v primerjavi s Tarbino neizrazite, ne izpričujejo, da so bistva SAPO figur. Heri-Here v NOBD skušajo oba vidika spojiti: strast SŽ-Snika(ce) in um-nravnost NKNMeša, takšni so Špelca, Krim, Nina, tudi Tanja iz **Ognja**. Pa vendar jim še nekaj manjka: prav tisto, kar je Tip za Lojzko iz **Hlapcev** ali Katko iz **Sfinge**: odmik od stereotipa-povprečnosti, izvirna lastna usoda.

Ne **Samo** ne **Zaton** ne **LjDa** niso drame, v katere bi spadali zvonovi, ki se oglašajo na božično noč. Mati: »Sedaj pojo zvonovi, zunaj sanja sveta noč.« Golia v **Dodži** še predvideva zvonove, ki se oglašajo iz cerkev na dan Zmage 1918 (spet Spomladi!), NOBD ne več, cerkvenih zvonov ne le ne potrebuje, tuji so ji, so zastopniki Dmb-KCe. Tudi Libci ne bi smeli potrebovati St noči, RLH nima kaj početi z njo. Mati regredira v KMg: »Zvezde žarijo na nebu«, na nebu so, ne na zastavah, kot peterokrake!, »in mir božji je razlit na naš dom.« MrkPtja ne potrebuje božjega miru, nasprotno, maja 45 se začanja RB kot naslednja faza lReve, tj. Pravojna. Libci kot SNclsti so za spravo, kot Mati (»Bodite spravljeni med seboj, edini v delu in ljubezni, v radost vaši majki«), a kot ideologi-praktiki RLHa ne bi smeli biti takšni. RLH terja emancipacijo SAPO kot konstruktorja Nsveta Zni, Uma, tudi kot Vitnosivca Kapa in Kpltrga. Tržna tekma ni isto kot to, kar oznanja Mati: »Le v slogi je sreča in blaginja!«

Nenavadnost **Vic (Berite Novice!)** je za SLZ v tem, da KersJurč uči spravo-slogo med staroSlci in mladoSlci, med njima in Bleiweisom, ki ga v igri slavita, njegovo 70-letnico. Z vidika DgLZa t(akšn)e nenavadnosti ni; Slib namreč teži iz HMge v KMgo, iz prizadevanja za SAPO v slogo-spravo, iz

Rademancipacijske držbe **Zorana**, ki vršiči v ARF, v InfPssintezo **Ape**, od Svglasov k zvonovom.

Vidic - Tipzastopnik SLiba kot JNcla-Genta - uprizori ta vidik-sklop-Ideolo v sami drami, ki sledi Predigri. Sama drama je sicer Infalegorija, ki pa dobi - vsaj nekak - ključ v končni sceni, imenovani Alegorija. Naj najprej komentiram le-to; s tem bo okvir, v katerem se dogaja **Apa**, zakoličen.

»Ko se zastor dvigne, sedi Mati na prestolu, držeča k sebi **moško** in **žensko sokolsko deco**.« Če - ker je Mati=Domovina, pomeni alegorija, ki je prizor končne Zmage, Dopolnitve, paradiza, da je vsa deca našla pot v Materino naročje, našla Pradom. Svet - Slci - je bil na začetku nesrečen, izgnan iz Sreče, Predigra in prvi dve sliki, a je ves čas težil v Zmago-Raj. Model je iz KMge, ne iz HMge. HMg temelji na RLH VISu, ta pa predpostavlja RP, ki je trajno-Strno odprta v Prih, nezaključljiva. RLH misli, da je Čl brezkončno ustvarjalno bitje, ki izdeluje zmerom nova Intelsredstva, naprave, ustanove, misli, odnose. Kaj je na koncu te poti, s tem se RLH ne ukvarja, tega niti ne ve, ni mu treba vedeti, ker je cilj delovanja samo ustvarjanje, Homo faber. Na poti ustvarjanja se Čl popravlja, popravlja slabe institucije Dbe, se zdravi, če-ker je - v obdobju Kata - bolan, spačen; in res je spačen, DušNota je nastala kot spačena, kot SM, ki izhaja iz GhKe. (NDM, ob analizi **BSov**.) Za RLH Čl nima zakonov zunaj sebe, razen v Nvi, ki pa je umna; tudi če je strašna, kot v darvinizmu, ki pa na Slsko ne ali komaj prodre, tudi če je surova tekma-boj (Kpltrg), nazadnje rezultira v napredek-razvoj. To se je danes - 2005 - tudi pokazalo, čeprav se je vmes, med 1789 ali 1868 na eni in 2005 na drugi strani večkrat zdelo, da je Kpl slepa ulica; recimo MV-II in PoV; in se bo najbrž še kdaj tako zdelo, danes se recimo vse več Slcev odvrča od Kpla in vrača k IdeaSocu (socializmu), seveda zaenkrat Rad retoričnemu.

Prizor s sokolsko deco, ki ga **Apa** - Slibci sredi 20-let - postavlja zoper Kat Orle, zoper KC, nima nobene zveze ne z RLH ne s Kplom. Se pa vrača k **Tugoma**, k praAVSi-PSi kot IdeaDboblili SIPreti, k Abramovemu **Valuku** ipd. Pri **Valuku** je to razumljivo, napisal ga je duhovnik (čeprav **Valuk** ne reklamira KČe, kot jo Krek v prvi SD AgrEkzKata, v **StCiMet stopita** itn., 1885, nasprotno, Abram se zadovoljuje s Pogsvetom prvih Slavov na območju DaSlje). Manj razumljivo je - bi bilo - to za **Tuga**, ker sta ju napisala Libca, AnKana. Tu vidimo, kako v tekmi med regresom v KolPS in RLH VISom zmaguje prva drža, nad Libom GentNcl v smeri Fza. Za to zmago NclaGenta nad RLHom je vzrok tudi - morda predvsem - v tem, da se sredi 20-let že zelo jasno vidi, kam pelje Kpl in RLH: v AD. Gangl je Libec, a piše Natdrame Člsamorazkroja, **Sad greha**, posebno pa **Sfinga**. Lib ne verjame več v RLH Vrte; da ostaja - se še ima za - Lib, je posledica zgolj tega, da je AnKat, AnKC. Vse bolj se opredeljuje-formira le kot Anteza zgolj - ali predvsem - na PolDbDž ravni kot boju za oblast, ne kot Ideola. To je ORJUNA zoper Orle. A ker je Libfz (torej Pslib) šibak, Abst, kot kaže **Apa**, je razumljivo, da ga je tako zlahka kompletno nadomestila MrkPtja. Med 1925 in 1941 mine le 15 let.

Sokdeca je - naj bi bila - obnova AVS-PS iz **Tugov**. A takšna obnova, ki je v skladu z Džstvarnostjo 20-let, ki jo **Apa** upošteva, čeprav le v Alegoriji. »Nad materino glavo držbe Jože, Zvonko in Marko«, vsi trije bratje, Slci, Hrti in Srbi, »krono, v ozadju (vzvišeno) Zmaga lovorjev venec ali vejico.« Zmaga je lik Zmage-Triumfa, boginja Nike, ki krona Mater-Domovino. Mati je okronana, a kaj to pomeni? Na prestolu sedi kralj, včasih tudi kraljica (Marija Terezija).

Domovina-Mati je le nadomestni lik za tisto, kar dejansko sodi na tron: Kralj kot Gos Dže, NDže kot Juge. Namreč: »Pred prestolom državni grb.« To je bistvo. Grb-Dž je Voj, pred njo - dejansko pred Kraljem - »klečijo: dva člana z golima sabljama, četnik in vojak s puškama«. Vojska, ki je srbska. Kralj je vrhovni zapovednik vojske. »Deca (moška in ženska), naraščaj«, novi rod, »(moški in ženski), člani, članice«, člani Sokdruštev, kasneje člani Ptje, »so razvrščeni v polkrogu proti prestolu. Svetla luč čez vse. (Zastor.)« Dosežen je paradiž, kar je KMg. A ne paradiž kot v **Bibliji**; v Jfzu je konkretiziran. Ni laiciziran, ostaja Sak, je pa empiriziran v J(ugo)paradiž, v katerem je garant njegove Ve-čnosti Jvojska, četniki oz. njihovi dediči sokoli. Ati Joži Rusu ni bilo težko prenesti Soka v Ptjo - v Prte -, saj je v Ptji-OF upravičeno videl L(evi)Fz. Nadomestil je z njim svoj prejšnji D(esni)Fz iz 20-let in iz začetka 30-let.

Prestol je star ZnaSi Slova, uprizarjan že v **Valuku**, ohranjen v **Snu**, v Brenkovem **Poslednjem ustoličenju**, vse do PoV SD v SPED, od **Vst(ajenj)a**, skupaj s knežjim kamnom. (Pa v Finž - **Gosposvetskem polju** itn.) Vojvodski prestol in knežji kamen so sicer osvobodili - osvojili? - Slci kot Prti maja 45, a so ga morali kasneje spet prepustiti Štjucem. Danes se zdi, da sta oba prestola (St kamna) izgubljena za zmerom; sta res? Ni bistvo Ncla v tem, da nikoli ne pristane na dano Ćmpstanje, zmerom se najde kje kak kos naše St zemlje, ki še ni odrešen. Beneška Slja, Terska dolina, Rezija, Ziljska dolina, Porabje. Reconquista se začne na eni točki, a se, če se na tej točki posreči, razširi na ostale točke; ker je IdČl nenasiten, se prepričanje, da je ves svet naša Stzemlja, razširi pač na ves svet. Ker-če smo Slci Veneti, imamo St Pico do vse Ćvre itn., vse do Indije, če smo IndoĆvropelci. Takšna fantazija se danes ne zdi realna, je pa Strno mogoča in celo nujna. Le napredovati - se širiti - je treba postopoma. V službi te Ideje je zasajanje Sllipe na drugi strani Dragonje; je asistiranje Sl Pekov in Narspomenikov, Zajca, Vuge, Pavčkusa itn., ob tem zasajanju. Brata Podobnika, ki že sama predstavljata ves Slrod (Dno), že vesta, kaj počneta. Zajcu sicer ne verjamem, da zares veruje v Slov; je že presodil, da mu koristi, kot PavZlcu. Verjameta bratca Pokončnika? Morda tudi ne. Morda smo Slci že tako daleč v PMLD, da vsi le še fingirajo vero v IdeaSlov, le še Sim(ulirajo) nekdanje PriVrte Genta. A kakor govore na glas in v DbJavi, je v duhu **Ape**. Le da so v vlogi sokolov in sokolic tokrat člani ljudske stranke, (prej) Starman in (zdaj) Joras, pokvečeni 5-an, vzpeti Štukelj (enako strumen kot pred nekaj leti, je pač Vesokol) in čvrsta orlica Km ministrica Marija Marakeš in/ali Angelina Likovič.

3

Najobsežnejša je 1. slika, **Mati žalosti**; v nji je vse povedano, kolikor nisem že v prejšnjih dveh poglavjih povedal, če ne vsega, pa bistveno. Skušal bom Kar krajšati. (A ker se poznam ... ?)

Takoj na začetku slike »Mati pri veliki mizi reže kruh.« Kruh je ZnaSi ljudstranke leta 1990, glej moj TaKar h kolumni o Kruhu KIŽursta Jožeta Zdravca, nato pa funkcijo Kruha v Pzji Tončka Kunt(nerj)a. Sklicujem se na te analize. Kruh je izdelek Kmrok, prihaja iz krušne peči, je iz žitaric; če česa, ne

zastopa IndusProla in ne RLH sveta, ki je svet raziskovalnega uma, od Bacona do Hawkinga. Mesiti-peči kruh je nekaj povsem drugega kot iznajdevati eksperimentalno Zn, raziskovati težnost in črne luknje. Funtek se je - kot nekak Libec - tega zavedal, v **Kristalnem gradu**, 1920, je dal v prvi plan IndusZn, Znika Marka Nemanjo, tovarno, ne pa pekarijo. Pekarija je svet **MešMatere**. (Tak) Funt(ek) ni mogel v Fz, Meško ga je pripravljaj, glej mojo ES analizo njegove drame **Na smrt obsojeni?** Vsi trije predstavniki Slnce, tudi Učo, ne le trgovec, kaj šele Kl(erik), delujejo v imenu SNara (kvečjemu SNla), ne v imenu Vrt RLHa.

Čas Sihlapčevstva - dokler nas ne osvobodijo Srbi kot kraljeva vojska, 1918 - je čas Žalosti in Bolesti. Zato se Mati - nenehoma - cmeri; ZnaSi sta kruh in voda, tj. solze. Cveta »(se privije k materi) Mati, zakaj vedno jokaš, kadar nam režeš kruh?« Priznam, težko mi je ostati nepristranski, miren, to solzavo samoSmil se mi močno upira. A moram ga beležiti in komentirati. Tip za Slibce 20-let: da prevzamejo vlogo Klcev, **MešMatere**. Ne poudarjajo kot Libci nekdaj, kot oba **Tuga** in fRemec v **Samu**, bojevitiga tona Sicev, te tri drame se še ne zanašajo na Srbe kot na edine osvoboditelje; zato se NOBD lahko sklicuje na **Tuga**, **LTuga** Kreft 46 priredi. **Tuga** in **Samo** računajo na srednjeEvrSlov, s tem so na liniji SA Slova, medtem ko se ta perspektiva od 18-19 pri Libcih sesede. Dejstvo je namreč, da se Slci obranijo nadvlade Nemcev zaradi pomoči Srbov, zaradi vstopa v SHS-Jugo. Slibci kot Nclsti se v 20-letih odpovejo Slovu kot SAKOi. Dejansko postajajo znova hlapci - celo Klci so tedaj od njih bolj v duhu Slova kot SAKOe -, a to Prikr pod Abstreteriko a la **Apa**.

Čas pred Jugo je čas »skrbi«, ki jih ima mati. Cveta Mater sočutno sprašuje: »Kaj ti je, mati? Kaj te boli, da je vedno žalostno tvoje milo lice?« **MešMati**. Cveta tega ne razume, kajti Slja je čudovita: »Glej, dom je velik in lep.« Cveta - Vidic - opeva SIsT Zemljo kot desetletje kasneje Golia v **Dodži**, seveda na Radpatetičen in SpS način: »Poleti se naša polja«, naaaša!, »zibljejo v solncu, zlato klasje valovi kakor kraljev plašč«; še malo, pa bo klasje rodilo za naaašega SrbJKralja. »Shrambe so polne blagoslova«, Katizraz, »kaj te skrbi, mati?« Rad bi zapisal: srbi, a ne smem, proč lra!

Blagostanje je le navidezno oz. je v sami Nvi, kar ne zadošča; manjka smisel Nve, ki je RIgpatriotizem (Patrz, spet nova kratica). Smisel je v Dbi, čeprav je ta Db še tako nerazvita, da je le AVS-PS, kot IntDn, razširjena na etnijo. DbDn pa ni Pra; v nji vlada prepir. Vstopi namreč Zvonko, pròkleti Hrt, ki vnaša kreg, kot frankovci in radičevci, z vrhom v Paveliću in ustaštvu. A da je Zvonko (tudi Marko) ud Materine Dne, je dokaz, da Vidic samoumevno opisovane Dne nima le za SIDno, kot še Libec Šorli v **PelGosu** ali **MešMati**; Dn kot osnovna celica PraDbe - tudi PraNDže - je Dnrod Sicev, Hrtov in Srbov, Jožeta, Zvonka in Marka. V Poljeziku se tedaj govori o treh plemenih, tudi OtonŽup se s tem strinja, glej ob istem času napisano njegovo **Vero(niko)**; tri plemena so izraz za tri brate, bratje - Br - pa tvorijo Dno, ne le rod; oz. rod je v **Api** - v TaSlibu - reduciran na Dno, razumljen kot - celo Int - Dn. S Slovom kot lastno SAKO je konec. Konec seveda v okviru Libcev, za Slibce. Ne pa konec za Klce, kaj šele za Komste. Klci vendarle priznavajo Jugo kot kraljevo tvorbo, Komsti pa - tudi MOč, Prežih itn. - stavijo na Slov kot na lastno SAKO; šele v 30-letih se vežejo na Jugo, ker presodijo, da jim daje Juga več možnosti za zmago Ptje, prav imajo, a usmeritev k SNDži obstaja ves čas, tudi MV-II.

Vidic trdi isto kot Kveda v **Nevihiti** in **Spopadu**, kot TaSlibci in Srbi: Hrti (in SKlci) so v naši Dni-rodu načelo-praksa razprtij-razdora. Zato Zvonko: »To gospodarstvo vzemi vrag! Vse gre narobe! Vse nam pogine, če pojde tako naprej.« A zakaj je tako? Odgovor je odgovor Klcev in Hrtov sredi 20-let: »Marko ne zna gospodariti, pa je.« Srbi nimajo smisla za ekonomijo. Pa še res je, bi dodal(i) danes. Namesto da bi postala Srbija, ko se je 91 znebila Slcev, Švica, tako si je obetala v svojem SSLu, je Ekonoskrahirala. Hrti (in KISlci) sledijo svojemu separatističnemu egoističnemu Utinteresu; ne briga jih skupni Dom, naaša Dn-Dom(ovina), kot bi jih morala, ker je Patria najvišja Čl Vrta; briga jih za lastni žep: »Jaz si bom dal izplačati svoj lastni delež.« Slci so si ga dali oz. so si ga vzeli, menili so, da je Prinjihov, dokazali so, da so imeli prav, 91; tako pa sredi 20-let niso mislili Slibci. Prepričani so bili, da Slci ne morejo nikdar postati SAKO. Ne le da ne smejo, ker so Strno integralni del Dnrodu; ampak da tega tudi niso sposobni: vzpostaviti lastno Dn-rod oz. celo ND. **Apa** je napisana kot dokaz te teze; Slibcem se je v 20-letih zdelo, da je res tako.

Izd Zvonko: Odšel bom po svoje, na svoje, »potem pa naj bo, kar hoče.« Zvonko je baraba, baš ga briga, kaj bo z Materjo-Dn-Domovino, važna mu je le lastna rit. To dobesedno izrazi: »Mene to ne briga več.« In če bi Zvonko vztrajal pri svojem, če se ne bi vrnil v naročje Matere-Dne oz. če ga Srbi ne bi velikodušno vzeli nazaj v Dno, bi bilo s Slci konec. Natančno tako kot misli Vidic, so okrog 91 mislili tudi Srbi; Slce, ki so hoteli lastno ND, so imeli za nečtlzde, ki bi jih bilo treba kaznovati. Mladić in njegovi so pripravljali bombardiranje Lje-Slje; le Miloševićev - seveda napačni - premislek, da Srbom bolj ustreza, če Slcev ni v Jugi, je dejanje likvidacije Slmest preprečil. Konta? Verjetno. Sljo je pred razdejanjem 91 rešila Konta. Ideologi Slova so kot SakSNclGenti bili prepričani, da je usoda Slova naperjena v Strno Srečo-Zmago, sam sem - tudi junija 91 - dvomil v to. STH in njuni so imeli le navidez prav. A prav to jih je zaslepilo.

Med bratoma - Srbom in Hrtom - pride hitro do spora. Marko se kot dober Gas odloči: »Prodali bomo nekaj ven«, nekaj bukev iz hoste. Zvon(ko): »Prodali? Prodal, hočeš reči. Saj gre vse le po tvoji glavi.« Tako trdijo Klci in Komsti; in imajo prav, kot pokaže stvarna DbZg. Vidic - Slibci - na to ne more pristati, kajti gleda z vidika skupne Dne, v tej pa gospodari - vlada, a na demokratičen način (?) - Srb(ski kralj). Če je dobro za Srbe in za Beograd, ki se tedaj bliskovito razvija, bogati, je dobro za vso Dno - Marko: »Saj vendar vsi delamo, vsak, kolikor zmore« in za kar je rojen. Srbi za upravljanje z Džo, za Polo, za vojsko, Slci in Hrti za kmetovanje, za ročno delo. Da je tako prav, mi je hotela še sredi 80-let dopovedati skupina SrbIzbv okrog Čosića, ljuba Tadić, Nebojša Popov itn.

Vsi da delamo »za mater«, ki je kot bitje na prestolu Kralj(ica), »za nas vse«. »Kam bi pa prišli drugače?« Slci kot Komsti so mislili Dgč in uspeli so, čeprav so se že PoV v novi Jugi pojavljale težnje po ponovnem prvenstvu Srbv; v 80-letih so se, kot se reče, povampirile. Marko: »Veliko dela nas še čaka, da utrdimo naš dom, ki smo ga s trdom postavili.« Tako je govoril tudi Tito, a kot nadNacVodja. »Zato je treba bratskega sodelovanja nas vseh«, Bratstvo in Edinstvo. Že že, a Hrti in KISlci so v 20-letih trdili: »Vse lepo in dobro. A zapoveduješ nam ti.« Slci so imeli enega ali dva generala, Srbi čez 100! »Saj gre vse le po tvoji glavi.« Če ne gre povsem po Srbglavi, kralj

preprosto ukine strankarsko demokracijo in prevzame oblast sam, 1928-29. Resa je, kar trdi Zvon: »Mi pa samo izvršujemo, kar si ti izmisliš - ne bratje - ampak hlapci smo tebi.« Ponavlja se Db iz stare Avse, le da so Nemce zamenjali Srbi. PoV pa Srbe Ptja. Da smo le njeni hlapci, sem trdil tudi jaz, zato sem obveljal za Sža Ptje. Glej **Santo, Dia** in **Afero** itn.

Dilema je torej jasna. Marko-Srb je prepričan, da mu pritiče vodstvo, ker je »najstarejši«, ZvonHrt (tudi Janez-KISlc) pa terja »svoj delež, da ga obdelujem sam«. »Bolje bom gospodaril nego vsi skupaj, da boš gledal in se čudil!« Danes se Slcem Srbi res čudijo; polagoma spoznavajo, da so bili v SZSL. Najbrž je tudi res, da so postali Slci - vsaj v gospodarstvu, a tudi z merili Zah€vrDbe - sposobnejši od Srbov po zaslugi svoje Zge, ker so pripadali srednje€vr prostoru-DžDbam, Avsi; Zvon: »Veliko sem se naučil po svetu, skušenj imam dovolj izza časov, ko sem služil pri sosedovih«, pri Nemcih; služil, bil hlapec, ki pa se je - umno, koristno - učil.

Marko navaja kot kontraargument tezo, na katero so v 20-letih pristajali vsi Slci, do neke mere celo Komsti: »Pa si bil le vesel, ko sem prišel po tebe k tvojemu prejšnjemu gospodarju. Saj božal te ravno ni.« Po 90 silno poudarjamo pomen Majniške deklaracije, prve Dž SHS, trajajoče le dober mesec dni; a to je pretiravanje, ta Dž ni bila obstojna, ne interNac priznana. Okrog 91 je služila kot samozavest v vojni zoper Agr€kzKld Srbov-Juge, a njena dejanska moč je bila fiktivna. Slci so sprejeli srbsko armado res kot osvoboditeljico. So se pa v 20-letih, ko so se seznanili s stvarnostjo srbstva, res začeli od SrboJuge oddaljevati in trditi: »Bolje mi je bilo nego tu.« Vprašanje, posebno tedaj, ko sta bili Avsa in Nemčija v globoki krizi. Je pa drugo vprašanje: »Doma naj hlapčujem lastnemu bratu.« Nemcu, ki je tujec, da, ne pa bratu; nekaj je na t(akšn)em sklepanju. Slci so od Srbov pričakovali vse Dgč enakopravnost; postajali so vse bolj razočarani nad SrboJugo. V drugi polovici 30-let celo Slibci a la Joža Rus (Polič ipd. so okrog leta 30 med sabo začeli govoriti srbsko, tako so se zanesli na Srbe!).

Ni dovolj le Zvonkov skorajupor; Zvonku pride na pomoč KISlc, Janez. Razumljivo, Slibci imajo Klce in Hrte za skupne Sže SrboJuge. Janez izraža stališča TaSKlcev in Komstov, ki so imeli Slibce za srbske hlapce - Marku: »Samo ti in Jože, tvoj zvesti kuža, vidva sta duševna velikana, da vama ni para.« Zavist do Slcev, ki so Prili s Srbi. »Zvonko pravi prav.« Koalicija zoper Srbe je vzpostavljena, pa čeprav za ceno ogroženosti skupnega doma - Marko: »Za Boga, ali sta znorela oba? Ali hočeta, da razpade naš dom«, Juga?

Prepir se stopnjuje, kot je to Strno nujno - Marko Zvonu: »Ti bi lahko malo brzdal svoj dolgi jezik«, Radić se širokousti, ko terja za Hrte SAKO, »ti lenobal Klatiš se okrog, ne pomagaš prav ničesar«, obstrukcija v parlamentu, »bratiš se z vsako barabo, potem bi pa še hotel ocenjevati naše delo.« Ocenjuje ga lahko le, kdor je Prinaš, torej Mi. Enako je rezonirala Ptja. Kdor ni z nami, je zoper nas. Velja le NSS.

Za to gre. Ne za navadno €mp stvarnost, ne za popravljanje in/ali prepir glede banalnih Utinteresov. Pogled na svet ni RLH. Dvignjen je v Sakvišave. RePS se zgodi kot ReSak; to držo so ponovili Slzbi okrog 91, ko so v skupini norovcev razvili stališče o Sti Nara, seveda našega, samega Ža. SNarsubstanca - Slld - je St (sveta). V območju Sti pa imajo vsi odnosi Tem - Strno - Dgč pomen kot v profani Dbi, kakršna je LD. STH ipd. se niso zadovoljili s tem, da bi prešli Slci 90 iz PtjDbe v LD; hoteli so ohraniti bistvo PtjDbe, ki da je po

njihovem prepričanju v tem slaba, ker je izgubila svojo St; le iz KomSti naj bi postala NclGentSt. Glede te točke sem se z MBP najbolj razhajal in razšel. V Dbo so investirali, kar vanjo ne sodi: Mago. Odtod vse večje razočaranje Slcev v 90-letih nad parlamentarno, strankarsko, tržno demokracijo kot LD(PM). Jaz o nji ne sodim dobro, a ne zato, ker ne bi bila Sak; ampak ker je zame vsaka Db le ObDb, s tem le lDb. Je pa kot profana bistveno primernejša od vsake SakDbe. Pristajam na partitokratizem kot na stvarnost; žalosten sem le, ker spoznavam, kako nizek - še nižji kot pri drugih ZahÉvr Narih - je Mor in Intelnivo SLDbe. Demagogi in ledemagogi in tepci so povsod, le Peni in RuparjiŠtrbenceljni; le da so Pukšiči še bolj bedni v istem. Marko Zvonku, ki reče: »Mati je stara in otročja«, kar mislijo TaSKomsti: »Boš pustil mater pri miru, grdoba?« Tako je kričal na MOča njegov stric Marko Kranjc, vodja ORJUNE. »Tebi ni nič sveto, govoriš kakor razbojnik!« To so kasneje - PoV - očitali tudi meni, le da sem jaz MOčev Kom RR v svoj lbt, občasno celo v - lud, RMg - lbn.

Pripisovanje Sti Materi-Domovini in s tem Dbi, v kateri naj bi živeli JSlavi, je bistveno. KlJanez je za St, a ta pritiče le MMBi oz. KCi, Katbog, ne Naru; tako je učil Mahnič. Janez ga ponavlja: »Seveda, ti bi mater najrajši postavil v oltar!« In to JGentNclsti, ki so že fašisti, tudi delajo. Za Komste je bog DbZg ali nadZg, za JNclste Domovina, ki je Juga-kraljevina. Oba nova bogova tekmujeta s starim Katbogom. Uspeh Ptje MV-II je tudi v tem, da spoji Gentboga z Mrkbogom v Lfz; zunaj ostane Katbog, Janez kot Dmbc, ki se sicer tudi navdušuje nad Domovino, posebno v Rupnikovi - Kociprovi - Rci, a nastane nov spoj: Katbog in Narbog. Narbog v vseh treh primerih. MV-II gre predvsem za Vrto (S)Nara. MBP norovci hočejo od srede 80-let naprej nadaljevati prav s to MV-II značilnostjo. Ta je meja, ki še danes ovira Slce, da bi normalno sprejeli ZahÉvrtip Dbe: LD(PM) kot Kpl banaliteto. Sprejemajo jo v stvarnosti, a obenem prisegajo na Vrto StNara. Je pa res, da jim je ta Vrta vse bolj le maska-alibi za zastopanje Utinteresov. Klavrno, a kljub vsemu bolje, kot da bi sledili SrboHrtom v njihovem PriPS oboževanju Nara. KlasTradSKlci - v času pred MV-II, ko so še pretežno mahničevci - na oboževanje Nara, kot ga obožuje Jel(očnik) v **Vstu**, še ne morejo pristati. Zato Janez: »Saj si že popoln brezverec v svojem norem oboževanju mater!« Brezverec v pomenu Čla, ki ne veruje v boga oz. mu je - seveda lastni - Nar nad bogom.

Mahničevac - v omenjenem pomenu - je recimo Debevec, ki v **Beljkah**, tik pred I. SvetV, ceni najvišje KC kot Katobčestvo, skupina mladih blejskih deklet, ob tem pa AvsDžo, ki je kot FD nadNactvorba; **Blejke** se zoper Francoze ne borijo v imenu Slova, njihova mati je MMB in ne Sldomovina. Med obema vojnama se Katlzbi oz. KatUmtki predajo intenzivni in PozARF, glej ARemca, **Kirke, Magda**, Majcna, **Kasija, Dediči**, Bevka, **BeKava**, Leskovca, **Plevnar, Dva bregova**. Šele polagoma in zaradi posebnih razmer se odločajo za SNcl, Bevk kot Prc v **Kajnu** in **Čedermacu**. Do RadKrite mahničevske nadNac koncepcije KCe oz. Kata pride v Klaboru šele v drugi polovici 30-let, z Ehrlichom, glej Kociprov **Zasad** oz. mojo ES analizo te drame v knjigi **Leto 1940**. Za Kocipra Župnik ni dovolj Rad za SNar, še vse preveč je v FDbi. Kociper v liku Križana izdelava NczSlca, ki mu je SNar višji od KCe; vnaša v Slov nov tip Totza, ki ni več delan po FP posrednosti - institucionalnosti -, ampak terja InfTotneposrednost akcije in vseh odnosov v Dbi, regredirajoči od FDbi v PS.

Tu se spet srečamo s paradoksom, z zvezo, ki ni enosmerna ali pričakovana; z micelijsko Stro sveta-Čla. Naj sta tako KC kot Ptja sredi 20-let zoper JGent-Jfz, od srede 30-let naprej z vrhom v prvi polovici 40-let začnjata razumeti novi Zeitgeist: da brez pristanka na Ncl kot Gent ne bosta uspeli; Razr-Prol in Katvera ne zadoščata. Predvsem pa ne zadošča LD kot izraz RLH linije: Db, ki je formalizirana v pluralnost oblasti, kar je terjalo že FrancRazsv, Montesquieu z delitvijo na 3 veje oblasti. Anglija gre od Locka do Millov k poudarjanju posrednosti odnosov v Dbi. Britanija je za Angleže res vrhovna - nadNac - Vrta, ki ima tudi čustven naboj, a kot imperij ni Nar. Angleži ne razvijejo Nara, kakršen je Tip za celinsko Evro od Napoleonove Francije do Hitlerjeve Nemčije in Rupnikove, a tudi Kidričeve Slje. Kar je Tip za Ncz, je prevlada skupnosti nad Džo, Narčuta nad zakonom, občestvene NLdeole nad Džinstitucijami, vezave med maso in karizmatično Oso nad pravno Džo.

Prav to propagira **Apa**. **Apa** ni aTip izdelek čudaštva in nepomembnih Slibcev, kot bi rado sugeriralo TradSLZ. **Apa** že vnaprej - prva - podaja, kar postane dve desetletji kasneje, čeprav ne v tako Rad in ekskluzivnem Abstpatosu, bistvena poteza tako MVPtje kot MVKCe, tako NOBD, glej ne le **ZaŠvo**, kot SPED, glej ne le **Vst**. Iz tega vidika moramo razumeti-razlagati tudi Koc(bek)ov NOBD **Večer pod Hmeljnikom**, ki ga Kocov biograf Ink žal nič ne razume, kot ne razume nič bistvenega. Tudi tu je prišlo do paradoksa: ravno Koc, ki je veljal PV za najbolj ekstatičnega, s tem - na tej ravni - Nczu najbližjega Fifa-Peka, oboževalca St **Zemlje**, glej njegove prve Prtpesmi, **Pentagram**, so med vsemi MV-Pzjami najbolj občestveno goreče, PSparticipativne, v njih sta NL spojena kot novi GentLRLfz bog, se jeseni 43 že zave pasti, ki jo je sebi in Slcem nastavil že sredi 20-let: s **Prvimi pesmimi**, s kozmocentrizmom obeh Tanapisanih dram, **Plamenice** in **Matere in sina**, ki sta en sam upor institucionalni Preti, ena sama apologija Mage, spajajoča vsa Člbitja v en plamen vroče Klde. Koc je v **Pla(meni)ci** tisti Katavtor, ki prvi razume pomen-bistvo Genta kot kozmične neposredne participacije; istega leta nastali drami **Placa** in **Apa** sta si v tem bistvenem isti. Seveda ne v vsem. Koc se upre TradMateri (in Očetu), izdeluje sam v povezavi s kozmičnimi silami novo občestvo, ki je metafizično; ta metafizika v **Api** manjka, Vidic pristaja na TradMater. A te razlike glede na temo, ki jo raziskujem, niso pomembne.

Jeseni 43 pa se Koc zave, da vodi takšna NOB(D) v Ncz, le v SNcz, ki se kot MimDč-EDč vojskuje zoper NemNcz. Predvsem zato - to je moja teza-razlaga - tako prepoudari posrednost, institucionalnost zidave nove PrtOF oblasti na osvobojenem ozemlju, se ogiba vsakršnemu patosu iz **Pentagrama**, piše dramo, kot bi bila Žurčlanek, suho in celo dolgočasno. Žal ne naredi še naslednjega nujnega koraka k SAPOi; tega zmore šele v **Strahu in pogumu**, glej lik v bunkerju skrivajočega se ilegalca v **Temni strani mesca**. Ostane na pol poti, kar je ponavadi najmanj učinkovito; ostane v SZi. Ostane pri Kldi, ki je zanj SNL v **Večeru**; noben lik **Večera** ne postane SAPO, kakršno oblikuje Mrak v **Loganu**. Celo liki **Rojstva** in **Razcev** so bolj (SA)PO od Kocovih Murna in odbornikov OF. Obenem pa SNL, kakršno nastopa v **Večeru**, nima Kolzanosa LFz Revakcije, kakršna je Tip za Krima in/ali Faturja v **Rojstvu**, za Špelco v **BSSvetu**.

Sami paradoksi, Rad nenavadne povezave: Libec Vidic in Kan Koc v **Api-Placi**, DeJfz **Ape** in LFz Voduškovih **Žen ob grobu**. Ker čuti Bor kmalu PoV, da

ni ne v **Razcih** ne v **Uri** dovolj in primerno zajel neposredne Sak bitnosti, jo gre iskat - v **Belih vodah** - v poetično čisto Nvo. Jfz omogoča Lfz, LibNcl omogoča Kom NOB(D), Kocov kozmični Kat se isti z Vidičevim MagSokom itn. Če AnIn tako razume ne le potek SD, ampak dogajanje Člsveta, kako naj piše SLZ učbenike a la SrKos et comp., v katerih so izpeljane jasne in med sabo razločne linije Pos stilov, Ideol, smeri, ki jih dajejo ZadrGačniki že kar v naslove poglavij? TradSLZgarji služijo Redi Zlsle na Nar(RazrVer) skelete, služijo Poli, pa naj se tega očitka še tako otepajo. Pravšnje LZ kot DgLZ nastaja šele z upoštevanjem paradoksov, ki se pojavljajo ob MePih; šele tedaj, ko (Ož)Ido zamenja model-lik DgSAPOEV. NDM. Moja komparativistika izhaja iz lika DgSAPOEV. **Apa** je del tega Temlika.

Po svoje se Vidic zaveda, da je kot ideolog GentNcla bližji Priveri kot Klci, ki so Hini in Zunretorji - Marko bratoma: »Boljše postaviti mater v oltar, kakor imeti Boga vedno na jeziku, a ne v srcu!« Can je z obema Župnikoma, v **Kralju** in **Hlapcih**, nazorno dokazal, kako malo sta verna, kako sta Boga nadomestila s KCo, neposredno čustvo z institucijo in njenim Utinteresom.

Prepir med brati se tako stopnjuje, da postaja nevaren. Zvonko žali, Hrti so nesramni: »Ha, ha, mati je postala svetnica!« Za Kane je edina Snica MMB. Marko-Srb pa je Prineposreden: »(divje) Molči vrag (Dvigne puško.)« Iz 90-let vemo, da puške ni le dvignil, ampak je z njo streljal, naveliko pobijal (ob tem, ko je klal z nožem-kamo); ne le v Srebrenici. Tudi MV-II je kot četnik streljal in klal Hrte in Musle, ne pa Nemcev in Itov; glede teh so bili Prti mnogo bolj divji in odločni. Kar je v nekem obdobju Tip za tega, je v naslednjem za drugega, morda prav za njegovega nasprotnika; vnaprejšnjega pravila ni, s tem tudi ne predvidevanja. Četniki so se skazali v Slji za najbolj šibke, klavrne, strahopetne, za mile Jere, ki se v glavnem skrivajo pred vsemi.

Vstopi Jože, drug za drugim se predstavijo. Jože, Idealik **Ape**, pa zadevo še zaostri. Izreče stavek, ki je najbolj Rad od vseh. Klci pravijo: kdor ni Kan, ni Slc. Jože pa to izjavo stopnjuje: »Komur ni bila mati« - domovina - »od nekdanj sveta«, torej celo v 18-Stolu in prej, Domovina kot Juga (brezupno pretiravanje, bedasta retorika), »ta sploh človek ni.« Izjava je v skladu s Fzom; je negacija Huma, ki opredeljuje Čla glede na Vrte UHe, glej **Grčo**. Pojem Čla je zožen do skrajnosti. Čl ni, kdor ni Jugos (JSlc), kdor nimam matere (kdor »ni sin njen«), kdor matere nima za Sakbitje. Koliko ljudi je Vidic še priznal v Slji sredi 20-let? A če niso ljudje, jih ni problem likvidirati, kot se iztrebi mrčes. Tudi Slibci pridejo na isto: na zagovor Totlikvidacije Sžov, Izdov kot neljudi. Vse tri Temskupine v Slovu bi storile isto, vse bi iztrebile obe ostali, kot je storila Ptja s PVD. NDM.

V **RSD** ugotavljam ves čas isto, a tako rekoč niti enega bravca ni, ki bi hotel mojo tezo sprejeti: da je bil PVD Strna nuja IdČla, ki pride do stopnje EDč smodela. Jože je nedvoumen, govori isto kot Seliškar v Poročevalcu 10. maja 45, kot NOBD: »Vsaka solza« naše matere, »ki je tekla zaradi vas«, Izdov, »vas bo klicala na odgovor, na strašno sodbo!« To sodbo na Katstrani obeta tudi Katdramatik Anonimus v SPED **Velika sodba**, glej mojo ES analizo drame v **Vojakih in trpinih**. PVD je treba razumeti najprej kot AbsPico, kot strašno Sodbo; šele v drugi vrsti kot zločin.

Doda pa Jože nekaj, kar ima globlji-poseben pomen: »Spametujta se, dokler je še čas«, tako so pozivali Prti Dmbce, »spoštujta to, kar je še živalim sveto!« To je pomembna izjava. Kaže na ustroj-bistvo Sti. St je za Vidica vezana na

bios kot rod. V tej točki, da odločata Rod-Kri, med živaljo in Člom ni razlike. Ncl je ravno v tem Gent oz. rodovnost; je regres k PSi, je razumevanje PSi kot krvno-rodovne. Že FP stori korak k univerzalizaciji, a ostane še znotraj Kata. Šele RLH doseže razvito stopnjo UHe: Čl ni Čl po tem, da je (na)rojen iz določenega biosa (Vitz), ampak je to-tak po Eti, Umu, Kuli, čeprav ne brez zveze z Nvo. Vidic je skeptičen do Kule, ima jo za esteticizem, za Hed, glej lik Maksa. Um mu je preblizu Utinteresu. Pra(va) je Nv, ki je v bistvu Maga: Nv kot rod oz., izraz ni Vidicev, ampak norovski: narojenost.

Gre za sintezo Kata in Liba kot Nvdže. Od Kata si **Apa** - in njena PSt - sposodi ljezen. V Katu je to ljezen do boga, KCe, MMBe, itn., v **Api** ljezen Matere do svojih otrok in njenih otrok do nje. Jože bratoma želi, »da bi tudi vama zažarelo solnce« (metafora, a tudi najmočnejša Nv, glej Aškerčevega **Zlatoroga**) »velike ljubavi« (srbski izraz), »ki blaži srca«, Katdrža, »in utrjuje odločnost v duhu in delu« (Fz drža). Ker KISlci in Hrti ne ljubijo Juge kot svoje Domovine na MagVerRad način, se ji odpovedujejo, to velja za čas od 1914 do 1917-18; Zvon in Janez odideta od doma. A ker sta le začasno napuhnjena, vemo - dramatik ve -, da se bosta vrnila - Jože: »Prepričan sem, da se vrneta, vrneta skesano«, KatVrta, skesanost je tudi samoponižanje, »prosila bosta majko in ona - srce zlato«, Srbija, »jih bo zopet vzprejela v našo sredo.« Zopet jih 18 ni, ker Slci in Srbi še nikoli v Zgi nismo bili v isti Dži, sprejela pa jih je in Slci so se res leta 19 obnašali skesano, pohlevno, hlapčevsko; Klci so zračunali, da jim tako najbolj ustreza-koristi; glej obrat Klcev od avstrijakantov k J(ugo)Patr(iot)om v Špicevih **Patih**. Priznam, da Kl Slcem - kar vsem Slcem - ni bilo lahko kar naprej (v 20-letih) poslušati, kakšni avstrijakanti da so bili; to jim niso očitali le Srbi, enako Komsti, recimo Kreft, ki v **Kurah** - kar precej konjunktorno - združi JSlavsto z AnBrždržo. Tudi zato je NOB tako pomemben; zmago s(m)o si priborili Slci sami oz. v zavezništvu s Srbi, z Jugosi, z Rusi, z AngAmi. Srbi v Srbiji so bili MV-II celo bistveno manj SAKO od Slcev. Kar je veljalo med obema vojnama - že v I. SvetV - za Srbe (Jože: »Samo moči nam je treba v teh težkih dneh, moč in odločnost v delu, pogum v srcu in misel za mater«), je veljalo MV-II za Slce.

Teze v drami se neznansko ponavljajo; na to le opozarjam, le sem in tja tudi sam ponavljam; recimo Vera: »Vem, kaj nam preti«, razdor med Br, »vem, koliko sile in požrtvovalnosti bo treba, da ohranimo dom. Ljubav do majke« (srbski izraz) »nas bo vodila, ona sveta ljubav«, to je bistvo: Stljezen, »ki je svetlejša od solnca«, je naravna in nadnaravna (Maga), »bistrejša od demanta.« (Patos.) Jože: »V roke si sezimo, sestra!« Ime Jugoorganizacije, vzporedne Soku: Kolo jugoslovanskih sester, sovodila ga je Komanova. Marko: »Duše zlate, trdne in zveste!« Katizrazi, FP. Enako v: »Bog vaju blagoslovi, za to uro« itn. Tako naj bi govoril Razsvlibec, Diderot ali Condillac? Za tadva vodi RP v Prih, a to ni »naša bodočnost«, Prih NSSi, ampak Prih vsega Čloštva, Stra UHe. Te trditve ne morem dovolj poudariti kot Temrazlike med Zahčvrlibom in Slibom, ki je PsLib.

Marko za odhajajočima bratoma »(z dvignjeno puško) Izdajica!« (Srbizraz.) Jože: »Matil! Maščevana boš!« Mašč pa ni iz Katldeolarsenala; je iz PMge-PSi. Marsikaj se kombinira. Odide tudi Maks. Po mojem ima prav, ko ugotavlja: »Zaostali smo v razvoju.« Tudi: »Kulture nam manjka.« Le da ti dve ugotovitvi ne določata Pravzroka za konfliktnost v Dni. EDč je Stra IdBa. NemNcz se pojavi v zelo razviti in KulNemčiji desetletje po tem, ko je napisana **Apa**; oz.

tedaj v Nemčiji zavlada. EDČ DŽV se pojavlja v zelo razviti Franciji kar naprej, še MV-II med petainovci in makiji. Maks se moti, ko vidi pri Avscih, Nemcih in Itih - sosedah - Ideared: »Poglej sosedove! Tam imajo urejeno gospodarstvo«, vsaj v Iti je sredi 20-let bilo, »vsi so složni«, kdor ni bil složen, so ga poslali v internacijo, na Lipare, »tam je življenje res veselje in uživanje«. No ja, kakor za koga. Glavni lik v drami gospe Terseglavove (Tergve) **Rojeni smo za življenje** (PsSPED, 85), Liza, gre leta 42 v Firenze uživati visoko ItKulo. Maks govori kot ona: »Pred dušo ti stopijo veliki problemi človeštva, zasanjaš se v solnčne, daljne cilje«. Vidic kritizira Maksa iz **Kralja**, parafrizira ga, a ne upošteva - Tip Zamol -, da je v CanMaksu več EV, poleg Estuživača predvsem LRevar, organizator Prola in bodoče Ptje. A kot da bi Vidic zadel Krefta iz 41-42, ki v Rimu uživa EstKulo v duhu Humuniverzalizacije **Kojantov**, SIKule. Kreft sicer PoV razlaga svojo rimsko MV-II epizodo Dgč, a da se jo tudi tako, kot jo ta hip jaz. Tudi od MrkKoma se da preiti k EstHedu PsUHe; če ne bi Kreft 40 napisal **Kojantov**, jaz te teze ne bi postavil, tako pa... V Kreftu je bil ves čas skrit tudi Libec, SNclst. Ta se je lahko razvijal v **LTuga**, lahko pa v Vidičevega Maksa in Tergvino Lizo.

Dilema, ki jo zastavlja Vidic, je ista kot MV-II; je pa na drugem nivoju Razna. Namreč: NOBD je sočasna dogajanju, ki ga uprizarja, **Rojstvo** nastane 1944 in opisuje dogajanje 1944, **Rpa** pa se vživlja v položaj, kakršen je bil desetletje prej, razlaga ga z vidika 1925, ko je kar precej splošno sprejet, medtem ko so ga 1914 tako razumeli-videli le redki. Najbrž Ivan Hribar, Anže Novak, Endlicher, morda Golia, Maselj Podlimbarski, Vilevstik, nikakor pa ni bil SpS Resa, ki je postala skoraj fraza. Jože: »Maks, ali je sedaj čas za uživanje in udobnost? Sedaj, ko se moramo boriti za svoj obstoj?« KISlci so sicer tudi menili, da se v I. SvetV borijo za obstoj Slova, a na strani Avse, medtem ko je za Jožeta - Vidica - obstoj samoumevno obstoj (dejansko šele Nast) Juge; Vidic ima Jugo za VeStro, ki je dana že od nekdaj, že v obredih ustoličevanja na Gosposvetskem polju, že v **Valuku** in **Snu**, s tem celo metafizična ali točneje: Magna. Stra te trditve je enaka tisti, ki pravi, da smo Slci od nekdaj na ozemlju, ki ga zasedamo zdaj; takšna izjava se je pred nedavnim - res le? - zarekla Rupu, ki naj bi bil nekak Libec. Trdim, da je Slov šele nastajalo, da ga v samoumevnem pomenu, kot ga uporabljamo danes in kot ga je sprejela velika večina Slcev (ne pa jaz) okrog 91, ni bilo še niti v koncu 18-Stola, v času **MicMata**. Je šele nasledek 19-Stola, pa še tu se ne razloči od Slava, od JSlav(stv)a. Obstoj Slava bi bil zagotovljen tudi v primeru, da bi Slci izginili v NemAvscih, ostali bi pač vsaj Rusi, predvsem zaradi svoje številnosti. Tudi Srbi bi najbrž obstali v primeru, ko bi Slci poniknili. Zavest Slova kot SAKOe, ki ni Id s Srbi, Jugosi in Slavi, je nastajala šele v 20-Stolu, se kot vidik lastne NDže utemeljila šele najprej v Ptji v drugi polovici 20-let, nato pa PoV s SP€, glej Jurčevevo linijo. Tudi v Jelovem **Vstu**, 51.

Za Maksa je domovina le Estpojem: »Ne rečem, da nimam zmisla« (pisanje besede zmisel namesto smisel prevzame kasneje Vodušek; paradoks: smisel mu je preveč po srbsko!) »za dom. To bukolishko razpoloženje, ta antični panteizem, ki dehti iz naših poljan, ima celo zame nekaj nad vse pikantnega. Že razlika med udobnim življenjem v svetu ustvari rafinirano uživanje primitivne domačije.« Se ni nagibal v takšen esteticizem tudi sicer tako zaveden JNclst, kakor je bil MV-I Vilevstik, glej **Zapiske Tine Gramontove**? Podoben esteticizem je bil Tip za Vojeslava Moleta, glej Pekzbirko **Ko so cvetele rože**, 1910, tudi

Mole je bil Libec. Ta(k) Maks ni Can: »Ljubim mater, a ne tako strastno, kakor ti«, pravi Jožetu. »Ljubim jo kot umetnik, kot fantast, kot romantična duša, če hočeš.« Vidic namiguje na Cana, na **Romduše**, a tu dela Canu krivico. Can ne odide v tujino, kot načrtuje in izvede Maks: »Tudi mene miče v svet, v sijaj in žar tujine. Tam žari življenje - isker vodometa v tisočeri lučkah. Tam poje prostost.« Je šel kdo od znanih Slcev MV-I na ta način v tujino? Bogumil Vošnjak kot JNclst, Kristan kot SoD, enako Gustinčič. Rafiniranih Kulestetov, kot je Maks (no ja, kot si ga Vidic zamišlja), Slci tedaj nismo premogli. Niti MV-II ne. Šele v LDPM, PoV, od druge polovice 60-let naprej, a la Šalamun.

Vidic prikazuje Maksa seveda kot Etničlo: »Malo po svetu bi šel, za dalje časa. Ne vem še, za kako dolgo.« Zdaj je vojna, ta pa mi ne paše. »Med tem boste uredili domače prepire«, nad njimi je vzvišen, dela se vzvišenega, »in meni ne bo treba poslušati tega neestetičnega prerekanja, teh sirovih preprirov.« Sirôvih, ne sírovih! Maksa desetletje kasneje povzame FKozak v liku Toma Granta, glej **Vido Grantovo**. Sredi 20-let podaja Ešdržo Grum, glej **Zast(or)e**, vendar Larsen v njih ni toliko esteticist kot videc; njegov estetizem ni HedŽun sorte, ampak je (le Ps?) Rlga. Larsen zblazni, tako zares vzame Umet, Vidičev Maks pa je zgolj računar, površen in banalen.

Komaj dobra 3 desetletja prej, 1889, je začrtal Voš(njak) v drami **Pred sto leti** Slov kot NKNM VIS, kot vrh ČD-sveta. Trio ZLV je sinteza, Idealik. V 20-letih pa se ta sinteza razkroji na vrsto Radsmeri, na Kreftovo LR-Kom Rco, **Leto 1905 (Lo-05)** in **Tiberija Grakha**, na Grumov Rlgestetizem metafizičnoRad vrste, **Zasti**, na Majcnovo AD v **Kasiji** in **Dedičih**, na Jarčevo obupno Is rešitve, ki K-da je beganje v krogu, glej **Klic iz grobnice**, na Lahove drame **Na narodni praznik**. ltn. Vse se problematizira, vse postane odprto; to je moja opredelitev SIZ-20 oz. SD-20. Vidic - JNcl - se bori ravno zoper to panproblematizacijo, s tem tudi zoper ARF in vseodprtost. Bistvo tega zapiranja je Fz.

Bistvo tega Fza izpove Jože v svojem dolgem in zanosnem odgovoru Maksu: »Veš kaj je dom?« Dom kot VrhVrta - kot PnM, kot bit, kot Ožld - Čl(oštv)a. »Ali si ga spoznal s srcem, z dušo?« Srce se veže na SeH, duša na Kat. »Le ljubečemu srcu se odpro krasote naših poljan.« V DaSlji - v PMLD - sta Srce in Ljezen nepredstavljivi kategoriji. »Odpri oči, odpri srce - in zlata čuda ti bodo omamljala dušo.« Už, a kot Verfanatizem, ne kot Eštopazovanje z distance. »Naš dom, naš krasni dom!« Naaaš, NSS. St: »Poznaš svetišče, lepše kot to zemljo, poznaš umetnino, dragocenejšo, kot je ona«, kot Stzemlja? »Naši gozdi šepečejo bajke«, zveza z ArhPreto, PMg izdeluje bajke in Prav(lji)ce. Vse odmeva od dramatikove gostobesedne retorike: »Naše njive ... naša zlata polja ... naši viri žuborijo ... naša jezera žarne oči kraljice vilinega dvora«. Vse se iz stvarnosti, podvržene Realzanalizi, RR v Pravco. »Naše gore - titani ... Naše pesmi - čari bajni ... Naši fantje - krepki, ravni kot smreke, lica so jim nežna kot jablanov cvet, ustnice cvetoče ...« ltn., brez konca in kraja, brez sleherne mere, kar je mogoče le v umetelni retoriki; vsaka najmanjša zveza s stvarnostjo to AbsPzjo že relativizira. Ker sta bili Ptja in OF realni borki, je NOBD neprimerljivo bolj Realz stvarnostna kot to Vidičevo strahotno klobasanje, ki ima en sam namen: reklamiranje Juge kot naaašega Doma: »Glej, to je dom! Lepota, Moč in Delo - krog vsega zemlja, zemlja svéta«, to platformo so okrog 91 ponavljali norovci, »pesem naših zvonov, kakor razodetje«, Katizraz...

Maks je do vsega tega skeptičen in prav ima; tudi jaz sem bil okrog 91. Oziroma: Maks celo dopušča tak Ideasvet, a je zanj to »sen tvojega srca, sen daljne bodočnosti«, medtem ko je zame SSL. Jože je prepričan, da bo ta Ideasvet na doseg roke, kot so bili prepričani v Nast Koma kot Realparadiža Komsti-Prti 45. »Pride dan, ko mi boš pritrdil.« Leta 45 pritrditev, vsako kasnejše leto pa več razočaranja, glej RadKrito tega Ideapričakovanja v **Diaferi** okrog 60.

Ker kar trije otroci zapustijo dom, je Mati obupana; treba ji je pomagati - Vera: »Molite z mano, deca, molite« - Katizraz - »za mater! (Cveta in Slava poklekmeta.)« Pralibci da bi klečali in molili? Vera, sestra in hči, sklepa 1. sliko z Radpristankom na KatStro: »(s čustvom, vsa deca za njo) Bog nebeški, ki kraljuješ v solnčnih višavah«, v Nvi, »ohrani nam našo dobro majko!« Personifikacija Domovine ni mogoča, če ni predpostavke boga kot osebe, celo kot Vsemogočnega, previdnostnega, ki z voljo ureja svet; RLH nima posluha za t(akšn)ega boga, RLH dopušča na eni strani Nvo, ki ni previdnostna, na drugi Perboga, ki je območje Intčustvovanja, v Nvi nedokazljiv. SLib se povsem sesuje pred Katom: »Razženi temne oblake«, kako naj bi jih razgnala Nv na prošnjo ljudi, vsaj v RLH VISu je to nemogoče, »umiri viharje, ki ogrožajo našo srečo!« Se je Vidic zavedal, da se je - vsaj na tem nivoju - povsem približal Kreku, glej Krekovo dramo iz 1916 **Ob vojski**? »Naj pošlje zlato solnce na naš dom, brani nas težav in bridkosti!« Čisto FP. »Ne dopusti, da bi nas gnali sirovi sosedi po svetu, deco brez majke, bedne sirote!« Infantilizacija, ki izraža Absnemoč ljudi (Slcev), nobene zveze s SAKO emancipativizmom-aktivizmom NOBD. Prošnja za pomoč, ki je bistvo vere v MMB: »Pomozi nam, dobri Bog, da po naših skromnih močeh«, Komsti se niso imeli le za skromno močne, v tem minimalizmu je **Apa** še najdlje od Fza, »sodelujemo pri velikem svetem delu ohraniti dom!« To delo očitno opravljajo prevsem Srbi.

4

Druga slika **Ape** je isto kot prva, le še stopnjevano. Ultrapatetizacija, ki veže **Ob vojski**, 16, z **Vstom**, 51. RomSeH RR P(lemensko)S(kupnost) v IntDno, **MešMati**, kjer se SeH umakne KršHumu, ki okuži HMgo. Ker ni Institucije, se kaže PS v Negobliki kot OžDn. PS je v MešDbi nujno intimizirana, razen kolikor se ne RR tudi v Fz; Fz sicer razume skupnost kot vročelnit ozko-stisnjeno, a ta Mizem kompenzira s poudarjanjem AgrEkzKlde. Ker je ta Tip le za Srbe (MV-I), je v JNclu manj navzoča. Najvidnejša je kot agresivnost navznoter, kot teror uboge Matere nad otroki. Ker ni Svprostora, se Materina čustva zgostijo v Etpritis, ki zastopa Materino Trp. Nastane mortualizem-viktimizem, ki se podaljšuje še v SPED, **Napad**, **Razval**, **Mladost**, **Črna maša**, **Velika sodba**. Pasijon kot predstava samoSmila, kar spet vrača SeH. Žalost se zgošča v Bolest.

Medtem ko je bil topos 1. slike »priprosta kmečka soba«, torej še nekaj normalnega, je prizorišče druge le še »dvorišče«; kot da je Čl že izgnan iz doma v preddverje, na plano, pod (ne)milo nebo, brez obrambe pred dežjem in viharjem. »Na levo vhod v hišo«, ki kot da je blokiran, »na desno v hlev«;

še hlev ni več dostopen. »V ozadju zid z močnimi vrati na sredi.« Čl-Slc je MV-II zazidan. Se mu bodo vrata v prostost odprla? Kdo mu jih bo odprl? Si jih bo sam? V NOBD si jih odpre - izbori, izvojskuje - sam. AgrĖkzKld Ptje je s te plati Poz Vrta. Zločini Ptje so kolateralna škoda pri praksi, ki je na ravni DbŽge Poz: Slja postaja SAKO. S tem pravim, da neka etnija ne more postati - skoz Nar - Naca in ND, če se kot AgrĖkzld ne oblikuje kot zločin(ska). Tvegana, strašna, neSent izjava, a imam jo za resnično-stvarno. Takšna je pač logika IdBa.

Dokler ni AgrĖkzIde, vlada »jesen. Večer, hladen in žalosten.« Mati je vse bolj »trudna«. A ne le ona, enako njena hči Vera; namesto da bi bila kot ilegalka-vosovka Špelca, ki likvidira zle-zlo (gestapovca Baumann), prehajala v članico Odreda maščevalk, furij-pošasti, Kmecl v **Umiranju-Marjetici**, mlado dekle vene kot rožica, ki je vrtnar ne zaliva. Na začetku SD-SIZi je vrtnar - gartnar Mat - takšno rožico - Nežko - skrbno zalival, da je ostala živa-sveža, deloval je tudi ErS Svno. V SPED so že žalobne in nemočne. Zgolj čakati na to, kaj bo odločila o njih kot sužnjah SvetŽg, takšna je bila odločitev MV-Dece, pomeni stopnjevati hlapčevsko-trpno naravo čakajočih. V **Napadu** je takšna Vera, v **Razvalu** Vinkova mati Ana in žena Rezka, v **Simfoniji** Žena, v **Svetinji** mati Zakotnikova. Ena sama pasiviteta. MV-I so Slci čakali Srbe kot odrešenike, MV-II (DeSlci) AngAme; isti model čakanja. FP uči, da mora pridni Čl-hlapec čakati, da bo nagrajen. Nagradil ga bo Gos: Katbog oz. njegovi poverjeniki, od Grofa do AngAma. Ko so AngAmi okrog 43 to uvideli, se jim je pasivizem četnikov in Dece uprl, podprli so Prte, čeprav so vedeli, da so ti Komsti. Hlapec je pač zmerom tepen in kaznovan. In prav je tako; če je po lastni volji hlapec - če si ne upa emancipirati se -, naj bo tepen-kaznovan. Ž kaznuje vsakogar, ki ni poln Ža. Če kaj, sta Ptja-OF razumeli prav to. Glej NOBD: Radaktivizem Krima-Nine v **Rojstvu**, Matjaža Jeriša v **Uri**, Dušana-Železnika v **ZaSvo**, Vida v **Prz**.

Mati in hči Vera pa se medsebojno gladita in se tolažita - Mati: »Preveč se mučiš z mano, dušica. Vsa blede si in žalostna. V tvojih najlepših letih.« Zakaj pa Vera ni Mata Hari? Ker SvetŽg Slcev kot stvarnosti sploh ne pozna. Slci so se skrili v IntDno, da bi bili čim bolj nevidni, da bi šla dež in vihar čeznje. Dež in vihar pa sta NNcz/Nemci in SIKomsti. KC-MV-II hoče, da gredo Že v samostan, kot Snežnina sestra Mirjam v **Mladosti**; ne pa, da dejavno sodelujejo v zločinu-likvidaciji, recimo Ehrlicha, Mato v BRozovi drami **Človek, ki je umoril Boga**. Mato je po BRozu Resa Špelce iz **BSSveta**, Rdeča komisarka Resa polkovnika Igorja iz **Napada**, Vomb(ergar).

Slci so MV-I minimalizirani; enako ugotavlja KMg **Ob vojski** - Vera: »Mati! Ne govori tako. Glej to malo dobrega«, poudarek je na malo, »kar ti storim, ta majhna« (!) »ljubav.« Golia je bil eden redkih, ki je želel, da bi postalo dobro veliko, zato pa je moral Zakotnik kot Čtk prebegniti iz Avsvojske k Srbom, kot dobrovoljec, **Dodža**. Mar ni bila primernejša celo odločitev Berte, **Kirke**, da postane verižnica, preprodajalka na veliko, Kplpodjetnica? Zla, a aktivna, uspešna. ARemec jo sicer kritizira, ker je ARemec Kan in EtHumst, a meni je Berta bistveno bolj simpatična, čeprav laže in zapeljuje, pridobiva in ubija, kot omledni čustveni cunji Maaati in Seeestra iz **Ape**. Imel sem izkušnjo: moja babica - Mutti -, NemKorošica, mati enajstih otrok, je podobno kot njena soimenjakinja iz **Ape** Vetiho trpela in težila svojo IntDno; iz stanovanja je v nekaj desetletjih stopila komaj kdaj. Prostor brez Sve, ječa. Ni čudno, da se mi

še danes upira vsak zaprt prostor, vsak mi pomeni ječo mojega detinstva, tudi šolo kot ječo, PoV celo Ptjo - SocJugo - kot ječo. Kolikor sem mogel, sem se aktiviral, kršil norme, prebijal meje; pri tem pa pazil, da me ne odnese v prepad. Tvegati, a z zvitim umom. Kom + NKNM.

Kakšna je njuna ljezen, velika ali majhna? Dramatik se ne more odločiti. Opazuje in vidi, da je glede na dogajanje sveta majhna; prav zato jo mora narediti - RR v - čim večjo. Mati: »Dete, velika in mogočna je tvoja ljubav«. Zakaj? Ker ostaja Vera zvesta Materi-Domovini. Je »svetla kot zvezdnato nebo«. Bolj ko je ogrožena, bolj jo morajo sodelavci RR v veličastni patos. Ko se Novačan skriva v Kairu, prepeva o Slji z mejami na Velikem Kleku. Za Jela, **Vst**, je še 51 središče Slje v Gospe Sveti, a je sam Jel le sanjav infantilnež, izgubljen v ogromnem BA, v Argi. Sanjari, kako sta z Junakom zaklala Rdečo zver, podrla vladavino Ptje. Resa pa pravi, da Jelovi dediči še danes, 2005, ko so na oblasti, stokajo, da so podrejeni povsod še zmerom delujoči-vladajoči Ptji. En sam strah. Torej Mati strahov? Kako naj takšni prestrašenci ustanovijo Džo? V času osamosvajanja so jo najvidnejši udje SPE, ki so se tedaj znašli v Slji, na vrat na nos podurhali v Celovec, kjer pa ni vladal Rupnik (Rožman ni maševal v cerkvi Gospe Svete kot novi karantanski škof), ampak NemAvsci, heimatdienstovci, pripravljajoči gospodstvo dr. Haiderja, simpatizerja Ncza. Se ne držita knezoškof Roschmann in papi Haider za rokce, glej fotos, ki ga je posnel Dmbpropagandist Beranek?

Vse je čezmerno, a le v retoriki - Vera: »Mati, strašna in brezmejna je tvoja bolest, temna in žalostna, kot jesenska noč.« Potrebo imam, da bi tej Maaateri prdnil pod nos, ji pokazal osle, ko-če bi mi trobezljala takšnele: »(tiho, zamišljeno) Zdi se mi, da so naše duše čudežne lutnje«, luknjaste dušel, »polne zlatih in temnih strun«; imam pa že raje boben kot te nežnomile citre z mjavkanjem: *Vrtec ogradila bodem, / lozic nasadila bodem*. Špelca ubija za Svo, Vera sadi roženkravt ... »Kadar cveto polja - vriska duša naša v najslajših zvokih, kadar umira zemlja, plaka naše srce, neutolaženo, neutolažljivo.« To je: neutolažljivo. Če se Čl odloči, da bo zgolj plakal, bo ostal do Si zgolj plačnik; on, hlapec, bo plačeval - garal -, Gosi bodo pa žrli. Tako so tudi Srbi - od 18 naprej - žrli na račun Slhlapcev. Ni razumljivo, da je Ptja hotela počistiti to zlo, ta gnoj, to sramoto, in vzdigniti LRevo, že v 20-letih, s Srbmagnati vred nabosti na vile tudi Slmagnate, Vidičeve šefe, Kramerja in Žerjava, Marka Kranjca in Engelberta Ganglna? To perspektivo je oznanjal že 23 Kreft v **Lo-05**. Žal je bila prekratka, vodila je v lumRevo. Svet je bolj zamotan, kot obeta EDč smodel, ki pravi: pokončaj zle, pa bo zlo izginilo in nastopil bo paradiž, **Mati radosti**. Sama SSL, kamor se obrneš.

Motiv mrtvih materinih sinov - motiv **Ob vojski**, Tip KršKatmotiv - Mati: »Glej, dete, kako se žari zapad.« Zapad je ime za soško fronto. »Kri, temna kri je razlita čez polje - kri mojih zvestih.« Ni čudno, da so Vidičevi šefi prepovedali uprizarjanje **CrkKave** (in da jim tudi **BeKava** ni bila pri srcu), ker ta razkrinkuje stvarnost umiranja »zvestih«. Najbolj Pozlik **CrkKave** je SoD, ki zblazni, nima nobene Nacideje. V **BeKavi** se prepir-spor med brati iz doma prenese na samo fronto, v strelske rove-jame; brata Jože in Tone Grivar se sovražita, drug drugemu pripravita smrt. To je PriSD-20, točna SI2-20.

Kdor reagira kot Mati, ne razume stvarnosti, zato le-te ne more mojstriti - Mati: »Veter tuli« (»in tavuli«, bo dodal dr. Štefan Mohorič, »koče guli, divje uli ...«) »pustoši« ... ratata. Sledi napačna reakcija: »O - da nisem imela

ljubezni, da bi zadržala svojo deco!» Kot da se jo da zadržati z ljeznijo! Bi sinovom svetovala, naj že 14 dezertirajo iz Avsvojske, če bi jih bolj ljubila? Ivan Tomc v **Kurah** dezertira, a ne zaradi ljezni Domovine do njega; sistem odločanja za takšno dejanje je mnogo bolj HKD. Vidičevo poenostavljanje je neverjetno. Z ljeznijo se da veliko narediti, če je ta povezana z močno Verledeolo, kot je bila ljezen do SNara pri Prtih, v izdelavi Ptje, MV-II. Kaj pa nudi svojim sinovom Vidičeva Mati - razen neprebavljivega patosa?

Ne pravim, da takšna Mati ne more biti Trag. Občutek, da sem brez moči, je strašen. A ltljezen do otrok ni tista sila, ki daje moč; oz. neko moč daje, ampak povsem napačno. Tudi to Perizkustvo imam. Moja babica Na(tali)ja je želela napraviti iz svojih dveh sinov dve VelOsi, uspešni, PriMeša, kakršen je bil njen nono Josip Ličan. Oba sta se ji izmuznila iz rok, stric Boris je postal prazen nastopač, playboj oz. »milijonar brez gnara«, cigan-baron, MOč pa Komst, Vezapornik. Babica si je očitala noč in dan, da je ravnala narobe, iskala je vzrok za svoja napačna početja; očitala si je nemoč kot premajhno ljezen. V Resi pa ni dovolj upoštevala stvarnosti, ni znala biti obenem zvita in usmerjajoča, njeno kvekerstvo se je ponesrečilo. Ker je MOč to videl in zaradi tega - iz ljezni do matere - trpel, je iskal Dgč pot, a se je zmotil tudi on. Je Čl en sam niz napačnih odločitev, neuspehov? Kaj pa jaz, ki se imam za uspešnega? V svojih očeh sem tak, kot sem od malega hotel biti ali celo še bolj uspešen od želja-pričakovanj. Spodbijam usodo kot smolo? Jaz seveda ne ustvarjam Matere radosti; vsakršno mater destituiram. A tudi otroka. Moja smer je DgSAPOEV. To pa je smer NejDam in ne v MimDč-EDč.

Mati iz **Ape** ne prenese, da bi Čl postal SAPO; odtod njena premišljevanja t(akšn)ega tipa: »Šli so od mene kakor tujci«, moji sinovi. Namesto da bi bila srečna: otrok mora storiti materomor, da se lahko osamosvoji, mora postati tujec, celo sebi. DrČl je Čl, ki Ponot(ranji) ravno tujčevstvo, »kakor popotnik, ki zapušča krčmo«. Krčma je nasprotje Dni kot Stšu. Ker je babica Naja svojo Dno vse bolj stiskala v prostor brez zraka, je moj ded dr. Robert vzel pot pod noge in se preselil v krčmo. Tega butasta Maaati iz **Ape** ne more kapirati.

»V očeh jim je sijal tuj, nepoznan blesk.« Sijajno: odkrivali so, kar jim prej ni bilo znano, postajali so izvirni; česa bi si bilo bolj želeli? »Srca so jim hrepenela v daljavo, proč od mene.« Tako je treba razumeti tudi Canovo hrepenenje: proč od Matere-Domovine, v Svsvet široke ceste ali celo le stez in brezpotij, ne pa incest! Mati je dejansko Rad egoistka, Avz Že: »(sanjavo) Imeli smo dom, velik in prostran, imela sem deco. (Glas ji omaga.)« Hvalabogu, da je vse to izgubila; prednosti, ki je nastala MV-I, se JNclGentslabiči niso ozavestili, razumeli so jo kot slabost. Šele danes, v PMLD, postajajo Slci brez doma in maaater, nehujejo biti deca. Žal tudi iz tega stanja ne znajo izpeljati Pozkonsekvenc. Postajajo le mali razbojniki, tržne ščukice, Avztekmeči, stanja ne jemljejo za izhodišče Nasta DgSAPOEV.

Naj tu parafraziram in s povsem nove - dozdajšnji nasprotne - plati razložim zgodbo o bogu Kairosu. Konvrazlaga pravi, da mora Čl, mimo katerega pribriži Kairos, tega, buden, pravočasno zgrabiti za čop, izkoristiti priložnost, si bogašanso podrediti, uspeti v tej tekmi s časom. Ameriški pisatelj (pozabil sem na naslov romana; KasO – pri popravljanju razprave za tisk) odlično opisuje prednost počasnosti, glej njegov roman. Sam nočem podčrtavati počasnosti, ampak spoznanje, da je legenda o Kairosu past, ena najhujših pasti, v katere se lahko ujame Čl; past kot Stra Kpla. Zgrabiti Kairosa, leteti naprej z njim

pomeni odpovedati se sebi, prepustiti se trgu, tekmi, heteronomnosti usode kot Konte. Modrost in moč je, da Čl, buden, opazi mimo dirjajočega boga, a se zanj ne zmeni oz. mu celo pomaha, češ, kar naprej, butec, kam pa boš prišel? Le na krožnico THM-kroga, na sam začetek, v CirkM. Ne se pustiti zvabiti bogu Hitrecu pomeni celo stopiti vstran, se napotiti po lastni poti, po tisti, za katero se Svno odločam jaz, ne pa po poti Zeitgeista. Tu so skuppadli MBP od druge polovice 80-let naprej: v strahu, da jih bo v teku za Kairoso (Zeitgeistom) prehitel kdo drug, Žizek, Stres, Močnik, Butičnik. In so začeli pretiravati v GentNclu, Posn(emati) zaostale SrbHrte, krasti KCi Stro Sti, skratka, obnašati se kot pajaci. SH misli, da počne isto kot jaz, ki sem se umaknil iz DbZge na rob že 86 ali 91 oz. že 73. (Glej njen zadnji intervju v Oni.) Ima se za upokojeno političarko, pravi, da je le še doma, da kuha in skrbi za vnukinjo. Ne razume, da se umika iz hrupnega foruma v IntStš, obe točki pa se dopolnjujeta kot Kld in Pld. Niti od daleč ne čuti, kaj je to rob lIdBa; vsak mesec da intervju, v katerem se povzdiguje, poučuje, svetuje, se pritožuje, ocenjuje, igra zagrenjeno in razočarano - udarjeno - Mater, ki jo je deca zapustila. Pojma nima, kaj je smer NejDam, kje bi se mogla (po)ls Dt; da je Dt nekaj drugega od lde. Še sanja se ji ne, da bi bil nujen obstoj Dti. Spet me karikira, ko me hoče Posn, kot se je zgodilo na prehodu 70-ih v 80. leta. Boj se epigonov, o Čl!

Mati ima vizije-privide o Si, ki kosi na bojnem polju; Materini otroci padajo, **Ob vojski**, Canove **Podobe iz sanj**. Mortualizem; kot da bi Mati uživala v njem, PervPld. »Trombe«, jezdec-S, »pošasten mož, brez krvi obraz, pogoltnila jih je odprtina« ... brr ... »Črne sence se plazijo na višave«, grrr ... A Mati ves čas zida na predpostavki, da bi morala biti ljezen močnejša od Trpa; Katldeola, Velika noč močnejša od Velikega petka, Vst od Pasijona. Vitz. Zveza med obema točkama je Perv: »Moja srčna kri bo napajala naša polja.« Resa te izjave je v znani srbski: kjer so naši - srbski - grobovi, je naša St zemlja; naša kri jo zamejuje. To zamisel je prevzela tudi Ptja MV-II in PoV. Iz jeklenega objema te SŽ se ne more nihče izmuzniti, razen če spodbija temelj zadeve: vrednost samega Trpa SŽ, upravičenost žrtvujočih se (Maaater), da Vevladajo otrokom (ljudje ostanejo otroci za zmerom), ker ni nič močnejšega in vrednejšega od Materine ljezni. Ogabna skrotovičena logika oblastnikov; začenja se z RR JKra v FKra; NDM.

Hlapec, ki je srečen, da ostaja hlapec, daje Materi prav: »Blagoslovljena tvoja sveta ljubav, mati. Blagoslovljeno tvoje trpljenje.« Že Krek je šel **Ob vojski** v viktimizmu zelo daleč, a pred Vidicem se lahko skriva tudi Janez Evangelist. - Priznam, Kar te izmaličene, a izjemno poučne drame se mi vse bolj upira; komaj še vzdržim, ko moram navajati: »Noč, pošastna ujeda, hčerka teme in brezdanja, vzemi moje življenje!« Misli Vidic, da obnavlja antični zbor v Ajshilovi Tragi? »Vzemi mojo ljubav, ki je svetlejša od demantal« To samoljubje - kot da bi napisal **Apo** PavZlc. A ker je ČirZlc rojen istega leta, v katerem je **Apa** nastala, sem upravičen sklepati na Magrojstvo: Apa=Zlc. Le da je Zlc vendar le bolj stvaren, je Kraševac, ne more tako pretiravati kot Mati: »Vzemi moje srce, pribito na križ«, Katldeola, »krvaveče iz stotih ran! Vzemi me vso«, Sek ponujanje Posiljevalcu?, »ovenčano s trnjevo krono.« Slib ostaja v okviru **ŠkofPasa**, KMge. Bog domovine je JKr; po zmagi - na velikonočno jutro - pa se RR v FKra. Lojze Grozde v Janezka Juhanta, Ehrlich v Rodeta. Tako me ima, da bi govoril grde besede: Rožmarin v Pezdeta ...

A vsaka babilonska sužnost se enkrat neha; zima se RR v Pomlad. Konec 2. slike je sprememba. »(V daljavi bije polnoči.)« Mag zgodba TrivLite, **Mlinar in njegova hči**. »Silen veter potegne.« Zg ne doživi obrata zaradi delovanja konkretnih ljudi, ZgPtje, ampak zaradi Zakona, ki je kot Pre(d)videvnost nad vsem Empdogajanjem. Čas teče, opolnoči se združita Abszlo (S) in Odrešenje. »Vrata v ozadju se odpro sama.« To je bistvo: ne odprejo jih Slci-borci kot v **ZaSvo** in **Rojstvu** in **Prz**. »Vstopijo, kakor sence, četnik in dva vojnika.« Celo četniki niso SA aktivisti, so le sence-lutke Dobre Usode, nadNv Zakona. »Vse v temi«, ta vlada še od prej, v AvsDži, »le obrazi se žare v nadnaravni svetlobi«. NadNv je KatIdeola.

In Zvest(ob)a KatMagi se nadaljuje - Četnik »(mirno, ves govor je kakor velika molitev). Tu smo, mati.« Prišli smo te odrešit, tako nam ukazuje nadNv Zakon. Religizacija (Religaca) DbZge. Je pa odrešenska moč Četnika šele napovedana, je Stra in ne še Emp dogodek. V Empi so četniki-vojniki šele mrtveci, trohneči v daljni Dobrudži, **Dodža**, Zakotnik in njegovi. Četniki so napoved Jutra: »Ljubav naša kot seme je položena v našo sveto zemljo, da bo rodila zlat sad. Iz naše krvi bo pognala sveta kal.« St je glavna. »Rože prekrasne bodo zadehtele - vile venec tebi - Mater dolorosa.« Primerjaj s tedaj nastalo Sardenkovo dramo **Mater Dolorosa**! Nad bravca se valijo tone Sentpatosa; ne bom ga navajal.

Le še poanto 2. slike, ki je nehotena, a vsepovedna. Ko se Mati seseda, bolj jo zadevajo EmpSi otrok kot njihova Stra perspektive, ko skoraj že obupa (»vse je zakleto«, polnoč še bije), priteče sinček Gojko »(krepko zavihti leseno sabljo) Mati, ne boj se! Branil te bom, mamica!« To je iz Strit(arj)evih **Vojakov korenjakov**, otrok, ki korakajo po dvorišču z lesenimi sabljami. Lesenosabljata je moč LibSlcev, ki predstavljajo MV-I Vitsilo Slova. Pa je 3. slika kot izpolnitev Stželja kaj manj lesena od prvih dveh?

Prizorišče ni več zaprto, nasprotno: to je brezmejna Slja-Juga. A varna: »Pod domačo lipo.« Kakšna pa je tuja lipa? »Na desni hiša, v ozadju polja. Poleten popoldan.« Od hipa, ko smo združeni v SrboJugi - od Ujedinjenja -, je naš svet (ne pa Avssvet) paradiž. Hlapec je srečen, da lahko služi v paradižu: »Voz za vozom. Z zlatom napolnjen do vrha.« Ne stvarnost, ampak Pravca. »Zlata žetev - zlati čas.« Analogno je želela Ptja maja 45, da bi doživljali čas Osvoboditve. Stvarnost je govorila seveda Dgč: bila je skoraj lakota; seveda ne po krivdi Ptje. »O - da sem še dočakal ta dan«: rojstvo Novega dne, Nsveta. »Kamor se zazre oko, pestre barve, da ti jemlje vid.« In katere barve: Jugobarve: »Modro ... belo ... rdeče. Zemlja naša« itn., zmeraj iste litanije. »Dom naš - razodetje si, veliko in sveto.« Maga: »V vseh čarih veje tvoj dih, šelesti govorica tvojih vil in božanstev.« Rlga=Maga.

Izpolni se, kar je bilo prerokovano: od doma pobegla Izda, Zvon(ko) in Janez, se vrmeta. Na oder prideta »z vilami za seno«. In se kesata: »Srca naša te pozdravljajo - mati naša, edina! Če smo tavalili v zmoti«, seveda ste, »odpusiti!« Kako se ne bi vrnila domov, ko pa je dom(a) raj - Žanjica: »Vse shrambe so prenapolnjene! Zunaj čaka že vrsta voz - ne vemo, kam bi z njim!« Če je tako, potem Komsti res nimajo prav, ko ugotavljajo ustroj Kpla, revščino enih in bogastvo drugih. Se je kriza Kpla razkrila šele v Golouhovi **Krizi**, 27? Je vladal v Jugi vse do zloma borze v New Yorku 29 raj? Ali pa je za Vidica - za JNclste - edina vredna raven Domovina, dejstvo, ali se v nji bratje prepirajo ali so si edini? Odgovor je domovinski - Jože: »Pozdravljeni z dna srca, bratje

moji, složni in edini!» Tu pa je razlika med 18-19 in 45 bistvena. Maja 45 pride do PVD, 18-19 ne. A tudi to je razložljivo na Empravni: kdo pa bi likvidiral-kaznoval 18-19? Deset dobrovoljcev iz **Dodže**, Golia in Ivan Hribar? Morala bi likvidirati 99 odstotkov Slcev. Sodelovanja z NemAvso je bila kriva velika večina Slcev. Da bi se rešili, so morali biti vsi enotni kot hlapci (Srbov), ponižni, na kolenih oz. marljivi, da bi jim bilo odpuščeno, da bi se naredili za potrebne-koristne. Vse Dgč maja 45, ko je ena grupa Slcev (Prti) zmagala in si s tem kot SAKO pridobila Mormoč, da krive kaznuje. Tudi 91 se ni dalo, kot se je 45; 91 ponavlja 18-19. Zato je DSD nesrečna: ni še zmogla postati MimDč Ptje; danes le zamenjuje šefe podjetij in ministrstev, ne likvidira fizično. A dokler ne bo storila tega, ne bo saturirana, čutila bo, da se Pica ni uresničila. Nesrečneži, še bodo trpeli, niti milijoni v žepih jim ne bodo pomirili duš, ki hlepijo po krvavem Mašču.

Po 90-91 ni mogel nihče reči niti tega, kar je zavpila Mati Jožetu: »Sokole moj!» Srbslovnica. Vokativ na e.) »Ti najzvestejši, najmilejši! Ko smo klonili glave vsi - ti edini si nas dvigal! Ko smo plakali vsi«, a PoV nis(m)o, »ti edini si tolažil naša srca. Ko smo obupavali - ti edini si zrl neustrašeno v bodočnost!» Pred 16 so bili to Srbi, 91 pa so skušali DSD ideologi za Jožeta napraviti Jožeta Pučnika; a tudi to ni šlo, Puč(nik) je po 65 zapustil Slov, se začel vanj polagoma vračati šele po 85 (predvsem na mojo spodbudo). Puč ni bil prerok-disident, umaknil se je - pred grožnjami ponovitve strahotnega zapora.

KatPSt zmaguje - litanije, izrekajo jih eden za drugim: »Zemlja naša ... Dom, naš dom! ... Ki nas hraniš ... Ki cveteš za nas!» Personifikacija zemlje. Katbog je ustvaril kravce, da bi nam dale piti mleko, vole, da bi garali za nas, mesec, da bi nam svetil. »Ki duhtiš za nas ... Ki nam vlivaš moč ... Ki nam tolažiš srce ...« Brez konca in kraja, »Potoki, ki nam« - nam! - »žuborite ... Cvetje naše - naaaše -, »ki nam cveteš ... Solnce naše, ki nam žariš.«

Vrne se tudi Maks(elj), ki prizna, da se je tudi on motil: »Iskal sem Te z razumom v debelih, zaprašenih knjigah - našel sem Te s srcem v pesmi Tvojih poljan ...«

Zadnja dva govora držita Mati in Jože. Mati: »(Stopi v sredino.« Edino v sredini ji gre mesto. »Tu, pod domačo lipo, ki spleta blagoslovljene veje nad domom našim, tu si podajte roke k spravi v ljubezni.« Mati=SH. Se obe pišeta Lipovec? Podlipnik? Jože pa Lipe Lipah? »V vaših dušah naj zagori ena sama misel, ena ljubav!» Br-enotnost, Tot. »Bratsko si podajte roke ... Zarja krasna« - glej Župovo **V zarje Vidove** - »zarja bodočnosti, oznanjevalka bodočih, lepših dni.« Sem sodi tudi PtjNsvet.

Jože (Lipnik in Pučnik): »Mi pa prisegamo zvestobo, trdno do groba.« Kot v Verdijevi operi: Zvestoba do groba ... Tebi, zlata majka. Srca naša bodo žrtvenik«, brez SŽ ne gre, a kaj, Prih te prisege ni potrdila, aprila 41 so se Jugosi usrali, na čelu s Srbi, »ki bo plamtel v čistemu soju k Tebi, mati naša. Le v tem znamenju je zmaga!» Res, za zmago gre. Za zmago naše grupe. A je ta banalna Resa Prikr(ita) pod debelo masko plemenitostne retorike.

Zadnja replika - Vsi: »Majka naša - čuj prisego!» Drama se je iz Empdejstva RR v St zavezo. V šolsko proslavo.

Junija 2005

SLOVENSTVO SE PREPUSTI PARTIJI (ob Božičevi Tomšičevi smrti)

1

Božičeva drama **Tomšičeva smrt (TomšS)**, 72, je komaj ali nič znana; iz nerazumljivih vzrokov ni navedena niti v še kar zanesljivi bibliografiji SGM **Slovenske igre in scenariji**; najbrž je posredi golo naključje. Ni bila niti uprizorjena, le natisnjena, v mariborski reviji Dialogi. Ne pomnim, da bi jo kdo kdaj omenjal. Zakaj ne?

Izšla je že po proslulem Titovem-Dolančevem Pismu, po katerem so 70-leta dobila vzdevek Pisemsko obdobje, točneje Svinčeno obdobje, regres v Stl, vsaj na eni - na Pol - ravni, torej reStl; ukinitiv ali vsaj močna omejitev DbJavSve, konec Kavčičevega PsLibobdobja. Na Nacravni obračun Ptje z vsemi JNcli, najhuje s Hrškim; Slski je bil bolj tehnokratizem kot Ncl, kar je bilo ugodno znamenje za nadaljnji razvoj Slje, tako - bistveno - Raz od razvoja-propada Hrške in Srbije, da ne govorim o posebej nesrečni BiH. Se je pa v 70-letih Juga kot Dž še bolj razvezala, s tim. ustavnimi amandmaji, in Ptja je, da bi kompenzirala regres v Poli, dopuščala, če ne forsirala na Ekonobmočju mehek prehod k PMLD; zakrit, a stvaren. Da bi mlade Gene odvrnila od rePol(itiz)acije, to je bil njen glavni namen, ostati edina sila-oblast v DbDži, jim je dovolila Lib v Kuli, tudi v medosebnih odnosih, uveljavitev RMge, Luda, seksizma; vse to je bilo posledica sprememb v Zahčvri, ki so se dogodile v 60-letih, v Slji pa v drugi polovici 60-let z duhom IVJ, ki ga je predstavljal in udejanjal kar najučinkoviteje v 60-letih - že od srede 50-let naprej - prav Božič. Namesto PolSve je dobila mlada Gene Svo v obnašanju, jeziku, telesnosti-Seku, s tem v Temrazmerjih; PolSv - kot strankarska in v oblasti Pole - je sledila v 80-letih, a jo je spremljal in utrjeval - osmišljal - EtH(um), od Partljičevega **Ateja** prek 5-anovih **Cekinov** do Gošinih treh Kod (**Glava, Dola, GošVida**). O tem podrobno NDM.

Sam sem dočakal 70-leta oz. Pisemsko obdobje na nož; malokdaj sem bil tako izprt od vpliva na Dbdogajanje kot v tem času. Veljal sem za glavnega nasprotnika Ptje v Kuli-Liti, to držo (celo AnK) mi je pripisala Ptja. Sem jo zaslužil? Sem se res počutil ideologa AnKa? Ne v pomenu, kot ga je AnK dobil po 90; le toliko, da sem se zavedal izgubljene priložnosti - nadaljevanja in stopnjevanja Kavčičevega Liba -, da sem bil zaradi reStla obupan, saj mi je bilo jasno, da brez uvedbe TemČIP, kot so Sv govora, združevanja, Javi, a tudi ekonomije kot Svne, torej Kpla, SDb ne bo napredovala: 70-leta so posebej v tem - tudi bistvenem - območju regres, Kardeljeva ideja o samoupravljanju je bila teoretična fikcija, fantazma, ki ni računala s ČINvo pohlepnosti - poželjivosti, želje - oz. jo je zatirala s PsEtPN, opravičevala Totteror kot omejevanje Člove Agrčklde. Ideja je trajala eno desetletje, v 80-letih je že

doživela razkroj. V 70-letih sta umrla Kardelj in Ziherl, dva ZnaSi za teror v Kuli-Db, na začetku 80-let Tito, razpadanje Juge se je razmahnilo, predvsem po zaslugi ponorelih Srbov kot SrbNclstov.

Božič je imel v tem času posebno vlogo. Začel je kot RadARF-AK Huma in Ptje, a tudi BržKpla, glej **ZiK**, kot dramatik, ki seli Čl pozornost v DušNoto, celo v svetove Radfantazije. Načelno se je neomejeni domišljiji, ki je že kazala znake prehajanja v Avz, odrekel, v koncu **ČvŠ**, 55: Andrej se vrne k stvarnosti, tudi k dekletu, zapusti blodnje; a PraBožičeva pot nista bila niti zgolj fantastični lirizem a la Javoršek, tega je Božič visoko cenil, glej Jav**Veselje**, niti Realz. Vmes med obema se je posrečilo Božiču sezidati svet FifD(ramatike), ki postavlja najgloblja vprašanja o biti Čla-sveta, o smislu, o možnosti bivanja; zastavlja jih na nemalo AbstFif način, ki veže Eto na ontologijo, glej predvsem **Kaznjence**, 62, in **Dva brata**, 67. Obenem pa Božič stopnjuje Javor(šk)a v Rad reizem, glej črno Kodo **Vojaka Jošta ni**, 61. Ludreizem nadaljuje z **Obiskom stare mame**, 68, ga vrača v 70-letih s Kodo **Kako srečen dan**, 73, in - na odru LjDrame zelo uspešno - **Paniko**, 76. S to prvič prodre na veliki oder SNG Drame. Ne pa s **TomšS**. Prav to, da **TomšS** v 70-letih ni uprizorjena, da nima nobenega vpliva, medtem ko **Panika** očaruje na veliko, je vredno razmisleka; je mnogopovedno.

Nekateri - sicer redki - Sdramatiki dočakajo Pisemsko obdobje z navdušenjem, Tork, glej njegovega **Revizorja 74**, a tudi Božič, prav s **TomšS**. V Titovem **Pismu** ne vidijo reStla, ampak možnost. Kakšno vendar? Tork, ki je oster kritik RR SDbe v PsKpl-Lib (po 90 pa ta sistem pozdravi, spet napiše **Revizorja**; Torka meče, ker ga usmerja nerazumna strast, ne pa umska analiza, tako je že od **Gospoda Ponikvarja**, 47, drame PvtStla, kar je paradoks, a stvaren), računa na vrnitev EtVrt, ki jih je vzpostavila NOBD, a tudi SeH, glej obe zadevni TorkD, **Prz**, 45, in **Pravljico o smehu**, 53. Tork ne prenese, da Db ne teče po EtVrtah; EtVrte so zanj TemResa in naloga Umeti, tudi SD. Tudi zato je vsaka druga njegova beseda Poštenost, Pokončnost, Značajnost, Doslednost, Resnicoljubnost ipd. Sam sem ocenjeval te TorkVrte predvsem kot prazno retoriko, v tem sem videl najslabši moment SeHa; Torka sem imel predvsem za sleparja, še v seriji 5-knjig v **RSD**, variacij na motiv **Taščice** in **Noja**, od 98 - 2000. Danes - v pričujoči razpravi - skušam biti prizanesljivejši. Deloma - po svoje, na eni ravni - je Tork vendarle s svojo reetizacijo mislil resno. Do kraja se ni nikoli vdal oblasti, za katero se je sprva navduševal; jo je že tako hvalil, kot Stl v **Ponikvarju**, da se je tej oblasti zameril. Prav za prav je želel Tork doseči isto, kar Božič v **TomšSi**.

Pred **TomšSo** ni napisal Božič nobene (post) NOBD, kaj šele agitke na to PSto. Kasnejša drama na NOB motiv, dvodelni **Kriš**, 81, je uravnoteževala Krito Kfza - kaplana Kregulja - s Krito PoV Stla na Km-deželi. Le **TomšS** je obenem RadKrita KCe in NemNcza oz. poskus vrniti NOB-LR platformo kot edino Pra(vo), kot merilo tudi za 70-leta. **TomšS** je napisana tik na začetku Pisemskega obdobja, kot Umetrealizacija Titovega-Dolančevega poziva, vmes med dvema LudKodama, **Obiskom** in **Srečnim dnevom**. **TomšS** štrli iz celote, kot edina Božičeva RealzD nekako ne sodi v BožD. Vsaj bravci in Estkritiki se niso znašli in so dramo raje Zamol, kot da bi Božiču očitati, kar je bilo skoraj na dlani: da pomeni Božičevo vritlezenje Ptji, poklon oblasti, ki je potrebovala podpornike, saj je vedela, da je reStl. Božič vstopi tedaj tudi v Ptjo, dobi prvič

v Žu redno službo, postane Žurst. Povezave vseh teh momentov ni mogoče spregledati-zatajiti. Tip: jaz kot Bož(ič)u naklonjeni kritik **TomšSi** sploh poznal nisem! Vse do pred nekaj meseci, ko sem jo dobil od Katarine Kocijančič iz SGMa; glavni vzrok za moje nepoznanje: ni navedena v **Bibliografiji** SGM.

Če bi **TomšS** poznal bodisi v 70-letih ali pa še pred desetletjem, bi jo enako odklonil, kot sem Torkovega **Revizorja 74** in samo Pisemsko obdobje. Danes pa postajam strpnejši oz. bolj širokokoten. Etvzroki - točneje: neEtvzroki - za Božičevo hvalo Svinčenega obdobja so najbrž tisti, ki dramatiku ne delajo časti; res je, da se je Bož tedaj poročil, nehal je z alkoholizmom, hotel se je DušRR kot Pozud Dbe, kot angažiran aktivist; dovolj mu je bilo njegovega anarhističnega kaotizma (Ktza) na margini Dbe, katerega izraz so bile drame kot **ZiK**, **Jošt** ipd. Škoda, da si je izbral za to Perrenoviranje napačen čas; ostali smo si ga vzeli v 60-letih, uporabljajoč za to Kavčičevo PsLibobdobje; ne le jaz, tudi Dine, glej **SmKrst**, tudi Priž, glej **Kongres**, tudi Rožanc, vsaj v eni temi-vidiku **Paradiža**, 66, v obratu od PolDbe, **Greda**, 64, k IntDni, pa čeprav je ta problematizirana oz. ludizirana v skoraj absurden kaos.

Ker pa ima vsaka palica dva konca, naj poizkušam tokrat tematizirati manj nesimpatičen vidik **TomšSi** in Boževega Etloma; ta moja težnja ne izvira, to bi rad podčrtal, iz moje Dasimpatije do Božiča. Še nikoli se mi ni tako upiral kot danes, ko je ne le član LDS, ampak celo njen poslanec v mestni skupščini Lje; ko se odpoveduje Kuli in stavi vse na žogobrc. Danes gre verjetno za hujši Božev Etlom kot v 70-letih. Tedaj je skušal ne le SDbO - tudi Ptjo -, ampak svet sam utemeljiti na Ideaci NOB-LReve (obdobje MV-II) kot na edini trdni Etbiti ali DbZgbiti: na liku Toneta Tomšiča kot vsestranskega Hera. Boževa DaD, glej **Dosjeje**, pa je le Žur, le tim. raziskovalno novinarstvo, seveda v okviru, kjer je brez pomena, saj nastopajo v dramah fiktivne osebe. **Dosjeji** so en sam razkroj vsega, kar bi moglo biti Poz; so nasprotje **TomšSi**. So lumbanalizacija **ZiKa** ali **Panike**. Prej duhovita igra z globoko zavestjo Čloštva kot absurda, zdaj lahkotno sranje po glavah in dušah slehernika; PolLib kot Lbn. Če-ker je bil Lib LDS takšen - le ali predvsem pouličen Lbn, Rad permisivizem, padec vseh Vrt -, je Strno logično in nujno, da se je LDS sesula kot gibanje; ne le, da je padla z oblasti. Zamenjala je Kulo s športom, s fuzbalom, s trgov-trženjem. Bož se je odpovedal sam sebi, svoji ARF-AK, svoji Rad - trdi - Fijji; v zavesti, da pada v AD, je to AD zadrževal s SZo in jo olajševal s Cinludom na liniji fRud(olf)a. Če kaj, je DaBož Radnegacija Boža, ki dela Tomševo VoM. Bož iz 72 je avtor Tomša kot Absmerila, Bož iz 2005 je (so)avtor sveta tistih, ki so JKra izdali, vadljali za njegov plašč, nato pa skozi dve tisočletji fabricirali-ponarejali relikvije KatSnikov, glej **Baudolina**. Od PriJKra, ki ga Bož RR v VojHera, v LOrganizatorja, v MrkPtjideologa, do klerikov, ki se vdajajo simoniji, sodomitstvu, pilatovstvu, herodovstvu, duhu-praksi križarskih vojn od templarjev do inkvizitorjev. A celo zločinska veličina teh likov, v Hacinu in Rupniku, v papežih Borgiah in škofu Hildebertu iz **LTuga**, je vrednejša od mizerije-podgan, ki naseljujejo tako **Dosjeje** kot DaSljo, pa naj se prištevajo k LDS taboru ali k Janševemu, naj so le-člani Ljobjčinske skupščine in uprave, Klemenčiči, ali De-člani a la Grims, ki je še bolj klavrn kot lažniv in nesramen. **Dosjeji** so svet KlemGrimsov. In sredi njih se je znašel - sam sebe zadavil - Bož.

Ni pa tak v **TomšSi**, pred več kot 3-desetletji. Tedaj Boža prvič v Žu navdihuje DbZg Ideja; prej ga ni, odpovedal se ji je, jo nadomestil z iskano bitjo, **ZiK-Još**, kasneje ga ni, ko je iskal v Folk(lorno)Nar PMgo, glej dramo **Turjaška Rozamunda**, tudi neobjavljeno, z njo je utemeljeval SNar na bazi Pravc in legend, istočasno z Zajcem, z **Mlado Bredo**, s Šelom, s **ŠelVido**, z Gošo, glej **Srečanje na Osojah**, 81. K FolkNar utemeljevanju se je obrnil, ko je spoznal, da je stavil narobe, ko je vzel za Absldeamerilo Tomša. Tudi sam je ugotovil, kaj je postala - je bila v svojem bistvu - Titova-Dolančeva akcija: da SDbe kot še naprej Ptjske ne v 70-ih ne v 80-letih ni več mogoče utemeljevati na Vrtah NOBLReve. To spozna tudi Kmecl, zato v začetku 80-let uprizori Radrobove LReve, **Umiranje**, LRevo s tem odznotraj spodbije. Podobno ravna Part, le da Part LR spodbija z RR v kriminalko, **Molim**; celo najgloblji problem likvidiranja Sžev kot pravične Kazni Part olajša v kriminalko, **Justifikacija**. A svoj namen doseže: liki iz **Molim** in **Justifikacije** ne morejo več utemeljevati - upravičevati - NOB-LReve. So le še liki iz stripa, kot v **Umiranju** iz psihopatologije.

TomšS je najbrž - vsaj dozdej - zadnja SD, ki obnavlja NOB-LRevo kot Ideasvet; ki se trudi nadaljnjo SDbZgo bazirati na dogajanju MV-II, ki da se konča z vsestransko Zmago, s Tomševim VoMom - TiTo in KaKi maja 45 na balkonu Univerze v Lji sta tak od Si vstali Tomš. Tomš, ki napove že vse likvidacije, **Justifikacijo** in **Afero**, **GiM** in **Črno mašo**, le da se sam in njegovi še ne zavedajo, kaj pomeni PN oz. Kaznovanje v imenu RPPa. Bož se trudi, da bi kot zadnji upravičil tudi PVD: s So NarHera Tomša, kot Pico-Kazen, kot šele dokončno Etureditev sveta oz. Dbe. Se je celo sama Ptja iz 70-let zavedala, da investira Bož vanjo preveč in si tega ni več upala nositi? TomšD ni slaba drama; zakaj je potem nobeno Gled ni hotelo uprizoriti, uprizarjala pa so ludD? Če **TomšSi** že ne bi uprizorili Glej, je razumljivo, Glej je uprizarjal **Skaka**, 73, **Sadeže**, 74, tudi Šelovo **Ali naj te z listjem posujem?**, 74, bi jo pa lahko Drama SNG, a je raje dala na spored **Paniko**. Tudi MGL je raje uprizorilo Heingovo **Lažno Ivano**, 72-73, ki je Radrazkrinkanje slehernega Hera, s tem tudi Tomša in PrtNarHerov, samega Prtgibanja. Tudi celjsko ljudGled se je odločilo za Kritfarso **Kralj Malhus** Erwina Fritza, 73. Celo Maribor je izbral FRudovo RMg **Slovensko kuharico**, 75, čeprav si je zavaroval hrbet s Part-Potrčevim **Zločinom na meji**, 74; Part se je dobrikal Ptji, da bi mu odpustila **Ščuke**, bil je spreten diplomat. Se da usodo pobitih Komstov, ki skušajo prečkati mejo med Jugo in Avso med vojnama, glej Grünovo dramatizacijo Potrčevega romana **Zločin**, 56, primerjati s Tomševo usodo? Je napisal kakšno analogno postNOBagitko tudi Kmecl kot radijsko dramo? **Intervju** ni tak, nasprotno, podaja usodo zagrenjene Prtke, čeprav podpira NOB-LRevo, 70. Vsekakor je bilo (post)NOBD vse manj, Polpravoverna Gleda so se morala zatekati k dramatizacijam, glej Povšetovo dramatizacijo Kosmačeve novela **Balada o trobenti in oblaku**, 77, Nova Gorica, tudi Povšetovo Svetinove **Ukane**, Lj-Drama, Grabnarjevo Bevkovega **Kaplana Martina Čedermaca**, 73, Mejakove Pregljevih **Tolmincev**, 73, Trst. (Je le naključje, da je postal prej tako angažirani borec za NOB(D) Povše med prvimi člani DSD, ljudske ali Kršdemokratske stranke?)

V kompoziciji pričujoče knjige postavljam Božičevo dramo **TomšS** med **CrkKavo** oz. Lipuščkovo **Vse za vero, dom, cesarja (Zadom)** na eni in Tadlovo

Any(where) na drugi strani; Briškega **Križ** naj bi tem šele sledil in jih reflektiral na poseben način. **CrkKava** in **Zadom** (tudi Golieva **Dobrudža**) obravnavajo MV-I oz. I. SvetV, še posebej leto 16 kot središče tega obdobja, ko vera v zmago Avsvojske v zavestih Avsvojakov že - skoraj povsem - pade; se pa prav tedaj, ko je obup (OIS) največji, oglasi upanje, nekateri RadSlci prebegnejo na rusko-srbsko stran in se vpišejo med dobrovoljce, udarijo nazaj po Avscih, **Dodža**. Glavni lik **CrkKave** je poročnik Krip(pner), ki sicer junaško podpira SoD pacifizem, obenem pa kot Etvojak uboga nadrejene, se vojskuje naprej in v nerazrešljivi EkP dilemi med dvema Etnujama znori. CerK(venik) še ne razvije dovolj enoumne Pozvere v udejanjitev Nsveta in NČla. Golia jo razvije kot vero v Slav-rusovstvo, v JSlav, v katero se vklopijo junaški Slci, poročnik Zakotnik ipd., ki padejo kot SŽ-Heri za Nast Pradomovine. Lipušček podaja tretjo Rco: dr. Sivko (Pelko) se prav tako junaško kot Krip in Zakotnik zapiše Isu Prasveta, a izbere dvoumnega zaveznika. Krip je izbral napačnega, Avsce, Zakot(nik) pravega, Ruse-Srbe, Sivko dvoumnega, Ite. Krip je ponesrečen Her, Pelko dvoumen Her, napol - za nekatere - Izd (Slova), le Zakot(nik) trči na Pra-vega; vendar se njegov in njegovih tovarišev Slskih prostovoljcev boj-vojna RR (olajša) v opereto, v Melo, v tako lahek in retoričen žanr, da je njegov-njihov Herz le še blebetanje na liniji groteskizirane ČD, Murnikovega **Napoleonovega samovarja**. SNar se krepi na liniji Juge kot spevoigre ali postopne obnove iste Stre oblasti, kakršno je imela stara Avsa. 1918 do PraSlova, ki bi se institucionaliziralo v PraDbo oz. PraNDžo, še ni Prapoti. Tudi v Vidičevi JNcl drami **Ave, patria! (Apa)** ne. Tu se Slov celo povsem včleni v SrboJugo kot brat med brati, katerih dom(ovina) je Mati kot žena kralja Srbov, Petra in Aleksandra I. Karadjordjevića; to razkrijeta LahovaD **Na praznični dan** in Špic(arj)evi **Os(voboje)nci**. Naloga Slova, da se zaključi in dopolni v lastni ND, še ni izvršena.

Na drugi strani sta drami **Any** in **Križ**, nastali že po 90-91; v njiju ni več niti sledu o Slovu, niti o problemu Slova ne. Dogajanje je prešlo na interNacraven (Kplglobalizem multinacionalk in neole interNacupor temu Kplglobalizmu, a ta upor ostaja Etnarave, ne posreči se mu dobiti moči oz. oblasti Pra-vega). Slov kot tema SNDže je absolvirano. SND je po 91 le Zunokvir komunikacije med ljudmi, ki je tako drugorazredna, da je že neopazna. Problem se seli iz Narravni na raven IsaNsveta za vse Čloštvo ali pa le za izbrane Pske, ki so zmožni ustanoviti novo Čloštvo. Ker se s TSa ne da pobegniti, še zmerom je prehuda ječa, v nji vlada Kap, se smer obrne od navzven navznoter, v implozijo, v Rlgprobleme Ža in Si, možnost smisla - osmišljanja - z VoMom, z vero Magsorte, **Križ**; z Rco Krša, ki pa je bliže Maglri ali IrMagi Rlgteatra kot pa resnemu verovanju v VoM. Je pa vprašanje, koliko je še SKanov, ki resno verujejo v JKrov VoM. Bazirajo na FKru kot Pomladnem kralju, Vojskovodji NSSi, ki pa je St v pomenu Mage; najbrž gre le za panteizem, za ugotavljanje, da se vsaka Zima umakne Pomladi, tako se mora tudi KomPtja KCi-DSD gibanju. V tem pomenu je DSD Strno nujno zmagovita opcija.

Krš nastane, ko izdela Čl DušNoto kot PervDčprostor; glej **BSe**, tudi Lenardovo **Deklo božjo** itn. DSKC pa niti v tem ni več Kršustroja, celo PervKld se v nji izgublja. Kani - tudi sam kler - se RR v banalne Libce, le da so v drugi stranki. Janševa SDS Strno ni bistveno Raz od LDS, v nji je več regresivnega Tota oz. diktatorstva oz. kulta osebnosti, a zaenkrat to še ne gre

čez mejo. Ljudstranka je zastopnik Kmbloka, njene Vrte so le Utinteres, AgrEkzKld bolj Hinsorte. Tudi Bukova NSIja bistveno ne odstopa. Nekaj več je v nji FP retorike, Hvaležnost, Zvesta ipd., a tudi to je bolj Zun. Za vse tri DSD grupe je - dejansko: edino - bistven Kap, (ob)last, tekma, Už v tekmovalstvu in (ob)lasti; vse je po meri Čla, tj. AgrEkzKld in skoraj nič več po meri (Kat)boga in/ali DušNote. Pregelj in Balantič nimata več kaj početi v DSKCi in DSDgrupah. Ostaja le še AnK, ki pa prav tako izgublja Pristrast, ohranja jo le še pri starcih, pa še tu bolj kot blodnjo, ne kot tvegano Herakcijo.

Kar prinaša na dan Briškega **Križ**, ni več Križ **Plebanusa Joannesa** ali Jelove **Simfonije iz Novega sveta** ali **SimčMladosti**, niti Kremžarjeve **Na pragu** ne več; **Na pragu** se veže na **Deklo božjo**, ne pomeni jedra DaSKanov. Ti so vse bolj KatKplsti, kakršne je odklanjal celo SPEDramatik Mauser v **Kaplanu Klemnu**. Za Klemna, ki je Kan v duhu EvKrsa in JKra, so to NegBrža, za DSD PozSS, ki so izraz novega Slveselja do Ža, kakor ga nenehoma oznanja (res tak silen fukač?) Drobnjakar Jr. Briški priveže Slce nazaj na križ-vislice in tam z njimi eksperimentira, jih pokončuje in regenerira v PervSM igri sistematičnega Irkaosa. To niso več Slci iz DaPMLD oz. to je le njihov teater pred samimi sabo, a še to le pred izbranimi EstKulniki, ki uživajo v samostrašenju. TipDSDSlci so liki iz **Any**: Sergej in Gregorj, le da hodi Slski Serg v cerkev oz. voli DSD (in ne popušča, seveda le začasno, neoleStelli), medtem ko Slski Greg raje ne ubija ali pa tega vsaj ne pove oz. Ub pripiše Leci. Slski Greg - vsaj zaenkrat - le odstavlja, premešča premoženje od Rdeče Brže oz. Kuč(an)ove Kontinuitete (Koreličev, Bohoričev, Leničev, Gobbcev) k svoji klienteli (k MGantarju, TToplaku, JZagožnu ...). Je pred Slci Priobnova EDČ DžVe, če se Leca ne bo pustila kot ovce izganjati iz toplega-varnega hleva v zimo-mraz? Se bo nova LR zgodila pod masko neolece, Stelle iz **Any**, ki bi preživela atentat, se ne odpravila v veselje, ampak naročila orožje pri Al Kaidi, le-to podprla v leglobalnem uporu Kplu, a bi ta upor pomenil le zamenjavo DeKpla z LeKplom, s takšnim, ki je alibiziran s ČIP, kakor je bila Liboblast na Siskem preteklo desetletje?

Naj še primerjam **Tomš** s **Krišem** oz. z Jelovim **Vst(ajenj)em**. Bož že v **Krišu** NOBD tako RR, da jo iz zagovora Ptje, Hera TTomša, z ravni DbZge in Mrka, (pre)seli na raven FolkMagsveta; kot v **Rozamundi**. Ta je čista, neposredna oblika legende-Pravce, Narpesmi, ali vsaj Sima le-te, **Kriš** pa obravnava NOB, vzpostavlja Hudiča, Kfz Kaplana, in Odrešenika, Komisarja Kriša; je Ideaca in Demonaca, vendar pa Kaplana (in njegovega pomočnika črnorokca Avgušтина) že RR v Folklik, v Volkodlaka, Kriša, ki mu očitajo volkodlastvo Sži-Kati, pa v ZnaSi Sve, Gozda, Hoste, deteritorializiranega prostora-bivanja. ZnaSi za Dom(ovino) v **Api** je Mati, FP, čeprav kot JNcl; ZnaSi za Dom(ovino) v **Krišu** pa je neposredna sila Ljuda-Nve-Nara, ki deluje kot Svžival Magvrste. To ni več TTomš. TTomš kot MrkKomst Lfztipa je sicer za SNL, a je ultradiscipliniran član Ptje kot Absorganizacije Pra-vega, kot že Dže v Dži, vsaj paraDže. Prti so od Ptje eksaktno - po MrkZni - vódeno gibanje; vsaj v **TomšSi**.

Ne več tako v **Krišu**, kjer se naturizirajo in magizirajo. S tem postajajo iz oddelka Kominterne, iz Džvojske - J(ugo)armade - vse bolj duh Slova kot Nve. S tem se (res le paradokсно? niso SPrti Lfz?) bližajo Dmbcem, kakor jih RR Jel v **Vstu**. **Vst** je podnaslovljeno kot Pravca, Dmbci so Matjaževa vojska (kralj Matjaž je glavni Poz SFolklik Zmagovalca, glej MMahniča dramo o **Kralju Matjažu in razbojniku Matijonu** (Matiju Mačku kot zbirnem imenu za KomPrte,

54), njen vodja Junak (Her), ki je drugo ime za Zelenega Jurija, za VoM Pomladi, za sile Rojenic in Sojenic, za Magvir Ža. Temu se bliža tudi Bož v **Križu**, kjer se omenja čudežni studenec. Slov postaja iz institucionaliziranosti Narojenost; to pa je tendenca, ki se uveljavi v drugi polovici 80-let v SIZi, ne le med norovci. SNcl se poudarja in kaže kot SGent, Leca se RR v Fz. MV-II je Ptja LFz, v 80-letih se kot Anteza EtHumu (trilogiji Goše) oblikuje DFz, vsaj in nuce, v zamisli.

To je vidik istenja Dmb in Ptjgrupe, obe začneta nastopati ne le kot EDč, ampak enako kot MimDč. Tej tendenci se zapiše tudi sam Bož, glej **ŠpK**, 86, Dmb Vanja je Id s PrtKomstom Kostjo. A Bož se obenem napoti še naprej, v smer **JAnte**, PMLDbe kot MasDbe, v kateri vladajo MO, mediokracija, glej ekranizacijo medsebojnega likvidiranja-klanja Eteokla in Polinejka; NDM. Bož jasnovidno ugotovi, kam gre SDb: v svet samih nadomestkov, ki je enak psihiatrični kliniki, Čl se dePer, Sestra obeh bratov si izmisli, da je Španska kraljica, preseli se v svojo blodnjo. Bož s tem pove, da so bili tudi vsi prejšnji liki njegovih dram blodnje: Tomš, Kriš enako kot Jošt in Rozamunda. So fantazme, kolikor niso ubiti, torej mrtveci. Živec je lahko le blodnja, a ker blodnja ni Ž, Ža ni več. To temo načenjata že Boževa **Dva brata**, 67, ki tedaj še iščeta, v **ŠpK** sta že mrtva, v **Dosjejih** pa je njun obstoj le še zapisek v arhivih OZNE, te pa nato vsaka oblast - najprej Janša - predeluje tako po svoje, da niso več podatki, ampak nastavljene laži-pasti.

80-leta so torej dilema med EtHumom in ADHuma (med **Dolo** in **GiMom**, 86, v katerem se brata-Dč med sabo likvidirata). Snaj ohrani le Demonaco, rdečrokca Turka; ker pa vemo, da Demonaca Strno nujno terja Ideaco, mora Snaj regredirati k SPED, k **Vstu**, staviti na vrnivše se Junake, ki bodo uvedli AnK IdeaDbo KFza. O tej nuji se prepričuje, a drame, ki bi uprizorila to pričakovanje, ne zmore napisati; ne on ne kak drug ud DSD. Zadnja Idealika ostajata TTomš iz **TomšSi** in Kriš iz **Križa**, oba pa sta LeHera, torej za DSD neuporabljiva; Posn(emat) bi ju mogla le Stella iz **Any**, če bi se odločila za neoleco kot Vajboj zoper Kap in KC. Bo kak Slc kmalu napisal takšno dramo?

Ob omenjeni dilemi SD-80 teče ves čas (od srede 60-let naprej) RMg-Lud; ta je konstanta, edina Prikontinuiteta. Hočem pa poudariti, da ni edina smer. SD v novem tisočletju ne bi razumeli, če bi menili, da obstaja le RMg, le PMLD. Čl ima trajno potrebo po alibiziranju, torej po Eti, vsaj kot maski. Koliko je vrnitev Ete v **Any** Pri, koliko le maska? Čl ima tudi potrebo po smislu, tega pa je dozdaj dajala predvsem Rlga. Odtod Nast **Križa**. Koliko je v **Križu** Rlga Pri, koliko ponarejena-(za)igrana, le Už v PervDvphantaziji? Ob vračanju Ete in Rlge (**Any** in **Križ**) se dogaja tudi vračanje AD Huma in Čla (ADDč smodel). Ta moment je tako v **Any** kot v **Križu**. Vsi trije momenti - PSte - so tudi v Gošini **Vasi**. Gre le za remake, za obnovo - prikaz - vsega, kar je Tip za PMLD?

2

V **TomšSi** je 5 glavnih likov, nekaj stranskih. Eden je AbsPoz: Tomš; Ideaca. Eden AbsNeg: Šef policije; Demonaca. Za dva se najprej zdi, da sta v Etdilemah, Policijski inšpektor in Vikar, Škofov odposlanec, a se kmalu skaže,

na koncu pa potrdi, da nista bistveno boljša od Policšefa, le čiste roke bi rada imela, nekakšna Pilata, PsKana. Morda pa sta od Policšefa še slabša, ker sta Hina: ker bi rada imela Absoblast pod videzom Pice, Pra-vega. Peti, Vojni kurat, je - v SD redek - primer klerika, a ne Klca (klerikalca), ki goji v sebi PriKršvero, celo EvKrš. Res hoče reševati duše, Tomševo dušo, tudi pod pritiski - pod grožnjo Si - ne popusti. Ni na strani NOB-OF kot Mikuž in/ali Šmon, a tudi ne - še manj - na strani KIKCe, Kfza. Enako kot Tomšu mu grozijo s So, on - Kurat - jo sprejema, Policlnšp(ektor) - Inšp - ga ne bo dal ustreliti, kot mu dovoljuje SKC, Škof in Vikar, uporabil ga bo v svoje namene. Kurat je v svoji Inti Poz, a Boževa teza je, da IntDušNota ne odloča. Narobe: Kuratova PozInta se v razmerah, kakršne vladajo MV-II (pod okupacijo NemNcz), spreminja celo v svoje nasprotje: Kurat uboga in bo še bolj ubogal, kar mu narekuje Zlo (NemNcz GESTAPO, oba njegova Vodlja, Inšp in Šef), prepričan, da dela za Dobro.

Bož je v **TomšSi** na strani RPPa, ki je objektivno - v DbZgi - preverljivo in dokazljivo. V MV-II je RPP na strani Ptje-Of-Prtov; drama **TomšS** to dokazuje, ta dokaz uprizarja. PolReso širi tudi na Umetpodročje; s tem je - naj bi bila - Resa kompletnejša. Sama zamisel sodi v tim. SocHum ali SocRealz, kamor sodi tudi celotna NOBD. Nihče, ki bi rad ravnal prav, a se omejuje na raven DušNote in ne upošteva objektivnih zakonitosti DbZge, dejansko ne ravna prav, skuša se le ogniti Radkonsekvencah dilem, ki jih pred slehernika postavlja DbZg MV-II. Vmesne pozicije ni in ne more biti; ali si z nami ali zoper nas. Ali z NemNcz okupatorjem, s tem je SKC, ali s Ptjo. Ker Kurat noče in ne more s Ptjo, deluje - mora delovati - na strani Nczokupatorja. EvKrš je navsezadnje za Božiča, za NOBD in za SocHum le poskus eskiviranja, umik-beg pred trdoto Rese. Tak umik je z Božstališča tudi ravnanje Stelle v **Any**, ne le Serg(ej)a. Bož je v to tako prepričan, da je komaj kak Pozlik v NOBD tako enoumno - Monenovito - Pozen kot Tomš. Glede na **TomšS** je NOBD iz obdobja med 41 in 50 blažja, strpnejša. Vsaj tak vtis dela ali želi narediti. V Tanji in Martelu, **Ogenj**, Špelci, **BSSvet**, Krimu in Nini, **Rojstvo**, Vidi, Mrožu in Rutarju, **Razci**, Dušanu, **ZaSvo**, je sicer velik(anski) fanatizem praktičnega boja za Ideacilje (za SNL, za Kom), a v izrazu svojega prepričanja so liki manj togi, jekleni, pravolinijski od Tomša. Dopusča se, da se kdo prevzgoji v PraPrta, MihMara v **Rojstvu**, napol celo pobožnjaška Rutarica, **Razci**, dr. Donat, **Operacija**, Svetelovka-trgovka, **BSSvet**, Cecilija, **ZaSvo**. NOBD ima širok diapazon pridobivanja čim več ljudi - Slcev - za NSS; **TomšS** tega ne dopušča, njena osrednja teza je, da bo moral Kurat odigrati Negvlogo, ker se drži Krša, ker ne pristane - v celoti, Tot - na platformo OF-Ptje. Tako je sodila Ptja tudi okrog 52, ko je preklela Kocbeka ob **Strahu in pogumu**, ocenila je, da ni Totves njen, v njeni službi, kot so bili JRus, JStanovnik, Lubej, Polič, Fajfar. Bož že vnaprej ekskomunicira Koc(bek)a iz srede 70-let.

Takšna PSt nima več nobene zveze s PStami **ZiKa**, **Jošta**, **Kaznjencev** itn. Zasluga te BožD je bila predvsem v odpiranju - zaostrovanju - problemov, v ARF, ki se je lotila vsega, predvsem pa oblasti, s tem - ker je bila oblast v 50-ih letih in naprej Ptjska - tudi Ptje; vsaj tako smo Boža razumeli-brali. Navidez je Bož Krit tudi do oblasti v **TomšSi**, MV-II posebno v Begunjah, v zaporih, je oblast Nczokupatorska; a ta Krita je le videz. Bož ve - piše iz tega Empvedenja -, da je dejanska oblast spomladi 42, ko Tomša ustrelijo, že na strani Ptje, ker tako določa-odloča DbZg. Treba je bilo le še počakati nekaj let

- 3 leta do maja 45, a to je Ėmp nivo -, pa se je potrdilo, kar je kot Stra že veljalo: zmaga ProlPtje oz. S(l)Ptje. Ta zmaga je za Boža iz leta 72 Vezmaga, zmaga za Ve(čno), kot je Vezmaga KČe za Turnška v **Zvezdah našega neba** ali za Jela v **Ėno samó**. Gre mar za najbolj triumfatorsko SD-NODB?

Naj začnem ĖS analizo drame z najbolj MonNeg likom, s Šefom (policije, Policšefom). A ker vidimo tega Šefa predvsem v pogovorih z Inšpom, naj souvedem v obravnavo tudi tega. Prvič nastopita v 3. prizoru.

Šef pritiska na Inšpa, naj Tomša čimprej zlomi. Inšp to že dolgo poskuša, a se mu ne posreči, prepričan je, da Tomša nihče ne more Ėtzmoliti. Teza: PtjVodja (tudi KaKi, Maček itn.) je nezlomljiv. V PtjVodji ni le Zakon DbZge, ampak tudi RPP kot ĖkP Ėta. V takšnem Člu - IdejaČlu - je telo podrejeno Mrku-Ėti (NOBpraksi); Ėta uma ga obvlada. V NKNM-ČD svetu takšno obvladovanje ni bilo potrebno, ker so bile razmere, v katerih se je ČD dogajala, LD, neekskluzivne; predpostavka NKNMeša je bila, da sta telo in duša (um, Ėta-nravnost) usklajena. Je nekaj težav, preden se uskladi tudi na Ėmpravni, te težave prikazujejo drame, a v Stri neuskladljivosti ni, vsaj ne za NKNMeše. Je le za zle, za tiste, ki se ne morejo odpovedati telesnosti (Seku, AMor pridobitništvu, zapiti Černe v CKosovi **Strasti**, Zveriga v **Kje je meja?**, Plövel v **Svojih**, Plövel je nemčur, nemškutar, Izd SNara). Čl biva - v obdobju med 1860 in 1890 - na dveh ravneh: kot SNKNM v harmonizaciji (Harziciji) Nve in Ėte, kot Slc, ki ga ogrožajo Nemci, NemaAvsoblasi, ki teži v SV zoper Slce-Slave, glej **Tuga**, pa se mora iz NKNMeša RR v Vojborca, v Tuga v **LTugu**, v Zorislavo v **JTugu**, Samo, Berislav, Čedoljub itn. v fRemčevem **Samu**, vse do Zakotnika, ki se kot poročnik obrne zoper AvsČtke-vojake, **Dodža**, vse do NOBD, ko mora vzeti v roke ognjeno orožje inženir (Dušan v **ZaSvo**), uradnik (Mihol v **Razcih**), ročni delavec (Krim v **Rojstvu**), študentka (Špelca v **BSSvetu**). Za to ĖV se odloči Tomš že zelo zgodaj, ko vstopi v Ptjo, že konec 30-let; v začetku 41-leta že zbira orožje za gverilo zoper okupatorje. Zato ga Itokupator aretira in zapre.

Zato obdobja 1860-1890 ne smemo razumeti le kot ČD-obdobje; enako je to obdobje nastajajočega SNcla Vojtipa, **Tuga**, tudi Lipeževa **Smert cara Lazarja**, tudi Klemenčičeva **Zeta carja Lazarja**; Voš(njakova)D v to smer ne gre, ostane pri Kriti BržPole, **Dragan**, Krit Kpla (**Premogar**), Slov snuje na NKNMešu, **Pred sto leti**, še posebej na SKuli, na **MicMatu**. Poleg teh dveh MaPStur, ČD in Heragitke, ki je lahko tudi Traga, obstaja v obdobju 60-90 še ena MaPSt: Mela, Kodrova **Pavlina**; ves čas pa teče vzporedno še stara MaPSt: KMg, Bilčeva **Tarb(ul)a**. Med štirimi PStami so mogoči in udejanjani prehodi, kombinacije; Jegličeva **Slavija**, 70, spaja Kulo, Kat in NOB; glej mojo ĖS analizo drame. Bož bi v **TomšSi** rad spojil MrkUm - zakon DbZge -, Ėtznačaj, Narčustvovanje in SV. Le KC-Kat odpade oz. tudi Meš, ki je kot Brža MV-II Negpojav. A MešBrža v **TomšSi** ne nastopa(ta). Je Bož leta 72 presodil, da nista več nevarna, da sta se sesula vase kot podjetnik Mirtič v **Rojstvu**, kot Ivana Parini v **ZaSvo**, kot dr. Ratkova v **Operaciji**? Bož okrog 72 Zanič(uje) LDbo, Libce, Meše-Bržo, niti obstoja jim več ne prizna. Grotesken paradoks dogajanja: po 90 postane Bož sam Libec, član LDS. Zarečenega kruha se Čl največ naje. V nečem pa si ostaja Bož zvest: v Sšu do KČe; to potrjujejo tudi **Dosjeji**.

Med Šefom in Inšpom je Voj-hierarhično razmerje, Inšp mora kot podrejeni ubogati, izpolnjevati ukaze, četudi se z njimi ne strinja na Pvt ali EkP ravni. Med obema Vodljema je tudi nazorska razlika; Šef je prepričan nacist, Inšp je Kan. Bož zastavlja v drami problem oz. nanj že vnaprej odgovarja: če se ukazi ne skladajo z EkP DušNoto podrejenega, ta pa je celo Kan, kar se pravi, da mora biti bolj poslušen-zvest svojemu (Kat)bogu kot komurkoli, jih pač ne sme izpolnjevati, ne glede na posledice, ki iz takšne neposlušnosti - že upora - sledijo. Bistvo EvKrša je, da njegov bog - JKr - ni hotel ravnati, kot je od njega terjala-pričakovala judovska Cerkev ali njen vodilni Versloj: farizeji. Bil je pripravljen raje sprejeti lastno S kot se izneveriti svojemu bogu, ki je - naj bi - bil zanj Bog LdDr. Zato ga pošlje koalicija Rim-Judeja, Pilat-Herod na vislice. Na teh - na Pasijonu - pa Krš sploh temelji; šele kot ubit-križan lahko VoM, na VoMu temelji vera v ponovni prihod FKra in v začetek njegovega Vekraljestva-nebes. Kan, ki bolj uboga Heroda kot sledi JKru, ni PraKan, je le ZunKan, le Hin. PraKan je Nemteolog Bonhoeffer, a tudi tisti Nemvojak, ki v lti pod konec vojne ni hotel streljati talcev, postal zato sam talec in bil od bivših tovarišev ustreljen. Ta primer sem navajal okrog 90 kot zame relevantno-obvezno držo Krša, ki sem ga kot EvKrš priznaval. Bož pokaže, da je Inšp slab ali nikakršen Kan, saj ne uboga svoje EvKrš vesti, izpelje ukaz Šefa-nacista, grozi s So (likvidacijo) Tomšu in Kuratu, nazadnje pa celo sam ustrelji Tomša, v hrbet.

Problem Kurata je težji, bolj zamotan; Kurat ne popušča Inšpu-Šefu, a jima tudi ni dolžan, nista njegova predpostavljena. Podrejen je cerkveni oblasti, Vikarju, ta mu prinaša zapovedi-ukaze Prapredpostavljenega, škofa (Ljškofa, Rožman sicer ni imenovan s tem priimkom, a je zunaj dvoma, da gre zanj, Kurat in Vikar spadata pod Ljškofa). Kurat ukazom noče popustiti, ravna po svoji KršDušNoti ali Pervesti, v tem delu svoje Osi bi bil EvKan, obenem pa mu PerVest, ki je ustrojena v duhu TradKata, narekuje, naj skuša dobiti od Tomša takšno pismo - Tomševi - materi, ki jo bo potolažilo kot Kanko. Bistvo t(akšn)ega pisma bi morala biti Tomševa samoodpoved Komu-Ptji; po prepričanju KCe stoji nad Ptjo KC, nad Ptjo kot Dbmaterjo v prenesenem pomenu (a tudi iskreno čutenemu, glej Marcelovo izjavo o Ptji kot materi, **Afera**) KC kot mati, ki je božje telo; ker pa je Tomševa rodna mati - pomen Narojenosti kot temelja fza - obenem Ideazvesta Kanka, 4. božja - tudi Kat - zapoved pa uči spoštovanje do staršev, do matere kot rodne, se Kuratov problem nevarno zaostri. A če se je zmožen Kurat odpovedati KCi kot Zunsili (imenoval sem jo ZKC), se ji ne zmore kot Notsili (imenoval sem jo NKC). Mati je sinu (Tomšu) najbližji soČl, LdDr velja predvsem za odnos sina do matere. Če Tomševo mater prizadeva najbolj sinov odnos do Ptje, če zaradi sinove pokornosti Ptji trpi, sin je bolj pokoren Ptji kot KCi in njej kot materi, se je ČlKan v tem precepu dolžen odločiti za tako pojmovano LdDr, za rodno Mater, ki je Id z NKCo, se Ptji odreči.

Čeprav je spet res, da je tudi Ptja Mati in ne le to; je neposredno občestvo mnogih živih PO-ljudi, ki so si med sabo solidarni, ki verujejo drug v drugega, najbolj pa verujejo v svoje Vodje, v Tita in KaKija, tudi v Tomša, ki je na samem vrhu Ptje. Če bi se Tomš odpovedal Ptji, bi se s tem svojim tovarišem, njihovi skupni NSSi. Ne le da bi jih razočaral, to bi bila njegova PerGhK. Marsikateremu bi vzel pogum, bi ga s svojim dejanjem prepričal, da se ne splača boriti, kot se bori OF - do Si -, trpeti, brez misli na svojo Pvtkorist delovati za cilj Nasta Nsveta in NČla. Tak Tomš bi izdal soljudi

analogno, kot bi izdal JKr svoje apostole oz. pri Zadnji večerji nastalo KršC(erkev), ljudi, katerim je tedaj podelil Pico in moč, da odrešujejo Čla in Čloštvo od greha, jih vodijo - pripeljejo - v nebesa.

V dilemi, ki je bistvena za Čla (za Strni spor med IdČlom in DrČlom, ta se že pojavlja-nakazuje), se je Tomš odločil za Ptjo, za mater in brate - tovariše - v Komu (OF), Inšp za Hitlerja, Očeta, ki sploh ni Kan, Vikar za ZKC-škofa, Kurat pa za NKC (zoper ZKC in Škofa); toda NKC terja od Kurata (in Tomša), da se odloča(ta) za Tomšmater in ne za Ptjo, ki je obenem - v veri Komstov - tudi bistvo-jedro SNLa, edina Praborka za njegov obstoj pred ogroženostjo s strani Nem in Itokupatorjev; ta dva si podajata Tomša iz rok v roke in ga - kot ZnaSi za SNL - skušata streiti. Ker ga ne moreta streiti na Etravni, ga fizično. Morda je bilo celo res, da so Tomša ustrelili že v begunjskih ali katerih drugih zaporih in ga (še)le naknadno uvrstili med talce v gramozni jami v Lji. Nazadnje - v bistvu - ni to niti važno. Važno je, da je prestal vsa mučenja, ki so se od telesnih razširila tudi na duševna. Tomš je namreč ljubil svojo mater, čeprav je bila fanatična Kanka, zvesta ljškofu. Odločitev za Ptjo zanj ni bila lahka, vsekakor težja kot pri KaKiju, ki nista imela pobožnih staršev, ali pri Vidi Tomšič, Tomševi ženi. Zaradi nje ni imel podobnih težav kot zaradi matere, VidaT je bila enako fanatična Komstka kot njen soprog. Z njim zaprta mu je da(ja)la prav, pristajala je na njegovo mučeniško S, tudi zanj je bila Ptja višja od narojenih sorodnikov in zakoncev. Neskončno višja.

Čl je bil za oba le ES bitje, s tem zamenljivo, nadomestljivo; če je bil tako IdeaČl, kot je bil Tomš, obenem tudi eden od Vodij NOBa, je bil toliko težje nadomestljiv, pa vendar nadomestljiv; razlika med Tomšem - KaKijem - na eni in Prtom-jurišačem (Km fantom), ki z bombami napada sovražni bunker, vedoč, da bo pri tem zanesljivo ubit od sovražnega strelca, je le ěmpstopnjevita; razlika med slehernim zgoljČlom, pa naj je še tako pomemben član Ptje (OF, Prtov), in Ptjo sólo pa je neskončna. Če bi si izposodil Katbesednjak, bi dejal, da je bila MV-II tudi Ptja bogovo-božje telo, le da je bila za MrkPtjo bog DbZg ali nadZg. Obe Algi - Kom in Kat - sta težili v isto: v pripravo nebes kot stanja odrešenosti Čloštva; le da je KC prenesla nebesa v onkrajsvetnost, Ptja pa je načrtovala zemeljski paradiž. A raj obeh je bil Večnost. Boj za ta raj (SV) je bi Strno enak. Vojščaki tega boja so oboji tvegali križ(anje), S, Pasijon. V začetku je Ptjpasijon bolj Vojdejaven od EvKršpasijona; kasneje pa se Kani dvignejo kot vojaki St vojske pod vodstvom FKra v SV zoper Ptjo-Kom; glej **Črno mašo**, kjer so izenačeni mučenci (trpni) in vojščaki (Dmbci), oboji so Sniki. SPED prikazuje prav to: prehod od trpnih Kanov mučencev v Vojzmagovalce; Notpreobrazba semeniščnika v Stotnika, **Napad**, lapa v **Člku**.

Ko se je Tomš odločal za S, to ni bila le mučeniška-trpna S, bila je obenem dejavna, saj je še s svojo So škodil Sžu, se potrdil kot vrhunski vojščak. Tomševo ravnanje brezkompromisnega borca, ki mu ni mar lastno Ž (a je trd tudi s svojo narojenostno materjo, tudi to je bilo zgledno, je bilo treba Posn), ki mu je edini cilj AbsPraPrih Ptje in SNLa, je pritegnilo nove borce v OF-Ptjo, stare pa Etutrdilo in Vojprekalilo. Seveda pa je Stra Dmbtabora ista. Mojca se v **Vstu** poda skupaj z Junakom osvobajati zaslužjeno domovino, pri tem izgubi Ž, se ne preda zlim. Enako ravna BeGa-PlaGa trojka (Rasto, Pavlin, Breznik) v Lovr(enčič)evem **Izd(ajalc)u**. Dmb kot Kfz Posn(ema) Ptjo. **Črna maša** je 4 leta kasneje napisan posnetek **Rojstva**. V obeh primerih zmagata bog (FKr in Zg)

in Domovina (SNL). Le da se je zaradi EDč smodela bog razcepil na DDč in LDč; čas DŽVe. Ne gre le za Bm, ampak tudi za spor med dvema bogovima oz. za spor v enem bogu (Idbogu, IdBu), ki razpade na dva brata; logika rojevanja (tudi Narojenosti): začetna Dn kot par moža in žene (Adam-Ėva) se razmnožuje-deli v mnogo bratov-sester, med temi pa se takoj v naslednji Gene uveljavi Bm: Kajn-Abel, Polinejkes-Ėteokles, Romulus-Rem. Razhod Tomša-sina in njegove matere je Rca te Stre. Tudi brata Bernika, dr. Jožef kot Dmbc, ki sodeluje z GESTAPOM, in brat, ki je območni šef VOSa-OZNE. **GiM**.

Ob Šefovi grožnji Inšpu uporablja Bož - kar precej - Konv stereotip: »Vas bom moral premestiti na fronto, na vaše mesto pa dal drugega. In toliko časa bom pošiljal povišane inšpektorje na fronto, dokler se ne bo našel pravi in zlomil Tomšiča.« Teza drame je: Pra se ni našel, ker se ni mogel najti; če je upornik - Komst - Pra, in Tomš je to bil, je ni sile, ki bi ga mogla zlomiti; ne zaradi Božvere v Hum, torej ne zaradi Tomševega ĖtHuma - ta je zraven, a ne odloča -, ampak zaradi tega, ker se v NarHerih ali ljudeh - Komstih - a la Tomš realizirajo-utelešajo (dobivajo človeški lik) Zakoni (nad)DbŽge, Praboga sveta. V **TomšSi** ne gre za ĖtatHum; celo Dž - PraDž, ki je PtjSDž - je drugostopenjska. PtjDž je (še)le emanacija-izraz Prasveta, katerega del je tudi Pskova DušNota. Ne gre za vulgarni DiaMat, za platformo, s katere je recimo mladi Janko Kos (danes SrKos) 52-53 kritiziral Koca, **Strah in pogum**, glej Kosov esej **Zapiski s svinčnikom**; bil je tako vulgarno-mehanicističen, da je odbil celo samega Ziherla, ta je želel več dialektike, manj MonTota. (Komaj verjetni Kosov razvoj-propad, če primerjamo študenta 20-let z akademikom 75-let. Ėmpvsebine njegovih Ideol so do nerazumljivosti Raz, njihova Stra pa ves čas ista: Rad instrumentalizem; vse je res, kar mu tisti hip koristi. Kos je najbolj posrečeno utelešenje gesla in CinReše **Alamuta**: nič ni resnično, vse je dovoljeno. Dovoljen je tudi DaKosov Kat, njegovo Radnesramno potvarjanje dejstev Preti.)

Za ideologa ĖtatHuma je prva (Ptj)Dž, ki pa je v DbiŽgi realizirana oblast (SovŽa od 18 naprej, Juga-Slja od 45 naprej); Čl, ki še ima DušNoto (ima jo, ker jo je dobil v epohi KršKata, Meš-RLH pa mu jo je razvijalo, od Rome do Realza, od Preša do Kersnika, od **PKrsta** in **Blagra**, PČrta in Ščuke), jo mora prilagoditi kot Noto Zunzakonu oblasti, duha materiji, vest objektivnemu zakonu. Takšna PSt ni omogočala dobre Umeti, izdelovala je SocRealz, katerega tendenca se je nemalo kazala že v NOBD, glej Potrča in **Lacka in Krefle**, do neke mere celo **Operacijo**, 50, kjer sicer na tematizirani ravni dr. Donat ravna po Pervesti in DušNoti, se žrtvuje za Prta Kostjo, pod tem sporočilom pa že deluje Zakon ZgDbe, ki je MrkPtjzakon in DušNoto meri glede na Utinteres Praoblasti, DbŽge; analogno v primeru Tanje v **Ognju**. Točneje rečeno, Miheličeva se nahaja na sredi med ĖtatHumom, ki pa še ni ekspliciran kot v Kislingerjevi **Na slepem tiru** ali MirZupa **Hiši na robu mesta** ali Žmavčevih **Orehovih lupinah**, in ostanki ĖtHuma, ki ga je dedovala iz PV.

V to smer so delani tudi **Razci**, ne pa **Rojstvo**, ki je Pravzor za **TomšS**. Glede na Krima (in Nino) so Prti v **Razcih** bistveno manj IdeaHeri; dlje od Nine je tudi Tanja iz **Ognja**, slabí jo, ker je bila dozdej Bržka, uživala - velike - prednosti svojega Bržpoložaja, Žstandarda, Užev. Krim je delavec - celo ročni - že od prej, že od začetka je torej Prapopoln. ĖmpTomš je imel res črno točko v biografiji, kot najstnik je bil član ORJUNE, DeSNcla, kot Ziherl. A opravičuje ga rosna mladost, Prsko pokolenje, rojen v bližini Ilirske Bistrice, begunec s

Prske, in velika Narzavest, ki pa je bila že na začetku tudi Razrsocialno usmerjena. Tomševa biografka Alenka Nedog v - sploh ne slabi - knjigi **Tone Tomšič**, zdi se nemalo nepristransko pisano Zgarstvo, s pridom jo je uporabljal tudi Bož, razlaga Tomšev premik od ORJUNE oz. SNcla (JNcla) k Leci ravno s Tomševim razočaranjem nad Razrdemagogijo ORJUNE; v Javrazglasih se je razglašala za pristaša Prola, pledirala za socialno pravičnost, bila zoper Kplste (analogno kot FzNcz), dejansko pa se je dala prav tem Kplstom podkupiti. Tomš se je od nje preusmeril k tistim, ki so bili nepodkupljivi (k Ptji), ker so bili čisti izraz PraDbZge, torej Ideabistvo skorajda Husserlove vrste. StiMrk je spojil to Ideabistvo z najbolj kruto, banalno, brezobzirno, umazano materijo, z lumpouličnostjo snovi in strasti. Šele oboje skupaj, Duša in Nož, Srce in Blato, da tisto edinstveno uspešnost Ptje, ki jo je pokazala-dokazala MV-II.

Jasno, da Bož ne poudarja Lumumazanega momenta, njegov Tomš naj bi deloval čist kot solza. Bravec - Anln - sme (mora) seveda konotirati, vsak lik razumeti tudi iz okolja, ne le kot (Idea)sistem. Tomš je podan kot IdeaHer, ki je obenem SŽ. Kar dela, je čista Eta in plemenitost. GhKa nad materjo nima, saj je mati tista, ki je kriva, ker ne uvidi edino Pradrže OF-Ptje, Tomša sili v smer zla, v KatKC. Mati mora biti s sinovo So kaznovana, ker se mu ni popolnoma predala; ker je bolj verovala Vikarju in škofu kot sinu Komstu. Mater se da razumeti celo kot past, ki jo nastavlja Hudič Tomšu (JKru); torej kot zlo, ZČa. A ne gre le za mater, to je več ali manj Pvtproblem. Blato LReve, ki ga je širil, dokler ga je mogel, sam Tomš, blato in zlo, ki se je drži, so bile likvidacije, ki jih je počela Ptja skoz VOS. Tomša so lti res zaprli že konec 41. leta, niz likvidacij se je začel šele kasneje, z vrhom v justičnem umoru - glej **Justifikacijo** in **Čilka** - Natlačena in Ehr(lich)a spomladi 42, a še v času, ko Tomš živi, v zaporu. Povsem zunaj dvoma je, da je Tomš s KaKijem ipd. vred načrtoval-pripravljal likvidacije, da je zanje kot vodilni Komst soodgovoren.

Med likvidacije sodi tudi PVD kot njihov vrh, a tudi delovanje Rdeče roke, ki je bilo tajno. Ideja za likvidacije kot justifikacije (tudi za PVD) je mišljena kot Ideačista, kot Kazen, ki zadene zl(očinc)e; ta Idea je Pica kot takšna. Tomš je nosivec IdeaPice, je kot nadangel Gabriel z mečem Pice, ki ga vihti nad pokvarjenimi. Izvedba Kazni pa je zmerom umazana, zločinska: preganjanje, mučenje, umor; PVD je bil v izvedbi kar se da zahrbtn, lokav, Javi skrit, tiholazen, Hin; kot da bi se izvajavci in ukazodajavci zavedali, da zadeva ni čista in da ne gre le za PN, za akt Pice, ampak tudi za njegovo nasprotje: za mučenje, za Mašč; RLH je takšno MaščPico odpravil. PtjStl je tudi s te plati grozovit regres v PS-FD. Realni Komsti in/ali člani OF so bili, vsaj kot Slici, razcepljeni med RLH Vrte in PSFD Vrte, vrnjene v praksi SovŽe. Le redki so se tega razcepa zavedali, recimo Ude, ki pa ni bil Komst; Koc šele kasneje. Še bolj kot Ude Vodetova, ta se je - tudi zaradi tega - obrnila zoper PtjNOB; Ude ne. Zato ni čudno, da je tudi njo zadela umazana IdeaPica Ptje: z dolgoletnim zaporom.

MOč ji ni sledil, še manj se je znašel; je stavil na Sovjete kot Logarji in Gustinčič in Mrzel? Niti to ne; zgolj dezorientiral se je in služil Ptji, ne da bi veroval vanjo. Najhujša usoda, a zanjo si je bil kriv sam. Kot tudi škof Rožman ni mogel dolžiti drugih - recimo tistih, ki da so ga zvabili v Celovec tik pred koncem vojne -, da so krivi za njegovo klavarno usodo. Kot je MOča kaznovala njegova Ptja, z zaporom 48-49, je kaznovala Rožmana njegova KC; niti k papežu ni smel, potoval je po svetu kot duhovnik za SPE, ves čas z bremenom

strahopetstva, če ne celo Izda nad sabo. Morda bo v isto situacijo zašel tudi Kurat iz **TomšSi**. Zanimivo bi bilo brati nadaljevanje **TomšSi**, spremljati Kuratovo usodo. Ga bo dal GESTAPO vendarle likvidirati? Ga bo preklela ljškofija? Bo odšel v Prte? Se bo osamil in v SZ-AD ponesrečil kot OPsk? Nekaj takšnih usod SZg pozna: Mikuža, Iza Canka(rja), Kuharja, tega bi dala GESTAPO in Hacin likvidirati, če bi ga ujela, kot sta poslala v S KatČtka Peterlina (v Dachau).

Svet in Čl sta HKD; vsaka PD jemlje en vidik iz te celote, ga (pre)poudari. Tomša slika Simč(ič) kot Hudiča, kot Gada v **Mladosti**, Vido Tomš Vomb v **Napadu** kot krvavo Rdečo komisarko itn. Kot si nasprotujejo podobe Katduhovnikov. V Jelovi SPED **Simfoniji** je klerik najblažji, najbolj požrtvovalen, v BožKrišu Cinmorivec, enako v **Ognju**, tu je še Narlzd, ki iz Prskega Slca postane lt (in fašist in Čtk OVRE), padre Giovanni. Pač Stra Ideace in Demonace. Dokler bo obstajala ta PSt, bodo nastajali EDč liki, ki so MimDč. Z odpravo EDč smodela pa pride do RMg likov, ki izgubijo E(ksistenco) in postanejo zgolj V(loga). IVJsvet, Filetov **Župnik**, je sračje gnezdo vsega, kar je in kar ni; je retorični kaos Konte. V t(akšn)em liku - PSti - pa se je RLH upanje-projekt celo najbolj skvarilo-spačilo. Kolikor je DSD - posebej pa še DaSKC - prešla v PMLD, je postala tudi sama del **Župnika** ali **Sužnja akcije**. Ne postaja Janševa vladavina - vse bolj kraljevina oz. diktatura - le Rca cazarizma znotraj PMLDbe? Ni ta cazarizem le Pvtvidez istega: Sime (Dv arhemodela)?

Po Božičevem prepričanju je poskus NemNczstov, da bi osvojili svet, že vnaprej - Strno - neuspešen, ker zadene na jekleni Zakon DbZge, ki ga izraža Ptja, točneje: Ptja je sama ta Zakon. Ker pa je Ptja sestavljena iz ljudi in Dbe ni zunaj ljudi (medtem ko je Katbog tudi zunaj ljudi, pred Nastom sveta in Čla, saj je njun Stvarnik), PraDušNota ni posledica vnosa božje volje v TS, ampak sta - in extremis in v bistvu - Db in Čl, Zg in Čl isto (ld). Zato Ptji ne smemo očitati, da vara, ko trdi, da je njena Ideola Hum; gre za PriHum, za eno Rco Huma, ki sem ji nekoč dejal Sint(etistični)Hum, a ga tedaj še nisem dovolj razločeval od EtatHuma; temu razločevanju nisem namenil dovolj pozornosti, zame še ni bilo pomembno. Zdaj postaja. Le EtatH(um) je hlapčevstvo; je analogen EtatKatu, kakor ga razlaga in zagovarja Župnik v **Hlapcih**, prispodoba o Gosu in biču in sužnju. SintH ima Zakon (DžDbe) in DušNota (Pska, uda Praskupnosti-Ptje) za enakovredna, za istočasno nastala, za dva obraza istega. Če sam objektivni Zakon ni obenem tudi PriDušNota, je le Zun; ta drža je herezija, je vulgarni mehanicistični Mrk, učijo in prakticirajo ga tisti, ki gledajo na oblast zmerom od zunaj in ji služijo kot hlapci; za takšnega hlapca se je priglaševal Kos okrog 52-53. (Dokler ga nisem potegnil od tam, ga s pomočjo heglovstva do neke mere - začasno - avtonomiziral. Po 64 je znova padel v hlapčevsko odvisnost od oblasti, tokrat v duhu Mrkstrukturalizma. Po 90 pa od nove oblasti, v duhu Kata. Zdaj se trudi Posnemati celo Intvero; kar ga nosi v še hujše sprenevedanje, CinHin, v lik kužno ogabnega spačka.)

Tomš prestopi iz ORJUNE v Ptjo, ker je že prej - ko je v ORJUNI - IdeaČl, PraDušNota, le da tedaj še ni dobila ustrežajočega ji dopolnila v objektivni Polstranki-gibanju. PraDušNota je bila tedaj v še napačnem okviru, kot je recimo za primer Mikeln Tip, da je bila v Praokviru (seveda s stališča Ptje) napačna DušNota: kot kvargelj pokvarjen Žurst, ki leze sredi 50-let Ptji v rit, po

90 pa se ji posmehuje, od »zgrajenega« **Dežja** do **Miklavževega večera**, v tej drami se posmehuje vsem, tudi Dmbcem; to je Pidrža Žurstov. V časniku Delo - v kolumni - Lorenzi končno prizna, da so ravnali Žursti prejšnja leta neodgovorno, čeprav te besede še ne izreče, ker so kritizirali vseppek tudi liboblast, so zato tudi oni - morda najbolj - pripomogli k zmagi DSD. Danes jim je žal, točijo krokodilje solze, vendar pa še ne morejo pozabiti krasnih časov, ko so bili oh tako sproščeni; kot v Pijdruščini v Gilni, kaoti. Vse so si dovolili, podirali vse, razen sebe, ker so hoteli postati najvišja oblast, mediokracija, a brez odgovornosti, gol lud (PriRMg). Zdaj se reetizirajo, a zgolj zaradi istega cilja: da bi spet zadobili neomejeno oblast presojanja, komentiranja, čekanja: Pijrazvajenci, ki zapravljajo, kar so s trdom in tveganjem pridobili njihovi predniki; dolga vrsta, v njej sva tudi midva z Gošo, Goša z dramami 80-let, jaz z Javdelom RadKrite Ptje že od druge polovice 50-let naprej. In MGG, Dine, Priž, Strniša, Bož, Rožanc itn. itn.

TomšS pokaže, da se celoten sistem NemNcza, ki je spomladi 42 na vrhu slave in moči, Nemci pred Moskvo, sile Osi pred Kairom, Japonci zasedajo vzhodno Azijo, ustavi pred Tomševo DušNoto (Éto), pred njegovo nezlomljivo voljo do odpora, ki je Volja Ptje in Zakona Zge. Naj pošlje Šef še toliko Policlnšpov na rusko fronto, vse zaman. Kot ni mogel esesovec Harz zlomiti Krima in Nine, **Rojstvo**, Policšef Duscha Špelce, **BSSvet**, padre Giovanni Martela, **Ogenj**. Vendar potrebujeta Nemca kar precej časa, da se prepričata o neuničljivosti Tomševega značaja, ki je seveda ne smeta ldn z neuničljivostjo - edinopravostjo - MrkRazrZge. Čeprav se jima načrt noče in noče posrečiti, poskušata znova in znova. Inšp odnehuje: »Pri vseh teh poizkusih, s katerimi so ga poskušali rešiti, je edino pametno ustreliti ga čim prej, drugače se jim bo kateri še posrečil.« To je celo verjetno; da se ni Ptji-VOSu posrečil noben poskus reševanja doslej, je Konta; Nedogova poroča o tem nazorno in zanimivo. Te Konte pa ne smemo razumeti kot nekaj, kar spodbija objektivni Zakon DbZge. DbZg je kot Zakon res ld(n) z DušNotami Komstov, posebno z njihovimi Vodji; ne moremo pa narediti enačaja med enim Vodjo in Zakonom. Le Zakon (nadZge) je en sam, odkril ga je Marx, dopolnil Lenin, izvajata ga SovZvPtja in JPtja, medtem ko je Vodij več. En Vodja je res najvišji; ta tendira k Ve-stanju, Stalin, Tito. Oba res postaneta zmagovalca v II. SvetV, Tito se večino MV-II obdobja nahaja obkrožen od okupatorske vojske, v Jajcu itn., nekajkrat ga skoraj ulovijo, a zmerom se izvleče. Nekateri padejo, ne le Tomš, tudi Vito in Dušan Kraigher, Stane Rozman itn., v Jugi Milutinović, oba Ribarja, že prej Djaković. A načeloma ni nihče kot Psk Ve-čen, pa naj je še tako visoko v Ptjoblasti. Dokaz za to je Lenin, ki umre kmalu po zmagoviti SovZvLRevi.

S Tomša, Milutinovića, Kraša dokazuje, da je vendarle vsakdo nadomestljiv, čeprav zazija po njegovi Si za njim velika vrzel; kot je za Tomšem. (Vrzel je nastala tudi zaradi odsotnosti več Vodij, bili so v zaporu, Maček pride v Sljo šele spomladi 42, VidaT šele spomladi 44, Marinko ni navzoč ves čas, itn.) Pos (Pskova) DušNota je nadomestljiva, čeprav je emanacija DbZge oz. sama DbZg na sebi, Ptja pa je kljub toliko smrtim svojih članov nedotakljiva. Dejansko Ve-čna, kolikor pomeni Ve čas do dokončnega prihoda zemeljskega raja. Isto velja za KC. Naj je pokončanih še toliko Dmbcev, PVD, vsi niso; tisoči, posebno njihovo vodstvo, ki gre v SP€, se ohrani; tudi Rožman, ki pa je PoV manj pomembna figura, nezanesljiv je, cunjast. Tomša enakovredno nadomesti recimo Boris Kraigher, Hacina in Rupnika Stare in Krek; Kajuha Bor,

Moškriča in Čufarja Jeločnik in Vomb, če smem EDč RR v MimDč, kar je po THM-krogu korektno.

Šef prepove Inšpu likvidacijo Tomša: »Ne boste ga ustrelili, to vam prepovedujem. Odkriti moram njegove sodelavce kakorkoli.« Jih ni, a načeloma bi jih lahko. Zmerom se da najti koga, ki izdaja. Hacinovega pomočnika dr. Kanteta so odkrili šele 45, da sodeluje s Ptjo-VOSom, pa čeprav je imel izredno konspiracijo. Do Kanteta je prišla DmbPP po naključju, izdal ga je njegova vosovska zveza Silvo Šivic januarja 45, torej tik pred koncem vojne. Kanteta so sicer usmrtili (DmbPP in GESTAPO), a je, po pisanju Dornik Šubljeve, glej njeno knjigo **Oddelek za zaščito naroda za Slovenijo**, 99, še prej izdal Mekinovo; morda pa le njeno ilegalno ime. So pa Mekinovo ldn s pomočjo človeka, s katerim je bila skupaj v zaporu. Mar tudi na podlagi izdajanja inž. Marka Bleiweisa, kakor sumi-trdi Dornikova? PoV se je malo - komaj kaj - govorilo o primeru Butinarja, ki je bil Orgsekreter SPTje tik PV, a je izdajal banovinski policiji; o tem piše - prva? - Nedogova, jaz sem poznal podatek že od prej, sporočil mi ga je Ahac-Pir(jeve)c. Najbrž je Ptja podatek Prikr, ker iz njega jasno sledi, da bi Natlačen, če bi hotel, aprila 41 dal pozapreti vse Komste, kot so jih ustaši v Zagrebu in jih nato likvidirali, Prico, Kerševanija itn.; lti pa so aprila zapirali Komste po nekem starem spisku, ki ga verjetno ne bi mogel dati Butinar-Natlačen, saj so bili na njem člani Ptje, ki so bili že zdavnaj ali izključeni ali pasivizirani, Lemež, tudi MOč; Butinar je poznal najnovejše podatke. A vse to so Empanalize, bistva, ki sem ga podal prej, ne zadevajo. Stalin je likvidiral skoraj vse člane Politbiroja Ptje iz 1920, pa večino Čtkov Rdeče armade, v čistkah v drugi polovici 30-let, in vendar je (Ptja) maja 45 zmagal(a). To je teza **TomšSi**; brati jo moramo kot konotirano, a bistveno.

Inšp ima vendarle zamisel, morda se bo posrečila. Gre za peklensko zamisel, zmožen jo je ravno on kot Kan; ker pozna Kat od znotraj. Šefu: »Edina možnost, ki mi še ostane, je kurat, ki je pobožnjaški norec.« To je ves čas Boževa intencija: pokazati, da je KC lahko le dvoje: ali očitna Sž(nica) Of-Ptje (in s tem SNla), to je uradna škofova - skoraj že Kfz - KC), ali trojanski konj, ki se morda svoje vloge niti ne zaveda. KC je - po Božu - ustrezna le tedaj, ko se povsem podredi Of-Ptji, kot sta se ji Mikuž in Lampret, Mikuž nazadnje celo izstopi iz KČe, je ekskomuniciran, se poroči, postane tudi kot ZnikZgar njen nasprotnik, medtem ko se Lampret izgubi kot OPsk, v zanj prehudih Etdilemah naredi Sm.

Z uporabo Kurata kot poštenjaka je spletko, ki si jo zamišlja okupator, mnogo hujša, kot je bila tista, s katero je želel padre Giovanni v **Ognju** prodreti v krog anglofilov-Brže, Senatorja; ta padre je bil zavesten provokator, Kurat je nezaveden, zato lahko toliko bolj nevaren, ker je prepričan v edinozveličavnost svojega PsEvKrša. Miheličeva pozna ob Giovanniju le še enega klerika istega tipa, župnika Klavoro, ki pa je sodelavec Dmbgrupe ali Vaških straž, dejansko pa analogno pri PP kot Giovanni.

Inšp razlaga, po kakšnem merilu si izbira sodelavce; tudi OZNA si jih je po istem načelu. »Ne izbiram ljudi po tem, da kaj znajo«, no ja, znanje ni nikoli odveč, »ampak po tem, da so uradniki« pri mučenjih, da niso sadisti, da jim »mučenje« »na koncu ne požene kri v glavo.« Ribičičev uspeh temelji prav na tem Inšpovem sistemu; Ribičič je bil vrhunski uradnik. Tudi Conradi, Bučar, Brilej itn. Kdor se je predal Sad(izm)u, je prej ko prej odpadel, se zapil, znorel,

Bravničar, puklasti Miha, Scagnetti, Tonček Turnher... Vzor za t(ak)e ljudi je Žan More.

»Moj nori kurat pa misli, da so podivjane živine. Kje pa.« Je pa zato res: »Nihče od mojih ljudi ni sposoben nobene ustvarjalnosti. Samo izpolnjujejo moj mehanizem.« Od uradnikov prehajajo k diplomatom, dr. Zore, k - vrhunskim - Polikom, kar je bil Ribičič. Šefu se zdi to premalo, kot prepričanemu nacistu ni zanj v tem sistemu »nobene ideje«; Fz-Ncz pa je - naj bi bil - velika, svet odrešilna Ideja, kot sta bila za svojo Idejo prepričana KaKi; seveda tudi Ribičič, a predvsem v prvem obdobju svojega vzpona, kasneje pa se s to Idejo ni ukvarjal, prepuščal jo je ideologom. Nazadnje je od Zihlerla Ideola padla na nivo Borisa Majerja in še nižje, na nivo učitelja telovadbe Francijna Šalija, Žurstov a la Volfand in Slilnik. Strno ni nenavadno, da se je pri slednjem, že na Cinravni, v hipu obrnila po vetru in je Slilnik postal ideolog DSD. Barabe z vrha OZNE, kot je bil Erno (ne Ivo-Vladimir) Svetina, pa so igrale svojo pustolovsko igro lumludistov naprej, se najprej pridružile Kominformu, nato - danes - RadDSD; 90-letni Erno je danes kronska priča zoper Ribičiča in OZNO. Tudi to ni ES naključje. Z gledišča StlMrka gre seveda za naključje oz. za logiko Izda, ki je v Potu vsakogar, da ga zajaše hudič, RazrDž, Brža. Za mojo DgZn pa ne; po nji je EDč MimDč, torej je Svetina=Hacin. Sin člana CK-ja in PV vodilnega Komsta Toma Brejca Miha Brejc je eden od šefov Janševe stranke. Enako sinovi in hčere Prtov Rupla, Majhna, Brezigarja.

Inšp Šefa zainteresira; Šef mu da proste roke: »Ustvarite tako ... moralisti bi rekli - peklensko zamisel.« To je Temspletka drame, tudi dramaturška. V PriNOBD je potrebna Demonaca, a na najbolj Red-poenostavljeni ravni. Bož vnaša v Inšpa EkP dilemo, ki je morda Tip za PriKana, a dejansko ni Pridilema, saj se nujno konča v izdaji (Ev)Krša in pristanku na oblast; po tej logiki Bož sumi, da bo tako kot Inšp ravnal tudi SKan Kurat in nazadnje služil Ncz-okupatorju, ne EvKršbogu. Tega Bož ne izvede, a na to smemo sklepati, po analogiji z likom-usodo Inšpa.

Inšp Šefu prizna: »Odkrili ste torej tisti del mene, ki ga jaz ne maram, ki ga« - celo - »sovražim.« Razlika med Inšpom in Kuratom je tudi v tem, da se Inšp zaveda svoje dileme in ve, da svoje EvKrš izdaja, Kurat pa ne. A Kurat tudi nekaj - precej - več naredi (si upa narediti oz. tvega, da bi naredil) kot Inšp. Inšp je direktno v službi GESTAPA, to pa kot Kan ne bi smel biti; kot sta bila direktno v službi Ptje - in s tem OZNE - Mikuž in Lampret. (Ni bil Brilej v začetku celo bogoslovec? Polkovnik OZNE Brilej, ti. Bolko? Franček Kos je bil v Rimu - na delu kot agent VOSa in OZNE - predvsem zato tako uspešen, ker je bil PV Klc; enako Vratuša-Vran. Najbrž tudi Bohanec, ki se je kar lep čas še MV-II družil - celo z ultra - KatDeco, kot celo sam opisuje v NOBD **Spletkarji s krvjo**. Vsakdo je prišel od nekod: Brilej iz Kata, Tomš iz ORJUNE, Kidrič od RLH Kulnikov, Ribičič od sokolskih JNclstov.)

Skaže se, da Šef ve, kaj počne Inšp: »Vse vem. Vem, da ste na tihem dovolili kuratu, da je nosil ven« - iz zapora - »pisma ubitih banditov. Vem, da ste zasegli tudi Tomšičevo« pismo. »Vem, da nekaterim stvarjem niste posebno naklonjeni, na primer, če gre za čistko, ki jo je naš Führer napravil proti cerkvi.« Ta podatek je skladen z DbZg stvarnostjo. Kfz v Avsi je bil celo močno Anhitlerjevski, kander Seippel, Dolfuss; Suschnigga je spravil Hitler celo v taborišče. Verjetno je Inšp presedlal od Kfza k Nczu in je skušal spraviti skupaj NSDAP in KC.

S Šefom se torej razumeta; Šef: »Vaše avstrijsko nagnjenje k sveti pobožnosti nam celo koristi tukaj.« Enako naj bi jim koristila Kuratova St pobožnost. »Toda sami dobro poznamo razumno mejo.« Ta pa je: komu služiš v zadnji instanci oz. objektivno; DušNota pri tem za CinŠefa ni važna. Tudi za Ptjšefe ne, ko gre za Utkorist, za zmago, za MV-II čas. Kocu dovolijo držo Krša, JRusu Sok(olstv)a, Vidmarju SvMi. PoV, ko Juga ni več v MePu istega tipa kot MV-II, se zadeva spremeni. Koca odstranijo šele 52-53, JRus in Vidmar pa se - prav tedaj - Ptji uslužbita, le privatno godrnjata. Neodvisni Kulniki Ptji niso več potrebni; tudi zato likvidira prvi nastop MGGe, nastal med pomladjo 57, tu je Zlc še zraven, in jesenjo 58; tu se Zlc že distancira od nas, 64-leta pa nas in Pirčevo grupo - revijo Sodobnost - že izda, prevzame uredništvo oz. tajništvo revije, katere šef je zapiti Mejak; Zlc le čaka, da se Mejak iz nemoči umakne, nakar se začne njegov veliki pohod na vrh Ptje. Zadevo Daskriva kot polž roge. Danes se sklicuje le na svoje ravnanje ob likvidaciji revije Beseda; je eden velikih mojstrov Zamola.

Inšp izpove Reso, ki nikakor ni le njegova Pvt; je tudi Božičeva in Tomševa; odloča le, na kateri strani si: ali DDč ali LDč. »Nikakršen pobožnjakar nisem. Samo logika meni, da v vojni ni pravil igre« - Emprpravil kot zaveze EtHumu ni, tako je prepričana tudi Ptja, NOBD pa se trudi to Reso Prikr, NOBD je sinteza MrklReve-Stla z EtHumom - »proti nasprotniku. Naj gre za državo« - tudi za Ptjo - »ali cerkev. V vojni je« - velja - »samo zmaga, ne pa kaj in kako.« S stališča Mrka velja zmaga, a takšna, ki je zmaga NSSi, torej edina PraPri. Tudi za naciste. Manj pa za Inšpa, ki se zaveda, koliko greši Hitler zoper EvKrš; kot se zaveda tega, da analogno greši škof - Rožman - zoper EvKat, kar pa je še mnogo huje, saj je škof Vodja Kata-KCe, Hitler KCo le uporablja. Tudi to je ena od trditev drame: KC je bolj Neg od NemNczal!

Inšp izpove Reso, ki velja za Čla kot za IdStro: nazadnje - v limiti - velja le zmaga. Ljudje si nalagajo skoz vso Zgo Raz pravila, s katerimi bi omejili brezkrainost (povzročanje) zla, kakršnega so sposobni (po tem se razločujejo od živali, da so oboje: IsDti in Sad, odprtost v smisel in Už v Ubu), a kar naprej od teh samoomejitev tudi odstopajo, ko uvidijo, da jim JKrova drža neupiranja zlu prinaša poraz. V Indiji je kmalu po Gandiju in njegovem vzornem neupiranju nasilju prišlo do najhujšega nasilja, glej indijsko-pakistansko vojno; tudi prvo Krš ni vzdržalo pri Evih. Najobičajneje pa je, da ljudje svoje nasilje alibizirajo z RPP in v to masko (Ideaco-Demonaco) celo verjamejo, s čimer neha biti maska in postane PriResa. To je Tip za KC in Ptjo MV-II. Dagovor o ČIP, po strahotah MV-II oz. po PoV času PNa, je zanihanje nihala v drugo stran. Kdor bo od današnjih živel dovolj dolgo, bo verjetno spet doživel brezmejno nasilje. Čl, kakor je v PMLD - Ludpajac -, je le ena plat IdČla. Daneoleca se bo - vsaj en njen del - razvijala v smer islamizma in terorizma. Štrbenceljni in Gregoričičke bodo obudili krvavo Sš starega Simona Gregorja, ki je opeval od krvi Sžov kalno Sočo. Bo skupina okrog podganarja Todorovičevca kmalu prešla od osvajanja Slcev (načrta, kako Slcem v interNacDbi čim bolj škoditi) k podstavljanju bomb? Je podganice toliko v hlačah?

Šef da Inšpu tri dni časa, da dokaže svojo novo metodo; Inšp jo takole razloži: »Med nami so take podeželske ovce, kot je on, lahko zelo koristna stvar. Tudi« - najbrž predvsem - »v vojni.« Inšp ni zaman Kan. Tudi z mano in Alo je hotela KC okrog 90 ravnati analogno; ugotovil sem, da se mi - večina - klerikov in Katideologov posmehuje, ker se Pridržim EvKrša, učim nenasilje itn.

Hoteli so me uporabiti za Not razkroj Sža, Libcev in Komstov, za Polika, kakršen je tedaj posta(ja)l Puč(nik). Ker sem vzel EvKrš - JKrovo neupiranje zlu, odpuščanje, Usm, skratka LdDr - zares, so me odpisali kot tepca, celo slabiča. To sem spoznaval šele polagoma, od 91 naprej, vse do konca desetletja, dokler nisva z Alo iz KC izstopila, do dna sva se razočarala, ko sva izpregledala njeno Nvo. Zato se lahko s Kuratom Notldn, Ponot(ranjim) njegovo EV. Razlika med Kuratom in mano je le ta, da je bil on - v MePu MV-II - KČi in NczNemokupatorju koristen, vztrajal je v svoji NeČi vlogi zlorabljenca-šeme, jaz ne. Kurat je TradČl, IdČl tudi v Eti: zvest eni EV, medtem ko sem jaz že od začetka lbt-akter, ki nosi v sebi več EV, se tega zaveda in to - ne zmerom, v glavnem pa - celo hoče. To svojo pluralno Nvo sem spoznal že kot mladenič, 20-leten, v svoji ničejanski fazi. Desetletja sem se boril zoper svoje ničejanstvo, pa vendar v njem tudi zvesto vztrajal; obe drži sem na Raz načine kombiniral. Dgč kot TradPuč, ki se je odločil za Sš do Ptje in si postavil ta cilj - dejansko PerMašč - za življenjsko nalogo. Meni sta blizu ali tuja obenem tako **TomšS** kot **Križ** in/ali lud Rokgrejeve **Othelle**, enako NOBD **Rojstva** kot Rozovega **Tartifa**.

Šef ima v svoji CinFiji celo prav: »Vsi izumi, vse zamisli tega sveta so nastali iz stiske. Česa se človek ne domisli, ko si rešuje kožo.« Izjavo je treba vzeti v najglobljem pomenu. Sam sem posta(ja)l ustvarjalen, ker-ko sem se - ostro - zavedel praznine v sebi, nemoči, OISa; »ideje«, ki sem jih produciral, so bile moj odgovor na t(akšn)o mojo ogroženost. V glavnem mi je šlo za kožo; če ne bi odkrival-konstruiral zmeraj novih smislov, bi (za)padel v Sm. Zame je Ž ves čas - Strno - vojna, vsak hip. Tekma, ki se je udeležujem ves čas in ki me ves čas motivira, je le del vojne, ki me določa, hkrati ogroža in povzdiguje v dejavnost, ki gre tudi čez IdB, torej čez vojno. Le skoz zavest vojne je mogoče NejDam. Mir je le dopolnilo vojne, ne pa rešitev, kot meni IdM, ki je SZSL; glej Tipprimer v SD, Turkuševo **Vojsko i mir**, 71. Turkuš se zaveda stvarnosti vojne, ki jo daje ČD-NKNM v oklepaj, a obenem vojno kot v Pravci razreši z Ideamirom. Tako se vrne k ČD-NKNMešu, medtem ko Levs in Jurč v **Tugih** ne. Oba vztrajata pri trajni vojni, ta je nujna vse do končnega mira, ki je zmaga zemskega raja. V Pravci se da hitreje priti do te točke.

Šef je RadCin, pa vendar ima po svoje prav; ničejanstvo RR v banalno; tako je govoril-mislil - in tega me je učil - moj stric Boris, sodnik, brat MOča Komsta-idealista. »Pregnati stisko iz sveta bi pomenilo njegov konec.« Stric je hvalil usodo, da je Preša preganjala; sam si seveda zase ni želel niti najmanjše stiske, a zato se je razkrajal kot gnil sadež, bil je DekUžlbn pajac, predhodnik RMge, Jesiha in Roze, le da je skušal zadržati aristokratsko formo. Pred tričetrt Stola se je to še dalo, danes aristokratizma še v formi ni. Ta tema je tema BNaka, njegovega Ža in Pzje. Obdelal jo bom ob **Hiši iz kart** in ob **Kasandri**.

Šefov Cin je Sadpraksa; Šef stopnjuje Zup(an)ovega esesovca Harza, **Rojstvo**; tudi med Komsti je bilo nekaj analognih. Ne verjamem, da bi bil tak Ribičič, ta je bil uradnik; ampak Puklasti Miha (Bogdan Hrovat), morda tudi Fric Novak, po pripovedovanju Lada Kozaka, in še marsikdo. »Zato bom pomagal svet poganjati naprej tako, da stisko povzročam.« Če se spomnim na svojega zasliševalca iz časa, ko sem bil v preiskavi zaradi sovražne propagande (od konca 58 do pomladi 60), Janeza Menarta (ne Peka), bi dejal, da se je ta tovariš razvijal v smer Šefa. Vsakdo, ki je užival, če je mučil.

Najprej moramo zvedeti, kdo in kaj je Kurat; Kurat se predstavi že v 1. prizoru drame, v pogovoru s Tomšem. Spoznamo ju oba.

MeP - Kurat: »Gospod Tomšič, čez dve uri vas bodo ustrelili.« Z večkratno napovedjo skorajšnje ustrelitve skuša PP (Šef in Inšp) Tomša Dušzlomiti; a se ji ne posreči. Tomš na grožnjo »molči«. Kurat skuša doseči, da bi Tomš napisal svoji materi primerno pismo; vse Kuratovo praktično prizadevanje se vrti okrog t(akšn)ega pisma; v pogovorih Kurat utemeljuje, zakaj je takšno pismo nujno, Tomš pa utemeljuje, zakaj ni nujno. »Ali pišete materi pismo?« Tomš: »Ne.« To je leitmotiv drame.

Kurat psihološko - tudi Et(no) - pritiska: »Osebnost ji ga bom izročil.« Torej bo ostalo Intnarave. Res? »Poznam jo že od takrat, ko ste bili še zelo majhni.« Kurat je torej star znanec TomšDne, ki je poudarjeno - posebno Mati - Kl(erikalna). Je slikal Božič kakega stvarnega klerika? Kakega sredinca? »Vem tudi, kakšne skrbi ste ji povzročali.« V Tomšmater se lahko vživljam - jo Ponot - , ker sem od blizu, skoraj od znotraj, preučeval babico Na(tali)jo. Analogno kot Tomšmati, le da več kot desetletje prej - bila je (bila sta z MOčem) eden prvih takšnih primerov v Slji. Na MOča je pritiskala, da bi nekako popustil pred oblastjo. Oblast je imela še za Avstipa, za legalno in legitimno, torej za Mor(no), z njo je bilo po njenem treba sodelovati. MOčevega Koma ni odobraval, imela ga je za lumanarhizem; do neke mere je imela prav. Silovito je trpela, na MOča je stavila svoje sanje, ker se ji je izneveril soprog, dr. Robert, a tudi MOčev starejši brat, ničvredni Hedst (stric) Boris. S polomom MOča, ki zanj ni bil le neuspeh v Dbi, ampak neuspeh kot tak, Absneuspeh človečenja, padec smisla Ža, se je lomilo tudi njeno EkP Ž. Ker je obenem čutila, da najbrž vendar ne dela prav, ko za MOča intervenira, v Beograd se je peljala (29-30) k ministru itn. Kulovcu, šefu Katstranke, je prišla v Notstisko, iz katere se ni rešila do Si; a je bila že prej v nji. Od rojstva sem gledal ne le njeno stisko, ampak Stisko Čla, kajti bila je dominantna figura v Dni, v kateri sem bival napol na robu kot že Tamarginalec, napol v njenem najbolj Intsredišču, ker sem vzel Najino Trp najbolj Prinase. V Žu sem nato ponavljal MOča, moj spor z oblastjo, in babico, nisem bil namreč - analogno kot Puč - prepričan, da je Ptja Abszlo. Puč je moral v AnK, jaz ne; ena moja EV se je ldn z MOčem kot Komstom. Bil sem svoje nasprotje, to Notnasprotje tudi ves čas analiziral, tu je vir moje RadARF, medtem ko je bil Puč sin premožnega Kma, kulaka, od začetka Monenoten v boju za TradSljo, za Km; zaradi članka o Kmu je pognal 64 tudi revijo Pers v ukinitev in sebe ponovno v zapor. Bil je po Nvi ud AVSi, težil k De(sni)ci, čeprav jo je najprej - v družini z MGG - kombiniral z neoleco, (58...) in nato (v Nemčiji) z RMg-LDPM, z ultrainstrumentalizmom. (SrKos je po 95 odkril, da mu je prav to najbližje, seveda brez Pučevega zapora-Trpa, le v vlogi sive eminence Dece in Janševe stranke. SrKos je preračunljiv, Puč je bil strasten PsRevar, ki je živel od tveganja in poguma, od značajske odpornosti. Kar pa mu v razmerah PMLD - v Slji po 90 - ni pomagalo, da se tudi on - in znova - ne bi ponesrečil, kajti Deca po 90 ni več odpor pod Ptjo; je le še KonsPola. Puč je posta(ja)l lastna karikatura, SrKos to, kar je ves čas po svojem bistvu bil: Manipulant z masko SpoDo IdČla.

Pritisk na Tomša je res hud; a Tomš ga je vzdržal, MOč ne. Kurat: »Pomislite malo na to, zdaj pred smrtjo.« Na Trp, ki ga povzročate materi. »Zdaj, ko je treba skleniti svoj življenjski račun,« v najbolj odločilnem - zadnjem - trenutku - Ža. Je pa res, da je Tomš že zidal na izkustvu ostalih; vedel je, kam pelje popuščanje pred oblastjo oz. RazrSžem, v nesrečnost situacije MOča, vrh Ptje je poznal njegovo zgodbo, saj ga je zaradi neprimernega zadržanja v zaporu izključil iz svoje srede. (Vendar to zadržanje ni bilo tako hudo, da ga ne bi sredi 30-let spet v Ptjo vključil; a ga je ponovno izključil leta 40.) Nekaj je že bilo Komstov, ki so se držali v zaporu oz. pred sodiščem vzorno, Tito v bombaškem procesu (če je res, kar se je pisalo o njem, o tem), a v Slji je oblast Dgč ravnala kot v ostali Jugi, vse do šestojanuarske diktature, ki je Džo poenotila. Tito iz srede 20-let ni mogel biti jasen - praktičen - zgled SKomstom; tudi fanatizem na jugu je bil Dgč izvora. Sliski Komsti so bili bolj Zahčvr usmerjeni, civilizirani, neRad. Šele naslednja Gene, KaKijeva, tudi Tomševa (od MOča je bil Tomš mlajši 7 let), je bila prilagojena novim razmeram monarhofza.

In: kaj se je dogajalo v zaporu in sploh s Komsti pred sodiščem 30, je vedel tedaj komaj kdo; Komsti so bili redka sekta radikalcev, Procev in ideologov MrkProla. Vse Dgč 42, ko se je MrkKom skril za NOB (za SNcl, tudi za JNcl); ko je bila v ognju-odporu tako rekoč vsa Slja, v boju zoper okupatorja. Tomš je bil preskusni kamen vere OFarjev (in Komstov) v zmago NSSi. Če je MOč leta 30 popuščal ali če bi se pred sodiščem samozavestno branil, v TaSJavi to ne bi - in ni - imelo nobenih posledic; Gustinčič je bil v obrambi trši od MOča, pa nič. (To je nekaj pomenilo le za Ptjo. Gustinčič je ves čas terjal kazen za MOča, deloval zoper njega; ker je bil - kasneje - v Moskvi, je svoje tudi dosegel, MOča je sovražil.) V Tomša pa je v prvih mescih 42 gledala vsa Slja. Če bi se on zlomil - če bi se dalo njegovo zadržanje v zaporu (inclusive pismo Materi) tolmačiti kot popuščanje oblasti, bi napravil veliko luknjo v samozavest-odpornost-vero NOBa; Tomš se je tega jasno zavedal, v mesecih zapora je imel tudi čas razmisliti o vsem. Poleg tega je zatrdno pričakoval, da ga bodo tovariši iz zapora rešili; v MOčevem primeru česa takšnega ni bilo na vidiku. Le Konta je povzročila, da Tomša niso rešili; v rešitev je verjel do zadnjega.

Tomš kot da je deloval vesoljnemu Slovu direktno na očeh. Celo sam sem kot še ne 12-leten spremljal to zgodbo, sem se zavedal njenega pomena, pomena Tomševe drže. Ne usodnega pomena, a važnega. S tem, da se je dalo Tomševo (tudi VideTomš) zadržanje v zaporu tolmačiti kot vzorno, sta NOB in Ptja silno pridobila, njun ugled je narastel, Tomš je postal vzor, ki ga je bilo treba Posn, Tomš pa je Posn tiste, ki so že pred njim analogno ravnali; je bila to Slava Klavora oz. Tončka Čeč, ali je Ptja ob njuni Si že delala legende iz njiju? S(mrt) Leona Novaka, ki ga je GESTAPO ujel nekaj mesecev pred Tomšem, se ni dala RR v zgleden Her; govorilo se je celo, da je Novak v mučenjih popustil in izdajal. Nedogova sodi, da to ni res, da pa je bil Novak povsem strt, izgubljen. Ravno to ne bi smel biti; tudi MOč ni izdajal; kar je na zaslišanjih povedal, ni bilo bistveno, le dovolj hraber in kljubovalen ni bil. (Je Fric Novak zato začel na vse strani mučiti, tudi Prte - če podatek drži -, ker je hotel ne le Mašč-evati S brata, ampak ker je v njegovem srcu prevladalo SŠ?) Kasnejši sekretar oblastnega komiteja Ptje v Mariboru ali za Štajersko, Kladnik, opisuje ga Part(ljič) v **Molim**, pa je pod mučenji tako popustil, da je postal

agent GESTAPa, vrinjenec med Prte na terenu; tretja Rca, če je Tomš prva, LeonN in MOč druga. Da so LeonaN fizično strahovito mučili, je splošno sprejet podatek; analognega podatka o fizičnem mučenju Tomša ni. Ga niso, ker so si ga podajali iz rok v roke lti in Nemci in je bilo v tem primeru nad ravnanjem PP (Politpolicije) več nadzora, nekakšne nadomestne Javi? Tudi zaradi Tomševe matere in KCe, ki je bila zadaj? So se odločili, da bodo Tomša strli psihično, ravno prek matere (in kurata)? Božič daje eno razlago, mogoče so tudi druge. Tomš bo ostal ZgOs, h kateri se bodo Anlni kar naprej vračali; MOč ne.

Jaz nisem Posn MOča, a tudi ne Tomša. MOča toliko, da sem se lahko vživel vanj odznotraj, nisem izzival, kot je - kot pravijo - Tito v bombaškem procesu. A nisem popuščal; sicer pa nisem imel v čem popuščati, saj pri pisanju inkriminiranega članka, zaradi katerega so zaprli Puča, res nisem sodeloval, kot tudi ne VeRus in Taufer. MGG 58 - v Reviji 57 - nismo bili niti ilegalna organizacija, kot je bila 29 Ptja in 42 OF. Puč bi nas rad prevzgojil - usmeril v obnovo-ponovitev Ptje, v ilegalno organizacijo, o tem mi je 58 poleti - pred zaporom - tudi govoril, a ni se mu posrečilo, razen njega smo bili vsi Kulniki, Fifi, ukvarjali smo se z Umeto in ARF-fijo. Kasnejši njegovi pristaši in oboževalci, iz časa po 90, so bili 58 še najmanj pripravljeni vstopiti v RevPolakcijo, Zajc, Šel(igo), da ne govorim o Kosu, ki je imel Puča za provokatorja, tako rekoč za sodelavca PP oblasti in je aktivno deloval zoper njega (seveda v okviru naše grupe).

Tomš je materi napisal pismo (»Napisal sem materi že zdavnaj poslovilno pismo«), a ne pravo. Kurat mu to zameri-očita: »Tolažbe ji niste dali«, s tem pismom, »tistega, kar pričakuje od svojega sina mati, ki je toliko pretrpela za vas.« Je bil MOč bolj PriKAn od Tomša, je hotel dati svoji materi tolažbo? Se je čutil pred njo že leta - že več kot desetletje (že v Gimni je postal Komst, zaradi Koma so ga že iz Gimne izključili) - kriv? Ga je zdaj občutek GhKe Not nalomil? Čeprav ne bi bilo treba, da bi ga zlomil. Do kraja ga ni zlomil, takoj po vrnitvi iz zapora, po prestajanju večletne kazni, v začetku 30ih let, se je znova vključil v Ptjdelo, Ptja mu tega ni branila. Nalomil pa se je; zavest GhKe zaradi ne dovolj Herzadržanja na policiji - v Glavnjači - ga je verjetno mučila vse do Si, čeprav o tem ni nikdar govoril. Toliko huje: svoje bolečine ni znal verbalizirati. Jaz sem se (na)učil verbaliziranja ravno zaradi tega, ker sem opazoval ta strašni MOčev molk, to njegovo zaprtost vase, pekel, ki si ga je s tem - sam - ustvaril v DušNoti. Ptja mu - ne prevelikega - greha iz 29-30 ni usodno zamerila, lahko bi se v nji rehabilitiral, kot so se - tudi PV Komst - Čačinovič, ki je bil MV-II na začetku celo Čtk madžarske vojske, MKranjec, ki se je tedaj za nekaj let skril v bunker in ne dal od sebe glasu, in še kdo. MOč je bil premalo instrumentalista, preveč kalvinist, materina vzgoja. Je bil pritisk Tomševe matere na sina v Morpomenu vendar manjši od pritiska Naje na MOča? Je KatMora po ustroju manj Radtrda kot kalvinizem? Rekel bi, da Kuratove besede Tomšu veliko bolj držijo za Najo kot za Tomšmater: »Vedno ste ji bili največja, mučna skrb. Spomnite se samo svojih let šolanja.« Najbrž Tomšmati ni toliko stavila na tega sina, kot Naja na MOča. »Koliko solza in neprespanih noči.« O tem mi je - za svoj primer - Naja kot starka pripovedovala sama, PoV.

Poanta Kuratove želje-pritiska je: »In vi, zdaj tik pred smrtjo, ji ne napravite najmanjše, drobne človeške usluge.« V tem je čer: ne gre za drobno Člslugo, ampak za odločilno dejanje podpore NOBu ali rušenja NOBa. Se Kurat tega ne

zaveda? Če se ne, je slabši od naivneža; je SZSL bedak. Če se, je prefrigan Hin. Kaj od tega je? Oboje na nek Inf način? Bi se dalo reči.

»Sporočite ji vsaj, da ste se nekaj ur pred smrtjo skesali, da ste se spovedali.« Prav za to gre. Kur(at) igra na dvoumnost izraza kes, igra dvojno igro. Navidez se bi Tomš le skesal grehov, kar je skorajda le Konvdejanje. A če hoče spoved veljati, če hoče dobiti Tomš odvezo, mora povedati za svoje grehe, se skesati določenih grehov, ne le nasploh. Največji Tomšev greh pa je ravno pripadnost Komu oz. zasedanje enega od vodstvenih položajev v Ptji-MV-II. In če je Ptja zločin, kakor je SKC razumela papeža in njegove enciklike, potem se je Tomš dolžan odpovedati ravno svojem delu za Ptjo, ki je Prizli duh. Tako bi se dalo Tomševo spoved in kes interpretirati, vsekakor bi jo tako razlagala KC-MV-II; in kdo bi ji po Tomševi Si lahko prepričljivo zoprval? - Kot vem, MOč ni hotel k spovedi - v nobenem zaporu, kolikor so mu jo sploh ponujali. O tem nisem nič slišal, tudi ne prebral v ohranjenih dokumentih.

Tomš kar naprej odklanja Kuratovo nastavljanje pasti; zaveda se, da je to objektivno past. »Zakaj bi se spovedoval, ko v srcu ne verjamem.« Pravilno: ne verujem, Bož ni ravno najboljši poznavalec SIščine. Tomš ne veruje v Katboga, veruje pa v (nad)DbZgo. Če bi zdaj - v tem hipu - priznal Katboga in se odpovedal Komu, to ne bi pomenilo Notrazsvetljenja, kot sva ga dobivala midva z Alo postopoma skoz 80-leta, povsem zunaj kakršne koli Zunprisile, po najini AbsSv volji, na temelju dolgoletnega premisleka; in sva iz KCe izstopila spet na temelju večletnega premisleka, ko sva jo opazovala, kako se obnaša v novih razmerah, po 90-91; nama se je razkrila kot povsem nasprotna takšni, kakršna se nama je kazala v 80-letih. Za klerike ni bila Dgčna; le taktično vsebino je menjala, pač aggiornamento. Z mojega vidika je spremenila ravno bistvo: LdDr v AgrEkzKldo. Za klerike je bila LdDr le retorika; ves čas so vedeli, da gre za interes KCe, ki pa nastopa pod Raz - jaz bi dejal - maskami, oni pa: Zunbesednjaki.

Tomš bi se, če bi se zaradi strahu pred So odpovedal Ptji, Notzlomil; kako da se tega Kur(at) ne zaveda? Kur misli, da bi bil ta njegov Dušzlom nekaj Poz, saj bi se odpovedal hudiču; Čl, ki se zlomi v svoji pripadnosti TSu, se odpre pripadnosti Tri kot Katveri. Tako se - si zadevo - razlaga Kur. Vsako dejanje se da razložiti, tudi banalna Izda(ja), kot HerMor dejanje; tako razlaga DSKC Dežmanovo spreobrnitev, ki je zame Dušzlom grde vrste. (Za Dežmana gre, za Joškota, ne za Deschmanna Dragotina-Karola. SZgo zaznamujeta dva Izda Dežmana; vendar je z mojega vidika veliki Izd, ki ima celo svoj prav, stari Karol, mladi Josip je zame le skorajpsihopat, ki se rešuje v podivjano Psfanatično renegatstvo-konvertitstvo. Konvertit nisem bil jaz nikoli, čeprav mi je SrKos (pa baš on!) to javno očital.

Tomš bi moral v hipu ponovno sprejeti ves Katsvet svoje rane mladosti, ki ga je izgubil že kot najstnik, ko je - najprej - postal ud TaDece, ORJUNE, Sok(olstv)a. To se ne zdi psihološko mogoče. To dejanje ne bi izviralo iz ljezni do Katboga, ampak iz strahu pred So, pred peklom, pred Trpom zaradi mučenja; iz šibkega značaja. To bi moral Kur upoštevati. Ker tega ne upošteva, drži, da hoče Tomša Dušlomiti, ne le odpreti za Katboga. Ali pa je samo Kat tako Inf, da zmerom - Strno - dopušča več možnosti-razlag. Torej je v Stri manipulativno, instrumentalno. Če je tako, sodijo Stres, Štuhec in SrKos v njegovo Pristrčiko. Z Alo sva se sredi 80-let vračala - vstopala - v Dgč KC. Če

je KC Cerkev SrKosa, ni moja; ni bila moja sredi 80-let in ni JKrova! Morda je bil škof Rož(man) prav takšna dvojnost: pobožen in obenem Hin.

Tomš nadaljuje: »Mojo vero poznate, zaradi nje ste me izmučili na smrt in zaradi nje bom ustreljen.« Zaradi vere, ne le zaradi razumskega spoznanja, kako teče DbZg kot edina Priřesa sveta. Tomšu - Božu - je veliko do tega, da poudari moment vere, bolj kot Mrka. Mrk je v tej zvezi pojmovan bolj kot vera in manj - skoraj nič - kot Zn, kar je bil za MOča. Bolj ko se je SPtja bližala NOBu, bolj se je odpirala veri in manj Zni. NOB je stal na SNclu, kar je bilo posebej blizu Tomšu kot bivšemu orjunašu; manj MOču, ki je bil že kot najstnik kritik Meša, očetovega (Robertovega) SNcla-JNcla; za MOča je bil vzor Lenin; Vidmar, JRus, Koc(bek) so mu bili tuji. V prvi plan je dajal Prol, kot Can v **Hlapcih** in **Kralju**, ne SNar, kot Kraigher v **Škrobarju**.

Kur se izvija: »Ali sem kdaj to zahteval od vas?« Z besedami direktno ne, objektivni smisel-namen njegov pa je bil - natančno - ta; Katklerik je objektivno (mora biti) - Strno - Hin. To pokaže Bož, s tem se strinjam po svojih novih izkustvih v 90-letih tudi jaz. (MV-II tega še nisem mogel vedeti, ali vsaj ne dovolj globoko.) »Če nimate vere v srcu, je tudi nesmisel nasilno spreobračati ljudi.« Torej se Kur trudi vnesti Katvero v Tomševo srce-DušNoto; ga ne spremeniti od zunaj, ampak od znotraj. Šele to bi bila Prazmaga KČe oz. Katboga. Kur res misli, da lahko to stori s Tomšem? Da se da tako prekaljenega Komsta, ki je šel skoz več zaporov, tako hitro prepričati v nasprotno od tega, kar veruje? Tudi MOča so dolgotrajni in česti zapori v 30-letih utrdili kot Os; ponovno se je nalomil šele PoV, v zaporu, v katerega so ga strpali nekdani tovariši, Komsti, KaKi in Boris Kraigher.

Kur: »Ali menite o meni, da sem človek, ki je tukaj v jetnišnici zato, da bi pljuval na poslednjo človeško dostojanstvo?« Tega Kur v svoji zavesti noče, vendar ali objektivno - v praksi, v ES konkretnem razmerju do Tomša - ne dela prav tega? Za Kana Čl ni nikoli zares (SA)PO, njegova Pranarava je božja (ali hudičeva), torej je važneje, da se podredi KČi; to niti ni prava podreditev, ampak razsvetljenje-spoznanje, saj je KC božje telo. Enako je mislila-funkcionirala Ptja. Zato sta obe Totorganizaciji Strno - v temelju - jemali Člu Svo, je ne priznali. Za Kura, pa naj se ima za še tako avtonomnega klerika, je dostojanstvo v Člu navzočnost Katboga v Člu; za Tomša pa navzočnost Ptje v Člu, čeprav v drami **Tomš** ta tema ni razvita; je pa v **Aferi**, glej posebno lika Komisarja in Marcela. »Da bi lomil ljudi« - padla je odločilna beseda: lomiti koga - »ko so že tako ali tako onkraj vsega.« Hm. Ne bo držalo. Ravno v tem je vic, da niso že onkraj vsega; da hoče Kur Tomša v temelju RA, preden bo stopil na drugo stran. Hoče ga pridobiti za boga, a ta bog za Kura ne more ne biti Katbog, bog KČe; spoved in odveza sta zakramenta KČe, niti vseh Kršver (sekt recimo) ne. Kur ne loči - ni sposoben razločiti - med bogom in Katbogom.

Tu stori Kur nekaj, kar je najbliže manipulaciji; spet se posluži Infa ali zamenjave pojmov-Vrt. »Gre za vašo mater.« Navidez izvira to Kuratovo opozorilo iz LdDr; Tomš naj bi najprej mislil na mater, nato šele nase. »Ona pričakuje od vas, da vas bo obličje smrti navdalo z božjo milostjo« Kat »vere.« Zadevo sem že - vsaj rahlo - komentiral, načel. Tomš je odgovoren tudi drugim, svojim tovarišem, s katerimi je bival v ilegali, v zaporih, zdaj deli z njimi nevarnosti NOBa; tudi svoji ženi VidiT. (Zanimivo in paradokсно: njun sin Miha, ki se rodi 41 in s katerim potem, ko mu ustrele očeta in zapro mater,

bega materina mati, Bernotova, MV-II od Kma do Kma po Dolenjskem, glej knjigo Nedogove, postane 90 član DEMOSOVE vlade, torej se obrne zoper Ptjo, danes, 2005, pa je od Janše imenovan v enega od strateških svetov vlade. Kot sta postala Dim in Marjetica Rupel nasprotnika Ptje, njuna očeta pa Prta in eden celo v vodstvu Ptje, NarHer. In takih primerov je mnogo, Brejc itn. Jaz ne.)

»In lažje bo preživela« - mati - »vašo smrt.« Da boste ustreljeni, je zunaj dvoma; gre le za to, kako bo okolje - čas, Zg - interpretirala vašo S. Ali boste postali, kar ste v stvarni Zgi, Tomš kot vzor Ptje-NOBa, ali analogen Leonu Novaku ali celo Kladniku ali Greti Ranzinger ali Orgsekreterju Ptje iz 40 Butinarju. Gre za velik vložek, ki daleč presega malo Zgo Pska.

Tomš vztraja, je kot granitna skala: »To bi bila laž.« Če bi ji napisal pismo skesanosti. »Moji materi je bila laž zmerom odvrtna.« Kot moji babici Naji; tudi zato je pritiskala na MOča, naj pred sodiščem ničesar ne taji. Govoriti Reso je edino dostojanstveno in Et(no). Naivne Že iz minulega sveta; leta 1941 se je začel Dgčen svet; najprej svet fanatizma in manipulacije, kasneje - od srede 60-let naprej, pa svet Uža in instrumentalizma. SrKos je bil eden prvih, ki ni imel več posluha za svet Tomšmatere in Naje; jaz sem ga še dedoval in Ponot, se zanj odločal, a se mu odpovedoval. V prsih sem nosil oboje: svoje nasprotje. SrKos ne; a obenem tudi ni Monenotna figura kot Tomš. Ni Ožld, ampak Dv arhemodel. NDM.

Kur se ne da; skoro skoz vso dramo teče Dia-polemika (Praboj) med Tomšem in Kurom. »O laži in resnici imam svojo sodbo. Resnica, ki je kruta in ubija, povzroča trojno gorje.« Res je, morda celo četverno, stoterno. Tomš je v MePu, kjer se povzročanju gorja sploh ne more ogniti. Zavestno je vstopil v aktivno DbZgo, ki je kot AB-LR povzročanje gorja. A tudi če ne bi, mar se je povzročanju gorja MV-II kdor koli lahko izognil? Se mu je tisti, ki se ni hotel opredeliti za nikogar? S tem je podpiral ali okupatorja ali Ptjo, kakor se vzame; MV-II bolj okupatorja, PoV bolj Ptjo, zmerom tistega, ki je na oblasti. Mar molčeči Nemci MV-II niso bili sokrivi za Auschwitz? Molčeči Slci za PVD in za Goli otok? Jaz sem svojo krivdo za oba pojavi vzel nase, v Javi, v **RSD**. Ker sem začel to krivdo kmalu čutiti, vse bolj me je pritiskala navzdol, sem se začel pripravljati, da se odkupim. Presodil sem, da je edina odkupnina - vsaj zame - kolikor se da (kolikor je zmorem) RadKrita Ptje kot Stla. Zato sem zaglavil 58 v PP spor s Ptjo, v preiskavo in celo v zapor. Pri tej drži sem - z nekaj vmesnimi olajševanji - vztrajal do 90-91. Kasneje sem skušal zavzeti do obeh MV bratov ekvidistanco; pravzaprav že od srede 80-let naprej, od svojih ES analiz **ŠpK** in **GiMa**, torej od začetka zavestne-sistematične **RSD**. Tu sem še danes. Torej sem prepričan, da ni PraRese, ki ne bi bila kruta in ki ne bi - vsaj v prenesenem pomenu - ubijala. Šele ko Čl doživlja to krutost, kot akter in njen predmet, je zmožen začeti izdelovati ARF (AK).

Za Kura pa je takšna kruta Resa »v nasprotju s krščanskim usmiljenjem«. To je laž. Naj bo Usm še tolikšno, Krš ne more preprečiti krute Rese; je ni vse do zdaj. Ali jo samo povzroča, od verskih vojn med sektami iz 4-Stola do MV-II; ali je njen predmet. Še v 80-letih je KC obljubljala, da bo - da je že - do Ptje Usmodpuščajoča; od 90-91 naprej je vse manj taka, vse bolj kaže Sš do vsega, kar se ji ne podredi. Hujskačev AnK tipa, kakršni so Ocvirk, BRoz, Rebula ipd., je bilo malo v SZgi. Mahničevo Sš je razumljivejše; ne pravim, da sprejemljivejše, a Ocvirkovo (et consortes) je še bolj v nasprotju z LdDr. Ne

sledi II. Vatikanu, nasprotno, je direktna negacija vseh poskusov, da bi se FK vrnila k EvKršu.

Zdaj pa izreče Kur strahotno vprašljiv stavek; zame nesprijemljiv, a tudi KC se je v Razčasih Razno opredeljevala do njega. »Če laž odrešuje, je več vredna od resnice.« Je Kur modrec, ki se je po dolgem Žizkustvu, v katerem je spoznal, da ni AbsPerboga, odločil, da bo učil Kat, ker pomeni KC varnost, nadomestni smisel, Notmir, Resa pa dvom, ki vodi v OIS? Jaz sem do neke mere - do precejšnje - mere izbral v 80-letih KC ravno zato, ker sem ocenil, da daje varnost in Dušmir, vendar sem obenem vztrajal pri Isu Boga (IsuDti), glej naslov moje verske knjige s članki iz 80-let **Iskanje Boga**. Ves čas - v 80-ih in 90-letih - sem ostajal pri Isu Rese kot Dtsmisla; zame je vrhovna naloga RazRese. Sem pa - dolgo - upal, da je mogoče povezati varnost-mir s tveganjem-Isom smisla; po svoje mislim še danes tako, po veliki krizi okrog 2000, vse do lani. Moj Damir je v vztrajanju Isa Dti; moja varnost je v RazRese. Vsaka varnost TSa je SSL. Znova sem zadobil Not mir, a zaradi tega, ker se mi je posrečilo obuditi-vzdržati vero v Dt; ta vera mi je med 2000 in 2004 popuščala. Ne popustila, a slabela.

Ne pravim, da ni bilo v KCi veliko Kanov, ki so verovali v DtBoga; v DSKC je še komaj kak tak. DSKC je ob PolCerkvi vse bolj PsiTera; tudi za MBP ekskapucina Gržana. Ker ni zmogel frančiškove vere oz. poti, se je ujel na PsiTero, na EV Čla, ki pomaga zasvojencem-drogirancem. To je navsezadnje filantropija Strit(arj)evega kova; tu je konec verske KCe. Gržan se najbrž ne opredeljuje več do problema boga (Boga), ampak le še do ES konkretnosti, ki je oblika LdDr. Ne pravim, da to ni; pomoč Člu v stiski je LdDr. A je omejena na Pske, na Pos primere. Če je Čl PO, je to v redu, je skoz PO tudi v stiku s Tr. A zelo pogojno. Rešen droge postane šele »normalen« Čl, ki se bo - bi - moral angažirati v Isu Dti; kot bolnik-drogiranec je nekak podČl. Nisem zoper Gržanovo delo, podpiram ga, a ne zadošča; v vsej dozdejšnji ČlZgi ni zadoščalo. Moja naloga je odpreti ljudi, med katerimi je vsakdo SAPO, za Dt. Koliko se mi pa to posreči, je druga stvar. Morda ostajam pri dobrem namenu, ki ga sicer podkreplujem z velikim - neznanskim - delom, z **RSD** kot RazRese, a ni nujno, da je **RSD** kot IsDti prišla do omembe vrednega - vsaj začetnega - rezultata. Svoje omejenosti - komajšnjosti - se dobro zavedam.

Če je odreševanje lahko tudi laž, če je dosegljivo z lažjo, to ni odreševanje oz. potem odreševanje ne pomeni nič vrednega.

Vse bolj se zdi, kot da je Kurovo prepričevanje - odreševanje - Tomša v skladu s pravkar omenjeno dobronamerno lažjo, kajti Kur uporablja kot bister teolog in logik vsa sredstva, da bi Tomša kot Komsta Morno in umsko spodkopal. »Vi ste vernik, ki verjamete.« Verujete. »Kaj pa, če je vaša vera v resnici del moje vere?« Kar naprej isto: KC kot Totsistem, kot ambicija po Totu. Vse, kar je, je - mora biti - le del KCe, ki je edina PozTot, saj je kompletno bogovo - FKrovo - telo. Če bi vrtali globlje, bi Kur hitro podal vrsto omejitev te svoje izjave. Pobijanje Kanov-klerikov - tedaj že Ehr(lich)a - ne more biti del Kat vere. Pa ne nacionaliziranje KC-premoženja. Pa ne izgon KCe iz šolskega sistema, torej ne načela ne praksa FrancReve in ločitve KCe od Dže. Itn. Za del svoje vere bi Kur priznal le trdovratnost Komstov, njihovo vztrajanje pri lastnem prepričanju, njihovo bojevitost za svoje ideale, njihovo medsebojno solidarnost, pogum ipd. Te lastnosti kot Vrte pa so Tip tudi za druge sektaše, za Jehovove priče, za kvekerje, za Musle itn. Glede na zgolj te

Vrte ni razlike med Dmbci, ki tik pred So kličejo: Živel Kristus Kralj, glej **Črno mašo**, in Prtom, ki kliče: Živel Stalin! ali Pekom Robom, ki kliče: Živela Sldomovina! T(akšn)o nerazlikovanje pa ne zadošča ne Ptji ne KČi.

Tomš - niti najmanj - ne naseda Kuru in njegovim argumentom; nasprotno, pri priči preide v protinapad, PriKomst, tak je bil tudi MOč, le da se je vnemal vse bolj za minorne reči, starejši ko je postajal; bolj ko je izgubljal tla pod nogami, bolj se je RR v karikaturi, se jezil nad nepomembnostmi. Po Stri je ostal Komst, vsebina njegove DušNote pa je postajala vse bolj groteskna. Bi danes simpatiziral z neoleco?

»Vi služite okupatorju, ki ga sovražim«, Sš je morda najmočnejše Či čustvostrast, »s katerim sem v boju«, MOč prav za prav ni bil, pred aretacijo februarja 42 se je okupatorju umikal, potem je živel pod njegovo knuto, v Nemtaborišču z njim celo sodeloval, kot vsi, ki so preživeli, vsi so delali ali v Vojindustriji, tudi Tork(ar), ali na Kmpoljih, ali v administraciji, v ambulantah itn. V Itzaparih so bili le jetniki, MOč na Ustici, v Renicciju; v Buchenwaldu so pristali na omenjeno-opisano sodelovanje. Ta izraz sem prvič zapisal, strašen je, marsikdo mi ga bo zameril, a je - z mojega Radvidika - resničen. Več Karja k temu ob **Spominih** Janeza Potrebuješa (ne Pregljevega **Joannesa Plebanuša**) na Buchenwald in na MOča. Mar Ravel Kodrič zato ni hotel sodelovati na simpoziju o MOču, čeprav je sodelovanje obljubil, ker je začutil nevarnost sodbe, kakršno sem pravkar dal? Ravel je že zbral pričevanja nekaterih MOčevih tovarišev o Pozvlogi MOča v taborišču in ob vračanju domov, Ravlov oče je bil v taborišču skupaj z MOčem, a jih nato ni objavil. Zakaj ne? Res Ptja okrog 48-49, ko je zaprla nekaj preživelih iz Buchenwalda in - še posebej - Dachaua, ni imela po svoje prav? Bila je Rad. Vsakomur, ki se je MV-II pustil od okupatorja ujeti, je zamerila. A zakaj ni tudi VidiT? Ker je odigrala tako pomembno vlogo ob smrti svojega soproga? Zakaj ne Janhubi, ki je bil 43 zaprt 13 mesecev, a ga je Ptja hitro sprejela v VOS oz. OZNO, kjer je postal eden vodilnih? Zakaj ne Marinku, pač pa Hebrangu? Zdi se, da tudi Ptja v tem ni bila načelna. Pravijo, da je bil Lojz Kraigher tik pred aretacijo, zanj da se je že odločil njegov sin, tedaj pošastno kruti in dosledni Borisk. Sicer pa: tudi današnja oblast nekaterim sodelovanje s Ptjo spregleduje, kot da ga nikoli ni bilo, drugim pa ga nenehno in besno očita.

Je resnična izjava, s katero Tomš nadaljuje disput s Kurom: »Prav tako hoče« okupator »uničiti vse, kar je moja mati spočela, vse njeno življenje.« Ima sebe za »vse«? Njegovi sestri nista bili Komstki. Ž njegove matere ni bilo le spočetje sina TonetaT; bilo je tudi hoja v cerkev, podpiranje KČe. Le Nemokupator je na začetku vojne preganjal SKČ; od jeseni 43 jo je podpiral; Itokupator jo je podpiral ves čas. Okupator je hotel Unič(iti) Slov in Ptjo; kolikor je bila Tomšmati zavedna Silka, bila je, je pritiskal tudi nanjo, a to je bil le del nje. Je pa res, kar reče Tomš na koncu izjave: »Moja vera ni vaša vera.«

Kur sam sebi verjame. (Tu pa je izraz verjeti na mestu. Ne pa: veruje.) »Jaz tukaj ne služim okupatorju, ampak vam, jetnikom, obsojencem.« Kakor se vzame, kakor kdo gleda. Če je kdo - in Kur je - prepričan, da je služenje jetnikom njihovo Katodreševanje, potem jim Kur res služi. Če pa ocenjuje, da služi MVSKČ okupatorju, tudi jaz mislim tako, potem dela Kur seveda zoper jetnike, kakršen je Tomš in je bil tudi MOč in Prižev oče Ferdo Kozak. Okupator - mar res brez pomoči DmbPP? - je poslal v Dachau tudi PriKane,

duhovnike, kakršen je bil Šolar, KatPolike, kakršen je bil Gosar. Ni bil dr. Gerlovič, zdravnik v psihiatrični bolnišnici na Studencu, Kan, pa ga je ubila Črna roka (Črtomir Marn, dr. Loh, Geržinič)?

Tomš preide v protinapad; ne zadoščajo mu retorične izjave, stavi na ES dejstva. »Blizu ste stali takrat, ko so me zvezali in skozi hrastova vrata streljali name in tekmovali med seboj, kdo bo čim bližje na slepo zadel zid in ne mene. Kaj ste storili takrat? Kaj je torej z vašo vero? Kje sva skupaj, kje sta skupaj z mojo materjo?« Tomš zastavlja krucialno vprašanje, na katero ni lahko odgovoriti. So situacije, ko Čl ne more nič storiti oz. ko se Svno odloči, da ne bo nič storil, ker ve, da ne bi z dejanjem ničesar dosegel, ne podprl nečesa dobrega, ampak le ogrozil-zavrgel sebe, morda še koga. Tedaj se Čl pritaji. Upravičeno? Rad drža bi bila, da bi Kur tedaj protestiral, pa čeprav bi ga okupatorji ustrelili. Kur se je odločil ne protestirati, da bi si ohranil Ž, to Ž - njegov smisel - pa bi opravičil kasneje, z nekim objektivno Pozdejanjem. V glavnem je bilo to tudi moje stališče, vendar ne zmerom. 58-59 se nisem odpovedal sebi - tudi takšnemu Puču ne, kakršnega sem prej podpiral -, to sem storil tudi za ceno nevarnosti (nemajhne možnosti), da tudi mene oblast obtoži, zapre za daljšo dobo; NDM v **RSD**. V dilemi, pred katero me je v začetku leta 59 postavil moj zasliševalec Menart, ali bom sodeloval z njim (s PP) ali grem pred sodišče, sem se odločil za sodišče, celo za - tedaj zame zelo verjeten - zapor; res pa je, da ta zapor ne bi bil S, leta 58 Ptja ni več izrekala smrtnih kazni; čas je bil že toliko mirnodobski, da je bila grožnja z nekajletnim zaporom, tako mi je grozil zasliševalec, po psihološkem učinku analogna MV-II grožnji s So. MV-II se je umiralo na veliko, S je postala domača, skoraj SpS drža-stvarnost; leta 58 smo bili od PP preganjani le še redki; če odmislim klerike, komaj kdo. Zato lahko temo, ki jo obravnavata Tomš in Kur in ki je za Tomša usodna, a na Etravni izjemno pomembna tudi za Kura, Ponot, doživljam jo kot svojo. V obeh sem.

Že od svojega začetka je KC v dilemi med Abs Tr in TSom. Kur se v tej dilemi jasno odloča: »Ne razumete in nikoli ne boste razumeli. Moja vera mi ne nalaga, naj storim tisto, kar je nemogoče, ampak tisto, kar je mogoče.« Torej Realz. Če bi tako mislil JKr, ne bi bilo Kata in KCe. Zamisel VoMa je nemogoča, je vera v nemogoče; to je apostol Pavel jasno uvidel. Ko pa vera v nemogoče - v prihod božjega kraljestva - ni več vzdržala, recimo v 4-Stolu, ko je prehajala v nora PNa, glej Flaubertove **Skušnjave svetega Antona**, obenem pa postala vera Dže (Rima), je v KCi prevladal Realz: vero v nemogoče (v Trboga) ohraniti v DušNoti, obenem pa zasesti oblast v DbDži. Izdelovati Snike, ki naj bi s čudeži dokazovali, da je tudi vera v nemogoče ostvarljiva, Sniki ponavljajo ravnanje-Stro JKra (kot FKra), a obenem paziti, da bi ostala KC predvsem oblast. Za papeže je nujneje, da so uspešni oblastniki TSa kot pa Sniki. Tega cilja-maksime sta se držala tudi Jeglič in Rož(man), le da je bil prvi uspešen KCDžnik, drugi neuspešen; Rodeur se je povsem angažiral v TSu, za oblast KCe v Slji, a ni uspel, tudi zato je bil karikatura. Rož je bil vsaj nesrečen ponesrečenec, Rodeur pa je le razširjevalec Sša (AnKa); Kršvero je RR v hujskaštvo. Kot velika večina DaSKCe oz. njenega klera.

Sodelovanje z okupatorjem, v katero se je spustila MV-SKC, izvira iz tega: iz težnje, da je treba početi mogoče (koristno, izvršljivo, pragmatično), ne pa nemogoče. Zmagal je - ne za dolgo, za nekaj let pa - paradoks; zmagala je Ptja, ki je obljubljala ljudem nekaj mnogo manj verjetnega, kot pa jim je 41

obljubljala KC. SKC se je 41 postavila na stališče, da so Nemci pred Moskvo, da je nesmiselno upirati se jim, treba je le čakati, kaj se bo zgodilo na Svetsceni; pritajiti se, rešiti si fizična Ža in NotKatvero v Inti(mi). Mizem. Ptja pa je obljubljala zmagovati NOB nad vsemi tremi okupatorji pa še spremembo Dbureditve iz krivične v svet Pice, torej skorajda zemeljski raj, kar je drugo ime za Kom. In, presenetljivo: Ptja je ljudi bistveno bolj angažirala kot KC, v njih je prebudila ustvarjalnost, pogum, vero, tveganje, celo za zadeve povsem TSa, SND itn., medtem ko je ostajala KC pri obrambi starega in znanega, skazala se je kot jalova. Nemogoče je navdihovalo, mogoče vodilo v SZ. Danes tako razlagam edino MV-II dramo PriDece (ne sredincev, ne **Velikega moža, Septembra, Plesa v Trnovem** ...): **SimčKrst**. Pred desetletjem, v knjigi **SV**, sem v tej drami poudarjal njen EvKrš moment neupiranja zlu, torej tudi ne okupatorju, sprejemanje žrtve in ne Hera; a tedaj sem to držo povezoval z vero SKCe in SPČ, verjel, da bo vnesla v imanentizem DaSlje moment Tre, vero v nemogoče. Povsem sem se zmotil, v KC sem investiral nekaj, česar ni bila sposobna nositi-udejanjati. Odločila se je za SŽ-mučence, ko je videla, kam pelje njena Pola prilagajanja TSu; strahopetce je RR - preOsm - v mučence, v smeri Snikov; zato danes razmišlja o tolikerih procesih posvetničenja, ne le o Grozdetu. Našla je izhod v sili. A te SŽ niso nastale zaradi neupiranja zlu, ampak zaradi Utinteresne presoje. Brž ko je MV-SKC uvidela, da ji neupiranje ne koristi, da jo Ptja kot tekmeč izriva iz oblasti v Slji (nad Sljo), se je RR v Vojsilo, prek Vašstraž v Dmbvojsko. Mučenci so postali padli v SVi zoper Ptjo-Kom-NOB, glej **Črno mašo, Napad** itn. Majc(en) je ta proces razlagal kot Kodo, v metafori ga je uprizoril v **Ženinu na Mlaki**, 44; glej mojo analizo iz 93, naslovljeno **KršKoda**. Žal tedaj še nisem odkril Praključa te drame, ki je tako Radlra, da je že na robu Cina. Danes vem, da govori drama o SZSL-slepariji Dmb-MV-SKCe; leta 93, pred 12-letji, si še nisem upal misliti tako Rad, ostajal sem še ujet v okvir dileme med NKC in ZKC.

Kur - najboljši med MV-kleriki, recimo jim tako - ne veruje v možnost Nasta Nsveta in NČla, le v podaljševanje starega, tistega iz **BSov, Malkata, ŠkofPasa**, medtem ko se tedaj takšni Lbn-Libci, kakršen je bil PV Zup, preOsm v vernike v Nsvet in NČla, glej **Rojstvo v nevihti** Nsveta. Vzor(č)ni primer t(akšn)e vere je tudi Božev Tomš. Bož podaja ravno to razliko - nasprotje - med Komstom Tomšem, ki je Čl vere v Nemogoče, in prilagodljivim - dejansko skeptičnim - Kurom; ta nadaljuje: »Jaz ne morem ustaviti bestialnosti teh živali.« Komsti verujejo, da se jo da ustaviti, pač tako, da Ptja (SovZa in zavezniki in JNOB) premaga imperij zla, FzNcza Nemcev in Itov. Zmaga nad njimi se ji tudi posreči; na eni ravni Ptja izpolni svojo obljubo. Paradoks - ta velja za vsakogar, za vse - pa pokaže, da zmaga Ptja le v TSu, da se njena vera v Nemogoče (v Abssmisel) nazadnje reducira na oblast, na vladavino v Jugi-Slji, na PN, smislu - projektu Nemogočega - pa se vse bolj oddaljuje, prehajajoč v Cinpragmatizem. Vero v nemogoče prevzema MGG, **SAnta, Afera, Samorog**, glej našo platformo med 58 in 68, prav za prav med **Igricami** in **SmKrstom**. Treba pa je bilo pustiti le času čas, pa je šla MGG po isti poti kot pred njo Ptja in KC: njena vera v Abssmisel se je razkrojila. Pri nekaterih je bila že v začetku le kot negacija, pri Zajcu, **OtR**, pri drugih kot uvod v Polo, pri Rožancu, glej **Gredo**, pri tretjih se je razpustila v ludu, pri Božu, od **Panike** do **Dosjejev**, pri Šelu, pri katerem se je RR v dobesedni AnK, od **Ane** do

Volčjega časa ljubezni. Nazadnje sem ostal sam (oba z Alo); le midva še verujeva v Is Dti, od mlajših pa Muck in Dovjak, glej **Zalog** in **Pipina Malega**.

Paradoks je tudi v tem, da je prav Ptja prevzela značaj bestialnosti, zoper katero se je MV-II borila, čeprav ji je že tedaj popuščala, mučenje ujetnikov, glej opis Dermastievega ravnanja v Javorškovi knjigi **Spomini na Slovence 2**; tudi Ahačevega. PoV je postavila ves svoj KomStl sistem na bestialnost, kolikor je ta izraz sploh ustrezen, saj žival-zver ne gre nikdar tako daleč v mučenju kot Čl, vprašanje je, če smemo temu, kar počne, npr. igra mačke z mišjo, sploh reči mučenje (Sad). Ptja je v imenu najvišjih idealov, kot že nekdanj KC, uvedla svet zl(očin)a. To je uvidel tudi Bož, glej **Avguštinovo vrnitev**, v kateri uprizori negacijo sporočila **TomšSi**.

»Prav tako ne morem ustaviti in preprečiti vaše smrti.« KC tega ni niti poskušala, je pa - in to večkrat - poskušala Ptja; en del **TomšSi** kaže tudi te - po Konti zamanske - poskuse. Kur - in skozenj KC - z metaforo sporoča, da se na TSu ne da napraviti ničesar dejanskega v pomenu vnosa božjega v Zunsvet; le v Notsvet, ki pa v Resi ni Prinavzočnost Boga kot BDra (Dti), ampak SSL. Kur-Bož to jasno izrečeta: »lahko storim le to, da vas v poslednjem trenutku pripeljem do spoznanja, do božje milosti, in če to ni mogoče, olajšam, četudi z lažjo, neskončno muko in trpljenje vaše matere. To mi nalaga vera.« Ni razvidno, v čem bi se božja milost (raz)ločila od Stlaži, ki jo ponuja Kur obema, Tomšu in njegovi materi. Zanj je vsa vera v lajšanju Trpa, v vzpostavljanju sveta SSL, ki dajejo varnost in Notmir, kar pa je - zame - le Pssmisel. Sam verujem, da Čl, ki se trudi postati iz IdČla DrČl, ki dejavno udejanja ldDr, deluje tudi v TSu, saj se sooča z dejstvi Tsa, jih v akciji PreOsm(išlja) in spreminja. SD ni le svet IntDušNote, zgrajen na laži-olajšanju. SD v svojih Trtočkah, **Santa** itn., sega v Dt, na mnogih mestih pa tematizira problem Isa Dti, ohranja-spodbuja vero v (po)Is Dti in ta vera ni SZSL, kot je za Kura. Po mojem Dt že je v TSu, čeprav na zelo težko določljiv način, ne na ldnačin, a ne brez zveze z ldM-ldB, z EkP izkustvi, ki nastajajo iz bivanja v TSu, v njegovi DbZgi. Celotna **RSD** je zgrajena na tej predpostavki, s to predpostavko stoji in pade.

Tekma med obema nasprotnikoma, kdo bo ugnal koga, teče naprej, do Tomševe Si; Tomš replicira Kuru: »Jaz poznam svojo mater, ne vi. Vi ste bili zmeraj na prižnici«, torej v svetu PsRese, v retoriki, »in nikoli niste mogli niti slutiti, kako je sovražila laž.« Problem je težji, kot si misli Tomš, ta hip pa Bož z njim. Laž je tudi idealiziranje NOBa-Ptje, kar je tendenca Tomša in **TomšSi**. Bož kritizira Ptjo res šele kot PoVoblast, **Vrnitev**, Priž pa že kot MV-II stvarnost, **Afera**; tudi Javoršek, **Steklo**. Tomš je Red(uktiven), s tem fanatičen lik, ki podaja Reso le v določenih točkah. V določenih jo kar se da skrbno Prikr. S stališča Priža (in MGG-mene okrog 60) je v Tomšu Komisar, celo Marcel, **Afera**, torej tudi povsem Neglik. Šele Božev Tomš in Prižev Komisar dasta skupaj stvarn(ejš)o podobo MV-LRevarja.

Tomš svojo Krito Kura in KCe še stopnjuje: »Bila sva si« z materjo »tujca. Toda tega ste krivi vi, krivi preroki resnice.« Tomš ne skriva, da gre med Komom in Katom za dokončen boj, za boj - SV - med lažjo in Reso, med krivo in Pravero. Ta SV je takšna, da nekatere, ki se ne zmorejo jasno odločiti za eno ali drugo plat, spravlja v SZ, v Trp, celo v OIS. Tomševo mater v Trp, muči se vmes med Kurom in sinom. »Nemogoče je bilo mojo pošteno mater uveriti, da vi oznanjate laž, jaz pa resnico.« Tomš je to poskušal, a zaman; preveč je

bila pod vplivom KČe, škofa Roža in Kura. Tu je vzrok, da trpi tudi Tomš, ko gleda - se vživlja v - materino Trp. Krivci za to njuno, materino in sinovo Trp, pa so Katkleriki: »Vi ste postavili za večno jez med menoj in njo.« Tudi v tem je **Tomš** Traga, ne le v prikazu Tomševe Si. Tomš seveda noče Trage, hoče zmago in Herz: »Ko bomo zmagali«, uvedli Nsvet in NČla, »bo morda razumela, da sem delal tako, kot bi ona, če bi vedela za pravo resnico.« Je PoV pristala na vladavino Ptje? Kot vem, ne; vsaj KČi se ni odpovedala. Tomš in Ptja sta prepričala velik del Slcev, tudi moč-prepričljivost KČe in klerikov sta zelo omajala, to omajanje traja še danes oz. se je danes obnovilo, po najnovejših raziskavah Javmnjenja so kleriki še zmerom na dnu vrednostne lestvice med tistimi, ki jih Slci najmanj cenijo. Njihov ugled je mnogo nižji, kot je bil 41, kljub temu, da so se tedaj podelali. Danes pa, ljudje to vidijo, skrbijo predvsem za lastne Utinterese SKČe; v oznanjanju Kršvere pa so pretežno le še formalisti, uradniki, retorji-verbalisti, s tem lažnivci in goljufi.

Kur navali - v tem prizoru - še enkrat: »Nečloveški ste ... kot vsi komunisti. Ideja je vse, vaša lastna mater pa nič.« Res, tudi Ptja je stala na stališču Fiat iustitia, pereat mundus, seveda mundus kot stari svet, naj pa živi Pica Nsveta. EČ Čl je bil za MV-Ptjo manj kot Ideja Koma; a je izvajala svojo LRevo - NOB - tako, da je obenem dvigovala tudi EČ Čla, Pska, mu dajala smisel boja za Prastvar. Verovala je, da bo (od)rešen, kdor se ji pridruži; in je res tudi bil, a le začasno, kmalu PoV je začel spoznavati, da je bil Kom SSL, danes skoraj ni več bivšega Komsta, ki bi - si - priznal, da je veroval v Kom. Tako do kraja so izgubili vero v RB-LRevo; ohranili so - jo skušajo Sim - le vero v osvoboditev SNara, SNcl. Strahotna-ogabna samoprevara Herov, ki so postali čez pol Stola slabiči in bahači-brkači, Janez Stanolnik itn.

»Dobil sem listek, na katerem sporočate« Ptji, »da bo velika škoda za organizacijo, če vas bojo ustrelili. Kakšna človeška nadutost je to.« Je in ni. Tomš se zaveda svoje dragocenosti, ne pa nenadomestljivosti. Analogno so presojali v začetku maja 45 tudi Rož, Rupnik, Ko(ci)per, Hacin itn. Vsi so bežali pred Jarmado, noben od njih ni želel biti ustreljen; zavedali so se, da bi bila huda škoda za KČ in Deco, če bi si ne rešili glav, ne nadaljevali SV-boja zoper Prte-Kom. Rožu je povsem manjkalo pogum, da bi bil-postal tudi on to, kar je priporočal drugim: SŽ, mučenec. Ni Posn JKra. A Rož bi ga moral, če bi hotel biti EvKlan, Tomšu pa ni bilo treba, ker je Kom drža Herov, žrtve so tu le nujne posledice (kolateralna škoda), ki pa bi se jim bilo treba čim bolj ogniti, vsaj žrtvam iz lastnih vrst. Ptja ni Maz, pač pa je Maz KČ. Glej **Črno mašo**.

Kur ravna barbarsko: Tomša hoče zlomiti na EKP ravni, psihološko: »Človek, ali ne vidite, kaj v resnici ste?« Utinteres kot Psk, kot Pld. »Vi ste pripravljeni postaviti na kocko toliko in toliko ljudi, ki naj bi vas rešili.« Res je, Tomš in Ptja sta presodila, da je Tomš kot Psk vreden Ža več ljudi, več vosovcev. »Toda da gre tukaj za vašo organizacijo, je samo izmišljotina«, Kur se moti, »s katero lahko prevarate kogarkoli razen mene, ki sem gledal tukaj že nešteto ljudi, ki so bili pred obličjem smrti, tako kot vi zdaj.« Kur izvaja svojo Polo mehčanja in lomljenja ljudi - da se odrekuje Ptji - že dolgo, v svojem poslu je torej pravi stari maček, mojster. »Oklepate se do zadnje minute svojega lastnega življenja, ne, organizacija vam je zadnja skrb.« Bož hoče pokazati - z dramo dokazati -, da Kur laže; da se Tomš sicer hoče rešiti, ker je izjemno važen za Ptjo, cilj pa mu je Ptja in ne sam sebi kot PvtPsk. Zdi se, da Bož to

prepričljivo pokaže; da je bilo tako tudi v primeru stvarnega Tomša in še marsikoga iz Ptje, ki so ga ujeli, tudi VideT. Ne pa štajerskega Kladnika. Ptja je zmagala tudi zaradi takšnih Tomšev. Ali Kur tega ni zmogel uvideti-priznati, ali pa je vedel, kako trd oreh je Tomš, pa se je posebej potrudil, da bi ga spravil na kolena. Kur še doda: »Prav tako vam je več do lastnega samoljubja in lažnega ponosa kot do materine ljubezni.«

Za vse zlo - tudi za Tomša, kakršen je - pa je kriv Kom: »Taki ste, to je iz vas naredil komunizem. Ne iztrebljam ga jaz.« Kako da ne? Iztreblja ga, čeprav ne z ognjenim orožjem, kot ga Vuk Rupnik, ne s fizičnim mučenjem, kot ga brata Kobija; je Kurovo neznansko insistiranje na tem, da bi Tomša zlomil, kaj drugega kot poskus likvidacije Koma na tisti točki, od katere je Kom odvisen: na točki vere v ostvarljivost paradiža na zemlji. Junak iz **Vsta(jenja)** ima eno - Voj - nalogo, Kur drugo: Verpsihološko. Kot v Ptji: Dermastia in Ahac sta mučila, Ziherl in Cene Logar pa sta učila **VKPb**, ki je pomenil zamenjavo **KatBibliji**. Nekaj let za tem je Ptja mučila tudi Cenetal, poslala ga je na Goli otok; mučila je tudi MOča, ki je bil PV analogen Ziherlu: ideolog, tj. teolog. Kur se skriva za blede oznako: »toda odkrito povedano, ne maram ga«, Koma, »ne želim, da bi slovenski ljudje postali to in taki, kakršne je iz vas naredil komunizem.« Zato se - na ravni DušNote - bori zoper Kom s skrajno zagrizenostjo.

Tomš ga spregleda; napodi ga: »Ven! Izginite iz moje celice! Ne ponižujte na smrt obsojenega človeka in ne delajte greha, ki je tudi proti vaši tako imenovani veri.« Res je, Kurov postopek je zoper EvKrš, ni pa zoper ZKC. Kur bi rad, da bi bil obenem tudi predstavnik NKČe, vendar se zdi, da je NKČ povsem podredil Utinteresu - Kldi - ZKČe. Videz, ki ga dobi bravec pri prvem branju drame, namreč da slika Bož v Kuru poštenega klerika, ki ni nekak fanatik Kfza, vse bolj izpuhteva. Pod prijaznimi besedami se vse bolj kaže sistematična in še posebej huda strategija Uba duše. Bo Kur to spoznal in se predal ARF-AK? Ga je-bo Tomš v čem prepričal?

4

Več o tem bomo zvedeli iz 2. prizora, v katerem nastopata Kur in Inšp. Pomembno je, kakšno stališče zavzema Kur do Inšpa; morda pa le ni tako zel, kot izhaja iz 1. prizora (s Tomšem).

Inšp da poklicati Kura; ni povsem zadovoljen z njegovim ravnanjem. Če bi bil z njim povsem nezadovoljen, bi ga seveda ne trpel v jetnišnici. Zunaj dvoma je, da ima Nemokupator takšne Kure za koristne; kako koristne, o tem sem razpravljal v prejšnjem poglavju. Vendar izreče Inšp Kuru nekaj pripomb, da bi bilo njegovo delo (še) uspešnejše. Najprej se mu podrobneje - navidez bolj Int - predstavi; na njegov očitok »Malo preveč skrbite za duše teh ljudi« odgovori Kur: »To je moja dolžnost«, tu pa Inšp poprime; tudi on je nekak Fif: »Nič nimam proti tej vaši dolžnosti. Sam sem kristjan, ne 'Gott gläubig', kot je moj Führer«. Je član GESTAPA, celo njegov visok funkcionar, res lahko PriKan? Nemogoče; (ne le) v Inšpovem primeru gre za spoj NemNcla s KCo; ni delana tudi DSKC po istem modelu? (MV-II se šele polagoma razvija k SNclu, DSKC je

povsem v njem.) »In borim se s komunisti ne samo zaradi dolžnosti«, temo dolžnosti kot patološkega ostanka FDbe sem podrobno obravnaval v analizi **CrkKave**, na liku poročnika Krippnerja, »ampak tudi zaradi vere.« Tu sta si Inšp in škof Rož (tudi njegov Vikar) povsem blizu, zato lahko od jeseni 43 naprej tudi sodelujeta tako vsestransko. Zveza Kur-Inšp je vsaj na eni ravni osnova za kasnejšo povezavo NczNemčije (esesgeneral Rösenereja) in SKCe. Kur Inšpu to pove že na začetku pogovora: »Zato vas tudi cenim. Edinega tukaj. Drugi so že napol živine.« Kur - KC - je za Hiniztrebljanje zla-zlih, ne za brezobzirnost Vojprijema. Tako mislijo seveda v prvi polovici leta 42; od ustanovitve Vašstraž naprej pa vse manj. Kleriki postajajo Vojkurati; glavni Vojkurat Dmbvojske je dr. Ignacij Lenček. Kurati nosijo orožje, vsaj revolverje, glej lik kaplana Roškerja iz **Justifikacije**.

Inšp se dela, kakor da Kura sumniči; ga res? »Na sumu vas imam, da vam ne gre samo za duše. Da vam gre tudi za talca.« Za Tomša posebej. »Da ste vi ključ, ki ga iščem.« Konkretno: »Vi ste nesli ven« - iz jetnišnice - »Tomšičevo pismo materi. Preprečili smo vam to čisto slučajno. Ne maram propagande«, tuje seveda. »Njegovo pismo je propaganda, ne pa pismo na smrt obsojenega.« Tip za mnoge Komste, ki so se znašli pred So v zaporu, je bilo, da jim je bila propaganda (agitprop) najbolj PriInt Resa DušNote; prav ta Infsinteza med Mrkom in NOB Ideolo na eni in IntDušNoto Pskov na drugi strani je bila eden glavnih vzrokov za silovito vsestransko moč ilegalcev in Prtov. (To je hotel vrniti Puč v MGG 58 in 64, a zaman, nihče mu ni sledil. Zajčeva DušNota je bila tako v **Otr**, 61, kot v **Potohodcu**, 69, povsem zunaj kakršnekoli Polpropagande, le stvar dramatikove Inte kot OIS drže.

Kur se izmika: »Krščanska vera mi nalaga, da pomagam na smrt obsojenemu tudi tako.« Kako mu hoče pomagati, sem analiziral v prejšnjem poglavju. »Mene vojna ne zanima.« Vojna z ognjenimi sredstvi ne, pač pa psihološka vojna; Kur je Hin, ki se Prikr. Inšp je direktnejši: »Mene pa samo vojna. Potem šele vera.« Ker gre za dva obraza iste stvari, ni nenavadno, da postanejo Dmbci kot Kani Vera in Vojtvorba; in extremis je zanje važnejša zmaga v fizični vojni s Komom kot vera-nauk. Če bomo zmagali v Slji kot Dbi, bomo lahko učili svoj nauk neovirano, če bomo poraženi, česar bog ne daj, bo tudi naš nauk ogrožen. Rajši sodelovati z NczNemci, ki ogrožajo SNar, kot pa se odločati za Kršnauk in glede nanj biti Krit tudi do NczNemcev; BRoz je večkrat zapisal: tudi z rumenim in zelenim hudičem, le da premagamo rdečega hudiča. Tudi vzrok, da se je DSKC - že v MV-II - razkristjanila, postala zgolj ZKC. Se tega dramatik BRoz zaveda?

Inšp butne z Radobtožbo; poizkuša, eksperimentira, Kura hoče prisiliti v odgovor, iz tega pa se bo dalo že kaj sklepati. »Menim, da ste vi spravili ven tudi listek in da ste povezani s partijo, ki hoče na vsak način rešiti svojo glavo«, Tomša, »ki jo imam jaz in jo bom tudi odsekal.« Kot VojSnik nadangel Mihael in MMB, ki (s)tre Kači glavo. »Gospod kurat, od vas hočem dokaze, da to ni res.« Dokaži, da nisi kriv!

Kur dokazuje: »Ne borim se z mečem proti neveri.« Ta dokaz že poznamo. »Slovenec sem in mi tega nismo nikoli počeli.« Res ne? Kaj pa Valjhun, glej **PKrst**? Bodoči škof Jeglič zagovarja v **Slaviji** Vojboj Slavov - Slcev - zoper Nemce-zle. MV-II postane vrhunec Vervojne; je Kur res ni predvideval? Jo je hotel preprečiti, a se je to dalo le tako, da bi že prej likvidiral Komste? Vsekakor, ni se mu posrečilo. Kot Komstom ne. Preprečili so pluralizirano DžV,

takšno, v kateri bi se več Slaskih vojsk borilo zoper Nemce-Ite, predvsem pa še med sabo; vse upornike razen OF je Ptja likvidirala; KC-Dmbcev pa ni mogla, čeprav se je Kocu v **Večeru** jeseni 43 zdelo, da je DžV preprečena oz. končana.

Kur gre v napad; res se najbrž ne zaveda, v kaj se razvija MV-SKC: »Vi ste imeli Križarje«, Dmbci so in se imajo za takšne križarje, celo imenujejo se tako tudi PoV, »in pod njihovo pretvezo ste počeli marsikaj, kar ni bilo v skladu z vero.« Kot ni bilo v skladu s Kršvero mučenje in Ub Prtov-ilegalcev, kakršno je izvajala Črna roka recimo na Ljbarju, glej **Kriša**; glej lemenatarja Frakla in delovanje nadvse pobožnega PolicKomsa dr. Loha, ki je šel vsako jutro k maši in obhajilu.

Kur je skorajda nesramen, tako močan se čuti v svoji Kršveri: »Upam, da z vami ni tako. Da vam gre res za boj s komunisti, ne pa za gospodstvo.« Kako med obojim razločiti? »Toda o tem že malo dvomim. V vas sem imel zmeraj zaupanje, toda, dajte mi vi dokaze, da z vami ni tako.« Oba terjata drug od drugega dokaze. Kdo od njiju je močnejši? Oba se potrebujeta, nazadnje oba izgubita vojno, maja 45. Zdaj pa se natezata, kdo od njiju bo prevagal, katera od njunih taktik. Kur se drži svoje: dobiti od Tomša primerno pismo materi; in t(ak)ega hoče odnesti iz zaporov, z dovoljenjem uprave zaporov. Inšp Kurove taktike še ne razume, zato mu dovoljenja ne da. Oba se v nečem motita. Inšp v tem, da ne zaupa Kuru, Kur v tem, da ne predvidi eskalacije SVe (AnKa) v Vojobliko. Vztraja pri svojem prepričanju, da so psihološka sredstva iztrebljanja zla uspešnejša; potek dogodkov od začetka 42 do maja 45 je pokazal, da niso bila, KC je bila prisiljena v Vojobrambo. Kur: »Najin nasprotnik je isti« (!), »jaz sem kristjan, vi ste pa vojak, križar. In jaz mislim, da bo tisti, ki dviga meč, z mečem tudi pokončan.« Ni nujno. Ptja se je sesula sama iz sebe, navznoter; DSKCi je zelo žal, da se je tako zgodilo, saj je dobila Ptja s tem priložnost, da uide Prakazni, da se regenerira. MV-KC je dvignila orožje, a je bila le deloma z mečem pokončana, PVD, **Črna maša**. Deloma se je ohranila, zdaj kaže celo ambicije, da bi spet postala glavna-odločilna Db sila v Slji. Rc je več. KC tudi veruje, da Kani, pokončani z mečem (in ki so sami nosili-uporabljali-vihteli meč), vstanejo od mrtvih, njihov VoM Posn(ema) spremembo JKra v FKra.

Kur: »Vedno ste mi dovolili, vsaj na tihem«, že tu je šlo za sodelovanje SKCe z okupatorjem, »da spravljam pisma svojcem na smrt obsojenih« ven, iz zaporov. Inšp: »Toda tista pisma so bila drugačna. To so bila pisma navadnih zlomljenih in zbeganih, že napol mrtvih ljudi.« Mar OZNA zato ni zaplenila MOčevih **Jetniških sonetov** iz 48-49, ker je v njih prebrala, da je MOč strtl? Mrzela in Ceneta Logarja pa je dolgo držala na Golem otoku, ker sta vztrajala pri veri v Stalina in PraKom? Kdo od obeh nekdanih Prilov je ravnal bolj narobe, Mrzel ali MOč?

»Tomšičevo pismo pa ne. Ta človek ni zlomljen.« To je sporočilo te (post)NOBD: ReHerz. Res ni; a Kur upa, da še ni; da še bo, da ga bo sam zlomil. Inšp v to ne verjame: »Poznam Tomšiča in poznam njegovo vrsto ljudi. Ne zlomiš ga nikoli.« Bož je skušal v 70-letih ceniti MV-Ptjo kot Etnezlomljivo; ubogi Bož! Ne kaže ta poskus na to, da se je nekdaj tako globokoumni dramatik zreduciral na Ptjpropagandista? Inšp: »Kaj vse so počeli naši ljudje z njim«, s Tomšem. Mučili so ga, »Vse je zdržal.« Kot bodo Bož, Tork in ostali novopečeni Komsti v 70-letih, a pred kom? Pred novo rdečo Bržo, kot skuša

dokazati - se narediti za Hera - Tork v **Revizorju 74?** SSL, sleparija. MešBrža ne ubija, razen v primeru, če je smrtno ogrožena od Revsil. A tedaj vlada, braniti mora svoj položaj oblasti. Mar je v 70-letih v Slji res vladala? Smešno! Ptja je zaprla revčka Blažiča in Miklavčiča, ne pa neole retorjev, Boža in Torka!

Kur s težavo pristaja na to, da mu nihče več ne verjame. Tomš mu ne, Inšp mu ne, kmalu mu tudi Vikar ne bo. Morda je Tomšev Kur analogen Torkovemu Andreju, glej **Gospoda Ponikvarja**, 47, ki zganja oznovske posle na svojo roko, kot prostostrelec, kot skorajanarhist v imenu SNla. Le takšni ljudje, kot sta bila Bož in Tork (tedaj je tudi Maks Sedej napadel Janeza Bernika, prepričan, da mu Pisemsko obdobje nudi možnost za likvidacijo tekmeca, podobno je razmišljala in reagirala danes tako plemenito načelna AnK Žurstka Alenka Puharca), so si utvarjali, da je napočil čas za uveljavitev Rese, to pa so seveda istili s svojim PvtUtinteresom. Kur se skoraj že smili sam sebi, Pravičnik: »Moj posel je vedno težji.« Vsi ste slabi, le jaz dober; Tip Tork. »Ljudje ne verjamejo več niti v to, da počnem to zaradi tega« (ojoj, kako slab stil piše Bož!, tudi vame leze ...), »ker hočem služiti bogu. Ne pa vragu kot vsi skupaj.« Nista prav v 70-letih - ne le Ideol - sodelovala prav Bož in Sedej?

Pa se je vendar Kuru posrečilo Inšpa prevarati: ga prepričati v svoj EtHum; vse bolj se mi zdi, da mu služi celo za zavestno masko. Inšp: »V vojni je to res nemogoč poseg, kar počnete.« Ni, če ga prav razumeš: kot psihično likvidiranje. »Vi ste pa izmišljena humanistična šema.« Celo sam sem verjel v isto presojo, kot jo ima Inšp, ko sem dramo bral prvič. Bož se je znal sijajno vživeti v DušNoto KatHina; ni bil Bož v otroštvu vzgojen kot Kan? »Tolaži mrtve ljudi«, nasprotno, vara jih, »mrtve ljudi spravlja bogu v naročje«. Nasprotno: nič ne bo naredil, da ne bi Tomševo pismo zloma, če bi ga ta napisal, prišlo v roke KCi in nasprotnikom Koma. Bi pa to naredil tako, da bi ohranil čiste roke. Je slabši od Pilata.

»V resnici ste primitiven vernik, ki potrebujete kot vsi vaši ljudje, boga z brado.« Videz, past, ki jo je - zaenkrat uspešno - nastavil HinKur. »Joj, kam ste me zanesli. Začel sem filozofirati s podeželskim farjem o bogu. Nehajva. Nobenih pisem več.« Kur: »Kaj pa, če bi vam ga dal prej pregledati?« Odgovor je: ne. Kur tvega, prepričan, da dela edino prav: »Povem vam vnaprej, da bom kršil to prepoved.« A kršil v korist KCe in okupatorja. Inšp: »Lahko, samo ko vas dobim, vas dam ustreliti.« Kur zavoha Ideamožnost, da postane Primučenec, SŽ: ustreljen bo, ker je skušal koristiti KCi in AnK taboru, ustrelili ga bodo AnKakterji. Maz. Kur uživa v svoji Etmoči. A uživa prezgodaj; okupator ga ne bo dal ustreliti, čeprav se mu lastna SKC - Vikar in Škof - odreče. Okupator bolje ve, kaj je njihova skupna korist; spomladi 42 je SKC še močno bedasta. Navsezadnje se zgodi, da ustrelijo klerike Komsti kot Izde, dr. Križaja, Sadmučitelja od St Urha. Jih sramotno obesijo. Bo to usoda Kura, ki bo postal smrtni SŽ Komstov, ker ne bo prenesel svojega poraza?

V 5. prizoru se Kur in Inšp ponovno srečata. Kako se razvija njun odnos? Kur se pride Inšpu potožiti: »da je vse zaman.« Nepretrgoma se trudi, da bi se Tomš »spovedal«, a brez uspeha. Zvemo pa za nekatere nove podatke; recimo o Tomševi materi: da se »tako strogo drži našega nauka, da vam« - GESTAPU - »ga« - sina - »je skoraj izdala. Ni hotela lagati in nekaj mesecev prej, preden vam ga je uspelo dobiti, ni hotela prikriti, kje je.« Natančno tako je ravnala tudi babica Naja; ko so prišli lti aprila 41 aretirat MOča na njegov dom - na Rimsko cesto -, jim je Naja povedala, kje se tačas MOč nahaja: bil

je na sodišču, kot odvetniški pripravnik. Le po slučaju je Itom ušel, skozi zadnja vrata sodišča. Za Najo je bila laž nekaj najslabšega; ni razumela, da se je svet spremenil; da ni več AvsNKNMešDbe; da sta se laž in Resa RR v Inf; da se je podrla OžldDb oz. se zameglila jasna Resa - Pica - Čla. Jaz sem se oblikoval - tedaj sem bil 11-leten - iz spoznanja (EkP izkustva) nejasnosti med Reso in lažjo. Da bi MOča ščitil in z njim Reso-Pico, sem Itom lagal, ko so prišli MOča ponovno aretirat.

Zdaj zvemo več tudi o Kuru - Inšp: »Takrat se je našel neki podeželski duhovnik, ki je lagal. Ki je povedal za skrivališče, kjer pa smo našli samo nekaj podgan in nekaj miši. Za to bi vas bilo treba ustreliti takrat.« Kur je speljal Ite ali Nemce na krivo sled. Zdaj pa to ni več isti Kur, z isto presojo - Kur: »Ne vem, kako bi ravnal danes.« Tedaj je manj vedel o Komu in Ptji, bil je naivnejši. »Takrat sem bil prepričan, da je to« - ravnanje ItNem PP - »lov na čarovnice. O partiji in OF nisem imel pojma. Bil sem prepričan, da je nekaj posameznikov, ki jih je treba pustiti na miru, ne pa jih pobijati, kot ste to takoj začeli delati vi.« Najbrž je bilo to aprila 41, v isti raciji, ko so Iti iskali tudi MOča; tedaj si je bilo res težko predstavljati, kako se bo razvila Ptja (v okviru OF in z njo vred). Kur se tedaj ni zavedal nevarnosti, ki je grozila KCi, neverjetne sposobnosti Ptje, da je vstala kot ptič Feniks iz pepela, poleti in jeseni 41 razvnela tako rekoč pol Slje ali pa vso Sljo. Kur še danes - spomladi 42 - ne ve, kaj je bil Pravzrok za razmah Ptje; zdaj dolži okupatorje: »In še danes sem prepričan, da ne bi bilo ne partije ne OF, ko bi se vi in vaši ne pognali kot psi na ta krvoločni posel. Moj narod ste začeli iztrebljati.«

Poanta je v tem, da se ItNemci niso mogli zadržati, da ne bi zaslužnjevali in iztrebljali; bili so pač Nczfašisti, TemSži SNara že od srede 19-Stola. Ptja je bila kot NOB ustrezen odgovor na Itfz in NemNcz. Če bi bila KC umnejša, bi bila bolj(e) pripravljena na to zelo verjetno dogajanje; Ehr je opozarjal nanj, a so ostali Stražarji manjšina, tudi kasneje, vse do maja 45. A tudi če bi jim KC bolj verjela, bi to pomenilo le, da bi se SV-DžV razmahnila že prej, že jeseni 41; KC - Deca - bi bila v manjšem faznem zaostanku, a Stra MV-II dogajanja bi bila ista. Ista? Morda pa ne, če bi šli NczSlci v boj zoper okupatorja in prevzeli oni pobudo v NOBu. Potem bi morda obveljala delitev Juge na fifty-fifty; zakaj ne? A kaj, ko NczSlci - Stražarji ipd. - 41 niso bili pripravljeni na ta(k) boj zoper okupatorja, ne glede na to, kaj so počeli Komsti. Ehrlichovci so bili usrani NczSlci, čakali so na rezultat vojne na Svetravni; bili so premalo dejavni, premalo SAKO, preveč FKC oz. Nar hlapcev. NDM.

Bož dokazuje, da sta se Inšp in okupator motila, s tem ko polaga Inšpu na jezik takšno izjavo: »Konec in smrt tistega, ki se odkrito upre in ne potuhne.« To misel si delita Inšp in Vikar (oz. MV-Deca). »Vaš narod je narod, ki si ga je izbrala neumnost za svoj zgodovinski primer, kako neumnost in primitivizem uničita nekaj milijonov ljudi.« Napačna presoja, stvarnost jo je ovrgla.

Kur vztraja pri upanju, da bo Tomš napisal pismo kesa; Inšpu obljubi, da mu ga bo prinesel pokazat. Kur leze vse globlje v past, ki si jo sam nastavlja. V tem je ZnaSi za MV-Deco; tudi ta se je obglavila po lastni volji oz. zaradi svojih Svnih, a napačnih računov. Ko Kur Inšpu to obljubi, Inšp triumfira; pri priči telefonira Šefu; prepričan je v svojo zmago, Tomševo pismo bo sijajno izkoristil. A zaenkrat je to šele račun brez krčmarja, golob na strehi. Tomš pisma še ni napisal; drama pokaže, da ga tudi ne bo.

V 8. prizoru Inšp utemeljuje Šefu svojo »idejo«; razlaga, kako bo Tomša - s pomočjo Kura - zlomil. »Jaz imam prismojenega podeželskega farja«, Nemci kot Herrenfolk cenijo Slce prenizko, »ki se muči s tem, da obsojene bandite spravlja v nebesa, njihova spokorniška poslovilna pisma pa domačim. To mu dovolim«, drug drugemu nastavljajo pasti, Part isti model v **Molim** RR v detektivko-kriminalko, »ker bi rad preko njega odkril izdajalca, ki omogoča vse te poskuse reševanja.« Na PP v Lji je res bilo vse polno Izdov: od Kanteta in Vrečarja navzdol; Nedogova v knjigi o **Tomšiču** to natančno opisuje. »Za zdaj še nisem imel nobenega uspeha.« Prav bistvenega še dolgo ne bodo imeli, šele z likvidacijo Kanteta, z vdori v PtjOF organizacijo spomladi 45, afera Mekina.

Uspeh je bil le v tem, »da tista pisma lomijo moralo teh ljudi. To je dobiček, ki mi ga dela ta prismojeni far, ne da bi to vedel.« Res ne ve? Tomševo skesano pismo materi bi pomenilo vrh uspeha. Če bi ga Tomš res napisal, »je s partijsko ideologijo konec«, saj »partija in OF živita samo na podlagi svoje vere.« Če je »glava partije spoznala svojo zmoto, pade vse.« Peklenski načrt? Je, a obenem zelo preprost, prozoren.

In kaj bo storil Inšp s takšnim predvidenim-zaželjenim Tomševim pismom? »Faksimile njegovega pisma bomo objavili v vseh časopisih. Spravili ga bomo v najbolj udarne sovražnikove enote. S pismom, ki ga bo Tomšič napisal, pristane vrh partije na isti strani kot škof, kot bela garda ... Ko pade cela glava, takrat tudi trupa ni več.«

In koliko je verjetna Inšpova zamisel? Kako razmišlja Tomš? V 6. prizoru izjavi vosovcem, ki z njim govorijo, a ne morejo do njega, ker je ključ, ki naj bi odprl Tomševo celico, prevelik (v stvarnosti se to dogaja v Lji, ne v Begunjah; pod lti): »Silijo me, da se spovem zaradi matere. Pojdite k nji in ji recite, da sem tik pred smrtjo mislil nanjo, da ji poklanjam vso svojo ljubezen in« - slovnično pravilneje: a - »da je moja vera resničnejša od njene. V imenu njene vere počnejo tukaj vse strahote. Ko bi prišel sem kot vernik, bi tukaj nehal verovati.« Izgledov za Tomševo spreobrnjenje tako rekoč ni.

Nadaljnja drama je le nadaljevanje tega, kar se je že zgodilo v obravnavanih prizorih, deloma stopnjevanje, deloma ponavljanje. Skušal se bom čim bolj omejiti na citate, če bodo prinašali kaj novega.

V 9. prizoru Tomš jasno razloži Kuru, zakaj je sam pomemben, zakaj je pomembna njegova rešitev: »V boju pomeni osvoboditev vse in partija, ki ta boj vodi« - NOBD še ne govori tako, o Ptji komaj kaj, kolikor se le da daje v prvi plan OF, Prte, NOB - »prav tako vse. Jaz nisem važen kot Tone Tomšič, ampak kot del partijskega vrha.« Je hotel Bož s **TomšSo** polemizirati z **Afero**? Navajana Tomševa izjava kot da bi prišla iz Marcelovih ust, tudi iz Komsovih. Le da je v **Aferi** podana Krit, kot Neg(ativna), v **TomšSi** je Poz sporočilo. 70-leta so tudi skoz **TomšS** - in **Revizorja 74** - regres glede na 60-leta, posebno na **Afero**, **Sfanto**, **Samoroga**.

»Odtod tudi razlika med nami in vami.« Med Ptjo in KC; drži. »Mi smo morali pozabiti na sebe. Vi pa za trenutek ne. In zato smo mi v boju z okupatorjem, vi pa mu služite v boju zoper slovenski narod.« Ne glede na vse dodatne razloge ima Tomš - mu dajem - prav. »Vi ste pobeljeni grobovi in za prevleko ste se pokrili z vero, s Kristusom.« Kar precej drži. Pa vendar - takšne izjave je bilo treba dajati - pisati takšne NOBD - leta 44, **Rojstvo**, ne pa 72. Morda spet po 90-91, ko je SKC spet pokazala svoje Prabarve, a leta 72, ko

je KC še preganjana oz. vsaj odrivana? Zdi se, da Boževi nameni s **TomšSo** niso bili čedni. Za razumevanje je zelo pomembna konotacija - kontekst - vsake PD. Bož je pisal **TomšS** kot kar se da resno(bno) dramo; Part se je desetletje kasneje z **Molim** že ludiral, grenko trdo Reso MV-II je RR v igro dveh mačk in mnogo miši.

Je pa dvomljiva Tomševa izjava, ki sledi: »Toda če bi danes živel Kristus, bi bil na naši, ne pa na vaši strani.« Kar seveda ne drži: JKr je odklanjal PN. JKra je točneje zadel Mrak z likom Fedje v **Rdeči maši**, a Fedjo likvidirajo vosovci, Tomševa plat. JKr ni bil niti tak kot Mihael Strojani iz Mrakovih **Talcev**, ki se žrtvuje, da bi šla lahko Bara v Prte in tam ubijala za Prastvar. JKr, kot vem, ni podpiral zelotov, upora Judov zoper Rimljane. Tomš dodaja, da je bil Kristus »človek, za pravično stvar, za ljudi.« To je stališče-razlaga EtHuma, ne EvKrša.

Tomš natančno ve, kaj bi se zgodilo, če bi napisal toliko željeno spokorno pismo materi: »Jaz bi se bil spovedal, potem pa bi to razbobnali povsod in tako obglavili partijo, pa tudi OF.« Jasno, tako bi bilo, čeprav morda tega ne bi razbobnal Kur, ampak Inšp; a Kur bi to dovolil (moral dovoliti), obenem pa se delal, kot da ga je Inšp prevaral. V tem je Hino KCe.

Tomš: »Ko bi uničili osvobodilno gibanje, bi tudi narod. Tega pa vi nočete videti.« Vsekakor bi Unič(ili) SNL, kakršno izdelujeta OF in Ptja: kot prerojeno v duhu SAKO; ostali bi hlapčevski Narljud (NL). Kur goljufa; morda - vsaj do neke mere - tudi sebe, v tem ko ves čas ponavlja: »Jaz nisem v vojni. Lahko je ves svet v vojni, a jaz še zmeraj delam za božje kraljestvo.« Fedja iz **Rdeče maše** je delal zanj, a ne za KC, Fedja-Mrak tedaj verujeta v neobudistični kozmos. »V tem kraljestvu«, ki ga oznanja Kur, »je samo ljubezen krščanske žene do sina« itn. Kur slepari. Dokaz, da misli resno, čeprav se moti, bi bil, če bi živel usodo Fedje; a je ne. Je Boževa drama tudi polemika z Mrakovo, z **Rdečo mašo**? Se je Bož odpovedal vsem svojim vzornikom in PriSo, Mraku, Prižu, meni?

Kdaj Kur laže? Ko obljubi Inšpu, da mu bo pokazal Tomševo pismo, ali ko zatrdi Tomšu, da ga ne bo, čeprav mu je Inšp »zagrozil, da me da ustreliti, če mu ga prej ne pokažem«? Koga hoče Kur prepeljati žejnega čez vodo?

Se Kur zave svojega ravnanja in se skuša Inšpu upreti, se izmotati iz mreže? Inšpu pravi v 10. prizoru: »Toda jaz ne bom sodeloval« v prevari Tomša. »Moja vest mi nalaga druge stvari. Predvsem to, da takih pisem ne gre zlorabljati v politične namene.« Kur bi rad prišel skozi preizkušnjo čist; zato Inšpu: »To so nedotakljive stvari. Moj poklic je, da jih ohranjam tudi sredi te vojne nedotaknjene, neomadeževane.« To je skušal doseči Mrak, a je vedel, da se da to doseči le z lastno So; Mraka ni zadela, njegova lika - Strojani in Fedjo - je. Leta 91 sem želel Mraka Posn. Tudi zato sem veroval v KC, s pomočjo katere bi se dal problem rešiti. Nisem se bil pripravljen fizično vojskovati na strani Slje zoper Jugo, čeprav sem obenem Sljo v odporu do Juge podpiral. Danes vem, da sem skušal MeP prelisičiti. Ni mi bilo treba odločati se glede na Ž in/ali S. Sem imel srečo? Sem bil zvit? Se sploh da rešiti Rad MeP Dgč kot s pripravljenostjo na S? Morda pa sem bil nanjo pripravljen, le izzival je nisem. Danes vem, da je posledica - konec, nadaljevanje - Ža S; da gre za par ŽS. Kar storiš, ostane v okviru para ŽS. Enemu je podarjeno Ž, drugega čaka S. Moj brat AlešK je Svno izbral S, ker ni hotel biti trpen predmet Ža, ki potuje v S; prehitel jo je. Jaz se oklepam Ža,

vendar vem, da me čaka - kdaj? prej ko prej - S. Tomš je umrl, kakšna sta preživela, čeprav sta bila večkrat na robu Si, tudi v ltofenzivi 42, v roški. Lahko bežiš pred So, pa te zadene, Rupnik, Hacin; lahko jo iščeš, pa se te ogne, Zup v Prtih kot jurišač. Bož utemeljuje veličino zavestnega pristajanja Ideakomsta Tomša na S. Rudolf se isti drži ob istem času posmehuje, **Pegam in Lambergar**, zanj je enako smešna in ničesna S PČa, ki je v DbZgi Lambergar, kot ZČa, Pegama.

Morda pa misli Kur iskreno in se res trudi najti pot skozi **Ozka vrata** v Tr. »Majhna je ta steza, po kateri hodim in komaj zaznavna, toda edina je in tudi za ceno svojega življenja je ne smem zavreči.« Ne mislim tako tudi jaz? Naj sem se v svojem Žu še tolikokrat izognil Si, namenil sem ga Isu Dti; ko vsi iz MGGe grabijo po trdnih točkah TSa, po Poli, po DžDbi, ostajam sam na odprti in negotovi poti. Morda pa je moja naloga, da ostanem živ in pričujem - v **RSD** - svojo pot, IsDti? Morda je Kur enako skušal obživet. Ko mu Inšp grozi s So, se zateče Kur h KČi, računa na Škofa: »Toda pozabili ste mojega škofa. Najprej morate opraviti z njim. Moj škof je za menoj« - izkaže se, da ni, če Kur ne bo pripravljen igrati Škofove igre -, »delam po njegovih navodilih«, moti se, »zaščitil me bo«. Ne bo ga.

V 11. prizoru se dajeta spet Kur in Tomš. To strastno prizadevanje vseh, kdo bo koga, je dobra plat drame; prikaže, kako so se obnašali - vsaj zavestni, angažirani - Slci MV-II. To ni čas MV-I, ko jih skrbi predvsem fizični obstoj, jamrajo in vekajo, glej Krekovo **Ob vojski**, 1916, in se le redki odločajo za boj, glej **K(reat)ure** in **Do(bru)džo**, Ivana Tomca in poročnika Zakotnika. MV-I so Slci še hlapci; tudi Majniška deklaracija je šele uvod v Nast SAKOe. Če bi Slci poslušali MV-II-Deco, bi ostali kvečjemu pri Majniški deklaraciji iz 17; pri izjavah parlamenta, ki je zasedal v začetku maja 45 na Taboru.

Kura meče sem in tja. (Kaj pa, če se sam dramatik ni znašel, ni vedel, kaj naj stori s Kurom? Bož večkrat ni zanesljiv v komponiranju dram in značajev; pozablja, kaj je hotel napisati z določenim likom. Premočno se prepušča asociacijam.) Kur priznava Tomšu, da ga je hotel Inšp prevarati, da pa je Inšpa spregledal: »Imeli ste prav, toda ne, kar se tiče mene ... Jaz nisem policijski inšpektor. Jaz imam svoje poslanstvo na tej zemlji, ki je zunaj vašega boja.« (Vse bolj se mi zdi, da je hotel Bož s **TomšSo** spodbiti Mraka; in je vnaprej spodbijal mene iz 91.) A to poslanstvo brezpogojno veže na Tomševo spokorniško pismo; na to, da se Tomš odpove Ptji kot materi in se vrne k svoji Biomateri, ki pa je zaveden ud KČe.

Tomševa logika je seveda povsem Dgč; je Vojlogika: »Zima je in zdaj smo leta 1941.« V DbZgstvarnosti 42. »V gozdovih je precej ljudi ... Večina jih je komunistov in samo ti bodo zdržali to zimo.« Bi držalo. »Če to zimo zdrži naša maloštevilna vojska, se ji bo naslednje leto pridružilo mnogo ljudi.« Načrt se je skazal kot točen. Moč Ptje je bila v tem, da ni pristala na noben ES poraz, vsakega je RR v zmago. V glavnem je bila MV-II kot vojska poražena, nenehoma se je umikala, a svoj umik preOsm v še močnejšo akcijo. Ni bila pripravljena niti v eni točki popustiti neveri, skepsi. Reševal jo je njen Rad fanatizem; zame 91 popolnoma nemogoč, marsikomu pa je šlo 91 za Posn MV-Ptje, Janši, STH paru in norovcem.

Če vzdržimo, »bo naša vojska naposled zmagala«; in je. »Če pa te zime ne zdržimo, je naša vojska pokopana«; verjetno. »Zlomljena morala, zlomljen odpor.« Glede na to pa je tudi Kurovo ravnanje najedanje More Prtvojske. Kur

je glede fizične zmage Prtov skeptičen: »Boj s puško v roki, ubijanje, streljanje; v takem boju ne morete zmagati. Nemcev je neprimerno več« itn. Tu se kaže razlika med Kurom in mano iz 91. Kur se je zmotil glede ocene, kdo bo zmagal v vojni 41-45; jaz pa sem 91 mislil širše: nobena zmaga, pa naj bo še tako ogromna - recimo kot zmage AlekaV, glej Zupovo dramo **AlekPR** -, ni zares dokončna zmaga, kot je bila prepričana za svojo Ptja 42 in 45. Vse se RR v poraz, ker je Resa Ža S; par ŽS. Znotraj tega para ni rešitve; le zunaj, v Dti. NDM. Slja kot lastna ND je - celo bistveno - manj slaba od Miloševičeve Juge; tudi LD manj slaba od enoPtjDže. V stvarnem Emp Žu se odločam za manj slabo. A obenem vem, da je manj slabo še zmerom slabo, še zmerom le TS, le IdB. Okrog 91 sem razmišljal o BDru, delal ARF Nasta SNDže. V DaSlji kot NDži in LD(PM) sem le pogojno, z eno nogo, ne s svojim bistvom, ki hoče biti DrČl.

Kur se moti, ker veže svoje razmišljanje na Emprazmere: »Mislim celo, da tirate naš narod v iztrebljanje, kar je popolnoma v skladu s Führerjevo politiko. V resnici ste postali celo voda na njegov mlin.« Takšna Kurova drža je res skrajno sovražna do OF-NOBa; objektivno je to linija - v najboljšem primeru - Gosarja in Šolarja, dejansko pa vodi v Dmb. Kajti če tira Ptja Slce v S, potem je dolžnost poštenih Slcev, da Ptjo odpravijo. Tako postaja na eni ravni poštenu Kur spet močno vprašljiva figura, posebej vprašljiva s stališča Boža. Da bi izpadel Kur še bolj Neg, mu pripiše dramatik celo zanikanje vrednosti Kmuporov, **Punte** itn. »Jaz menim, da je bil prav ta naš kmečki upor prava katastrofa ... Nesmisel. Samouničenje.« Naj hoče ali ne, Kur pristaja na platformo KMge, glej Iskračevega **Turjaškega**.

Tomš se zaveda nevarnosti Radupora, vendar je v tveganju upor(ništva) edina možnost za Slce; to je bila tudi Zupova drža. »Hitler nas misli preseliti kam v Azijo in to naj bi bilo ohranjanje našega naroda?« Verjetno bi Hitler, če bi zmagal, res tako ravnal. »Temu se moramo upreti z orožjem, pa čeprav nas lahko uničijo ... To je tveganje ... To tveganje zdržijo lahko samo komunisti, prekaljeni v Bileći, Mitrovici«, v obeh krajih je bil tudi MOč, »po zaporih, mučeni in streljani.« Kar drži, Komsti so bili srčika t(akšn)ega upora, tudi Koc in JRus bi bila brez njih osamljena Pvtropotača. Kur svoje stališče celo zaostri: »Boljše je, da te zime vaše osvobodilno gibanje ne vzdrži in da se Slovenci potuhnemo, dokler nas ne osvobodijo Angleži.« Sem se 91 jaz potuhnil? Bi dobili Slci lastno ND, če ne bi bilo ljudi a la Janša, STH, Rupel, Puč? Bi brez njihove akcije živeli Slci danes v Miloševičevi Jugi? Kako bi se počutil v nji jaz, ki sem se odpovedal Srbom že pred 90 in odločneje kot norovci? Bi jaz vnemal Slce - 91 - za upor Jugi, če ne bi bilo norovcev in ostalih vernikov v lastno SND oz. v uspeh te osamosvojitvene vojne? Nisem izrabil tega, da je borcev dovolj, za to, da se jaz - ker se ni nihče drug - posvetim Isu Dti, ARF SNDže, LDbe? Kako vedeti? A me je gnalo v to smer. Pa bi me prignalo tako daleč, kot je Janšo in Kacina? Glede na moje izkustvo vrednosti TSa? Je manj slaba možnost - Slja kot SAKO - vredna Ža kakega Pska? Norovci so tako mislili, vsaj upam, da so se zavedali mogočih konsekvenc upora. Sem mislil tako tudi jaz? Odprto vprašanje. Delam ARF.

Kur in Tomš postajata EDč: DDč in LDč; glej **GiM**. Tomš: »Kar je za vas koristno, je za nas škodljivo. To, kar bo iz vas naredilo izdajalce in kolaboracioniste, je za vas edino odrešilno. Kje imava še kaj skupnega, če že menim o vas, da ste pošten Slovenec? Kaj pa, če niste?« Bož ureja dramo

tako, da se potrjuje ta sodba, čeprav je v določenih točkah do Kura odprt. A kaj prevaga? Spoznanje, da se Kur moti; da njegova pot ne vodi drugam kot v Izdo in dezorientacijo.

5

Potreben je še Vikarjev nastop; Kur mora zvedeti, kaj sodi o njegovi drži škof. V 12. prizoru se srečata Vikar in Šef; seveda pri Šefu.

Vikar nastopa kot posrednik; Kur se je namreč pritožil pri svojem nadrejenem, pri Škofu, da ga Inšp »omejuje v opravljanju njegovih verskih dolžnosti,« ki pa ostajajo - vsaj zame kot Anlna - dvoumne, Inf. Pri priči je jasno, da vladajo med Škofijo in GESTAPOM (ali Itkvesturo) odnosi zaupanja - Šef: »Dobre odnose bi radi ohranili z vami.« Ohranili, ne šele vzpostavili; a se piše šele pomlad 42. »To je naša najiskrenejša želja.« Šefu gre verjeti, ker tako ocenjuje svojo korist, korist NczNemčije. »Skupnega nasprotnika imamo.« KC je to vedela že PV, tudi že aprila 41, a tedaj še ni iz tega sklepa potegnila dovolj Rad konsekvenc. Ehr (kot Vodja Kfza) in Praprotnik (kot Vodja LibBrže) sta na nujnost čimprejšnje Radzaostitve razmerja do Ptje-OF opozarjala že jeseni 41, a še ne uspešno; Škof je ostajal neodločen. Šele po Si - likvidaciji, justifikaciji - obeh spomladi 42 se je Škof zganil; zavest o prvi skupni nalogi obeh, NemNcza (Itfza) in SKCe zoper Ptjo-OF je začela strmo naraščati.

Vikar se že v začetku pogovora pokaže kot veleHin; vsako Ub mora kot klerik zaviti v retoriko samoldeace; to je ena najbolj ogabnih potez KCe. (Takšnega klerika je na optimalen način podal Lojze Potokar v liku župnika Klavore, **Operacija**; a tudi Župnika iz **Kralja**. Tip Župnika iz **Hlapcev** je Dgč; je Ehrlich. Tega je odlično zadel Milan Skrbinšek. Dve veliki AnKat kreaciji iz let 48-50 v LjDrami.) Vikar začne s petjem litanij: »Cerkev je velikodušna, tudi do svojih sovražnikov.« Larifari. Dela se - igra -, da ti odpušča, če se skesaš. Tako je ravnala z mano. Ko je odkrila, da je bilo moje kesanje sicer iskreno, a da ni usmerjeno zoper Kom, ni uporabljivo v AnK boju, kakor je uporabljivo Dežmanovo, da nisem Etstrt, ampak po svoje še bolj samozavesten, ker se čutim v milosti Boga, to sem večkrat ponavljal v Javi (tako sem čutil), sem jo nehal zanimati. Za DSKC je St Pavel Dežman, Pavel s sulico v roki. Jaz doživljam kot da luča sulico v JKra, obešenega na križu.

Sodelovanje obstaja, a - Šef: »Vaš kurat ga je začel rušiti.« Za Šefa in Inšp Kur ne igra dvoumne igre, ampak je preveč neodvisen. Če česa, pa nobena Totustanova ne prenese SAPOe. Kura so sumili, da postaja SAPO, kakor tudi jaz. Dežman je vojak, izvrševalec naročenih likvidacij, nekak PolitKoms Gad iz **SimčMladosti**; v obeh Totustanovah, Ptji in KC (NemNczu) gre za isti lik. Vikar prizna Šefu, da je Kurovo ogibanje Poli moteče, da najbrž celo »krši naš dogovor«, to je bila tudi moja drža-terjatev (celo več: samo KC sem skušal obdržati zunaj Pole), ni pa točno, Vikar tega ne verjame, da se je Kur »povezal z nasprotno stranjo.« Vikar ta hip še verjame Kuru; zato Šefu: »Zaščititi moram svojega duhovnika pred sumi, ki so najbrž plod poklicne deformacije, nezaupanja in našemu vzglednemu« (!) »sodelovanju ne škodijo.« Vikar in Škof si najbrž mislita: Kura bomo že disciplinirali.

Šef razlaga NemNcz sistem oz. odnos do Slcev: »Spoznal sem, da nasilna sredstva ne bojo rodila uspeha.« (Kako se lahko spreminja taktika, je razvidno iz tega, da so Nemci 41 nastopili zoper Slce z vso brutalnostjo, naveliko streljali talce, ujete Prte pobijali itn., jeseni 44 pa je izdal gauleiter Reiner ukaz, da se ujete Prte, ki v Prtih niso bili več kot 3 mesce, izpusti, tiste s Prtstažem do pol leta zapre za nekaj mesecev, nepopoljšljive pa proklamira za Vojujetnike in odpelje v taborišča. Neverjetna sprememba! Prt, ki so ga tedaj ujeli Nemci, je imel srečo, kajti Dmbci bi ga ustrelili. Kako je torej z Bm DžV, kdo jo stopnjuje? - Podatek sem prebral v knjigi Dornikove o **OZNI**.

»Ko koga od teh banditov ustrelimo, drugim v svarilen zgled«, to je namen streljanja talcev, »stopi na njegovo mesto deset novih.« Efekt, znan iz Dairaške DžV. »Pred dilemo sem, ali iztrebiti cel narod«, kot so hoteli Turki Armence MV-I, »ali pa poskušati ta narod rešiti tako, da obglavimo gonilno silo, partijo, idejno zlomimo njen vrh.« Tudi - morda predvsem - v ta namen ustanovijo Nemci jeseni 43 Dmb. »In se lotimo dela tako, da iščemo predvsem načine sožitja med vami in nami.« V primeru Tomša ne terjajo nič drugega, kot da Kur sodeluje »pri tem, da bi Tomšič, ki ga imamo v pesti, v pismu napisal, da se je vrnil v naročje cerkve. To pa je vaš kurat odklonil.« Kur torej stopa po rezilu noža: med zahtevo, da se Tomš skesa, in zahtevo, da prizna vrnitev v KC. Je med obema formulacijama res tako velika razlika?

Vikar se s Šefom strinja; zadevo mora preučiti na ES ravni, s Kurom govoriti itn. V 13. prizoru se obema pridruži še Inšp; debata se nadaljuje. Inšp dokazuje Kurovo nepripravljenost na sodelovanje; prvi dokaz je, ker da Kur »kar naprej vpleta v naš pogovor narod«. Inšp še ne razume, da je retorično sklicevanje na Nar - Rupovo geslo: Mati, Domovina, bog - brez vrednosti, če se bori ta Nar (SNar) zoper sebe (zoper Slce Komste in OFarje) skupaj z Nemci, s tem utrjuje oblast NczNemcev in ne SNara. A da bi Nemci to spoznali, bo moralo preteči še nekaj časa, do jeseni 43. Šele tedaj je okupator razumel, da mu je general Rup iskreno zvest, da pa tudi KC-Škof niti najmanj ne cinca, če gre za izbiro ali sodelovati z NemNczom ali s SPTjo. Škofu zadošča, da retorično razglasi SPTjo za neSlsko, za (krvavo) roko KOMINTERNE, pa je zadeva opravljenja. To o KOMINTERNI še kar ponavlja DSD. Namen t(akšn)e izjave je v tem, da se Libce (kot PrikrKomste) izloči iz Slova, jih v globini delegitimira. Takšna izjava je temelj za možno likvidacijo Libcev kot tujcev, kot Sžev SNara; za vsak primer, v ugodni situaciji se takšna izjava lahko aktivira kot opravičilo za DžV oz. za nekaj, kar naj bi bilo analogno PVD dogodku: poboj srbske ali romske ali katere koli - poljubno določene - Pete kolone. Ni nujno, da se ljudje, ki še danes govorijo o DSL kot o podaljšani roki KOMINTERNE, tega, kar govorijo, zavedajo v vseh konsekvencah. To niti ni važno. Stra je kot okvir za neko bodoče ravnanje tu. Kot je bil Mrk, ki se je zdel recimo Zihelovi analizi **Kralja na Betajnovi** ali MOčevi PV analizi Cana zgolj Zn, s tem benigno, v svoji TemStri omogočanje DžV in PVD kot njenega vrha. RB se lahko kaže na prijeten - EtHum, celo humorističen - način kot Lita-Umet, glej JKranjca **Meglo** in **Direktorja Čampo**, SD-30, lahko pa kot klanje, **Črna maša**. KC je verzirana prav v takšnem početju, goji ga že skoraj dve tisočletji. Tudi zato imam Todorovičeve »izbrisance« za tako nevarne; ti pa dejansko so srbska peta kolona v Slji, med njimi se giblje general Aksentijević in podobni; DSD bo naredila preprosto enačenje: Tod(rov)ić=Rop (=Kučan).

Zagovorniki Izbriscev se ne zavedajo, kaj počnejo. So pravičniki, ki uživajo v svoji ČIP retoriki. Dejansko so ludisti, ki igrajo EtHumste. Slepčil!

Vikar se skaže za razumevajočega: »Prepričan sem, da bo kurat uvidel svojo zmoto.« V 14. prizoru to stori. A Kur ni več tak, kot je bil, ali kot je mislila KC, da je; in ni prišlo prej do spora med KC in Kurom, ker se Kur še ni znašel v MePu. Šele v MePu se Čl zares odloča, o bistvenem; pokaže - se izkaže -, kdo in kaj je. Zame je bil tak MeP oktobra 58 Pučev zapor, nato moja dolgotrajna zasliševanja na PP; dejstvo, pred katero sem bil postavljen kot pred zid: ali sodelovati z OŽNO (Ptjo, le da je prišla 58 Ptja v drug položaj, kot je bila 42) ali izbrati - po svoje Svno - zapor. Zavestno sem izbral zapor, ker sem v njem videl RelSvo, odklonil sodelovanje. Zato me Ptja danes ne obremenjuje; ni me zlomila, niti ne toliko uklonila, da bi se čutil dovolj ponižan za Nast čustva Sša do nje. Je pa najbrž zlomila in/ali uklonila čez mejo, ki so jo prenesli, Dežmana, Janeza Jerovška, Aplenca, Brejca, Toneta Jerovška, Jambreka ipd. Ti s svojim DaAnKom rešujejo svoj Pvt problem, svojo Etpsihološko integriteto. Zato govori toliko Slcev predvsem o Idi: ker ocenjujejo, da so jo izgubili, da jim jo je Ptja v MePih vzela. Ker je meni ni vzela, sem lahko svojo Ožldo pomnožil v več EV in tako prišel do Dč arhemodela, ki ni MimDč-EDč, ampak ARFDč. NDM. V sebi čutim polno Ožldo, zato se ji lahko Svno odpovedujem; ni moja travma, ampak usoda, ki sem jo v odločilnih trenutkih svojega Ža, bilo jih je - za slehernika jih je - več, potrjeval in premagoval. Zato lahko razumem Kura odznotraj. Kako naj bere-razume SrKos - FukDolgan, katerikoli TradLZgar, ki je sodeloval s Ptjo - **TomšS**, **Afero**, **Santo**, že **Blagor** in **Kralja**? Ni čudno, da skušajo ideologi DSKC omajati pomen **Kralja** in **Hlapcev** s tem, da razlagajo, kako je Can v teh dramah risal klerike pretekle dobe, izpred leta 1890; da torej te drame niso resnična Praslika dejanskosti; zato so tudi Etstlabe. Razlagavci, ki tako tolmačijo CanD, so verjetno zlomljenci iz PoV obdobja. A kdo tedaj ni bil zlomljenec? Da kdo ni postal v sebi Et - kot Os - sesut, je moral zidati na sebi kot na SAPOi; a tedaj je bil SAPO malokdo. Tudi danes ni, ker nadaljuje svoj zlomljen model Ža, pa naj je član DSD ali DSL. Eni so se skušali Prikr v DSL; ni bil tak sam Bož, ki se je Etzlomil najbrž že prej, preden je v 70-letih napisal **TomšS** in sodeloval v ReStlu? So tudi velemejstri, ki svoj Etzlom pred Ptjo navidez kar se da prepričljivo Prikr. Nobena EV ne zagotavlja, da kdo ni čez mero obremenjen zaradi svoje poklekinitve pred oblastjo. Da ne bi več nosili tega bremena, so začeli mladi Slci v drugi polovici 60-let postajati Ludreisti. Če ni Ete, če je vse le igra, ni bremena in ni Notzloma; kako naj se zlomi pajac iz gumija?

Kur izreče Vik(arj)u nekaj, česar dober diplomat-Polik ne bi smel izreči; Kur izziva usodo: ne sodelujem s Komsti, »res pa je, da so ljudje na drugi strani, ne na strani teh morilcev«, ne na strani NczNemcev. S tem zares prekinja sodelovanje med SKC in NczNemci (GESTAPOM). KC, ki se je prav tedaj pospešeno RR v Kfz KC, mora imeti NczNemce za Praljudi, SKomste pa za hudiče. V tem duhu je napisana PoV SPED, **Vst** (lik Rdeče zveri), **SimčMladost** (lik Gada), **Napad** (lik Rdeče komisarke) itn. Da bi lahko opravičili svojo vojno kot SV, Ub kot Etprimerno, kot trebljenje golazni, nasprotnik ne sme biti več Čl; za Vika-Škofa Tomš ni več Čl. KC mu je ponujala roko Sprave, odpuščanje, a ker je oboje zavrnil, ga prepušča usodi. Klavec-rabelj Tomša je ta hip Inšp (Šef), na PP v Lji že Hacin in brata Kobija, kmalu Krivec, Loh, Geržinič, Dmbci kot vojska, ki ubija zajete Prte. Logika je jeklena. Tej logiki

sem se hotel 91 izogniti. Do nje v Slji ni prišlo, ni se realizirala, ker je trajala osamosvojitvena vojna premalo časa; če bi trajala dlje, bi ravno tako eskalirala v Ub civilistov itn., kot je pri Srbih, enako, čeprav v manjši meri, pri Hrtih in Bošnjakih. Stra velja za vse, za vsakogar, ki se angažira. To je spoznal JKr in v **Evih** sporočil svoje neupiranje zlu. A je KC sledila Petru, ki odseka tempeljskemu hlapcu uho, nabadala Musle in Inde na raženj, enako kot so Kane Prti, od Dermastie do Moreta. Dornikova, ki je sicer povsem na strani Ptje, zapiše, da je Zavadlavova žena med PoV zasliševanju podala lažno izjavo o svojem možu pod pritiskom mučenja. Glej Pismo Dachauca Bohinca Vidi Tomšič, pismo je bilo iztihatapljeno iz zapora. Bral sem ga, je avtentično. Da ni izšlo, je preprečil ... boste težko verjeli, danes dobiva v Lji ulico kot EtHer ... Tork! NDM.

Vik, kot je v navadi v HinKCi, najprej retorično slepari (»Huda obsodba, kurat. Vojna je in takrat so ljudje vedno sredi zločina«, res je, a gre za to, kdo je zločinec in kdo žrtev), nato si umiva roke (»Prepustimo sodbo bogu«), nato pa preide k bistvenemu, kar ga edino zanima:« Toda to, kar lahko presodimo mi«, KC, »je, da dela ta oblast« - Ncznemška - »v interesu cerkve.« Strahotna izjava, a resnična. Naj Bož s to dramo še tako leze v rit Ptji, izjava z mojega vidika drži. Ta oblast »se bori proti boljševikom, ki so že pol sveta oskrunili in spravili pod svojo peto.« Uporablja izraz boljševiki. Meni nikoli ni bil všeč, med norovce ga je zanesla SH, še danes ga ponavlja; zame je bil preveč vezan na MV-II Javornikov Slovenski dom, na Kfz propagando. Do neke mere sem se tudi nagibal k AnKu, najbrž svoje PriSo celo spodbujal v to smer, v 70-letih, tudi STH, Grafa itn., a če ne prej, sem se enostranosti svojega početja ozavestil sredi 80-let, tudi s pomočjo Boža in Snoja, **ŠpK** in **GIM**. Spoznal sem, da se med NOB in LRevo (med SNclom in Mrkom) ne da tako enoznačno razločevati, kot to počne ves čas SH, na njeni sledi - še živčim Prtom kot članom Ptje je dala model - pa Stanolniki Brkači in corpore.

Vik naredi le konsekvenco, ki je Strna in logična: »Če druge pomoči ni, se je treba boriti tudi s puško in policijo«, kot Rup in Hac(in), Hace. (Matevž je bil šele kasneje tako simpatičen v Kriti Ptje; MV-II je bil med najhujšimi primitivci, Dornikova navaja, kako je grozil, da bo vse pobil, se nič z nikomer pogovarjal, tudi s svojimi-našimi ne. Bil je nekak Boris Kraigher na nižji ravni, LjudBar.) »To nas uči zgodovina.« DbZg kot sistem (ob)lasti. Drži. Vik je nedvoumen: »Žal« - res žal? - »sem moral v celoti« (!) »sprejeti zamisel gospoda inšpektorja; njegova načela boja zoper bandite« (!) »se v celoti skladajo z našo predstavo.« Kur: »Ali je škof teh misli ali ste teh misli vi?« Odločno vprašanje. Vik raztrga sleherno dvoumnost, na katero je Rož kar nekaj časa igral, se delal za tako nadstrankarskega, da mu je pisal - le naivni? - Koc iz Prtov v škofijo pomembna pisma. »Škofova polnomočja imam ... Ko smo ustanovili belo gardo, je bil najprej proti njej, toda ko so boljševiki prevzeli vodstvo nad uporniki«, morda misli na Dolomitsko izjavo, ki je seveda kasnejša, Bož se ne ozira na datume DbZge, »je uvidel, da brez tega boja ne gre.« Drži; to je uvidel spomladi 42.

Vik preide na interNacPolo, pokaže se kot Polik, kar so kleriki na Škofiji bili, le da žal (res žal?) slabi. »Ni vseeno, kdo bo imel oblast v rokah, ko nas bojo osvobodili Angleži.« Čakanje na Angleže se je začelo šele leto kasneje 43, posebej septembra, po padcu lte. Spomladi 42 so bili AngAmi v še zelo hudih

škripcih, tudi v Afriki, prav malo sposobni ofenzive na Balkan, recimo čez Istro, kakor so jo jeseni 43 pričakovali v MV-Deci.

Ali-ali. »Ali cerkev ali pa komunisti.« Tudi Ptja je bila EDč; vendar je imela v sebi Stro (RLH), ki ji je omogočala, da se je iz sebe RR v SoD, 90. Zdi se - vse bolj sem v to prepričan -, da KC nima te Stre; da se le prilagaja pluralni LDbi, le nazunaj; en bog in ena Resa (RPP) terjata eno oblast. Poskus vrniti KC v predkonstantinsko, kot se je vrnila Ptja 90 v predStlno, v SoD, se je po II. Vatikanumu pokazal kot iluzija. Ker sem v to vrnitev verjel, sem napačno investiral. V 90-letih sem spoznal svojo zmoto, potegnil črto pod račun, naredil ARF-AK. - Vik še naprej: »Zato je škof blagoslovil belo gardo.« Je blagoslovil že Vašstraže, ki pa so se ustanovile - najprej pri St Joštu - šele spomladi - 42? Dmbce vsekakor je blagoslovil. Vik: »In če zgubijo komunisti vpliv, potem je tudi konec strahu, da bi kdaj pri nas prevzeli oblast.« Oblast bi ostala v rokah KCe.

Kur sodelovanje odkloni v imenu tistega, kar je že Mrak sam imenoval Moro Rdečega križa, Marja iz **Rdeče maše** gre v Prte kot bolniška strežnica. (Nekaj takšnega sem bil pripravljen biti tudi jaz 91. Posn sem Mraka, čeprav on ni šel v Prte in ni stregel bolnim. Je pa z ARF analiziral Čl-svet. To je edino znal, morda znam to tudi jaz. Vsaj želim si to znati.) Kur: »Sem kot zdravnik na fronti, ki mora po svoji etiki reševati lastne in sovražnikove ranjence.« Tudi Sževe. Kot rešuje Karla pohabljenega in depresivnega Andreja, glej SPED Willenpartov **Zadnji krajec**. »In spoštovati poslednjo voljo človeka, ki so ga tukaj v zaporih izmučili do smrti in ki ga bojo tudi zverinsko ubili.« (Seveda se Ptja tega Etnačela ne drži, ne MV-II ne PoV. Vendar to dejstvo Kurove drže ne more, (ne sme) omajati, Kur postaja - s takšnimi izjavami-ravnanji - SAPO, torej presoja iz sebe kot iz svoje Pervesti, ki je v neposrednem stiku z EvBogom.)

Kurovo načelo je Pri, misli ga iskreno; zato je Pranačelo. Za Vika kot instrumentalista (SrKosa) pa so tudi vsa načela le sredstva oblasti. »Žrtvovati je treba načela, tudi poslednjo voljo človeka«, žrtvovati je treba EvKrš, »da se reši več.« A kaj je ta več? Kur spozna: »Oblast.« Sam na to ne pristane, KC kot oblast mu je tuja; kot meni v 80-letih. A Kur je klerik, zato Vik: »Pokoravati se morate škofu.« Klerik se mora, meni se ni bilo treba, a bi moral, če bi ostajal znotraj KCe, preiti v dejavno Krito odznotraj in to tako, da bi Krito izvajal v Javi, s tem Pol(no). Prav tega pa nisem hotel, padel bi namreč nazaj v isto Stro, v katero so padli MBP norovci, ki so postali celo PolVodlji DSD, Rupel itn. Spoznal sem omejenost KC ViSa, izbral v KCi le tisto, za kar sem mislil, da vendarle je v nji: vero v BDra. Nakar se mi je zjasnilo, da tudi te vere ni v nji; le stava na ldBoga kot Gosa NSSi. A kaj naj delam v takšni - ničvredni - KCi?

Kaj pa naj dela v nji Kur? Kur ni mogel potegniti podobnih Radkonsekvenc kot jaz, namreč Radnih v misli, hotel je ostati v KCi; je pa začel radikalnejše od mene v stvarnosti, s svojim upiranjem Škofu (in Nemcem) je več tvegati. Morda je tvegati celo Ž; kdo ve. To je bil radikalnejši čas. Tedaj je bilo manj časa za razmišljanje, treba je bilo fizično tvegati: Ž ali S. Meni v 90-letih ne. Ker KCe nisem napadel javno, kot jo je recimo P. Kovačič, odznotraj, kot svojo Cerkev, sem postal zanjo irelevanten. To sem tudi hotel. S stališča EDč je takšno moje ravnanje strahopetnost (kot je bilo Mrakovo MV-II), z mojega stališča edino primerno, zavestno sem nase vzel očitke o moji značajski

šibkosti, širil jih je posebno MBP TH; moj bistveni cilj je bil: ne se pustiti potegniti v MimDč smodel, ne biti Her! Her=zločinec; raje strahopetec kot zločinec. Čeprav priznam veličino Herov – tudi kot zločincev; in se zavedam slabosti neangažiranih, če hočete strahopetnih.

Kur se ne pusti zvabiti na Vikov teren; Vik je prepričan, da »so se stvari med tem spremenile«, Kur ugotavlja, kaj so te stvari, zdaj jih vidi v novi - ali jasnejši - luči: »Teror je vedno hujši, vsak teden pobijejo tukaj sto nedolžnih ljudi.« Kdo je NeČi? »Večina jih sploh ne ve za partijo ali pa za partizane.« Hm; za Ptjo najbrž res ne, a za Prte? Dvomim. Mnogo jih je zaglavilo v zapor po smoli, Konta-usoda, mnogo je bilo med njimi simpatizerjev OF, torej so kot soudeleženi sokrivi. NeČi Čl je tedaj nevedni Čl; nevednost pa je v nasprotju z mojo zahtevo po Rad ARF. Le kdor - čim več - ve, je zmožen sprejemati odgovornost za svoja dejanja; je SAPO. Nepoučeni nedolžni so res reveži, a obenem so kot nePermasa, kot nerazviti udje sveta, v katerem plavajo s tokom. PriNeČi drža je šele tedaj, ko je zavestna, fedjeva iz **Rdeče maše**. Snežnina iz **SimčMladosti** takšna šele postaja.

Kur začanja delati ARF-AK: »To je iztrebljanje našega naroda«, res je, »in jaz sodelujem pri tem«, res je. Tega pa nočem. Torej? Kaj storiti? »Slabo vest imam, ker nisem nič storil.« MV-II je problem dejanja poseben, zelo HKD. MeP je lahko ob Raz časih po vsebini zelo Raz(en), čeprav je po Stri isti: premagati strah, kar je naloga Herov, vzeti strah, tudi kot strahopetnost - nase, kar je tematiziral Koc v **Strahu in pogumu**, STH sta občudovala povsem Dgč Koca kot jaz; onadva SNclsta in Hera, jaz ARF-misleca. Zbežati, se spopasti. Odlasati, kar lahko pomeni imeti dobre živce ali pa se umikati Resi. Vse odprto.

A kaj, ko je v Kuru toliko Kata, da revež ven ne vidi. Obenem izjavlja: »Kajti vsaka ura bliže smrti jim je odrešenje«. Je S zato odrešitev, ker je tedaj konec Trpa? Ali ker gre mučenec v nebasa? Vendar kateri mučenec? Tisti, ki je za Kom, Tomš, ali tisti, ki je za FK (za BeGa), recimo Hac(in), in ga Ptja PoV obesi? (V SPE - v Argi - imajo Haca za Hera-mučenca, za edinega pravega! Kdaj si bo upal to objaviti - kdaj bo preračunal, da se mu to splača? - eden od JOGSSŠKov, dr. Oc-virk, Dragotin?) Bož ne tira problema vsebine Trpa dovolj daleč; Kur daje preAbst izjave.

Vik Kura zaslišuje, v duhu St inkvizicije: »Ali veste, da ste kršili dogovor, ki ga ima stolnica s policijo? ... Kdo vas je pooblastil, da izrabljate polnomočja cerkve in krojite lastno politiko mimo stolnice?« Za Polo gre, jasno. Dokler si klerik, si eo ipso Polik, vsaj izvajavec KCine Pole. SAPO ne sme biti v nobeni Kldi. Kur: Pooblastilo me je »deset božjih zapovedi, to ni politika, to so dejanja, h katerim je obvezan vsak kristjan.« Tudi 10-božjih zapovedi je Rel(ativnih); že za KC: Ne ubijaj«, razen kadar ubijaš v samoobrambi! Spoštuj očeta in mater«, ubogaj ju, razen kadar je njun ukaz v nasprotju z naukom KCe kot konkretnim; če sili mati sina v Prte - h Komstom -, kot Mati v **KloMateri**, je PraKan ne sme ubogati. Ne kradi! oz. ne želi svojega bližnjega blaga! je mogoče izvajati v PSi, Kpl sistem to maksimo Strno onemogoča. Trg je Strno zmeraj novo razporejanje lastnine, tj. bližnjega blaga, Kapa.

MeP se izostri: »Ne strinjam se s politiko škofa, če me omejuje in če je v nasprotju z naukom.« Meni je KC razlagala, seveda v 80-letih, da moram v dilemi ali poslušati klerika-škofa ali svojo Pervest, ubogati Pervest; v 90-letih ta nasvet ni bil več aktualen, vse bolj se je uveljavljal prvi nasvet: NSS,

skupnost. Gesla kot: Skup' stopmo! Bodimo trdna in Notenotna grupa! SAPO - Pervest - je izpuhtela. Podobno se je dogajalo s Kurom; na začetku mu je Škof dovolil PerSvo, ker je računal, da je ne bo izkoristil oz. v namen, da se ji odpove; ko pa je videl, da razume Kur EvKrš dobesedno, mu je Pico do PerSve preklical. Zmerom ista pesem. To je TemStra KCe. Tokrat se reducira na VikŠkofov ukaz: »Navsezadnje« - to je zmerom zadnji temelj, ultima ratio - »se morate pokoriti ukazu. Ukaz pa je: sodelujte v vsem« (vsem!) »s policijsko upravo, ker je to interes cerkve!« Enako je terjala od Slcev PoV tudi Ptja; tudi zasliševalec Menart od mene 58-59. Zanj nisem bil več PČ, niti ne več PraSlc, ker sem ravnal po svoji vesti. Najprej bi moral biti Džan (državljan), šele nato, a v nebitvenem, sam svoj, torej PsSAPO. Bož je pripisal NegStro le KCi, ne Ptji; to je ekskulpiral, povzel jo je v mučencu Heru Tomšu.

Kur se zdaj odločno upre Viku-KCi: »Ukaz, ki je v nasprotju s krščanskim naukom« - Bož govori o tem zato, da bi pokazal, kako je stališče MV-KC v nasprotju s Kršem -, »kateremu sem zavezan, ne bom izpolnjeval.« Mar postaja luter? »To pravico imam kot svoboden človek, ki mu je bog dal svobodno voljo.« A za to, da se ji odpove kot hudemu duhu; Kur tega ne razume, jaz tega v 80-letih nisem vedel oz. sem bil prepričan, da zahteva to samoodpoved le FKC in Kfz KC, ne pa Krš kot OK. Kur sprejema fizične konsekvence: »Zaradi tega« mojega stališča »me lahko odstavite kot duhovnika, iz cerkve pa me ne morete izobčiti.« Zakaj ne? Naivnež! A je - postaja - pogumen: »Vi ste uradnik.« Kot so JOGSŠKi, če niso celo fanatični borci za ReFe, za Kfz. »Vi hočete oblast, zdaj nad menoj, potem še nad drugimi.« Drži. »Vladanje, ne vera je vaše vodilo.« Kur ne vidi, da ima tudi Vik prav: »Tudi vaš Tomšič hoče samo oblast.« Morda ne le samo, a tudi KC ne samo. Pač pa predvsem. Kako se ogniti Scili in Karibdi? NDM.

Bojim se, da je Boža povsem zaneslo v proPtjsko propagando, da se mu je lik Kura izmuznil; preveč ga je reduciral v eno stran. **TomšS** se je iz možne Trage AR v eroiko in agitko. Škoda. Božev osebnostni zlom je moral voditi tudi v NegEst konsekvence. Kur ne bi smel predavati kot Krim iz **Rojstva** ali Špelca iz **BSSveta**; Kmedl v **Umiranju** ni regrediral v agitko, nasprotno. Kur: »Zdaj je« Tomš »na strani ljudstva, ki se bori proti smrti.« Ne, Peter, ne tako! »In pomaga mu.« Je postal Bož Hes? (Zoran Hudales, glej mojo ES analizo njegove NOBD **Korak**) »In če hočete vedeti, tudi jaz sem na njegovi strani«, na strani Tomša in Ljuda. (Ni Ptja pri nagradi spregledala te BožD, ker ji je bilo nerodno zaradi njene agitprop narave? Zakaj ni dobil Dolančeve nagrade?) »Lep pastir, ki pobegne, ko je čreda v smrtni stiski.« AvtoHeraca. Škoda za dramo, ki ima nemalo lepih nastavkov za ARF.

Vik spozna, kaj se je zgodilo v Kuru, s Kurom; nekaj analognega kot z dr. Donatom v **Operaciji**. A ta Miheličkina drama je bila napisana 50, ne 71-72! Vmes so BožD Rad ARF; a kot da jih ni, kot da jih je dramatik zaradi svojega Pvtpoložaja v Dbi izbrisal z obličja sveta. Vik ponavlja Klavoro iz **Operacije**: »Prepuščam vas usodi, ki vam jo je naklonil inšpektor.« Konfinaciji, če ne Si. Naj gre v Dachau, kot dve leti kasneje Šolar.

Morda se pa Kur ne zaveda, kaj počne, če takole rezonira: »Poznam škofa, tega ne bi on nikoli storil. Slišal bi moje razloge in me zaščitil.« Kot Cesar uporne Km, ki mu najprej verjamejo, da ni poučen, glej **Punto**. »Prišel bi do njega in ...« tedaj bom zmagal jaz. Je hotel s to novo naivnostjo Bož Kura

spodbiti? Anln mora kar naprej spreminjati svoje razumevanje-razlage Kura; je to prednost drame?

15. prizor. Inšp je pijan; ve - Viku: »Bili ste pri Tomšiču in pljunil vam je v obraz. Tega še meni ni storil.« Nemci so za Ptjo Sži, BeGa - KC - pa je njihov hlapec, še slabše. To je sporočilo drame, enako lesorezom Doreta Klemenčiča-Maja iz 44-45. Ojoj; mar si ubogi Bož ne pljuva sam v obraz? Tudi Nemci-Inšp Zanič(ujejo) BeGa-klerike - Viku: »Zdaj pa zahtevate njegovo« - Kurovo - »smrt«. Božu ni važno, da pokaže Kurovo Poz, ampak da razkrinka ogabnost uradne KCe. Inšp začne Kura ceniti, Viku pa pravi, da Kur »ni tako govno, kot ste vi.« To je sporočilo drame: SKC MV-II je govno. Kar pa ne pomeni, da ne bo Inšp - čeprav s spoštovanjem - Kura poslal v »Dachau«, ga odstranil. Ne, kljub vsemu ga bo skušal uporabiti; igra se zanj še ni končala, postaja celo zanimivejša. Ne igra s Tomšem, te je konec; a saj ni Tomš zadnji ujeti Komst. Ujeli bodo Vita Kraigherja, Mekinovo; to bo še razburljivo.

Vik je res svinja, kot vsak klerik, po Boževo. Vik Kura ovaja, da je bežal v Prte; Inšp ve, Vika korigira: »Ni. K škofu po zaščito. Pred volkom je bežal v levje žrelo.« Katera od obeh zverin je slabša, bolj prekanjena? Inšp: »Pojdite k svojemu škofu in mu povejte, da nam je ta far, če hoče ali ne, zelo vdan.« To je rafinirana igra, ne pa tista, ki jo kaže Part s Kladnikom oz. Ludvikom v **Molim**.

Zadnji - 16. - prizor; Inšp, Tomš. Tomšu dramatik ne da besede, ves čas govori le PijInšp. Inšp Tomšu priznava - govori resno? -, »Vi ste prepričani, da bomo vojno zgubili. Tudi jaz mislim, da jo bomo.« Da bi že 42 spomladi tako mislili Nemci? Dvomim. Inšp je Nemec iz leta 44. Bož potrebuje takšnega Inšpa, da na njegovem primeru pokaže Notsesutje - Etkova, razkroj Osi - vseh, ki niso na strani Prtov-Ptje; tako bi se moral sesuti tudi Vik, seveda kasneje se, maja 45. Debeljak skuša dokazati, da se nobeden od likvidiranih (PVD) ni EtVer zlomil, **Črna maša**, a ta drama služi vračanju More-vere beguncem, interniranim po taboriščih lte in Avse. Kaj pa če SPE drugega ni ostajalo, kot da si vrne vero, če je bila dilema le: ali preživeti, torej z vrnjeno vero, ali biti likvidiran, kar je Ptja storila z vrnjenimi Dmbci leta 45? Ptja je preživele tako rekoč prisilila v obuditev vere. Bila je srečna, da so se preselili v Argo; morda je sama celo kaj plačala - obljubila - Peronu, samo da bi bili čim dlje - tudi geografsko - od Juge. Tiste pa, ki so ostali v Slji, je (z)lomila. Nekateri so se upirali, Drobnich itn., zaprla jih je, jih postavila pred njihove nemožnosti, nazadnje jim je dala službe, sprejeli so jih, tudi Tine Velikonja, celo avanzirali v njih. Postali so pridni Džani. Ali pa so dali svojo vero le v oklepaj.

Bož bi rad pokazal, da so se zlomili; da se morajo Etzломiti, kot se je Mirtič v **Rojstvu**. A Mirtič je bil Libec, ne Kan; s Kani je težje. Bož insistira, da se Etsesuvajo - morajo sesuti - tudi Kani; zato je Inšp Kan, ne nacist! Inšp naj bi pričeval nujno usodo tudi SKanov. Tomšu se izpoveduje: »Ustrelili vas bomo, ne boste doživeli tega, kar sem doživel jaz.« Kar bo doživel vsak Kan; če ne vsak pa mnogi, včlanili se bodo v CiMet duhovniško društvo, poročali OZNI o svojih kolegih. Koliko je bilo članov tega Društva? Vsekakor ne le peščica. (Tako se je sesuvala po 90 Ptja, bivši oznovci, Sm Pepce Kardelj, Venišnika, Avblja. Najštevilnejši so se zapili, Luka Vidmar, Tone Turnher, oče Jernej iz **Zlate mladine**.)

»Najprej se sesuje vera ... Vikar ne prenese več tega, da bi kdo še kaj verjel.« To je drža bivših Prtov-Komstov danes; postali so Libci, tudi kot člani

ZLSD. Ludisti so njihovi legitimni dediči, File junior dedič PrtČtka Filipčiča; glej **Altamiro**.

Morda pa se Bož prav tu, ko je najbližje agitprop agitki, obrne tudi h Kriti - razkrinkanju - Ptje; Božu se da vse pripisati, zna biti Cinodkritosrčen in trd. Morda Inšp zares napoveduje Prih Prtov; Bož sam jo je gledal že v 50-letih - Tomšu: »Tudi vaša vera v revolucijo se bo nekega dne tako sesula, kot se je moj nacionalsocializem.« Se je. In sklep? Cinskepsa: »Tako vzame vrag na svetu vse, kar človek verjame.« (V kar veruje.) Res vse? Meni ne. Še ne? Se zato držim tako ob strani, da me ne bi potegnil za sabo vihar TS dogajanja, ki gre - Strno - čez mero Člzmčnosti?

To je tisto: Čla prehitro kam potegne, preden se zave, kaj počne. Za takšno ARF je potreben čas in samo izkustvo; torej je nujno. Je le od Konte-sreče odvisno, ali bo prehudo ali ne? Meni je bila Sreča naklonjena, DbZg me je puščala pred vrati; če bi bil vsaj 5 let starejši, me ne bi. A sem se Dbdogajanju tudi sam ogibal; instinkt? Mrakova šola že za 14-letnega? Mojega sošolca Cirila Marinčka je potegnilo, šel je v Prte, jaz sem njegovo ponudbo, naj ga spremljam, odklonil. Čutil sem, da imam drugo nalogo, celo poslanstvo: z ARF komentirati DbZg dogajanje, v njem pa sodelovati le na robu; 58-ega leta sem dosegel rob, skoraj me je potisnilo čezenj. Puč je to želel, jaz ne. Inšpa je posesalo: »In ko vzame vrag na svetu vse, si že policijski inšpektor v kaznilnici, kjer mučijo in streljajo ljudi.« Je bil moj sošolec VeRus že v Prtih in moj sošolec TVelikonja (Pavle Kogej, Drobnič) že pri Dmbcih. Usodno čez mejo. Jaz nikoli. To je moja Sv. A to je tudi - obenem - moja fiktivnost. Jaz kot primer Dv arhemodela; na robu tudi avtista (Avz).

Bridko: »Ker je oblast zmeraj taka, da ji moraš biti pokoren, ko jo izvajaš, živiš samo še med strelskim jarkom, kamor te bo poslala, in tehniko izvajanja oblasti.« Mar predvsem zato nisem hotel na oblast, ker nisem hotel biti njen izvajavec? Ni Vodje, ki bi bil nad oblastjo; tudi Stalin, Tito, Hitler so bili njeni izvajavci. Le tisti spodaj, ki se naredimo, da nismo dovolj nevarni, se lahko ognemo-rešimo Inšpovi - točni - konsekvenci. Mraka je Ptja pustila pri miru, zanjo je bil šema. Nisem bil za Ptjo tudi jaz šema? Nikoli se ni odločila, da bi me vzela čisto zares, kot je Puča. Seveda ni vzela zares niti Zajca, Šela ipd., ki so se trudili kazati se kot ratata Heri; Ptja je vedela, da goljufajo, da so le retorji-kvasači: dramatiki, esteti. Le Puč ni hotel biti zgolj estet; pa je žvečil suho skorjo v karcerju.

Inšp se RR v SeH blebetača: »Podeželski far ima edino prav. Materina ljubezen je neskončno več kot ves ta drek.« Se vrača Inšp h Kreku, k drami **Ob vojski**? A iz te izjave ne potegne nič; ostane netematizirana, brez posledic. Inšp se vrne k svojemu poklicu oz. poklicanosti: Etspodbiti Tomša. »Kaj je narod proti tebi?« Točneje: v primerjavi s tabo. »Nič. S teboj se konča svet.« Tomš veruje, da se ne; z Narom - s SNlom, s Ptjo - se nadaljuje v novo **Rojstvo**. Kdor tako veruje, je nesmrten; VS. Oz. veruje, da je nesmrten. Tomš veruje, Bož se trudi - to je namen drame - dokazati, da Tomševa vera še velja; da se je v 70-letih - s Titovo in Dolančevo intervencijo ReStla - spet Priobnovila. Danes vemo, da te vere ni več. Kaj pa, če je to le stališče - nevera - današnjega dne? Ne prinaša neoleca spet nove vere? Pa čeprav je filoislamistična; navsezadnje je vseeno, v kaj ES konkretnega veruješ. SKomsti iz 30-let - tudi MOč - so verovali v SovZo, ki je prav tedaj filala GULAG z milijoni nedolžnih; IdeaPrih Čloštva so videli v vsestransko zaostalem ruskem

Kmu; prav za prav idioti. Je res islamizem toliko slabši od Stla? Vera je brezpogojna in slepa prav zato, ker ji Empdejstva niso pomembna. Zato jaz ob VerDč smodelu terjam tudi ARFDč smodel; ta pa je dolžan razkriti, kaj sta Stl v SovZi 30-let in islamizem v Afganistanu 90-let, mule in talibani, abu Žajfa Alahoidni telebani. **RSD** služi ARFDč smodelu.

Konec drame; je v nasprotju s stvarnimi dejstvi? Kdo ve. Pijlnšp Tomša »spotakne in strelja v hrbet. Izstreli vseh šest nabojev in še zmerom pritiska na prazen revolver, potem se nasloni na zid.« Priznanje nemoči, neuspeha. In kje je danes Bož, ko mu razpada Notsprti Libtabor v mestni skupščini lje? Ni DaBož karikatura Inšpa? Kóga in kam strelja DaBožič? Enajstmetrovko? A zoper koga? Ni edini odgovor: zoper sebe?

Avtogol. AD.

Julij 2005

SLOVENSTVO V POLITIČNI IN VERSKI EMIGRACIJI

(ob Vombergarjevih **Tabor brezpravnih** in **Pozdravljen, ljubljanski škof!**)

1

Odločil sem se, da bom v tej razpravi-opeki obravnaval dve Vomb(ergarj)evi manjši drami oz. enodejanko **Pozdravljen, ljubljanski škof!** (**Škof**, le kjer bi hotel poudariti razliko med to dramo in Poniževim **Škofom Tomažem Hrenom**, bom pisal **LjŠkof**) in zgolj odlomkom iz 2. dejanja »drame v treh dejanjih« **Tabor brezpravnih** (**Tab**). Nobene od teh dveh dram nisem upošteval v **SV**. Kdaj sta bili napisani, se da le sklepati. Obe sta bili objavljeni, najprej **Škof**, v Verčasopisu **Duhovno življenje** (okt. - nov.) 1949, torej že v Argi. Ker se drama tudi godi v Argi, v BA, je jasno, da ni mogla nastati prej, preden se ni SPE preselila iz taborišč v Avsi-lti čez morje; torej 48 ali 49. **Tab** je bil objavljen 51 v knjižici-zborniku **Čez izaro**, uredil ga je Tine Debeljak; Zbornik sicer nima datuma izida, a gre sklepati, da je izšel 51, ker so tedaj napisane-datirane SB, knjigo pa je izdala Mohorjeva družba v Celovcu. (Zbornik vsebuje Debeljakove, Krivčeve, Kociprove, Janežičeve, Mauserjeve itn. tekste.) Kdaj je bil napisan **Tab**, ni mogoče ugotoviti. Tvegala bi pa domnevo, da že v taborišču, torej med 45 in 48. Po zatrdilu Vombovega sina Jureta (meni 93. leta v BA) Jože Vomb ostale drame ni napisal. Sam v to trditev nisem gotov. Morda Jure iskreno tako misli, kajti v Argo se je preselil šele precej kasneje (tudi njegova žena in njena mati, soproga Tineta Debeljaka) in ne more poznati razmer iz prvega časa SPE v Argi. Moja teza je, da je začel Vomb s **Tabom** AK SPE oz. že PV sistema-režima-Dbe, da pa sta predvsem lika dr. Černeta in Mejača, deloma tudi Danice, zbudila toliko odpora - pohujšanja, nezadovoljstva - v SPE, ki ni bila Strno pripravljena na ARF-AK, da je ostalo dramo »zažgal«, tj. Unič; ostal je le odlomek 2. dejanja, ki ga bom ES analiziral, ker je pač izšel v Javi. Da bi zbrisal vtis Netzbeschumtzerja, je Vomb sestavil VerIdeologitko **Škof**. Z mojega vidika je treba oba teksta brati skupaj. Za Vomba je bilo znano, da ima v SPE Duštežave, da tudi precej pije. Sam sodim, da so te težave izvirale iz več vzrokov, brez dvoma iz nostalgije po domu, a tudi iz tega, da mu je okolje, od katerega je bil zelo odvisen, preprečevalo razvoj lastne dramatike v smer ARF-AK, kamor ga je Intneslo. Nekaj ARF-AK je podal v svoji Rci **Krpna**, a precej kasneje in zavito v Histformo, torej aluzivno in zato za okolje sprejemljivo. Res škoda, da Vomb ni napisal vsaj zase - za predal, zame, če hočete - več ARF-SPED, bile bi vsaj dokumentarno, kar je zame odločilno, edinstvene vrednosti. **Razval** je bil le stopnja na poti, pa še tega ni končal oz. si ga ni upal dati v Jav.

V pričujoči opeki, naslovljeni **Slovenstvo v politični in verski emigraciji**, si drami sledita: **Tab-Škof**. To je zame zunaj dvoma. Najprej po motivu, kraju in času dogajanja, Avstaborišče (morda tudi It), nato po sporočilu in PSti, saj se **Škof** dogaja v Argi-BA in je Pozdopolnilo predvsem Neg - Krit - tonu **Taba**. **Tab** je pisan realistično, **Škof** kot zanosna agitka, ki daje SPE pogum, navdušenje, jo utemeljuje v njeni upravičenosti, celo večvrednosti. Zdi se tudi, da je bila SPE v taboriščih precej bliže neveri, nezaupanju vase in v Prih, dezorientirana, čeprav je to morda preostra beseda, kot kasneje v Argi, kjer začenja ab ovo. Ne čisto ab ovo, temelji na Tradi Slova. A ker ta Trada vendarle ni Montipa niti v taboru poražencev, MV-Dece, je treba upoštevati Razusmeritve. V **Tabu** je skušal Vomb eno Trado povsem zavrniti - birokratsko-avtoritarno (FP), Černe, in Pvtprilagodljivostno oblasti, Mejač. Pod pritiskom okolja je spoznal, da SPE ni sposobna za ARF-analizo Razusmeritev v sebi; ne le da jih ne sme ugotavljati, celo Prikr jih mora. Naloga SPE je najprej: ohraniti se pri Žu, tega se pa ne da, če vseh sil vsi - sicer med sabo še tako Razusmerjeni - ne strnejo v eno misel-držo, ne utopijo razlik v eni Verldeoli SV tipa, kakršna je vladala vsaj v enem delu Dmba že MV-II: v Rupnikovem in Stražarskem ali KA (Katakacija) mladčevskem krilu, v fanatičnem AnKu EDč smodela. To je PSt **Škofa**, zaostrena v Jeločnikovem **Vst(ajenju)**, 51, in nemalo navzoča tudi v Vombovem **Napadu**, 49, ki ga je Jel režiral v BA. To je linija, ki jo podpre Kociper v **Svitanju 2**, 53, in se nazadnje vrne k nji Kremžar v **Razpravi**, 99.

Že iz teh mojih besed je razvidno, da sta - poleg drugih - bili v SPE Tip dve tendenci: ena, ki je konstruirala in monolitizirala, **Škof (Vst)**, in druga, ki je skušala v ARF-AK, **Tab** (Willenpartov **Krajec**, Kremžarjevi **Bratje**). Nekaterim se je zdel poraz Dmba - MV-Dece - priložnost za razmislek, kaj je bilo s Katgrupo PV narobe, da je bila poražena. Res je, v tem so se strinjali vsi, da je glavni krivec za poraz zlost Ptje, tudi Izda AngAmov maja 45; a ta vzrok le ni bil vse. Morda je bil poraz tudi kazen za GhKo PV-MV-Dece? A kaj vse je bila ta GhK ali vsaj napaka, sklop napak? Vomb je v **Tabu** jasen: avtoritarizem PV oblasti, ki se je vezal na FP, na hierarhični birokratski sistem stare Avse, ne toliko na Pl (sploh ne na Kl-er), ampak na Džo, ki je - niti ne šele od Jožefa II. - izrazito uradniška, v določenih točkah celo zoper KC, Pozun(anjena), odtujena ljudem-ljudu; ljudu oz. SNLu jo je začela bližati šele SKC na PrS, s Krekom, z Ljudstranko, v kateri so pa tudi dolgo prevladovali uradniški Avs elementi, Šušteršič, Lampe, Opeka. To je lik ministra Gregorja v **Krpanu**, ne pa cesarja, ki ga tudi Vomb nekoliko izvzema (tudi Majcen v liku Vrhovljana, **Cesar Janez**). Šušteršič je delal neverjetne lupinge: iz zvestega hlapca tronu (Avscesarju Karlu 17 in 18) se je ponudil v službo SrbJ(ugo)kralju pravoslavcu Aleksandru Karadjordjeviću, rojalist in legalist za vsako ceno, dejansko pa neznačajan prilagodljivec. Ni Vomb s tem likom, podanim z dr. Černetom, odklonil tudi en del Rupnika, njegovo hlapčevstvo vsem oblastem, tudi SrbJugi PV, Itom in Nemcem 41-45? Oz. sploh starim oblastni(ški)m kadrom, ki jih ni brigala Verldeola (Rupnika je, to je drugi del-obraz Rupnika), ampak le Džsistem? Takšni bi po 45 služili tudi novi - Kom - oblasti; nekateri so se ji tudi ponudili, nekatere - manj Polizpostavljene - je Ptja tudi sprejela. (Sin Kladvokata in vidnega Klca dr. Josip Globevnik je bil ob koncu vojne šele podporočnik, a ker je dobro služil v procesih zoper duhovnike, je delal hitro kariero in postal kasneje celo minister za sodstvo ali zakonodajo.)

Vomb se je v **Tabu** vezal na dijake, študente, na mladino, na mlade Dmbce, ki so mu predstavljali nove sile Slova; v **Tabu** sta to Stane in Ludvik. Na te se veže tudi Jel, lik Junaka v **Vstu**, ki je celo sin padlega Dmbca. Res je, da so se ti - vsaj en njihov del - vezali prav na Rupnika, skupina okrog Jela, Kocipra, Ljenka Urbančiča itn. To so bili bojevit(ejš)i, odločnejši, Voj(aški), s težnjo v DFz, edino primerna Anteza Prtom kot Vojsili LFza (SPtji MV-II). Rupnik je imel dve Osi: FP in SNcz. Tudi to, da sta se obe med sabo blokirali, je bil eden od vzrokov za poraz MV-Deca. Viljem II. ni mogel biti primeren Vodja nove Nemčije PV; niti Hindenburg, ki Hitlerja ni maral, niti Luddendorf, ki je v monakovskem puču 23 odpovedal. Da bi bile res Rad, so morale priti Prinove sile z dna NLa: Hitler kot kaplar, Tito kot kaplar in purš, ne pa Ivan Hribar (dejansko Vrhovljan in ne Cesar). Le Musso je vlekel za sabo kralja, a bolj za formo kot za korist. SMV-Deca je rekrutirala svoje Čtke in Vodlje iz Vojkadrov, podpolkovnike Krenerja, Peterlina, poslance Stareta, Remca, Kremžarja, Basaja. KaKiju bi nekako ustrezal le Žebot, a je že MV pobegnil v lto, dobesedno skril se je pred vosovskimi likvidatorji. Kociper je bil literat, Jel režiser in gledališnik, oba VojHera, Vuk Rupnik in Meničanin, sta bila v Resi Srba, Tine Debeljak je bil literat, Ušeničnik že prestar, Jurčec Žurst. Na SV pripravljeni mladi Dmbci so bili brez - enotne, sposobne, odločne - glave-vodstva; to izhaja že iz **Taba**. V **Škofu** pa pripiše Vomb vodstvo Rožmanu, ki je bil kot Vodja SNLa MV-II popolnoma nesposoben; dramatik ga idealizira, brezupen poskus! Namesto Rupnika in - že 40 umrlega - Korošca postavlja Rožmana, Traglra. Vanj investira, česar škof ni mogel nositi. Tega se je Vomb gotovo sam zavedal, zato kasneje s takšnimi poskusi ni več nadaljeval.

2

Objavljeni odlomek **Taba** je prav za prav slika, je zaključena celota, v kateri nastopa nekaj likov. Dialogi med njimi se dramaturško spretno izmenjujejo. Namen slike je prikazati edino Pralinijo obeh mladeničev, verjetno bivših Dmbcev, napačnost dveh star(ejš)ih, uradnikov in Polikov, Notspreobrnitev enega (uradnika, Jamnika), ob ilustrativni stranski figuri Dane, ki jo v Opombi pod črto dramatik ali urednik Zbornika označi za »nemško vlačugo iz Maribora«; tega podatka iz samega teksta ne dobimo, kot tudi ne, da sta bila fanta Dmbca. A sta podatka verjetna, verjetno sta se razkrila v ostalem delu drame. V Opombi tudi piše, da so analogni Dmbci »polni idealizma in vere v zmago demokracije«, demokracija ali volja ljudi, izražena na volitvah, je osrednja tema odlomka; »stari uradniki« pa so »vedno vdani vsem režimom, doma kot zdaj v izgnanstvu«. Tudi o Mejaču iz odlomka ne moremo sklepati, da bi bil to, kar piše o njem v Opombi; lahko je to, a v natisnjem dogajanju se to še ne vidi; da je namreč »komunistični agent, poslan v taborišče iz domovine, da razdira slovensko skupnost in jo denuncira predstojništvu«. Vomb - več kot le - namiguje, da delata Joblast (OZNA) in Angoblast v taborišču (nad taboriščem) z roko v roki. Vomb je izrazito nenaklonjen Ang(lež)em, taborišče je v njihovi okupacijski coni, zato je verjetno, da je v Avsi oz. na Koroškem; o Amih dramatik ne govori, zato ni

narobe, če Anln obe Džvojski imenuje skupaj: AngAmi. Sam si predstavljam, da je prišel Mejač kasneje v taborišče oz. na Koroško; da ga je zaverbovala OZNA, ker je imel na sebi nemalo grehov iz MV-II ali že iz PV; glej tak lik v BNakovi drami **Vojaki zgodovine**, Vrtačnika, tudi Vargo. Takšnih je bilo verjetno precej več, kot vemo zanje. Nekateri sumničijo celo generala Krenerja, poveljnika Dmba.

Topos drame: »Širši prostor pred skupino barak. Pred njimi nekaj preprostih lesenih klopi. V ozadju je videti slemena drugih barak, iznad katerih se dviga zidano poveljniško poslopje. Na obzorju obrisi gora.« Verjetno Karavank. Taborišče asociira na tisto, v katero so MV zapirali okupatorji Slce (najprej neselekcionirano, v taboriščih so bili tudi Kociper, Balantič, celo Rupnik in Čtki, ki so pozneje vodili Dmb, nato pa vse bolj le pristaše Lece, člane Of in Ptje, razen nekaj izjem, ko so 44-ega Nemci spravili v Dachau tudi anglofile, člane ilegalne organizacije, ki je pošiljala kot vohunska mreža AngAmom podatke, Peterlina, Žekarja, Burjo, sina generala Maistra, tega v Buchenwald, tudi nekatere sredince, Šolarja in Gosarja). Dramatik hoče reči, da se je zdaj zgrnilo Trp le na izgnance (SPe); MV so ga izvajali lti in Nemci kot Fz in Ncz, PoV AngAmi, da ne govorimo o JSicih v domovini, glej **Vst** in **Simfonijo**. MV so DeKane pobijali Prti-Komsti, PoV jih še naprej mučijo - jim ne dajo Sve - AngAmi, to je tista vojska-Dž, v katero (da) so DeKani MV verjeli, da jim bo prinesla osvoboditev; čakali so jo že jeseni 43, da bo prišla z invazijo prek Istre, in nato aprila-maja 45, a je ne le da ni bilo, ampak so AngAmi potrdili, da so zavezniki z JKomsti. DeCa da je torej dvojna žrtev: Prtov in AngAmov; leta 41 na Štajerskem in Gorenjskem tudi - kot vsi Narzavedni Slci - žrtev NczNemcev; ti so postali DeSlcem naklonjeni šele od jeseni 43 naprej; a o tem podatku - o zvezi Dece z NczNemci - ne govori ne **Tab** ne **Škof** ne nobena SPED; to je za SPED tabu tema, najbolj Zamol dejstvo. Ker tega sodelovanja - kolaboracije - ni (bilo), je MV-DeCa le (dvojna) žrtev. So brezpravni. Ni naključje, da je naslov drame **Tabor brezpravnih**. Osnovna Vrta te drame je Pica, deloma Eta, najmanj VerIdeolplatforma; to pomanjkljivost pa Vomb povsem nadomesti v **Škofu**. Doseči hoče vtis, da med taboriščem v MV-lti, recimo Gonarsom, in tem na Koroškem PoV skoraj ni - vsaj ne bistvene - razlike. Je pa res, da je za SPe cela Slja-Juga (JSlja), kakor jo ustanovi PoV Ptja, eno samo koncentracijsko taborišče in seveda mnogo hujše kot to v **Tabu**; vlada ji Rdeča zver, glej **Vst**.

Stane in Ludvik sta simpatična mlada fanta, morda 17-letna ali 20-letna, pogumna, domiselna, preprosta, sveža; Idealika. Se pa med sabo razlikujeta, kar se vidi iz pogovora med njima, ko igrata šah. A najprej komentirata dogodke v Tab(orišč)u. Zvemo, da so se vršile v Tabu volitve, a »so razveljavljene«. Razveljavila jih je uprava Taba, ker - tako je »izjavil Mejač« - »je bilo napak«, tako pravi Černe, »ker nismo prosili za dovoljenje ali vsaj volitev prijavili poveljstvu«. Najbrž bi to res morali storiti. Vendar, »če bi jih prijavili, bi nam jih najbrž prepovedali.« Stvarn(ejš)i Stane: »Bo že Mejač preskrbel, da jih ne bo, ljudske volje.« Taboriščniki so upali, da »bo novi poveljnik vendar le priznal ljudsko voljo.«

Problem ni enostaven. Na eni strani so AngAmi res Db, ki temelji na demokraciji, ta pa pomeni izražanje-priznavanje ljudvolje in to na Svolitvah. Na takšne AngAme Tab(oriščni)ki računajo. Ne upoštevajo pa dejstva, da jih imajo AngAmi zaprte v Tabih, ker jih smatrajo za Sže oz. za sodelavce Sžov,

NczNemcev. Za Sže pa seveda ne veljajo pravila - zakoni - demokracije; Sži so pod Vojpoveljstvom, v Vojrazmerah. Dmbvojska se je umikala iz JSIje kot oborožena vojska in pod zaščito Nemvojske, to je dejstvo; in le to dejstvo za AngAme velja.

Ne pa za Tabke. Ti ne le da Zamol(čujejo) kolaboracijo z Nemci; sebe imajo za edine Pripredstavnike Zahdemokracije med Slci. Ptja to ni; v tem imajo prav, volitve v Jugi niso Svne, tj. niso večstrankarske. MV-Deca igra-živi dvojno EV: navznoter - sama pred sabo in pred zavezniki - igra strankarsko demokracijo, ohranjajo se vse tri PV priznane stranke, ljudska, lib in SoD, obstajajo v nekakšni polilegali, okupatorji zanje vedo, a jih puščajo v glavnem na miru, razen če ne ugotovijo, da kršijo tihi medsebojni dogovor: da bodo stranke MV molčale, mirovale; da z Zahzavezniki ne bodo aktivno sodelovale. (Vodlji Dece oz. strank so se MV prosto gibali v Lji, Stare itn.) Ker pa se morajo braniti pred Ptjo (LRevo), sodeluje MV-Deca z okupatorji, ki so kot vojska v vojni z Zahzavezniki. Ehr(lich)ovi Stražarji sodelujejo že prej, se vpisujejo v Fzorganizacije, v GILL, v GUF itn. A to ta hip niti ni tako važno. Odloča, da prek Dmba in Rupnika, ki je Javdeklariran simpatizer NemNcza, ta pa ukinja partitokracijo, tudi sami pristajajo na ukinjanje strank. Kociper v svojih spominih, **Kar sem živel**, jasno izraža svoje nestrinjanje s strankarstvom; v strankarstvu vidi glavni vzrok za neslogo znotraj Detabora. Kociper skuša z Dmbstvom ustanoviti MonTotVojgibanje-grupo, ki bi bila po vzoru Ncza izraz enotne volje SNla. Oba mlada fanta, Stane in Ludvik, LudSta, sta blizu temu liku SDmbcev, čeprav brez Rupnika.

Tabki bi radi, da bi jih AngAmi gledali tako, kot se gledajo sami: kot demokrate. A tudi tu nastopi težava. Vomb je za demokracijo, a ni jasno, vsaj iz **Taba** ne, za kakšno. Tudi Ptja je za demokracijo, a za RazrMrk tipa, za socialistično. Demokracija je volja Ljuda. Lahko se izraža na volitvah, lahko na referendumu, lahko tudi kako Dgč. Musso je prišel na oblast v lti na volitvah, Hitlerja bi zanesljivo leta 40 volila velika večina Nemcev, če bi razpisal volitve. V **Tabu** niso niti enkrat omenjene stranke, le volja Ljuda. Nestrankarska demokracija pa ni po čudi AngAmov. AngAmi demokracije v NczNemčiji niso priznali; verjetno niso bili prepričani, da vlada med Tabki strankarska demokracija. A tudi če bi vladala ta, bi lahko AngAmi ocenjevali, da vlada le pro forma. Dejansko je bilo Libcev in SoD sodrugov v SPE zanemarljiva količina. Zato za AngAme razlogi LudSta ne veljajo; tadv: »Mar ni demokracija v Angliji doma? In če je mož« - poveljnik Taba - »vzgojen v demokratskih načelih, bi bilo vendarle čudno, če jih tu ne bi priznaval.« Fanta nočeta uvideti stvarnosti, kot je Deca ni hotela že ves čas MV-II. Ni verjela, da AngAmi priznavajo Prte (Tita) in ne nje. Vzrok za poraz Dmbgrupe je bil v največji meri ta: da je bila MV-Deca skregana s stvarnostjo, da jo je napačno tolmačila. NDM.

Zelo razkrinkovalen - obteževalen - podatek za Vomba in MV-Deco je izjava, ki jo da Stane: »Novi poveljnik pa je celo žid, kot pravijo.« Gre za dediščino Kreka in PVKata; za AnSemz (antisemitizem); NDM v analizi KrekoveD. Ta AnSemz je olajševal povezavo MV-DeKanov z NczNemci; LjJude so pomagali spravljati v roke Nemcev jeseni 43 prav Dmbci. - NTM ni odveč opozoriti, kako globoko je ta AnSemz zakoreninjen v Slcih. DSL ga je polna. Anbušizem se veže na Anizraelitizem, na filoarab(ar)stvo, že od Titove vladavine naprej. Danes se je ta smer celo zaostрила; tako De kot Le Žursti hujskajo zoper Jude, zoper AngAme, predvsem DSL. Ta usmeritev je bila vidna tudi pod Stalinom, ki

se je spravil predvsem na Jude, od likvidacije Trockega naprej. Ker ni JudovSlcev - zanemarljivi so -, se izživlja neoleca v SŠu do Izraela. Menim, da je to najbolj gnusna plat DSlece. Glede na stališče do AngAmov so Hladnik-Milharčič, Močnik, Nežmah, Štefančič Jr itn. povsem na liniji **Taba**. Se tega zavedajo? Kdaj bodo odkrito udarili po strankarskem sistemu? Jaz ga kritiziram, a je zgolj slab, medtem ko so drugi sistemi - še mnogo - slabši.

Stane ugiba, zakaj so AngAmi takšni do Tabkov; Tabkov ne marajo, »ker bi s tem priznali, da smo njim enako vredni - in kulturni ljudje.« Zdi se, kot da menita LudSta (Vomb), da so imeli NczNemci DeSlce MV-II za bistveno bolj enakovredne; tako se je navidez zdelo, ker so jih oskrbovali z orožjem itn., medtem ko jih držijo AngAmi v Tabih.

Posebno pa je vprašanje Kule. SPE se je res rešila tudi tako, da se je utemeljevala na TradSKuli, na Slovu kot na Kuli. A ne pozabimo, da je enako ravnala Ptja; OF so ustanovili tudi Kulniki, Vidmar, FKozak, jo vodili, Koc(bek) itn. Čeprav je Ptja PoV uvajala SocRealz - v duhu Stla -, je kljub temu dopuščala soobstoj DgčKule, ni je odpravila, čeprav jo je kritizirala in celo preganjala. V PoV Slji se je Kula po svoje silovito razvila, od srede 50-let naprej v Kritopoziciji do uradne PtjKule; a je Ptja to opozicijo nekako - via facti, čeprav nerada - dopuščala. Ta Kula je naredila izjemen korak naprej, ker je razvila ARF-AK; NDM v **RSD**. Medtem ko je bila Kula, na kateri je temeljila SPE, predvsem (skoraj izključno) tistega Tradtipa, ki sploh ni čutil potrebe po ARF. To je bil KMg sistem, od **ŠkofPasa** prek Bilčeve **Tarb(ul)e** do Debevčevih **Blejk** in naprej do Jelo(čnik)ove **KrŠpe**, 38. To pa je bil regres, Refe. Gre za dva TemRaz tipa Kule: za FHC in za ALH VIS.

Kula za SPE je predvsem lepa vzgoja, pismenost, bravske navade, a bere se samó - izključno - priporočljive knjige; K-da Index librorum prohibitorum velja ves čas v SPE in še danes v KCi. Že v Tabih so Tabki sijajno organizirali šolstvo, izdajali tudi tiskane ali šapirografirane knjige-tipkopise, a njihovo bistvo je kot v **Škofu**, manj ali komaj kaj kot v **Tabu**. Ira usode.

Tabki - posebno LudSta - protestirajo zoper despotizem Vojpoveljstva v Tabu: »Kaj ni nobenega zakona, na katerega bi se mogli« - mi - »sklicevati? - Je! Zakon brezpravnih. - Poveljnikova volja.« Volja NczNemcev od jeseni 43 na ozemlju bivše Ljpokrajine MV-Deci ni šla na živce, ker se je skladala z njeno voljo: kot AnK SV zoper Prte. MV-Deca se je delala, kot da ne vidi stvarne narave NemNcza, tudi njegovega odnosa do Slcev; če bi Nemci zmagali, bi Slce likvidirali s Holo, genocidom. MV-Deca se je učila Zamola. V PoV Tabih na Koroškem pa sta se volja-interes konfiniranih Slcev in AngAmov razšla; razcep se je nehal šele tedaj, ko so bila Taba ukinjena; ko se je večina SPE preselila v tuje dežele, predvsem v Argo.

Ludvik, ki je, kot mu pravi Stane, »fantast«, gre v razmišljanju navedenega kova še dlje. »Mar smo šli zato iskat svobodo, da smo zašli v brezpravnost?« Na eni ravni so šli res iskat Svo, na drugi, na odločilnejši, pa so se umikali - bežali - pred Prti oz. Jvojsko. Zanje je bila Sv nekaj, kar so pričakovali, da jim bodo dali AngAmi, medtem ko ti na kaj podobnega sploh niso pomislili; nasprotno, izdali so Javrazglase, kako bodo ravnali s kolaboranti. MV-Deca ni verjela tem razglasom, ni bila pripravljena upoštevati stvarnosti. Zdaj - 45-48 - terja od AngAmov, da ravnajo ti z njo tako, kot želijo oni, bivši Dmbci, ne pa, kot je bila odločitev AngAmov oz. zaveznikov. Ni to nekam skrotovičena, skoraj neresna, infantilna pamet? Prav za prav je mogoča le v primeru, da se

MVDeca kot tabor Kanov - izvoljenega ljuda, edine PraRlge - zanaša na vsemogočnega boga, katerega volja je zmerom - Strno - usklajena z voljo-interesom SKanov. Vomb naredi šele v **Škofu** tisto, kar bi moral narediti - ali pa je naredil v neznanem delu **Taba**: da utemelji SPE kot Ideabožjeljud, kot direkten izraz Katboga. Tudi zato pride v **Škofu** v prvi plan KC in njen škof, Rožman. Nobena demokracija ni več vrhovna Vrta. VrhVrta je posvečenost neke grupe, Cerkev ali Nara; najbolje: Cerkev, ki je obenem Cerkev določenega Nara, Sicev. Tako moramo razumeti tudi posvetitev SNara MMBi, ki jo prav te dni obnavljajo škofje DSKCe. Demokracija je nivo Pole, ta je res le Rel(en). Da bi postala drža - usoda - SPE zares trdna, se je treba vzdigniti od Relnivoja Pole na Abs nivo vere; to je KatRlge.

V **Tabu** - v objavljenem odlomku - tega spoznanja še ni. Lud se sklicuje celo na nekaj, kar je danes v modi, posebno pri DSlci, a tudi pri DSDeci: na ČIP. »Da ne smemo uživati niti osnovnih človeških pravic?« Danes rečemo človeških, to je vsa razlika z geslom, položenim na jezik bivšemu Dmbcu. Morda je tu prvič uporabljeno v SD v pomenu, ki velja še danes. ES analiza Debeveve drame **Liberalizem ali večni žid** (Debevec je bil stric Jureta Vomba) pokaže, da SKC na PrSa nikakor še ni pristajala na ČIP, ampak se je sklicevala na božje Pice, na božjo voljo. (So člani Janševe stranke res pripravljeni na regres k Debevcu in **Židu**, k FKCi, h KMgi?)

ČIP so več kot le goli obstoj Čla, ki je analogen živali. IrStane: »Saj lahko živiš - in ješ - in spiš!« (To je res minimum, ki ga pa mnogi ne dosegaajo; ponekod po svetu je lakota, ljudje od pomanjkanja hrane umirajo; Ptja-OZNA v zaporih jetnikov ni pustila spati. Tudi MOča ne; tako ga je polagoma stiskala, da je izgubil svojo tim. integriteto Osi in priznal vse, kar so mu očitali, le da bi se naspal.) Čl se ravno po tem razlikuje od živali, da je lahko bistveno bolj mučen od njih. Ludvik: »To« - jesti itn. - »smeta tudi pes in mačka:« Ta dva že, Bohinc piše iz zapora 48-49, da tega ni smel.

Ludvik svojo misel še razvije: »Vse smo postavili na kocko za ista načela kot oni«, kot AngAmi: »življenje, zdravje in bodočnost.« Se je res MV-Deca vojskovala za strankarsko demokracijo, za ločitev Cerkev od Dže, za AngAme, kakor so ti od vseh Jugov zahtevali? Ne. Ž(ivljenj)a je zastavljala zase in za Nemce, enako zdravje. Najhujša Ira pa je, da je s tem MV-Deca zastavila tudi svojo Prih. Jo spravila v veliko nevarnost, sebe za dolgo časa v drugorazreden položaj, tudi v Argi. Še danes ni zadovoljna s svojim stanjem. Katbog ji je obljubil, v to je prepričana, da bo kot zmagovita in Njemu pokorna tudi vladala; a še ne vlada. Tudi s položajem v DaSlji - 2005 - ni zadovoljna; le kot z napovedjo tega, kar bo sledilo: MonTot oblast KCe. A volijo Bükovo stranko le redki Slci; od 1990 do danes sta obe Katstranki, tudi ljudska, izrazito izgubili podporo Sicev. Kako to? Je še zmerom tega kriva Kontinuiteta? Zarota? Prôkleti Kütjan, ki rovari izza kulis?

Bük govori o Zvest(ob)i in hvaležnosti; KatDSD Slci so zvesti KCi - pa nič. Stane: »Če ne boš zadovoljen, ti bodo očitali še nehvaležnost.« Res nimajo AngAmi v tem prav, ko terjajo od Tabkov hvaležnost? Mar jih niso obvarovali pred likvidacijo, saj bi jih - vsaj oba fanta - Komsti likvidirali, če bi jih AngAmi maja 45 vrnili? Tabki ne razmišljajo tako in s tem stvarno. Lud: »O n i« (podčrtal Vomb) - »so krivi naše nesreče.« Dramatik gre celo v obtožbo AngAmov. »Torej je njihova dolžnost, da nam vsaj z nečim povrnejo« kaj? Sodelovanje z AngAmi, ki ga ni bilo? Lepa čustva, ki so jih nekateri gojili do

AngAmov? (Ne vsi! Kociper, Jel ipd. ne.) Nerazumevanje stvarnosti pri Tabkih nadaljuje isto slepoto iz MV-II. »Da nam priznajo in dajo vsaj to, kar nam kot ljudem gre! Pravičnost to zahteva!« Svvolitve; kaj še? Priznanje, da so bili zavezniki zaveznikov Dmbci in ne Prti? Vomb bo kmalu spoznal, da logika nerazumnih želja ne prinaša Deci ne zmage ne Morrekompensacije.

Stane to že ve: »Pravičnost! Kje na svetu jo boš še našel!« A Vomb ne sme deliti Stanetovega prepričanja, saj bi ga na tej liniji kot Os zlomilo; Stane je preveč skeptik: »Midva ne bova premaknila sveta niti za milimeter, pa če se še tako ujedava.« In to je res - Ludvik: »Strašno. Živeti to pasje življenje, brez kakega upa na bodočnost!« Da bi se znova vzpostavilo upanje v Prih, mora Vomb napisati **Škofa**.

3

Po vmesnem prizoru z Dano, Dano bom obravnaval na koncu razprave in bolj mimogrede kot resno, se EtIdeol Dia, kakršen je potekal med fantoma, RR v grotesknega; Vomb je bil po naravi komediograf. Zaslišimo glasova dr. Černeta in Jamnika, »skoz odprto okno« iz barake; kasneje prideta oba iz barake na oder. Gre za igro v igri, a na poseben način, duhovito, iznajdljivo. Pod Čer(net)ovim vodstvom igrata prizor iz bivšega Ža, recimo iz Lje PV in MV; zanju se MV ni razlikovala od PV. Čer(ne) hoče ohraniti svojo Dušintegriteto, Ožldo na star način; s sabo v Tab je prinesel svoje navade, nazore, celo Pos geste iz tim. normalnega Ža; zanj je bilo Ž tudi MV-II normalno, doživljal ga je kot velik, prek vseh meja razprostrajoč se Urad. Novemu vodstvu v Tabu se prav tako Morprilagaja, kot se je starim režimom, pa naj so bili Lib ali Kat, služil je banu dr. Marušiču in banu dr. Natlačenu. Pjontar kot tak. Birokrat.

Da nosimo ljudje s sabo v nove okoliščine-čase stare navade, je znano; a Čer nosi takšne, ki so ne le brez zveze z novim položajem, ampak so nekoristne, smešne. Če so res nepotrebne. Drama pokaže, da je vodstvo Taba že vrglo oči na Čera, da se zaveda njegove uporabljivosti kot izvajavca. Birokrat ni le nekdo, ki sedi za pisarniško mizo, ampak nekdo, ki izdaja, podpisuje, od višjih, ki so Poliki, posreduje dekrete, naredbe, ukaze. Le-te spreminja iz Pol volje-interesa v zakone, daje jim videz ali obraz zakonitosti. Samovoljo, kar so ukazi pri vrhu, RR v legalnost pravnih postopkov. Džo dela za pravno. Vomb se temu postopku upre, razkrinkuje ga. V imenu mladih Dmbcev, obeh fantov, ki so živa sila SNLa, ne pa mrtvi videz, lažni obraz Prikr(ite) oblasti. Vomb skuša s tem Posn Ptjo in njene žive sile. Le da dela to mnogo manj Rad, ostro, Tot(no), učinkovito kot Ptja. Tudi v tem je eden od vzrokov za poraz MV-Dece.

Kardelj se je dobro zavedal, da mora tudi LR, če hoče uspeti, dobiti ustroj zakonitosti, s tem tudi birokratizma; birokratizem je zanj nujno zlo, Ptja se bori zoper njega, a ga obenem ves čas generira. Prti so shranjevali-arhivirali na tone predpisov, odlokov, zapisnikov (celo zasliševanj iz Kočevskega procesa jeseni 43); vse to jim je - naj bi jim - služilo za dokumentiranje Nasta ljudoblasti, za čim odločnejše zmanjševanje samovolje. Točneje: višje kot je bila samovolja v sistemu-hierarhiji, manj je bila samovolja, bolj se je kazala kot neposreden izraz (S)NLa, DbZge; hitlerizem je šel v tem še dlje, beseda

Vodje je bila sama na sebi Zakon Nla. Kom je dal več na KolPtjo. Zato so bili izredno važni odloki Vrhovnega plenuma OF, IOOF, Glavnega štaba itn., a tudi subordinarnih poveljstev; vsega tega je veliko ohranjenega, čeprav je bilo gradivo že na začetku skrbno selekcionirano, iz sestankov Politbiroja CKja Ptje jih je bistveno manj, glavne odločitve pa sploh niso bile zapisane, ne podpisane, recimo PVD; ne vemo, kdo je ukazal justifikacije Ehra, Župca, Natlačena. Tudi ne, kdo je zasliševal duhovnike in ostale v Kočevskem procesu; poznamo le sodnike, toživca, Psbranivce. Pri vosovskih likvidacijah 42 še tega - vsaj v glavnem - ne. (Vemo, da je Natlačena ustrelil Štadler, a to vemo, ker je sam pisal o tem oz. ker je to Ptja objavila, smatrala je za koristno.) V Dornikove knjigi **OZNA** so objavljeni dokumenti, v katerih Ptja (naj)nižjim vosovskim organom ne dovoljuje odločati o justifikacijah; terja, da osumljene pripeljejo k višjim organom. Tako je hotela Ptja preprečiti samovoljo na terenu, na dnu organizacije; ta samovolja je preraščala v anarhijo, Tip za začetek Prtgibanja, 41-42, medtem ko so imele sodbe vrha Ptje značaj DbZg Zakona.

KaKi sta združevala Voj, Pol in birokratsko delo, tako je nastajala »normalna« ljudoblast, medtem ko sta se Čer in Jam(nik) omejila le na uradovanje z akti, ki jih niti ni bilo; izživljata se z videzom aktov in uradovanja. Voj in Polvidik sta prepustila dejanskim Vodljem, za katere pa v **Tabu** še ne vemo, kdo so; ali bodo nastali iz dejanskega ljuda, iz volivcev, pod vodstvom Dolinarja, ali pa bodo oktroirani od AngAmoblasti ali celo infiltrirani od Juge-OZNE-Ptje. Vse Dgč je v Argi, kjer si pridobi SPE Notsamoupravo, postane SAKO, argentinske oblasti (Peron) se ne vtikajo v delo SPE, ker ji zaupajo, vedo, da je SPE na strani peronizma oz. kasneje generalov, južnoameriškega tipa fza.

Kot da je Vomb v tej igri v igri vsaj delno napovedoval modernejšo dramo, RMg: Becketta in Ionesca, **Kralja Ubuja** in **Strašne starše**, glej tudi Jovanovićevo dramo **Viktor ali dan mladosti**, 89, ali Lužanove **Srebrne nitke**. Gre za nadomeščanje stvarnega sveta s fiktivnim, zaželenim, s Simo; za Nast Dv arhemodela. Seveda z bistveno razliko: za Vomba je ta nadomestni svet napačen, za Jova postaja edino realen; v **JAnti** se krvavi sopoboj bratov-Dč Eteokla in Polinejka na Inf način RR v TeVe - vnaprej, zavestno - zrežirano predstavo oz. v hepening.

Čer je Načelnik nekega urada; kot tak je strog, neizprosen, tog, trd, čez vse discipliniran. Zbujata vtis, kot da je tudi na Pvt ravni takšna - četvrsta - Os. Smešen in beden je še posebej zato, ker kmalu ugotovimo, v pogovoru z Mejačem, da je kot Os slabič, prilagodljiv, brezznačajen, hlapec. (To me je najbolj pretreslo pri MOču: da je bil do mene kot otroka, do navadnih ljudi strog, nepopustljiv, vzvišen, avtoriteta s popolno samozavestjo, v odnosu do Ptje pa ponižen, sklanjal je glavo, prosil za milost. Tudi v Javspisih: do tistih, s katerimi je polemiziral, besen in važen, ne pa do NOB-vidika, ob tem je ponavljal hlapčevske fraze. Je bila ta plat slabiča Strno dopolnilna plat avtoritarnega birokrata?)

Čer nadira Jam(nik)a, ki mu je v uradu podrejen: »Tako se ne uraduje, oprostite, gospod svetnik. Niti en spis še ni zrel za rešitev. Ad eksemplum: Pritožba gospoda Jerihe zoper višino pridobninskega davka je povsem neutemeljena!« Tip: zavrača pritožbe in - Jerihe sploh ni, morda je kdaj bil, zdaj je lik iz Preti, ki je kot sanje. Vomb je bil sam jurist in v službi na ljmagistratu, takšne Černete je poznal kar se da dobro. »In vi predlagate

znižanje kar za dvajset odstotkov!» Na škodo Dže. Čer je zmerom na strani oblasti - Dže in ne Pska. »Znova zaslišite stranko in zahtevajte pojasnila k navedbam pod a, b, č in f. Naj prinese potrdila! In dalje zadeva vdove Hribernikove.« Je zoper vdove, čeprav že **Stara zaveza** terja, da jih mora vzeti pravičnik v obrambo, ker so šibkejša stranka, pred sodiščem in v Dbi. Kar berem, bi bila otroška igra, če ne bi skrivala silovite grenkobe: vprašanje, ali bo mogoče Tabkom vzdržati na takšni - ničvredni - DžTradi, kot jo prakticira Čer, to je, z živim Žem skregana Inca. Vombov odgovor je jasen: ne. Potrebno se je opreti na mlade-nove sile, te pa so-bodo Voj; Junak v **Vstu**. In na temelju VerSV.

Jam reagira kot hlapec: »(ponižno) Oprostite, gospod načelnik. Morda sem res premalo pretehtal važnost ...« Čer: »Znova preštudirajte te spise in mi jih jutri prinesite v podpis.« Jam: »Razumem, gospod načelnik. Potrudil se bom.« Čer in Jam vadita nadaljevanje hlapčevstva, namesto da bi se, kot vsak vrednejši Tabnik, posvetila razreševanju Temnaloge: kako priti iz Taba; kako vrniti stvarno samozavest sebi in celotni SPE grupi, ki naj postane SAKO. V tem segmentu je SPE med 45 in 47 odpovedovala. Vomb Rad opozarja na nadvse pereči problem.

FantaLudSta početje starih birokratov od strani komentirata: »Izmislila sta si nekak davčni urad ali kaj. - Pa stranke, ki jih zaslišujeta? - To vse opravlja gospod Jamnik sam. Sestavlja vloge, prošnje, pritožbe, nato jih rešuje ter nosi svojemu šefu v podpis.« Ugotovitev: to »je samo igra«. A tudi fanta igrata šah. Ni v vsaki stvari tudi igra? Ni celo vojna igra? Ne uživa Hitler v Vojzmagah kot v igri-šahu? Uživa seveda le tedaj, ko zmaguje; poraz RR Už v Trp. Napoleon je na Elbi še užival v tem, da so morali vojaki, ki so mu bili dodeljeni kot častne straže, defilirati pred njim, izvajati Vojveščine ekscerciranja. Na St Heleni mu je bil odvzet tudi ta privilegij bivšega cesarja. Churchill se je kot otrok nadvse rad igral z majhnimi kositrnimi vojački. Ahac se je večkrat posmehoval KaKiju (seveda pred mano, ne njima v brk), češ, treba bi jima bilo dati le močno razvejeno otroško železnico, z mnogo tiri, postajenačelniki, kurjači, semaforji, pa bi ne postala LRevarja, igračka bi ju zadovoljila, saj bi ju pločevinaste figurice še bolj ubogale kot živi ljudje!

Zadeva pa se zaostri, tj. preide od fiktivne - od igre - v kruto stvarnost, ko se pojavi na odru Mejač, ZnaSi za zlo kot takšno. Čer v hipu zamenja ton obnašanja: iz visokostnega nad Jamnikom v servilnega: »(vljudno) Pozdravljeni, gospod campleader!« Uporabi celo angleško besedo; Slščine mu ni mar. Nato »boječe«, ko zve, da bi Me(ja)č rad z njim govoril. Ta pa ne okoliši, pri priči preide v razmerje korupcije: Černu ponudi privilegij, »primerno sobico«, tudi za Jama. Čeru »glas zadrhti od hvaležnosti«. Oj ti Prihvaležnost, Bükova TemVrta!

A kaj, ko na TSu vlada trgovina: daj-dam; jaz tebi, ti meni. Meč udari v bistvo: »Potrebujemo« - kdo? mi! a kdo smo mi? Tabuprava? OZNA? - »človeka, ki naj bi predstavljal ljudskega zastopnika v taborišču ... Jaz sem samo uradnik« (?) »in torej spadam k poveljstvu. Potreben bi nam bil zastopnik z drugega brega, ki naj bi zastopal mnenje in želje taboriščnikov pred taboriščnim poveljstvom.« Navidez mnenje ljuda, dejansko pa bi izvrševal direktive, ki bi jih na tihem sporočal Meč. Kot se je godilo v JSli: člani ljudodborov so hodili spraševat, kaj naj storijo, kako naj glasujejo, na tim. (Ptj) komitete. Kršsocialist dr. Pokorn je moral kot minister vprašati za Pralinijo na CK oz. njegovega poverjenika; enako dr. Vavpetič, dr. Kambič itn. Vendar,

mar ni veljal enak sistem PV, ko je - od 35 naprej - o vsem bistvenem odločal dr. Korošec, ki se je vozil iz Beograda v Ljo razdeljevati direktive? PV sistem ni bil tako brezobzirno primitiven-direkten kot PoV-Ptjski, ker je bil pač zaradi dolgotrajnega vladanja Kul(turnejši), na podrejene se je lahko trdneje zanesel, bili so bolj uvežbani, medtem ko je bil LR-sistem mlad, šele v Nastu, zato bolj izpostavljen lokalni samovolji, ni se še znašel, potreboval je surovejšo kontrolo. A se je v teku desetletij zgajeval, civiliziral.

Meč se prilizuje Černu, ki rade volje naseda hvali, posebno zato, ker hvalo utrjuje beneficiji. (KC jih je poznala še več in tisočletje, temeljila je na njih.) Meč: »Predlagal bom poveljstvu, naj vam nakažejo primerno plačo. Poleg tega boste uživali še druge priboljške, kot v perilu, obleki in hrani. (Mu krepko pomežikne.) Jedli boste v uradniški menzi.« Jam »bo vaš tajnik«. Itn. Ponudba je ugodna, če se omejimo na fizično plat stvari. Kako pa stoji z EtDušno?

Etzadržki, ki za hip uščipnejo Černa, so hitro preboljeni: »Če me bodo tudi ljudje priznali za svojega zastopnika?« Kot da je FKC kdaj protestirala, ker tlačani niso imeli svoje Svolje, ker vse do nedavnega Že-nske niso imele volivne Pice itn.! Meč: »Ni važno, gospod doktor! Važno je priznanje poveljstva!« Kar velja za vrh Ptje, a enako za vrh KCe in PV režimov; Vomb se je tega do neke mere zavedal, glej že **Vodo**, še posebej pa njegovega **Krpana**. A na Kriti KC ni mogel temeljiti, mogel se je le nadejati reform znotraj Razrsistema. In tu smo v DaSlji: v LDPM.

Meč govori kot diktator, kar je seveda Tito (KaKi) bil, a tudi Metternich, papež Leon X. in Korošec. Korošec je bil za ljud, dokler je ljud volilo njega. Meč: »Je mar kdo ljudem dal pravico, odločiti o tako važnih stvareh?« Do neke mere je ta pomislek celo točen. Avstrijci so se na plebiscitu kot najvišjem izrazu ljudvolje 38 skoraj stoođstotno izrekli za priključitev Nemrajhu. Morda so imeli na to odločitev celo Pico; danes se smatra, da je služila Hitlerju, torej taboru zla. Pica ene SAKO še ni Pica kot UH, kaj šele Eta in Resa! Meč je Cin: »Nekateri si mnogo domišljujejo. Pozabljajo, da so tu samo po dobroti tistih, ki jih vzdržujejo.« Pa še res je; Resa je mnogokrat Cin(ična). Naj bodo srečni, da niso Rusi; te je Stalin v glavnem pobil-likvidiral. Meč govori kruto Reso: »Naj bodo hvaležni«, sta bila Bükov oče in stari ata Marko hvaležna kot dr. Čern? - »in od srca hvaležni, da sploh smejo tu mirno živeti!« Nihče - nobena interNac ustanova - ne bi protestirala, le grof Tolstoj, če bi tudi preostale Tabke AngAmi vrnili v KomJugo.

Meč pouči Černa, kako bo ravnal: »Od časa do časa boste predložili taboriščnemu poveljstvu kako prošnjo - v imenu taboriščnikov - kako in kaj, vas bom že sproti poučil.« Jasno. »Ob slovesnih prilikah pa boste pozdravili poveljnika in njegovo upravo ter odlične goste, ki včasih prihajajo v taborišče.« Kot so smeli OtonŽup, Finž(gar), Sovre ipd. pozdraviti Prte (Kidriča, Tita itn.). No ja, razlika med temi je: Žup in Finž sta bila ves čas MV-II na strani OF, ne pa PV. Tedaj je bil Finž Koroščev Pril, Žup pristaš Srbkralja. A sta se Žup in Finž MV-II izpostavljala; če ne bi bila tako stara in bolna, bi ju morda fanatiki a la LjenkoUrb dali zapreti, kot Gosarja. Grozili so jima. Čern pa ni nič tvegati.

Meč ne popusti: »Za vsebino govorov pa se bomo sproti domenili.« Domenili? Pleonazem: dobil jo bo servirano kot lepo zapečen krompirček. Čern sprejme ponudbo: »Če je tako«, da bom privilegiran, »pa naj velja, gospod campleader!« MV-II je delal analognemu šefu: gospod Podestá ali mein Herr Kanzleileitner! Meč: »Vedel sem, da ste pameten mož in da me boste

razumeli.« Tako so mi - MGGi - govorili tudi PoV šefi; ponujali, Zapli, a tudi grozili. Argument pameti je bil na dnevnem redu. Nobeni Etbarabiji se ni reklo s Praimenom: hlapčevstvo; vsa retorika je bila pocukrana. PavZlc jo ohranjata še do danes.

»Ne brigajte se za ugovore in prazne marnje:« To so in bodo ostale prazne marnje, dokler bo oblast diktatura; v Argi ni bila več oz. začela se je nova oblika diktature - Brulc bi dejal, da izraz ni preoster -, a domačih-naših ljudi, Stareta kot novega Vodje. Vendar, ta diktatura je bila skladna z usodo SPE, kot je bila Titova skladna z usodo Prtov. Takšne diktature je lažje prenesti, seveda tisti, ki so privilegirani. In v PoVSlji so bili mnogi, nazadnje tudi Prol, delavci so za težja dela dobivali dodatne karte, napredna Inca, znanstveniki tudi itn. Janša zna ta model-vzor odlično Posn: že več kot pol leta bojnim tovarišem - zvestim - deli prebende.

»Ljudje so kot otroci, ki sami ne vedo, kaj jim je v korist.« Ptja je poslala policijo nad stavkajoče trboveljske rudarje, 57. ljudi je treba voditi; zato je Janševa vladavina tudi »pedagoška«. Za KC so verniki - ljudje - Strno otroci, ki jih mora voditi za roko kler v imenu Katboga. Matajev Matija - nadškof Vran - v ornatu kot mogočna gora (Sinaj? Triglav? Šmarna gora?) na čelu, za njim piški, majceni, miniBrejček, sin člana PtjCKja Toma Brejca. Majhen oče, še manjši sin; je dr. Virant - zet - najmanjši Pssinček? Od Brionov in tamkajšnje Titove rezidence v farovž.

»Zato pa moramo drugi misliti zanje«, oj, kako naporno je zanje - za nas, namesto nas - mislil možganski trust Janhuba ali Francelj Šali, telovadni Učo iz Vavte vasil! »Zlasti, kadar so v nevarnosti, da postanejo žrtev brezvestnih političnih intrig.« Intrige pa so zmerom na delu; spomnimo se podučne arije don Bazilia iz Beaumarchaisovega-Rossinijevega **Seviljskega brivca** o spletkarjenju in obrekovanju. Najbolj so zadeve vešči kleriki; mar Ptjkadri niso bili novi kleriki, duhovniki nove Rlge? Zihelr je jecljal od strahospoštovanja pred tovarrišem Titom ali Krrrištöffom ...

»Blagor ljudstva to zahteval!« Pa smo spet pri starem dobrem Canu: **Za narodov blagor**. Can je izpostavil posmehu Nar kot izraz za Bržo, nadomestil ga je z ljudom, Vomb postavi v isto vrsto tudi ljud. In ima prav. Kako gleda na ljud PtjPolitKoms, beremo v **Aferi**.

In sklep - Meč: »Čim bolj bomo ponižni in vdani, bolje bo za nas!« To je platforma FKČe; Vomb jo odklanja - v imenu Dmbstva. Vendar nove platforme se mu ne posreči realizirati. Ne v **Napadu**, še manj v **Razvalu**. Tudi Jel odstopi od nje; **Simfonija** in **Eno samó** sta že bistveno Raz od **Vsta**. Radretorika KatDSD ostaja zgolj retorika.

Sledi vrh drame-dejanja oz. konflikt med Eto in neznačajnostjo, med SAKO akcijskostjo in podrejanjem-hlapčevstvom. Uigrani tandem ČernJam namreč razpade; Jam doživi NotEt spreobrnjenje, kot Matjaž v **SimčMladosti**, kot Mož v **Simf(onij)i**, kot Logar **Na pragu**. Najprej Jam ne razume, se čudi - Černu: »Saj je taborišče že izvolilo svoje predstavnike.« Čern: »Pa brez vednosti in dovoljenja poveljstva.« Jam: »Čemu? Ljudstvo ima vendar pravico, da si samo izbere svoje zastopstvo!« Čern: »Te pravice mu ni nihče dal.« Tako je mislila SFKC še do srede 19-Stola. Zanj je izhajala vsaka Pica od Katboga, »po milosti božji«; šele kasneje se je dodalo: po volji Nara, tj. Ljuda. Če je ta NL Sven v svojih odločitvah. KatDSD o tem ni bila prepričana v primeru volitev SNla po 1992. Volja NLa se mora vnaprej skladati z voljo boga, sicer pomeni

deviacijo; sicer je to dokaz, da je ljud zapeljano od hudiča. Ta(kšna) njegova Sv je le navidezna. KC je tista, ki navsezadnje odloča, katera Sv je Pri, katera ponarejena. Ni natančno tako mislila tudi Ptja, ki je imela LibSvo za zgolj formalno, v globljem pomenu za nepravo? In ji je bila Pra(va) le tista Sv, ki jo je podeljevala sama v imenu Nla? Kot v Fzu-Nczu.

O demokraciji sem že razpravljaj, na začetku razprave; zdaj naj analizo podprem le še z navedki. Jam: »Potem je to diktatura«, in ne demokracija. »Ravno zaradi svobode smo prišli semkaj! Komaj smo se rešili ene in druge diktature«, misli na lto in Nemčijo, na MV-II, »pa nam nalagajo novo.« A pod lt in Nemdiktaturo je MV-Deca pridno sodelovala z oblastmi, nobene Javpritožbe ni bilo, hvalila je - celo Rožman kot škof - Mussa in Hitlerja. Ne mara le tretje diktature, Ptjske. Ljubi pa svojo: nadaljevanje Koroščeve mehke oz. Šuštersičeve.

Med Černom in Jamnikom raste napetost. Čern: »Bodimo realisti!« Jam: »Poštenjaki!« Etdrža. SPED hoče zagovarjati Etdržo. Utemeljuje jo na Zvesti SNlu kot občestvu - Jam postaja Krit: »Ko pa se vedno najde nekdo, ki zaradi svoje oblastiželjnosti izstopi iz skupnosti in se obrne proti njej!« Šuštersič? IzoCan? Franc Snój? Koc? Dn Stanovnikov? Vsi, ki izhajajo iz Kata, a so se pridružili OF-Prtom? »Tako ne bomo nikdar edini«, enotni. Eno(tno)st je cilj; a da bi ga dosegli, je treba tiste, ki so Dgč mišljenja, odrezati, če se jih ne da prepričati. Prevzgojiti, da bodo, kot so bili Slci leta 1908, ko so večinsko volili Katljudstranko, ali pa pred 1848, ko so bili skoraj vsi na strani KČe in AvsDže. Vemo, da so bili tedaj Slci hlapci. Vomb odklanja hlapčevstvo; pa odklanja tudi KC izpred 1848? V **Krpanu** se izraža o temi konkretnije. KatDSD še zmerom ne razume, kaj je LD, nanjo dejansko ne more pristati. Eđinost je Tot, temelji na eni RPP. Se je Vomb s tem, ko se je ldn z likom Krpana, vsaj v Liti-domišljiji izločil iz PolDž Strur Dbe, se umaknil v samoto? Vendar ne iz SNla; tudi na Vrhu pri St Trojici nad Šempetrom velja občestvo Slova, a v Krpanovem srcu-DušNoti, ne pa pod nadzorom-pritiskom (diktaturo?) Mistrov, birokratov, Polikov, Černov in Mejačev. Ti namreč mislijo kot Čern: »Vse taborišče naj bo z menoj, pa bomo edini!« KatDSD podpiše izjavo: vsi smo s papežem, v njem edini. Kdor ni za papeža, ni Slc, ni Čl; NDM.

Jam obnavlja Ščuko, **Blagor**: »Če me z zlatom plačajo, ne sprejemem! Nisem vlačuga, da bi za denar prodajal svojo čast in načela.« Mladi Dmbci, ki so tvorili Dmbvojsko in bili maja 45 pokončani, najbrž v veliki večini niso gledali na denar, čeprav je res, da so, že kot Vašstraže, branili svoje imetje, Km(etije). Verovali so v Katnačela. Bržpodjetnik Praprotnik, ki ga je Ptja prav tako 42 justificirala, pa ni imel ne časti, ne ponosa, ne načel, bil je le v službi PvtKapa, svoje Pvtlastnine. Ni tudi MV-SKC branila predvsem svojo oblast in imetje? Kolaboracija z okupatorji ji je vzela čast in ponos. Vomb bi rad oboje pridobil nazaj. Po svoje se da reči, da je postala SPČ v Argi SAKO, s tem grupa z lastno častjo in ponosom. Černetovo ravnanje ji je ta proces onemogočalo.

Jam reatakira: »Nisem volil ... in zdaj me je sram! Pred vsemi se izpovem in obžalujem!« GhK, v duhu **BSev**. Javspoved. »Vi ste me pregovorili z ozirom na najino prošnjo za sobo. A če bi bil to vedel«, to, kar se je zdaj godilo med Černom in Mečem. »Še zdaj grem h gospodu Dolinarju«, legitimno izvoljenemu na volitvah, »naj k osemdesetim odstotkom večine prišteje še moj glas.« Je pa res, da je lažje biti na strani - celo velike - večine, čeprav je v opoziciji, kot

pa biti sam. MGG je bila desetletja sama, od 86 oz. še bolj od srede 90-let pa sem jaz še bolj sam, le z Alo in redkimi Prili. Ščuka je bil sam, preden se je pridružil Prolu, enako FKozaka **Kralj Matjaž**; Ferdija je osamljenost pognala v OIS, **Razsulo Rimljanovine**. Vzdržati kot ekspater Ambrozij, **Rdeča maša**. Kot ekskaplan Sergej, **Brez sveče**. Kot Ješua, ki so ga še učenci-apostoli zapustili, Mrakov **Proces**. To tendenco obnavlja Goša v **Zeleni dolini** sredi 80-let in v **Lepi Vidi 86**. MBP se vežejo na SNL, midva z Gošo na BDra.

Žal Jam - tudi Vomb - nekoliko preveč moralizira; moraliziranje je zmerom sumljivo, sodi v retoriko. Čern: »Torej ste se postavili proti meni?« Jam: »V tem oziru proti vsakomur!« Res, tudi prej? »Vedno« (?) »sem ljubil poštenost in pravičnost in sem dosti pretrpel zavoljo tega!« Glej analogen lik poduradnika Možine v Cerkdrami **Roka pravice**; ker je grotesken, se je Cerku mnogo bolje posrečil kot preenostavni - kljub Ėtpatosu plitvi - Jamnik. »Ne maram Judeževih grošev! Že vnaprej se odpovedujem vsem ugodnostim!« To pa je že nekaj. »Rajši grem v najslabšo barako, med fante, ko da bi prodajal svojo čast in načela.« Med fante, kot sta Stalud: »Pojdimo, fanta! Gremo v kantino! Če zapravim zadnje groše, danes se napijemo do mrtvega! Izgubil sem enega prijatelja, zato jih dobim tisoč!« Je slikal v Jamu Vomb samega sebe?

Čern ostane sam, z Mečem in, o žalost, z Dano. Oklene se je; jo podkupuje: »Bi hotela biti moja tajnica?« Skaže se, da je Černu tudi do Sektelesu več kot do Ėte. Celo nemški kurbi je Černova sluzava »ljubeznivost ... že neprijetna«. Seveda pri Dani ne bo uspel, ker je starec in nagravljen; Dana se je že pokazala z boljše situiranimi in potentnimi. Beden konec neznačajneža.

Konec odlomka je podoben koncu **Blagra**. Izza scene slišimo več glasov: »Živio Dolinar! Hočemo pravice! Demokracijo!« Za ene je Pica v boju Prola, v RBi in LRevi, za Krima-Nino v **Rojstvu**; za druge vztrajanje v Dmbnačelih. Dana reagira kot GrGr v **Blagru**. Čern: »Ti nam bodo zdaj na glavi«, večina Tabkov. Dana: »Kaj potem? Pa se jih otresimo. (Sugestivno.) Želja ljudstva je živeti v miru. Zatorej - naj se nemirni duhovi o d s t r a n i j o.« Podčrtal Vomb. Odstranijo pomeni likvidirajo; analogno PVD. (Tudi mene in MGG je oblast PoV kar naprej obtoževala, da motimo Javred in mir; zaradi t(akšn)e obtožbe sem moral celo za 10 dni v zapor. V primerjavi s PVD ni to nič; a tendenca Stre je ista.)

Skaže se, da je Nemkurba v službi Ptje-OZNE; tudi Rdeča komisarka v **Napadu** je bila prej Itcipa; je živ hudič. Čern šele zdaj kapira, a se strinja: »(ki jo za hip presenečen gleda, nato) Da, da ... r a z u m e m.« (Podčrtal Vomb.) Če Čl razume logiko oblasti in ga je strah odpora zoper oblast, pokaže razumevanje za potek Zge. Dolga leta so ostanki MV-Dece razumeli ta potek, sodelovali s Ptjo; seveda tisti, ki so ostali v domovini, tudi Tine Velikonja, na robu celo St Justin, po tem, ko so ga 49 zaprli. Kot SAKO so se ohranili le v SPE.

Osnovno analizo **Škofa** sem že dal; zdaj dodajam dokumentacijo, navajam ES tekst. A še prej: oba dramska teksta, ki ju preučujem v tej razpravi, je objavil Vomb pod psevdonimom: Jože Svetlin. **Škof** ima podnaslov: »Prizor, ki ga je napisal za sprejem ljubljanskega škofa dr. Rožmana Jože Svetlin.« Podatek ni čisto točen; je bil Rožman res še Ljškof? Ni postal škof za izseljence? Ni bil tedaj Ljškof že Volk? Bistvo podatka, kakor ga daje Vomb, je v tem, da zavestno in hote podčrtuje, da je Rož(man) še Ljškof; da je PraLjškofija v Argi, v BA, ne v Lji, ki hrope pod jarmom StlKoma.

Prizor je mnogo bližji AVSi kot **Tab**. Kaj se je zgodilo z Vombom? Bil je Kmotrok, a sam kot jurist intelektualc. V **Vrnitvi**, **Vodi**, **Teletu** kaže podeželje, Kmvas, celo hišo na samem; k temu toposu in takšnim figuram - na Km - se vrne v **Razvalu**. Se je Vomb psihološko reševal z opiranjem na Km, s tem na AVS? SPE ima obe obliki: ReAVS, **KremžBratje**, Papeževa **Svetinja**, in bolj HKD Dbo, v katero sodijo tudi Meši, **Napad**, brata Stotnik in Polkovnik sta Mešotroka, **Simfa**, **Krst ob Srebrni reki**. Duh **Škofa** je duh AVSi, prenesene na vse sloje SDbe v SPE.

O tem pričuje že prva didaskalija v drami: »(Na oder prinesejo fantje napis za slavalok.)« Takšni slavaloki so še danes v navadi po Slpodeželju, ne le ob primicijah, tudi ob Raz farnih in vaških praznikih; v mestih jih ni. KatDSD jih forsira, pač v duhu svoje ReAr, ReFe. Želi vrniti Sljo iz Jegličevih časov; je to res mogoče? Je pa ta ReFe prilagojena SNclu-SGentu, kakor je nastal od druge polovice 19-Stola naprej, od Bilčeve **Slje oživljene**. Napis slove: »Blagoslovljen, ki Te pošilja Gospod,/ med raztreseni slovenski rod!« Spojena sta Gospod kot Katbog (KC) in SNL v poudarjeni Gentobliki rodu. Kot bomo še videli, PraSlov za Vomba - za SPE(D) - ni v JSliji, ampak v SPE, raztreseno po vsem svetu, od Arge do Kanade, od Braziliije do Avstralije. Rož kot škof obiskuje vse te kraje, tj. SKane, jih s tem združuje v eno - šele v Pra - domovino. Prek Rožmana dela - hoče to storiti - Katbog; on osebno pošilja škofa v ta namen tudi v BA: poudariti, da je SNL Katvere, šele kot KC Praobčestvo. Kar se je v **Tabu** začelo, pod vodstvom Dolinarja in njegovih 80 % volivcev, se v BA nadaljuje oz. dopolni.

»Dekleta pleto vence«, MV-II so bili to še venci mučenikov, o katerih je tako rad pridigal Rož, zdaj so venci slavaloka zmage. Ne še fizične zmage v SV, DuhEtzmage pa že; tudi ozemlje, na katerem živi SPE, ni več nevarno, ni taborišče v Slji, niti Tab v Avsi. Vomb želi podati triumf Slova kot SPE, kot dediča MV-Dece, tako je treba razumeti opombo, da »fantje ovijajo vence okrog mlajev«. Psihoanalitična žižkaška šola epigonskih in Sekzagamanih Neole Znikov bi seveda razložila ZnaSi Dgč: mlaje kot faluse, vence kot vagine. Prepričan sem, da v **Škofu** takšna razlaga nima pomena.

Vsa drama je en sam Dia, čeprav ne v pomenu dialogiziranja, v katerem se spopadajo nasprotna stališča oz. prihaja do ARF (le delno, le kot polemika z v začetku Dgč mislečim Majdičem); v **Škofu** gre za PsDia, za sopodpiranje istih stališč. V tem je bistvo eno(tno)sti SNLa. Kdor misli Dgč, razbija skupnost (kot v **Tabu** Mejač in Černe), je Izd SNLa.

V **Škofu** Vomb razvije naravo fantov kot bivših Dmbcev v smer Kata, pobožnosti, takšne, kot je bila Tip za AVS, celo za FAVS. Peter: »Tako bomo

sprejeli škofa po domače.« Dom-ačija. Dom-obranci. »Kot v naši slovenski vasi,« kakršna je bila vsaj do 41, če ne do 45; a MV-II pogojno, saj jo je LR razcepila na dvoje. Ohranjala se je le še v cerkveno Ideal enotnih vaseh in v Vojpostojankah Dmbcev in Vašstraž, glej **Napad**. Manca reagira po Že-nsko: »(vzdihne) Ko bi ga mogli zdaj sprejemati tam«, v domovini, »to bi bilo mlajev in vencev! Od joka bi nihče ne mogel spregovoriti pozdrava:« NOBD ne poudarja joka, le izjemoma, recimo FKozak v **Ječah**. Kaj prevladuje danes po AVS širom Slje, jok ali veselje? Matajev Matija alias mag. Lojze Uranov se navdušuje za veselje, prepeva »En hribček bom kupil« in »Vrtec ogradila bodem«; vendar mu tudi »Vigred se povrne« ni tuja. A Pratriumfalizma v Dasrečanjih - tudi na Brezjah - ni; je med nami še vse preveč Kajnov; Ribičič in prôkleti Kütjan sta še živa! Dokler bosta živa in Ropi-Kocijančiči z njima, veselje ne bo Pri(stno). Paradiž bo nastopil, ko ne bo niti Slca več, ki bo prepeval »Stoji tam jezero v tihoti«.

Vojmoment se že takoj v začetku drame RR v žalostinko, kot v **Črni maši** in v **Napadu-Razvalu**; kot še danes, KatDSD govori veliko več o mrtvih Dmbcih (o PVD) kot o živih. Več o Grozdetu in Kunstlju kot o majorju Cofu, o generalu Rupniku pa sploh komaj kaj. Ga Zamol? Jih je sram svojega glavnega Hera? Že Vomb ga povsem nadomesti s škofom. Le da se trudi narediti Roža za Vojškofa, za Hera, za vzor odločnosti, poguma, dejavnosti, za vse, za kar se zdi, da Rož ravno ni primeren. Metka poje žalostinko: »Še mrtvi bi vstali in mu hiteli nasproti. Moj Janez, katerega je birmal«, mene tudi, »Bil je dober vojščak Kristusov.« Za ta spoj - sintezo, enost - gre: vojščak in KC. To je lik SV. »Naj počiva v miru!« Bogve kje, v kateri luknji, še danes ne odkopan. »Bil je zvest Bogu in njemu«; njemu, to je Škofu. Vomb skuša za vsako ceno dokazati, da je delal Rož v Ideaskladnosti s papežem, s KC, s FKrom; in to je bistveno. Peter Metko podpre, to je zgled eno(tno)sti: »Zdaj mu bodimo zvesti mi: mrtvim in njemu, ki je z nami!« Škofu. Škof je v FKC glavni FKrov namestnik v lokalni skupnosti; vernik mu mora biti zvest. Ne pomeni to tudi: pokoren, vdan? Laičnim oblastem - Dži - ne, razen če ni povsem in do kraja naša, pač pa Kl(er)u? Tako nastaja Kfz.

To odloča: če sta z nami Katbog in naš škof, potem smo varni, v smislu; tega smisla Vomb v **Tabu** še ni imel. Manca: »To sem mislila davi: ta-le venec, ki mu ga pletemo, bi morali posuti čez vse ulice Buenos Airesa, da bi vsi vedeli, kdo prihaja med nas.« Tudi Argentinci, milijoni njih, tako pomemben je knezoškof Rož (in mi)! Kot Mati Tereza iz Kalkute; mnogo pomembnejši od škofov Južne Amerike, ki so kmalu zatem propagirali Tijo osvoboditve.

Vomb in njegovi fantje-dekleeta še ne vedo, da se bo tudi v Argi zgodilo, kar se je v MV-Slji - Peter: »Škof, ki je priča najstrašnejših dni naše dobe.« V Argi se je pojavila LR, še bolj v Čilu pod Allendejem. V Argi jo je hitro nadomestila DR, vladavina generalov, Vojdiktatura, ki pa SPE ni motila, nasprotno, podpirala jo je. Vidéla ipd. so morili analogno kot Franco PV v Španiji in kot Stalin v SovZi in kot Rdeča roka v KomSlji. »On, ki je pred desetimi leti videl to, kar je bilo drugim zatemnjeno.« Vomb pripiše Rožu tudi to, kar je bilo Tip za Ehra: ne le odlično poznavanje StlKoma, ampak budno opozarjanje nanj kot na glavno nevarnost za Slce. Poleti 41 škof tega še ni upošteval; delal se je, kot da bo LR obšla Sljo. Motil se je, ni bil tak, kakršnega prikazuje Vomb: videc. Pet(er): »Škof, ki je bil za našo Slovenijo to,

kar je danes papež za ves svet.« Papež Pij XII., ne še papež Janez XXIII! Vomb presoja še iz predkoncilske KC.

V duhu Ideace fantje-dekleta slavijo škofa; posreči se jim - verjamejo -, kar se DSKCi ne posreči. Rož nima niti od daleč takšnega slovesa, kot ga ima za Hrte Stepinac. **Škof** ostaja redok glas apologije Roža: »Mož, ki je šel pred časom.« To je vnaprejšnja Krita II. Vatikanuma. DSKC v svojih vrhovih - JOGSŠKi - skuša povombergarjevega Roža oz. MV-AnKKC vrniti, a zaman. Ne drži: »Čas še zdaj caplja za njim.« Ker se ta sodba ni uresničila, je bila SPĖ v glavnem zoper II. Vatikanum. »Čas ga ne more doiti.« Kakšen napuh, ne le pretiravanje: primerjati Roža kot Pska in čas. Vomb dela iz Pska karizmatičnega Čla, Snika, VelOs, ki je nad Zgo. Zaman. Ptja je takšno ravnanje-miselnost KČe Posn, Tita (KaKija) je vzdigovala nad Ėmpčas, jih delala za predstavnike AbsPrihi; tudi zaman. »On pa ne lovi čas«, le čas njega, Roža. Ne lovi ga, ker je nad njim. »Bog je, ki uravnava. On išče svojo čredo.« Katbog in njegov pastir Rož. V SPĖ jo najde. V Slji je čreda odpadla od Njega, v SPĖ se zgrinja okrog njega kot v Ideahlev. Manca smiselno dopolni Petra: »Dober pastir.«

Fantje in dekleta stresejo še nekaj smešnih, recimo: »To mora biti vroče na Ognjeni zemlji!« Minkin fant Jurij prihaja od tam. Humor je - milo rečeno - blag; z Davidika je otročji. To in takšni naj bi bili mladci-mladke, ki so nosili orožje, trpeli v AvsTabih, MV-II opravljali agitprop in obveščevalna dela? Ni verjetno; v skrbi, da bi naredil mlade za čim bolj NeČi, le takšni so lahko temelj nove IdeaVerSlje, jih dela Vomb, čeprav je sicer realist, za lutke; VerIdeola ga prisili, da greši zoper svoj - prirojeni - Realz.

Posebno težko pa je sprejemati te lutkovne slike Dabravcu, ki prebira, kar pišejo Damladi o sebi. Vomb piše o mnogo mlajši Gene. Vomb je rojen 1902, opisani mladi v 20-letih; razlike med njimi je torej za četrto Stola. Podobno opisuje Kvedrova - svoje? - otroke v romanu **Njeno življenje**, 1914, posebej pokvarjenega Rajka, čeprav tudi lastnega soproga. K-da zastopata ta dva Gene, ki se je v 20-letih izrodila ali vsaj izrojevala; bi se dokončno, če ne bi razkroju vseh TradVrt sledila regeneracija v Komu, glej SD-SIZ-30, številne moje analize o tem, posebno iz zadnjega časa; odgovor nastajajočih Herov na AD-like, Deževnika, **Trajbas**, na larsena, **Zast(or)i**, Križana na Slavka Grduna, **Zasad**. NOBD s SPĖD kot odmevom nase predstavlja vmesni Ėt in Osdvig mladih; od srede 50-let naprej pa se začenja drveči razkroj, ki se ne zaustavi do danes.

Kveda je gledala Rajka in (soproga) Romana Strleta od zunaj, iz sebe kot PsKrš ali SeH moralističnega stališča; omenjeni njen roman je strašna ganljivka, Mela, čeprav obenem Rad Nat, neusmiljena veljava zakona dednosti in vpliva okolja na slabo dednost. V SeHu je zmerom tudi ta moment: na ZČe zreti - soditi jih - od zunaj; s tem je začel že Tork v **Deliriju**, lik Gabra. Avtor sam pa se kot Žrt(ev) vizira od znotraj, se razume, si odpušča, si liže rane. Tako se SeH lik razcepi v dve, med sabo izključujoči in vendar dopolnjujoči se polovici. Ta razcep je dan že v NOBD, glej Idealik čvrstega Hera Frenka in slabiča Milana v Torkovi **Prz**. Ob slabiču mora stati Her, sicer bi se svet podrl, bi Čl onemogel, padel v OIS, kamor leze od PrS, od Kvedine **Pice** naprej, od **Školjke**. Za DaSD pa je Tip, da Neglik, presojen od zunaj, odpade, čeprav je tudi o glavnem liku, s katerim se avtor ldn, težko reči, da ni Neg, da je zgolj Poz. Ob njem in njegovi družčini - lik ni OPsk, cela grupa jih je, ki sodijo skupaj, najbrž je prav grupa subjekt-Kld - so le družbenci, šeme, prazne

V(log)e) vladajoče Dbe, ki moralizira, dela, skrbi za proizvodnjo in Džo, za uradniški in sploh Utustroj Dbe. Ti so nezanimivi, stereotipni, kulisa, ki je mučna, ker je treba med njo kot scenerijo živeti, a čim manj oz. tako, da se nanjo grupa naših - ne NSS, pa vendar Kld - čim manj ozira. Vsa pozornost je namenjena glavnemu liku, ki je tako rekoč zmerom prvooseben. Kersnik slika, recimo v **Jari gospodi**, propadajoče Meše od zunaj, zato ima do njih Kritdistanco, čeprav nemalokrat s pomilovalno simpatijo. Kveda moralizem stopnjuje, je Canova dedinja; enako Kraigher, tudi v **Škrobarju**. Aleš Čar in Dušan Čater pa v romanih **Pasji tango** in **Ata je spet pijan**, oba sta napisana v ravnokar minulem PrS (PrS II), popolnoma izgubita sleherno distanco do junakov, do sebe. Sama sebi se ne smilita, več SeHa je v MödD, a njun svet se je tako Rad skrčil na komaj kaj ali na skoraj nič (Ideola Mizma), da se dogaja le še med Pos točkami v mestu, med bifeji, barčki, oštarijami, Pvtstanovanji, ki so RR v gostinske lokale ali, sodeč po njihovi zanemarjenosti, v beznice.

Fantje-dekleta iz **Škofa** gredo od doma iz AVSi pri St Joštu v mesto, od koder izvajajo kot VojDmbci oborožene izpade zoper Prte, kolikor se predvsem ne branijo, **Napad**. Nato doživijo PVD, ki je najhujši MeP, ki ga lahko doživi Čl: doživetje Si v breznju. Če od tam pobegnejo kot Vinko v **Razvalu**, se skrivajo po gozdovih; če se jim posreči priti čez Džmejo, jih AngAmi internirajo v Tabih, kjer doživljajo usodo ujetnikov. Nato jih razvozijo ladje čez oceane, razsejejo po Argi od Ognjene zemlje prek BA do Mendoze. Če so bili prej študentje, postanejo zdaj manualni delavci, vsaj za precej časa. Ž začenjajo z dna Dbe, z ničte točke možnosti uspeha in promocije. Morajo biti marljivi, potrpežljivi, disciplinirani, varčni, skromni, zdravi, da se ohranijo in uspejo; da pa bi bili takšni, morajo dobiti VerIdeolo, kakršno razvija Vomb v **Škofu**.

Vse Dgč je z junakoma, ki ju odkrivamo v **Atu** in **Tangu**. Napoveduje ju Dinetov Slikar iz **Črnih dnevov**, napisanih med 55 in 57; a v skoraj pol Stola od **Dnevov** do **Tanga** ni bistvene spremembe. Že slikar je do slaboumnosti zapit; ne jemlje še drog, a možgani mu že propadajo, se sesirjajo. Slikar je svoj Žprostor že omejil na opotekanje med Gilnami, na stanje za šanki, svoj svet je Rad obrnil navznoter, v DušNoto, a tam ni našel nič drugega kot sladki čut - opazovanje - samopropadanja, prepuščanja niču, alkoholični blaženosti nezavesti. Svet Et dilem, tako Tip za starejšo SD (Lito), je odpadel. Svet se je skazal za potvorjen, nasilen, grd, nepomemben, nesmiseln; takšnega ga doživlja Andrej v Božičevem **ČvŠ**, kasneje pa Gene Fileta, **Kegler**; nekaj barve in živahnosti da le PervPld izkustvo homoseksualstva v Morovičevih in Mozetičevih romanih, glej **Bombo la petrolia** in **Pasijon**, a že ta Pervsvet je Reda, je kvečjemu le Hedpopestritev lezenja v PAvz.

Vombova naloga je, da NeČi DušNoto Petrov in Manc napolni z VerIdeolo RadKata kot SV, celo kot Kfza; to daje slikanemu Člu polnost, PnM, bit, OžKldo. Tako - naj - se ohranja smisel. Tako so vzgajani še Daotroci v Argi v SPČ; ni čudno, da med njimi ni niti enega literata, dramatika, pisatelja. Za to usmeritev je potrebna ARF, razcep v DušNoti, samoopazovanje razpadanja, ne pa - vse bolj gladka - NeČi EV. NeČi EV postaja navsezadnje analogna DekAvz EV(logi) Čarkov in Čarov. Razplinili bi se v prazen zrak, če ne bi obstajala v njih tudi dopolnilna plat UtRealza, skrb za uspeh-interes v Dbi. Tako postajajo člani Opus Dei, kot sin Lučke Kraljeve, vnuk KatPolika dr. Janka Kralja. Tudi Kremžarji, med katerimi že srednja Gene med očetom in vnuki, Marko Kremž,

spaja Umtka in ekonomista. KatDSD bi rada uveljavila ravno ta spoj: vročo VerIdeolo in Utinteres.

Kot da je Temnamen Čatkov, na liniji Rajka Strleta, da odpade vsak Utinteres, sleherna ekonomija, avtodisciplina, askeza, delavnost, ne le praktični, ampak tudi analitični um; kot da bi ti fantje-dekleeta spoznali, da vodi Tradusmeritev v spoj uma in interesa, Ete in Kule, kar je bil ideal-norma NKNMeša, glej ČD, **LjDa**, par MirMara, zgolj v Abslaž, ničvrednost, Pozunživotarjenje, v nekaj, kar je treba kvečjemu čim prej razstreliti (z novo Revo, z islamizmom?), ne pa nadaljevati ali celo pospeševati, kot je cilj-norma DaSliskih SSS, bistvo nove - prve - SNDže, ki jo enako vzpostavljata Deca in Leca, Janša-Gantar in Rop-Janković in Pahor-Bohorič. (Le Aurelio - Zlati - Juri ne, a ne, ker bi bil dejansko globalist in RadRevar, ampak ker za neole retoriko skriva zastopanje ItDžDb interesov; Jurček - Giorgio - je najprej It, nato šele vse ostalo. Kot je bil general Hočevar peta kolona s SrbJuga, je Juratovec peta kolona z ItZahoda.)

Tango in **Alta** (že Filetov **Greinvaun**, le da se ta teže bere, ker je smer še v eksperimentalni fazi, da ne govorim o Zagoričniku, o njegovi prozi **Bistveni udarec mojstra An'ana**), tako Rad izpraznjujeta teren in smisel, da pripravljata prostor za islamiste, za novo fazo Reve, le da ta ni več LR, neoleca islamistom le naseda, ampak je močna sinteza DReve, najbolj doktrinarne fundamentalistične Ideole kot regresa v PS na eni in AnK vojne, maskirane s frazami o ČIP, na drugi strani. Islamisti ne pijejo alkohola, imajo stroga Morpravila glede Sekrazmerij, držijo se - kar se da strogo - ene same in zanje edine Rese, RPPa. Nič od tega ni Tip za DaSlce Čatkovega tipa, za DaSD, pa naj slika ta SSS, kot Kodrič v **Karuselu**, ali celo Prol, kot Hočevar v **M' te ubu**. Smer izpraznitve smisla tako brezpogojno vodi v OIS - v zlom celotne Dbe -, obenem pa je to tako prevladujoča usmeritev DaSD (DaSlite), da se AnIn upravičeno sprašuje: kje je izhod iz te slepe ulice? Regres k **Škofu**, ki ga forsirajo JOGSŠKi in par Mistrov Bük-Drob(njak)? Ali res islamizem, utelešen v novem Robin Hoodu ali **Dimežu, strahu kranjske dežele**, glej Alešovčevo in Danilovo dramo, ali v **Štempiharju**, glej Bohinčevo dramo?

Pomen ustanovitve SNDže se je skazal predvsem v tem, da smo se Slci mogli priključiti Zahčvri, s tem procesu, ki se je začel z Artaudom in Jarryjem, Ernstom in Kleejem, Schönbergom in Cageom. Da nismo prešli v V hlapcev Srbregresa, Hrtregresa, v njihov praNcl; da smo preskočili nekaj stopnic v dohitevanju svoje usode, ta pa je AD Nara in Čla. Ubogi Slci, ki še zmerom prepevajo **Slovenec sem** in Nclpesmi dr. Schwaba, kaj jim res ne kapne, da je Resa v **Tangu**, v katerega koncu se na Inf način spojijo streli, detonacije, nezavest, S v skisanju možganov? Zato bom 1. knjigo novega Pniza (**Zgodba o narodu**), naslov knjige **Slovenski narod se poraja**, končal z ES analizo Rudolfove SD o osamosvojitveni vojni: **Na možganih rado spodrsne**. Možgani Čla in Slca so postali le še maščobni madež na tleh, umazanija brez pomena, razen da služi za drsnico. A ta drsnica vodi v kanal. Ker pa je Čl tudi Dv arhemodel, konstruktor fikcij in Simgradov v oblakih, družbenci (Poliki, podjetniki, uradniki ...) postavljajo nad kanal, ki je brez varovalne rešetke, stavbo iz praznih znakov v duhu računalniške igrice. V tej igrici se lahko vse blešči, Drn pripenja odlikovanja na prsi pohlepni, Rupla in akademikov, Gantar-Pirkmajer žvenketa z novci v žepih, Zidar rije tunele, Korelič ribari v

kalnem, dva trije pa plačajo ceho za vso ostalo bando, Sadar in še neki mal melanholični Primorec ne, rešijo ga med norce v Idrijo, kjer zastopa ČIP.

In ta svet se naj pokriva z obnovo duha **Škofa**, s plesom blažene sestre Miriam, ki so ji zrasla angelska krilca, ko je zafrfotala med mlaji, natikajoč jim venčke? Bomo res prihodnjič zagledali Būka, kako bo prišel na zasedanje parlamenta v SINarnoši, njegova soproga pa kot njegova Jacinta s pečo na glavi in v šolnih za potrkano polko? Zakaj podmladek KatDSD ni zasadil slavoloka pred skupščino kar za večno? Mar ata Božidar Būk ni dal sinčku Andrejčku v branje **Škofa**, kjer jasno piše - Peter: »Na možnarje smo pozabili.« Možnarji so postali DaSlški topovi, iz katerih strelja Janša oz. Kahel Ehjavec, kot ga pišejo v Mladini, na nasprotnike. V **Škofu** streljajo z možnarji, a kot priprava na prave topove. »Janko je že nekaj takšnega iztaknil, da bo počilo. - Stari topničar se bo že izkazal.« Dmbci ne smejo priti iz vaje; v **Napadu** so streljali na Prte, 2006 bodo na Ležurste. Če bi Ležursti bili. Pa jih ni, le Sim(ulirajo) jih; vsi SŽursti so samovoljni kralji Ubuji, ki hočejo oblast, ideje jim pri tem niso važne, vsake jim pridejo prav. Bo Slivnik, urednik MAFGa, tiskal **Škofa** kot osrednjo nadaljevanko v svojem tedniku? Je res tako Cin, da bo, kot dr. Markež, njegov kolega, vračal DaSljo pekla (**Tanga** in **Alta**) v čas I. SvetV, v AVS? Kot Mirko: »Tako kot mi je pravil moj oče«, **Strici so mi povedali, Spomini na deda**, ustno izročilo iz predpisnega časa, »da se je zgodilo med prvo vojsko, ko je prišel k nam rajnki škof Jeglič.« SZg gre od škofa do škofa, od Hrena do ... Hrena. »Tedaj se ni smelo streljati in župan se je hitel opravičevati: 'Prezvzišeni, oprostite nam«, hlapčevski ton, »da vas ne smemo sprejeti s streljanjem. Deset ovir nam stoji nasproti; prvič: nismo naši smodnika, drugič. Pa je gospod škof segel vmes: že dobro, že to drži. (Smeh. Se začuje poskušanje zvonov«), ki je analogno pokanju z možnarji. Kam si se izgubil, Vombov humor iz **Vode**? Čatko je postal bebav zaradi preveč pošnofane trave, Vomb zaradi krčevitega, obupanega, paničnega Isa polnosti smisla, ob katerem so še Kekčevi vici - tudi Kunčič je bil ud SPE - šekspirjanski.

Pritrkavanje z zvonovi, ki so naši zvonovi, pojejo pesem NSSi, nadomeščajo Ušeničnikovo Tijo neotomizma in napovedujejo SV, dramatizirano v Jelovem **Vstu**; pod obrazom Butalca se fantje pripravljajo - kot Matjaževa vojska - na Vojvdor v JSIjo. Za zdaj šele vadijo. Janez: »Po kranjski« - lokalizem, pokrajine, vojvodine, FD - »navadi bi rad malo potrijančil! Kdo je še za to?« Miha: »Ardunaj!« - v DaSD so doma same »pizde« - »to pa to. Urežemo jo po naše« - naše? - », da bo ves Buenos Aires pokonci«, - tedaj desetmilijonsko mesto. Auf biks! »Kar v prvi zvonik«, kot v vaško cerkev, ki so jo Dmbci utrdili z mitraljezi. »Da bi škof prišli brez pritrkavanja?« Škof so oni, AVS in FD. »Caramba!« No, le ta beseda je iz operete interNac kova, iz **Clivie**, kjer prepevajo: Tam v Sevilji in se pridušajo Caramba. Pa ni **Clivije** napisal kak Avsjodlar? Ni torej srednjeEvr izvora, ljuba Hitlerju in klenim Korroščem?

V 3. prizoru se že eksplicira AnKIdeola. »Pride vdova z vnučki.« Vdova je Tip lik v SPĖ: soproga, ki so ji Komsti ubili moža in sina, celo več sinov: »Zdaj ga boste videli, otroci, našega škofa!« Škof K-da je dokaz za živost Dmbstva, ker živi. »Očeta teh otrok so ubili komunisti.« Tak je tudi Junak iz **Vsta**. »Ko so zažgali cerkev«, to je prva informacija o Komstih: da so požigavci cerkva, likvidatorji KC-Rlge, »je hotel rešiti Najsvetejše iz plamena, pa so ga ubili in vrgli v ogenj.« Ga zažgali kot Balantiča. Vomb pozablja, da je KC zažigala - metala v ogenj - žive heretike, tj. tiste, ki so mislili (ali verovali) Dgč od nje, ne le Bruna. SPD zgodbo-tezo razširi; Strniša pokaže, kako oblast kot takšna (FD) pošilja neprilagojene na grmado, sodnik Bertram Uršulo, **Samorog**. Ogenj ima očiščevalen pomen za vse, kolikor še bivajo v PSi, v PMgi. Tudi PVD je treba razumeti kot zažig. Holo=fanal. Gre predvsem za Rlgtemo-vidik. Dmbci se borijo za SNL, a še prej in še bolj za (S)KC. Kot da Vomb sugerira: Vdovin sin se je žrtvoval, da bi rešil iz plamenov samega škofa. Ko se Rož pojavi v BA, s tem dokazuje, da je ostala Katvera in Dmbideja živa, v perspektivi živa. Le počakati je še treba nekaj časa.

Vdova nadaljuje: Moj sin »je zgorel v istem plamenu kot Bog v sveti hostiji.« Biti Dmbec in celo SŽ pomeni Posn Križanega, vsakokratni zakrament St obhajila, v katerem verniki uživajo-zauživajo (ubijajo) Katboga. Zadeli smo na TemPervmoment v KCi.

Vdova vnuke vzgaja v AnK duhu; takšno vzgojo bi rada vrnila stranka NSlje v DaSljo: »Take grehe so delali komunisti pri nas.« GhKe se mora Čl očistiti, če noče priti v pekel, obenem pa ga mora zajeti v svoje kolesje roka Pice. Temčustvo PraKane je Sš, ne le do zla, ampak enako - še prej - do zlih; ne le do Koma, ampak do Komstov kot ES ljudi. Vombov postopek, da da najprej govoriti Vdovi zoper Komste, šele nato o Komu (zoper Kom), je vsepoveden.

Komsti so zanj - za Vomba, za SPĖ(D) - »antikristi«, tj. hudiči. Miselnost **Škofa** se izključuje z LDPM, tudi že z razvito pluralistično LD, ki temelji na RLH VISu, ne več, kot PrM, na kalvinizmu, na Protsektah. **Škofa** je treba brati kot uvod v vso SPĖD, kot ključ za vso SPĖD. Ne pravim, da PD v SPĖD ne odstopa od tega VerKatfundamentalizma, recimo **KremžBratje**; a prav Kremž je odličen primer za dokazovanje moje trditve, kajti prav on se nazadnje vrne k PSti **Škofa**, glej **Na pragu**. Razvije Katodpuščanje, ki je v **Škofu** manj Usm kot prepričevanje napačno poučenega, člana SĖĖ, Majdiča. **Na pragu** zajame, tako vsaj upamo - vemo pa ne, ker je to odločitev boga -, Usm tudi najhujšega krivca, MV vosovca, PoV oznovca, likvidatorja Logarja.

O sporočilu, ki ga poda Vdova v naslednji izjavi, sem že govoril: »In potem so škof naročili, da smo vse noči premolili po vsej škofiji, da Bog odvzame z nas ta grozni greh.« Izjava je artikulirana tako, da je jasno, kdo je zakrivil ta greh (GhKo). Nikakor ne tisti, ki je žrtvoval svoje Ž, da bi rešil Najsvetejše, tj. KatBoga; ampak tisti, ki je SŽ Dmbca vrgel v ogenj. En tabor je kriv, drugi je NeČi. Z mojega vidika EDč smodel, z Vombovega (s SPĖD) pa med obema Dč ni enačaja, nista MimDč. Eden je klavec, drugi trpin. Eden hudič, drugi Snik. Sta sicer EDč - SŽ je ekskluzivno Dgčna, večvredna od rablja, ni mu v ničemer ista, z njim se torej izključuje -, a ne kot Vanja in Kostja v **ŠpK** in ne kot

(J)Elko v **GiMu**, čeprav Snój Jelka (Dmbca) že postavlja više od Ptjtabora, od brata Elka.

Vomb terja Absvero: Kat in ne Hum! Izjava Vdove je nedvoumna: »O, molila sem bolj za Boga, kot za sina, ki je gotovo pri Njem.« Je pa res, da je tudi Hum Ptje vprašljiv, pogojen. Ptji je (naj)več do DbZge kot nadZge (kot zastopnika imanentističnega boga) kot pa do Pskov. Pski so nadomestljivi, so le voj(šč)aki, Ptja kot direkten izraz Zge ne. Ptja=KC. Ko se brez usmiljenja udarita dve tako fanatični grupi, ki jima je več do Ideje kot do ljudi, je konec Huma; Hum je del trojčka ALH(um), Ptja pa sledi KCi v regresu k FD-PSi.

Ta FP svet je iz Vdovinih izjav jasno razviden: »(Otrokom.) Velik človek je naš škof in pobožen. Zdaj ga boste videli«, kot FKra po Poslednji sodbi. »Nimate več očeta«, kot Čla in Pska, »On je vaš drugi oče: samo ubogajte ga in bo vse prav!« Samó ubogati in ne Kritmisliti, kot so Ambrozij, Fedja in Strojan v MrD, glej **Rdečo mašo** in **Talce**. Ali kot Timon v Bartolovem **Empedoklu**. FP geslu: Moli in delaj! je treba dodati - geslo tako razumeti: Ubogaj! Če je treba ubogati boga, je treba tudi njegove predstavnike, najprej (papeža in) škofa. Škof - duhovnik - je še globlji starš od Biostaršev. Paternalizem, patriarhalizem, avtoritarizem. To je dejanska platforma JOGSŠKov in ne ČIP; te imajo le za retorično masko.

Peter, Manca, Metka, Vdova in otroci misel-vero podčrtajo. (Ta vera je komajmisel.) »On je naš skupni oče.« To-tak je hotel biti Rodeur; tudi Matajev Vran? Ne Janez Brkač, ne Drn, niti ne Janša, ampak škof ob materi KCi. »In narodu knez.« Jasneje sporočila ni mogoče poslati. Knez je Džlaični dostojanstvenik ob škofu kleriku; PIK; tron in oltar. »Hodi pred njim« - Narom - »in nosi na križ razpetega Boga križem sveta.« Kdaj bomo dočakali, da bo dal Mister Mate zapreti Čopovo ulico, Prešernov trg, Stritarjevo ulico, da bi po njih lahko šle procesije v slavo božjo, na čelu pa z mogočnim glasom pel litanije Matajevec? Būk za njim po kolenih, Būkovka v raševini, dr. Ocvirk pa bo dajal glasne iztočnice: Dol s Komsti! Kučana in Vratušo pred sodišče! Mačka v žakelj! Kidriča podret! Koga pa zažgat? I koga? Ribičiča! Ker je star in suh, bi odlično gorel. Menite, da Urankar ne bi? Špeh se cvre, v enem primeru bi dobili pust zrezek, v drugem svinjsko pečenko. Na plan, **Ljudožerci!**

Vomb sugerira: ta prizor je treba ponavljati, v nedogled: »kot tedaj v Ljubljani.« Sam sem mu prisostvoval, po šolskem ukazu, s Prižem v paru. V Preti in v Prihi. Kajti vzrok za prizor je Strno trajen: »za naše zadoščevanje in odrešenje«. Mi molimo za vse, tudi za tiste, ki jih bo sodišče obsodilo na grmado. Morda pa jim bomo pri bogu izmolili rešitev duše, kot jo skuša Snežna Matjažu v **SimčMladosti**. - **Škof** je jasna slika, kako si zamišlja Prih Slova KC. **Škofa** je treba brati ob Božičevi **TomšSi**. EDč. Obe drami kot agitki pa ob AAF-AK-AD drami Briškega, **BrišKrižu**. Tomša pribije KC na križ, Roža Ptja (tudi v BA, kamor dopotuje z letalom, tvori enoten lik s Križem; Vaticanaeroways mu je priskrbela poseben sedež oz. prostor, kamor so lahko spravili ta monument: Čla s križem na rami, točneje: Čla s križem v ramah, v telesu, s križem namesto hrbtenice. Homunkulus? Spaček? PM stvor, ki spaja Bioelemente kot Orgtelo in umetelne, zaenkrat je križ še lesen, danes je že iz plastičnega materiala, kot božična drevca.) Kaj se dogaja z obema križanima (Tomša so križali MV-II v Begunjah, Roža PoV v zaporih Prisilne delavnice v Lji) v **BrišKrižu**? Bravec, preberi pričujočo knjigo, naslovljeno **Narod se lomi**, do kraja, pa boš iz ES analize **BrišKriža** izvedel, kaj bo s križevci: vodi(l) jih (bo)

Hudič. In da takšne drame dopušča oblast v Slji, v kateri je zmagala - na volitvah 2004 - KC? Kje si, Cenzor, recimo ata Stres, da bi vrgel takšne hudičevske tekste na ogenj, kot jih je tvoj vzornik stric Goebbels? Začeli smo z Zup(an)om, **Menuet** ven iz šoll, nadaljevali z **BrišKrižem**, končali s **Hlapci** in **Kraljem na Betajnovi**. Kolumnist St Družine LZgar (bogve koga sem mislil; KasO), zavaljeni in pobožni Dolenjec, že napoveduje nujne korake v to smer. Nobenega popuščanja Komstom! Vivat institutia, pereat mundus! Kdaj se bosta s Hanželjnom popljuvala pred Prešpomenikom?

V 4. prizoru se predstavijo še nadaljnji fantje in dekleta; dramatikov namen je, da ob tem - podučno in kratkočasno - poda in razloži polpreteklo SZgo, dogajanje MV-II in tik po nji. Tine: »Tedad sem bil vrnjen ... od Vetrinja, in še drugo zraven.« Nande: »Tine je naš Lazar. Iz groba vstali.« Tema **BrišKriža**. »Pet dni je umiral na ubitih truplih prijateljev, ustreljenih v tilnik.« Podatek je točen; opozarja na MeP, v katerem so se znašli vrnjeni Dmbci. Eni so prešli mejo - v S -, drugi so doživljali nepopisno Golgoto, **Razval**, **Črna maša**. »Pa je vstal, da priča vsemu svetu ta zločin.« Tu pa se zgodi nekaj, kar je Tip za SPE oz. za MV-Deco. FKrovo Vst(ajenje), ki naj po St Pavlu pomeni živost Katboga kot BČa, torej tudi kot osebe, Vomb RR tako, da dobi VoM Dgč pomen: pričevanje o delovanju hudiča, tj. Komstov. Tako veličastno zamisel, kot je FKrovo VoM, ki oznanja VeŽ v nebesih, zamenja zgolj Pica oz. Mašč, ki sicer tudi sporoča Ve(čnost), a Ve Trpa, muk v peklu, kazni. Lazar je vstal od mrtvih, da bi dokazal, kaj so počeli Komsti. Ni to bistvena degradacija Pavlovega Krša (EvKrša) na Pico, ki je zakon TSa? A že sama konstantinska-nikejska KC stori to, ko oznani - zapove verovanje v - Poslednjo sodbo, ki je obenem Kaznovanje krivih. Če pa se to še ne zgodi na koncilu v Nikeji, se v srednjem veku, v visoki FKc-FDbi.

Tine podaja eno od osrednjih sporočil **Škofa**: »(Zamaknjeno.) Ko sem bral, da pride škof, sem začutil, da nisem več Tine«, Psk, »ta, ki kopljem rove v Comodorru Rivadavii, temveč da sem tisti eden, velik kot dvanajsttisoč vojščakov, ki so ostali mrtvi v rovu, iz katerega je bilo dano meni priti po božji milosti.« Božja milost je prišla zato, da bi Tine razkrinkal hudiče-Komste. Tine prerašča v ZnaSi za vse pobite, ki so postali SŽ: en sam veličasten Križani. S tem zvesto Posn JKra na križu. V Tinetovi izjavi sta oba momenta: Trp in Mašč-Pica.

»in vseh teh dvanajst tisoč mrtvih se je zgenilo v mojem srcu in čutil sem vso njihovo težo kot prošnjo: Pojdi k njemu, pokloni se mu v imenu vseh nas in reci mu, da nas ni varal: prav naša kruta smrt je potrdila njegovo učenje!« Škof Rož je namreč bil, ki je SKane opozarjal na naravo Ptje. »Ni nam žal za našo smrt: v dnu nas je čakal sam Bog!« Le ta(kšna) vera lahko osmisli poraz Dmbstva maja 45; ker t(akšn)e vere v **Tabu** ni, je **Tab** s stališča Vomba in SPE še neustrezna drama. »In Bog je pri nas!« Skoz S se SŽ ldn z bogom; S je čudežna, veličastna, najbolj prava, saj pokaže, katero Ž je Pra(vo): ne Ž TSa, ampak Ž v Ve. Tu je točka, kjer postaja Kat mortalizem, viktimizem: oboževanje PraSi.

»In reci mu: mi čuvamo Boga. In ko se bodo« - Vomb preide iz Realzsloga v svetopisemski patos tudi slovnično - »odprle skale in bo potres obrnil prepade«, Poslednja sodba, »bomo vstali in našega Boga dali v njegove roke, da ga povzdigne čez vso Slovenijo.« V roke škofa Roža, ta pa bo izvršil, kar je treba: Sljo bo iz laične - imanentistične - Dbe preOsm v Katbožjo. To je cilj

Škofa, SPE(D), tudi DSKCe JOGSŠKov. Pristanek na LD je le taktičen, aggiornamento. Cilj je TotAlgDb, kakršne pa DaKC v Zahčvri ni več zmožna. Kdor goji podobna čustva, se bo moral obrniti k islamizmu; bi se kateri od JOGSŠKov žrtvoval kot človeška bomba, kot se žrtvujejo ibnladnovci v Iraku? Pojdite no! Rož, Uran, Vovk so vse preradi jedli, da bi se odpovedali opoldanski južini; da bi se šli izvežbavat za Stteroriste ... in kam? Vatikan tega ne propagira več; na Hrško, v Dalmatinsko Zagoro, tja nad Medjugorje?

Fantje (dekleta), ki so ostali po PVD živi, se s svojimi mrtvimi brati Notldn: Prostor bo »za to večno luč v vsakem srcu. Ko molimo, govorimo z njimi. Vsak naš dih je vzdih za njimi.« Začne v verniku prevladovati mortalizem kot Maz, če se nekdo tako do kraja poisti z mrtvim? Veruje - računa -, da bo skoz VoM (Lazarjevo obujenje) ne le Vezaživel, ampak tudi zmagal na TSu, v kraljestvu, ki bo nastalo pred koncem sveta, pred vnebovzetjem vseh pravičnih? »Škofu boš grob doma, ki se je odprl, da živi zdaj v svetu - apostol vere v vstajenje!« Moja razlaga je verjetno točna, korektna. Seveda ne z vidika Vomba. Ne morem pomagati, sem SAPO, sledim svoji pameti in veri.

Od povsod se zbirajo, vsi z enim samim namenom, ki pa ga nekoliko groteskno izrazi Peter: »Pa da bi ne pozdravili tu našega triglavskega škofa!« Peter enači izraz triglavski z izrazom Slski, meni pa prihaja asociacija, kako leze vampasti Rož na Kredarico čez Prag in nato po grebenu z Malega Triglava na Velikega. To je pogled za Kodo, ne za agitko. Triglavski župnik je bil Aljaž ali pa Dažupnik z Dovjega, Urbanija, ki lazi skoraj vsak dan na Kredarico. PV še ni bilo helikopterjev, ki so letos pripeljali na Kredarico vampeže, tudi Uranca.

V 5. prizoru nastopi celo Hrvat, kar pa nima toliko zveze z Jugoorientacijo, ampak s tem, da so tako Hrti kot Slci Kati; še posebej pa s tem, da bi Vomb rad Roža priheftal na Stepinca. Za tega je dokazano, prvič, da ni kolaboriral z okupatorji, Prte je, ko so prišli v Zagreb, celo pričakal z ostalimi Hršpomembneži na balkonu kot svečana straža, drugič, s Ptjo se je direktno sprl, odklonil Titovo ponudbo, da ustanovi HršNarC(erkev), bil zato zaprt. Tvegala je zapor, da bi ostal zvest svoji škofovski dolžnosti, Rož pa jo je strahopetno podurhal na varno. Ravno tega ni storil, za kar se Vomb tako trudi, da bi dokazal: da je ostal skupaj s svojimi ovci; ovce je Ptja pobila, pastirji pa so rešili svoje riti; resda so kot Tabki in nato celo kot fizični delavci v Argi trpeli, bili ponižani. A živi so ostali. Govorjenje o Rožu kot SŽ je neokusno, za lase privlečeno.

Hrt: »Naš Stepinac ne može doći amo, kad je zatvoren, kako bi bio i biskup Rožman, da je ostao tam«, verjetno, a le tako bi ostal s svojimi verniki, delil njihovo usodo kot eden izmed njih, »ako ne« bi bil zaprt, »bi gubio glavu«, verjetno ne. »A obojica sta ti junaka.« Žal Vomb komaj koga prepriča. Papež Roža ni imel za junaka, zameril mu je beg s kraja, na katerem bi moral vztrajati, kot kapitan potapljajoče se ladje. Vomb se ne zaveda, da s tem, ko razglša Roža za Hera, razširja dvom tudi v ostale svoje izjave: v Her Dmbcev.

Med tistimi, ki so prišli sprejemati Roža, sta tudi dva člana Slce: Vinko in dr. Petrič. Vomb hoče poudariti, da so se tu zbrali vsi PraSlci, vseh poklicev; a da so obenem trpečneži, saj v Argi ne opravljajo več svojih nekdanjih - v Dbi visokih - funkcij. Peter: »Gospod doktor, tudi vi tukaj?« Dr. Petrič: »Da, a prav za prav danes kot 'peon', kot zastopnik delavcev.« Peter: »profesor ali advokat, vsakemu v roko bat.« Vinko: »Vsi smo zdaj delavci z rokami.« Dr.

Petrič: »Ne, jaz s krampom.« Ptja jih je res kaznovala, ko jih je tako izgnala po svetu in naredila iz njih Prol. A s tem so se obenem Not očiščevali: bivši delavec Maček vilo, bivši BržMeš Polik (Basaj ali Remec ali Stare, ni važno) v status manualca.

Sledi najdaljši - tudi osrednji - prizor, osmi po vrsti. Nastopita namreč dva Slca, oče in mali sin; star(ejš)ega očeta, Majdiča, imenuje Vomb »Staroslovenec«, kar pomeni član SEE, tiste, ki je prihajala v Argo s trebuhom za kruhom, predvsem s Primorske, tudi iz Prekmurja; Majdič je iz Sežane. Vomb uvede Majd(ič)a zato, da bi prek njega, prvič, polemiziral s SEE, češ da se je odrodila, kar je tudi res, in drugič, da poda tezo, Tip za SPED: da se lahko napačni poboljšajo, če se skesajo, Matjaž v **Mladosti**, oz. če uvidijo, da so ravnali narobe. Majd govori s svojim sinkom po špansko; sin ne zna Slsko. Peterček, tako mu je ime: »E, mira, mira, padre, que lindo, que hermoso traje!« Sinček je novega okolja vesel; oba gledata Minko, ki se je napravila v Narnošo - oče: »Vidiš, sinko, to je naša slovenska narodna noša«, a svoje besede takoj prevede v španščino, da bi ga sinko razumel: »el traje nacional esloveno!«

V Majdu je še ponos-zavest Slca, le usiha mu, ker se je prilagodil napačnemu okolju, argentinskemu, namesto da bi vztrajal pri Slovu kot SAKOi; v tem je Temrazlika med SPE in SEE. Tudi med SEE je precej zavednih Slcev, naj spomnim le na Čuka, ta bogati tovarnar je bil čudovit Čl, imam ga v lepem spominu; a sama SEE ni SAKO, reducirana je le na prosvetne in Daborganizacije, vedoč, da se utaplja v argentinstvu, medtem ko drži SPE pokonci zavest-poslanstvo, da se mora nekoč v Prihi vrniti v Sljo, ki jo bo prekrasila s svojim duhom. Tako sem mislil 89 tudi jaz, le da sem imel SPE za EvKršgrupo OK Cerkve, medtem ko se je sama videla v vlogi TS zmagovalcev, vrnitve PV SKCe, dejansko FKCe.

Minka: »Ste tudi vi Slovenec?« Majd: »Claro, živim že dvajset let tukaj«, recimo od leta 30, »in moj sin je Argentinec.« Minka: »Pa ne zna nič slovensko.« Izd, GhK očetova. Če ne bi vmes posegla Konta - božja milost -, bi se člani SPE in člani SEE v drami razšli. Tako pa, o čudež, nastopajoča ugotovita, da je Minkin fant Jurij Majdič tudi s Krasa-Sežane, ime mu je in se piše enako kot Majdov sin, katerega je prišel oče čakati na letališče ali kamor si že bodi. Točneje, ni ga prišel čakati, ampak si ga le od daleč ogledat, ker ga je za sina sram - Minki: »Ga ne maram ... je izdajalec ... bil je med belimi in se je boril za Nemce«. Nemci so resda imenovani, a zato, da bi bila Majdova trditev spodbita. Peter: »Kdo se je boril za Nemce? Brigajo nas Nemci!« Teme se ogiba, Zamol stvarnost. »Mi smo se borili samo zase in proti komunizmu; vse drugo je laž.« Kako naj bi presojali AngAmi SPE, če je z njo tako, kot trdi Peter? AngAmi se MV-II niso borili zoper Kom-Ptjo, in, drugič, kar je še huje, Peter prizna, da so se Dmbci borili le zase. Kot DaSlci; neverjeten egoizem samoumevne sorte. AngAmi so pozivali okupirane Nare, naj se upro Nemcem, naj delajo diverzantske akcije itn., bili so obveščeni, da to počnejo Prti, da vežejo nemalo NemVojsil nase, medtem ko Dmbci varujejo železnice in ceste, da bi po njih mogla neovirano teči vsakršna oskrba NemVojsk v Iti in na Balkanu, v Grčiji.

Skorajda ne preberem v SI MO kaj o globljem pomenu EU; da preprečuje ponovni vznik Nacvojn, NDžav med sabo; da je EU višja oblika LD kot nekakšne federacije Džav, ki Strno spodjeda korenine Nclom. Slci samoumevno in

zagovedno vztrajajo še danes pri svojem Nclu, ki res ni AgrEklzd, razen Jelinčičeve ničvredne retorike, pomeni pa zapiranje Butalcev v svoje meje, skrb le za svoje NacNar interese, simbole, duha. Slci niso na nivoju DaZahEvre; MV-Slci kot Prti in Komsti so bili bistveno bolj odprti k drugim Nacam, JugoNarom, interNacsvetu. DaSlci so v točki, ki jo obravnavam, najbližji MV-II Dmbu. Slci so nekoč poznali UH, se strinjali z njo; danes so zanje ČIP le njihove UtPice, ne pa širše obzorje. Mislim tudi na Hanzeljna.

Peter razlaga Majdu samorazlago Dmbstva, ki je znana že iz ostale SPED, zato jo bom le navedel, ne - ali le malo - pa komentiral: »Gospod Majdič! Če bi vas nekdo - recimo vaš zunanji sovražnik«, to so Nemci in lti, »zaprl v hišo z vašim bratom, pa bi vaš brat izkoristil to priliko in vas napadel s kolom, zato, da bi se polastil vaše hiše«, ocena je kar točna, čeprav gre pri Komstih tudi za Verutopistični vidik, »ali bi mirno gledali, da vas ubije, ali bi se branili?« SKC je točno razumela namen Ptje: Ptja je hotela KC likvidirati, z njo tudi njene in Lib PolStre. »Ali ne bi vzeli kola, če bi ga vam kdo skozi okno ponudil?« Tu pa je kleč: ta ponudnik je kot ltNemec Sž, v začetku izjave ga je sam Peter tako opredelil. MV-SKC se je odločila, da bo z enim Sžem, z ltNemci, skupaj tolkla po drugem Sžu, po KomSlcih, ker so ti tolkli po KatSlcih oz. po KC oblasti. Z mojega vidika sta počela oba brata isto Bm, DžV, le da je eden (Prti) sodeloval z zavezniki, ti so nazadnje zmagali, drugi (Dmb) z Osjo, ta je bila poražena, obenem pa jo je kot FzNcz ZahZg ocenila za zlo, medtem ko je Ptjo (SovZo) MV-II tolerirala. V tej stvarnosti se je uradna SKC slabo znašla; SPED gleda stran, ko jo kdo vpraša, kdo je Dmbcem ponudil kol (orožje) v boju zoper nasilnega brata. SPE se dela, kot da je bil ta ponudnik Abstfigura; pa ni bil. AngAmi so zato, ker so ponudnika prepoznali kot NczNemce, Dmbce iz Vetrinja vrnili v Sljo.

Peter pa ne ostaja pri dani razlagi fizične samoobrambe; razlago - upravičenost Dmba - utemeljuje mnogo globlje: »Ni šlo samo za naše življenje in za življenje naših družin.« To je le Empnivo. »To so samo kratka leta. Šlo je za več sto in tisoč let.« Od **BSov** naprej je Slov Katgrupa-ozemlje-Trada. Zato spreobrnjeni SrKos in DSD tako odločno poudarja pomen **BSev**, DSL pa ji naseda, čeprav skuša **BSe** RR iz Vertekstov v dokaz Narove samobitnosti (Kmecl, Pater, Top); a kaj, ko je sam Ncl De-opcija. SNcl MV-II je bil Lfz in KlFz; moja teza, ki je nihče noče niti povohati, tako je Stsk. Vomb govori naravnost: »Šlo je za v e r o vsega naroda«, ta SNar pa ima le eno vero: Kat. »Šlo je za to, ali bomo še kristjani.« Drži; Ptja je Slce RR v MrkNaco.

Še radikalneje: »Šlo je za to, kar je zadnjič s prestola« - prestol! tron! - »svetega Petra jasno kot blisk«, ki ubija, »povedal sam papež, da gre danes za ves svet«; dilema je TotMeP. »Ali bo vladal« - vladanje, oblast! - »čez svet Kristus« kot Absvladar, tekmeča je dobil zadnje čase v Mohamedu-Alahu, »ali Antikrist?«, Hudič. »Ha, boj proti okupatorju - samo laž in pretveza.« Nikakor ne; okupatorja sta NemNcz in ltFz, tadva sta pa smrtna Sža ne le SNara, ampak tudi MrkKoma, Ptje. Sta enako tekmeča Ptji kot KC; zato je SV z njima enako nujna.

»Okupatorja ni več«, Vomb-Peter pozabljata, da ga niso premagali Dmbci, ampak ob Zahzaveznikih tudi Ptja-SovZa in JSIPrti, »ne fašista ne nacista, boj pa gre naprej.« To pa je res; ne Kpl (LD) ne KC še nista premagana; to je stališče Stla, tudi JSIje okrog 50. »Kardinal Mindszenti zaprt, nadškof Stepinac zaprt, Rožman obsojeni begunec, to so samo trije.« Drži. »Tu je v vprašanju

človeška svoboda, tu človečanstvo, kot ga je oznanjala Evropa dva tisoč let.« Ta izjava pa ne drži oz. vsebuje Reso in neReso. Za Svo gre; a da bi FD oznanjala to Svo (RLH LDbE) dva tisoč let, ta pa je bosa. Prav KC je ukinila ostale Rlge, podrla antične templje, prepovedala antično Lito, preganjala heretike, tj. Kane, ki pa niso bili za papeža itn. Uvedla je Radteror, vztrajala pri neenakosti med ljudmi, pri tlačanstvu; kdaj šele so dobile Že volivno Pico. Itn. DSKC se sklicuje na TradKC, kot da bi bila ta LD; a je bila daleč od tega. Bomo videli, koliko bo omejevala ali celo ukinjala svoboščine DaSvlada DSD tipa.

»Tu ni šlo več niti za Slovenijo, tu je šlo za svet.« Glej Churchillov govor v Fultonu. »Nič manj kot za Boga samega:« To pa ni stališče ZahÉvr LDbE; to je Refe, če ne Kfz. A Kfz, Prikr(it) pod navidez trpno molilsko pobožnost, pod SŽ; kot da Dmbci niso ubijali kot vojaki; kot da kola, ki so jim ga ponudili Nemci, niso uporabili za Ub, ampak za obrambo, ki ni nikomur storila nič zlega. SZSL. Rad odsotnost sleherne ARF, s tem tudi priznavanja stvarnosti.

»Oni so grmadili zločin na zločin«, Ptja je delala zločine v imenu svoje vere, kot jih je delala FKC v imenu svoje, EDČ-MimDČ, »kri na kri, sodili in sodijo v nedogled in moré, mi pa smo molili in sam škof je nosil križ v veliki spokorni procesiji po ljubljanskih ulicah za odpuščanje greha narodu, da bi kri prelita po komunistih«, zgolj po njih, Komsti so edini grešniki, »ne padla na nas in naše otroke.« A je padla, celo bolj na Dmbce kot na Prte, ti so se izvlekli iz pasti. Je to volja Katboga?

In tisti v jamah so umirali z molitvijo za morilce »na ustih in v srcih.« Tako trdi tudi Debeljak v **Črni maši**, morda tudi tisti, ki so se rešili iz teh jam, pa jim gre verjeti? Zakaj pa so Dmbci vzeli v roke ognjeno orožje, če so hoteli predvsem moliti za odpuščanje Komstom? Če se ne bi vojskovali - tudi ubijali Prtov -, bi jih Prti vsekakor mnogo manj pobili. Če Éhr ne bi učil zoper Kom, če Natlačen ne bi sodeloval s Fzlti, če Praprotnik ne bi organiziral policije za boj zoper Prte, če bi Župec, Kikelj itn. samo molili v cerkvah in procesijah, če bi se KC celo odpoved(ov)ala svojim privilegijem (oblasti na TSu), ki si jih je prisvojila v FDbi, bi bilo likvidacij in pomorov bistveno manj oz. morda sploh nič. Morda kak proces zoper PV izkoriščevalce, Prapr(otnik)a, divje Kplste, preganjavce Komstov, Hacina; tako rekoč nič v primerjavi s PVD.

»To sta dva svetova, ki sta trčila pri nas vkup«, svet Katboga in svet Komhudiča; Ideaca in Demonaca; NDM. »Zdaj zapirajo cerkve in delajo iz njih plesišča.« V kateri cerkvi so naredili plesišče? SV se nadaljuje in mora nadaljevati: »Sam papež je letos obsodil komuniste vsega sveta tako in še hujše kot je vaš škof razlagal tedaj krščanski nauk.« Če je bil kriv Rož, je še bolj kriv Pij XII., je Vombova teza. »In zato, da ga prav razlaga, je škof poslan!« Ne v namene zvečevanja pobožnosti, molitve, EtKršŽa, ampak v pridiganje AnKa! Rodeur je bil za časa svojega - žalobnega - škofovanja na Slskem zvest učenec Petra in Roža, kakor ga podaja Vomb. »in zato je naš škof velik!« Teza. »Je prvi!« med vsemi Vodji SNara. »In smo mi njegovi!« V JSliji so kričali: Mi smo Titovi, v Argi: Mi smo Rožmanovi!

Zdaj pa še ES sporočilo - Peter Majdu: »In če je vaš sin bil med temi, ki so branili svet pred naskokom Hudiča« - pisanega z veliko začetnico -, »ali je zato vreden, da ga vi kot oče zavržete? Kdo je ljubil narod? Tisti, ki ga je z ubijanjem trebil, ali tisti, ki ga je reševal?« pa smo spet na začetku: MV-Deca

ni ubijala, le reševala je SNL, MV-Leca pa je bila AnNar usmerjena ubijavka. Preveč preprosto.

Drama se končuje v slogu agitke. Ko Majd zagleda sina Jurija, reagira v duhu KršNvČte: »Tak fant!« Postaven! »Ne, ta pa že ni izdajalec!« Bi bilo več verjetnosti, da je Izd, če bi bil grbav? Majd se razneži, sina sprejme v objem; in se mu opraviči: »Oprosti mi, Jurij, dobil sem tvoja pisma, pa sem ti samo enkrat odgovoril, sam veš, kako«, najbrž ga je obsodil, »danes mi je žal.« Res, hitro je spremenil svoje mnenje; a kako ga ne bi, ko pa je Jurij že navzven fant od fare!

V 10. - zadnjem - prizoru »pripeljejo slovenske učiteljice« - sredi BA - otroke. Držali bodo špalir. »Zdaj manjka samo še gasilcev«, Vomb Dmbce RR v gasilce, se tega zaveda?, »da bi udarili v trompete«, pleh muzika, »pa bi bilo kot na naši vasi.« V JSIji pišejo Škerjanec, Kozina, Bravničar, Arnič simfonično glasbo, ReAVS v Argi pa bo kmalu zaplozala Terezinko z njeno vso črno ritjo; gre pa za PriSlsko rit! »Ko bodo v zvoniku pritrkovalci zapazili črno županovo kočijo z belimi konji« ... Kaj se je Vombu res zmedlo? Kočija PV župana kot Poz ZnaSi zoper puške in brzostrelke?

Zanimivo je, da se pripelje škof v avtomobilu; je prej kot njegove ovce razumel spremembo časov? Aeroplan namesto koleslja?

»Vsi se obrnejo proti občinstvu in pozdravljajo škofa s klici, z robci in morda zastavicami: papeškimi, slovenskimi in argentinskimi.« Vomb ni pozabil na papeške, ki so ZnaSi papeške Džel! Po analogiji bi morali nositi tudi v Slji oboje zastave: poleg Slskih tudi papeške. Bi Bük to odredil, če bi dobila njegova papeška stranka največ glasov?

Nema živa slika, kot v ČD, kot v Pennovi postavitvi **PrešKrst**a: »Ko stopi Prevzvišeni na oder, stopi predenj deklica in mu da šopek iz enega nagelja, enega lista rožmarina in roženkravta.« Je bila ta deklica res Dasoproga FinMistra Būka, NeČi ZnaSi EtKatSlje? Škofa pozdravi »z besedami:

*Prevzvišeni gospod škof!
Vsa slovenska Argentina,
Vsa slovenska domovina
(vsa je tu, v SPE-Argi, nič je ni v Slji),
Razprostira se pred vami:
Od tu vidi se v dvorano,
Kot da gledate v Ljubljano;
Škof Prevzvišeni, ki z nami
Ste delili boj in bedo
(ne tega ne onega kaj prida);
Osrčite nas, svojo čredo -
S svojo očetovsko besedo!«*

»Nato spregovori Prevzvišeni. Konec.«

Čreda je smela govoriti, dokler je čakala na Njega, ki nosi edini Prabesedo. Ko spregovori On - škof -, ostali utihnejo. Besede Empljudi so sploh odveč, razen če jih razumemo kot vzgojno pripravo na glas AbsBesede.

Žal se tega Anln ni(sem) držal. **Škofa** sem premeril podolgem in počez, mu pretipal obisti; kar sem ugotovil, je zapisano v tej razpravi.

Avgusta 2005

P.S. Na isti strani časopisa Duhovno življenje, kjer se neha fotokopija **Škofa**, je tekst, ki **Škofa** podčrtuje. Naj navedem iz tega teksta le en sam stavek, ostali so mu analogni: »Slovenski narod je ves čas svojega žitja od pokristjanjenja sem črpal svoje življenjske sile iz duhovnih virov, ki mu jih je posredovala duhovščina.« **BS**. Bilčeva **Tarb(ul)a**. Debevčeve **Blejke**. V SPED pa BRozoveD, glej **Roko za steno**. Ta roka je roka MMBe. Ta roka uravnava tudi Zgo Čla. Kdor v to veruje ... Točneje: kdor temu verjame ...

NE PATRIA NE PARTIJA NE KATOLIŠKA CERKEV (ob Tadlovi **Anywhere out of this world**)

1

Kar naprej iščem - konstruiram (RR) - začetke in konce, nastavke in sklepe SD, s tem pa SIzi, sploh Čla. Jih tudi odkrivam, ene in druge. Zame sodijo na začetek SD **BS**, tudi Trubarjev **MalKat. Igro o paradizu** bom RR po NemRci, nisem se je še lotil; sem pa tik pred tem, da bi se lotil **ŠkofPasa**. (Naloge se skoraj bojim, tako HKD kompletna je ta drama.) A začetkov je vendar omejeno število, tudi če bom upošteval kako SD iz PMg, kakšen tekst za PMgo naredil; koncev pa je brez kraja. SD se razvija-odvija - plete, veže - v mnogo strani. Nekaj je (pomeni, predstavlja) konec glede na določeno merilo. En konec SD so bili že hepeningi, performansi, improvizacije, ki so jih delali ljudje iz - in okrog - skupine OHO, Marnik, AlešK, Šal(amun), Zagor(ičnik), sredi 60-let. AlešK je dve ali tri tudi zapisal, glej **Knjigo z luknjo**, 66.

Geste so nadomestile besedo, s tem je konec Dia; analogno kot v liriki vizualna Pzja zamenja TradPzjo. Ta model - le žanr? - je dejanski in dokončni konec SD, TradLite in TradKule. A ker teče ĆmpŽ še naprej, se SD vrača k Tradi, nato pa se spet zastruje v konce, a na Dgč način.

V zadnjem času so bili napisani trije konci, dva od teh na temo Nara-Nace. Prvi, morda po Nastu zadnji, Briškega **Križ**, se vrača k beckettovskemu koncu, prežetemu z AlgMag simboliko, Goljevščkove **Srečna draga vas domača**, 1999, in Tadlov **Anywhere (Any)** pa se, vsaka na svoj način, tičeta Nara-Nace. **Any**, (20)04, tako, da Slcev-Slova sploh ne omenja, a je to neomenjanje pomenljivo, hoteno, podčrtano, ne le naključno; druga, **Vas**, pa eksplisitno. Drami bom - vsaj do neke mere - v pričujoči razpravi ĆS primerjal, o **Vasi** sem že napisal ĆS analizo, glej knjigo **VMD**. Če neka SD obravnava tematiziran(o) konec Slova kot smiselnega dogajanja-grupe-Vrte ali Slov briše, je jasno, da gre za njegov konec. Od Hegla naprej pa že vemo, da je gibanje - Zg - sestavljeno iz mnogo koncev-zaključkov. Po Heglu se v njegovem času (z Goethejem in Romo) konča véliki pomen-vloga Umeti, ne pa še Umet kot takšna, a se ta odslej le Ćmpbanalno reproducira, nadaljuje kot slaba neskončnost, brez bistvene Zgvloge. Ali je imel Hegel prav ali ne, je težko reči, sodba je odvisna od merila. Po eni strani se tedaj šele začne velika RealzUmet, Balzac, Tolstoj, Dostojevski, iznajdejo izviren tip dramatike, Strindberg, Ibsen, Pzje, Baudelaire, Rimbaud; po drugi pa so modeli za to dani že prej, od Grimmelhausna do Novalisa. Gre danes, na začetku novega tisočletja, za analogen problem konca-koncev ali za kaj še globljega? Je slikarstvo po Caravaggiu in Rembrandtu sploh še Pra(vo)? Ni Pollockov tašizem navsezadnje le igračkanje, kot Jonescova dramatika ali Boulezova (že Stravinskega) glasba?

Temo bom omejil na problem Nara-Nace; zato bo odgovor na zastavljena vprašanja lažji. Ker sodi pričujoča knjiga v Pniz **19-19**, ta Pniz pa dokazuje, da se je Praustanovitev nove Nace - SNace - zgodila med 1941 in 45, da je obdobje 17-19 le uvod zanjo, obdobje 90-91 pa institucionalizacija že vsebinsko narejenega, je razumljivo, da je morala po 1919 NarSD še trajati, vrh je dosegla v NOBD, PoV pa se je - Strno - morala začeti sušiti. Javoršek je nazoren primer za to. 53 napiše še (post)NOBD agitko, **Odločitev**, 54 že interNac dramo **Krimzgodbo**, z vrhom - 55 - v **Veselju do življenja**. Osamosvojitvena vojna 91 nima več nobene Pričtmoči - metafizične sile, kjer bi se Člova AgrčKzld utelešala v liku Nara -, ki bi omogočala Nast PriUmeti, kot so jo tabori iz konca 60-let 19-Stola v **Tugih**, NOB v NOBD. V 90-letih je napisana le ena sama drama na temo osamosvajanja, ta pa je RadKrita tega osamosvajanja; nota bene: pisal je ni kak Srb, Sž Nara, ampak eden od dejavnih in vodilnih udeležencev osamosvojitve, Franček Rudolf (fRud), glej **Na možganih rado spodrsne**, 95. Tudi **Možgani (Možgi)** so eden od koncev SD. (**Možgi** so še v rokopisu. Se fRud boji Janše, ker bi Janša, če bi obveljala Resa **Možgov**, ne bil več NarHer? In bi NarHera ostala le KaKi, v konsekvenci tudi Ribičič, ta Neg maskota DSD Ideole?)

Goša napiše sredi 80-let (84-86) tri DbKritKode, **Pod Prešernovo glavo (Glava)**, **Zelena je moja dolina (Dola)** in **Otrok, družina, družba ali Lepa Vida 86 (GošVida)**. Srednja med njimi je aktivistična, utemelji DbKrit Žur; na kar so kasnejši Žuri povsem pozabili: ni čudno, ko pa je bil véliki KritRazisŽurst Slilnik še 89 član CK-ja Ptje. Konec **Glave** je melanholičen, konec **GošVide** pomeni obrat v IntDno, kjer se pa išče Dra, medtem ko je edino konec **Dole** spodbuden, akcijski. Poziva ne le Žurste, ampak vse pogumne ljudi-Slce, da se postavijo nasproti Ptj-oblasti kot Radkritiki, jo razkrinkujejo, s tem izdelujejo DbJav tistega tipa, ki ga je skušalo uveljaviti in v nemajhni meri tudi uveljavilo PrM, NKNM od **MicMata** do ČD-60 do 80. Da bi razkrinkal Pl, pokliče Lin(hart) za pričo gledavce, občinstvo, ki postaja Jav; od Zoisovega še zaprtega kroga v Zoisovi hiši, publika so le vabljeni-elita, do udov Čit(alnic), kjer uprizarjajo Bleievo Rco **Micke** v 60-letih. Največja pomoč Micki nista le njen oče Jaka in ženin Anže (Hudoba), ampak publika, ki vidi-sliši, kaj govorita Pl Tulp(enheim) in Monkof, kaj naklepata barabi. Jav(nost) je odprto uho nastajajoče SDb. Še bolj v **Matu**, kjer Javpublika spremlja že celotno spletko ne le okrog tega, ali bo dosegel baron Naletel pri Nežki ius primae noctis, ampak predvsem to, da se Mat(iček) zaradi svojih sposobnosti (Nvzvitosti, tj. NvKuluma) iz navadnega gartnarja-Rkdca RR - vzdigne po stanovski-Razr lestvici - v oskrbnika, tj. direktorja, menedžerja, upravnika-upravitelja, v novo MešBržoblast. In z njim Slživelj. V **Micki** je ustvarjeno-potrjeno Slov kot Kmtemelj, kot AVS, v **Matu** se Km širi na grad oz. v mesto, v DžDb poklice. V BTomšičevih **Lahkovernih**, 44, je teh poklicev - v trgu ali malem mestu - že mnogo, v **LjDa**, 60, je SDb že nemalo slovenizirana, Slci so trgovci, Srebrin, in Izbi, dr. Mirko Snoj; Čita že opravlja svojo nacionalizirajočo nalogo. Dr. Slavomil iz CKosove **Strasti**, 61, dr. Dragič iz **Vic** itn. so sami že Narzavedni Žursti, sodelavci Novic in/ali časnika SNar. ČD so tudi objavljene v Sčasopisju, **Strast** v Nanosu, slovenskem zabavniku 1861, Bilčeva **Slovenija oživljena**, 61, v Slov. glasniku.

Ptja je to DbLibJav PoV omejevala in celo ukinjala, a Kritni Slzbi, seveda ne Mikeln v **Dežju** in pod., 54, jo vračajo, Dine v **SAnti**, 59-60, Priž v **Aferi**, že Javor(šek) v **Steklu**, 55, in Tor(kar) v **Žogi**, 55. Da ne govorim o Mraku, **Robespierre**, kmalu PoV, ki pa mu Ptj-priganjači a la Mile Klopčič preprečijo uprizoritev; da bi bili **Rdeča maša**, 46, in Majcnova **Revolucija**, 50, uprizorjeni, seveda še dolgo ni bilo misliti. Ptja se umakne šele v drugi polovici 80-let po zmagovitem prodoru **Glave** v MGL; **Dola** pa je projekt EtČla, ki naj bi nadomestil Ptj-hlapce oz. neofD, ki deli ljudi na Gose (Ptjkader) in služabnike. **Glava** in **Dola** sta, ponavljam, prelomni drami na liniji - ravni - DbZge, s tem DbJavi. Goša, tudi jaz in MGG verjamemo, da bo s padcem Ptje nastala vendarle nekako PozSDb, čeprav se zavedamo slabosti Kpla in LD; a se jih ne zavedamo dovolj. Ne smemo se jih dovolj zavedati, sicer bi izgubili aktivistični zanos.

Ko se ta zanos izredno hitro - kot gozdni požar - širi na vse Slce, tudi na tiste, ki so bili do nedavna Ptjpodrepaniki, Jamdreki in Antonius Jerolški, torej najhujše Etgovno -, se midva z Alo umakneva v drugi plan. Oceniva, da se je bliskoma namnožilo dovolj povzpeticov, ki bodo Ptjo navrtali od znotraj. In so jo; a so vnesli ne le vanjo, Ptja je izdihnila, ampak v SDb, ki je nastala - v PMLD -, sami sebe, Utinteres, da o EtDbi PrM-NKNMeša ni bilo več sledu; odločilne pozicije so prevzeli in s tem postali vzor vsem ostalim pokvarjeni KplLibci DSD kova, Paš je postal minister v prvi vladi, in zagrizeni DSDKlci, Peterle, Capi ipd.

Z Alo sva imela prav, da sva zapustila NoRo in KulPolsceno, kakršna je nastala na prelomu 80-ih v 90. leta. Ker so norovci čutili ogabnost UtAgrEkzKlde trgovčičev in lakomnežev, so skušali odsotnost-poraz DbČte, za katero se je zavzemala Goša v omenjenih treh Kodah, nadomestiti z GentNclom, z Magldeolo Narojenosti, St Sibiti, StŽ itn. Od slabega še slabše: dve hudi, na stranpot zavajajoči zmoti. Z Gošo sva začela še intenzivneje iskati Dt, v KCi, nato pa, ko sva odkrila njen Notdebakl, vse bolj na robu vsega in onkraj. Nasledek tega najinega Isa je Gošina trpka Koda **Vas**.

Še glede najinega razmerja s KC v 80-ih in 90-letih. Goša je prav za prav že v tretji Kodi, v **GošVidi**, predvidela razvoj SDb; sredi 80-let je prehajalo v Kritrazmerje do Ptje že toliko bivših Komstov, da se je dalo predvideti, kakšna bo Prih SDb oz. njena »elita«: sestavljali jo bodo isti ljudje kot prej, le z novo Ideolo-alibiji, potrebnimi za izvajanje oblasti, za okoriščanje. Zato se je Goša obrnila od Dbakcije, od lika tvegajočega pogumnega RazisŽursta, Sonje in Dbangažiranega inženirja Petra, oba iz **Dole**, k temam Dti, ki se nahaja na liniji med PriIntEtDno in Tro. Ta smer pa je bila takšna, da je bilo najprej treba preizkusiti, koliko ji ustreza reformirana - NotEt predelana - KC. Takšna KC, kakršno sva z Alo doživljala MV-II, ni prišla v poštev, bila je s Ptjo le MimDč, torej EDč: Kfz. A KC je PoV - predvsem pa po II. Vatikanskem koncilu - trdila, da se je Not bistveno spremenila, postala iz FKČe EvKC. Verjela sva ji, se ji v tem pomenu približala, vstopila vanjo, se zanjo - za EvKrš, za OK - angažirala. To nama bi preprečilo, da bi se umaknila v zgolj InH, a se ne udeleževala na Polpolju, ki je moralo postati ponovno isto: kot AgrEkzKld le boj-tekma za (ob)last.

Najnazornejše se da zadevo prikazati na odnosu do hudiča. Taideolog SKČe, Stres, s katerim sem imel nekaj stikov, je sledil Janžekoviču in trdil, kot baje celotna linija lazaristov, da hudiča ni, da ni več potreben; sam sem govoril o

tem, da je JKr izpeljal vse ljudi-grešnike iz pekla, da v peklu, ko je prišel predenj, ni bilo več nikogar; tako pravi tudi ena od srednjeveških KC legend. Zadeva je bistvena: če ni hudiča, odpade Sš do zla-zlih, nadomesti ga Rad LdDr. KC ni več EDč. Ker je tudi Ptja nehavala biti EDč, se je oblikovala nova dilema: ali LD Uža, Heda, Lbn - (s)last; to sem odklanjal že od časa Pers. To bi bila PMLD, v kateri povsem zavlada RMg Lud; NDM. Ali pa EvKrš, ki ima sicer za Dbokolje - Dbsistem - PMLD, ta je nova etapa v DbZgi, a ga od znotraj preOsm, mu daje smisel akcije OK (ali najprej EK). KC je torej v tem koristna; je posrednik - nekakšna pogojna institucija - med Tr in TSom. Treba jo je deMag, kar je bila naloga II. Vatikanuma. Če odpade FP-IdeolSš (AnK), je narejeno mesto za Rad akcijo LdDr. Na to sem stavil vse.

Jeseni 80, ko sva bila z Alo pri SPE v Argi, to je čas pred padcem berlinskega zidu in zmago DEMOSa na volitvah v Slji, mi je SPE in z njo SKC zatrjevala, da se je veri v hudiča odpovedala, s tem vsakršni Demonaci in Diabaci (diabolizaciji), kakršno je gojila ne le MV-II, ampak še PoV, v SPED, glej Jelovo **Vst(ajenje)**, Vombov **Napad**, Kociprovo drugo **Svitanje** itn. SPED sem razumel kot linijo SimčMladosti, o nji sem napisal 90 (in o Debeljakovi **Črni maši**, ki sem jo razumel analogno) obsežno razpravo. Snežna kot zavestna žrtev skuša spraviti svojega klavca-rablja Matjaža v nebese, v odrešenje; problem pušča dramatik sicer odprt, a smer je Pra.

Brž ko pa je začela Katgrupa zavzemati oblast, najprej znotraj DEMOSa, nato z Janšo, se je kar hitro odpovedovala EvKršu, vračala je Hudiča kot AbsVrto, brez katere ni mogla zvladati; Hudič - Ptja, nato Lib - je bistvo AnKa in AnLiba. Bolj ko se je odločala za to smer - za regres v FKc in v Kfz -, bolj sva se z Alo oddaljevala od nje, dokler se nisva - od srede 90-let naprej - povsem ločila, iz KCe sva celo izstopila. Iz koncilske ne bi, iz KfKCe sva morala. Dramatiki, ki so kazali odprtost do koncilske KCe, glej Kremžarjeve **Brate**, so regredirali h Kfzu, glej **Razpravo** in **Na pragu**, obe drami sta iz konca 90-let.

Na PMLD sva pristajala, kajti slaba je, a vsak Tot je še slabši. Ptja je ječa, iz katere se je treba osvoboditi, rešiti; Lib je past, prav tako je potrebno reševanje iz pasti, vendar je mogoče na osnovi večje Sve. Zapeljevanje je hudo, a manj nasilno od Ptjeterorja. Na Kfz nisva mogla - niti ni bilo treba - pristati, je čisti regres. SNcl je bilo treba obravnavati Krit, in sem ga, glej moje analize **LTuga** iz 91, glej Pniz **SPJ-Tugo 1**, sprejeti pa SND(žo), ker je glede na SrbJugo manjše zlo; je tudi pogoj za vstop v ZahÉvro kot EU. Treba je hoteti postopno - kar hitro - zmanjševanje pomena NDže, s tem tudi SNDže, vendar ne v dobro Hrške ali celo Srbije; tudi ne v dobro lte ali Avse. Narmoment postaja v EU vse manj pomemben. Slzbi tega sicer ne razumejo, mislim na Kulnike - zagamane tupkote, kot je Top -, a dejansko nič ne morejo, razen da krakajo, se pritožujejo, si želijo nazaj nekdanje oblasti, da bodo kot jezikoslovci zakonodajavci Nara, ali kot Umtki, Šel, ali kot ideologi StŽa, STH. SrKos pa ni ne eno ne drugo; je le prirepnik zdaj te zdaj one oblasti.

To najino platformo je Goša uprizorila v Kodi **Vas**. V primerjavi z **Any** je **Vas** bolj TradKoda. Ker je njen motiv Zg - oz. sodobnost - Slova, obenem pa temelj Slova, kar je Preš(eren), je normalno, da je drama bližja Tradi, tudi po obliki. Po svoje bi se dalo reči, da je tudi **Vas** Traga; če je dal igri **Any** avtor podnaslov Traga, velja to tudi za **Vas**. **Any** se konča kot grenka TragKoda, polet izven našega osončja se ponesreči, ker prevaga interes interNackKapa; v

tem pomenu je **Any** po PSti neole. Analogno se ponesreči Preševa vrnitev v Sljo okrog leta 2000. Preš se vrne poln naivnega veselja, pričakovanja, češ, v času od njegove Si pa do samostojne SND je minilo poldrugo Stol, Slov se je razširilo, poglobilo, zmagalo; ni hudič, da je bistveno Dgčno od tistega okrog leta 1849, ko je tip SNardrame lovsko-pivska spevoigra **Jamska Ivanka**; vmes se je zgodilo strahotno Trp Slcev na soški fronti, glej obe **Kavi**, Trp MV-II in zmaga Slova v nji, glej **Rojstvo**-NOBD. A Preš je razočaran. Dž je res poslovenjena, njeni prebivalci, posebno elita, pa je natančno ista kot v BTomšičevih **L(ahkov)ernih**, napisanih že za časa Preševega Ža; Slci niti lepega EtMeš lika knjigarnarja Serčeta iz Smoletovega **Varha**, 1840, ne dosegajo. Ena sama egoistična, klavrna, ničesna banda pohlepnihih, z obema nadkozloma vred, bivšim Rodeurjem in današnjim Matajevimi Matijo Urankarjem, ki pôje in pojé s svojimi ovčicami, vse na čast St Krizostoma.

V **Vasi** se Preš izvije iz bronastega spomenika na Preševem-Marijinem trgu, oživi, se da na razpolago vrlim Slcem, ki z njim neusmiljeno manipulirajo; ko spregleda, se zagreni, edino rešitev najde v begu. Kot spomenik ni vzor Slcem, ampak ujetnik brona, tako obtežen, da mu je vzeta vsa Sv. Vrne se v legendo, le da ta legenda ni več spodbujevalna, kot je bila za Prijatelja in Prte, glej Prešbrigado, ampak alibi lopovom, tj. Utinteres AgrĖkzPldam kot tekmečem na Strgu. Goša sporoča: TS je neživljiv, seveda za tiste, ki so ohranili DušNoto in iščejo DtBoga, UnBDra. Ne pa za TS koristoljubce-polaščevalce; za te je celo optimalen. Kakor za koga. Na eni ravni se dajeta Janša in Rop, na drugi DrČl, ki - morebiti - nastaja, in IdČl. **Vas** je Rad obračun s TSom, s tosvetneži, Idljudmi. Drsvet je dosegljiv le skoz nič, ki je vmes med Tr in TS.

Ta nič naveliko uprizarja DaSD, od Dinetovih **Čečkov** in **Igre za igro** do FRud(olfovih)**Možgov**, do **Any** in **Vasi**, v katerih nastopa nič kot ničes, kot vsebina Dbe. Med **Any** in **Vasjo** je razlika predvsem v konkretni ĖS analizi, kaj in kakšna je DaDb; za Tadla je to interNacKap, za Gošo IdB kot AgrĖkzld LudTrgbivanje. Še večja pa je razlika med dramama glede ocene-predloga, kako oditi s TSA. Tadel predvideva pobeg-umik na kozmoplovu s planeta Zemlje na kak drug planet oz. zvezdo, a znotraj vesolja, kakršno je, Marnik je aspiracije razširil na Sirius, ki je pasja zvezda (Marnik se ni zavedal, da je Pes ZnaSi za Slce, da smo Slci pasji zarod), Ala pa ve, da je vse veselje isto, delano po načelu IdBa, težnosti, fizike. Tadel tudi ne odklanja Ža, Ž pa je za naju z Gošo vrh IdBa: je AgrĖkzld kot takšna. S stališča Goše Tadel ni dovolj Rad, ne prehaja - niti v projektu - dovolj drugam. Umika se le zelo daleč, pa še to se mu - iščočemu Člu - ne posreči, medtem ko meniva z Alo, da je treba NejDam. Ne le N(apr)ej, ampak predvsem D(rug)am. V Dt. Tja pa ne vodi nobeno vesoljsko plovilo. Preskok je mogoč skoz nič na Dr stran. Zamisel je pripravljala že Strniša, tudi v **Vesolju**, a je še ni izdelal, Dti še ni dovolj (raz)ločil od samega vesolja, kar se najlepše vidi v Magagresivni NA **Driadi**.

Vas pravi: SNar se bo še nadaljeval, a kot grupa-ustanova ničvrednih; zato je vseeno, ali obstaja ali ne. NarNih, bi rekli pahorjanci (BorisP, Vitherojič iz zamejstva, ne BorutP, eden najmanj slabih DaSPolikov). Goša je nehala pisati drame, kajti kako naj se motivira k pisanju Umeti (ali vsaj Žura, angažirane SD), če ni cilj-Vrta, ki je pred njo, nič vreden? Zato postajajo DaSD vse bolj ali zgolj tržne, pisane zgolj po merilih DurgeDinj, ki vsak mesec znova preverjajo, kakšen je utrip-interes občinstva. V tržnost je vstopila tudi najina hčerka Aka, s

Hiacinto, prepričana, da z njo tudi zdravi nesrečne DušNote žensk v meni, tako ji pišejo in se ji zahvaljujejo; a tako pišejo tudi ČirZlcu, kot sporoča v intervjujih, le da zdravi on kot Ata Nara vse, od dojenčkov do senilnih starčkov, njegov diapazon je veličasten, je kot plemenski Vrač. Aka ve, da trži, ČirZlc (predvsem) sam sebe farba, da betonira Slov, to pa je postalo od količin betona, sam ga je naložil zraven na tone, že trdnjava, kljubujoča viharjem iz **PrešPzje**. Hočem reči, da zadevo poznam od blizu, s hčerko se NotIdn, saj izhajam tudi iz svoje VelDne, glej našo pisemsko korespondenco **Forum I** in **II**. Če ima Čl VelDno, najde v nji vse. Mlajšo hčer je napadel rak, dojk; starejši sin, Hanželj, je postal neole, ki ima obenem največjo plačo v Sliji, enako kot Preds Dže; iz fejest fanta karikatura. En zet je ideolog razbremenjevanja, drugi fanatičnega Km dela, en Krimsleparije, en praktik športa. Vnukinjin soprog je uspešen menedžer, trguje z nafto ... Moj ded dr. Robert pa je bil bolj kot Škrobar, glej Kraigherjev roman **Kontrolor Škrobar**, 1914, pravkar ga bereva oba z Alo, jaz sem ga prvič pred natančno pol Stola. Primerjava TaSlce in DaSlce. Kako težavno so živeli pred I. SvetV, glej tudi majhni svet Ganglove **Sfinge** in/ali Kraigherjeve **Školjke**, posebno na - spodnjem - Štajerskem. Koliko Hera je bilo potrebnega, da s(m)o se ustanovili, ozavestili, institucionalizirali, utrdili, osamosvojili maja 45. In kakšna beda so potomci nekdanjih Herov! V primerjavi z bračo Podobniki-Pokončniki sta bila celo Škrobar in dr. Robert, ki je iz Naropredelitve postal Slavko (Slovan), Hera; bedna kot IntiOsi, Pijženskarja (ni tak tudi MBP Grafči?), a trdna - skoraj mogočna - v zvestobi lastnemu Naru oz. ideji Nara, ki sta jo morala šele realizirati in to v težkem - tudi Et - boju z nemčurji in Nemci, dr. Slavko celo z lastnima bratoma dr. Tinom in dr. Fritzem.

Na kratko še o tretji SD konca, o **Križu**: lotil se ga bom - na ES način - tik za analizo **Any**. Tema **Križa** je MagRlga: koliko Maga, koliko Rlga? Gre za prehajanje iz Ža v S in nazaj? Torej le za VS? Vidi Briš(ki) rešitev v tem, v CiklMu NA tipa, na liniji že **ŠelTriptiha** kot (TeVe) drame? Koliko daleč v Krš (celo v EvKrš) sega Briš? Koliko je le po Beckettu posneta CinlrTraga? Koliko celo lahkotna LudRca le-te na liniji Jesiha in **Sadežev**? Kombinacija vsega tega? Če gre za VoM, ni konca, ampak ima - je - vsak konec nov začetek. A kakšen začetek je lahko **Križ**? Res lahko poročnik Krippner iz **CrkKave** vstane od mrtvih? In kaj bo tako vstal počel? Če vstane JKr kot FKr, je jasno, kaj bo počel: kot vojskovodja bo vodil Stvojsko Kfz Slcev in Kanov v SV zoper Komste in Libce, glej Ehrlicha in Lapa vBRozovem **Člku**, Junaka v **Vstu**. A če se ta VoM zgodi zunaj KČe, kaj-kakšen je? Kje se sploh zgodi? KČ mu da prostor: samo sebe kot bogovo - St - telo. V **Križu** pa je križanje enako čaranju, odrešenik je Čar(ov)nik. Pa je še mogoč Čarnik po tem, ko je vsakršno čaranje razkrinkal Šel v **Svatbi**, v liku Lenke? Mar DaSDramatiki ne berejo, kar so napisali njihovi predhodniki, in ne vedo, do kod je že prišla SlZ? Če so le v EmpTSu, res ni treba, da bi kaj brali-vedeli, saj je vse, kar ponudijo tržni publiki, v redu, le da ta ponujeno kupi. V PMLD med svetom sleparije in Sime načelno - Strno - ni razlike-razločevanja.

Ponuja tudi Tadel le tržno blago, moden motiv, ali misli resneje? ES analiza bo dala na to vprašanje morda temeljitejši odgovor; ali pa ne. Kako danes razložiti pisanje po trendu od resnega, ki išče Dt? Včasih je zadoščalo, da je SD iskala-konstruirala (RR) Slov, tudi UHo. Danes se je tudi UH RR v ČIP, s tem v vse bolj prazno retoriko neole farse-Gleda. Bom zmogel razločevanja?

Tako za Fz kot za Kom, a tudi za KC je Tip €Dč smodel; torej Ideaca (sebe, NSSi) in Demonaca-Diabaca drugih, tujcev. PSt potrebuje ldboga in (ld)hudiča. RLH naj bi bil VIS, ki je MimDč-€Dč presegele; pa ga je res? Kolikor se RLH RR v Ncl (Gent), €Dča ne preseže; glej **Tuga**, v **JTugu** lik samega Tuga kot hudiča, v **LTugu** lika škofa Hildeberta in grofa Gerona. V Šorlijevi SNcl drami **Na Pologu** je hudič Nemec Kulmer. Kako pa je v PMLD, kamor sodi tudi **Anų**? In kako je v EtHumu, ki je v 80-letih uvajal postPtjDbo kot Pozsistem?

Goša je v vseh treh Kodah iz srede 80-let Rad Krit do Ptje in njenega DbPolsistema kot do terorja, ki ne dopušča Sve ljudem, ki so PO in skušajo biti SAPO. Ne bi pa rekel, da nekatere figure teh dram demonizira. V **Glavi** so predstavniki oblasti, Dimnik, Mižek Figa, pomočnica direktorja Marija Hilf, uradniki, manipulanti, celo Trag v svoji slepi strasti, ki pa ni hudičevska. V **Doli** je direktor Vodopivec mali despot, njegov oproda Jaka nasilen-lumpen bedak, ki vodi malo bando linčarjev, a njihovo sicer očitno zlo ni tolikšno, da bi bili predstavniki metafizičnega Hudiča. Ptja je Negsila, treba jo je odpraviti, ne pa likvidirati, kot se iztreblja zlo; prav v tej razliki je bistvo, velja tudi zame, ne le za Gošo. Od norovcev sva se oddaljila šele tedaj, ko sva uvidela, da prehaja njihova Krita Ptje v AnK (po modelu Anfza), kot regres v MV-II PSto. V **GošVidi** so akterji ObDbe - Poliki - enako slabi kot PvtLbn Hedsti, Koordinator in Sodnik enako kot advokat Bert, a teror in Etpokvarjenost enih in drugih je Tip poteza vsake ObDbe, ldbA, ne terja SV zoper te bolj klavrne kot zločinske pojave; zločinstva v **GošVidi** ni. Tudi v **Vasi** ne. Poliki in podjetniki so ničvredni, a kot Libci, kot Utinteresno delujoče Agr€KzPlde. Goša že v trilogiji iz srede 80-let dejansko analizira pod partijskim pokrovom nastalo LD, ki ni sprejela EtHuma in NKNMeša ČD-60. Za naju je bil tako v 80-letih kot v 90-letih problem, kako vnesti v LD EtHum oz. kasneje Is Dti (vero v obstoj UnBDra), ne pa, kako Ptjzločinski sistem pokončati, njegove predstavnike obglavljati, se boriti zoper nje, kot se bori danes DSD, Bükova stranka, ki hoče zločince spraviti pred sodišče, začenši z Ribičičem.

Paradokсно je, da PMLD proizvaja zmes Lbna - Luda, RMge - kot Cindrže tržnosti na eni in RadKrite sistema s stališča neolece kot retoričnega alibija za dejanski Lbn. fRud(olf) je še direkten, v nastajajoči PMLD nastajajočega CinLbna ne skriva, upa si ga priznati, cinično ga poriva v DbJav kot tako rekoč edino smotrno €kP držo. (Kaj ostaja v tej drži še €kP? €ksistenca se RR v V-logo, P-personalnost v masovnost.) fRud vleče ta svoj trdi model od **Veronike** do **Možganov**, četrto Stola, medtem ko ga začenja Jesih, glej **€n sam dotik**, že Prikr(ivati), izdeluje nekak prijazni ljubeznivi, celo rahlo sentimentalni ludLbn. Oba sta še avtorja, ki sta se Duhoblikovala v 70-letih. Vse Dgč pa je z mlajšimi avtorji. MatZup predpostavlja EtH(um), ko kritizira DaSSS, glej **Pianista**. Še dlje gre Möd(erndorfer), ki z lahkotno gesto druži tržni uspeh in vsiljivo neoleretoriko, ki naj bi bila dedič tiste iz SD-30, Kranjčevega **Detektiva Megle** ali Roševih **Mokrodolcev**, ti PoV obnavljajo **Meglo**, ali Ingoličevih **Krapov**, ti PoV obnavljajo Kranjčevega **Direktorja Čampo**. To pa je že sleparija, SZSL. Neoleca je v 90-letih in danes prazna gesta, karikatura PV Lece. PV Leca je res tvegala €kP obstoj Pskov, Čufarja in Moškriča je oblast zap(i)r(a)la, Möd se trudi dobiti nagrade in imidž v Dbi (v PMLD), ki jo

navidez podira. V Resi ji služi, kot je dolg in širok. Kot ji služi MatZup. Morda še najmanj Hočevanar, glej **M' te ubu!**, in Kodrič, glej **Karusel**, ki sta med temi dramatikami najbolj surovo trda, najmanj sleparita. (Tip: oba sta starejša.) A kako je s Tadelom in **Any**?

Any se postira v okvir Neolece. Vlogo Hudiča prevzame v tej drami interNackKap, predstavlja ga »finančnik« Gregory Martin. Ni čudno, da sta si neoleca in SPED (DSD) v konfliktu; Ko(ci)per je v **Svitanju II**, 54, pripisal vse zlo atomskemu Zniku Fedinu iz SovZe, ki je obenem KGB vohun (podoben mu je »izvršni direktor KGB za Švico Valerij« iz **Any**), medtem ko zastopa Ideaplat Čtk CIE, Her Gowan. DSD je še danes na strani ZDA, medtem ko se Sineoleca z vso silo obrača ne le zoper Deco v ZDA, zoper Busha, ampak zoper ZahKpl kot tak. A nima pri tem nobene rešilne ideje, kakršna je bila PV MrkKom, ki je Fasc(iniral) Sinco in ZahÉvrlInco. SovZa in Kominterna sta bili realni Vojsili, lastna Dž, že udejanjeni zemeljski raj, kakršnega iščejo ljudje že od pamtiveka, na duhovito Irnačin tudi skupina v Écovem **Baudolinu**. Tadel ne kaže nikjer v svoji drami takšne fasce, zanj zemeljskega raja ni, prenaša ga pa v daljno veselje, na rob znanega.

Ta raj ni Dž z vojsko in Polmočjo. Nihče ga še ne pozna; dejansko niti ne vemo, če je, Pozljudje, dr. Stella Scofield, 35-letni fizik, le verujejo vanj. Je **Any** Resa Mödove Kode, v kateri se Möd dela, kot da pozna PraPolplatformo dejanske PozDbé? Ali pa spravlja tudi Möd, enako kot MatZup, PozÉtH le v DušNoto Pskov, v konkretno psiho? Se Tadel in Möd zato bistveno sploh ne razločujeta, le da konstruira Tadel poskus poleta - odleta - s TSa na Émpplovilu, torej naj bi IdeaDb nekje vendar stvarno bila, sputnik mora pristati na stvarnem-fizičnem planetu-zvezdi; medtem ko za Mödovega junaka tak fizis kot Db ni potreben, dramatiku zadošča, da TS - DaSljo - Morobsoja, da sam sebe izvzema iz nadletavanja libtekmecev, ki se podijo za denarjem in uspehom? Möd vsem vidno goljufa. Tadel ni tako neskropulozen; vendar, seže dlje od svojega kolega?

Tadel je z **Any** Tip za Dalesceno Slzbov - predvsem Žurstov -, ki se tako rekoč Morpoji od odpora do interNackKapa, tega pa zastopa - tudi kot Dž in na Vojravni - ZDA. Tadel spozna, da se TSu ne da uiti, vsaj tako dolgo ne, dokler vlada v njem FinKap. Je skrita misel - sporočilo - **Any** v tem, da je FinKap Hudič, ki ga je treba likvidirati? O tej in takšni likvidaciji Tadel ne govori, je vidno ne pripravlja, kot je pripravljala likvidacijo KplBrže PV Leca, od Kreftovega **Lo-05** in **Kur** do Brnčičevih **Štirih sten**. Ker Tadel ne vidi rešitve, podnaslovi svojo dramo Traga. A kaj pomeni neoleca brez predloga-platforme konkretne rešitve v ZgDbi? Zgolj ÉtKrito, to pa je že Lenin zavračal kot strahopetno. TaMešInco je zmerjal kot penaste gobce, ki veliko kvasajo, a nič ne naredijo. Lenin je vedel, **Kaj storiti**: sodelovati v pripravi realne LReve, z vrhom v Oktobrski Revi; enako sta mislila KaKi in pred 40 MOč. Res DaZahÉvrneolelnci ne preostane drugega, da se po grenkem izkustvu NemRdečih brigad kot Radskupini, ki se ji ni posrečilo potegniti za sabo NemProla, odloči za podporo islamizmu, vse do terorizma Ibn Ladnovega kova? Strno je ta Rca logična. Al Kaida prevzema - z mojega vidika kot karikatura - vlogo PV KomPtje. Razlika med obema je zame kljub klavskosti in terorju Ptje velika. Ptja je temeljila na ALHu, ki ga je z Redo deformirala, a je nazadnje propadla iz sebe, ker-ko se je vrnila k njemu, k SoDi, tako Gorbačov v SovZi kot Kučan v Slji. Te možnosti islamizem nima, saj Muslo zaenkrat ni pokazalo

analogne Stre, kot je RLH. Podpirati islamizem je bistveno hujše SSL, kot je bilo podpirati PV-Ptjo. Kateri SDramatik - SKulnik - bo prvi vidno podprl islamiste? Je to že Štrbencelj? Sadamova ljubica Žvegla potepuhova?

Ni Leca, ki se kot neoleca v PMLD ne more odpovedati tržnosti, s tem Kplu, le Psleca? Ni s tem Krita Kpla le PsKrita? Ne nese zato zadevne SD v SeH, ki je Morprotest, a še ta SeH je le PsSeH, če imamo za PriSeH tistega iz srede 50-let, TorkD, **Delirij**? Ker **Anų** ukinja Slce, se sama postavlja prav tako na interNac stališče, le da to ni stališče interNacKapa, ampak interNacĖte, ki pa se, žal, izkaže le za čustvo DušNote, tej pa se niti en sam pobeg s TSa ne posreči; PsSeH moralisti so diletanti. Naj so med njimi celo Nobelovi nagrajenci, enako so neuspešni kot J(ugo)atomske fiziki pod Rankovićem, ti so delali tako atomsko bombo, ki se ni - ne bi - razpočila; s tem delom je začel EtHumst - pristaš kvekerjev - Ivo Supek.

Anų je drama, v kateri se nastopajoči v glavnem pogovarjajo; akcije je malo. Novačanu se je v **Nadčloveku**, 1939, nazorneje posrečilo pokazati brezizhodnos sveta tik PV. Negliki, to pa so kar vsi ljudje kot predstavniki TaDbe, se znajdejo v rešilnem čolnu, že po potopitvi ladje, ki je ZnaSi za ves svet. Bodo našli otok rešitve, kot ga je Robinson **Crusoe**? V **Anų** ga begunci ne najdejo, a k njemu niti ne odplovejo. Tadel prizna, da je TS za barabe življiv; ljudje - trdi SSS - se v PMLD prav dobro počutijo, ne predvidevajo katastrofe, nasprotno, računajo na stopnjevanje gmotnega standarda in vse večjih Užev; tako - pravilno - ugotavlja Goša v **Vasi**. Novačan se sooča s katastrofo-kataklizmo, ki je okrog 1940 res že na vidiku. Je pa - celo bistvena - razlika med **Nadčlom** in **Anų**. V **Anų** nista NarNaca nobena Vrta več. V načrtovanju bega s TSa sodelujejo Angleži, Američani, Rusi, dr. Sergej Vasiljevič Talenjekov, 40-letni molekularni genetik, Iti in Itke, dr. Lucia Puccini, 30-letna zdravnica. PozVrta ni več vezana na naš Nar.

Vse Dgč pri Novačanu, kjer brodolomci nazadnje trčijo na osameli otok, ki je drugo ime za zemeljski raj, za vrt Eden. V njem - v votlini sredi otoka - sta (na)rojena Blaže in Nežica, naše gore listje, Slc in Silka, ki - sta predestinirana, da - bosta prerodila Čloštvo; Novačan je patološki GentNclst Slova. Treba je bilo počakati le nekaj let, pa se je skazalo, kdo sta Blaže in Nežica: dr. Hacin, šef Ljpolicije, in gospa Tainta, ki je služila kot kurirka med jeseniškim in Lj GESTAPOM; v Argi sem spoznal njeno hčer, simpatično gospo, poročeno Bertoncelj. Seveda je bila ta kurirka Silka in niti ne po mučenju prisiljena v Izdo, kot Rancingerjeva soproga, ki je izdala vso štajersko Ptj-mrežo. Jeseničanka je delala iz prepričanja; z vidika MV-Dece je bila NeČi kot Nežica. Analogno bi za par, ki ustanavlja novo Čloštvo, vzeli lahko tudi Krma in Nino, **Rojstvo**-NOBD, Kidriča in njegovo VOS-soprogo Zdenko, Kardelja in njegovo soprogo Pepco. Zgodba obeh parov je nazadnje ista: obešenje. Hacin obesi Ptja kot Vozločinca, 46, Pepca se obesi sama, ko spozna napačnost svoje Žodločitve za Ptjo. Ne naveže na to obešanje Briš(ki) v **Križu**? Tadel ne eskalira do tolikšnih konsekvenc.

Američanka Stella in Rus Sergej sta ErS ljubimca; spoznamo ju, ko sta v Intpoložaju v postelji. Na Ėmpravni si želi priti Serg(ej) v ZDA; po zlomu SovZe je položaj Znikov v Rusiji klavrn, v ZDA sijajen. Vendar drami Ėmpnivo uspeha v Dbi ne zadošča; ta nezadostnost je vrednostno izhodišče **Anų**. Stella se pri priči zavrta v Serga: »Resno te sprašujem. Zakaj pravzaprav živiš?« Vprašanje je kar se da neposredno; najbrž se v Realz Umetdrami ljudje tako ne

sprašujejo; **Any** je v nemajhni meri Žuresej, kar je v skladu s tem, da je avtor dram Žurst.

Tadel čuti potrebo postaviti globlja vprašanja od tistih, ki si jih zastavlja kot praktično-pragmatični PMČl v tržni Dbi. Ta Tadlov namen je simpatičen; žal je moč njegovega odgovora šibka. Vendar, je moja moč res bistveno večja? Bolj sem Rad, ko segam v Dt; pa ima ta Dt večjo predstavnost? Ni le bolj Abst, zato manj naivna? Morda pa ne; naj poskušam Dt »opredeliti«, kolikor se da. Dt naj bi bilo nekaj-nič, kar je onkraj MePov in paradoksov, v katera se zapleta IdM. Znan je ugovor zoper Katboga kot Vsemogočnega; ali lahko bog, ki vse zmore, ustvari skalo, ki je ne more vzdigniti? Če je ne more ustvariti, ni vsemogočen; prav tako ni vsemogočen, če je ne more vzdigniti. Vprašanje je takšno, da dokaže njegovo nemoč: nič volje-moči. To mi je blizu. Šele onkraj tega niča se začne območje Dti.

Slehernik je po NvŽu Id, najprej Ožld itn.; v bistvu (kot Ž) AgrĖkzld. Če velja LdDr, ne more-sme veljati kot ljezen do Dra, ki je sam na sebi Id. Ta Dr mora biti prav tako Dr, kar pomeni, da je Dr zase in za vse ostale-druge. Če-ko ga ljubim, ne ustreza svojim interesom, ampak se sam postavlja v analogno vlogo, v kateri sem jaz, ko ga ljubim. Je Dr šele s tem, ko tudi sam goji LdDr. Goji do mene, ki sem - naj bom - Dr, in goji jo do tretjega, ta do četrtega itn. Tako - z LdDr - ni mogoče vzpostaviti Idsveta, IdČla, ki je že kot Ožld AgrĖkzld, kajti vsakdo je kot DrČl »le« LdDr, ljezen do Dti.

Tak - tako nastal - svet (če je sploh stvarno mogoč), je brez PnMa, bistva, biti; je PzM, zmerom odprt(o) do Dra. To ni svet fizisa, ki deluje po zakonu vztrajnosti, težnosti. Vsaka materialnost že fiksira kot Utinteres, kot telo, ki odkriva ostala telesa, je s tem AgrĖkzld. Dt je torej amaterialna; mar le Etvolja do tega, da ne bi bilo nič k(ot)-Ž? Se ne vračam s tem k predpostavkam angelizma, k naravi angelov, ki je negmotna, netelesna, eterična, pod predpostavko, da je eter nekaj, česar ni, torej nič, ki pa ima v sebi silo LdDr? Ne artikuliram le nanovo - z novimi besedami - zamisel praKrša o nuji RR IdČla v angela? Ali pa naj se zadovoljim z LdDr le kot z usmerjevalno dejavnostjo, zgolj kot z maksimo: čim manj ravnati po zakonu Ide, čim več tako, da nastaja PzM za soČla, ki pa je PČ le v primeru, če ravna analogno tudi on in ustvarja čim več PzMa za soČla, za nadaljne soljudi? Pomeni ta maksima umikanje pred vsem, kar j e, pred bitjo? Bi v to maksimo sodil tudi Tadlov - Stellin ... - beg-umik s tega planeta v vesolje? Gre za Rco budizma, saj vemo, da je vsaka dejavnost nasiljevanje - pollaščenje -, dopuščena pa bi bila le dejavnost umikanja pred dejavnostjo? Mi ni ta model tuj, saj ne gre skoz THM-krog, ampak se mu ogne, se pred njim ustavi, se odloča za nekaj nič, ne pa za Nast Dti?

Za vzore DrČla - s tem tudi Dti - sem dozdej navajal **SAnto**, **Brez sveče**, **Proces**, **Samoroga** in njihove protagoniste Anto, ki se sama daje za mrtvega brata, ekskaplana Sergeja, ki se namenja novorojenčku, Ješuo, ki se zavezuje Bogu, Uršulo, ki se pripravlja na grmado in s tem na prehod v Tr. Noben od teh likov ni Polik, ni ustanovitelj DbDže, ni Mojzes ali David ali KaKi (na karikaturalen način Rupnik); tudi ni Lin(hart), ki ustanavlja SD-Slito. Je pa - v eni svoji EV - Preš, ki v drugi EV sicer ustanavlja SNar, ga utemeljuje na PogSlavu, **Uvod v Krst**, na RR SZge, na Samu in Celjskih grofi, ki tudi prehajajo v SD, glej FRemčevega in Turnškovega **Sama** in Kreftove **Celjske grofe** oz. že Jurč(ič)evo **Vero(niko)**, več **Ver(onik)** in **Hermana** vse do **RudVere**,

ki je IrAD ustanavljanja SDbDže. DaSPola se še nahaja v risu SNDže, tudi LibPola, glej Ropovo izjavo o podpori bratoma Pokončnikoma, ki sta z zasajanjem Sllipe prenašala Sdržavnost onkraj Dragonje; Rop je s to podporo dokazal, da ne razume novega tipa EU-Dže. Morda je Janša na volitvah zmagal prav zato, ker so - retardirani, še ne razviti - Slci čutili, da on še nadaljuje linijo, s katero so, vsak po svoje, začeli Preš in Lin, Blei in Jeglič. Tej liniji se Tadel odpoveduje zavestno in jasno. Smisla ČiŽa ne vidi v ukvarjanju s SND, ampak v begu-umiku s planeta Zemlja, kar je po svoje analogno ravnanju Uršule v **Samorogu**, le da Tadel silovito reducira Strniševo fantastično Pzjo na površno Žurrazglabljanje.

Vendar Tadel nekaj dobro razume: umik s TSa se druži z ErS, z ljeznijo med Stello in Sergejem oz. z ljeznijo Stelle do Serga, ta njena ljezen pa terja tudi odlet z zemlje. Analogno je čutila ljezen Uršula do Dizme, le da je ni znala - dramatik je ni hotel - fiksno artikulirati, ker bi jo takšna fiksacija preveč približala Idsvetu; zaradi popustitve Idsvetu pa propade Dizma, ki je sicer kot Umtk glasnik Dti. A ko hoče vdreti v Margaritino sobo, zastekleno z vitražem, ki pomeni mejo za polasčanje, se potrdi kot AgrEkzPld. DrČl ne more imeti DrČla, DrČl ni polastljiv-dosegljiv kot telo, torej kot predmet ErS dejavnosti. »Dosegljiv« je le s Charis, kot ErCh. To pa spet pomeni angelizem: konec Seka in s tem porajanja-rojstev; Čl neha biti Sekbitje. Odpade NOBD-**Rojstvo**. Okrog 89-90 sem tako razumel SPED, predvsem lik Snežne v Simč**Mladosti**; Snežna umre kot devica, do Matjaža goji LdDr, ne telesnega ErSa. Enako umre pred defloracijo Mojca iz **Vsta**, le da ta pomaga v SV zoper Ptjo; SV pa kot vojna ne more biti LdDr, je le AgrEkzKld. Menil sem, da je Jel(očnik) to spoznal nekaj let kasneje, zato napisal **Eno samo je potrebno**, opeval lik duhovnika - PrihSnika -, škofa Barage, ki se ne plodi. Zidal sem na pesku, na napačnem pričakovanju; SPED se ni razvila v to smer, Sš do Koma - AnK - je črna strast, je AgrEkzld.

Tadel seveda ne gre tako daleč, angelizem ga ne privlači, niti kot problema se ga ne zaveda. Potreben mu je normalen ErS par - Stella in Serg -, da bi na tuji zvezdi zaplodil novo Čloštvo. Ali pa tudi to ne; kmalu bom navedel, da Tadel izrecno noče NČla, le Nsvet. Pomeni zanj Nsvet le novo zemljo, ki pa jo bodo naselili stari ljudje, čeprav so ti izbrani, najboljši, najbolj Etplemeniti, najpametnejši? V tem je Tadel močno neRad, manj Rad od Novačana v **NaČu**. Tudi manj Rad od NOBD, ki z LRevo kot Rlgaktom ustvarja NČla in Nsvet, glej že naslove NOBD; Kristanov **Za nov svet** in Miheličeve **BSSvet**. Idsvet ne more obstajati brez Sša, pa naj gre za Sš Komstov do DmbKfza ali Katov do KomPtje. Tadel ostaja že v zamisli rešitve na pol poti, pa še ta rešitev se mu - Člu - ne posreči. Kako je torej s smislom v **Anų**?

Stella insistira: »Kaj je smisel tvojega obstoja na svetu? Ali bi bilo kaj drugače, če te ne bi bilo?« Bilo bi drugače le v primeru, da se Sergu posreči odhod s planeta. »A bo kaj drugače, ker si?« Bo, če boš izpeljal projekt odhoda. Ker ga ni, je ostal svet, kakršen je bil - j e -, tj. (z mojega vidika) Idsvet, s Tadlovega (in mojega) nesmiseln.

Stella prevzgaja Serga, odpira mu oči; Serg jo v začetku ne razume: Da živim »zato, ker se nimam jajc ubit, ker je življenje nesmiselno?« A zakaj je nesmiselno? Serg odklanja zastavljanje takšnih vprašanj, zadošča mu zavest, da sta s Stello (on je že dobil Nobelovo, ona je kandidatka zanj) »vrhunska znanstvenika in delava na največjih projektih z največjimi geniji našega časa.«

A v kakšnem pomenu so ti projekti največji? Stella mu bo dokazala, da je edini projekt, ki je kaj vreden, umik s TSa, vsi ostali služijo le reprodukciji tega, kar je, s tem FinKapa. Serg ima vprašanje po smislu za »brezzvezno temo. Nisva new age woodoo pisateljčka, ki s frazami o reki, pa o poti, pa o cilju, pa kaj jaz vem še koji kurac osmišljujeta življenja ubogih ljudi, ki nimajo pojma, kaj početi s sabo.« Tadel se zaveda plehkosti - kratkosti - miselnega dosega NA platforme; pa jo zares zmore presegati? (V oči pade lumjezik **Any**. Govori ga danes skoraj vsak mlajši Slc. Se ne vrača s tem v **Any** duh Slova? Niti ne, saj vemo, da se tako - s pičkarjenjem fuck retorike - izraža danes velik del tudi najvišje Znelite na Zahodu.)

Serg še zmerom verjame v moč Zni; prav on, ki-ker je molekularni genetik, genetika ima šanse za Temspremembo Čla. Tudi jaz mislim tako, čeprav ne stavim na realizacije zavestnih ciljev genetske Zni, ampak na naključne stranske produkte; Tadel presoja genetski inženiring očitno kot neoleca in kot KC: da se ne sme posegati v Nvo. Torej ne izdelovati NČla, ampak samo (po)ls novo zvezdo, v tem pomenu Nsvet, kamor pobegli ne bodo odnesli s sabo tudi Agrčklde. Tadel se moti; odnesli jo bodo, ker smo vsi ustrojeni po načelu Ža. Genetski inženiring bo moral biti brezkraino Rad, da bo zadel na tisto, kar ni Ž ali pa tisto ustvaril. Šele onkraj para ŽS je mogoča Dt. To pa se bo zgodilo, če se sploh bo, čez eone let, ne pa, kot naivno sklepa Znik Serg: »Boga res ne držimo za jajca, smo pa precej blizu.« Vraga smo temu blizu!

Stella misli globlje od Serga; ZDA je v svoji ARF daleč presegla bivšo SovZo, DaRusijo. Stella se zaveda, kaj dela DaZn, ki je v službi - jaz bi rekel lDba, Tadel bi rekel - FinKapa: »Oba veva, kaj so največji mednarodni projekti: najdražje igračke za najbolj pametne otroke na svetu«, za Znike. »Igramo se matematiko, pa različne kombinatorike«, lud, »pa se dobivamo na kongresih«, zaprt krog Znelite, »pa na štipendijah«, med Slci so v ta krog vstopili Janč, Šal(amun), Zajc, Taufer itn. »V bistvu pa smo taki kot profesionalni šahisti.« Točna Kritanaliza šalamunizma, tudi jančarstva, interNac krogotoka, ki služi okraševanju veljavnega sistema. Zajc, Janč ipd. pri tem le še dodatno sleparijo, saj se po svetu pretvarjajo, da so prebivalci velikega nadNacsveta, analogno kot kuščar Todorović, vodja izbrisancev, doma pa igrajo na karto Nadveličin, varuhov StSliske Narbiti. Temu se Tadel odreka.

Stella priznava: tudi nam oz. »nikomur ni jasno, kaj se dogaja.« »Do kod lahko seže človeški um?« Ni vse ena sama ludigra, kot je že pred štirimi desetletji odkril Šal (Jovanović v **Norcih**)? Stella prišteva k Znikom-igravcem tudi finančnike; tu se, kot pokaže drama, moti. FinKap se sicer tudi igra, seveda z ljudmi, a se obenem zaveda, kaj je - edino - vredno: (ob)last. Oblastniki so nad igravci. Igravci so navsezadnje naivni, izdelujejo predstave (Gled), oblast pa jim diktira pogoje igre, dopušča jih in eliminira. RMg je lahkoverna PSt, če ne upošteva oblasti kot izraza lDba. Prvi lud na Slskem - tudi v SD -, ki se je začel sredi 60-let, je veroval, da bo igra odpravila oblast in ker bo-je igra NeČi lepa, nastane z ludom Nsvet in NČ. Prazna vera. Dine kmalu po luddrami, **Veseloigra v temnem**, utrdi Temanalizo Čl(oštv)a kot problema oblasti, **SmKrst**. Enako Šel po **Skaku**: v **ŠelVidi**. Enako Jovanović po **Znamkah**: v **Tumorju** in nazadnje v **JAnti**.

Stella predava: »Človek je človek zaradi svoje nore želje, da bi presegel samega sebe, da bi presegel prav te fiziološke omejitve.« Tadlu se marsikaj

svita, čeprav uporablja izraz Čl, kar ostaja v okviru Huma; a saj tudi jaz govorim o DrČlu, čeprav bi raje o Dti. Preseči se je še zmerom pojem-Vrta iz tekmovalnosti, torej iz lDbA. Tadel še ne ve, kako Rad sprememba bi bila potrebna, da bi se našla rešitev, ki si je želi: zamenjava samega Ž(iviljenj)a (in s tem Si) z Dto. Tadel ve, kaj je narobe: čimveč hoteti imeti. A odreči se temu, ne zadošča; to pelje le do (Ps)budizmov, do Niha-nirvane ali vsaj do stoe, do Epikteta.

Stella-Tadel gre v Prasmer, a premalo: »A veš, kaj so res temeljni premiki? Govor. Pisava. Aristotel. Descartes. Kant. Darwin. Freud.« Se strinjam, vsi ti odpirajo ARF, brez ARF pa ni mogoče izstopiti iz THM-kroga; NDM. »Jaz potrebujem nov horizont, nov svet, če hočem še živeti. Novo dimenzijo.« Te pa omenjeni Fifi niso dali: Darwin in Freud ugotavljata kot bistvo Čla ldo oz. AgrEkzldo, Kant je Fifi NKNMeša, Aristotel zlate sredine. Škoda, da Tadel ne omenja teologov, ki konstruirajo Tr, Kuzanskega z njegovo NegTijo, Umtkov, ki so še bolj Rad v Kriti TSa od Fifov, recimo Calderona z **Življenjem-snom**, ali Racina, ki se veže s Pascalom. Ker ne gleda dovolj drugam (NejDam), Stella ves čas regredira. Prav misli: Iščem »odnose med ljudmi, ki niso powerplay«. A naivno naseda na TradVrte: Iščem »pravičnost in srečo za vse«. To pa je kot NA solata.

Stella je veliko razmislila: V SovZi »ste imeli fantazmatski poskus raja na zemlji, jaz pa govorim o novem svetu. O novem planetu.« In že je Nsvet reducirala na nov planet; in je vse, kar je dobro investirala, izgubljeno. »O novi civilizaciji na novi družbeni pogodbi.« Dbpogodba je Tip primer NKNMeša, ki je napredek glede na FD, a samo ne zmore prodora v PraNsvet, kar se nazorno izpričuje tudi v SD, kjer se naivna ČD - tudi Dbpogodba med advokatom in trgovcem, Mirkom Snojem in Srebrinom, **LjDa**, visokim uradnikom in zdravnikom, sodnikom Pilkovičem in dr. Slavcem, Voš(njak)ovi **Svoji k svojim**, delavcem, Km in Inco, **BSSvet**, v NOBD se ČD nadaljuje in konča - kmalu razkroji v AD, glej že Voševi drami **Lepa Vida (VošVida)** in **Doktor Dragan**, pa naprej skoz **Školjko**, **Sfingo**, **Zastore** do **RudVere**.

Stella zaupa Sergu svoj načrt: »Naše raziskave so dovolj daleč, da lahko pošljemo vesoljsko ladjo na različne planete.« Nato načrt podrobno razvije. »Če vemo, kam bi šli, in poznamo atmosferske in druge osnovne podatke, lahko svojo fiziologijo z določenimi genetskimi posegi prilagodimo tem pogojem.« Ne bo zadoščalo, Čl je kot Ž AgrEkzld. »In fiziologijo določenih živali in rastlin, ki jih vzamemo s sabo.« Tudi živali in rastline so Ž, se agresivno ekspandirajo. »In začnemo z nule.« To ne bi bila Pranula, le aggiornamento, ki bi se skazal morda še za slabšega od Ža, kot ga živimo na Zemlji; nihče ne ve. »Izbranih par. Nov svet:« Izbranca sta - naj bi bila - Stella in Serg pa še kdo, ki ga potrebujeta za polet. Takih izbrancev je bilo dozdej na svetu že ogromno, asketi, menihi, puščavniki, preroki, Sniki; in?

Serg skuša Stello omajati, postavlja Emp vprašanja: Ljudje bi »v par incestnih generacijah zdegenerirali.« Ne bi, odgovarja Stella: »S sabo bi morali vzeti še čim več izbrane sperme za nove generacije«, z »že mutiranim genetskim materialom«. Izbrancem na čelu pa onadva. Stella se je tudi razumsko odločila za Serga, presodila ga je za najprimernejšega. In kakšna merila so zanje - za Tadla - vredna? »Imaš superintelekt, ki je predpogoj.« V redu, s tepci je res križ. »Imaš srce, znaš jokati.« SeH, čustvena DušNota. »Imaš humor, ki ti omogoča distanco.« V redu, distanca da ARF.

Ona pa je videc, v tem nekakšna Uršula iz **Samoroga**: »Jaz hočem vse ali nič.« Vesel sem, da začenjajo Slzbi mlajše Gene - čeprav jih ima Tadel najbrž že čez 40 - gledati na Člsvet Dgč kot fakticisti, katerih nos rije po zemlji-blatu, kot Inki, ki jim seže ambicija le do UProfov in članov SAZU. Dilema »vse ali nič« je bila rdeča ruta, s katero sem mahal Inku pred očmi že pred 4-imi desetletji, mu začasno popuščal v priznavanju veljave fakticitete, a se kmalu odpovedal temu Mizmu in govnaštvu, že v 70-letih, se vrnil k Canu, glej mojo knjigo **CanD**, napisano 75. »Jaz sem nora.« Knjigi **Mesec dni z ...** sem dal za moto hvalnico - Hessejevo - iz **Stepnega volka**, hvalnico norosti. V Isu paleolitskega načina Ža - seveda v Isu Dti še nisem bil dovolj Rad - sem se že odpovedoval lDbu kot teritorializaciji, se odločal za Deleuzovo selstvo. Vedel kot Stella: »Ta svet bo požrl samega sebe.« Se tako oddaljeval od TS-Dbе, kar me je oddaljilo od mladih Gene, ki so se prav tedaj začele resno pripravljati, da prevzamejo oblast v Dbi, vsi ti Bavčarji in Janše, tedaj še neolecarji trockističnega tipa, so se pa kmalu RR v Libce. V njih je bila takšna ambicija po moči-oblasti, da so bili prepričani, da bodo oni požrli svet in ne svet nje. Tako mislijo še danes; Janši se bo morda posrečilo vsaj to, da bo požrl Slce. Ne bo velike škode.

Stella naredi kar celo-kompletno analizo stanja DaČla: »Ena od vseh teh igrice«, ki niso le igrice, »ga« - svet - »bo ugonobila, ali kapital, ali neomejeno hlastanje za materialnimi dobrinami«, kar je bistvo Kpla, »in užitki«, Kap zapeljuje naivne, »ali se bo zadušil v prenaseljenosti«, to je Negplat narojevanosti, »ali v svoji brezupni izpraznjenosti«. Sam analiziram, kako prehaja EDč v Dv, ta v Av(z) itn. »In ti in jaz veva, da vera ni rešitev«, najbrž misli na Kat, »da je resnica samo stvar perspektive«, kar je odkril že Niet, da je Resa konstrukt, »da je lepota stvar konvencionalnega okusa«. V nemajhni meri drži tudi to.

A ni vse zaman. »Obstaja pa ena civilizacijska dimenzija, ki je še nobena generacija pred nami ni imela. Mi gremo res lahko stran in res začnemo znova.« Kom je hotel začeti znova, a ker še ni imel na razpolago raketoplanov, je moral najprej odstraniti zlo-zle; RB-LR, klanje. Gre torej za Nsvet brez likvidacije zla? Nameravajo izbranci zle prepustiti njihovi usodi, ki si jo sami želijo-pripravljajo, da si ne bi po nepotrebnem mazali rok? A odstranitev zla se je dozdej zmerom izkazala za nemogoč-neostvarljiv projekt; zmerom je ostala kakšna ostalina zla (RazrSž, tujec, Brža, Komsti), ki je nato generirala nove Gene zlih. Nam - Gene iz leta 2000 - pa likvidacije (PVD) niso več potrebne. »Vse znanje lahko spravimo na elektronske pomnilniške enote«, Mrk kot Zn je prepustil mesto kibernetiki kot Zni, »imamo možnost medplanetarnega potovanja, znamo spreminjati genski material in se s tem prilagajati različnim pogojem.«

»Ampak vse to je brez veze, če si sam.« Morata biti dva, poleg Nežice še Blaže, cikam na **NaČa**. Že(nska) potrebuje Mo(škega), Stella Serga. »Odkar tebe poznam ... je« vse »možno, samo če me ti razumeš, če mi ti verjameš.« Ne gre le za Sek, iz katerega bodo nastajali otroci; gre za ErS kot tovarštvo, razumevanje med dvema, ki sta enakopravni SAPO. Tudi s tem se strinjam. Čeprav si sorazumevanje kot soverovanje Stella zamišlja le prelahko: »Če mi ti verjameš, da svet je lep, če ga lepega narediš«, vendar ne le v čustvu, v DušNoti, ampak tako, »da odpraviš pogoje, ki ga delajo neznosnega«, pa je rešitev tu. Vera v spremenjene - popravljene, izboljšane - pogoje kaže, da

Stella še ni obračunala z Mrkom; točneje: Tadel, kajti Stella kot Američanka v Mrku ni bila vzgojena, Tadel pa.

»Oba veva, da na zemlji to ne gre.« Res ne gre. »Ti prihajaš iz enega sistema«, iz Stla, »ki se je sesul sam vase, jaz iz drugega, ki se bo tudi.« Verjetno, vse na TSu se sesuje, ker vse prej ko prej preide v fazo smodela ADDčev; nekaj časa bo PMLD lahko še blodila v Dv-Avzu, se tudi RR v nove in nove AgrEkzIde, kot se DaZDA, a dozda so vsi sistemi slej ko prej propadli, tudi kitajski, najprej z RR v Komsistem, danes prehaja Kitajska v Kplsistem; naj še toliko vzame od Konfucija in Lao Tseja, to so le prilagoditve bistvu, ki ni konfucijansko. DbDž Sredine se je obdala s kitajskim zidom, da je ostala v sebi uravnotežena, medtem ko je pogoj Kpla brezmejna ekspanzija. DaKitajska jo danes že izvaja, vstopa v tim. globalizem, ki je en vidik AgrEkzKIde kot tekme; po možnosti pa še podprte z Vojmomentom, tj. Ožldo in EDč smodelom.

»Brezposelni, obubožani in obupani bodo spet živeli socialistično internacionalo«, kolikor ne bodo podprli islamizma, ta je-bo učinkovitejši v vojni zoper Kpl. »In spet bodo imeli prav«, kot so imeli prav MV-II, »in spet se ne bo nič spremenilo. Krog se bo zavrtel in potem spet in spet in spet.« To je THM-krog. Torej je edino, kar mi - nama - ostaja: »pobegniti v svobodo«. Pot v Dt res temelji na Svi, a Dt ni isto kot Sv. Do Dti je res mogoče šele skozi Raziskustva TSa, na katera Stella pristaja: »V negotovost, v divjino, v norost«. Tudi s tem bi se strinjal. »Vem, ideja je nora, vem, ampak ta svet ni pa nič.« Res, vendar ne gre tako gladko, kot meni Stella: »lahko imava svoj svet.« V DušNoti že, a v stvarnosti? Je Dt še stvarnost? Ni onkraj stvarnosti in DušNote, v ... kje? »Boljši svet.« Ta izraz pa je že preveč zguncan. »Anywhere out of this world.« Res kjerkoli? Kako priti iz - s - TSa? Iz TSa-ječe se ne da priti, če Čl misli kot Serg: »Stella, zate živim. Večno živim!« Nobeden od teh treh - Stelle, Serga in Tadra - ne ve, da je Ve kot samoumevno izhodišče najhujša past. Kaj šele fantazma o Vežu. Uči jo KC, a kot SSL, ki je bolj droga kot vera.

3

Bistveno problematiko **Any** sem navedel in komentiral; sledi dramaturški zaplet, ki je enostaven, znan. Nadaljujejo se pogovori med nastopajočimi, ki se drug za drugim predstavljajo občinstvu. Nastopajoči so izbranemu paru potrebni za Tehizvedbo načrta. Potrebujeta pilota, zdravnika in predvsem, tu pa se bo projekt zalomil, financerja. Prepričana sta, da bosta dobila tudi tega, ker da so med finančniki ljudje, ki so se pridobivanja denarja - Kapa - že naveličali in rabijo zdaj »močnejše adrenalinske eksplozije«. Najbrž jih res potrebujejo, a to še ne pomeni, da so se pripravljeni odpovedati nadaljnjemu kopičenju Kapa; pridobivanje je še močnejša strast-droga kot trošenje. Serg je prepričan, da jih bo njun projekt pritegnil, ker bodo v njem videli, vsaj eden, »hitech varianta ruske rulete«. Ti naj ne bi bili bivši SovZZniki, »ti so deziluzioniranci, midva« pa »rabiva norce. Oni nimajo nič, midva pa rabiva take, ki so vsega presiti.« Uporabljata torej psihologijo. Stella: »Iskala sva nekonformiste, ljudi, ki so iskali nove poti, ne pa kompromisov in najboljših

rešitev v ustaljenih postopkih.« Se strinjam, ob tem ko se zavedam, kako Raz med sabo so si lahko nonkonformisti. Tadle zanimajo Tehtveganja, mene ne, le Duh(ovna), tudi takšna, ki se ukvarjajo s svetom. Genetski inženiring je stara zgodba, nastala v konstruktih Raz doktorjev Mabusejev, Frankensteinov, Umetljudi, robotov. Vendar meni ni do tega, da bi izdelali popolnejšega, bolj učinkovitega, močnejšega ipd. Čla, ampak drugega v dobesečnem pomenu besede: morda nekoga, ki ne bi bil več Čl. A ne Čla, ki bi bil sam sebi namen, ampak le bitje, ki bi zmoglo (po)ls zvezo z Dto. Fantaziram?

Stella-Serg najdeta Martina Gregorija (Grega), ker da ga imajo v »finačnem svetu« za »črno ovco«, za nekoga, ki »z razkrivanjem pranja denarja neposredno škoduje lastnim finančnim interesom«. Le tak Čl bi mogel biti Pranorec. Tudi zdravnica Lucia je nora, zaveda se, kaj pomeni projekt: njihov genetski poseg bi moral biti tak, »da je v primerjavi z nami Mengele otroški vrtec«. Serg jim jasno sporoča: »Sodelovanje v tem projektu pomeni popoln prelom z vsem, kar vas kakor koli veže na ta svet. V končni konsekvenci lahko celo s svojim življenjem.« Tvegali bodo lastna Ža, ne pa iskali modus onkraj Ža oz. para ŽS.

Za Peta Mitchella, 30-letnega fizika, »ki je sodeloval z NASO« in ki pravi: »jaz sem sto procentno zraven«, ni več vprašanj, samo »še tehnični problemi so.« Serg dodaja: »Potrebujemo podatke za simuliranje kompletnega življenjskega cikla, s katero bomo definirali rastlinske in živalske vrste, ki jih potrebujemo za avtoreproduktivnost življenja ... Govorim o minimalni strukturi življenja.« Torej okvir Ža ostaja.

Projekt mora biti tajen. Torej »najti čim manjše število investitorjev, ki bi jim bila tajnost prav tako v interesu«; Greg predlaga: »Ves ta denar lahko nabereмо od peščice najmočnejših multinacionalk.« Te se da zainteresirati, kajti »čez petdeset let bo« štela »prenaseljena zemlja več deset milijard revežev, ki ne bodo porabniki«, srednji Razr bo namreč izumrl, »ampak kritična masa, ki jo bo vedno težje držati v podrejenosti.« Kar je verjetno. »Dejansko tudi njim« - multinacionalkam - »ostane samo še ekspanzija v vesolje. Naša priložnost je, da jim ta projekt prikažemo kot edino možnost njihovega preživetja, kot poslovno priložnost, kakršne ni imela še nobena generacija pred njimi.« Logika je prepričljiva; Greg je kot financer-finančnik Zapl.

Greg je hudič: predlaga goljufanje. »Tudi Prometej bogovom ni plačal za ogenj. Toliko denarja v tako kratkem času lahko dobimo samo s prevaro.« Tudi če bi uspeli in Greg ne bi prevaral tudi Stelle-Serga, bi v Nsvet prenesli starega Čla; v čem bi bil potem nov? S sabo bi vzeli dar-potrebo za varanje, s tem za pridobivanje Kapa; ustanovili bi le kolonijo starega sveta, kakršne so stari Grki ustanavljali od Španije do Kavkaza. Stella se tega zave: »Ampak - v tem projektu gre v končni fazi za moralno očiščenje«, kar je neRad izraz za Dt. Če pa Stella tako misli, kako more zaupati Kplmojstru, ki mu je Kap vse? Stella ni dosledna. Greg: »Oh, Stella, kakšno moralno očiščenje - to je egotrip.« Greg govori-funkcionira kot Kantor, Glavač, Laner, kot Kplpodjetniki iz **Kralja, Zvest(obe), Sreče kolesa**, ki se po 1990 vračajo, spet le kot dve konkurentski grupi magnatov, nekdanj kot Libci in Klci, Laner in Levinič, danes kot pristaši DSL in DSD, kot tekmujoči par Matjaž Gantar in Zoran Jankovič.

Stella hoče vrniti dilemo med PCom in ZCom, med Maksom in Kantorjem, Tanjo-Martelom in Senatorjem-Tojanom, **Ogenj in pepel**: »Mogoče egotrip. Ampak s ciljem narediti boljši svet.« Tega Greg seveda ne more razumeti,

Strno mu je tuje. Stella se ne zaveda, da se igra z ognjem, huje, da izroča ves projekt hudiču. Kjer ima prste zraven Kap, trdi Tadel, je vse izgubljeno. A kako priti brez Kapa do finančnih sredstev za projekt? Moja teza je, da FinKap prehaja - se RR - v UmKap, ta pa kot eksperimentalno raziskovanje prebija vse meje znanega; v točki onkraj te meje nihče ne bo več obvladal eksperimenta. Prav na to je treba zidati: da se Hudičevemu učencu ponesreči eksperiment in nastane nekaj-nič, česar si nihče danes ne more niti predstavljati. Le skoz nič - s tem tudi skoz kataklizmo - je mogoče v Dt. V konsekvenci se je treba odpovedati vsakršnemu Humu, ohranjanju znane vrste, varnosti. Hočem prehudičiti Hudiča? Sem Greg na x-potenco? Gregov nazor mi je blizu, le da v Gregu ne vidim hudiča, ampak edino možnost Nasta - (po)lsa - Dti. Greg: »Katastrofa, ki se obeta tej civilizaciji, je tako kompleksna, da so v primerjavi z njo francoska revolucija in totalitarizmi dvajsetega stoletja nekaj takega, kot če bi se bicikel čelno zaletel v tank.« A če je nujno tako, potem se katastrofi ni mogoče ogniti, zaman so vse molitve k MMB Pomagaj, hoja po kolenih na Brezje, v Lurd in v Medjugorje. Dilema je le v izbiri ali čakati na katastrofo, ki bo prišla sama po sebi od AD Tsa, ali pa jo Svno - načelno neodgovorno - iskati, pripravljati, s tem morda usmerjati, vsaj stran od ciljev preživetja k cilju najdevanja Dti.

Vendar Stella ni le naivna Znica; zastavlja si tudi Temvprašanja, prehaja v ARF, tu je najvrednejša. »Kaj pa, če vse počnemo samo zato, da nam ni dolgčas?« Na to vprašanje se ne da odgovoriti; se sploh da odgovoriti na kakšno bistveno vprašanje? IdČl, in to smo vsi, si ne sme zaupati. Kot IdČl dela iz Utinteresa, to pa se pravi, da se lahko prepriča o vsem. Za noben konstrukt - sanjo, načrt, presojo - ni mogoče reči, da ni SSL. Z ARF se da nekaj uvideti, nekatera SSL se da razkrinkati, vendar: ali ne pada IdČl le v nova in še hujša SSL, ko razdevlje manjša? A če je tako, je rešitev - to je moje geslo caeterum censeo - le v neusmerjeni Radmutaciji, kot je genialno predvidel že Darwin. Le da je on neusmerjeno mutacijo podredil boju za preživetje, jaz pa Išu Dti.

Stella nadaljuje z ARF: »Lovimo resnico, pa lepoto, pa lepo dušo ... Bojimo se umret, ampak na tem svetu se prekladamo iz ure v uro in ne vemo, kaj bi počeli s sabo, tako da nam morajo izumljat televizijo, olimpijske igre, zmeraj bolj komplicirane razstave in muzeje, pa politiko, globalno ekonomijo, pa kaj vem kaj še.« Drži. Če izginejo Uži, izgine motivacija za Ž, ponudi se S-Sm. OIS. »A bo na našem planetu« - tistem, ki ga bodo naselili - »kaj drugače?« Ne, ne bo, če ne bo Čl spremenjen v bistvu, do nerazpoznavnosti.

Stella je res bistra, Serg ji odgovarja s slabo logiko: »Govoriš kot kaka pubertetnica. O čem se pravzaprav pogovarjava? A mogoče o višjih duhovnih vrednotah? Mi delamo nov svet, ne pa novega človeka.« A kaj je ta Nsvet? »Saj nismo ena sektica naivčkov. Ampak s smislom življenja pa s temi rečmi to nima nič.« S čim pa? Res le z ekspanzijo Kapa - tj. AgrčkzldČla - v vesolje? Je Serg sploh razumel Stello? Je ne potvarja tudi on in že v začetku?

Skaže se, kdo je Serg - KGBjevec Valerij mu pravi: »Ti sodeluješ z Amerikanci pri razkrivanju naših kozmonavtskih skrivnosti.« Sodeluje z Valerijem. Stella hodi v Rusijo, da bi našla Pramožnosti za svoj projekt; Valerij in KGB jo spremljata, opazujeta - Sergu: »Tvoja fukačica je bila v zadnjega pol leta šestkrat v materi Rusiji. Vedno zelo globoko v Sibiriji v krajih, kjer so naši najbolj tajni kozmonavtski centri.« Serg Valeriju: »Jaz ti bom nekaj plačal, ti

boš pa uničil dosje o Stellinih poteh v Rusijo.« Vsi, tudi Valerij, so koruptni, ne le Greg. Projekt se razkriva vse bolj kot vse preveč povezan z denarjem, z vohunstvom, s podkupovanjem, s sleparijami; je tak res izvedljiv? Kozmoplov da, ne pa »boljši svet« ipd.

V II. dejanju se isto nadaljuje, le da se še stopnjuje. **Anu** postaja kriminalka. Dramatik je očitno presodil, da bi kot miselno-problemska drama ne uspela, pa ji je dodal moment, brez katerega ni več Dafilmov in romanov. Ni s tem Tadel spodbil svojega namena, če je bil sploh dovolj resen? Kriminalka je olajšava za trg, za lažje prebavljanje teksta-drame; a kaj je trg drugega kot svet-Db Kapa? To je Notdilema - nasprotje, neiskrenost - neole Lite: na retorični ravni se bori zoper Kap, dejansko mu služi. Kapu se da odpovedati le tako, da se odpoveš trgu, s tem uspehu, publiki. Na to Tadel ni pripravljen. In vse zajeba.

Greg in Wilson, vodja investitorske varnostne službe, držita Valerija zvezanega na stolu, temeljito pretepenega; res, Konvstereotip, **Anu** postaja cenena, razkriva svojo Strno cenенost. Zvemo, da so vsi nastopajoči »pod nadzorom«. Pred nami je TotDb v duhu Orwellovega **Leta 1984**. Zvemo, da je bil tudi Serg v službi pri KGB. Projekt izskoka iz TSa se zaplete v interNac mreže-interese. Projekt sam postaja kriminal(en), saj počneta Wilson in Greg svoje umore v interesu projekta: da ga ne bi odkrili - prekopirali - Rusi. Sredstva umažejo cilj, kot je navada, več: kot je celo Stra.

Stella se končno zave Rese - Sergu: »A ti ne razumeš, kaj se dogaja? Projekt nam je propadel, zreducirani smo na hlapce tistih pohlepnih bebcev, za katere smo mislili, da smo jih scat peljali kot penzionerčke v Las Vegasu.« Tako se dogaja zmerom, če hočeš prelisičiti hudiča. (Ga jaz nočem? Tako je, nočem ga; hudiča sploh ne priznam, zame ga ni. Le Utinteres IdČla, ki je Agrčkzld. Ta gre Strno v ADDč smodel; to se da spoznati z ARFDč smodelom. Šele v AD Dča je možnost za Dt: tam, kjer ni SV(ojne) med NSS in Sžem, kjer nihče nikogar ne vara, vsi le tvegamo v nepredvidljivem eksperimentu, ki nima za cilj nove (ob)lasti niti (s)lasti, tj. Uža, ampak nekaj-nič, o čemer ne vemo nič drugega, razen da je - mora biti - drugo od vsega drugega. Ne Dgčno, ampak drugo.

Stella se ne da; noče se dati ujeti - premagati, prevarati - od tekmecev. A s tem sama vstopa v tekmo: »Dokazali bomo ... da nam ne bodo zadnjo minuto igrčke vzeli večji fantje samo zato, ker so večji. Mi smo pa pametnejši.« Ravno tega bi se morala Stella ogibati: padca v isto, Posna, MimDč smodela. S pripravami na vzlet (po)hitijo; za dneve gre, za ure. Najostrejša tekma. Serg: »Nič nisem priznal poraza, ampak poskušam minus obrnit v plus.« Performanca-učinkovitost v uspešnosti.

Projekt se vse bolj podira. Stella ugotovi, da je - seveda s Sergom - noseča; ne bi bilo edino prav, da ne tvega poleta, da se umakne(ta) v IntDno? Greg jima to predlaga: »Tebi in Stelli bi lahko obvladal« - preskrbel - »eno rento, s katero izgineta: spremenita identiteti«, še zmerom ostaneta vsak svoja Id, »mogoče kaka manjša plastična operacija, in zaživita čisto po svoje, kjer koli bi hotela.« Od projekta bi se le okoristila, projekt pa bi postal le Kapinvesticija.

Serg se odloči za ta predlog; Stelli prikaže stvarnost poroda, ki ga ne bi preživela. Tu **Anu** po svoje komentira **Rojstvo**. V **Rojstvu** - v NOBD - se rodi sredi vojne, v krvi, NČ, rodi ga umirajoča Nina umirajočemu Krimu, oba sta

ubita. Oba sta žrtvi za Nast Nsveta in NČla. V **Anu**, ki je drama RMgsveta, pa je porod simuliran, kot je to že pred leti prikazoval Duša v drami **Maternity row**; glej mojo ES analizo drame. V RMg je vse le Sim(a). Serg se odloča za InH, za IntDno, medtem ko se Krim in Nina odločata za celotno novo Čloštvo, katerega prvi NČl bo njun otrok. **Rojstvo** razširi Ncl par prvih ljudi, BlaNo iz **NaČa**, v UH MrkKoma. Ker pa svet ni nikoli le ena MeStra, le en arhemodel, je ob SimDv arhemodelu zmerom, vsaj dokler hoče obstajati oz. se nadaljevati, nujno tudi Dč arhemodel, realna zveza dveh kot biosa. Tako se v PMLD pri zadnjih vratih vtihotapi InH-IntDn. Neole se stakne z Intom (SeHom) v - vsaj zame - neprebavljivo Pssintezo retorike (Nsveta) in fakticitete (InHa). To je Tip tudi za MödD.

Stella tega noče, a ... Najprej protestira: »In si za to, da gremo v soboto na Madeiro in se malo sončimo in si dajemo odslej plačevati svoje znanstvene storitve po učinku in postanemo intelektualne prostitutke v neposredni službi mednarodnega kapitala.« Serg se načelno - na retorični ravni - s tem ne strinja, dejansko pa: »Nekje se ustaliva, kupiva hišico«, o tem sta sanjarila Krim in Nina v **Rojstvu**, »in se ukvarjava z rečmi, ki so nama všeč. Vzgajava otroka. Bereva. Hodiva na koncerte. Jadrava. Srečna sva. Tako sva hotela, v bistvu imava svoj svet.« Veličastni projekt odhoda s TSa se konča v MM ali z(gornjem)SS (srednjeslojstvu). Razumen Utinteres: »Če se je projekt že ponesrečil, naj imava vsaj midva kaj od tega.« Mizem.

Serg je že dobil denar za ta njun Intprojektič, Stella pa ne pristaja nanj. Zanj je to »optimalna varianta«, zanjo takšna, »v kateri zajebeš prijatelje, uničiš projekt in postaneš sam najbolj bejav zapečarski jokl, ki s pipico v ustih jadra po koralnih grebenih in se zvečer z ženičko romantično za rokco drži« itn. »Vmes svet propade, ampak tebe to nič ne briga, ker si lepo pospravljen za naslednjih nekaj let.« Stella recitira dobesedno iste Etargumente, kot jih je PVleca v svoji Kriti MM-Intza (intimizma). Le da se je PVleca vezala na interNac Ptjo, tudi na njeno vojsko (vojsko SovZe, na interNac brigade v Španiji v drugi polovici 30-let), Stella pa na ...?

Stelli nič ne pomaga njena RadČet retorika: »Ti bebo meni blebetaš o otroku! Da bi imela otroka v tem svetu?« Ni Stellina Prih, da postane teroristka, ki se zaradi SvetReve - ali zmage islamizma - odreče lastnemu materinstvu? (Glej tudi Prtke iz Kmeclove **Marjetice**.) »Da bo ta otrok kaj? Kanonfutr za tvoje prijatelje v KGB? Ali pa celo korporacijski kreten, ki bo cel ta voz samo še hitreje porival v pizdol!« Res, tako je na TSu, to je tudi moja Resa, močno se je zavedam, zato se umikam na rob Dbe, a tu sem, to vem, le marginelec, morda tudi jaz le Intbegunec pred - zame pre - trdo stvarnostjo TSa. Je vse, kar zmorem, propaganda za neomejen Zneksperimentalizem, Krita KC-varnosti?

Serg ne verjame več v njun projekt: »Kaj se mi sploh gremo? Igrice, še zmerom se gremo igrice.« Dine je to vedel, zato napisal **Igrice**, 56. »Kakšen kurčev nov svet, jebena hipi komuna«, morda res, »samo da smo za to spizdili dvanajst milijard dolarjev pa ubili enega človeka. Še hujši« - manj vredni, bolj diletantski - »smo kot revolucionarji, oni so hoteli ta svet vsaj izboljšati, mi smo si pa rekli, jebi ga, to gre vse v kurac, dajmo mi svoje lepe duše raje peljat kam drugam, da nam ta gnoj ne bo smrdel.« Serg ima kar precej prav, enako kot Stella. V takšnih točkah je **Anu** najboljši; sestavljen je iz obeh

delov, iz nemajhne in ustrezne ARF-AK(ritike) in iz pisanja za trg oz. iz neole sleparije, SZSLa.

Spor med obema gre tako daleč, da hoče Stella najprej ustreliti Serga, nato sebe, a zgreši; Serg: »jo obvlada ter ji v vrat zarine injekcijsko iglo.« Kaj bo storil z njo? Odpelje jo v Grčijo, a nikjer na svetu ni varnega mesta; tudi InH ni mogoč, kar je vedel že Tork, glej usode Gordane, **Delirij**, Arje, **Pozabljeni ljudje**. InterNackKap oz. njegovi agentje ju pospravijo; ker ju obtožijo, da sta se hotela sama okoristiti s projektom oz. da sta ga sabotirala, se jima zgodi, kot poroča Wilson: »Danes zgodaj zjutraj sta se v Grčiji ubila z avtom.« Noben beg se ni posrečil, ne v InH, kakršnega uprizarja-zagovarja Zupan v **Barbari Nives**, 55, ne v veselje, kakršnega propagira - kot uspešnega - MRemec v svojih znanstvenofantastičnih dramah. To je Tadlova Traga. Mrtev je tudi otrok. **Any** postane s tem **AnRojstvo**. Vsi so izdani, celo več - Greg: »Prodal sem vas.« Zmaga Kpl. leto 2004 zoper leto 1945.

Julija 2005

SPREMNE BESEDE

Prva knjiga v **Trojčku**, tj. v kompleksu treh knjig, ki niso računalniško postavljene (ostajajo v rokopisu-tipkopisu, **Četv(erka)-05** pa prinaša osnovne informacije o njih, **Trojček** je del **Četv-05**), je naslovljena **SNarlom** (**Slovenski narod se lomi**); naslov je očitna Anteza zadnji računalniško postavljeni (»tiskani«) knjigi iz **Četv-05**, naslovljeni **SNarpor**. Lom odgovarja na por-ajanje. Dejansko pa naslova knjig nista povsem natančna; v knjigi **SNarpor** so obravnavane tudi takšne, ki podajajo lom(ljenje), propad, AD (obe Kmeclovi, **KLevs** in **LevsS**), v knjigi **SNarlom** pa takšne, ki uprizarjajo rojstvo SNara, čeprav na poseben način; ali znotraj JNcla, **Ave, Patria (APa)** in **Do(bru)dža 1916**, ali - Božičeva **Tomšičeva smrt** - v okviru NOB-LReve. Je pa v treh - morda celo štirih - mnogo ostreje poudarjena AD, kot v knjigi **SNarpor** (v dramah **V kaverni**, **BrišKriž**, **Anywhere**, deloma tudi v Lipuščkov **Vse za vero, dom, cesarja**).

Glede na kompozicijo **SNarpor** (dva stolpca - Le in De - na vsaki strani) je **SNarlom** oblikovana spet normalno, kot ostale v **RSD**. Postavljanje v dva zrcalna stolpca ni primerno za vsako temo ali knjigo; knjiga mora biti pisana tako rekoč v enem zamahu, vse razprave morajo biti že vnaprej koncipirane kot Dia-polemike-Anteze. Po svoje mora biti takšna knjiga posebno - izjemno - enotna. S tega vidika bi ustrezala modelu dveh stolpcev morda tudi **SNarlom**. A bi moral na to misliti-paziti že med pisanjem, saj morajo biti opeke enako dolge, da se De in Le pokrivata. Morda se vrnem k modelu kdaj drugič, če bom odkril, da sporočam s samo kompozicijo nekaj posebnega, takšnega, kar se ne da izraziti le z besedami-tekstom.

Knjigo začnem z razpravo-esejem o eni najbolj temačnih - Nih - SD, o drugi Rci teme-naslova **V kaverni**; prvo Rco je napisal skoraj ob istem času, sredi 20-ih let, Bevk. Zato drami razlikujem po naslovih: **B(evkova)Kava** in **CrkKava** (Cerkvenikova); skrajšave, kot je ta, sodijo med moje Lud - Parda, Ira - momente; če je že glavni lik v tej **Kav(ern)i S**, potem se spodobi, da je S, izbojevana na fronti, označena kot CrkS. **BKavo** sem ES obdelal v knjigi **SD-20**, izšla je že 1988. V nji nastopajo Slci, gre za Trago Slcev, ki so vojaki na soški fronti. **CrkKava** je Nih do Slcev v tem, ker v nji ne deluje noben Slc, le - predvsem - AvsNemci (germanofili), Čehi itn. Crk dogajanje denacionalizira. Svojo tezo UHe podčrtuje tako, da I.SvetV nima za vojno Slcev, našega Nara (zoper tujce itn.), ampak tako rekoč vseh Narov Evre zoper vse Nare Evre, kar daje stvari potezo Kaosa-Ktza. Sobivata - celo drug v drugega prehajata - sicer nasprotna si momenta: UH (RadHum) in Nih-Ktz. To je PSt SD-20 oz. SIZi-20, vsaj v njunih najbolj izpostavljenih, miselno Radtočkah ali MePih. Glavnemu liku, poročniku Krippnerju, se zmeša. Vojna ničesar ne razreši, vse zmede in

destruira. Razprava dela primerjave s sorodnimi SD iz tistega časa in o tistem času, z ARemca **Kirke**; **CrkKava** je na isti liniji kot deset let kasneje napisana Crkova drama prav tako iz I.SvetV: **Kdo je kriv?** ES analiziral sem jo v knjigi **VoTr, Kirke** pa v **Isla**. Micelij. Naslov analize **CrkKave** ustreza temu, o čemer pripovedujem: **Samozavrtost etičnega humanizma ali Humanistična tragedija**. Crk izhaja iz EtHuma, a kaže, kako (težko, nemogoče) je uresničljiv, ostvarljiv.

Mnogo manj Rad v smeri Niha-Ktza je Lipuščkova drama iz začetka tretjega tisočletja; **Vse za vero, dom, cesarja**. Dogaja se na istem toposu, na soški fronti, a tudi na drugih krajih, v zaledju ltvojske, v Slji po končani vojni. V tem je širša, zajema več likov, več usod oz. kaže daljši čas, v katerem se lahko usoda bolj bistveno spreminja, zori. Kaže idealizem Slcev, ki se zavestno odločajo za izdajo Avse, za zaveznike, za AngAme, Srbe; med zaveznike sodijo od 1915 naprej tudi lti, kar povzroči nepredvidljive zaplete, celo AD in Trago, kajti lta si po koncu vojne prilasti tretjino Slozemlja. Her Pivko (Sivko) postane (skoraj) lzd SNara. V **CrkKavi** potiska dana (Razr)DbZg ljudi skoz neželjeno vojno v S, v **Domu-Cesarju** pa ista sila dela z ljudmi-poštenjaki loopinge, pripravlja jim zasede, se kaže kot alogična, odvisna od Konte, je posledica bojov za moč-oblast. V **CrkKavi** SNar izginja, tudi fizično, desetisoči padajo, v **Dom-Cesarju** pa se SNar, namesto da bi se srečno rodil kot lastna SND, znova skrotoviči pod Klci, ti so ga prej gnali pod jarem AvsFDbe, zdaj pa pod jarem SrbVojDbe, ki je spačen spoj FDbe, PSi, Kpla (LDbe) in militarizma-birokratizma despotske Dže; predstavlja - in izkorišča - jo avtoritaren kralj.

To je natančno (t)isti kralj, ki ga je imel Lah v knjigi **SNarpor**, glej dramo **Na kraljev dan**, za Zedinitelja J(ugo)Narov, tudi Slcev, za Odrešitelja, za Praočeta-varuha še nedoletnih Slcev, ki so se prej stiskali v hlev Avscesarja Franca Jožefa I. in njegovih prednikov. Naslov moje razprave je poveden: **Slovensko katoliško hlapčevstvo in tragična ironija**. Slib se sicer bori - celo vojskuje - zoper AvsDžo, a se (povsem) podredi SrbDži; blodi v SSLu, da so Srbi in Slci isto, Slci le mlajši brat iz istega rodu-Dne. Klci pa najprej služijo Avsi, nato Jugi; najprej cesarju, nato kralju. 1941. leta bodo komaj dočakali, da bodo služili novemu cesarju, ltkralju Emanuelu Viktorju, Duceju-Vodji, Führerju-Vodji, Mussu in Hitlerju; po svoje celo - 45 - Titu in KaKiju. Šele Kučan in Drnovšek sta bila primerna LibPredsa parlamentarne LDbe; Janša je že primer regresa k PsVelOsi, k Vodji. A le k PvtVodji, ki je karikatura nekdanjih Vodij, zločincev sicer, a VelOsi (KaKija).

Z izbiro - tudi zapovrstnostjo - obravnavanih dram skušam pokazati, da je Lipuščkova reakcija na dogajanje med 1914 in 1920 le ena od mogočih; je tudi izrazito Da(našnja). V 30-ih letih napiše Golia dramo, ki je na liniji zagovora JNcla in sploh Slava; še pomembnejši od Srbov so mu Rusi, **Dodža**. Slci se ohranimo, če se povežemo z Rusi, včlenimo v Srbe kot podaljške Rusov; torej, če se čutimo kot Slavi, glej že oba **Tuga**. lti so nas izdali, že 1915, ko so si z londonskim sporazumom pridobili tolikšen del Slje, naši Prabratje so - naj bi bili po Golievem prepričanju - Rusi in Srbi. Vera v to se je nadaljevala MV-II, a v okviru Koma, lReve, SovZe, Titove Juge. Šele med 48 in 52 smo se otesli, najprej Rusov (Sovjetov), 90-91 pa Srbov (in drugih BrNarov v Jugi). S tezo Golie in **Dodže** smo se Slci po eni strani formirali, po drugi pa izgubljali (v Rusih, Srbih). Gordol je zakon DbZge. - Naslov moje razprave o **Dodži** ustreza specifični vsebini te drame-operete: **Slovensko narodnjaško junaštvo in**

komedijska lahkotnost. V NOBD nastane PraHerz (Krim, Nina - **Rojstvo**), v **Dodži** gre bolj za PsHerz, za nazdravljaštvo, junačenje, brezmejen SeH patos, razredčen v alkohol(izm)u. Gled retorjev, kakršen je bil Golia. **Dodža** je Pozpodoba, **Samovar** Negpodoba istega.

Kam je šla Golieva (in njegovega junaka poročnika Zakotnika) smer, se vidi iz **APe**. Naslov moje razprave o tej drami je jasen: **Slovenstvo se skuša vtopiti v jugoslovanstvo**; kot že v **Kraljevem dnevu** in **Našem viru (SNarpor)**. Slci se motijo, ko hočejo doseči EiA celo z lastno ND, takšni postajajo Izdi - so strahopetci - svoje Dne, ki je Srbija-Juga, SrbJuga. **APa** je v imenu nove SrbNacRIge (Jfza) Krita Slcev-Klcev kot hlapcev in Izdov. JNcl niti ni - v ničemer - več Lib kot moment v RLHu; je tako regresiven Ncl, da je Db, ki jo propagira in realizira, bliže PSi kot LibNDži. SNar se v tej fazi premetava kot orehova lupina na vzburkanem morju. Išče se, mnogo smeri je napačnih.

Leta 1941 se je z bliskovitim porazom Juge, utemeljene na kralju Kara(džordževiću) in SrbBrži, končala, vsaj za Slce, epoha NclJSlavstva. A Juga kot forma Dže še ne odmre; zamenja jo PtjDž Juga (tim. Titova). Za SrbJugo se je MV-I borilo le nekaj Pskov; za PtjJugo MV-II se borijo tisoči Slcev-Slk, ta boj postane kot NOB (in kot OF) projekt in praksa vsaj polovice Slcev. KomJuga se usede v srca Slcev, nastane na osnovi avtohtonega upora-vstaje. Na njenem čelu je v začetku NOBa Tone Tomšič. Iti ga pozimi 41 zapro, držijo dolgo v zaporu, ga tam zaslišujejo in skušajo zlomiti kot Os; kako se to vrši, opisuje Božič v **TomšSi**, ki pa je že kasna postNOBD, je že iz srede 70-ih let, a skuša obuditi Herduha LReve. Drama je Heraca in Ideaca na eni in Demonaca na drugi strani; v tem je ČB PSt, kar ustreza PSti NOBD. Za našo temo je bistveno, da Juga, čeprav ni zanikana, v drami skoraj ne nastopa. Boj-vojna se vršita med Slci in Nemci (Iti), med Komom in Ncz-fzom, na katerega stran se postavi tudi SKC. SKC ima Dgč projekt Slova od Ptje. Po eni strani se Slov silno utrdi, dobi samozavest (kot OF-Slov), po drugi pa se SNar spet (čeprav Dgč) lomi. Razcepi se na dva brata, na EDč (na LDč in na DDč, na Prte in Dmbce, na Komste in Kane). S tem se oslabi. Naslov moje razprave je skladen z Božičevim razumevanjem razvoja Slova: **Slovenstvo se prepusti partiji**. Kot se je leta 1919 Srbstvu in v prejšnjih Stolih Avstrijstvu.

En del-tabor Slova zmaga in ostane - zavlada - v domovini, KomPtja, drugi je poražen in mora bežati; najprej v Avstaborišča, nato širom po svetu, predvsem v Argo. Poraženi sta Dmbvojska in SKC v svoji imperialno-agresivno-Pol obliki. Vendar se v taboriščih in v SPE ohranita, čeprav ne smejo Slci v domovini o njiju nič vedeti; vsako informiranje o tem je kaznovano, tudi z zaporom, glej Jančarjev primer vnašanja SPE Lite v Jugo. Naslov moje razprave ob dveh Vomb(ergarj)evih PoV dramah je: **Slovenstvo v politični in verski emigraciji**, v nasprotju s Slovom, ki je zmagalo in ostalo doma, glej recimo Ocvirkovo postNOBD **Ko bi padli oživali**, v knjigi **V vrtincu (samo)prevar**. (Tako se stikajo in prepletajo tudi drame iz **Trojčka**.)

V **Taboru brezpravnih** opisuje Vomb SPE v Avstaborišču, v drami **Pozdravljen, ljubljanski škof!** pa se že znebi zavesti poraženosti, izločenosti, izgnanstva, drugorazrednosti, kar vse velja za SPE tikPoV na Koroškem. V Argi - v BA - dobi SPE novo samozavest, ima se za edino PraSlov; Rožman je zanj še zmerom edini Praljškof, ne Vovk, ne tisti, ki ga prizna KomJuga. Slov ima zdaj dve domovini, dvojce Vodij (Rožman in KaKi), dve Kuli, dve Dbi. Ta razcep

pomeni Notlom. Ne pa razkroj, čeprav ga SPE Komstom napoveduje, pač kot grešnikom, ki se bodo Not zlomili zaradi lastne GhKe.

Zadnji dve v knjigi **SNarlom** obravnavani drami se vežeta na prvo: tudi v njiju ne nastopajo Slci, kar je s stališča SNclstov (Topa itn.) odpadništvo, NacNih, s stališča Katideologov pa GhK. (DSKC je ultraSNcl.) Sedma razprava v knjigi ima celo naslov v angleščini: **Anywhere out of this world**. Naslov obeta, žal ga vsebina ne dosega in ne potrjuje; dramatik Tadel ostaja v okviru LDPM, RMge, Psobnove Lece kot nečesa, kar je napol neoultraleca, napol pa SeH, PsEtHum. Čl, ki ne prenese več TSa v Dbi Kapa (prekleti Amerikanci, prekleti Bush!, tendenca je modna), se skuša katapultirati v vesolje; kot da ne bi bilo vesolje, ki ga osvajamo, Strno isto kot TS-zemlja! Tadlov kozmocentrizem je v trendu, le da mu doda dramatik Tragelement: beg z zemlje se ne posreči. Niti ne Tragmoment; drama je pol Žur pol Mela. Naslov moje razprave: **Ne Patria ne Partija ne Katoliška Cerkev**. A glede na te tri sile je svet, za katerega se vnema Tadel, SSL, brez stvarnosti, PsMota, članek za kakšno prilogo dnevnika Delo. S tremi Vrtami cikam na drame, ki jih v knjigi obravnavam: Patria-domovina je v **Ave, Patria (APa)**, Partija je v **TomšSi**, KC pa v **Ljškofu**. Teza - vsaj implicitno sporočilo - **Anywhere** je: Slova ni več.

Vrh-poanta knjige je v osmi razpravi oz. v Briškega drami **Križ**; ker je tako naslovljenih več SD, sem najnovejši **Križ** označil kot **BrišKriž**. V tej drami so prej omenjene Vrte do kraja parodirane, drama je groteska, farsa, vseposmeh. Križ v drami ni več JKrov, ampak SM gavge-drevo, ki je instrument blodnje, samoZapla. JKr postaja sam Hudič. Bog=satan. Domovine-Patrie ni, ves topos TSa je PzM, na katerem se dogajajo absurda SM mučenja, križanja. Kaj šele, da bi bilo kje kakšno Slov! Slov je navzoče le po tem, da je drama napisana v Slščini. **BrišKriž**, ki je nastal pred dvema letoma, se tako vrača na sam začetek SD: tudi **ŠkofPas** je SD le po tem, da je napisan v Slščini. V njem je teza Katbog, v **BrišKrižu** Hudič.

Je to konec poti in potovanja Slca in Čla? Naslov moje razprave o **BrišKrižu** je: **Je križ razpotje ali brezpotje?** Najbrž oboje. Razpotje zame - za Dgfijo -, ker se ob križu ločita Idbog in DrBog. NDM.

Kaj se je tu zgodilo s SNarom? Je sploh še tema-problem za mlade - a z ARF razmišljajoče - prebivalce PMLDbe? Tudi v Slji kot NDži, ki pa je predvsem, če ne izključno že Dž, ni pa več - ali nehuje biti - Nar skupnost, kakršno si je začenjal želeti Levs v **LTugu**. Kaj je ostalo? Trg? Naca kot maska-alibi (tim. Id)?

11. XI. 2005

VSEBINE DRAM

(povzela Alenka Goljevšček)

Angelo Cerkvenik: **V KAVERNI**, 1924

OSEBE: HERMAN, major. EGGER, FÜGNER, LESS, nadporočniki. KRIPPNER, SCHWARZ, poročnika. PLACHY, praporščak. HRUBY, narednik. Dr. VICICH, zdravnik. FLORINDA, prostitutka. Telefonist, Kuhar, Vojaki, Sanitetc, Ordonance itn.

1. DEJANJE: Kaverna je pod nenehnim topniškim ognjem, vojaki mrmrajo, Fügner je živčno na psu. Ko major po telefonu ukaže, da mora njegova polstotnija takoj na položaj, Egger Fügnerja opraviči in majorju sugerira, naj pošlje Krippnerja, čeprav je bil ta že sedem dni zapovrstjo zunaj in imel hude izgube. Krippner je ogorčen, ve, da je to Eggerjeva spletk; Egger je hujskal na vojno, poln je odlikovanj, a se skuša izmakniti, kjer le more - pogum njega in njemu podobnih je laž, strahopetnost, prazne besede! Nesmiselnega ukaza ne bo izpolnil, ne bo brez potrebe izpostavljaj vojakov, ki so se komaj vrnili iz ognja! A zviti Plachy majorju javi, da je Krippnerjeva četa že odšla na položaj - tudi predpostavljene tako delajo, čuvajo svojo rit in pišejo lažniva poročila! Toda Krippner ne prenese laži, če je javljeno, da so odšli, tudi bodo! Vojaki se upirajo, Hruby jih surovo naganja, ko pa je na vrsti sam, se skuša izmakniti. Krippner ga prisili, da odide, in si s tem prisluži narednikovo sovraštvo.

2. DEJANJE: Višji častniki z majorjem in zdravnikom popivajo v majorjevi razkošno opremljeni kaverni, zabava jih lepa Florinda, ki pa na skrivaj ljubi Krippnerja. Veselje se razmahne še zlasti po tem, ko ordonanc prinese sporočilo, da so vsi prejeli odlikovanja. Majorja obvestijo, da se je Krippner vrnil s položaja z zdesetkanim moštvom, in major jezno pozove poročnika na odgovor. Ko Krippner pride, majorju zabrusi, da so štabna poročila in ukazi halucinacije pijancev, ga obtoži za smrt vojakov, mu pljune v obraz in odide. Major besni in ko še Hruby prinese vest, da so vojaki vdrl v častniško skladišče in da jim Krippner drži revolucionarne govore, sklene, da bo nad Krippnerja in njegove vojake poslal stotnijo strelcev; podzemni rov med obema kavernama bo skoraj končan, torej se strelci ne bodo branili priti. Zdravnik bi rad Krippnerja rešil, po njegovem se mu je zmedlo od preživljenih grozot, zato pošlje Florindo, naj ga pregovori, da bo šel v bolnišnico.

3. DEJANJE: Florinda, zdravnik in Plachy Krippnerju na vso moč prigovarjajo, naj z doktorjem odide, saj bo stotnija strelcev, ki naj bi zadušili »upor«, vsak čas tu. A Krippner noče, njegov občutek za dolžnost je premočan, poleg tega

pa se mu res že napol blede, po kaverni lovi Hrubuja, da bi ga ustrelil, grozi Eggerju in podobno. Ko po rovu pride major, Krippnerju sadistično ukaže, naj gre na položaj, čeprav Italijani silovito obstreljujejo. Krippner izpolni ukaz, vojake je treba z bičem naganjati iz kaverne, nazaj omahujejo krvavi, napol blazni. Tudi Krippnerju se od vsega hudega do kraja zblede, med krohotom napade Florindo, ki ga skuša zadržati, in se ji zagriže v vrat. Major in njegovi možje ga pobijejo kot steklega psa.

Uroš Lipušček: **VSE ZA VERO, DOM, CESARJA**, 2004

OSEBE: *LUDVIK SIVKO, profesor. FRANČ BERŠEK, kmet. ŠTEFE, urednik Slovenca. Major FINZI, cesar Karel in mnogo drugih oseb. - Godi se med 1. svetovno vojno.*

Po atentatu v Sarajevu zavlada tudi med Slovenci bojevito vzdušje, časnik Slovenec povzdiguje žrtev za domovino, urednik Štefe, podrepnik dr. Šušteršiča, se kar cedi od domoljubja in zvestobe avstrijski kroni, nadškof blagoslavlja v boj odhajajoče vojake kot borce za pravično stvar. Vojaki se poslavljajo, tudi dr. Sivko se prijazno poslovil od soseda Berška, čeprav sta nasprotnih nazorov: Beršek je kmet, zvest katoliški tradiciji in cesarju, Sivko sokol in domoljub, kritičen do vojne in monarhije. Ko cesar Karel obiše svoje čete, sta pred njim na raportu oba, oba odlikovana in pohvaljena, Sivko celo nadporočnik. Po slovesnosti se soseda razgovorita. Sivko meni, da Avstrija ne sme zmagati, ker se bo potem Slovincem slabo godilo, zato namerava prebegniti k Italijanom in vstopiti med jugoslovanske dobrovoljce. Beršek se križa, saj je zvest, kakor so ga zmeraj učili, a učenega soseda tako spoštuje, da molči, še več, pri Sivkovem prebegu strelja v zrak in pride zato pred vojaško sodišče; obsojen je na smrt, a v zadnjem trenutku pomiloščen. - Sivko italijanskemu majorju predlaga načrt, kako naj bi Italijani prebili soško fronto pri Carsanu in ujeli cesarja Karla. Načrt se zaradi neodločnosti in slabega vojaškega vodstva izjalovi. Italijani jugoslovanskim dobrovoljcem niso naklonjeni, saj jim je po skrivnem londonskem paktu iz leta 1915 poleg Dalmacije in Istre obljubljena tudi Primorska; doma pa imajo dobrovoljce za izdajalce, ki da pripravljajo pot italijanskemu imperializmu. Sivko grenko spozna, da bodo ostali brez domovine in brez prijateljev. - Po končani vojni se Beršek in Sivko spet srečata v domači gostilni, oba sta hudo razočarana. Beršek je invalid, mati mu je umrla, dekle ga je zapustilo, cesarja, za katerega je prelival kri, ni več. Sivka pa v Ljubljani dolžijo, da je s prestopom na stran antante izdal Slovence; Štefe, pri katerem se oglasi, ga obravnava zviška, zdaj je navdušen Jugoslovan, se je že začel učiti cirilico ... Sivko mora dokazovati upravičenost svojega dejanja, Beršek pa se na vratih svoje hiše obesil. Slovenci smo bili v I. svetovni vojni poraženci ne glede na to, na kateri strani smo se borili; izgubili smo tretjino narodnega ozemlja.

Pavel Golia: **DOBRUDŽA 1916, 1938**

OSEBE: *ANDREJ ZAKOTNIK, nadporočnik. Njegova MATI. JERNEJČIČ, JUSTIN, RODE, vojaki. DOBRONRAVOV, ruski polkovnik. PETROV, poročnik. JELISAVETA ANDREJEVNA. RUSKI CAR. ATAŠE SRBSKE VOJSKE in mnogi drugi.*

1. DEL: Četa vojakov že v Ljubljani sklene, da bo prebegnila na rusko stran, stopila pod srbsko zastavo in se borila za novo državo Jugoslavijo. V pogovoru z materjo Zakotnik zasanja o zmagi, o novem, človeka vrednem življenju. Na fronti uresničijo svoj sklep, polkovnik Dobronravov jih navdušeno sprejme, tudi Liza je očarana nad njihovim junaštvom; še zlasti občuduje Andreja, kar povzroči ljubosumje pri Petrovu, ki se ima za njenega ženina. - Car z veseljem podpiše odredbo, po kateri lahko hrvaški in slovenski vojni ujetniki postanejo vojaki pod srbsko zastavo. Srbski ataše jim čestita: junaki so, priskočili so na pomoč v času najhujše sile, Srbija tega ne bo nikoli pozabila!

2. DEL: Petrov prosjači Lizo, naj bo njegova, a njej se zdi prefilistrski, premalo možat; vedno bolj misli na Andreja, junaka, ki se žrtvuje za plemenito idejo. V Odesi med njima vzcvete ljubezen, pride do razčiščevanja med njima in Petrovom, ki se pokaže pri tem tako nizkoten, da ga Liza ne mara več videti. Petrov ves iz sebe strelja na Andreja, a ga zgreši, nato se zjoka nad svojo nesrečo in se pusti odpeljati, zaljubljenca pa si padeta v objem. - Po svečani paradi slovanskih čet car posebej pozdravi srbsko divizijo in obljubi, da ne bo odnehal, dokler zadnji sovražni vojak ne zapusti ozemlja, ki naj se združi v veliko, močno, svobodno državo.

3. DEL: Dobrovoljci krenejo v boj, ob njih se borijo Hrvati, Čehi, Slovaki, kuje se slovansko bratovstvo. A Nemci hudo napadajo, Andrejev sektor je obkoljen, on sam ranjen, tovariši mrtvi. Lizi, ki se je bila prebila do njega, naroči, naj otroka, ki ga nosi pod srcem, odpelje k njegovi materi, po njem ji pošilja zadnji pozdrav in naročilo, naj ga vzgoji v ljubezni do domovine in svobode; nato se z vzklikom: Živela Jugoslavija, živela svoboda! ustrelji, da ne bi prišel živ v roke sovražnika. Nemški komandant zapove, naj vojaki izkažejo spoštovanje hrabrosti dobrovoljcev: prizadeli so jim hude izgube, toda kot borci so vredni vsega občudovanja! Trobente svečano zadone nad mrtvimi, oficirji salutirajo, medtem ko Liza krčevito ihti.

Igor Vidic: **AVE, PATRIA!, 1925**

OSEBE: *MATI. MARKO, JOŽE, JANEZ, ZVONKO, MAKS, VERA, CVETA, SLAVA, GOJKO, njeni otroci. HLAPEC. Četnik, dva vojnika, ženjica.*

PREDIGRA: Božični večer, otroci delajo jaslice, med njimi pride do prepira, tepeža in joka. Vstopi mati, vsi se zgrnejo okrog nje in tožarijo drug drugega. Mati jih pomiri in spravi: le v slogi je sreča in blaginja! Da se jim bo ta nauk neizbrisno vtisnil v srce, jim bo povedala staro pravljico ...

MATI ŽALOSTI: Mater morijo žalost in skrbi, ker med sinovi ni edinosti: Zvonko in Janez zahtevata svoj delež, nočeta ubogati Marka, ki gospodari na posestvu, posmehujeta se njegovi ljubezni do matere, češ da jo dela za svetnico. Marku priskoči na pomoč Jože, opominja brata k slogi in edinosti, le tako bodo ohranili krasni dom in osrečili mater. Toda brata sta trmoglava, povežeta culo in zapustita dom, kar mater zadene v dno srca. Tudi Maks hoče v svet, tam je veselje in uživanje - mater in dom ima sicer rad, a ju ljubi estetsko, kot umetnik, romantik, tj. neobvezno. Jože mu dopoveduje, da ni lepšega kot dom, to je Lepota, Moč in Delo na sveti zemlji! A Maksa preveč mika tujina, tudi on odide. Poleg Marka in Jožeta ostane zvesta še Vera, ki z mlajšimi otroki vroče prosi Boga, naj jim pomaga pri velikem, svetem delu: ohraniti dom, osrečiti mater!

MATI BOLESTI: Sinovi so odšli na vojno, mati sanja hude sanje, pripravljena je dati sebe, če ji okrutna Noč vrne otroke. V sanjah pridejo sinovi (četnik, dva vojnika) po slovo: njihova trupla trohnijo v daljnih grobeh, žar njihove ljubezni pa ni ugasnil, položen je kot seme v našo sveto zemljo, da bo rodila zlat sad, z lastno krvjo so jo blagoslovili, padli za mater in za dom ... Mati se zbudi in obupno zajoče: dom razpada, vse se ruši, vrnite se, otroci, mati vas kliče!

MATI RADOSTI: Groza jesenskih noči je minila, poletje žari v svetlobi, žetev je bogata, da zmanjkuje prostora za zlato zrnje. Mati je srečna, a nenehoma misli na sinove, ki so odšli v svet. Tedaj se Zvonko in Janez vrneta, Marko in Jože jima prisrčno sežeta v roke - svet cvete in duhti, zemlja posvečena drhti v sreči in blaženstvu in osrečuje svoje zveste. Vrne se tudi Maks: zahrepenel je po čarnem opoju materine govorice, po utehi, ki je ni našel v velikem svetu ... Mati je presrečna, pod domačo lipo naj si bratsko podajo roke za eno misel in eno ljubezen, za skupno, sreče polno delo. Otroci materi prisežejo zvestobo do groba: njihova srca bodo žrtvenik goreče ljubezni do nje, le v tem znamenju je zmaga!

ALEGORIJA: Mati sedi na prestolu in stiska k sebi sokolsko deco, nad njeno glavo držijo sinovi krono, pred prestolom je državni grb, pred katerim klečijo dva Sokola, četnik in vojak, naokrog so razvrščeni sokolski naraščaj, članice in člani. V vzvišenem ozadju Zmaga z lovorjevim vencem v rokah. Svetla luč na vse.

Peter Božič: **TOMŠIČEVA SMRT**, 1971

OSEBE: *POLICIJSKI INŠPEKTOR. ŠEF POLICIJE. VOJNI KURAT. VIKAR, škofov poslanec. TONE TOMŠIČ. PARTIZANI, ki skušajo rešiti Tomšiča.*

Kurat, vroč in iskren kristjan, prepričuje Tomšiča, naj se spove in to v pismu sporoči materi, ki je zelo verna; s tem bi ji bistveno olajšal bolečino ob svoji smrti. Tomšič odkloni, to bi bila laž; njegova vera ga sili v boj, kuratova pa v služenje okupatorju, skupne točke med njima ni. - Šef inšpektorju grozi, da bo šel na rusko fronto, če si ne izmisli načina, kako bi zlomil Tomšiča, saj še tako hudo nasilje ne pomaga. Inšpektor ubere drugo taktiko: če bi Tomšič napisal

skesano pismo, bi ga na široko publicirali in s tem zbili moralo uporniškemu gibanju, izničili idejo, ki ga drži pokonci. Kurat na tako možnost zlorabe niti ne pomisli, pred seboj vidi le posameznika, njegovo trpljenje in dušo, ki jo je treba pripeljati k Bogu, zato se mu zdi Tomšičevo odklanjanje nečloveško in za narod samomorivsko. Tomšič pa se nevarnosti dobro zaveda: on kot posameznik ni važen, važen je upor, ta pa bo zdržal, če bo zdržalo njegovo jedro, komunisti. Kurat mu obljubi, da bo pismo odnesel skrivaj, a Tomšič noče tvegati; ko se ponesreči še en poskus njegove rešitve, da tovarišem ustno sporočilo za mater: njegova vera je prava, ne njena, spoznala bo to. - Kurat v vedno hujših konfliktih z inšpektorjem spozna, da je bil Tomšičev strah upravičen, odkloni sodelovanje in si s tem zasluži konfinacijo. Ker se pritoži na škofijo, da ne more opravljati verskih dolžnosti, pošlje škof vikarja, naj poizve, kaj je na stvari. Šef vikarju razloži inšpektorjev načrt in vabljive prednosti, če bi se uresničil: nobenih zaporov in streljanja talcev več, mirno sožitje prebivalstva z oblastjo. Ker je to tudi interes Cerkve, vikar pritisne na kurata: ta oblast se bori zober boljše vike, treba jo je podpreti, tudi škof je blagoslovil belo gardo; ni vseeno, kdo bo na oblasti, ko nas osvobodijo Angleži: Cerkev ali komunisti. Kurat odgovarja, da gre v tem primeru za oblast, njemu pa vera nalaga, da pomaga sočloveku ne glede na to, na kateri strani je. Tomšič je mučenec, bori se za ljudstvo, ki je obsojeno na smrt - tudi sam je s tem ljudstvom, pastir ne sme zapustiti črede v smrtni stiski! Razkačeni vikar upornega kurata prepusti inšpektorju, naj ga obtoži sodelovanja s komunisti in ga ustrelji, če hoče, sam pa se loti Tomšiča, a si zasluži le pljunek v obraz. Pijani inšpektor se vikarju posmehuje, nato ga sramotno nažene - naj ve, kdo je pravi gospodar! Obvesti šefa, da bo šel v celico k Tomšiču, pa bo, kar bo. V celici ima inšpektor dolg samogovor, v katerem se izpove: tudi on ve, da bodo vojno izgubili, njegova nacistična vera se je sesula, vrag vzame na tem svetu vse, v kar človek verjame, potem pa se znajdeš med strelskim jarkom in tehniko izvajanja oblasti ... in če se ti ta tehnika zalomi, te tvoja lastna oblast pošlje v smrt. Tudi Tomšičeva vera se bi sesula, če ne bi bil prej ustreljen, s pismom bi obglavil nekaj, kar se bo tako ali tako izrodilo ... Molčiš? Rešuješ narod? A narod je proti posamezniku nič, s teboj se konča svet, se konča vse ... Molčiš, govno! Vstani, navsezgodaj boš ustreljen! - Ko inšpektor žene Tomšiča iz celice, ga spotakne, izprazni revolver v njegov hrbet in še naprej besno pritiska na petelina, nato se nasloni na zid.

Joža Vombergar (Jože Svetlin): **TABOR BREZPRAVNIH, 1947**

OSEBE: STANE, LUDVIK, študenta. ČERNE, JAMNIK, uradnika. DANA. MEJAČ.

V taborišču Stane in Ludvik preganjata čas s šahom in pogovorom; Stane je realist, ve, da izgnanci nimajo nobenih pravic in da so odvisni od volje komandanta taborišča, Ludviku pa se zdi to nepravilno: Angleži so krivi njihove nesreče, njihova dolžnost bi bila, da jim z nečim povrnejo! Drugi se zabavajo po svoje, Černe in Jamnik se igrata uradnike, nekateri posedajo v kantini, Mejač pa si prizadeva razbiti slovensko skupnost. Zato nagovori Černeta, da

sprejme službo ljudskega zastopnika v taborišču, s tem skuša spodbiti Dolinarja, ki so ga ljudje že izvolili, vendar bodo volitve verjetno razveljavljene, ker jih niso prijavili taboriščni upravi. Servilni Černe je blažen, saj mu Mejač obljubi vrsto ugodnosti, od plače in posebne sobe do boljše in obilnejše hrane, Jamnika pa mu dodeli kot tajnika. Černe ves navdušen pove Jamniku za njuno srečo, a Jamnik se upre, spregledal je spletko: ni vlačuga, da bi za denar prodajal svojo čast, ponos in načelal! Študenta mu zaploskata, Jamnik ju povabi v kantino na jedačo in pijačo. Osramočenemu Černetu Dana s priliznjenimi besedami vrne samozavest in ko se od kantine razležejo klici: Živijo, Dolinar! Hočemo pravice! Demokracijo!, izjavi, da si ljudje želijo predvsem miru. Zato bo treba nemirne duhove odstraniti, razumete? Černe hočeš nočeš razume ...

Joža Vombregar (Jože Svetlin): **POZDRAVUJEN, LUBUANSKI ŠKOFI**, 1949

Slovenci v Buenos Airesu se pripravljajo na sprejem škofa Rožmana, fantje postavljajo mlaje, dekleta pletejo vence. Zbirajo se z vseh koncev, iz Bariloch, Mendoza, Cordobe, Ria Negra itn. Vrnjeni domobranec Tine, ki je preživel smrtno brezno, je prinesel v sebi 12.000 pobitih tovarišev, vsi se bodo poklonili škofu, ki kot dober pastir išče svojo čredo. Skupino v narodne noše oblečenih deklet si ogleduje tudi Majdič, ekonomski emigrant s Krasa, ki že dvajset let živi v Argentini; rad bi sinu pokazal narodne noše, čeprav ga ni naučil slovensko. V pogovoru z Minko ugotovita, da je Minkin fant Jurij njegov sin, ki je šel med domobrance; oče mu je to zameril, noče odgovarjati na njegova pisma, ker se je boril za Nemce. Okoli stoječi ugovarjajo, Peter pa Majdiču pove, da so se borili le zoper komunizem in za slovenstvo, le branili so se pred nasiljem komunistov, ki so izkoristili okupacijo, da so jih pobijali. Pa ni šlo samo za življenje, šlo je za vero vsega naroda, za to, ali bomo še kristjani. Kot je povedal sam papež: ali bo vladal čez svet Kristus ali Antikrist. Boj zoper okupatorje je bil le pretveza, saj komunisti še zdaj zapirajo in more, požigajo cerkve, jih spreminjajo v plesišča, brez sodbe obsojajo duhovnike. In če je mladi Majdič branil svet pred naskokom hudiča, je zato vreden, da ga lastni oče zavrže? Naroda ni ljubil tisti, ki ga je z ubijanjem trebil, ampak tisti, ki ga je reševal! Majdič je v zadregi, negotov in ko zagleda sina v narodni noši, si ne more kaj, da ne bi objel postavnega mladeniča. Vtem se oglasijo zvonovi, tik za tem počí možnar, ljudje z vzkliki in mahanjem pozdravljajo svojega škofa. Ko Prezvzišeni stopi na oder, ga pozdravi deklica, mu izroči slovenski šopek in ga v kratki pesmici prosi, naj jih osrči s svojo očetovsko besedo. Nato spregovori Prezvzišeni ...

Boštjan Tadel: **ANYWHERE OUT OF THIS WORLD**, 2000

OSEBE: *Dr. STELLA SCOFIELD, fizik. Dr. SERGEJ VASIJEVIČ TALENJEKOV, molekularni genetik. Dr. MARC ROCARD, dr. PHIL WATSON, fizika. Dr. LUCIA PUCCINI, zdravnica. Dr. PETE MICHELL, fizik, nekdanji sodelavec NASE. GREGORY MARTIN, finančnik. VALERIJ, izvršni direktor KGB za Švico. WILSON, vodja investitorske varnostne službe. - Dogaja se v razponu treh let v Ženevi in okolici.*

1. DEJANJE: Stella trpi od občutka brezperspektivnosti, življenje na Zemlji se ji zdi obsojeno na propad, sanja, da bi začela na novo kjerkoli drugje. Tudi poklic je ne zadovoljuje, na živce ji gresta kolega Rocard in Watson, ki jima je le za imidž, seks in denar. Za idejo o odhodu navduši ljubimca Sergeja. Skrbno si poiščeta sodelavce, vsi izbrani so dovolj nori, da se ogrejejo za projekt, čeprav iz različnih vzrokov, eni bi radi ustvarili nov boljši svet (Stella), drugim pa gre za superzanimiv adrenalinski egotrip (Greg). Greg obljubi, da bo poskrbel za finance, ostali sklenejo, da bodo priprave opravili v kozmonavtskih centrih v Sibiriji, ki so skoraj opuščeni in kjer z veseljem sprejmejo vsakega obiskovalca. Seveda švicarska izpostava KGB kmalu opazi Stelline pogoste pohode v Rusijo, agent Valerij začne s tem Sergeja izsiljevati.

2. DEJANJE: Wilson je Valerija ujel in ga pod vplivom droge izprašal, ugotovil pa le to, da sta s Sergejem sodelovala. Ko Stella za to izve, je ogorčena, za Sergeja pa je to normalen ukrep samozaščite: če ne bi on in Valerij prevajala znanstvenega jezika v policijsko prozo, bi KGB o njihovem delu mislil bogve kaj. Vendar je zdaj Valerija treba »nevtralizirati«, lahko bi vohal naprej, saj bi zdaj vedel, da se za potmi v Sibirijo skriva nekaj pomembnega. Stella in Sergej se upirata, a druge rešitve za njihov projekt ni. Ko je skupina že skoraj pripravljena, zvedo, da sta njim paralelno raziskavo delala tudi Rocard in Watson, čez nekaj dni bi morala oba teama rezultate soočiti. Večina zarotnikov je za to, da takoj odidejo, čeprav genski material še ni do konca pripravljen in je tveganje zato večje; le Sergej se upira, odkar je izvedel, da je Stella noseča, mu je otrok »spremenil optiko«. Greg mu prigovarja, naj se s Stello umakneta kam daleč in zaživita družinsko življenje, ponudi mu tudi velik denar, da bosta brez skrbi. Sergej prenese ponudbo Stelli, ta pa ogorčeno odkloni: otroka ne bo rodila, da bi bil le kanonenfuter ali umski hlapec kapitala, na novem planetu bo imel vsaj možnost, da dostojno živi! Med njima pride do hudega konflikta, Stella celo potegne revolver in skuša ustreliti najprej Sergeja, nato sebe, a jo Sergej uspava z injekcijo in jo odnese; za njun beg je že vse urejeno: v Atene, od tam na Krf in v Avstralijo. - Naslednje jutro Pete in Lucia čakata na sestanek, na katerem bi se morali odločiti, kdaj točno gredo, ko pride Greg in pove, da sta Sergej in Stella pobegnili in se na poti na Krf smrtno ponesrečila. Znanstvenika brž ugotovita, da je ubežnika dal pospraviti Greg. Si nas izdal? Ah ne, odgovarja Greg, prodal sem vas ...

Matjaž Briški: **KRIŽ**, 2004

OSEBE: *COKI, IZE, tesarska vajenca. KRISTUS. MOJSTER. MATI, priklenjena na voziček. SIN, priklenjen na mater. MNOŽICA. GLAS v offu.*

Ize in Coki postavljata velik križ s Kristusom, ki sta ga izdolbla po Mojstrovem načrtu; njima delo in revščina, Mojstru slava in denar. Ko odideta po barvo, da bi razpelo še pobarvala, pripelje Sin na vozičku Mater brez nog. Ona je tiranska, prepove mu dekle, zahteva, naj ji zmasira noge ... Sin ima svojega križa dovolj, mater zadavi in se obesi. Kristus stopi s križa, se preobleče v obešenčevo obleko, njega pa pribije na križ; nato prebudi Mater in jo odpelje na dolgo pot. Coki in Ize se vrmeta, modrujeta, da sta sveta, ker trpita prav tako kot Kristus - pravzaprav sta dva čudeža, ker sploh sta, če bi se zgodil še tretji čudež, bi bila prava svetnika! Ko začneta barvati razpelo, se zmeraj bolj čudita: Mojstrova umetnina se je spremenila v pravega človeka, ki celo smrdi - to je vendar čudež, ki jima je manjkal! Pride Kristus z Materjo in ju izzove, naj nesrečnici umijeta noge, če sta res svetnika. Tesarja res storita tako, nakar mati vstane in začne veselo tekati naokrog. Prepričana, da sta že naredila prvi čudež, odhitita po Mojstra, naj se sam prepriča o njuni svetosti, sploh pa bosta dala odpoved. Medtem Mati od utrujenosti zaspi, Kristus sname Sina s križa, ga položi materi v naročje in se sam pribije na križ. Prideta tesarja z Mojstrom, ki seveda pobesni, ker kip ni pobarvan; reveža se morata znova lotiti dela, njun križ je res težak. Obide ju misel, da bi se križa rešila, če se pribijeta nanj: tesarja in reveža sta kot Jezus, če si sposodita še trnjevo krono in se prebičata, se bosta iz grešnika spremenila v zveličarja, iz rablja v žrtev. Sname ta torej Kristusa s križa in se vneta bičata, a že se pojavi nov problem: svoje smrti ne smeta biti sama kriva, poleg tega pa - kako naj se pribijeta oba? A že pridere razjarjena množica, ki ju zaradi svetoskrustva pribije na križ, na vsako stran enega. Uspelo jima je, umirata, v nebesa rineta ... Mojster najde le snetega Kristusa, obljubi mu, da mu bo preskrbel nov križ, če gre k njemu za vajenca; kajti križ je treba zaslužiti, vsi ljudje so živi Kristusi, vsak nosi s sabo križ in njihova kri je sveta. Kristus pristane in z Mojstrom odide. - Coki in Ize se najdeta v neizmerni belini, ničesar več ne potrebujeta, nič ju več ne boli, tu sta tudi Mati in Sin, vesela in nasmejana. Duša je odplavala, z njo vest, Ize in Coki sestopita s križa in ta počasi izgine. Glas v offu pove, da je križ svet za oči, ki na zemljo zro, in ni svet za oči, ki na zemlji so.

I. OD BRATOVSTVA K BRATOMORU (BkB)

MODELI

1. BLATO = ZLATO

IDENTITETA (Id)

Blato	1
	2 Zbogom zvezde
Blagor blata	1 Adeči brat
	2 Adeče zlata zgodovina
	3 Bratovski objem blata
Blato v izviru in izteku	1 Premagovanje blata
	2 Križ čez blato

2. OBLAST , POLITIKA

DVOJČKA (Dž)

Politika	1
	2 Pravica do oblasti
Trije despotje	1 Diktator Aleksander Veliki
	2 Grof Tahi, Škof Hren

3. BLODNJA : VIZIJA

DVOJNIKI (Dv)

Majcnova dramatika	1, 2
	3 Teologija postmoderne
Od bratovstva k bratomoru I	
Blodnja	1
	2 Človek in nič
	3 Rabelj-žrtev
Kreftova dramatika v kontekstu	1 Uvod in načrt
	2 Voljši ali zimzeleni čas?
	3 Konstrukt in resnica
	4 Vera in obup
Nastajanje SAPO	1 Detelova dramatika
	2 Hinavstvo in cinizem
	3 Družinska žrtev
	4 Starši - otroci
Iskanje drugosti	1 Veliki, mali, drugi
SD-20 + HistD	1 Iskavci smisla
Mrakova dramatika	Drama (maša?) Ivana Mraka
Med sanjami in budnostjo	1 Med gledališčem in fikcijo
	2 Med dramatiko in spominom
Dovjakova dramatika	Dramsko videnje (volja?) Krištofa Dovjaka

II. OD BRATOMORA K SAMOMORU (BkS)

PONOTRANJENJE - POZUNANJENJE

1. IGRA = VLOGA = JEZIK (IVJ)

K INDIVIDUALNI Id

Geometrija redov	1 Predpostavke
	2 Temelji
	3 Vidiki
	4 Prevezave
	5 Red blodnje in vizija
Slovenska dramatika - modeli	Metodološke in aksiološke teme
Dialogi	1 Nagovori, drugovori
	2 Hudogovori, pogovori
	3 Razhajanja
	4 Razgovori
	5 Eseji, pisma, portreti 1
Eseji, pisma, portreti	2 Predavanja
	3 Nekrolog samemu sebi 1
	4 Nekrolog samemu sebi 2

2. KARNIZEM , MAGIZEM (KM)

K INDIVIDUALNIMA Dž

3. OBUP - IZGUBLJENOST - SAMOMOR (OIS)

K INDIVIDUALNIM Dv

Morala = amoralna	1 Taščica ali noj?
	2 Taščica = noj
	3 Noj ali taščica?
	4 Pisma nojem in taščicam
	5 Taščica pod nojem
Današnja slovenska dramatika	1 Obračun med vrati
	2 Komentarji
	3 Kulturno okolje
	4 Zgodovina Lipicanije
	5 Let na dno

III. OD SAMOMORA K BRATOVSTVU (SkB) *ZGODOVINA*

1. (SLOVENSKA) PLEMENSKA SKUPNOST (S)PS *H KOLEKTIVNI ID*

Slovenski plemenski junaki - Tugomer 1, 2, 3

Črtomir 1, 2

Dramatika narodno osvobodilnega boja

1 Naša sveta stvar (leva)

2 V vrtincu (samo)prevar

Porajanje levice-desnice 1 Širjenje svetega narodnega prostora

2 Oženje domovine

3 Napačni in pravi

Zgodba o narodu 1 Slovenski narod se poraja

2 Slovenski narod se lomi

2. (SLOVENSKA) KATOLIŠKA CERKEV (S)KC *H KOLEKTIVNIMA Dž*

Dramatika slovenske politične emigracije

1 Sveta vojna

2 Krščanska tragedija

3 Paradoks odreševanja

4 Pravica in kazen

5 Prijatelji in izdajavci

6 Krvavi ples

7 Vstajenje ali rekvijem

8 Razval ali poveličanje

9 Gnila voda

10 Goveja dolina

Svetost, čudež, žrtev 1

Ciril-Metod + Lepa Vida 1 Operacija Ciril-Metod

2 Triumf Ciril-Metod

3. (SLOVENSKA) DRUŽBA (S)Db *H KOLEKTIVNIM Dv*

Začetki slovenske dramatike

1 Zlo in s(i)la kot izvor

2 Greh in iskanje kot izvor

3 Raj, pastoral, mir, vojna

Duhovniki, meščani, delavci

1 Klerikalizem in liberalizem

2 Paternalizem in emancipacija

3 Avtonomizem in kapitalizem

4 Medvedova dramatika

Duhovniki, plemiči, kmetje

1 Upornik človekoljub

Trideseta leta

1 Leto 1940

2 Grška ali katoliška antika?

Primorska slovenska dramatika

1 Krivda in sanja

2 Ribe in tički

3 Nebo = pekel

Kompleks Celjskih

1 Nadčlovek Blaže in princesa Nežica

2 Junak Janez in svetnik Anton

Čitalniška dramatika

1

2 Krepost

3 Svoji-Naši

4 Pogodba

5 Pena

6 Narava in zopernarava

Jugoslovanski nacionalizem

1 Sentimentalni heroizem

1991=1919=1945?

1 Patrioti in pokvarjenci

2 Vojaki in trpini

Dobe

1 Naivna doba

2 Polemična doba

3 Zagatna doba

4 Destruktivna doba

5 Verbalistična doba

6 Refleksivna doba

Povojna politična SD

1 Pohod in polom zgodovine 1

2 Pohod in polom zgodovine 2

SLOVARČEK KRATIC

5-an	- Žarko Petan	BSSvet	- Svet brez sovraštva
Abs	- absolutno, absoluten	BT	- bratovstvo-teror
Abst	- abstraktno	Cajn	- Stanko Cajnkar
AD	- avtodestrukcija	Can	- Cankar
ADH(um)	- avtodestrukcija humanizma	Cik	- ciklično, ciklično
Agr	- agresivno	Crk	- Angelo Cerkvnik
AK	- avtokritika	CrkKava	- Cerkvnik: V kaverni
Aks	- aksiološki	ČB	- črnobelo(st)
AlekPR	- Aleksander praznih rok	ČD	- čitalniška dramatika
AlešK	- Aleš Kermavner	Čečki	- Zlata čevljevka
Alt	- alternativa, alternativno	ČHM	- četverni hipermodel
AltB	- alternativno bivanje	ČI	- človek
AMor	- amoralna	Člk	- Človek, ki je umoril Boga
AngAmi	- Angloamerikanci	Čloštvo	- človeštvo
AnIn	- analitik-interpret	ČIP	- človekove pravice
AnK	- antikomunizem	ČvŠ	- Človek v šipi
Any	- Tadel: Anywhere out of this world	Db	- družba
Apa	- Ave, Patria!	Dbno	- družbeno
ARF	- avtorefleksija	DČ	- dobri človek
Arga	- Argentina	Dč	- dvojček
Arh	- arhaično	DDč	- desni dvojček
Av(z)	- avtizem	Dek	- dekadentno
AVS	- arhaična vaška skupnost	DFz	- desni fašizem
Avs(a)	- Avstrija	Dg	- drugenje, drugiti
Avsti	- Avstriji	Dgč	- drugačno(st)
Avt	- avtonomen	Dia	- Dialogi
Bar	- barbar(izacija)	Dine	- Dominik Smole
BČ	- Bogočlovek	Dmb	- domobranstvo
BDr	- Bog-Drugi	Dn	- družina
BDt	- Bog-Drugost	Dodža	- Dobrudža 1916
BeKava	- Bevk: V kaverni	Dola	- Zelena je moja dolina
BlaNe	- Blaže in Nežica	Dr	- drugi
Blei	- Janez Bleiweis	DSD	- današnja slovenska desnica
Blejke	- Junaške Blejke	DSKC	- današnja slovenska Katoliška Cerkev
Bm	- bratomor(nost)	DSL	- današnja slovenska levica
BNak	- Boris A. Novak	Dt	- drugost
Bogar	- Bogar Meho in Marija	Dv	- dvojnik
Bož	- Peter Božič	Dž	- država
Br	- bratovstvo	Džan	- državljani
BRoz	- Branko Rozman	Džnik	- državnik
Brž	- buržoazija	Džno	- državno
BS	- Brižinski spomeniki	DžV	- državljanska vojna
(B)SAPO	- (božja) SAPO	EDč	- ekskluzivna dvojčka
BSAPOEV	- BSAPO-eksistenca-vloga	Ehr	- Lambert Ehrlich

Ek	- eksistencialno, eksistenca	InH	- intimistični humanizem
EK	- evangelijsko krščanstvo	Ink	- Inkret Andrej
EkP	- eksistencialno personalno	Inšp	- inšpektor
Ekpm	- ekspresionizem	Int	- intimizem, intimno
Ekz	- ekspanzivno	Is	- iskanje
Emp(a)	- empirično(st)	Isla	- Iskavci smisla
ErS	- erotika-spolnost (eros-seksus)	It	- italijanski
ES(no)	- empirično singularno	IVJ	- igra, vloga, jezik
Est	- estetski	Izb	- izobraženec
Et	- etičen	Izd	- izdajavec
EV	- eksistenca, vloga	Janč	- Drago Jančar
Evi	- Evangeliji	JAnt	- Jovanovičeva Antigona
EvKrš	- evangelijsko krščanstvo	Jel	- Nikolaj Jeločnik
Evra	- Evropa	Jfz	- jugofašizem
Evri	- Evropejci	JKr	- Jezus Kristus
FD	- fevdalna družba	JNcl	- jugonacionalizem
FKC	- fevdalna Katoliška Cerkev	JOGSŠKi	- Juhant, Ocvirk, Gril, Stres, Štuhec, Krašovec in sorodni
FKr(ist)	- fevdalni Krist	JTugo	- Jurčičev Tugomer
FP	- fevdalno pojmovanje	Juga	- Jugoslavija
FRud	- Franček Rudolf	Jurč	- Josip Jurčič
Fz	- fašizem	Kan	- kristjan
Gen(t)	- gentilizem	Kap	- kapital
Gene	- generacija	Kat	- katolištvo, katoliški, katolik
GG	- generacija-grupa	KC	- katoliška Cerkev
GhK	- greh, krivda	KfKC	- klerofašistična katoliška Cerkev
Gilna	- gostilna	Kfz	- klerofašizem
GiM	- Gabrijel in Mihael	Kld	- kolektivna identiteta
Gimna	- gimnazija	Klci	- klerikalci
Glava	- Pod Prešernovo glavo	Km	- kmetstvo, kmečki
Gled	- gledališče	KMg	- katoliška megastruktura
Gos	- gospodar	Koc	- Edvard Kocbek
Goša	- Alenka Goljevšček	Koda	- komedija
GošVida	- Goljevščkove Lepa Vida 86	Kol	- kolektiv(no)
Graf	- Grafenauer Niko	Kom	- komunizem
Har	- harmonija, harmonično	Komsti	- komunisti
Hed	- hedonizem	Konta	- kontingenca
Hedst	- hedonist	Konv	- konvencionalno, -izem
Her	- heroj, herojski	Kpl	- kapitalizem
Hin	- hinavec, hinavski	Kplsti	- kapitalisti
HKD	- hiperkompleksna diferenciranost	Krit	- kritično
HM	- homo multiplex	Krš	- krščanski, krščanstvo
HMg	- humanistična megastruktura	Ktz	- kaotizem
Holo	- holokavst	Kul	- kultura, kulturno
Hum	- humanizem	Kulnik	- kulturnik
Humst	- humanist	Kulster	- kulturni minister
Id	- identiteta	Kure	- Kreature
IdB	- identitetno bivanje	Lbn	- libertinizem
Idea	- idealen	Lbt	- libertarnost
Ideol	- ideološki	LD	- liberalna družba
Idn	- identifikacija	LDč	- levi dvojček
Inca	- inteligenca	LdDr	- ljubezen do drugega
Indiv	- individualen	LdN	- ljubezen do nič
Indus	- industrijski		

Le(ca)	- levica	NL	- narod-ljudstvo
Levs	- Fran Levstik	NOB	- narodno osvobodilni boj
LFz	- levi fašizem	NOBD	- dramatika narodno osvobodilnega boja
Lib	- liberalizem	NoR	- Nova revija
Libci	- liberalci	nor(ov)ci	- udje Nove revije
Lin	- Linhart Anton Tomaž	Nov	- Anton Novačan
Lišek	- Uroš Lipušček	NSS	- Naša sveta stvar
Lita	- literatura	Nv	- narava
LNcz	- levi nacizem	Nvno(st)	- naravno(st)
Lo-05	- Leto 1905	ObDb	- oblastniška družba
LTugo	- Levstikov Tugomer	OIS	- obup, izgubljenost, samomor
Lum	- lumpen	OK	- odrešenjsko krščanstvo
LZ	- literarno zgodovinoписje	Osci	- Osvobojenci
LZnik	- literarni znanstvenik	OtR	- Otroka reke
Ma	- makro	Ožld	- ožja ld
Mag	- magizem, magija, magistično	Parda	- parodija, paradoksalika
Majc	- Stanko Majcen	Part	- Tone Partljič
MaPSt	- makropomenska struktura	Patrz	- patriotizem
Marnik	- Marko Pogačnik	PAv	- posamezni(kov) avtizem
MatZup	- Matjaž Zupančič	PČ	- pravi človek
MBP	- moji bivši prijatelji	Pers	- Perspektive
MČ	- mali človek	Pld	- posamezn(ikov)a identiteta
Mela	- melodrama	Pirc	- Dušan Pirjevec
Meš	- meščanstvo	Pl	- plemstvo, plemiški
MGG	- moja generacija-grupa	PIK	- plemstvo, kler
MicMat	- Županova Micka, Matiček se ženi	PM	- postmoderna
Miz(em)	- minimalizem	PO	- posamezna oseba
Mizt	- minimalist	Poenot	- poenotevanje
MM	- malomeščanstvo, -ski	Pog	- pogansko
Möd	- Vinko Möderndorfer	Pol	- politika
Mor	- morala	Polik	- politik
Morno	- moralno	Polno	- politično
Mota	- moraliteta	Ponot	- ponotranjen(je)
Možgi	- Na možganih rado spodrsne	Pos	- posamezno
Mrk	- marksizem, marksističen	Posn	- posnemanje
Mrkst	- marksist	Pot(no)	- potencial(no)
Nac	- nacionalen	Poz	- pozitivno
Naca	- nacija	PP	- politična policija (Partija)
NaČ	- Nadčlovek	Preš	- France Prešeren
Nar	- narod	PriSo	- prijatelji-sodelavci
Ncl	- nacionalizem	Priž	- Primož Kozak
Nclst	- nacionalist	PrM	- prvotno meščanstvo
Ncz	- nacizem	Prol	- proletariat
NČ	- nadčlovek	Prolec	- proletarec
ND	- nacionalna država	Prt	- partizanstvo
Neg	- negativno	PS	- plemenska skupnost
Nem	- nemški	PSt	- pomenska struktura
Niet	- Friedrich Nietzsche	Pt(i)ja	- Partija
Nih	- nihilizem	Puč	- Pučnik Jože
Nihst	- nihilist	Punta	- Velika puntarija
NKNM	- naravno kulturno pravno meščanstvo	PVD	- poboj vrnjenih domobrancev
		Pvt	- privatno(st)
		Pvt(z)	- privatno(st), privatizem

Pvtnik	- privatist	Slski	- slovenski
Rad	- radikalno(st)	Slščina	- slovenščina
Raz	- različno(st), raznotero(st)	SIZ	- slovenska zavest
Razci	- Raztrganci	SLZ	- slovensko LZ, slovenska literarna zgodovina
Razsv	- razsvetljensko	SM	- sadomazohizem
RB	- razredni boj	Sm	- samomor
Rca	- različica	SmKrst	- Smoletov Krst pri Savici
RealD	- realistična dramatika	Smš	- smetišče
ReAr	- rearhaizacija	Snik, -ca	- svetnik, -ca
Red	- reduktivno(st)	SNL	- slovenski narod-ljudstvo
Refa	- refašizacija	SoD	- socialdemokracija
Refe	- refedalizacija	Sok	- sokolstvo
Rel	- relativno	SPD	- slovenska povojna dramatika
Reva	- revolucija	SPE	- slovenska politična emigracija
Revar	- revolucionar	SPED	- dramatika slovenske politične emigracije
Revno	- revolucionarno	SpS	- splošno(st)-skupno(st)
RKPL(EL)	- red-kozmos-polis-logos (-etos-lepota)	Sr	- senior
RLH	- razsvetljenstvo-liberalizem-humanizem	SSL	- samoslepilo
RMg	- reistična megastruktura	(S)SS	- (spodnji) srednji sloji
Rojstvo	- Rojstvo v nevihti	Sš	- sovraštvo
Rom	- romantičen	St	- sveto(st)
Rož	- Gregorij Rožman	STH	- Spomenka, Tine Hribar
RP	- razvojna premica	Stl	- stalinizem
RPP	- Resnica, Pravica, Poštenje	Strš	- stranišče
RR	- reinterpretacija in rekonstrukcija	Stsk	- svetoskrunstvo
RSD	- Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija slovenske dramatike	Stš	- svetišče
S	- smrt	Stž	- svetost življenja
SA	- svoboda in avtonomija	SV	- sveta vojna
SAKO	- svobodna avtonomna kolektivna oseba	SV	- Sveta vojna
SAnt	- Smoletova Antigona	Sv	- svoboda
SAPO	- svobodna avtonomna posamezna oseba	SZ	- samozavrtost
SD	- slovenska dramatika	Sž	- sovražnik
SeH	- sentimentalni humanizem	SŽ	- sveta žrtev
Sek	- seksualno, seksizem	Šel	- Rudi Šeligo
SH	- Spomenka Hribar	Škof	- Pozdravljen, ljubljanski škof!
SHKI	- slovenska humanistična kulturniška inteligenca	ŠpK	- Španska kraljica
Sim	- simulacija	Tab	- Tabor brezpravnih
Simfa	- Simfonija iz Novega sveta	Tabki	- taboriščniki
Sl	- slovenski	Tem	- temeljni, -a, -o
Slav	- slovanstvo	TH	- Tine Hribar
Slci	- Slovenci	THM	- trojni hipermodel
Slja	- Slovenija	Tomš	- Tone Tomšič
SIK	- Slovarček kratic	Tor(k)	- Torkar Igor
Slom	- Anton Martin Slomšek	Tot	- totalitarizem, total(itar)no
Slov	- slovenstvo	Tr	- transcendenca
		Trad	- tradicija, tradicionalističen
		Trag	- tragično(st)
		Traga	- tragedija
		Trg	- trgovski
		Trl	- transcendenca v imanenci
		Trp	- trpljenje

TS - ta svet
 UH - univerzalna humaniteta
 Umet - umetnost, umetniško
 UmKap - umski kapital
 UnBDr - uničeni Bog-Drugi
 Unič - uniče(va)nje
 UZn - univerzitetna znanost
 Už - užitek
 Užar - užitkar
Vas - **Srečna draga vas domača**
 Vik - vikar
VMD - **Veliki, mali, drugi**
 Vomb - Joža Vombegar
VoTr - **Vojaki in trpini**
Vsedom - **Vse za vero, dom, cesarja**
Vsevera - **Vse za vero, carja in domovino**
Vst - **Vstajenje kralja Matjaža**
 Zapl - zapeljevanje, zapeljivec
 ZČ - zli človek
 Zg(ar) - zgodovina(r)
ZiK - **Zasilni izhod, Križišče**
 Zlc - Ciril Zlobec

Zn - znanost, znanstven
 ZnaSi - znak-simbol
 Znik - znanstvenik
 ŽS - življenje-smrt
 Žur - žurnalizem
 Žurst - žurnalist

An pred besedo ali kratico = anti
 Da pred besedo ali kratico = današnji, -a, -e, npr. DaSD, DaSlov itn.
 F pred besedo ali kratico = fevdalni, -a, -o, npr. FBrž, FKrist itn.
 K- pred besedo ali kratico = kot, npr. K-milost, K-PO itn.
 Lum pred besedo ali kratico = lumpen, npr. LumPartija, LumLib itn.
 Ps pred besedo ali kratico = psevdo
 S pred besedo ali kratico = slovenski, -a, -o, npr. SZg, SGen, SDb itn.
 Ta pred besedo ali kratico = takratni, -a, -o
 Ve pred besedo ali kratico = večni, -a, -o

SEZNAM KNJIG RSD

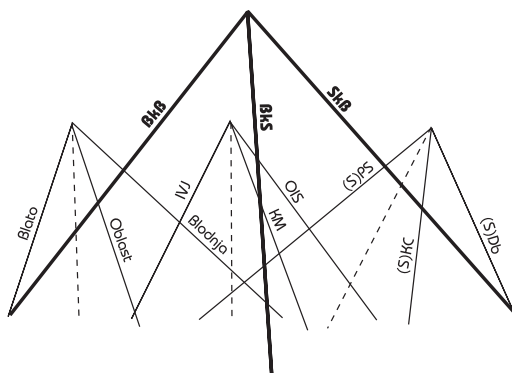
90. **Narava in zopernarava**, 2003, 240 s.
91. **Sentimentalni heroizem**, 2003, 258 s.
92. **Gnila voda**, 2003, 244 s.
93. **Goveja dolina**, 2003, 250 s.
94. **Razgovori**, 2003, 250 s.
95. **Čejeji, pisma, portreti 1**, 2003, 236 s.
96. **Veliki, mali, drugi**, 2004/2007, tipkopolis 236 s.
97. **Patrioti in pokvarjenci**, 2004/2008, tipkopolis, 312 s.
98. **Vojaki in trpini**, 2004/2009, 304 s.
99. **Iskavci smisla**, 2004, tipkopolis, 302 s.
100. **Operacija Ciril-Metod**, 2004/2009, 252 s.
101. **Triumf Ciril-Metod**, 2004/2008, 232 s.
102. **Uvod in načrt**, 2004, Založba Miš, 248 s.
103. **Volji ali zimzeleni čas?**, 2004, Založba Miš, 240 s.
104. **Predavanja**, 2004, Založba Miš, 288 s.
105. **Red blodnje in vizija**, 2004, 276 s.
106. **Konstrukt in resnica**, 2005, 254 s.
107. **Vera in obup**, 2005, 262 s.
108. **Teologija postmoderne**, 2005/2008, 262 s.
109. **Slovenski narod se poraja**, 2005, 286 s.
110. **Slovenski narod se lomi**, 2005/2010, 228 s.
111. **V vrtincu (samo)prevar**, 2005, tipkopolis, 290 s.
112. **Medvedova dramatika**, 2005, tipkopolis, 262 s.
113. **Raj, pastoralala, mir, vojna**, 2006, 286 s.
114. **Grška ali katoliška antika?**, 2006, 316 s.
115. **Nekrolog samemu sebi 1**, 2006, 258 s.
116. **Nekrolog samemu sebi 2**, 2006, 308 s.
117. **Naivna doba**, 2006/2010, 206 s.
118. **Polemična doba**, 2006, tipkopolis, 237 s.
119. **Zagatna doba**, 2006, tipkopolis, 279 s.
120. **Destruktivna doba**, 2006, tipkopolis, 262 s.
121. **Verbalistična doba**, 2006, tipkopolis, 234 s.
122. **Refleksivna doba**, 2006, tipkopolis, 293 s.
123. **Drama (maša?) Ivana Mraka**, 2007, Društvo 2000, 410 s.
124. **Pohod in polom zgodovine 1**, 2007, 282 s.
125. **Pohod in polom zgodovine 2**, 2007, 238 s.
126. **Med gledališčem in fikcijo**, 2007, 248 s.
127. **Med dramatikom in spominom**, 2008, 266 s.
128. **Dramsko videnje (volja?) Krištofa Dovjaka**, 2009, tipkopolis, 298 s.

Knjiga: SLOVENSKI NAROD SE LOMI

Nadniz: OD SAMOMORA K BRATOVSTVU

Niz: (SLOVENSKA) PLEMENSKA SKUPNOST

Podniz: Zgodba o narodu

RSD (Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija slovenske dramatike)

S knjigo **Slovenski narod se lomi (SNarlom)** nadaljujem začetni novi Pniz **Zgodba o narodu (ZgoNar)**. V knjigi obravnavam SD (slovensko dramatiko) iz različnih obdobj in različnih usmeritev; skušam biti čim bolj kompleksen in diferenciran. Vidičeva drama **Ave, Patria** in Golieva **Dobrudža 1916** propagirata JNcl (jugoslovanski nacionalizem), Lipuščkova **Vse za vero, dom, cesarja** ga spodbija, obenem spodbija tudi slovenski klerikalizem, vnaša dvom v nastanek-ustroj kraljeve Jugoslavije. Božičeva **Tomšičeva smrt** utemeljuje novo slovenstvo na herojskih likih Partije, Vombergarjevi drami **Tabor brezpravnih** in **Pozdravljen, ljubljanski škof!** pa na domobraskih mučencih in na Katoliški Cerkvi. Tri drame pa slovenstvo črtajo, ni več vrednota in smerodavno: Cerkenikova **V kaverni** iz 20-ih let pa Tadlova **Anywhere out of this world** in Briškega **Križ**, ki sta nastali že v novem tisočletju.

KAZALO

Maksim Sedej: Beg -- prilika dr. Franceta Prešerna	2
SAMOZAVRTOST ETIČNEGA HUMANIZMA ALI HUMANISTIČNA TRAGEDIJA (ob Cerkvenikovi V kaverni)	5
SLOVENSKO KATOLIŠKO HLAPEČEVSTVO IN TRAGIČNA IRONIJA (ob Lipuščkov Vse za vero, dom, cesarja)	29
SLOVENSKO NARODNJAŠKO JUNAŠTVO IN KOMEDIJSKA LAHKOKRAILOST (ob Golievi Dobrudži 1916)	51
SLOVENSTVO SE SKUŠA VTOPITI V JUGOSLOVANSTVU (ob Vidičevi Ave, patria!)	73
SLOVENSTVO SE PREPUŠTI PARTIJI (ob Božičevi Tomšičevi smrti)	107
SLOVENSTVO V POLITIČNI IN VERSKI EMIGRACIJI (ob Vombergarjevih Tabor brezpravnih in Pozdravljen, ljubljanski škof!)	157
NE PATRIA NE PARTIJA NE KATOLIŠKA CERKEV (ob Tadlovi Anywhere out of this world)	187
SPREMNE BESEDE.....	207
VSEBINE DRAM (povzela Alenka Goljevšček)	211
ORGANOGRAM.....	219
SLOVARČEK KRATIC	221
SEZNAM KNJIG RSD	226
ZADNJICA.....	227